

Mötesbok: Kommunstyrelsen (2025-11-11)

Kommunstyrelsen

Datum: 2025-11-11

Plats: Kommunstyrelsens sammanträdesrum

Kommentar:

Dagordning

Beslutsärenden

192/25 Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2026	3
193/25 Förslag Visselblåsarfunktion	34
194/25 Justering av taxan i Ultra-trafiken från 2026-05-04	135
195/25 Revidering av Anvisning för nämndernas rapportering T3 2025	140
196/25 Finans- och kraftrapport september 2025	183
197/25 Avslut av stiftelse: Invalid och bevaringsfonden	193
198/25 Valärende; Ombud enligt begravningslagen	201
199/25 Anmälan av delegationsbeslut 2025	206

Till KF

200/25 Motion 1/2025: Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning; Mattias Larsson och Maja Westling Palmberg (C)	210
201/25 Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg (C)	217
202/25 Motion 4/2025: Avskaffa ensamarbetet i förskolan; Tobias Holmbom och Bore Sköld (V)	226
203/25 Motion 6/2025: Möjlighet att donera förtjänstgåva till välgörande ändamål; Anna-Karin Sjölander (C)	239
204/25 Motion 8/2025: Återinför "Krogar mot Knark" i Umeå; Veronica Kerr (KD)	245
205/25 Antagande: Detaljplan för del av Sävar 61:1 m.fl.	260
206/25 Översyn styrdokument hösten 2025	421
207/25 Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun	446
208/25 Taxa för byggnadsnämndens verksamheter	510

Tjänsteskrivelse

2025-10-29

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00928

Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa Kommunstyrelsens verksamhetsplan för 2026.
att fastställa Fördelning av kommunstyrelsens budgetram för 2026.

Ärendebeskrivning

Förslag till verksamhetsplan och budget för 2026 har upparbetats i stadsledningskontorets ledningsgrupp. Samråd har skett vid näringslivs- och arbetsutskottets sammanträde den 21 oktober 2025.

Förslaget utgår från kommunstyrelsens reglemente och grunduppdrag samt de mål, tilläggsuppdrag och den budgetram som kommunfullmäktige fastställt för kommunstyrelsen inför 2026.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2026

Beredningsansvariga

Lena Höök Gustafsson
Lina Renfors
Urban Blomdahl

Beslutet ska skickas till

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Kommunstyrelsen

Verksamhetsplan 2026, rev. 2025-11-04

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Diarienummer:
KS-2025/00928

Datum och paragraf för beslutet:
2025-11-11 XXXXXX

Dokumenttyp:
Plan

Giltighetstid:
jan-dec 2026

Dokumentansvarig:
SLK, Ekonomi och styrning

Innehållsförteckning

1. Organisation kommunstyrelsens verksamheter.....	3
2. Kommunstyrelsens grunduppdrag	4
3. Fokus 2026	5
4. Planering för inriktningsmål och program	6
5. Kommunstyrelsens verksamheter	7
HR.....	7
Ekonomi och styrning	8
Strategisk utveckling.....	9
Mark och exploatering.....	10
Näringsliv och platsutveckling	10
Demokrati och juridik	11
Kommunikation.....	11
Säkerhet.....	12
6. Arbete med personalpolitiska mål.....	13
7. Arbete med finansiellt mål	14
8. Tilläggsuppdrag.....	14
9. Drift- och investeringsbudget	17
10. Styrning och uppföljning av externa utförare	18
 Bilaga 1 – Fördelning av kommunstyrelsens budget 2026	19
Bilaga 2 – Kompetensförsörjningsplan kommunstyrelsen 2026–2028	21
Bilaga 3 – Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt	23
Bilaga 4 – Aktiverande styrdokument relevanta för kommunstyrelsen	26

1. Organisation kommunstyrelsens verksamheter

Kommunstyrelsen består av 15 ledamöter och 15 ersättare. Presidiet består av ordförande samt förste och andre viceordförande. Ordförande är Hans Lindberg (S)

Kommunstyrelsen har tre utskott; ett näringslivs- och arbetsutskott, ett planeringsutskott samt ett hållbarhetsutskott. Utskotten har sju ledamöter och sju ersättare.

Nedan finns schematisk beskrivning av organisation med utskott, samverkansorgan och verksamheter.

Figur 1: Schematisk beskrivning av Kommunstyrelsens organisation.

Kommunstyrelsens verksamhet bedrivs i en förvaltning, stadsledningskontoret som leds av stadsdirektör. Styrelsens och styrelsens utskott har förvaltningen till stöd för att verkställa grunduppdrag samt de ansvar och åtaganden som kommunfullmäktige delegerat till kommunstyrelsen eller ansvar/uppdrag som kommunstyrelsen är ålagd enligt lagstiftning /förordning. Förvaltningen är indelad i åtta avdelningar.

Inom stadsledningskontoret finns tre verksamheter som arbetar på uppdrag av annan nämnd; Umeåregionens brandförsvaret inom avdelningen för samhällsskydd och beredskap samt valkansliet och överförmyndarenheten inom avdelningen för demokrati och juridik.

Kommunstyrelsens verksamheter	Antal	Årsarbetare
24 sep 2025		
Stadsdirektör	1	1
HR	64	61,65
Ekonomi och styrning	51	51
Strategisk utveckling	41	41
Mark och exploatering	23	23
Näringsliv och platsutveckling	18	18
Demokrati och juridik (exkl. Valkansli och Överförmyndarverksamhet)	21	18,5
Kommunikation	16	15,25
Samhällsskydd och beredskap (exkl. Umeåregionens brandförsvaret)	11	11
Totalt	246	240,4

2. Kommunstyrelsens grunduppdrag

Kommunstyrelsen **styr, leder och samordnar** kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, **bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.**

Kommunstyrelsen har ansvar att **leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden** som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för:

- kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor & lönehantering
- ekonomi, styrning & upphandling
- kommunikation
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling & innovation
- översiktsplanering

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Andra väsentliga åtaganden enligt kommunstyrelsens reglemente

Kommunstyrelsen har särskilt ansvar för kommunens visseblåsarfunktion.

Kommunstyrelsen har ansvar för ägarstyrning av kommunens bolag och ansvar för att bereda frågor av principiell karaktär till kommunfullmäktige för fastställande.

Kommunstyrelsen har även ansvar för ett flertal samverkansforum och råd, exempel är Umebrå, Umeå Interreligiösa råd, Umeå Funktionshindersråd och Umeå kommuns landsbygdsutvecklingsråd.

Kommunstyrelsens grunduppdrag	Uppföljning
Styrning, ledning och samordning	En bedömning baserad på bland annat: Genomförande av styrelsens uppsiktsplikt Genomförande av övergripande planerings- och uppföljningsprocess Efterlevnad god ekonomisk hushållning Ansvar som anställande myndighet
Beredning inför och uppföljning av kommunfullmäktiges beslut	En bedömning baserad på bland annat: Efterlevnad riktlinje för styrdokument Uppföljning av motionsberedning Uppföljning verkställande av motioner (KF) och åtaganden vid revisionsgranskning (KS)
Utveckling av strategiskt viktiga områden	En bedömning baserad på bland annat: Uppföljning av inriktningsmål i delårs- och årsrapport Utveckling av modell för programhantering En bedömning baserad på genomförande av avdelningarnas uppdrag

3. Fokus för 2026

Mot bakgrund av de demografiska förändringar som väntas de kommande åren är befolkningsutveckling, arbetsmarknadens försörjningsförmåga och förutsättningar för hållbar tillväxt centrala. Konkurrensen om Sveriges befolkning kommer att öka. Situationen gör att välfärdsuppgiften påverkas i grunden liksom Umeå kommuns framtida förutsättningar att leverera på våra högt uppsatta ambitioner. Kommunstyrelsen har en viktig och strategisk roll i att stärka Umeå som tillväxtnod i norra Sverige och som motor för utvecklingen i Umeåregionen. Det innefattar arbetsinsatser för befolkningstillväxt, kompetensförsörjning, bostadsbyggande, större kapacitetshöjande infrastrukturprojekt och ett starkt näringslivsklimat.

Vikten av kontinuitet och verksamhetsskydd har ökat utifrån det försämrade säkerhetspolitiska läget, Nato-medlemskapet samt att flera statliga utredningar anger högre krav på kommuner inom området. Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030 pekar också tydligt på kommunens roll och förmåga att kunna upprätthålla verksamhet under mycket störda förhållanden. För att positionera Umeå och nå resultat krävs samverkan både inom kommunkoncernen och med andra aktörer i regionen. Det handlar också om att säkerställa tillräcklig kapacitet och utrymme för framtidens behov, särskilt när det gäller tillgänglighet för godsflöden, logistiklösningar och effektiva persontransporter.

Förstärkning av arbetet med inriktningsmål och program genomförs genom att initiera och koordinera en koncernövergripande styrgruppsfunktion för inriktningsmålen och programmen som ger en tydlig kraftsamling i arbetet och som underlättar för genomförande och uppföljning. Fokus ska läggas på konkreta åtgärder som åstadkommer faktiskt effekt och en sammanhållen rapportering liksom visualisering för inriktningsmålen och programmen.

Kommunstyrelsen har uppdraget att samordna nämnder och bolag. Med ledordet *Tillsammans* ska Stadsledningskontoret genom stöd och en konsultativ ansats skapa bästa möjliga förutsättningar för nämnder och förvaltningar att leverera på inriktningsmål och kommunens övergripande målsättningar. Under 2026 ska därför ett arbetssätt som genomsyrar alla stadsledningskontorets verksamheter tas fram och förankras.

Kommunstyrelsen ska under 2026 säkerställa att en ändamålsenlig och rättssäker visseblåsarfunktion återupprättas.

4. Planering för inriktningsmål och program

I detta avsnitt redovisas dels planering för kommunstyrelsens uppdrag att samordna kommunkoncernens arbete med inriktningsmål och program, dels kommunstyrelsens egna verksamheters arbete för att bidra till fullmäktiges inriktningsmål och program¹.

Inriktningsmål 1 Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	Program för tillväxt
Inriktningsmål 2 Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	Program för social hållbarhet
Inriktningsmål 3 Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv	Program för klimat- neutrala Umeå 2040
Inriktningsmål 4 Umeå ska vara klimatneutralt till 2040	

Kommunstyrelsen har en central roll i genomförande av kommungemensamma inriktningsmål och program (programstyrningen). Kommunstyrelsen ansvarar för att ta fram, utveckla och förvalta struktur för programstyrning. Programansvariga chefer arbetar inom stadsledningskontoret och så även programansvariga tjänstepersoner.

Fokus för kommunstyrelsens ansvar avseende samordning 2026 är:

- **Gemensam riktning och samordnad kraft**
Fortsätta arbetet med att bygga förståelse och samordnad riktning i hela kommunkoncernen. Det görs bland annat genom en koncernövergripande styrgrupp bestående av bolagens VD samt förvaltningschefer som startats upp hösten 2025.
- **Gemensamma samhällsutmaningar**
Stärka fokus på gemensamma samhällsutmaningar som kräver samordnade insatser mellan flera förvaltningar och bolag för att uppnå önskad effekt.
- **En tydligare prioritering i programarbetet:**
Stärka genomförandekraften genom tydligare prioritering.

Fokus för kommunstyrelsens egen verksamhet 2026 och där, från kommunfullmäktige destinerade medel kommer att nyttjas är:

- **Kvarstanning och kompetensförsörjning**
Stärka Umeås attraktionskraft genom positionering och insatser för kvarstanning av arbetskraft och studenter.
- **Bostäder för barnfamiljer**
Initiera analys av om det byggs rätt typ av bostäder för barnfamiljers behov.

¹ Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

- **Planberedskap**
Utveckla det översiktliga planeringsarbetet för att möta framtidens krav på bostäder, näringsliv och samhällsservice.
- **Strategisk infrastruktur**
Lägga särskilt fokus på att säkra tillgänglighet via flyg, järnväg och annan infrastruktur som är avgörande för tillväxten.
- **Klimatomställning och upphandling**
Rikta insatser mot beteendeförändring, investeringar och strategisk upphandling som driver klimatarbetet framåt.
- **Social hållbarhet**
Koordinerar satsningen *Umeå växer tryggt och säkert* och fokusera på att ta det samlade arbetet till nästa nivå.

5. Kommunstyrelsens verksamheter

Nedan redovisas kortfattat uppdrag och fokusområden som avdelningarna inom kommunstyrelsen arbetar med under 2026 för att verkställa styrelsens grunduppdrag och utveckla verksamheten.

HR

HR-avdelningen har till uppgift att stödja kommunens verksamheter så att de kan uppnå sina mål och bidra till att Umeå kommun är en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen. Huvuduppgiften är att ta ansvar för en enhetlig och konsekvent tillämpad personalpolitik hos arbetsgivaren som helhet.

HR-avdelningen ska vara en professionell och värdeskapande funktion som levererar stöd med hög kvalitet till förvaltningar och chefer som skapar förutsättningar för att starkt gemensamt arbetsgivarskap. Avdelningen ansvarar även för adekvata beslutsunderlag som beretts i samspel mellan förvaltningar till personalnämnden, kommunstyrelsen, PA-nämnden och kommunfullmäktige. HR-avdelningen ska tillhandahålla, utveckla, förvalta och följa upp strukturer, system och processer för

- Förhandling och arbetsrätt
- Lönebildning
- Aktiva åtgärder mot diskriminering
- Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Rehabilitering och anpassning
- Ledarskap, medarbetarskap, förändringsledning och värdegrund
- Omställningskapacitet och lärande organisation
- Kompetensförsörjning och rekrytering

Avdelningen är ägare av det samlade HR-objektet med systemstöd för processerna ovan. Enheten för Lön och pension är objektägare för Umeåregionens gemensamma personal-och lönesystem och värdkommun och nämndsansvarig inför den gemensamma PA-nämnden. Lön och pension ansvarar för löneadministrationen till Umeå och Vindelns kommuner.

Uppdrag HR	Uppföljning
Kompetensförsörjning	Kommunens gemensamma kompetensförsörjningsplan.
Lönebildning, avtal lönebildning	Lönekartläggning och utfall i relation till riktlinje för lönestrategiska frågor.
	Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet (process).

Arbetsmiljö/ aktiva åtgärder	Uppföljning av aktiva åtgärder för att förhindra diskriminering (process) inkl. arbetssätt för att bättre mäta och analysera åtgärder i relation till diskrimineringsgrunderna.
Ledarskap medarbetarskap	Implementeringsarbetet av reviderad medarbetarpolicy och ledarpolicy.

Fokus för 2026:

- Uppdatera instruktion till lönesättande chefer utifrån ny lönepolicy och kollektivavtal samt säkerställa förberedelse inför ikraftträdande av EU:s lönetransparensdirektiv 2026.
- Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter (Fokusområde Arbete och försörjning inom program för social hållbarhet).
- Stärka och utveckla ledarskapets kapacitet att möta och leda i förändring med stöd av uppdaterad medarbetar- och ledarskapspolicy.
- Anpassa arbetsformer utifrån förändrad lagstiftning om vilka kontroller en kommunal arbetsgivare kan, bör och får göra vid och under anställning.

Ekonomi och styrning

Avdelningen för ekonomi och styrning har i uppdrag att skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning, detta innebär att avdelningen ska stödja kommunstyrelse och kommunfullmäktige och stadsledning med relevanta och adekvata beslutsunderlag inom ekonomi- och anskaffningsområdet. Avdelningen ska även tillhandahålla, utveckla och förvalta strukturer, system och processer för:

- Budget & investering
- Bokföring & Redovisning
- Finansiering
- Uppföljning & rapportering
- Anskaffning (upphandling & inköp)
- Styrning och samordning

Avdelningen ansvarar även för att följa upp och utvärdera huruvida ekonomistyrning och finansiell styrning är ändamålsenlig och leder till god ekonomisk hushållning.

Uppdrag Ekonomi och styrning	Uppföljning
Budget och investering	Årlig utvärdering av processen, justeringar sker fortlöpande på uppdrag av KSnau.
Finansiering	Följs i kraft- och finansrapport. Där framgår om låneportföljens sammansättning är i enlighet med policy och riktlinjer på området.
Anskaffning	Genomförande och uppföljning av plan för implementering av policy upphandling.
Bokföring och redovisning	Extern revisionsgranskning av delårs- och årsbokslut, vars syfte är att säkra rättvisande räkenskaper.
Uppföljning och rapportering	Extern revisionsgranskning av delårs- och årsbokslut.
Styrning och samordning	Efterlevnad riktlinje för styrdokument.
	Genomförande och resultat av uppsiktsplikt.

Fokus för 2026:

- Arbete med datadriven kommun och fokus på juridiska frågor samt att tre fördjupade verksamhetsspecifika insatser
- Implementering av policy och riktlinjer upphandling och inköp
- Planeringsprocessen (investeringar) utifrån beslut om långsiktiga finansiella mål

Strategisk utveckling

Strategisk utveckling initierar, leder och samordnar uppdrag av strategisk och verksamhetsövergripande karaktär inom social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet. Uppdraget är att samverka, samordna, styra och stödja inom områdena: bostadsförsörjning, brottsförebyggande, folkhälsa, innovation, internationellt, jämställdhet, jämlikhet, klimat, landsbygd, miljö, minoritets- och rättighetsfrågor, stadsutveckling, tillgänglighet och tillväxt.

Strategisk utveckling arbetar med att växla upp kommunens utvecklingsfrågor inom ramen för det regionala, nationella och internationella innovationssystemet.

Avdelningen tar fram underlag, analyser, prognoser och scenarier samt genomför uppföljning inom områden som är av strategisk betydelse för Umeås utveckling.

Strategisk utveckling har ansvar för den översiktliga planeringen som sätter riktningen för efterföljande planerings- och utvecklingsarbete i kommunen.

Grunduppdrag Strategisk utveckling	Uppföljning
Strategisk planering som möjliggör långsiktigt hållbar tillväxt genom att aktivt förverkliga översiktsplanens intentioner i extern och intern samverkan.	Antalet färdigställda bostäder. Investeringsmedel i nationella planen. Indikatorer för att mäta utfallet av översiktsplanen (t.ex. Nyttillkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge).
Samordning och positionering av strategiska utvecklingsfrågor kring Umeås hållbara tillväxt	Trender för de indikatorer som är utpekade i program för tillväxt, social hållbarhet och klimatneutrala Umeå 2040. Trender i övrig uppföljning t.ex. befolkningsprognoser, resvaneundersökning, unga-enkäten, jämlika liv.
Växla upp kommunens utvecklingsfrågor inom ramen för det regionala, nationella och internationella innovationssystemet för att skapa välfärd och hållbar tillväxt	Volym extern finansiering. Investeringar i FoU (offentliga/privata).
Identifiera utmaningar och möjligheter för Umeås utveckling genom att ta fram underlag, analyser, prognoser och scenarier	Användning av framtagna underlag, analyser, prognoser och scenarier.

Fokus för 2026:

- Leda kommunens strategiska samhällsplanering och utvecklingsinriktning för hållbar tillväxt genom att förbereda för nästa planeringsstrategi.

- Stärka kommunens förmåga att arbeta med extern finansiering, innovativa arbetssätt och medborgarengagemang för omställning mot hållbar tillväxt.
- Utveckla stöd till nämnder och förvaltningar som möjliggör en gemensam kraftsamling för att driva tillväxt, social hållbarhet och klimatneutralitet i hela Umeå.

Mark och exploatering

Mark och exploatering säkrar markförsörjningen så att det finns utrymme för Umeås nuvarande och framtida utveckling samt leder arbetet med att planera och genomföra översiktsplanens intentioner avseende stadens tillväxt. Det sker framför allt genom att utveckla nya områden för bostäder och verksamheter på kommunal mark. Avdelningen ska också skapa framdrift i samhällsbyggnadsprocessen genom att identifiera behov av och ta initiativ till samordning samt bevaka och följa upp genomförandeaspekter i exploateringsprocessen i både kommunala och privata projekt.

Avdelningen initierar förstudier och planläggning av kommunens egna områden för bostadsbyggande, verksamheter och kommunala behov, ansvarar för utbyggnad av infrastruktur inom projekten och hanterar försäljning av tomtmark. För genomförande av detaljplaner på privat mark skriver Mark och exploatering exploateringsavtal med byggherrar.

Mark och exploatering leder också utredningar och genomför statligt och kommunalt finansierade saneringar av förorenad mark.

Grunduppdrag Mark och exploatering	Uppföljning
Markförsörjning	Sammanställd status- och aktivitetsrapportering.
Exploatering på kommunal mark	Sammanställd status- och aktivitetsrapportering.
Sanering av förorenad mark	Återrapportering via handlingsplanen för förorenade områden.

Fokus för 2026:

- Färdigställa och sjösätta första versionen av en utbyggnadsplan för att underlätta samordning av exploateringsprojekt och strategiska satsningar inom kommunkoncernen.
- Utveckla en metod för att synliggöra hur användningen av tillgänglig verksamhetsmark uppfyller kommunfullmäktiges inriktningsmål
- Identifiera och ta nästa steg i att integrera klimatomställning och hållbarhet i kommunens egna exploateringsprojekt.

Näringsliv och platsutveckling

Näringsliv är Umeå kommuns operativa och strategiska organ för näringslivsutveckling och tillväxt. Näringslivsavdelningen arbetar nära näringslivet och dess organisationer, universiteten och andra aktörer i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för Umeås tillväxt med det övergripande målet om fler arbetstillfällen och företag.

Grunduppdrag Näringsliv och platsutveckling	Uppföljning
	Netto arbetstillfällen.

Förutsättningar för arbetstillfällen	
Branschbredd	Bibehållen branschbredd är grundläggande för långsiktigt hållbar tillväxt. 35 procent tillverkande, 32 procent platstjänster och 33 procent företagstjänster

Fokus för 2026:

- Fortsatt utöka samordning i försäljning och marknadsföring av Umeå som plats för investeringar, talangattraktion och besökare med genomförande av Visit Umeå AB som helägt kommunalt bolag.
- Öka samordning mellan befintliga inkubatorer och därmed högre effekt av våra insatser i det företags- och innovationsstödjande systemet samt koordinering av universitetsstaden som tillväxtområde där akademi och företagande möts.
- Fortsatt fokus på hög närvaro i det lokala näringslivet och att samla insikter till insatser som skapar bättre förutsättningar för företagens fortsatta tillväxt.

Demokrati och juridik

Avdelningen har ett särskilt ansvar för kommunkansli, juridik och arkiv. Avdelningen samordnar ärendeberedning till kommunfullmäktige och kommunstyrelse med dess utskott. Vidare samordnar, stödjer och utvecklar avdelningen det kommunövergripande arbetet inom juridik och informationsförvaltning samt ansvarar för det centrala kommunarkivet.

Grunduppdrag Demokrati och juridik	Uppföljning
Kommunkansli	Hantering av motionsberedning. Redovisas vid kommunfullmäktige i april och oktober
Arkiv	Utökad programfunktion för att kommunens verksamheter ska kunna söka och ta del av handlingar i e-arkivet på egen hand (API) är klar senast tertial två. Fortsatt stöd i arbetet med dokumenthanteringsplaner vid kommunstyrelsen. Nämndadministration m.fl. generiska processer samt HR-processer klart tertial 1.

Fokus för 2026:

- Förberedelser inför en ny mandatperiod.
- Dokumenthanteringsplan för kommungemensamma styrande och stödjande processer
Ekonomis processer prioriteras 2026.
- Plan för regelbunden arkivtillsyn inom kommunens verksamheter för att därefter kunna inleda tillsyn 2027.
- Överföring av material till e-arkiv först som ett mellanarkiv och sen som ett slutligt arkiv.

Kommunikation

Kommunikationsavdelningen är ett strategiskt och operativt stöd för Stadsledningskontoret och övriga förvaltningar. Avdelningen leder, samordnar och stöttar i många typer av kommunikationsuppdrag. Det sker med Umeåbornas bästa i fokus och i linje med våra inriktningsmål.

Kommunikationsarbetet bidrar till förståelse, insyn och uppmärksamhet för kommunens organisation, uppdrag och beslut. Avdelningen arbetar i kommunövergripande insatser för att stärka Umeås position och roll som kommun, plats och arbetsgivare. Det inkluderar uppdrag och projekt där Stadsledningskontoret har samordningsansvar.

Avdelningen förvaltar och utvecklar kommunens kommunikation och kanaler. Dessa utvärderas löpande för att skapa goda förutsättningar för effektiv kommunikation med kommunens målgrupper. Avdelningen är en central del i kommunens krisorganisation vilket inkluderar kommunikatör i beredskap och central krisledning. Den samlade erfarenheten bidrar också till att kompetensutveckla och stärka medarbetare och ledare i kommunen.

Receptionen bidrar genom stadshusreceptionen med ett positivt värdskap för alla besökare och säkerställer en säker inpassering i stadshusmiljön.

Grunduppdrag Kommunikation	Uppföljning
Utveckla och förvalta bilden av Umeå kommun	Månatliga mediemätningar som regelbunden uppföljning av våra egna kanaler.
Utveckla och förvalta kommunens kanaler	Regelbunden utveckling av intranät, webb och andra redaktionella kanaler.
Utbilda medarbetare och ledare inom kommunikation	Utbildningar erbjuds regelbundet och anpassas efter behov.

Fokus för 2026:

- Utveckla en kommunikationsplattform som samlar berättelsen om Umeå, stärker samsynen internt och gör kommunikationen mer strategisk.
- Utveckla och anpassa avdelningens organisering för att säkerställa att resurser används mer strategiskt. Det inkluderar roller, ansvar och mandat.
- Fortsätta utveckla vår förmåga att jobba i kriser och störda lägen.
- Fortsätta utveckla vår insikts- och analysförmåga.

Säkerhet (inom avd. Samhällsskydd och beredskap)

Säkerhetsenheten ingår i avdelningen för samhällsskydd och beredskap och har uppgiften att arbeta för att kommunen har en ändamålsenlig planering enligt lagen om kommunens skyldigheter vid och inför extraordinära händelser, höjd beredskap och krig.

Enheten samordnar kommunens arbete enligt säkerhetsskyddslagen, samordnar det kommunövergripande arbetet inom informationssäkerhet, tillgodoser kommunens försäkringsbehov och stödjer kommunens verksamheter i det skadeförebyggande och trygghetshöjande arbetet.

Säkerhetsenheten har även uppdraget att samordna kommunens verksamheter och externa aktörer för att motverka möjligheten för att bedriva organiserad brottlighet och välfärdsbrott på lokal nivå.

Inom avdelningen för samhällsskydd och beredskap ingår även verksamheten Umeåregionens brandförsvar, som styrs av Umeåregionens brand- och räddningsnämnd.

Grunduppdrag Säkerhet	Uppföljning
--------------------------	-------------

Kommunövergripande arbete med interna säkerhetsfrågor i kommunen	Underlag för uppföljning kommer att tas fram inför 2026. Samlad bedömning baserad på bland annat framtaget underlag.
Övergripande ansvar för att säkerhets-skyddslagen följs	Underlag för uppföljning kommer att tas fram inför 2026. Samlad bedömning baserad på bland annat framtaget underlag.
Kommunens krisberedskap och krisberedskap i enlighet med lagen om extraordinära händelser	Årlig uppföljning av användningen av statliga medel görs av Länsstyrelsen Västerbotten. Löpande uppföljning inom ramen för Konkretiserad plan för Civil beredskap (KS-2023/00819). Kompletterande uppföljning av det övergripande ansvaret tas fram inför 2026.
Kommunövergripande arbete med civilt försvar	Årlig uppföljning av användningen av statliga medel görs av Länsstyrelsen Västerbotten. Löpande uppföljning inom ramen för Konkretiserad plan för Civil beredskap (KS-2023/00819). Kompletterande uppföljning av det övergripande ansvaret tas fram inför 2026.
Kommungemensam samordning internt och externt i trygghets-skapande och brotts-förebyggande syfte	Underlag för uppföljning kommer att tas fram inför 2026. Samlad bedömning baserad på bland annat framtaget underlag.
Tillgodose kommunens behov av försäkringsskydd	Underlag för uppföljning kommer att tas fram inför 2026. Samlad bedömning baserad på bland annat framtaget underlag.
Informations-säkerhet	Underlag för uppföljning kommer att tas fram inför 2026. Samlad bedömning baserad på bland annat framtaget underlag.

Fokus för 2026:

- Etablera systematiskt arbetssätt för kontinuitetshantering samt krigsorganisation.
- Utveckla och förankra kommunövergripande strukturer och styrning för att motverka välfärds kriminalitet.
- Ta fram ett grundläggande stöd för förvaltningarnas implementering av NIS2.

6. Arbete med personalpolitiska mål

I detta avsnitt redovisas planering och fokus för arbete med de personalpolitiska målen i kommunstyrelsens verksamheter. Uppföljning genomförs under året med hjälp av kommungemensamma analysmått.

Mål 5

Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället

Utifrån kommunstyrelsens kompetensförsörjningsplan (se bilaga 2) konkretiserar de avdelningar/enheter som har behov av aktivt arbete med kompetensförsörjning, med aktiviteter och insatser i aktivitetsplaner. Mångfaldsperspektivet inkluderas i arbetet med kompetensförsörjning och arbetsmiljö.

Mål 6

Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30

Baserat på verksamheternas organisatoriska utformning kommer förvaltningen under 2026 att vidmakthålla och bevaka utvecklingen avseende antalet medarbetare per chef samt skapa förutsättningar för närvarande ledarskap. Fortsatta utbildningsinsatser för nya chefer, möjlighet till fördjupningsutbildningar för erfarna chefer och mindre utbildningsinsatser såsom tematiska frukostseminarier är även viktiga förutsättningar för ledarskapet. SLK chefsforum kommer fortsätta att utvecklas med syfte att skapa nätverk och bidra till kunskapspåfyllnad i aktuella frågor.

Mål 7

Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden

Under 2026–2028 ska verksamheterna fortsätta det systematiska arbetsmiljöarbetet och utgå från behov och förutsättningar för respektive arbetsplats, med avstamp från friskfaktorerna. Eventuella olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsförhållanden ska synliggöras och hanteras utifrån dess förutsättningar.

7. Arbete med finansiellt mål

Mål 8

Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till 2 procent 2025–2028.

Kommunens ekonomi följs upp kontinuerligt genom månadsbokslut. Information om nämndernas utfall och prognos presenteras månadsvis för KS:n. Nämnder som prognosticerar underskott på mer än en procent (minst 1 mnkr), kallas till KS:n för presentation av åtgärdsplan. Tre gånger per år rapporterar kommunstyrelsen till kommunfullmäktige uppföljning av kommunens ekonomi; en förenklad rapport lämnas för perioden jan-april, delårsbokslut för jan-aug samt årsbokslut för helår.

8. Tilläggsuppdrag

I detta avsnitt redovisas ansats och/eller planering för de tilläggsuppdrag kommunfullmäktige har tilldelat kommunstyrelsen samt de uppdrag kommunstyrelsen har tilldelat förvaltningen.

Tilläggsuppdrag från fullmäktige	Planering	Uppföljning
2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras	Analys av hur förändrad demografi påverkar KS egna verksamheter, granskning av strukturella kostnader och identifiering av eventuella behov av principiella förändringar. Stöd/anvisning till nämnderna i	T1, T2, T3 Ansvar: Ekonomidirektör

över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.	deras analyser kopplade tilläggsuppdraget. KS sammanställer underlag från nämnderna och gör en kommunövergripande analys utifrån det.	
2025:4 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, samt tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och externa parter ta fram förslag på samverkan kring och samnyttjande av anläggningar för djurhållning.	Stadsledningskontoret (Mex) samordnar arbetet med GVN och TN för att utreda alternativ för samnyttjande. Görs i nära samverkan med främst SLU.	T2 Ansvar: Exploaterings- direktör
2025:6 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och föreningslivet utreda förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv.	En styrgrupp bildas som ska som ska utreda förutsättningarna. Näringslivsdirektör sammankallande. Stadsledningskontoret, Näringsliv och Mex ingår i styrgruppen och bevakar tillväxtperspektivet. Förslag på konkreta åtgärder presenteras under hösten 2026.	T2, T3 Ansvar: Näringslivs- direktör, Exploaterings- direktör
2025:7 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en översyn av kommunens arbete med antidiskriminering i syfte att göra en nulägesanalys av befintliga insatser, styrning och behov av aktiva åtgärder på området. Översynen ska också innehålla en omvärldsanalys av andra kommuner.	Arbetet är påbörjat med en nulägesanalys av befintliga insatser och styrning kopplat till antidiskriminering. Utifrån det identifieras behov av åtgärder samt jämförelse med andra kommuners arbete genom en omvärldsanalys. Resultatet sammanställs för vidare hantering och prioritering.	T2 Ansvar: HR-direktör, Utvecklings- direktör
2025:10 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och fritidsnämnden i uppdrag att teckna nytt avtal med Fritidsbanken och att det i överenskommelsen ska ingå ytterligare en fritidsbank.	Arbetet med nytt avtal är påbörjat under 2025 och planeras avslutas under T1.	T1 Ansvar: Utvecklings- direktör
2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att	Arbete för att öka omställningsförmågan i nämnder/styrelse inleddes under 2024 utifrån en modell som stadsledningskontoret tagit fram.	Löpande samt T2, T3 Ansvar: Ekonomidirektör

klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.	Fördjupad analys av framtida tillgång till och efterfrågan av kompetens är genomförd och hanterad i berörda nämnder. För att bredda ansatsen och ta med fler parametrar som är väsentliga för formulering av framtida inriktning för respektive nämnd är tilläggsuppdrag 2025:1 och den analys av demografiska förändringar som ingår en viktig komplettering och förutsättning för att komma vidare med uppdrag 2023:1.	
2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.	Detta uppdrag rapporterades som slutfört i delårsrapporten 2025.	Slutfört Ansvar: Ekonomi- direktör
2021: 8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.	Utveckla och förankra kommunövergripande strukturer och styrning för att motverka välfärds kriminalitet.	T2, T3 Ansvar: Beredskaps- direktör

Uppdrag från kommunstyrelsen	Uppföljning
KS Uppdrag 1 Kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att inrätta ett klimatpolitiskt råd.	Återrapportering till KSna T2

9. Drift- och investeringsbudget

Kommunstyrelsens budgetram för 2026 uppgår till 1 348,4 mnkr enligt kommunfullmäktiges beslut.

Av kommunstyrelsens budgetram har kommunfullmäktige specificerat poster motsvarande totalt 1 055,5 mnkr. Exempel på specificerade poster är avskrivningar, pensionskostnader, utvecklingsanslag, friskvård och särskilda medfinansieringar. Dessa poster framgår under rubriken "Åtaganden beslutade av KF" i bilaga 1, Fördelning av kommunstyrelsens budget 2026.

De medel som kommunstyrelsen direkt förfogar över benämns som "kommunstyrelsen administration, bidrag och politisk verksamhet, övrigt" i fullmäktiges budgetbeslut. Dessa medel uppgår till 292,9 mnkr för 2026. Här ingår stadsledningskontoret och kommungemensamma avtal och avgifter.

Tillskott från fullmäktige

Kommunstyrelsens budgetbeslut innebär att budgeten för personalkostnader inom stadsledningskontoret räknas upp med i snitt 3,7 procent från 2025 års nivå och driftskostnadsbudgeten med en procent. Minskning av ram utifrån minskat PO-pålägg 2026 har justerats proportionerligt mellan avdelningarna.

Fullmäktige har i sitt budgetbeslut tilldelat kommunstyrelsen riktade medel om 1,4 mnkr (0,5 procent av budgetramen) för att förstärka arbetet i enlighet med de inriktningsmål som är destinerade till styrelsen. I kommunstyrelsens budget läggs dessa medel på kommunledning/förvaltningschef för att under 2026 nyttjas för att intensifiera arbetet enligt det som lyfts under avsnitt fem i verksamhetsplanen.

Resterande medel om 2,8 mnkr fördelas till kommunledning/förvaltningschef för att säkerställa medel för visselblåsarfunktionen, samt eventuell senare prioritering.

Tekniska justeringar

Fullmäktige har i budgeten för 2026 beslutat om ramjustering avseende kostnader för IT-kapacitetsnämnden (ITKN) och Umeregionens nämnd för PA-system (PAN) som i dagsläget ligger på kommunstyrelsen men nu flyttas till ITKN respektive PAN som därmed får en nettoram på samma sätt som andra nämnder. Dessa är av teknisk karaktär och därmed kostnadsneutrala för kommunstyrelsens verksamheter.

En översiktlig bild av kommunstyrelsens budget redovisas i tabellen nedan. I bilaga framgår ekonomiska ramar för 2026 för kommunstyrelsens olika delar.

Kommunstyrelse (tkr)	Ram 2025	Ram 2026
Åtaganden beslutade av KF	-1 032 021	-1 055 486
Stadsledningskontoret	-239 131	-247 754
Kommungemensamma avgifter, bidrag och avtal	-44 576	-45 148
Kommunstyrelsen totalt	-1 315 728	-1 348 388

Investeringar

Investeringsbudgeten för 2026 uppgår till 322,7 mnkr, vilket är i samma storleksordning som 2025.

Investeringar verksamhet (tkr)	Budget 2025	Budget 2026
Kraftverksamhet	20 587	26 754
Köp av fastigheter		30 000
Digitaliseringsreserv	4 400	4 400
Investeringsreserv	1 091	1 238
Mark- och exploateringsprojekt, inkl. markförvärv	265 100	250 300
Elektrifiering bussdepå kollektivtrafik	15 000	
Säkerhet och beredskap	20 000	10 000
Netto investeringar	326 178	322 692

10. Styrning och uppföljning av externa utförare

Kommunstyrelsen nyttjar till stor del externa utförare för skötsel av kommunens markreserv och utbyggnad av infrastruktur i kommunala exploateringsområden. Styrning och uppföljning sker inom respektive projekt och avvikelser rapporteras till kommunstyrelsen om sådana uppstår.

Befintligt avtal med extern utförare för skogsförvaltningen löper ut under 2025 och upphandling av avtal från 2026 är påbörjad. Upphandlingen har föregåtts av en utvärdering av befintligt avtal.

Bilaga 1 – Fördelning av kommunstyrelsens budget 2026

Åtaganden beslutade av Kommunfullmäktige:	Ram 2025				Ram 2026
Totalt åtaganden beslutade av KF:	-1032 021				-1 055 486
Kraftverksamhet	117 000				107 000
Kollektivtrafik	-166 566				-179 566
Umeå Folkets Hus	-26 555				-26 821
Västerbottens Museum	-18 430				-19 093
Norrlandsoperan	-34 406				-35 645
Friskvårdsbidrag	-7 671				-7 747
Fackliga förtroendemän	-13 961				-14 235
Utvecklingsanslag:					
- Tillväxtanslag	-20 815				-34 904
- Verksamhetsutvecklingsanslag socialhållbarhet	-6 000				0
- Verksamhetsutvecklingsanslag klimat	-3 000				0
- Verksamhetsutvecklingsanslag omställning	-6 000				0
Anslag för oförutsedda behov och civiltförsvar	-21 337				-31 337
Avskrivningar	-596 859				-620 757
Utrangeringar	-12 000				-12 000
Pensioner nettokostnad	-215 420				-180 381

Fördelning av resterande del av kommunstyrelsens budget 2026

Stadsledningskontor	Ram 2025	Index	Minskat PO-påslag 0,82%	Förändr.	Tekniska justeringar	Ram 2026
Totalt Stadsledningskontor	-239 831	-8 029	1 125	-4 279	3 262	-247 754
Kommunledning	-4 308	-104	16	-4 279		-8 675
Demokrati och juridik	-44 093	-1 274	88			-45 279
Varav stöd till politisk verks. samt politisk verks.	-27 446	-767	0			-28 213
Kommunikation	-11 487	-322	54			-11 755
HR	-51 947	-1 734	272		3 262	-50 148
Varav HR-avdelningens andel av PA-nämnden	-3 262	0	0		3 262	0
Varav stöd till politisk verksamhet	-4 786	-191	29			-4 948
Ekonomi & styrning	-45 789	-1 663	243			-47 209
Näringsliv och platsutveckling	-38 302	-891	109			-39 085
Säkerhet (Samhällsskydd och beredskap)	-12 747	-465	73			-13 139
Strategisk utveckling	-33 546	-1 281	206			-34 622
Mark och exploatering	2 388	-294	64			2 158
Kommungemensamma avgifter, bidrag och avtal	Ram 2025	Index		Förändr.	Tekniska justeringar	Ram 2026
Totalt kommungemensamma avgifter, bidrag och avtal	-44 576	-543		-30	0	-45 148
Kulturväven	450	5				455
Kommungemensamma avgifter	-15 806	-158				-15 964
Norrbykärs museum	-217	-2				-219
Drift Resecentra och NLC terminal	-10 775	-108				-10 883
Curiosum	-11 531	-212		-30		-11 773
Bildmuseet	-5 101	-51				-5 152
Umeå Växer tryggt och säkert	-1 352	-14				-1 366
Postdistribution	-244	-2				-246

Bilaga 2 – Kompetensförsörjningsplan kommunstyrelsen 2026–2028

Kommunstyrelsens analys som underlag för svar på tilläggsuppdraget 2023:1 indikerade att det inom ett antal yrkesgrupper finns tecken på svårighet att rekrytera och det förväntas kvarstå kommande fem år. Yrkesgrupperna är främst ekonomer, upphandlare, löneadministratörer/lönehandläggare, och ingenjörer inom mark/fastighetskunskap.

Yrkesgrupperna ovan är påtagligt olika gällande krav på utbildning, erfarenhet, möjlighet till utbildning på arbetsplatsen och konkurrerande arbetsmarknad. Insatser kring detta kan även komma att omfatta mindre och större förslag på verksamhetsomställning för att klara grunduppdragen i en förändrad tillgång på arbetskraft med förväntad insats.

Utifrån ett allt osäkrare omvärldsläge samt ökade krav på att samhällets aktörer arbetar med säkerhetsfrågor, ökar behovet av kompetenser inom säkerhets- och beredskapsområdet på arbetsmarknaden och konkurrensen om kompetensen är stor.

Den ökade digitaliseringen innebär en förändring av kraven för vissa kompetenser inom förvaltningen.

Aktivitetsplan

Demokrati och juridik

Den pågående digitaliseringen av Stadsarkivet medför ett fortsatt behov av kompetensväxling. En anpassning av bemanningen kommer därför att göras under perioden i samband med pensionsavgång, då en arkivassistent ersätts med en arkivarie.

Åldersstrukturen bland kommunjuristerna, som båda närmar sig pension, är en utmaning. För att säkerställa kompetensöverföring behöver ersättare rekryteras i god tid innan pensionsavgångar.

Valkansliet har endast fyra tillsvidareanställda medarbetare, vilket innebär en sårbarhet. Under perioden kommer strategier för att säkra bemanningen vid val att tas fram.

Ekonomi och styrning

Det är en utmaning att rekrytera såväl upphandlare som seniora ekonomer till avdelningen. Med utgångspunkt i såväl rekrytera- som behållarperspektivet, kommer ett internt arbete initieras som syftar till att säkerställa att upphandlare och seniora ekonomer har relevanta befattningar och marknadsmässiga löner.

HR

Lönekonsultrollen kräver kompetens inom avtalstolkning och -tillämpning, matematisk och analytisk kompetens och förmåga att kommunicera ibland komplexa formler, till såväl arbetstagare som arbetsgivare. En lönespecialist behöver även besitta arbetsrättslig och lönesystemkompetens. Bristen på lönekonsulter/-specialister är en nationell kompetensförsörjningsutmaning. Under perioden behöver strategier tas fram för att säkra kompetensförsörjningen inom området. För att underlätta rekryteringar och även utifrån behållarperspektivet så behöver säkerställas att lönerna för gruppen är marknadsmässiga. Bristen på lönekonsulter driver upp lönerna nationellt och lokalt.

Kompetens inom lönebildning och förhandling behöver rekryteras under perioden. Två förhandlare som har till huvuduppdrag att arbeta med lönebildning kommer avsluta sina anställningar innan 2028. Ersättningsrekryteringar kommer behöva genomföras under perioden för att säkerställa att kommunen inte drabbas av ett kompetensglapp inom området.

Kommunikation

Kommunikationsområdet påverkas i relativt hög grad av digitalisering och AI, vilket innebär att

strategier för omställning av medarbetarnas arbetsinnehåll och kompetenser behöver tas fram under perioden fram till 2028.

Mark och exploatering

Det är en utmaning att rekrytera ingenjörer med rätt utbildningskompetens och erfarenhet till avdelningen, vilket innebär att inskolningen och kompetensinsatser till yrket exploateringsingenjör tar lång tid. Mot bakgrund av det så är det viktigt att genomföra insatser inom avdelningen som gynnar behållarperspektivet, genom att erbjuda kompetensutveckling och goda arbetsmiljövillkor.

Säkerhet

Konkurrensen om tillgänglig arbetskraft inom säkerhets- och beredskapsområdet är stor. Attraktiviteten stärks genom aktiviteter som medför en god arbetsmiljö och goda anställningsvillkor, såsom att löpande säkerställa att lönerna för gruppen är marknadsmässig, då bristen på kompetens driver upp lönerna nationellt och lokalt. Det bidrar till att underlätta att önskad kompetens kan rekryteras och att medarbetare inom området blir kvar i Umeå kommun.

Näringsliv respektive Strategisk utveckling

De kompetensbehov som avdelningarna Näringsliv samt Strategisk utveckling har, finns tillgängliga på arbetsmarknaden och söktrycket är högt till befattningar som utannonseras. Fokus under perioden 2026 – 2028 kommer därför att ligga på det systematiska arbetsmiljöarbetet inom avdelningarna. Därigenom skapas goda förutsättningar för att få behålla medarbetarna och därmed säkras kontinuiteten i avdelningarnas uppdrag.

Bilaga 3 - Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

I denna bilaga beskrivs kortfattat utmaningar och möjligheter som bedöms ha störst påverkan på kommunstyrelsens verksamheters förmåga och kapacitet att leverera på sitt grunduppdrag i ett 3–5 årsperspektiv.

Utmaningar och möjligheter av kommungemensam karaktär sammanställas från samtliga nämnder och används som underlag i den övergripande planeringsprocessen inför 2027.

Förmåga att möta nya krav inom beredskap och säkerhet

De yttre hoten har betydelse för säkerheten och beredskapen. Främmande makts systematiska säkerhetshotande verksamhet mot Sverige bedrivs brett. Liksom den organiserade brottslighetens utbredning, där utnyttjande av välfärdssystemet blir ett allt viktigare inslag i ekonomin. Säkerhetspolisen konstaterar att det finns kopplingar mellan grov organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och terrorism. Hoten som riktar sig mot Sverige är komplexa. De går in i varandra och förstärks på så sätt. Samordning av kommunens verksamheter för att möta dessa hot är av stor vikt för att begränsa risker och konsekvenser. Att personer med kopplingar till organiserad brottslighet och främmande makt, hålls borta från den offentliga förvaltningen är avgörande för att värna om det demokratiska systemet. Regeringen ser därför över kommuners möjligheter att genomföra utökade bakgrundskontroller men även kommuners ansvar att skydda förtroendevalda för hot- våld och otillbörlig påverkan.

Som medlem i Nato omfattas Sverige av de ömsesidiga försvarsgarantier som följer i nordatlantiska fördraget (artikel 5), vilket ska avskräcka antagonistiska aktörer från att använda sig av militära maktmedel mot Sverige. Medlemskapet ställer även krav (artikel 3) på att parterna, var för sig och tillsammans, upprätthåller och utvecklar sin individuella och kollektiva förmåga att stå emot ett väpnat angrepp. I detta resonemang ingår också förmåga till resiliens. Även om Nato-medlemskapet kan verka avskräckande när det gäller fysiska angrepp så ökar hoten inom andra områden såsom desinformationskampanjer, risker för infiltration, cyberattacker med mera.

Antalet cyberattacker har ökat under 2025 och bland annat har en av kommunens leverantörer som tillhandahåller system för arbetsmiljö, personalärenden och rehabilitering drabbats stort. För att öka skyddet för information samt höja nivån för cybersäkerhet förväntas cybersäkerhetslagen träda i kraft i början av 2026. Lagen ställer högre krav på vår informationshantering, resiliens och incidentrapportering. Intern förankring av arbetssätt, metoder, kontinuitetshantering och incidentrapportering är viktiga områden för att bli effektivare i hantering av risker inom samtliga områden. I regeringens utredning för ny lagstiftning, *kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig*, ställs också krav på att kommunen ska kunna fullgöra sina författningssenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter.

Det handlar om att kunna prioritera resurser, tolka och tillämpa ny lagstiftning i kombination med äldre lagstiftning samt bygga upp intern kapacitet för att agera snabbt och samordnat. Ekonomiska förutsättningar, komplex regelstyrning och behovet av ökad kompetens gör detta till en växande utmaning – särskilt i en tid där hotbilden förändras snabbt och kraven på robusthet ökar.

Kompetensförsörjning

Ett flertal av kommunens verksamheter står idag inför väsentliga utmaningar inom kompetensförsörjningsområdet. Detsamma gäller idag även för enskilda delar av kommunstyrelsens verksamheter. Mot bakgrund av den demografiska utvecklingen och prognos om ökande konkurrens om tillgänglig kompetens bedöms flertalet av kommunstyrelsens verksamheter befinna sig i en likartad situation inom en 3–5 årsperiod.

Då kommunstyrelsens verksamheter ansvarar för förvaltning och utveckling av kommungemensamma funktioner, system och processer samt tillhandahåller specialiststöd/expertis inom sakområden som enskilda förvaltningar på egen hand inte kan tillgodose, kan framtida kompetensbrist inom kommunstyrelsens verksamheter ge negativ följdverkan för kommunen som helhet samt för övriga kommunala verksamheters kapacitet och förmåga.

Kommunstyrelsens analys som underlag för svar på tilläggsuppdraget 2023:1 indikerade att det inom ett antal yrkesgrupper finns tecken på svårighet att rekrytera och det förväntas kvarstå kommande fem år. Yrkesgrupperna är främst ekonomer, upphandlare, löneadministratörer/lönehandläggare, jurister och ingenjörer inom mark/fastighetskunskap. Detta är påtagligt olika grupper gällande krav på utbildning, erfarenhet, möjlighet till utbildning på arbetsplatsen och konkurrerande arbetsmarknad. Insatser kommer säkerligen även omfatta mindre och större förslag på verksamhetsomställning för att klara grunduppdragen i en förändrad tillgång på arbetskraft med förväntad insats.

Finansiering av insatser att möta framtidens samhällsutmaningar

För att möta framtidens komplexa utmaningar – hållbar tillväxt, social hållbarhet, klimatomställning, anpassning och robusthet måste kommunen ha en god finansiell och verksamhetsmässig planering.

Umeå behöver fortsätta investera i bostadsförsörjning, infrastruktur och samhällsbyggande, samt fortsätta satsa på brottsförebyggande åtgärder och förebyggande socialt arbete. Om dessa områden hanteras integrerat och långsiktigt kan det leda till både stärkt resiliens och minskade framtida kostnader – exempelvis genom minskad brottslighet, bättre folkhälsa och lägre klimatrelaterade risker.

För att underlätta finansiering och därmed kunna hålla en högre takt i arbetet behöver det fortsätta jobbas för extern medfinansiering, såväl via regionala som nationella och europeiska finansieringssystem, i form av EU-program och klimatinvesteringsfonder. Det kommer att krävas god styrning och finansiell planering för att upprätthålla god ekonomisk hushållning över tid samt att säkerställa att resurser riktas dit de ger mest nytta, för att hantera de framtida utmaningarna.

Datadriven kommun

Kommunstyrelsen och därmed kommunstyrelsens verksamheter ansvarar för förvaltning och utveckling av ett flertal kommungemensamma funktioner, system och processer. Att genomföra en systematisk översyn och utveckla dessa kommungemensamma processer och system bedöms utgöra en stor möjlighet för att öka kommunens kapacitet, förmåga och effektivitet. Nya arbetssätt som tillvaratar digitaliseringens möjligheter bedöms därför utgöra en väsentlig möjlighet i ett 3–5 års perspektiv.

Kommunen står inför stora utmaningar med bland annat kompetensförsörjning. Utvecklingen inom digitalisering, automation och AI går snabbt framåt. Verksamheterna i kommunen ser en stor möjlighet i att nyttja denna typ av teknik. För att möjliggöra användning av den nya tekniken behöver kommunen fortsätta arbeta med detta på ett strukturerat sätt. Det görs inom ramen för det kommungemensamma arbetet med Datadriven kommun som leds av kommunstyrelsen tillsammans tekniska nämnden. En styrmodell och en gemensam grund/plattform för datainsamling och hantering håller på att byggas. Genom att fortsätta skapa styrning i frågor kopplat till detta och möjliggöra nyttjande av denna teknik är bedömningen att det i ett 3–5 års perspektiv kommer att underlätta för kommunen och dess verksamheter att möta den kompetensbrist som prognosticeras komma.

Positionering

Umeå är norra Sveriges största stad och kommunen är en förebild för jämställdhet, hållbarhet och innovation. Staden är den akademiska och intellektuella motorn i Norrland vilket är positioner kommunen ska jobba för att behålla.

Bilden av norra Sverige har påverkats under det senaste året då flera investeringar i viktig omställning och industrin misslyckats. Under den kommande tioårsperioden ska stora investeringar göras i närområdet. Umeå kommun behöver då kliva fram mer genom att tydligare ta position vid myndighetsetableringar och utveckling av befintliga verksamheter.

En central del i arbetet med att stärka och utveckla kommunens position är påverkansinsatser. Ofta handlar det om relevanta mötesplatser där kommunen tar plats, nationellt och internationellt, som ska bidra till tillväxt. En tydligare samordning i kommunen, inleddes under 2024 vilket skapat en stabil grund där Umeå syns och hörs.

En viktig del i positionsarbetet är att också fortsätta arbetet med en gemensam budskapsplattform inom kommunkoncernen. Det bidrar till ett tydligare genomslag när aktörerna bär fram Umeå. Parallellt med det arbetet ska kommunkoncernen också synliggöra vad platsen har att erbjuda för prioriterade målgrupper som studenter och barnfamiljer.

Demografiska förändringar i hela västvärlden med minskat barnafödande, migration och förändrade flyttmönster medför att kommunens arbetssätt behöver utvecklas. En del i det arbetet är att fortsätta utveckla samarbetet med Umeå universitet och andra viktiga intressenter.

Ny programperiod i EU

För att möta framtida samhällsutmaningar behöver Umeå kommun stärka förmågan att leda, samordna och mobilisera resurser över organisatoriska gränser. I detta ingår att vidareutveckla den territoriella och gränsregionala samverkan, där Umeå samspelar med aktörer i såväl Umeåregionen som i norra Sverige och över landsgränser. Särskilt viktigt är att förvalta och stärka Umeås roll som motor för hållbar tillväxt i norr.

EU:s nästa programperiod 2028–2034 innebär potentiellt genomgripande förändringar i hur regionala utvecklingsmedel fördelas, där en större andel av ansvaret kan flyttas från regional nivå till medlemsstaternas nationella partnerskapsplaner. För Umeå kommun kan detta innebära minskat direktinflytande över inriktning och användning av EU-medel och därmed ett behov av att stärka vår förmåga att bevaka, påverka och samverka kring den nya programarkitekturen.

Bilaga 4 – Aktiverande styrdokument relevanta för kommunstyrelsen

Nedan upptas aktiverande styrdokument som styr kommunstyrelsens verksamhet alternativt där kommunstyrelsen är ansvarig nämnd. Ansvarig nämnd innebär ansvar för planering av genomförande, samordning och stöd för genomförande samt uppföljning av dokumentet (benämns samordning i kolumnen KS roll).

De flesta av dokumenten innehåller flertalet mål/inriktningar och aktiviteter/uppdrag som riktas till olika nämnder. Här anges ett antal som tydligt riktas till eller bedöms riktas till kommunstyrelse verksamheter.

Styrdokument som är under revidering upptas i egen tabell.

Aktiverande styrdokument som styr KS

Nr	Dokumentnamn	KS roll: Samordning	KS roll: Följa mål/ inriktning	KS roll: Genomföra aktivitet/ uppdrag
1	Aktivitetsplan Umeå växer tryggt och säkert 2024–2026	x	12 mål	-
2	Cykeltrafikprogram		2 mål	6 aktiviteter
3	Energiprogram	x	6 inriktningar	-
4	Fotgängarprogram		1 mål	4 aktiviteter
5	Gemensam utvecklingsstrategi mellan Umeå och Vasa stad "Umeå och Vasa 2030 - Gränslösa möjligheter i en hållbar tillväxtregion"	x	13 mål/ inriktningar	-
6	Godstrafikprogram		2 mål	5 aktiviteter
7	Handlingsplan för halverad barnfattigdom	x	1 mål	aktiviteter?
8	Handlingsplan suicidprevention		6 mål	5 aktiviteter
9	Holmön – Umeås utpost i Kvarken: Strategier för framtiden	X	11 mål	-
10	Integrationsstrategi		3 mål	3 aktiviteter
11	Internationellt program	x	5 mål	
12	Kollektivtrafikplan 2025–2028	KS fastställer		UKF genomför
13	Kollektivtrafikprogram			7 åtgärder
14	Kulturpolitiskt program för Umeå kommun 2020–2030		6 mål	-
15	Parkeringsprogram		1 mål	4 aktiviteter
16	Plan för civil beredskap 2024-2026	X	1 mål	16 aktiviteter

17	Konkretiserad plan för civil beredskap	x		30 aktiviteter
18	Plan för kommersiell service på Umeå landsbygd	X	3 mål	10 aktiviteter
19	Program för hållbar landsbygdsutveckling i Umeå kommun	X	6 mål	32 aktiviteter
20	Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018–2030	X	9 mål	31 aktiviteter
21	Strategidokument för upphandlingar med sociala krav i Umeå kommunkoncern	X	3 mål	
22	Strategisk plan 2016–2028	X		
23	Tillgänglighetsprogram, etapp 2	X	3 mål	2 aktiviteter
24	Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram 2022–2030 med utblick 2040	X	10 mål	15 aktiviteter
25	Umeå kommuns lokala miljömål 2020	X		
26	Vattentjänstplan Umeå kommun	X		6 aktiviteter
27	Åtgärdsplan för minskade utsläpp av växthusgaser	X		21 aktiviteter
28	Renare luft i Umeå - Åtgärdsprogram för att uppfylla miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid i Umeå	X	1 mål	10 aktiviteter

Aktiverande styrdokument under revidering eller framtagande

Här upptas styrdokument där kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen fattat beslut om revidering eller igångsättning och där kommunstyrelsen är dokumentansvarig nämnd.

Nr	Dokumentnamn	Revidering/ framtagande	Datum för KF/KS beslut om revidering/ framtagande
1	Drog- och brottsförebyggande program 2025–2027	Under framtagande	2025-04-28
2	Grönstrukturprogram	Under framtagande	2024-11-25
3	Övergripande styrdokument kommunikation	Under framtagande	2025-04-28
4	Parkeringsnorm/Mobilitetsnorm	Under framtagande	2024-06-11
5	Utbyggnadsplan	Under framtagande	2025-04-14
7	Åtgärdsprogram mot buller	Under revidering	2024-11-25
8	Avfallsplan för Umeåregionen (samverkan Umeåregionen)	Under revidering	2024-11-25

9	Dagvattenprogram för Umeå kommun	Under revidering	TN ²
10	Mål och riktlinjer för minoritetspolitiskt arbete	Under revidering	2024-04-29

² Beslut om revidering fattat av Tekniska nämnden

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 335

Diariennr: KS-2025/00928

Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2026**Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa *Kommunstyrelsens verksamhetsplan för 2026* rev. 2025-11-04.

att fastställa *Fördelning av kommunstyrelsens budgetram för 2026*.

Ärendebeskrivning

Förslag till verksamhetsplan och budget för 2026 har upparbetats i stadsledningskontorets ledningsgrupp. Samråd har skett vid näringslivs- och arbetsutskottets sammanträde den 21 oktober 2025.

Förslaget utgår från kommunstyrelsens reglemente och grunduppdrag samt de mål, tilläggsuppdrag och den budgetram som kommunfullmäktige fastställt för kommunstyrelsen inför 2026.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2026, reviderad 2025-11-04

Beredningsansvariga

Lena Höök Gustafsson

Lina Renfors

Urban Blomdahl

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning**Yrkanden**

Anders Ågren (M) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag samt att uppdra till stadsdirektör att inför beslut i kommunstyrelsen komplettera förslaget till verksamhetsplan med en skrivning om visselblåsarfunktionen och säkerställandet av dess oberoende.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till Anders Ågrens (M) yrkande (bifall till tjänsteskrivelsens förslag samt att uppdra till stadsdirektör att inför beslut i kommunstyrelsen komplettera förslaget till verksamhetsplan med en skrivning om visseblåsarfunktionen och säkerställandet av dess oberoende). Ordföranden finner att näringslivs- och arbetsutskottet beslutar att bifalla förslaget.

Beslutet ska skickas till

Stadsdirektör

Tjänsteskrivelse

2025-10-15

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienumr: KS-2025/00852

Visselblåsarfunktion

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

- att ge stadsdirektören i uppdrag att inrätta en tillfälligt förstärkt styrgrupp för Umeå kommuns visselblåsarfunktion
- att ge stadsdirektör i uppdrag att upparbeta förslag på riktlinje för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Förslag tillställs kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott och fastställs av kommunstyrelsen
- att ge stadsdirektör i uppdrag att påbörja inrättandet av en varaktig organisation för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Varaktig organisation ska utformas i enlighet med politiskt fastställd riktlinje för visselblåsarfunktion i Umeå kommun
- att ge tillfälligt förstärkt styrgrupp för visselblåsarfunktionen i uppdrag att upprätta och fastställa rutiner och arbetssätt i enlighet med politiskt fastställd riktlinje för visselblåsarfunktion i Umeå kommun
- att ge kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskottet i uppdrag att säkerställa att visselblåsarfunktionen fungerar på ett ändamålsenligt och regelriktigt sätt och att utskottet tertialvis får redovisning av total ärendestatus
- att stadsdirektören får i uppdrag att ta fram förslag till komplettering av näringslivs- och arbetsutskottets arbetsordning i enlighet med ovanstående
- att ge stadsdirektör i uppdrag att utforma information och stöd till medarbetare som ingår i granskning av visselblåsarärende
- att fatta igångsättningsbeslut för beredning av förslag till förstärkning och formalisering av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder, bolag och övriga verksamheter

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00852

- att ge stadsdirektör i uppdrag att se över och vid behov lämna förslag till förstärkning och formalisering av övriga kontrollverktyg som står till kommunstyrelsens förfogande.

Ärendebeskrivning

Vid sammanträde i kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott den 7 okt 2025 (§302) beslutades:

- att uppdra till stadsdirektören att påbörja arbete med de sex rekommendationer som PwC föreslagit i rapporten och återkomma till kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 21 oktober 2025.

Mot bakgrund av de rekommendationer PwC överlämnat i sin rapport och övriga förhållanden föreslår Stadsdirektören att kommunstyrelsen fattar beslut om 6 åtgärder för att återupprätta förtroende och ändamålsenlighet i Umeå kommuns visselblåsarfunktion (se förslag 1-6 i bilagt förslag till åtgärder).

Utöver visselblåsarfunktionen har kommunstyrelsen ett flertal kontrollverktyg som kommunstyrelsen enbart delvis nyttjat historiskt sett. Dessa kontrollverktyg ger - om de nyttjas och utformas på ett ändamålsenligt sätt - kommunstyrelsen större insyn i och möjligheter att kontrollera att enskilda nämnder och bolag bedriver en effektiv och ändamålsenlig verksamhet. Rätt utformade tydliggör dessa kontrollverktyg enskilda nämnders och bolags incitament att förebygga och vid behov vidta åtgärder för att åtgärda brister och oegentligheter om/när så är befogat. Rätt utformade tydliggör även dessa kontrollverktyg enskilda nämnders och bolags ansvar för att upprätthålla ändamålsenlig verksamhet och motverka kvalitetsbrister/ oegentligheter. Rätt utformade ger även dessa kontrollverktyg kommunstyrelsen fortlöpande information om identifierade kvalitetsbrister och möjlighet att bedöma om de åtgärder nämnd/bolag vidtagit är tillräckliga. Se bilaga 1 - Beskrivning av och förslag relaterat till kommunstyrelsens övriga kontrollverktyg.

Stadsdirektören föreslår därför att kommunstyrelsen breddar ansatsen i de åtgärder kommunen vidtar med anledning av uppkommen situation och föreslår därför att kommunstyrelsen även fattar beslut om två kompletterande åtgärder (se förslag 7 och 8 i bilagt förslag till åtgärder).

Förslag till åtgärder innehåller därför sex förslag som syftar till att återupprätta kommunens visselblåsarfunktion samt två förslag som syftar till att förstärka kommunstyrelsens uppsikt och kontrollfunktion över nämnder, bolag och övrig verksamhet. Förslaget är utarbetat med utgångspunkt i de rekommendationer PwC angett i sin rapport över Umeå kommuns visselblåsarfunktion samt i bifogad analys och bedömning av övriga kontrollverktyg som står till kommunstyrelsens förfogande.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00852

Beslutsunderlag

Beslutsunderlag - Förslag till åtgärder

Bilaga 1 - Kommunstyrelsens övr kontrollverktyg – bedömning och förslag

Bilaga 2 - Riktlinjer och beskrivningar av visselblåsarfunktion i andra kommuner

Bilaga 3 - Andra kommuners rutiner för visselblåsarfunktion

Bilaga 4 – PwC:s rapport och rekommendationer

Beredningsansvariga

Elin Pietroni, Stadsdirektör

Dan Gideonsson, Ledningskoordinator Stadsledningskontoret

Beslutet ska skickas till

Stadsdirektör

Elin Pietroni
stadsdirektör

Dan Gideonsson
ledningskoordinator

Beslutsunderlag - Förslag till åtgärder

Mot bakgrund av de rekommendationer PwC överlämnat i sin rapport och övriga förhållanden föreslår Stadsdirektören att kommunstyrelsen fattar beslut om sex åtgärder för att återupprätta förtroende och ändamålsenlighet i Umeå kommuns visselblåsarfunktion (se förslag 1-6 nedan).

Utöver visselblåsarfunktionen har kommunstyrelsen ett flertal kontrollverktyg som kommunstyrelsen enbart delvis nyttjat historiskt sett. Dessa kontrollverktyg ger - om de nyttjas och utformas på ett ändamålsenligt sätt - kommunstyrelsen större insyn i och möjligheter att kontrollera att enskilda nämnder och bolag bedriver en effektiv och ändamålsenlig verksamhet.

Rätt utformade tydliggör dessa kontrollverktyg enskilda nämnders och bolags incitament att förebygga och vid behov vidta åtgärder för att åtgärda brister och oegentligheter om/när så är befogat. Rätt utformade tydliggör även dessa kontrollverktyg enskilda nämnders och bolags ansvar för att upprätthålla ändamålsenlig verksamhet och motverka kvalitetsbrister/oegentligheter. Rätt utformade ger även dessa kontrollverktyg kommunstyrelsen fortlöpande och väsentlig information om identifierade oegentligheter, kvalitetsbrister och avvikelser, samt möjlighet att bedöma om de åtgärder nämnd/bolag vidtagit med anledning av oegentligheter/avvikelser/kvalitetsbrister är tillräckliga.

Stadsdirektören föreslår därför att kommunstyrelsen breddar ansatsen i de åtgärder kommunen vidtar med anledning av uppkommen situation och föreslår därför att kommunstyrelsen fattar beslut om 2 kompletterande åtgärder (se förslag 7 och 8 nedan).

Förslag till åtgärdsplan innehåller därför sex förslag som syftar till att återupprätta kommunens visselblåsarfunktion samt två förslag som syftar till att förstärka kommunstyrelsens uppsikt och kontrollfunktion över nämnder, bolag och övrig verksamhet. Förslaget är huvudsakligen utarbetat med utgångspunkt i de rekommendationer PwC angett i sin rapport över Umeå kommuns visselblåsarfunktion samt i den analys av kommunstyrelsens kontrollverktyg som redovisas i bilaga 1.

Förslag 1 – Tillfälligt förstärkt organisation och bemanning av styrgrupp för visselblåsarfunktionen

För att tillgodose behov av fungerande visselblåsningsfunktion samt behov relaterade till styrgruppens involvering i arbetet med förslag 2 och 4 nedan bör en tillfälligt förstärkt styrgrupp inrättas. Tillfällig förstärkning motiveras dels för att hantera uppkommen kö av inkomna visselblåsningsärenden som kvarstår att hantera, dels för att möjliggöra styrgruppens deltagande och engagemang i beredning av förslag till riktlinje och rutiner enligt förslag 2 och 4.

Kommunstyrelsen föreslås därför besluta

- Att ge stadsdirektören i uppdrag att inrätta en tillfälligt förstärkt styrgrupp för Umeå kommuns visselblåsarfunktion.

Förslag 2 – Politiskt formaliserad styrning av visselblåsarfunktionen

Idag är rutinen för Umeå kommuns visselblåsarfunktion fastställd av en tjänsteperson. Visselblåsarfunktionens utformning, funktion och organisation bedöms dock vara för väsentlig och av sådan vikt att dessa förhållanden bör fastställas på politisk nivå. För att stärka visselblåsarfunktionens ställning bör utformning, funktion och organisering av kommunens visselblåsarfunktion regleras och formaliseras i ett politiskt fastställt styrdokument. En sådan formalisering innebär även att framtida förändringar av visselblåsarfunktionen kan ske först efter beredning och fastställande på politisk nivå (dvs efter demokratisk prövning).

En riktlinje som reglerar Umeå kommuns visselblåsarfunktion bör därför beredas och fastställas av kommunstyrelsen. Beredning av sådan riktlinje kan med fördel utgå från den rutin som av PwC i sak bedömts vara korrekt men ofullständig. Beredning av förslag till sådan riktlinje kan med fördel tydliggöra och formellt reglera de förhållanden som påtalats i av PwC genomförd granskning och de rekommendationer PwC framfört som en följd av denna granskning. I beredning av sådant förslag bör representanter för styrgrupp ingå.

För exempel på sådan formaliserad styrning se bilaga 2 – Riktlinjer och beskrivningar av visselblåsarfunktion i andra kommuner.

Kommunstyrelsen föreslås därför besluta:

- *Att ge stadsdirektör i uppdrag att upparbeta förslag på riktlinje för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Förslag tillställs kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott och fastställs av kommunstyrelsen.*

Förslag 3 – Varaktig organisation och bemanning av visselblåsarfunktionen

Varaktig organisation formeras i enlighet med politiskt fastställd styrning av visselblåsarfunktionen (se förslag 2).

Kommunstyrelsen föreslås därför besluta:

- *Att ge stadsdirektör i uppdrag att påbörja inrättandet av en varaktig organisation för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Varaktig organisation ska utformas i enlighet med politiskt fastställd riktlinje för visselblåsarfunktion i Umeå kommun.*

Förslag 4 – Arbetssätt, rutiner och information

Parallellt med beredning av riktlinje för Umeå kommuns visselblåsarfunktion utformas förslag till rutiner som konkretiserar arbetssätt och funktion i enlighet med förslag till riktlinje och i enlighet med de rekommendationer PwC framfört som en följd av denna granskning.

Förslag till rutiner relaterade till visselblåsarfunktionens funktion fastställs av visselblåsarfunktionens styrgrupp. Information och informationsinsatser samt rutiner för stöd till de som ingår i granskning upprättas och godkänns av Stadsdirektör.

För exempel på sådana rutiner se bilaga 3 - Andra kommuners rutiner för visselblåsarfunktion

Kommunstyrelsen föreslås besluta att:

- *Att ge tillfälligt förstärkt styrgrupp för visselblåsarfunktionen i uppdrag att upprätta och fastställa rutiner och arbetssätt i enlighet med politiskt fastställd riktlinje för visselblåsarfunktion i Umeå kommun.*

Förslag 5 – Insyn och återupprättat förtroende

För att säkerställa insyn och återupprätta förtroende för Umeå kommuns visselblåsarfunktion bör kommunstyrelsen ge näringslivs- och arbetsutskottet i uppdrag att säkerställa att visselblåsarfunktionen fungerar på ett ändamålsenligt och regelriktigt sätt.

Representant för styrgruppen ska till utskottet tertialvis redovisa översikt över total ärendestatus, dvs antalet ärenden inkomna under given tidsperiod, hur stort antal ärenden som är under utredning, hur stort antal ärenden som överlämnats till annan aktör att hantera och hur stort antal ärenden som visselblåsarfunktionen valt att avsluta samt genomloppstider för enskilda ärenden och för de olika ärendetyperna. En sådan sammanställning ger utskottet möjlighet att bedöma och vidta åtgärder för att påverka visselblåsarfunktionens funktion samt styrgruppens förutsättningar utan att enskilda utredningar röjs.

Kommunstyrelsen föreslås besluta att:

- *ge näringslivs- och arbetsutskottet i uppdrag att säkerställa att visselblåsarfunktionen fungerar på ett ändamålsenligt och regelriktigt sätt och att utskottet får tertialvis redovisning av total ärendestatus.*
- *Stadsdirektören får i uppdrag att ta fram förslag till komplettering av näringslivs- och arbetsutskottets arbetsordning i enlighet med ovanstående.*
-

Förslag 6 – Arbetsmiljö för de som ingår i granskning

Området hanteras med fördel inom ram för beredning av förslag till riktlinje för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Rutiner för stöd till den som ingår i granskning upparbetas och fastställs av stadsdirektör som också ansvarar för att information om stöd till den som ingår i granskning tillgängliggörs.

Kommunstyrelsen föreslås därför besluta:

- *Att ge stadsdirektör i uppdrag att upparbeta förslag på riktlinje för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Förslag tillställs kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott och fastställs av kommunstyrelsen.*
- *Att ge stadsdirektör i uppdrag att utforma information och stöd till medarbetare som ingår i granskning av visselblåsarärende.*

Förslag 7 – Förstärk och formalisera kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder, bolag och övrig verksamhet.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt är idag bara delvis formaliserad. Detta innebär att kommunstyrelsens ej tillvaratagit befintliga möjligheter till insyn och kontroll av nämnder, bolag och övrig verksamhet som står kommunstyrelsen till förfogande. Kommunstyrelsen bör därför överväga att formalisera, reglera och specificera vad som är obligatoriska moment i Kommunstyrelsens uppsiktsplikt samt hur Kommunstyrelsens uppsikt ska ske i förhållande till bolag, nämnder och övriga verksamheter (stiftelser, avtalssamverkan med andra kommuner etc). Se bilaga 1 för förslag relaterat till utveckling av kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Kommunstyrelsen föreslås därför besluta

- att fatta igångsättningsbeslut för beredning av förslag till förstärkning och formalisering av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder, bolag och övriga verksamheter.

Förslag 8 – Utred behov av förstärkning och formalisering av KS övr kontrollverktyg

Kommunstyrelsen bör överväga att formalisera, reglera och specificera utformning och funktion avseende övriga kontrollverktyg som står till kommunstyrelsens förfogande (avvikelsehantering ekonomi, kvalitet, arbetsmiljö, riskhantering, Intern kontroll och egen kontroll). Se bilaga 1 för förslag relaterat till utveckling av övr kontrollverktyg som står till kommunstyrelsens förfogande.

Kommunstyrelsen föreslås därför besluta

- att ge Stadsdirektör i uppdrag att se över och vid behov lämna förslag till förstärkning och formalisering av övriga kontrollverktyg som står till kommunstyrelsens förfogande.

Rekommendation 4 och 6

Stadsdirektören arbetar vidare med PwCs rekommendation om att:

- utreda leverantörens agerande och ta ställning till huruvida leverantören har efterlevt avtalet.

Samt PwCs rekommendationen om att överväga att tillsätta extern:

- granskning av enskilt visselblåsarärende
- utredning av huruvida ngn visselblåsare utsatts för, eller riskerat att utsättas för, repressalier

Stadsdirektör återrappporterar förslag till åtgärder till kommunstyrelsens näringslivs och arbetsutskott när arbetet är färdigställt.

Bilaga 1 – Befintliga kontrollstrukturer

Utöver visselblåsarfunktionen har kommunstyrelsen ett flertal kontrollverktyg som kommunstyrelsen enbart delvis nyttjat historiskt sett. Dessa kontrollverktyg ger - om de nyttjas och utformas på ett ändamålsenligt sätt - kommunstyrelsen större insyn i och möjligheter att kontrollera att enskilda nämnder och bolag bedriver en effektiv, rättssäker och ändamålsenlig verksamhet.

Rätt utformade

- Ger dessa kontrollverktyg enskilda nämnder och bolag incitament att förebygga och vid behov vidta åtgärder för att åtgärda brister och oegentligheter om/när så är befogat.
- Tydliggör dessa kontrollverktyg enskilda nämnders och bolags ansvar för att upprätthålla ändamålsenlig verksamhet och motverka kvalitetsbrister/oegentligheter.
- Ger även dessa kontrollverktyg kommunstyrelsen fortlöpande information om identifierade kvalitetsbrister/avvikelser och möjlighet att bedöma om de åtgärder nämnd/bolag vidtagit är tillräckliga.

I detta dokument beskrivs dessa kontrollstrukturer/verktyg, i dokumentet redovisas även i vilken omfattning de är formaliserade idag (genom politiska beslut av kommunstyrelse eller kommunfullmäktige) och om de bedöms vara nyttjade på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Översikt och bedömning av kontrollstrukturer/kontrollverktyg som står till kommunstyrelsens förfogande

	Formaliserad styrning (styrdokument beslutade av KS/KF)	Systematiskt och ändamålsenligt arbetssätt
1 KS uppsiktsplikt (se sid 3-4)	Delvis - Uppsikt över bolagen: Ja, riktlinjer för ägarstyrning (KF) Uppsikt över nämnder och övr verksamhet: Nej	Delvis - Avsaknad av politisk fastställd specifikation av vad som ingår i och hur uppsikt ska verkställas innebär att grad av ändamålsenlighet och systematik ej går att bedöma.
2. Avvikelsehantering ekonomi (Se sid 5)	Ja , Regelverk politiskt fastställt och inarbetat	Ja , Inarbetat och ändamålsenligt arbetssätt
3. Avvikelsehantering verksamhet/kvalitet (se sid 5-6)	Nej - Styrning/krav på avvikelsehantering finns ej på kommunövergripande nivå. Styrning/krav finns i enskilda nämnder/bolag utifrån författning alternativt som en följd av beslut i nämnd/bolag	Nej , ingen kommungemensam struktur. Systematik finns i enskilda nämnder/bolag. Avsaknad av kommungemensam systematik/struktur medför brister i eskalering och att informationsöverföring mot KS riskerar blir bristfällig .
4. Riskhantering (se sid 6-7)	Delvis - genom riktlinje för intern kontroll och styrning samt riktlinje för Civil beredskap. Generell styrning avseende krav på riskhantering och krav på obligatoriska områden att riskbedöma saknas dock och i enskilda fall saknas specifik styrning för enskilda riskområden (ex vis saknar Umeå kommun en kommungemensam Riktlinje mot mutor, jäv, korruption och otillbörlig påverkan).	Delvis - Finns kommungemensam struktur/systematik för årlig riskvärdering. Struktur/systematik för tätare riskvärdering finns i enskilda nämnder/bolag, dock ej på kommungemensam nivå. Struktur för eskalering och aggregering av identifierade risker är bristfällig .
5. Hantering avvikelse arbetsmiljö (sid 7)	Ja , Regelverk politiskt fastställt och inarbetat.	Ja , Inarbetat och ändamålsenligt arbetssätt
6. Intern kontroll (nämnd/bolagsstyrelse) (sid 7-9)	Ja , Riktlinjer för intern styrning och kontroll (KF) och handledning – intern styrning och kontroll (KS)	Ja , Inarbetat och delvis ändamålsenligt arbetssätt. Införande av obligatoriska kontrollmoment bör övervägas.
7. Egen kontroll/systematiskt kvalitetsarbete (verksamhet) (Sid 9)	Nej , kommunövergripande styrning saknas Enskilda nämnder/bolag har krav via författning alt fastställt egna krav på egen verksamhet.	Delvis , Enskilda nämnder/bolag har systematik på plats i egen verksamhet. Avsaknad av kommungemensam systematik medför risk för att eskalering och Informationsöverföring mot KS blir bristfällig .
8. Visselblåsarfunktion Se separat beslutsunderlag	Nej, ej kommunövergripande Enskilda bolag har formaliserat utifrån författning	Delvis , se PwCs rapport för rekommendationer och stadsdirektörens förslag till åtgärder för mer information.

1. Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Kommunstyrelsens ansvar för att utöva uppsikt över andra kommunala verksamheter är reglerat i kommunallagen (KL 6 kap1§) och finns inskrivet i styrelsens reglemente. Uppsiktsplikten är nära sammankopplad med kommunstyrelsens uppgift att styra, leda och samordna kommunens verksamheter i stort.

Ansvaret för uppsiktsplikten åligger samtliga ledamöter i kommunstyrelsen. Hela kommunstyrelsen ska därför ta del av underlag och information som rör uppsiktsplikten.

Uppsiktsplikten ska genomföras med systematik och kommunstyrelsen bör löpande göra en bedömning ifall genomförd uppsikt innebär att åtgärder behöver vidtas. Kommunstyrelsen har utifrån sin uppsikt rätt att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar till de nämnder, bolag, stiftelser med mera som kommunstyrelsen ska utöva uppsikt över. Om det är nödvändigt med andra åtgärder ska kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att agera.

Förutom de krav som anges i kommunallagen kan varje kommun själv specificera och definiera vilka faktorer/moment kommunstyrelsen ska ha uppsikt över och hur uppsikten ska genomföras.

Uppsiktsplikten innebär inte att kommunstyrelsen har befogenhet att gripa in i den myndighetsutövning som ankommer på annan nämnd eller myndighet. Kommunstyrelsen måste i dessa fall iakttäta stor försiktighet så att dess agerande mot annan nämnd inte uppfattas som ett försök att gripa in i utövandet av nämndernas förvaltningsuppgifter i enskilda ärenden¹.

Omvärldsbevakning KS uppsiktsplikt

Ett stort antal kommuner har reglerat vad som ingår i och hur kommunstyrelsen ska verkställa sin uppsiktsplikt i reglemente eller en politiskt fastställd riktlinje för uppsiktsplikt. För exempel se:

Örebro - [Riktlinjer för kommunstyrelsens uppsiktsplikt](#). (KS 17 jan 2023, § 2)

Göteborg - [Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll](#) (KF 8 sept 2016 § 17)

Uppsala - [Reglemente för kommunstyrelsen](#) (KF 6 nov 2023)

I ett flertal av de kommuner som ingått i genomförd omvärldsbevakning genomförs kommunstyrelsens uppsiktsplikt genom en rad åtgärder och processer för att säkerställa att kommunens verksamheter bedrivs enligt lagar, regler och kommunens styrdokument.

¹ Se ex vis JOs beslut 2007-12-10, dnr 2622-2006.

Nuläge – Utformning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt Umeå kommun

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över kommunens bolag är i delar definierad i Riktlinje för ägarstyrning (KF 2021-03-29). Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder och övrig verksamhet är inte reglerad i något styrdokument fastställt på politisk nivå.

Form för uppsikt:	Innebär att:	Tillgodoses genom KS uppsiktspflicht idag		
		Nämnd	Bolag	Övr verksamhet
Verksamhetsplanering och Budget	Kommunstyrelsen kontrollerar att nämnd, bolag och övr verksamhet upprättat verksamhetsplanering och budget som överensstämmer med fastställda krav och riktlinjer.	Ja	Ja	Nej
Regelbunden rapportering	Kommunstyrelsen kontrollerar att nämnd, bolag och övr verksamhet lämnar regelbunden rapportering och uppföljning enligt fastställda krav och riktlinjer.	Ja	Ja	Nej
Internkontroll, riskhantering och åtgärder	Kommunstyrelsen kontrollerar att nämnd, bolag och övr verksamhet har ett systematiskt arbetssätt att identifiera och hantera risker inom verksamheten.	Ja	Nej	Nej
Avvikelsehantering	Kommunstyrelsen kontrollerar att nämnd, bolag och övr verksamhet har ett systematiskt arbetssätt för att identifiera, förebygga och åtgärda avvikelser.	Nej	Nej	Nej
Dialoger och möten	Kommunstyrelsen har regelbundna och formaliserade möten med nämnder, kommunala bolag och övr verksamheter för att få information om verksamhetens ställning och utveckling.	Nej	Ja	Nej
Hantering av revisions- och kvalitetsgranskningar	Kommunstyrelsen tar del av kvalitets- och revisionsgranskningar som genomförts i nämnd, bolag och övr verksamhet för att få fördjupad information om brister och avvikelser.	Delvis (grundläggande granskning återrapporteras)	Delvis (grundläggande granskning återrapporteras)	Nej
Fördjupad granskning	Kommunstyrelsen får information och redovisning av planerade och vidtagna åtgärder i särskild fråga eller vid väsentliga avvikelser i ekonomi eller verksamhet från nämnd, bolag och övr verksamhet	Delvis (formaliserat regelverk vid ekonomiska avvikelser)	Delvis (Om KS så kräver, dock ej formaliserat)	Delvis (Om KS så kräver, dock ej formaliserat)
Årlig prövning	Kommunstyrelsen bedömer årligen om den verksamhet som bedrivs i nämnd, bolag och övr verksamhet är förenlig med det kommunala ändamålet och inom ramen för kommunens kompetens/ befogenheter.	Ja	Ja	Ja

Rekommendation

Formalisera, reglera och specificera vad av ovanstående som är obligatoriska moment i KS uppsiktsplikt samt hur KS uppsikt ska ske i förhållande till bolag, nämnder och övriga verksamheter (stiftelser, avtalssamverkan med andra kommuner etc).

2. Avvikelsehantering ekonomi

Kommunstyrelsen har enligt lagstiftning och fastställt reglemente ansvar att löpande följa kommunens ekonomi och ställning. I enlighet med fastställda riktlinje för god ekonomisk hushållning ska kommunen ha god kostnadskontroll och förmåga att hantera kostnadsmässiga avvikelser. För att tillgodose detta krav har Kommunstyrelsen (2019-06-04 § 109) fattat beslut om kriterier som anger att

Nämnder som redovisar eller befarar ett underskott som överstiger en procent av tilldelad budgetram ska, om underskottet uppgår till mer än 1 mnkr, snarast redovisa en pris- och tidsatt åtgärdsplan till kommunstyrelsen och vidta de åtgärder som krävs för att uppnå en budget i balans.

Rekommendation

Nuvarande arbetssätt och kriterier bedöms fungera ändamålsenligt, ingen förändring bedöms därför nödvändig.

3. Avvikelsehantering verksamhet/kvalitet

Kommunstyrelsen har enligt av kommunfullmäktige fastställt reglemente ansvar att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter, detta innebär enligt reglementet bland annat att kommunstyrelsen ska leda, samordna och utveckla *den kommunala verksamhetens kvalitet*. Vad detta innebär är ej formaliserat, konkretiserat eller reglerat i något politiskt fastställt styrdokument.

Omvärld

I flertalet granskade kommuner är styrning inom kvalitetsområdet integrerade i andra politiskt fastställda styrdokument. Ett fåtal kommuner har fastställt styrdokument på politisk nivå som definierar roll- och ansvarsfördelning i kvalitetsfrågor samt normerande styrning/krav för hur systematiskt kvalitetsarbete ska bedrivas. I ett flertal kommuner har enskild nämnd/bolag fattat beslut om egen riktlinje för avvikelsehantering.

Kommunövergripande styrning:

[Stockholms stads kvalitetsprogram](#) (KF 2022-02-21)

[Kvalitetspolicy Uppsala kommun](#) (KF 2018-01-18)

Nämndsspecifik styrning/riktlinjer:

Region Gotland [Riktlinje avvikelsehantering](#) (SN 2023-02-13)

Södertälje [Riktlinjer risk- och avvikelsehantering 2024](#) (ON 2024-01-08)

[Individ -och familjenämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete](#) (IFN 2023-12-20 §249)

Nuläge

Politiskt fastställd styrning och krav på systematiskt kvalitetsarbete och avvikelshantering finns i enskilda nämnder/bolag utifrån författning alternativt som en följd av beslut i nämnd/bolag

Systematik för kvalitetsarbete och avvikelshantering är därför som en följd upparbetade inom enskilda nämnder/bolag. Avsaknad av kommungemensam systematik/struktur medför risk för brister i eskalering och att informationsöverföring till KS blir bristfällig.

Rekommendation

KS bör överväga att inom ramen för sin uppsiktsplikt undersöka om enskilda nämnder/bolag bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och om de i så fall inom ramen för ett sådant systematiskt arbete även har ett fungerande system för avvikelshantering. I de fall sådana system finns bör KS försäkra sig om att berörda nämnder/bolag har en fungerande eskaleringsordning och att KS informeras om väsentliga avvikelser på kvalitetsområdet.

Med utgångspunkt i kommunstyrelsens uppsiktsplikt (se ovan) bör kommunstyrelsen som lägsta nivå reglera om/när nämnd eller bolag ska informera kommunstyrelsen om väsentliga avvikelser av kvalitetskaraktär (eg motsvarighet till fastställd regel om nämndens ansvar att skyndsamt informera kommunstyrelsen om ekonomiska avvikelser av väsentlig karaktär).

4. Riskhantering

Med riskhantering avses förmåga att identifiera, värdera och hantera risker som kan få konsekvenser för den kommunala verksamhetens ekonomi och/eller kvalitet.

Nuläge Umeå kommun

Umeå kommun har idag delvis reglerat/ställt krav på nämnder och bolag avseende riskhantering. Detta har dels skett genom av Kommunfullmäktige fastställda riktlinjer för intern kontroll respektive riktlinje för Civil beredskap. Inom enskilda områden saknas dock idag politisk styrning som skulle ge stöd för ett systematiskt arbete med att motverka/åtgärda risk. Ett sådant exempel är avsaknad av politiskt fastställd styrning för att motverka mutor, jäv, korruption och otillbörlig påverkan.

Umeå kommuns nuvarande krav på riskhantering innebär att riskvärdering sker med relativt låg frekvens. Detta då nämnd/bolag är ålagda att en gång per år genomföra riskvärdering inför upparbetande och fastställande av internkontrollplan. Risker är dock något som bör fångas och värderas kontinuerligt och systematiskt. Struktur/systematik för tätare riskvärdering har därför upparbetats i enskilda nämnder/bolag/verksamheter, detta utgår dock ej från kommungemensamma krav. Avsaknad av systematisk riskhantering innebär även att nuvarande struktur för eskalering, aggregering och information om identifierade risker till kommunstyrelsen är bristfällig. Ett annat bristområde är att det idag saknas politisk styrning över obligatoriska områden som samtliga nämnder/bolag bör riskbedöma.

Omvärld

Ett flertal kommuner har formaliserat politisk styrning inklusive krav på nämnder bolag avseende fungerande riskhantering.

[Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll](#) (KF 2019-09-12 § 28)

[Uppsala kommun Riktlinje för riskhantering](#) (KS 2021-05-26)

[Riktlinje för riskhantering i Tyresö kommun](#) (KF 2025-06-17)

[Riktlinje för intern säkerhet i Linköpings kommun](#) (KS 2021-04-20)

Rekommendation

KS bör överväga att ge stadsledningskontoret i uppdrag att inleda beredning av kommungemensam styrning avseende riskhantering.

Med utgångspunkt i kommunstyrelsens uppsiktsplikt (se ovan) bör kommunstyrelsen som lägsta nivå reglera om/när nämnd eller bolag ska informera kommunstyrelsen om väsentliga risker nämnden identifierat eller fått kännedom om som kan få konsekvenser för den kommunala verksamhetens ekonomi och/eller kvalitet.

5. Avvikelsehantering arbetsmiljö

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter *AFS 2023:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete – grundläggande skyldigheter för dig med arbetsgivaransvar*, anges att arbetsgivaren ska arbeta systematiskt genom att organisera, genomföra och följa upp sitt arbetsmiljöarbete, för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall i arbetet samt uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö. I detta ansvar ingår även krav på att arbetsgivare bedriver ett systematiskt arbete med att identifiera och åtgärda arbetsmiljörelaterade avvikelser (riskobservationer och tillbud).

Nuläge Umeå kommun

Umeå kommun systematiska arbetsmiljöarbete bedöms vara välfungerande och ändamålsenligt. Ansvars- och rollfördelning, processer och tillhörande rutiner är väl inarbetade i organisationen.

Rekommendation

Då nuvarande styrning och arbetssätt bedöms fungera ändamålsenligt föreslås ej några åtgärder inom området.

6. Intern kontroll

Alla nämnder har enligt kommunallagen ansvar för att den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig. God internkontroll handlar om att nämnden försäkras sig om att den verksamhet nämnden ansvarar för gör rätt saker på rätt sätt och undviker fel och brister. Nämnd ansvarar för att:

- verksamheten bedrivs effektivt
- lagar och regler följs
- fel, oegentligheter och korruption förebyggs och åtgärdas
- redovisning sker på ett tillförlitligt och rättvisande sätt
- verksamheten hushållar väl med kommunens medel

Kommunfullmäktige har fastställt en riktlinje för internkontroll som kompletterats med en handledning som är fastställd av Kommunstyrelsen.

Centrala delar i internkontrollen är riskanalys, riskvärdering och hantering av riskerna i en internkontrollplan. Planen beskriver vilka åtgärder och vilka kontroller som ska vidtas med riskanalysen som utgångspunkt. Planen beslutas årligen av nämnd och följs upp tre gånger per år enligt anvisning från Kommunstyrelsen.

Omvärld

Arbetet med internkontroll är formaliserat och systematiserat i alla kommuner enligt lagstiftning. För exempel på politisk styrning inom området se:

- Stockholms stad – Tillämpningsanvisningar för internkontroll (KS 2025-09-09)
- Malmö – Reglemente för intern kontroll (KF 2016-12-20)
- Helsingborgs stads [Reglemente för intern kontroll](#) (KF 2021-10-19)
- [Reglemente för intern kontroll inom Uppsala kommun och dess helägda bolag](#) (Uppsala KF 2022-02-28)
- [Riktlinje för nämnders och bolagsstyrelsers planering, uppföljning och intern kontroll](#) (Uppsala KS 2023-02-17)
- [Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll](#) (KF 2019-09-12 § 28)

Samtliga granskade kommuner har reglerat arbetet med intern kontroll, däremot finns skillnader i genomförande och vilka lokala krav som ställs.

Ett av de första stegen i arbetet med internkontroll är att identifiera risker i verksamheten. Stockholms stad ställer krav på ett visst antal processer med underprocesser som ska ingå i riskanalysen. Detsamma rekommenderar SKR som tagit fram ett verktyg för egenvärdering för att stödja kommuner i arbetet med internkontroll. Baserat på kommunallagens krav och kompletterande aspekter som tar upp internkontroll och risk för oegentligheter delar SKR in riskerna i sex huvudsakliga områden som ska värderas.

I Umeå finns inga krav på vilka riskområden som ska ingå i analysen. Det innebär att en nämnd kan låta bli att riskbedöma väsentliga områden. Ett obligatoriskt område skulle till exempel kunna handla om att nämnden ska värdera om nämndens system och rutiner för att hantera avvikelser och synpunkter är ändamålsenligt.

I de fall riskanalysen visar på att åtgärder krävs tar nämnder och bolag fram en internkontrollplan med förslag till kontrollområden och åtgärder.

Ett arbetssätt som är vanligt förekommande i andra kommuner är också att det finns en systematik i hantering av kommunövergripande risker och hot som ingen enskild nämnd kan hantera enskilt. Det innebär ofta att kommunstyrelsen årligen fastställer ett antal kommungemensamma kontrollområden som alla nämnder/bolag får i uppdrag att genomföra kontroller inom, resultat av dessa kontroller samt vidtagna åtgärder återspeglaras till kommunstyrelsen.

Vilka kontrollområden som ska vara kommungemensamma för ett givet år utgår från kommunövergripande riskanalys.

Uppsala går längre och ställer krav på obligatoriska kontrollområden som alltid ska ingå i nämnder och bolags internkontrollplaner. Det är;

- kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner,
- kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut
- finansiell kontroll
- kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv.

Rekommendationer

I pågående översyn av riktlinje för intern kontroll (igångsättningsbeslut KF 2024-04-29) bör kommunstyrelsen överväga att föreslå en ordning där kommunstyrelsen får mandat att fastställa kommunövergripande kontrollområden (baserat på kommunövergripande riskanalys).

7. Egen kontroll och systematiskt kvalitetsarbete

Egenkontroll är ett samlingsbegrepp för systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten och kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i verksamhetens ledningssystem. Egenkontrollens utformning kan se olika ut beroende på verksamhet, och utförs på alla nivåer i organisationen. Det ska göras i den omfattning och med den frekvens som krävs för att ansvarig ska kunna säkra verksamhetens kvalitet.

Intern kontroll (se punkt 6 ovan) är nämndens verktyg i enlighet med kommunallagens krav, egenkontroll är verksamhetens verktyg i enlighet med krav i författning, beslut i nämnd/bolagsstyrelse eller beslut av förvaltningschef/VD.

Ett flertal kommunala verksamheter är i enlighet med lagstiftning och förordning skyldiga att ha ändamålsenliga och fungerande system för egenkontroll. Exempel kan vara krav i enlighet med miljöbalkens 2 kap och krav i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter om systematiskt kvalitetsarbete inom hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Nuläge Umeå kommun

Ett flertal kommunala verksamheter som är ålagda att utföra egenkontroll av egen verksamhet i enlighet med författning eller förordning har också infört detta inom ram för sitt systematiska kvalitetsarbete. Andra verksamheter som ej omfattas av krav i författning/förordning har ändå fattat beslut om och infört systematiskt kvalitetsarbete och har system för egenkontroll.

Kommunövergripande styrning som ställer krav på systematiskt kvalitetsarbete och egen kontroll av verksamhet finns ej idag.

Rekommendation

Kommunstyrelsen bör utreda om kommunövergripande krav på systematiskt kvalitetsarbete och krav på egenkontroll i samtliga kommunala verksamheter bör införas och bedöma om sådana krav medför att kommunstyrelsens möjligheter att få information om samt uppsikt över nämnder, bolag och övriga verksamheter förstärks.

Visselblåsning vid rapportering av missförhållanden

Regional riktlinje 2024–2028

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Innehåll

Sammanfattning och bakgrund.....	3
En regiongemensam visselblåsarfunktion	3
Organisation	3
Regional handläggande enhet	5
Regionalt expertstöd	5
Regional styrgrupp.....	6
Förvaltningars och bolags lokala handläggande funktioner	6
Extern utredare.....	6
När gäller visselblåsarlagen?	6
Vad kan inte visselblåsas?.....	7
Vem kan visselblåsa?	7
Vem kan inte visselblåsa?	8
Externa visselblåsarkanalerna	8
Skydd för den rapporterande personen	8
Uppföljning och återrapportering.....	9

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Sammanfattning och bakgrund

Med visselblåsning avses en rapportering om missförhållanden i ett arbetsrelaterat sammanhang där det finns ett allmänintresse av att de kommer fram.

Enligt lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (visselblåsarlagen) ska Västra Götalandsregionen (VGR) ha en intern rapporteringskanal som omhändertar visselblåsningar och regler för hur de tas hand om och följs upp.

Denna riktlinje anger organisation, roller och ansvar avseende VGR:s visselblåsarfunktion. Riktlinjen anger även vad som får visselblåsas, vilka som får visselblåsa samt vilka som omfattas av skyddet mot repressalier.

Denna riktlinje gäller samtliga förvaltningar och bolag i VGR.

Utöver riktlinjen finns det en rutin som anger hur visselblåsningar hanteras och bedöms, samt en rutin som anger hur visselblåsningar hanteras vid en begäran av allmän handling och hur sekretessbestämmelserna tillämpas innan utlämning. Styrdokument inom området säkerhet och beredskap hittas på VGR:s intranät [Styrande dokument - säkerhet och beredskap - VGR gemensamt \(vgregion.se\)](https://vgregion.se)

En regiongemensam visselblåsarfunktion

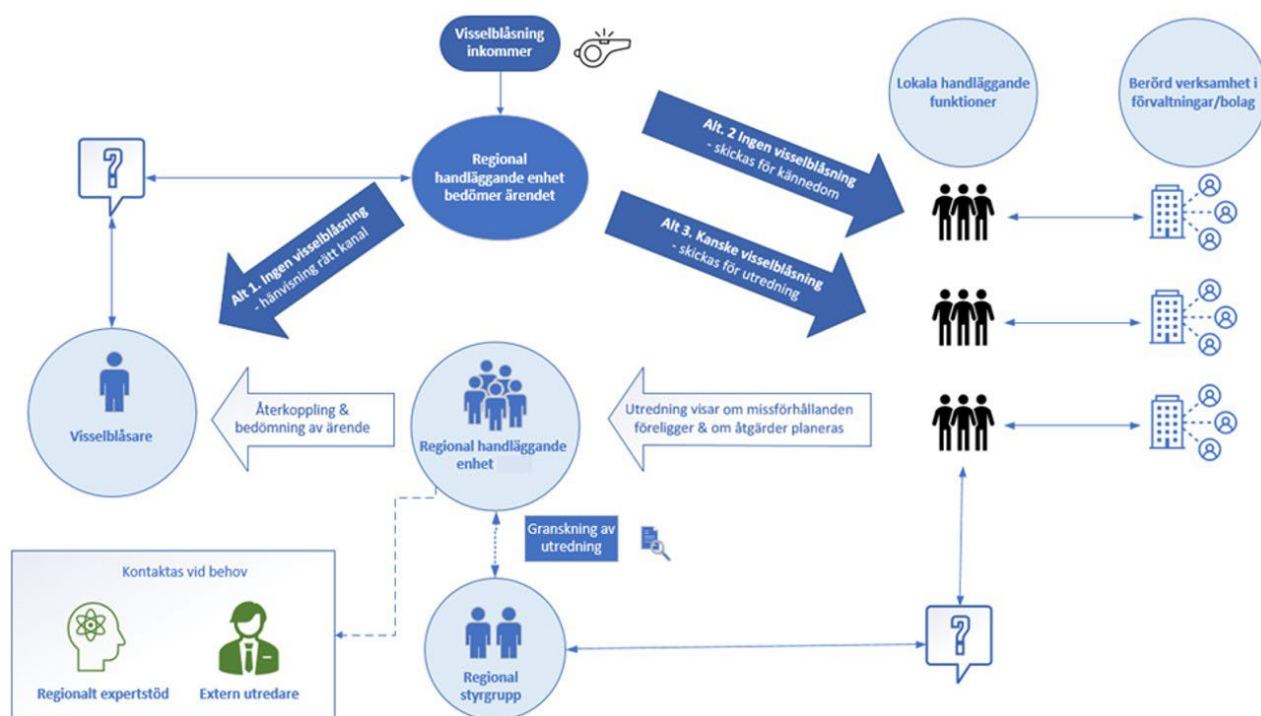
Det ska finnas en regiongemensam visselblåsarfunktion med tillhörande rapporteringskanal i VGR. Rapporteringskanalen ska kunna hantera anonymitet. Visselblåsningar ska även kunna lämnas på annat sätt, såsom muntligen på begäran av visselblåsaren.

Det är Koncernkontoret, avdelning säkerhet och beredskap som ansvarar för visselblåsarfunktionen.

Organisation

Visselblåsarfunktionen består av regional handläggande enhet, regional styrgrupp och lokala handläggande funktioner. Regionalt expertstöd och extern utredare kontaktas vid behov.

Processkarta VGR:s visselblåsarfunktion

Regional handläggande enhet

Visselblåsarfunktionen ska ha en regional handläggande enhet som tar emot visselblåsningar och har kontakt med visselblåsare. Regional handläggande enhet bedömer och tillser att visselblåsningen hanteras samt har kontakt med lokala handläggande funktioner. Vid behov tar regional handläggande enhet in regionalt expertstöd.

Regional handläggande enhet rapporterar till regional styrgrupp.

För regional handläggande enhet och dess bemanning ansvarar Koncernkontoret, avdelning säkerhet och beredskap.

Regionalt expertstöd

Det ska finnas regionalt expertstöd som kallas in vid behov och ger stöd till regional handläggande enhet för bedömning och hantering av en visselblåsning.

Expertstöd ska finnas inom nedanstående områden:

- **HR**
Koncernstab HR ansvarar för att utse expertstödet.
- **Ekonomi**
Koncernstab verksamhetsuppföljning, ekonomi och inköp ansvarar för att utse expertstödet.
- **Patientsäkerhet**
Koncernstab uppdrag och produktion hälso- och sjukvård ansvarar för att utse expertstödet.
- **Säkerhet**
Koncernstab kansli och säkerhet ansvarar för att utse expertstödet.
- **Kommunikation**
Koncernstab kommunikation ansvarar för att utse expertstödet.
- **Digitalisering**
Koncernstab digitalisering ansvarar för att utse expertstödet.
- **Juridik**
Koncernstab kansli och säkerhet ansvarar för att utse expertstödet.
- **Kompletterande kompetensstöd**
Kompletterande kompetensstöd kan även inhämtas från annan förvaltning eller externt vid behov.

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Regional styrgrupp

Regional styrgrupp ska bestå av HR-direktör och direktör för koncernstab kansli och säkerhet.

Styrgruppen ger övergripande vägledning och styrning till regional handläggande enhet samt hur visselblåsarfunktionen ska fungera. I de fall regional handläggande enhet lyfter förslag på hantering av en visselblåsning tar styrgruppen ställning till förslaget.

Förvaltningars och bolags lokala handläggande funktioner

Samtliga förvaltningar och bolag ska ha lokala handläggande funktioner som utgör kontaktpunkt för regional handläggande enhet och säkerställer hantering visselblåsningar för deras respektive verksamheter.

Lokala handläggande funktioner ska ha kunskap om visselblåsarlagen liksom krav på sekretess och hantering av visselblåsarärenden.

Förvaltningar bedömer själva hur mycket resurser och vilka funktioner som ska ingå i den lokala handläggande funktionen eftersom storlek och behov varierar mellan förvaltningar.

Extern utredare

Om någon på avdelning säkerhet och beredskap eller någon i den regionala styrgruppen, är berörd eller inblandad i en visselblåsning ska bedömning och utredning genomföras av en upphandlad extern part.

Om ärendet omfattas av visselblåsarlagen och gäller någon i den lokala handläggande funktionen, direktörer, förvaltningschefer eller bolagsledning ska utredningen genomföras av upphandlad extern part.

Regional handläggande enhet kan även avropa en extern utredare om visselblåsningen är omfattande, svårutrett eller komplext.

När gäller visselblåsarlagen?

Lagen gäller vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Med arbetsrelaterat sammanhang menas en persons nuvarande eller tidigare arbete.

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Allmän rapportering

För allmän rapportering av missförhållanden gäller lagen endast om det finns ett allmänintresse. För att ett allmänintresse ska finnas ska missförhållandena beröra en krets av personer som kan betecknas som allmänheten, och allmänheten ska ha ett legitimt intresse av att missförhållandena kommer fram och åtgärdas. Sådan rapportering kan exempelvis handla om korrupta handlingar. Rapportering som enbart rör egna arbets- eller anställningsförhållanden är i regel inte av allmänintresse.

EU-rapportering

Lagen gäller även vid rapportering om missförhållanden rörande viss EU-rätt. För sådan rapportering ska det inte göras någon prövning av om det finns ett allmänintresse av att sådana missförhållanden kommer fram. Det gäller exempelvis bestämmelser inom områdena offentlig upphandling, folkhälsa och skydd av privatlivet och behandling av personuppgifter.

En person som rapporterar genom den interna visselblåsarkanalerna behöver inte ha bevis för sin misstanke om allvarliga missförhållanden eller oegentligheter. Inga anklagelser får dock göras med skadligt uppsåt eller med vetskap om att anklagelsen är falsk.

Vad kan inte visselblåsas?

Allmänna klagomål eller missnöjen med arbetsförhållanden, organisation och chefskap, mindre oegentligheter eller konflikter på arbetsplatsen omfattas inte av visselblåsarlagen utan hanteras på samma sätt som tidigare. Lagen gäller inte heller vid rapportering av säkerhetsskyddsskyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (2018:5858).

Den rapporterande personen får inte bryta mot så kallad kvalificerad tystnadsplikt eller lämna ut handlingar som innehåller sekretessbelagda uppgifter.

Vem kan visselblåsa?

VGR:s kanal kan användas av personer som är verksamma inom VGR såsom:

- medarbetare
- praktikanter

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

- personer som annars utför arbete under VGR:s kontroll och ledning exempelvis uppdragstagare och konsulter

Vem kan inte visselblåsa?

VGR:s interna visselblåsarkanal kan inte användas av följande:

- Kunder, besökare eller patienter som köper eller nyttjar VGR:s tjänster. Dessa bör i stället vända sig till exempelvis patientnämnden, IVO eller den verksamhet som berörs.
- Privata vårdgivare eller andra upphandlade leverantörer
- Anställda hos privata aktörer omfattas av visselblåsarlagen men bör i första hand vända sig till sin arbetsgivares egen rapporteringskanal, om detta inte finns kan de visselblåsa genom externa visselblåsarkanaler.
- Förtroendevalda
- Förtroendevalda omfattas inte av visselblåsarlagen eftersom de är tillsatta i demokratisk ordning och inte anses behöva skyddet mot repressalier från en arbetsgivare.
- Tidigare anställda eller personer som söker arbete hos VGR
- Personer som söker tjänster på VGR eller som tidigare varit medarbetare, praktikant eller utfört arbete under VGR:s kontroll och ledning exempelvis uppdragstagare och konsulter kan rapportera om ett missförhållande i externa rapporteringskanaler.

Externa visselblåsarkanaler

Det finns utsedda myndigheter som ansvarar för att inrätta och hantera externa rapporteringskanaler inom olika ansvarsområden. De kan till exempel användas av medarbetare som inte tror att rapportering till en intern rapporteringskanal skulle innebära en objektiv och saklig hantering.

För att visselblåsa externt bör man vända sig till den myndighet som ansvarar för det område som visselblåsningen faller under.

Information finns på arbetsmiljöverkets hemsida.

Skydd för den rapporterande personen

Visselblåsaren identitet omfattas av absolut sekretess (se 32 kap. 3 b § OSL).

Medarbetare eller chef inom VGR får inte hindra eller försöka hindra att rapportering görs eller på grund av rapporteringen vidta repressalier mot den som rapporterat. Detta gäller även för den som bistår den

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

rapporterande personen vid rapporteringen, såsom en fackligt förtroendevald eller skyddsombud.

Skyddet gäller även den som har koppling till den rapporterande personen, exempelvis en anhörig, kollega eller en juridisk person (som innehavs av den rapporterande personen).

För att det ska vara fråga om repressalier ska det vara arbetsgivaren, eller någon representant för denne, som utsätter någon för repressalier. Repressalier är ett brett begrepp som kan omfatta många olika åtgärder som är negativa för personen exempelvis uppsägning, utebliven befordran eller ändrade arbetsuppgifter.

Uppföljning och återrapportering

En sammanställning av inkomna visselblåsningar ska återrapporteras årsvis till regionstyrelsen. Rapporten delges även koncernstabsledningen, förvaltningschefer, bolagschefer för bolag anslutna till den regionala visselblåsarfunktionen, funktionsgrupp säkerhet och beredskap, funktionsgrupp HR, RS MBL, avdelning säkerhet och beredskap.

Utvärdering och uppföljning av visselblåsarfunktionen görs årligen till regional styrgrupp. Vid behov lyfts utvärdering och behov av utveckling till regionstyrelsen.

Juridiska enheten, Stadskontoret

Riktlinjer

Dokumentets namn:
Riktlinjer för visselblåsarfunktionen

Diarienummer:
STK-2022-455

Typ av dokument:
Riktlinjer

Version:
1.0

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Datum för beslut:
2022-06-07

Framtagen av:
Stadskontoret

Organisation/område:
Malmö stad

Ansvarig chef:
Ann-Louise Rönnerhed

Uppföljd:
[Datum]

Reviderad av:
[Förnamn Efternamn]

Reviderad:
[Datum]

Ansvarig för uppföljning/revidering:
Juridiska enheten, Stadskontoret

Följs upp:
senast 2024-

Riktlinjer för visselblåsarfunktionen i Malmö stad

Innehåll

Riktlinjer	1
Riktlinjer för visselblåsarfunktionen i Malmö stad	1
Bakgrund	3
Syfte.....	3
Normhierarki	3
Ord och uttryck i visselblåsarlagen	4
Visselblåsarlagens skydd	5
Interna rapporteringskanaler	5
Förutsättningar för att omfattas av skyddet.....	5
Vem kan skyddat rapportera?	6
Hur förhåller sig skyddet till annan lagstiftning?	6
Vad kan man skyddat rapportera om?	8
Behandling av personuppgifter	9
Gallring och arkivering	9
Sekretess och tystnadsplikt	10
Sekretess i uppföljningsärenden	10
Uppgiftsskyldighet.....	11
Tystnadsplikt	11
Organisation och ansvarsfördelning	11
Extern mottagningsfunktion	12
Intern mottagningsfunktion.....	12
Kontaktpersoner.....	13
Hantering av uppföljningsärenden	13
Uppföljning	13
Tillsyn	14
Rutiner.....	14

Bakgrund

Visselblåsarfunktionen utgår från Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten, visselblåsardirektivet, och lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Dessa innehåller bestämmelser om skydd för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den.

Visselblåsarfunktionen är ett komplement till befintliga rapporteringskanaler och ger skydd genom att information som kan avslöja identiteten på personer som rapporterar om missförhållanden omfattas av sekretess. Den som rapporterar om missförhållanden har också ett skydd mot att utsättas för repressalier av en chef.

Syfte

Riktlinjerna ska ge övergripande information om vilket skydd visselblåsarlagen ger och hur hantering av inkomna ärenden ska ske utifrån gällande lagstiftning. Dessutom syftar riktlinjerna till att tydliggöra roller och ansvar som stadskontoret, övriga förvaltningar och bolag har för att tillmötesgå lagkraven.

Normhierarki

EU-direktiv är bindande för medlemsländerna och har företräde framför svensk lag. Därefter gäller, i fallande ordning, grundlag, lag och förordning. Domstolarna tolkar lagarna och detta utvecklas efter hand i praxis. Föreskrifter och handböcker ges ut av statliga myndigheter och varje myndighet kan besluta om egna riktlinjer. Vid konflikt mellan riktlinjerna, gällande rätt och praxis har därför aktuell lagstiftning och praxis företräde framför riktlinjerna.

Dessa riktlinjer följs upp kontinuerligt och revideras vid behov. Ändringar av mindre betydelse kan göras av juridiska enheten, det vill säga utan att riktlinjerna tas upp till kommunstyrelsen för beslut.

Ord och uttryck i visselblåsarlagen

Kvalificerad tystnadsplikt - tystnadsplikt som inskränker rätten enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter som exempelvis förekommer inom familjerådgivningen och vissa ärenden inom hälso- och sjukvården (se vidare 44 kap. OSL).

Rapportering – att skriftligt eller muntligt lämna uppgifter om oegentligheter som man tagit del av i ett arbetsrelaterat sammanhang.

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter - uppgifter som rör verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller Sveriges förbindelser med någon annan stat eller mellanfolklig organisation. Ofta omfattas uppgifterna av sekretess enligt 15 eller 18 kap. OSL.

Uppföljningsärende – ett ärende som huvudsakligen består i att ta emot en rapport, bedöma riktigheten i de påståenden som framställs i rapporten och överlämna uppgifter om de utredda påståendena för fortsatta åtgärder till berörd förvaltning/bolag samt lämna återkoppling till den rapporterande personen. Utredning kan göras internt på berörd förvaltning/bolag eller externt.

Visselblåsarlagens skydd

Visselblåsarlagen innehåller ett förbud mot att utsätta den som rapporterar i enlighet med visselblåsarlagen för repressalier och hindrande av åtgärder. Sekretesslagstiftningen ger även ett skydd för uppgifter som kan avslöja identiteten på den som rapporterar och andra enskilda.

Under normala förhållanden ska en medarbetare kunna vända sig till sin chef för att berätta om missförhållanden som har uppstått i ett arbetsrelaterat sammanhang. Det är främst i situationer när den enskilde uppfattar det som otryggt eller olämpligt att berätta om dessa missförhållanden för en chef som visselblåsarfunktionen ska kunna användas. De vanliga rapporteringskanalerna ska användas för all form av rapportering av avvikelser såsom exempelvis Lex Sarah.

Den enskilde väljer själv om den vill rapportera i interna rapporteringskanaler, som beskrivs nedan. En sådan rapportering hindrar inte denne från att rapportera information om samma missförhållande i externa rapporteringskanaler, genom extern rapportering till myndighet på annat sätt än via externa rapporteringskanaler eller genom offentliggörande.

Interna rapporteringskanaler

De interna rapporteringskanalerna ska vara tillgängliga för rapportering senast från och med den 17 juli 2022. Rapporteringskanalerna nås via en länk på Komin och även via förvaltningarnas och bolagens intranät. Det är möjligt att rapportera skriftligt, muntligt eller vid ett fysiskt besök. Det ska vara möjligt att rapportera anonymt.

Mer utförlig information om hur det går till att skyddat rapportera finns i rutinen för rapportering av visselblåsarärenden som även nås via förvaltningarnas och bolagens intranät. Här ges även information om hur det går till att rapportera till externa rapporteringskanaler och till EU:s institutioner.

Skyddet gäller också om någon rapporterar internt på annat sätt än via interna rapporteringskanaler om det saknas sådana kanaler eller om de kanaler och förfaranden som finns tillgängliga inte uppfyller kraven i lagen.

Förutsättningar för att omfattas av skyddet

För att skyddat kunna rapportera ska en person tillhöra vissa uppräknade personalkategorier. Skyddet ska gälla vid rapportering av missförhållanden som har uppstått eller som högst sannolikt kommer att uppstå i den verksamhet som den rapporterande personen är, har varit eller kan komma att ha en arbetsrelation med. Den rapporterande personen ska vid tidpunkten för

rapporteringen av missförhållandena haft fog för att tro att informationen var sann. Det är straffbart att hitta på och sprida klandervärda uppgifter om någon annan (se 4 kap. visselblåsarlagen).

Man får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt tystnadsplikt, under förutsättning att man hade skäligen anledning att anta att rapporteringen av informationen var nödvändig för att avslöja det missförhållande som rapporterats. Däremot får man inte bryta mot s.k. kvalificerad tystnadsplikt. Det är inte heller tillåtet att rapportera om säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen eller uppgifter som rör nationell säkerhet. Man får vidare inte lämna ut handlingar som innehåller sekretessbelagda uppgifter.

Vem kan skyddat rapportera?

Alla anställda, dvs även visstidsanställda samt arbetssökande, volontärer, praktikanter samt personer som ingår i en förvaltnings- eller bolagsledning omfattas av skyddet för visselblåsare. Skyddet gäller även innan de rapporterade personerna har börjat inom en verksamhet och efter att de har slutat om de fått del av information under den tid som de var verksamma. Även arbetstagare som står under entreprenörers, underentreprenörers eller leverantörers kontroll och ledning omfattas.

Det finns även ett skydd mot repressalier som riktas mot personer som bistår vid rapporteringen, mot personer som har koppling till den rapporterade personen eller mot juridiska personer som den rapporterade personen äger, arbetar för eller på annat sätt har koppling till i ett arbetsrelaterat sammanhang.

Däremot finns det inget krav på att arbetsgivaren ska tillhandahålla interna rapporteringskanaler för personer som inte har börjat inom en verksamhet eller som inte längre är verksamma.

Hur förhåller sig skyddet till annan lagstiftning?

Visselblåsarlagen inskränker inte det skydd som gäller enligt annan lag, förordning eller på annan grund. Om det i annan lagstiftning ges ett starkare skydd än det som följer av visselblåsarlagen så gäller det skyddet.

De grundlagsskyddade rättigheterna såsom meddelarfrihet och anskaffarfrihet samt även efterforskningsförbud och repressalieförbud gäller alltså även för den som rapporterar i enlighet med visselblåsarlagen (se 2 och 3 kap. visselblåsarlagen). De beskrivs i korthet här.

Meddelarfrihet

Meddelarfrihet innebär att man som medarbetare i förvaltningar och bolag där kommunen har ett avgörande inflytande har en grundlagsskyddad rätt att anonymt lämna uppgifter till en journalist för publicering i offentliga medier. Denna rätt följer av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. I vissa fall kan det även innefatta en rätt att muntligen lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Däremot är det inte tillåtet att lämna en handling som innehåller sekretessbelagda uppgifter till en journalist.

Anskaffarfrihet

En rapporterende person ska inte få göras ansvarig för överträdelse av bestämmelser som gäller inhämtande av information, om personen vid inhämtandet hade skälig anledning att anta att inhämtandet var nödvändigt för att avslöja ett missförhållande. Ansvarsfriheten gäller dock inte om den rapporterende personen genom inhämtandet gör sig skyldig till brott.

Efterforskningsförbud

Om en person rapporterar via en intern rapporteringskanal enligt lagen och samtidigt använder sin meddelarfrihet för offentliggörande i ett grundlagsskyddat massmedium, måste en bedömning i det enskilda fallet göras i fråga om hur bestämmelserna bl. a. om återkoppling till den rapporterende personen ska tillämpas. Bestämmelserna får aldrig tillämpas om syftet med återkopplingen är att efterforska meddelaren.

Arbetsgivaren får inte vidta några åtgärder för att undersöka vem den rapporterende personen är ifall den rapporterende personen väljer att rapportera anonymt.

Repressalieförbud

Arbetsgivaren får inte hindra eller försöka hindra rapportering, eller på grund av rapportering vidta repressalier mot en rapporterende person. Detsamma gäller för någon hos arbetsgivaren som bistår den rapporterende personen vid rapporteringen, såsom en förtroendevald eller ett skyddsombud, en anhörig eller kollega eller en juridisk person som den rapporterende personen äger, arbetar för eller på annat sätt har koppling till.

Arbetsgivaren får inte heller vidta repressalier på grund av att någon vänder sig till sin arbetstagarorganisation för samråd i fråga om rapportering. Arbetsgivaren får inte heller hindra eller försöka hindra sådant samråd. Om den som anser sig ha blivit utsatt visar omständigheter som gör att man kan anta att så är fallet, är det den som pekats ut som ska visa att det inte har skett. Däremot ska den som genom rapporteringen eller inhämtandet av information gör sig skyldig till brott inte ha skydd mot repressalier.

En arbetsgivare som bryter mot något av förbuden mot hindrande åtgärder eller repressalier kan bli skyldig att betala skadestånd för den förlust som uppkommer och för den kränkning som överträdelsen innebär.

Vad kan man skyddat rapportera om?

Den enskilde kan rapportera om missförhållanden som framkommit i ett arbetsrelaterat sammanhang och som framgår nedan finns det två typer av ärenden som den enskilde skyddat kan rapportera om.

Allmänintresse

Enligt 1 kap. 2 § visselblåsarlagen ska lagen gälla vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att den kommer fram.

Alla allvarliga missförhållanden som omfattades av den äldre visselblåsarlagen ska man skyddat kunna rapportera om, dvs. brott med fängelse i straffskalan eller därmed jämförliga missförhållanden (prop. 2020/21:193 s. 38). Felaktigt eller obehörigt användande av allmänna tillgångar kan det också finnas ett allmänintresse av att det kommer fram.

I förarbetena ges exempel på uppgifter som sannolikt kommer att rapporteras och som kan utgöra allmänintresse. Bland dessa nämns bland annat konstaterade och misstänkta regelöverträdelser som rör ekonomiska brott, korruptionsbrott, arbetsmiljöbrott, diskriminering och trakasserier (a. prop. s. 179).

Andra områden som kan sägas vara av allmänintresse är exempelvis offentlig upphandling, miljöskydd, livsmedelssäkerhet, folkhälsa, skydd av privatlivet och personuppgifter samt säkerhet i nätverks- och informationssystem. Även överträdelser av lagar och förordningar samt interna regler och principer kan vara av allmänintresse (a. prop. s. 31).

Bedömningen bör vara framåtsyftande och inriktad på att man ska kunna komma till rätta med missförhållandena. Ju mer frekventa och systematiska missförhållandena är, desto större är samhällsintresset av att missförhållandena avhjälps eller avbryts.

Rapportering som enbart rör den rapporterande personens egna arbets- eller anställningsförhållanden är i regel inte av allmänintresse, annat än om det rör sig om sådant som är helt oacceptabelt utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

”EU-rapportering”

Rapporteringen kan också röra något som man har fått information om i ett arbetsrelaterat sammanhang och som strider mot vissa unionsrättsakter

omnämnda i visselblåsardirektivet, eller mot lagar och andra föreskrifter som genomför en sådan unionsrättsakt eller som motverkar målet eller syftet med bestämmelserna i en sådan unionsrättsakt. I detta fall ska det inte göras någon bedömning av allmänintresset.

Exempel på områden som omnämns är bland annat överträdelser som riktar sig mot unionens finansiella intressen och den inre marknaden.

Behandling av personuppgifter

Rapporteringen medför att det kommer att ske en omfattande behandling av personuppgifter, vilka många gånger kan vara känsliga och extra skyddsvärda i dataskyddsförordningens och sekretesslagstiftningens mening.

Personuppgifterna behandlas i syfte att bedöma riktigheten i de påståenden som framställs i rapporter och i övrigt vidta uppföljningsåtgärder samt lämna återkoppling till rapporterande person.

Kommunstyrelsen är personuppgiftsansvarig för de behandlingar som sker i kommunstyrelsens förvaltning inklusive den interna mottagningsfunktionen och för de behandlingar som enligt personuppgiftsbiträdesavtal sker vid den externa mottagningsfunktionen.

Nämnder och bolag är personuppgiftsansvariga för de behandlingar som sker inom deras verksamhet.

Tillgången till personuppgifter begränsas så att endast personer som har utsetts som behöriga kommer att ha tillgång till uppgifterna i ett uppföljningsärende, det vill säga ett ärende som leder till utredning och uppföljning. Det hindrar dock inte att personuppgifter i vissa fall lämnas över till andra delar av verksamheten i syfte att missförhållandena avhjälpas.

Hanteringen av rapporter medför även att det i vissa fall kan bli aktuellt att begränsa utpekade personers tillgång till uppgifter i de fall det finns risk för att utredningen eller uppföljningen störs eller hindras. Den enskilde ska dock ges möjlighet att ta tillvara sin rätt vid en arbetsrättslig tvist eller liknande. Hanteringen avviker inte från andra arbetsrättsliga utredningar, ärenden eller tvister fränsett att nya sekretessbestämmelser blir tillämpliga.

Gallring och arkivering

Personuppgifter som uppenbart inte är relevanta för handläggningen av en rapport får inte samlas in. Om sådana uppgifter samlats in av misstag ska de raderas.

Visselblåsarlagens bestämmelser anger att personuppgifter som behandlas i ett uppföljningsärende ska gallras när de inte längre är nödvändiga, dock senast två år efter det att behandlingen av uppgifterna i ärendet har avslutats. Det ska dock inte hindra att en myndighet arkiverar och bevarar allmänna handlingar. Detsamma gäller för skriftliga rapporter och dokumentation av muntlig rapportering.

Eftersom det finns ett starkt intresse av att bevara handlingarna i ett uppföljningsärende för forskningsändamål, är det av stor vikt att handlingarna bevaras. När ett uppföljningsärende är avslutat ska handlingarna därför arkiveras och hållas samlade i kommunstyrelsens arkiv.

Sekretess och tystnadsplikt

En viktig del av skyddet som visselblåsarlagen ger är att identiteten ska skyddas på rapporterande personer och andra enskilda personer. Begreppet enskilda i offentlighets- och sekretesslagen omfattar både fysiska och juridiska personer.

Rapporterna är att betrakta som allmänna handlingar. Offentlighetsprincipen medför att de flesta allmänna handlingar även är offentliga. Rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas med stöd i lag och om det krävs med hänsyn till intresset av att bl. a. skydda myndighetens verksamhet för inspektion, kontroll och annan tillsyn, intresset av att förebygga och beivra brott eller intresset av att skydda en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.

Sekretess i uppföljningsärenden

Ett uppföljningsärende är ett ärende som huvudsakligen består i att ta emot en rapport, bedöma riktigheten i de påståenden som framställs i rapporten och överlämna uppgifter om de utredda påståendena för fortsatta åtgärder samt lämna återkoppling till den rapporterande personen.

Ärenden som rapporteras i de interna rapporteringskanalerna innehåller ofta skyddsvärda uppgifter. Det kan vara svårt för den enskilde att avgöra om uppgifter i ett ärende är av allmänt intresse. Utgångspunkten är därför att sekretess gäller i uppföljningsärenden.

Sekretess till skydd för enskilda intressen

Av 32 kap. 3 § OSL följer att sekretess gäller till skydd för enskilda intressen, det vill säga för att skydda den rapporterande personens och andras personliga och ekonomiska förhållande. Sekretess gäller i uppföljningsärenden samt i personalärenden (avskedande, uppsägning, meddelande om disciplinpåföljd etc.) eller annan åtgärd som har sin grund i ett uppföljningsärende.

Sekretess gäller för uppgift som kan avslöja den rapporterande personens identitet till exempel uppgifter om namn, adress, telefonnummer, tjänst, arbetsställe eller arbetsuppgifter. Sekretessen är absolut, det vill säga att uppgift om den rapporterande personens identitet inte får lämnas ut om inte en sekretessbrytande bestämmelse är tillämplig, t ex om uppgiften är nödvändig för vidare utredning hos berörd förvaltning eller bolag.

Sekretess gäller också för uppgift som kan avslöja identiteten på en annan enskild, till exempel utpekade personer, vittnen, kollegor eller anhöriga, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. Sekretessen för dessa uppgifter är stark, det vill säga det råder en presumtion för sekretess.

Sekretess till skydd för allmänna intressen

17 kap. 3 b § OSL handlar om skydd för allmänna intressen i uppföljningsärenden i syfte att motverka att berörda personer hindrar, stör eller försenar utredningen. Det innebär att bestämmelsen framför allt kan användas för att hemlighålla för berörda personer att de förekommer i ett uppföljningsärende. Sekretess gäller för uppgift som kan avslöja identiteten på en annan enskild än den rapporterande personen, om det kan antas att syftet med uppföljningen motverkas om uppgiften röjs. Här är sekretessen svag, det vill säga det råder en presumtion för offentlighet.

Uppgiftsskyldighet

Den uppgiftsskyldighet som följer av visselblåsarlagen medför att uppgifter som är nödvändiga för att åtgärder ska kunna vidtas i uppföljningsärenden utan hinder av sekretess kan lämnas från exempelvis den interna mottagningsfunktionen till berörd förvaltning eller bolag.

Tystnadsplikt

Vid överträdelser kan bestämmelserna om brott mot tystnadsplikten i 20 kap. 3 § BrB aktualiseras.

Organisation och ansvarsfördelning

Visselblåsarfunktionen ligger under kommunstyrelsens ansvar, vilket framgår av kommunstyrelsens reglemente. Funktionen består av en extern mottagningsfunktion som upphandlats av Malmö stad och en intern mottagningsfunktion som är placerad på stadskontoret. Respektive bolag och förvaltning har utsett kontaktpersoner som bistår i hanteringen av ärenden som rör den egna verksamheten.

Personerna som hanterar ärenden som rapporteras ska vara oberoende och självständiga i sin roll. I samband med hantering av varje enskild rapport åligger det den enskilde att göra en jävsprövning. Om risk för jäv föreligger i ett ärende ska särskild rutin följas.

Varje förvaltning och bolag ska efterleva principerna om att endast de personer som behöver tillgång till information om ett ärende ska ha det. Hantering av ett ärende ska ske enligt de rutiner som finns för att säkerställa att en person skyddad ska kunna rapportera i visselblåsarfunktionen. Det ställer krav på informationssäkerhet, begränsning i behörigheter och kunskap om hur personuppgifter och uppgifter som omfattas av sekretess ska behandlas.

De personer som bistår i hanteringen av uppföljningsärenden ska ges möjlighet att löpande genomgå fortbildning inom exempelvis personuppgiftsbehandling och sekretesslagstiftning.

Hanteringen av ärenden beskrivs mer detaljerat i arbetsrutiner för visselblåsarfunktionen.

Extern mottagningsfunktion

Rapporterna tas emot via en digital tjänst, telefon eller via fysiskt besök och dokumenteras. I uppdraget ingår även att lämna en bekräftelse om att rapporten är mottagen inom sju dagar till rapporterande person och att återkoppla åtgärder till rapporterande person inom tre månader, vid särskilda skäl sex månader.

Efter bedömning lämnas ärendet över med en rekommendation om fortsatt hantering till den interna mottagningsfunktionen.

Avtalet med den externa leverantören innehåller även en möjlighet för Malmö stad att avropa utredningsresurser för extern utredning.

Intern mottagningsfunktion

Den interna mottagningsfunktionen består av personer som utses av chefen för den juridiska enheten, avdelningen för intern ledning och stöd. Funktionen är placerad under juridiska enheten på stadskontoret.

Tjänstepersonerna i den interna mottagningsfunktionen beslutar om att inleda och avsluta utredningar. De beslutar om ett ärende ska utredas externt eller internt. De följer även upp rapporter som omfattas av visselblåsarlagen på förvaltningar och bolag och ser till att återrapportering sker inom en viss tidsfrist.

Tjänstepersonerna i den interna mottagningsfunktionen bedömer när ett ärende är färdigutrett och kan vid behov skicka tillbaka ärenden till en förvaltning eller bolag. De har även frihet att formulera slutsatser från uppföljningen av rapporter utan att berörd förvaltning eller berört bolag godkänner slutsatserna.

Ärenden som inte omfattas av visselblåsarlagen, som till exempel rör den egna anställningen, avslutas och den rapporterande personen får ett meddelande om att ärendet inte utgör ett visselblåsarärende och att denne istället kan vända sig till sin HR-avdelning.

Kontaktpersoner

På förvaltningar och bolag finns det kontaktpersoner som håller kontakt med den interna mottagningsfunktionen, tar emot ärenden och ser till att dessa blir registrerade på den egna förvaltningen eller bolaget. Förvaltningar och bolag ska genast meddela den interna mottagningsfunktionen vid förändringar avseende kontaktpersonerna.

Hantering av uppföljningsärenden

Den externa mottagningsfunktionen överlämnar rapporterna till den interna mottagningsfunktionen för registrering på stadskontoret.

Efter samråd med berörd förvaltning eller berört bolag fattar tjänstepersonerna vid den interna mottagningsfunktionen beslut om utredningen ska göras internt eller externt.

När en rapport innehåller allvarliga uppgifter som exempelvis berör personer i ledande ställning, kräver särskild kompetens eller inte kan utredas på ett oberoende sätt internt, kan det finnas skäl som talar för att tjänstepersoner vid den interna mottagningsfunktionen utan föregående samråd fattar beslut om att utredningen ska göras av en extern leverantör.

Därefter överlämnas uppföljningsärendet för utredning internt eller externt. Vid intern utredning följer utredningen de fastställda rutiner som varje förvaltning eller bolag har för att utreda en viss typ av ärende.

Uppföljning

En riskanalys med fokus på visselblåsarfunktionens process och funktionalitet, det vill säga hantering av ärenden inklusive kommunikationsinsatser, genomförs årligen enligt stadskontorets rutiner för intern kontroll.

En sammanställning av uppföljningsärendena lämnas till kommunstyrelsen två gånger per år. Den ska innehålla en kortfattad beskrivning av ärendena samt vilka åtgärder som vidtagits.

Uppföljning av visselblåsarfunktionen och dess förmåga att hantera ärenden genomförs årligen och med stöd av en extern leverantör senast efter två år.

Tillsyn

Arbetsmiljöverket ska se till att Malmö stad följer lagens bestämmelser om interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning. Vid tillsyn ska upplysningar och dokumentation överlämnas till tillsynsmyndigheten. Det innebär inte att tillsynsmyndigheten får del av sekretessbelagda uppgifter i enskilda ärenden. Arbetsmiljöverkets beslut om föreläggande får förenas med vite.

Rutiner

Rutiner för hur det går till att rapportera och vart man kan vända sig om man vill rapportera externt samt en rutin för ärendehantering kommer att finnas tillgängliga för förvaltningar och bolag i samband med att de interna rapporteringskanalerna tas i bruk.

Beskrivning av stadens visselblåsarfunktion

1. Inledning

1.1 Syfte

För Stockholms stad är det av stor vikt att verksamheten bedrivs på ett objektivt och transparent sätt där lagar och regler följs. En viktig förutsättning är att missförhållanden i verksamheten blir kända och därigenom kan åtgärdas.

Med stöd av lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, den så kallade visselblåsarlagen, finns en möjlighet för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang får del av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram att under i lagen angivna förutsättningar rapportera dessa missförhållanden utan att exempelvis riskera att utsättas för represalier eller göras ansvarig för åsidosättande av tystnadsplikt.

Kommunfullmäktige i Stockholms stad har beslutat att inrätta en stadsgemensam visselblåsarfunktion, det vill säga en intern rapporteringskanal för stadens nämnder, bolag och stiftelser enligt lag om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Genom beslutet ändrades kommunstyrelsens reglemente så att det där framgår att visselblåsarfunktionen inrättas under kommunstyrelsen.

Enligt visselblåsarlagen, 5 kap 6 §, ska den interna rapporteringskanalen för missförhållanden och förfarandena skriftligen dokumenteras vilket fullgörs genom denna beskrivning.

Visselblåsardirektivet och visselblåsarlagen innehåller många detaljerade regler, men även regler som ger stort tolkningsutrymme. Det är en uttalad ambition i direktivet och i lagen att inte detaljreglera allt, utan att lämna till varje myndighet, organisation och företag att själv anpassa rapporteringskanalen efter sin verksamhet och organisation. Denna rutinbeskrivning baseras på preliminära tolkningar och antaganden som kan komma att utvecklas eller ändras då arbetssätt och vägval testas i praktiken. Beslut från Arbetsmiljöverket som är tillsynsmyndighet och domstolsprövningar kommer i framtiden också att ge mer vägledning.

2. Vad kan rapporteras om?

Till den interna rapporteringskanal som Stockholm stad upprättat, visselblåsarfunktionen, kan oegentligheter och missförhållanden, som brott mot lagar och allvarliga avsteg från stadens styrande dokument, anmälas. Det som rapporteras ska ha uppstått eller högst sannolikt komma att uppstå i den verksamhet som rapporterande person/-er är verksamma i. Det är viktigt att det finns ett allmänintresse av att missförhållandet kommer fram. Exempelvis ekonomisk brottslighet, korruption, mutor, allvarliga former av trakasserier. Det kan också röra sig om miljöbrott eller säkerhetsrisker rörande liv och hälsa.

2.1 Vad menas med allmänintresse?

För att det ska finnas ett allmänintresse:

- ska det gälla allvarliga förhållanden
- angå en krets som kan betecknas som allmänheten
- finnas ett legitimt intresse av att missförhållandena kommer fram

Det kan till exempel gälla vanliga och systematiska missförhållanden som det finns ett samhällsintresse av att de rättas till eller avbryts. Missförhållandet behöver inte vara aktuellt eller pågående, det kan även gälla rapportering av avslutade och helt utagerade missförhållanden. Däremot omfattas normalt inte information som endast rör den rapporterande personens eget arbets- eller anställningsförhållande av lagen.

2.2 Vad ska inte rapporteras?

Syftet med visselblåsarfunktionen är inte att fånga upp missnöje med arbetsförhållanden, organisation, chefskap eller konflikter på arbetsplatsen. Rapportering av missförhållanden som uteslutande påverkar visselblåsaren eller dennes arbetssituation bedöms som regel inte ha ett allmänintresse.

För att omfattas av skyddet mot repressalier krävs det att den som visselblåsar vid tidpunkten för rapportering hade skälig anledning att anta att informationen var sann. Om rapporterande person/-er medvetet rapporterar felaktig eller vilseledande information omfattas dem inte av lagens skydd.

2.2.1 Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter får inte rapporteras

Visselblåsarlagen gäller inte vid rapportering av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585). Detta poängteras särskilt i stadens webbinformation.

3. Vem kan rapportera skyddat till stadens visselblåsarfunktion?

3.1 Personkrets

Följande kategorier av personer som är verksamma hos verksamhetsutövaren kan rapportera om missförhållanden som förekommer i verksamhetsutövarens verksamhet:

1. arbetstagare,
2. volontär,
3. praktikant,
4. person som annars utför arbete under en verksamhetsutövares kontroll och ledning (t.ex. inhyrd personal)
5. egenföretagare
6. personer som ingår i ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan, om verksamhetsutövaren är ett företag

3.2 Vem kan inte rapportera skyddat till stadens visselblåsarfunktion

Anhöriga, brukare, vårdnadshavare, kunder, besökare, boende i kommunen, förtroendevalda politiker med flera kan inte rapportera i de rapporteringskanaler som beskrivs i lagen och få det skydd som lagen ger.

4. Hur går rapporteringen till?

Rapport om missförhållanden kan lämnas muntligt, skriftligt eller om så begärs vid ett personligt möte med visselblåsarfunktionen. Staden tillåter inte anonym rapportering. Den som rapporterar till stadens visselblåsarfunktion behöver uppge sitt namn och kontaktuppgifter. Som framgår nedan omfattas uppgifterna av sekretess.

4.1 Skriftlig rapportering

Skriftliga rapporter lämnas via ett webbformulär som nås via stadens externa webbplats, <https://start.stockholm>. Det är även möjligt att bifoga dokument.

4.2 Rapportering över telefon

För muntlig anmälan av missförhållande kontaktas visselblåsarfunktionen på tfn: 08-508 29 900.

Muntlig anmälan protokollförs. Handläggaren läser avslutningsvis upp protokollet så att rapporterande person får möjlighet att ändra eller komplettera rapporten. Rapportande person ges även tillfälle att få protokollet skickat till sig om hen vill kontrollera och genom underskrift godkänna protokollet.

Vid samtalet bestäms även hur eventuella uppföljningsfrågor ska hanteras och hur återkoppling ska lämnas.

4.3 Rapportering vid personligt möte

För begäran om ett personligt möte kontaktas visselblåsarfunktionen på tfn: 08-508 29 900. Anmälan som upprättas vid det personliga mötet protokollförs. Rapportande person erbjuds avslutningsvis att läsa igenom och underteckna protokollet. Under mötet bestäms även hur eventuella uppföljningsfrågor ska hanteras och hur återkoppling ska lämnas.

5. Hur hanteras inkommen rapport?

5.1 Mottagare

Visselblåsarfunktionen har inrättats inom stadsledningskontorets juridiska avdelning och består, för närvarande, av två särskilt utsedda anställda handläggare samt stadsjuristen. Dessa ska utföra uppgifterna oberoende och självständigt.

Handläggarna inom funktionen har behörighet att självständigt och oberoende ta emot rapporter, ha kontakt med rapporterande personer, följa upp det som rapporterats, inleda och avsluta utredningar, formulera slutsatser från uppföljning av rapporter och lämna återkoppling om uppföljningen till rapporterande personer.

En rapport om missförhållanden till visselblåsarfunktionen tas i normalfallet emot av de anställda personerna som är särskilt utsedda att sköta visselblåsarfunktionen. Vid semestrar eller oplanerad frånvaro kan andra medarbetare inom juridiska avdelningen komma att tillförordnas uppdrag som handläggare.

5.1.1 Säkerställande att intressekonflikt inte föreligger
Visselblåsarfunktionen har en arbetsordning för att hantera eventuella intressekonflikter och jävssituationer.

5.2 Diarieföring

Alla inkomna rapporter registreras i stadens dokument- och ärendehanteringssystem, eDok. Visselblåsarfunktionen har ett eget diarium där handläggarna även fungerar som registratorer. För varje inkommen rapport skapas ett ärende med eget diarienummer. I ärendet läggs samtliga handlingar som inkommit respektive kommer att upprättas med anledning av rapporten.

5.3 Bekräftelse av inkommen rapport

När en rapport inkommit ska den rapporterande personen inom sju dagar få en bekräftelse på att rapporten mottagits, om inte personen av sagt sig bekräftelse.

Vid muntlig rapportering, över telefon eller personligt möte, bekräftas mottagandet direkt i samtalet eller, om rapporterande person valt att få godkänna protokollet genom underskrift, så snart underskrivet protokoll mottagits, om inte rapportören har av sagt sig bekräftelse.

Vid skriftlig rapportering anger rapporterande person i webbformuläret om hen vill ha en bekräftelse på att rapporten inkommit till visselblåsarfunktionen. Bekräftelse skickas inom sju dagar. All skriftlig kommunikation med visselblåsarfunktionen sker genom Säkra meddelanden. I webbformuläret uppger rapporterande person sitt namn och mejladress för att möjliggöra fortsatt kommunikation. Rapportande person får en notifiering från noreply@stockholm.se om att hen har fått ett säkert meddelande från Stockholms stad. Hen behöver sedan klicka på länken och logga in i Säkra meddelanden för att läsa och svara på meddelanden från visselblåsarfunktionen. För att logga in på Säkra meddelanden och läsa meddelanden från visselblåsarfunktionen krävs e-legitimation i form av tjänstekort eller bank-id.¹

Vid bekräftelse av den inkomna rapporten kommer rapportören att få ett diarienummer, som ska anges vid fortsatt kommunikation mellan visselblåsarfunktionen och rapporterande person. Om rap-

¹ Om det finns risk att den rapporterande personens identitet avslöjas kan visselblåsarfunktionen enligt lagen välja att inte skicka en bekräftelse till personen. Eftersom bekräftelsen kommer att skickas via Säkra meddelanden, där det inte framgår att avsändaren är visselblåsarfunktionen bedöms den risken vara låg.

porterande person avsagt sig bekräftelse, tolkas det som att hen avsagt sig att besvara eventuella uppföljningsfrågor och även rätten till att få återkoppling av uppföljningsärendet.

5.4 Handläggning av uppföljningsärende

När en rapport tagits emot av visselblåsarfunktionen påbörjas ett uppföljningsärende med följande steg/faser:

1. Kvalificering
2. Riktighetsbedömning
3. Överlämnande för åtgärd
4. Återkoppling till rapporterande person

5.4.1 Kvalificering

När en rapport inkommit görs en initialbedömning där visselblåsarfunktionen granskar rapporten utifrån följande formella grunder:

- Tillhör rapporterande person rätt personkrets?
- Rör rapporten en förvaltning/bolag som ingår i den gemensamma visselblåsarfunktionen?
- Avser rapporten något som framkommit i arbetsrelaterat sammanhang?
- Avser rapporten ett missförhållande (eller är det exempelvis snarare ett klagomål)?
- Är missförhållandet av allmänt intresse (eller rör det exempelvis endast rapporterande persons egna anställningsförhållanden)?
- Avser rapporten säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585)?

Beroende på vad den initiala bedömningen visar, vidtas alternativ a, b eller c nedan:

a) Rapporten bedöms inte vara ett ärende för visselblåsarfunktionen

Om det direkt utan vidare utredning kan konstateras att det inte är fråga om ett missförhållande som ska hanteras av visselblåsarfunktionen ska den rapporterande få besked om det och i förekommande fall även information om vart hen istället bör vända sig. Om det rör sig om de egna arbetsförhållandena exempelvis till närmaste chef eller facklig företrädare. Rör det sig om något som bör incidentrapporteras eller liknande, ska personen om möjligt hänvisas till ”rätt kanal” för det.

När återkoppling lämnats till rapporterande person avslutas uppföljningsärendet.

b) Rapporten behöver kompletteras

Det kan hända att den rapporterande personen behöver kontaktas om att inkomma med kompletterande information för att möjliggöra kvalificeringen. Om inkommen rapport, trots begäran om kompletterande information, är så ofullständig att någon ytterligare utredning inte kan ske ska ärendet avslutas. I samband därmed ska den rapporterande få en återkoppling om varför ärendet avslutas.

c) Rapporten bedöms vara ett ärende för visselblåsarfunktionen

Om de formella förutsättningarna bedöms föreligga startar visselblåsarfunktionen en utredning i syfte att bedöma riktigheten i de påståenden som framställs i rapporten.

5.4.2 Riktighetsbedömning

Visselblåsarfunktionen ansvarar för att riktighetsbedömningen och att rapporten om missförhållanden blir tillräckligt och omsorgsfullt utredd. Handläggarna kan vid genomförande av utredningen behöva ta hjälp av sakkunniga personer utanför visselblåsarfunktionen, exempelvis inom juridiska avdelningen eller berörd förvaltning/bolag/stiftelse. Vid behov av sakupplysningar från berörd förvaltning/bolag kommer visselblåsarfunktionen att kontakta den person som förvaltningschef/bolagschef föranmält, i den mån handläggarna inte själva kan bedöma vem som bör kontaktas.

Funktionen kan även, utifrån särskilda förutsättningar, bedöma att utredningen ska överlämnas till extern part. Visselblåsarfunktionen kommer i sådana fall inte att lämna mer information än vad som krävs för att kunna genomföra riktighetsbedömningen av det kvalificerade missförhållandet. Extern part genomför därefter en utredning inklusive inhämtar svar på frågor från berörd förvaltning/bolag/stiftelse och lämnar en rapport till visselblåsarfunktionen.

I webbformuläret som används som underlag vid såväl skriftlig som muntlig rapportering finns frågan om rapporterande person redan tidigare vidtagit åtgärder med anledning av missförhållandet. Svaret på den frågan kommer att vägas in vid val av fortsatta utredningsåtgärder.

Riktighetsbedömningen genomförs enligt alternativen a, b eller c nedan beroende på vad rapporterat missförhållande avser.

a) Bedömning av allvarliga missförhållanden (som behöver överlämnas till brottsbekämpande myndighet eller tillsynsmyndighet)

Ärendet innehåller iakttagelser om faktiska omständigheter avseende allvarligt missförhållande eller oegentlighet som kan behöva överlämnas till brottsbekämpande myndigheter eller tillsynsmyndigheter. Riktighetsbedömningen blir kort i det fall det kan behöva göras en polisanmälan avseende misstanke om brott. Detta då endast berörd förvaltning/bolag/stiftelse som arbetsgivare kan besluta om agerande i form av avstängning av en anställd under utredningen exempelvis.

Vid sidan om processen som beskrivs i stycket ovan kan missförhållandet även avse brister i verksamhetens styrning. I den delen kan visselblåsarfunktionen komma att genomföra en riktighetsbedömning av typ c nedan.

b) Bedömning av missförhållanden där förtroendevald eller förvaltningschef/bolagschef utpekats som ansvarig

Ärendet innehåller iakttagelser om faktiska omständigheter där person i ledande ställning pekas ut som direkt ansvarig för missförhållandet. Om ärendet rör förvaltnings-/bolagschef kommer stadsdirektören att informeras. Som huvudregel kommer därefter extern part att anlitas för att utreda riktigheten i rapporten, inklusive att vid behov samla in information från berörd förvaltning/bolag/stiftelse. Extern part avger därefter rapport till stadsdirektören. Rör ärendet stadsdirektören kommer finansborgarrådet att informeras.

c) Bedömning av övriga missförhållanden

Rapporten avser iakttagelser om missförhållanden i form av brister i verksamheten på olika sätt. Det inte är fråga om typ a eller b enligt ovan. Under riktighetsbedömningen begär visselblåsarfunktionen in svar på frågor och information från berörd förvaltning/bolag/stiftelse.

Visselblåsarfunktion gör en riktighetsbedömning baserad på rapport och eventuellt inhämtat underlag och formulerar slutsatser avseende genomförd riktighetsbedömning. Därefter avslutas fasen riktighetsbedömning.

5.4.3 Överlämnande för åtgärd

Om riktighetsbedömningen visar att rapporterade missförhållanden inte kan styrkas, är grundlösa eller redan åtgärdats avslutas ärendet utan ytterligare åtgärd.

I annat fall överlämnar visselblåsarfunktionen sin bedömning, inklusive slutsatser, till berörd förvaltnings-/bolagschef för åtgärder. I de fall missförhållandet involverat förvaltnings-/bolagschef och eller förtroendevald överlämnas slutsatserna direkt till stadsdirektören för åtgärd.

Med åtgärder avses agerande för att komma tillrätta med iakttagna brister avseende det rapporterade missförhållandet, exempelvis:

1. Behov för berörd förvaltning/bolag/stiftelse av att utreda vidare i sak för att kunna underbygga en polisanmälan eller en anmälan till tillsynsmyndighet.
2. Det kan vara fråga om ett missförhållande där det även behöver inledas ett arbetsrättsligt förfarande om oegentligheter utförts av en enskild.
3. Behov av förbättrad styrning, uppföljning och intern kontroll. Här kan verksamheten behöva utreda djupare i sak för kunna bedöma hur verksamheten ska kunna åtgärda bristen för att undvika av missförhållandet fortsätter upprepas.

Det kan bli aktuellt med flera parallella åtgärder och utredningar för att omhänderta och åtgärda de iakttagna rapporterade missförhållandena för undvikande av en upprepning. Vidtagna åtgärder ska återrapporteras till visselblåsarfunktionen.

5.4.4 Återkoppling till rapporterande person

Visselblåsarfunktionen ska inom tre månader från bekräftelsen återkoppla till rapporterande person om vad som gjorts för att utreda och bedöma riktigheten av den rapporterade informationen samt vilka slutsatser som dragits i uppföljningsärendet. Det måste dock beaktas i vilken utsträckning informationen är sekretessbelagd. Om utredningen inte är klar inom tre månader ska information lämnas om det.

6. Dokumentation, bevarande och rensning/gallring

Kommunstyrelsen/stadsledningskontorets dokumenthanteringsplan (hanteringsanvisningar med instruktioner) Dnr KS 2018/1214 har reviderats i och med införandet av visselblåsarfunktionen. En ny kategori, 7.1.1 Visselblåsning, har lagts till under huvudprocessen 7. *Styra och stödja stadens övergripande personal- och arbetsgivarfrågor*. Där beskrivs hur handlingar som inkommit respektive upprättats inom visselblåsarfunktionen ska diarieföras och bevaras respektive gallras.

7. Sekretess och utlämnande av handling

I visselblåsarfunktionens verksamhet tillämpas bland annat offentlighets- och sekretesslagen (OSL; 2009:400) och Tryckfrihetsförordningen. Det innebär att rapportering som görs till visselblåsarfunktionen kommer att utgöra en allmän handling. Allmänna handlingar ska på begäran lämnas ut i de delar de inte innehåller sekretessbelagda uppgifter. Beslut om avslag av begäran om utlämnande av allmän handling kopplad till uppföljningsärendet fattas av stadsjurist.

Med anledning av lagen om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden har det i OSL införts två nya bestämmelser om sekretess, 17 kap 3b § och 32 kap 3 b §. Sekretessbestämmelserna gäller i uppföljningsärenden.

17 kap. 3 b § OSL handlar om skydd för allmänna intressen i uppföljningsärenden i syfte att motverka att berörda personer hindrar, stör eller försenar utredningen. Det innebär att bestämmelsen framförallt kan användas för att hemlighålla för berörda personer att de förekommer i ett uppföljningsärende. Sekretess gäller för uppgift som kan avslöja identiteten på en annan enskild än den rapporterade personen, om det kan antas att syftet med uppföljningen motverkas om uppgiften röjs.

Det som ska bedömas är om uppföljningen skadas om uppgifterna lämnas ut. Svaret kan variera i olika stadier av uppföljningen, särskilt i ett inledande skede kan det vara viktigt för uppföljningen att misstanken om att någon orsakat ett missförhållande inte kommer till den personens kännedom.

Presumtion för offentlighet gäller, vilket är ett svagare skydd än i 32 kap. 3 b §

32 kap. 3 b § OSL handlar om sekretess till skydd för enskilda intressen, det vill säga att skydda den rapporterande personens och andras personliga och ekonomiska förhållande. Sekretess gäller i uppföljningsärenden samt i personalärenden (avskedande, uppsägning, meddelande om disciplinpåföljd etc.) eller annan åtgärd som har sin grund i ett uppföljningsärende.

Sekretess gäller

1. för uppgift som kan avslöja den rapporterande personens identitet till exempel uppgifter om namn, adress, telefonnummer, tjänst, arbetsställe eller arbetsuppgifter. Sekretessen är absolut, det vill säga att uppgift om den rapporterande personens identitet inte får lämnas ut om inte en sekretessbrytande bestämmelse är tillämplig.
2. för uppgift som kan avslöja identiteten på en annan enskild, till exempel utpekade personer, vittnen, kollegor eller anhöriga, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. Presumtion för sekretess gäller, vilket gör att man kan behöva veta vem som vill få ut handlingen och i vilket syfte för att kunna ta ställning till om uppgifter kan lämnas ut.

8. Redovisning till kommunstyrelsen

En uppföljning av visselblåsarfunktionens arbete ska årligen rapporteras till kommunstyrelsen. En sammanfattning av inkomna rapporter och åtgärder sammanställs och redovisas för att kunna beaktas i arbetet med väsentlighets- och riskanalyser som sker inom ramen för stadens internkontrollarbete.

Riktlinje för visselblåsarfunktion

Typ av styrdokument	Riktlinje
Fastställd av	Kommunstyrelsen 2023-02-08, § 41
Uppdateras före	2027-02-28
Dokumentansvarig	Kanslichef
Dokumentet finns på www.grastorp.se	

Innehåll

1.	Bakgrund.....	1
1.1.	Vad är en visselblåsning?	1
1.2.	Vem kan visselblåsa?	2
2.	Skydd för visselblåsare enligt visselblåsarlagen	2
2.1.	Skydd i form av ansvarsfrihet	2
2.2.	Skydd mot hindrande åtgärder och repressalier.....	2
3.	Hur rapporteras en visselblåsning?	3
3.1.	Intern rapporteringskanal	3
3.2.	Extern rapporteringskanal.....	3
4.	Utredning av visselblåsningar	3
4.1.	Var visselblåsning sker.....	3
4.2.	Mottagning av visselblåsning	3
4.3.	Utredningsfunktionen gällande övriga tjänstepersoner (ej nyckelfunktioner)	4
4.4.	Utredningar gällande nyckelbefattningshavare.....	4
4.5.	Sekretess	5
4.6.	Uppföljning och kontroll av visselblåsarfunktionen	5
4.7.	Diarieföring och arkivering	5

1. Bakgrund

I syfte att skydda personer som rapporterar om missförhållanden har lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (visselblåsarlagen) trätt i kraft. Lagstiftningen reglerar i huvudsak skydd för visselblåsare mot hindrande åtgärder och repressalier och om ansvarsfrihet för åsidosättande av tystnadsplikt. Lagen ställer krav på att verksamhetsutövare med mer än 50 anställda är skyldig att ha interna rapporteringskanaler för visselblåsning som ska vara självständiga och oberoende. Det ska också finnas förfaranden för rapportering och uppföljning. Kommuner får dela interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning med andra kommuner samt kommunala bolag, stiftelser och föreningar som också omfattas av skyldigheten att ha kanaler och förfaranden. Den nya visselblåsarlagen tillkom efter att EU i oktober 2019 antagit det s k visselblåsardirektivet (2019/1937/EU).

Personerna som arbetar i de interna rapporteringskanalerna kan vara anställda hos verksamhetsutövaren eller hos någon som anlitas för att hantera uppgifter som rapporterats in. Oavsett om de är anställda hos verksamhetsutövaren eller hos någon annan, ska personerna eller enheterna vara oberoende och självständiga. Det är inte tydligt vad som menas med oberoende och självständiga om personerna är anställda hos verksamhetsutövaren, men de ska i vart fall ha mandat att inleda och avsluta utredningar utan verksamhetsutövarens godkännande och de ska inte kunna bestraffas för att de utför sina uppgifter. Det bör vidare finnas rutiner för att undvika intressekonflikter och om möjligt bör personerna rapportera till verksamhetens högsta nivå, se prop. 2020/21:193 s. 148 f.

1.1. Vad är en visselblåsning?

Ett visselblåsarärende kännetecknas av att visselblåsaren i ett arbetsrelaterat sammanhang rapporterar om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Som missförhållande av allmänintresse räknas t.ex. slöseri med allmänna medel, brott mot interna principer (t.ex. hållbarhet) som har ett allmänintresse, ageranden som strider mot EU-rättsakter, brottsliga handlingar och brott mot myndighetsföreskrifter eller skydd för liv, hälsa och miljö.

I visselblåsardirektivet (2019/1937/EU), artikel 2.1 a, har nedanstående områden ansetts vara av betydelse för samhället i stort och för medborgarna. Därav följer att missförhållanden inom just dessa utpekade områden särskilt omfattas av det ovan nämnda allmänintresset:

- Offentlig upphandling
- Finansiella tjänster, produkter och marknader, och förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism
- Produktsäkerhet och produktöverensstämmelse
- Transportsäkerhet
- Strålskydd och kärnsäkerhet

- Livsmedels- och fodersäkerhet, djurs hälsa och välbefinnande
- Folkhälsa
- Konsumentskydd
- Skydd av privatlivet och personuppgifter samt säkerhet i nätverks- och informationssystem

Vidare ska visselblåsare ha skälig anledning att anta att informationen som ligger till grund för visselblåsningen är sann och ska i princip utgöras av förstahandsinformation. Rapporteringen ska syfta till att man ska kunna komma tillrätta med missförhållandena.

1.2. Vem kan visselblåsa?

De rapporterade personer som skyddas av lagen definieras i lagstiftningen enligt nedanstående:

- Arbetstagare och arbetssökande
- Volontärarbetare (och sökande)
- Praktikant (och sökande)
- Annan person som utför arbete under verksamhetsutövarens kontroll och ledning (t.ex. konsult)
- Egen företagare som söker eller utför uppdrag
- Personer i ett företags styrelse (motsvarande)
- Aktieägare som är verksamma i bolaget
- Personer som har tillhört någon av kategorierna ovan

2. Skydd för visselblåsare enligt visselblåsarlagen

2.1. Skydd i form av ansvarsfrihet

I 2 kap. 1 § visselblåsarlagen regleras en viss ansvarsfrihet vid rapportering enligt visselblåsarlagen. Visselblåsaren får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt tystnadsplikt, under förutsättning att personen vid rapporteringen hade skälig anledning att anta att rapporteringen av informationen var nödvändig för att avslöja det rapporterade missförhållandet.

Ansvarsfriheten gäller dock inte vid uppsåtligt brott mot så kallad kvalificerad tystnadsplikt såsom känsliga uppgifter inom hälso- och sjukvården eller tystnadsplikt enligt lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar. Med kvalificerad tystnadsplikt avses tystnadsplikt som inskränker rätten enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter. Vilka tystnadsplikter som är kvalificerade framgår av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

2.2. Skydd mot hindrande åtgärder och repressalier

I 3 kap. visselblåsarlagen finns reglering för skydd mot hindrande åtgärder och repressalier för en visselblåsare. En verksamhetsutövare får inte hindra eller försöka hindra rapportering. Likaså är alla former av repressalier förbjudna. En

repressalieåtgärd definieras som en åtgärd eller underlåtenhet som vidtas eller inte vidtas på grund av att den rapporterade personen har rapporterat och som ger upphov till eller kan ge upphov till en skada för den rapporterade personen.

3. Hur rapporteras en visselblåsning?

Visselblåsarlagen ställer krav på att verksamhetsutövaren ska lämna tydlig och lättillgänglig information om hur rapportering ska göras via de interna rapporteringskanalerna, hur rapportering ska göras till behöriga myndigheter via de externa rapporteringskanalerna och information om meddelarfrihet, anskaffarfrihet samt efterforsknings- och repressalieförbud.

3.1. Intern rapporteringskanal

Kommunen har en intern rapporteringskanal sedan juli 2022. För att visselblåsa används en e-tjänst via kommunens hemsida, brev, telefonsamtal eller besök.

Anmälan tas emot och hanteras inledningsvis av mottagningsgruppen i en annan kommun. Antalet användare är begränsat till mottagningsgrupperna och innehållet i e-tjänsten kan inte nås av andra än dem som är tillagda i mottagningsgruppen.

Ärenden hanteras enligt 4.1.

3.2. Extern rapporteringskanal

För visselblåsning via externa rapporteringskanaler kontaktas behörig myndighet. Regeringen har utsett ett antal myndigheter som ska kunna ta emot visselblåsningar i de externa rapporteringskanalerna t.ex. Arbetsmiljöverket, Ekobrottsmyndigheten, Finansinspektionen, Konkurrensverket, Skatteverket, Naturvårdsverket m.fl.

Under vissa förutsättningar gäller skyddet också om visselblåsaren rapporterar externt till en myndighet på annat sätt än via externa rapporteringskanaler.

4. Utredning av visselblåsningar

4.1. Var visselblåsning sker

För att visselblåsa används en e-tjänst som nås via kommunens hemsida, telefonsamtal, brev eller besök. En visselblåsare kan välja att vara anonym, eller välja att ange kontaktuppgifter som kan identifiera en person. Visselblåsarlagen och Offentlighets- och sekretesslagen ger skydd åt den som anmäler om den väljer att uppge sin identitet.

4.2. Mottagning av visselblåsning

- a) Besked om att en anmälan inkommit går till mottagningsgruppen som är placerad i Vara kommun.
- b) Av mottagningsgruppen görs bedömningen om ärendet ska handläggas som en visselblåsning, eller om ärendet hör hemma i en annan kanal, till exempel avvikelssystemet. Tips som avser diskriminering, arbetsmiljö, klagomål avseende lön eller ledarskap osv avseende en enskild anställd kommer inte tas vidare utan mottagningsfunktionen kommer hänvisa uppgiftslämnaren till ordinarie rutiner.

- c) Om ärendet inte rör en nyckelbefattningshavare hanteras ärendet enl. 4.3.
- d) Om ärendet rör en nyckelbefattningshavare vidtar mottagningsgruppen åtgärder med anledning av det enligt p. 4.4.
- e) Den rapporterande personen ska få en bekräftelse på att rapporten är mottagen inom sju dagar från mottagandet av rapporten, under förutsättning att den rapporterande personen går att identifiera och att denne inte avsagt sig bekräftelse. Detta sköts av mottagningsgruppen i Vara kommun.

4.3. Utredningsfunktionen gällande övriga tjänstepersoner (ej nyckelfunktioner)

- a) Kommunens interna utredningsfunktion består av kanslichef, HR-chef och säkerhetssamordnare. Gruppen är ansvarig för utredningar av oegentligheter gällande tjänstepersoner i kommunen som inte klassas som nyckelbefattningshavare. Kanslichef har huvudansvaret och leder arbetet, ersättare för denna är HR-chef.
- b) Ärenden hanteras i ärendehanteringssystemet Evolution med sekretesskydd till handlingarna.
- c) Varje utredning startar med att göra en intern jävsanalys. Vid behov anlitas extern specialistkompetens inom de områden som behövs alternativt en extern utredare.
- d) Beställning av utredning skickas vid behov till en extern utredare med uppdragsbeskrivning, som skapas av den interna utredningsgruppen. Utredningen utförs av den externa leverantören och resulterar i en dokumenterad bedömning samt en rekommendation om vilka åtgärder som bör vidtas.
- e) Om en extern utredare inte behövs är det den interna utredningsfunktionen som tar fram en dokumenterad bedömning samt en rekommendation om vilka åtgärder som bör vidtas. Beslut fattas enligt delegationsordningen beroende på vilken åtgärd som föreslagits.
- f) Om bedömningen görs att det finns misstanke om brott lämnas polisanmälan in. I dessa fall sker fortsatt utredning hos polisen och inte inom visselblåsarutredningsgruppen.
- g) Visselblåsaren har inom tre månader rätt till återkoppling om åtgärder som vidtagits till följd av visselblåsningen och om skälen för dessa om det är möjligt.

4.4. Utredningar gällande nyckelbefattningshavare

- a) Som nyckelbefattningshavare räknas:
 - Ledamöter och ersättare i kommunstyrelsen
 - Ordförande och vice ordförande i samtliga nämnder
 - Kommundirektör
 - Allmän verksamhetschef
 - Kanslichef

- HR-chef
 - Skolchef
 - Ekonomichef
 - Samhällsbyggnadschef
 - Socialchef
- b) Om en visselblåsning rör en person som är nyckelbefattningshavare ska alltid en extern utredare hantera och utreda ärendet. Mottagningsgruppen kontaktar i dessa fall Grästorp kommuns kommundirektör. Om anmälan rör kommundirektör kontaktas ordförande i kommunstyrelsen.
- c) Beslut om att anlita extern utredare tas av kommundirektör, eller om det rör kommundirektör av kommunstyrelsens ordförande.
- d) Beställning av utredning skickas till en extern utredare med uppdragsbeskrivning, som skapas av mottagningsgruppen. Utredningen utförs av den externa leverantören och resulterar i en dokumenterad bedömning samt en rekommendation om vilka åtgärder som bör vidtas.
- e) Om bedömningen görs att det finns misstanke om brott lämnas polisanmälan in. I dessa fall sker fortsatt utredning hos polisen och inte inom visselblåsarutredningsgruppen.

4.5. Sekretess

Visselblåsarlagen ställer krav på att endast personer som har utsetts som behöriga eller personer som arbetar vid enheter som har utsetts som behöriga att ta emot, följa upp och lämna återkoppling på rapporter får ha tillgång till personuppgifter som behandlas i ett uppföljningsärende.

Enligt 32 kap. 3 b § och 17 kap. 3 b § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) finns sekretessbestämmelser som gäller ärenden som omfattas av visselblåsarlagen i syfte att skydda den rapporterade personens identitet eller andra personer som förekommer i utredningen.

4.6. Uppföljning och kontroll av visselblåsarfunktionen

Antal inkomna ärenden samt beslut redovisas till Kommunstyrelsen vid behov, dock minst en gång per år.

4.7. Diarieföring och arkivering

Diarieföring och arkivering hanteras enligt bestämmelser i dokumenthanteringsplanen.

Styrdokument

Dokumentets namn:

Rutin för visselblåsarärenden

Diarienummer:

STK-2022-1583

Typ av dokument:

Rutin

Version:

1.2

Beslutad av:

IMF Juridiska enheten, Stadskontoret

Datum för beslut:

2022-12-19

Framtagen av:

IMF Juridiska enheten, Stadskontoret

Organisation/område:

Förvaltningar och helägda bolag

Ansvarig chef:

Ann-Louise Rönnerhed

Uppföljd:

2024-12-02

Reviderad av:

IMF Juridiska enheten, Stadskontoret

Reviderad:

2025-02-13

Ansvarig för uppföljning/revidering:

IMF Juridiska enheten, Stadskontoret

Följs upp:

Senast 2025-12-31

Rutin för visselblåsarärenden

Innehåll

Rutin för visselblåsarärenden	1
Bakgrund och syfte	3
Målgrupp	3
Definition visselblåsarärende	3
Flödesschema visselblåsarfunktionen	4
Kontaktpersonens ansvar och uppdrag på förvaltning/bolag	6
Utredning av ett visselblåsarärende	7
Utredningen steg för steg	7
Generellt om utredningar	9
Återkoppling, uppföljning och avslut	11
Bevarande och arkivering	12
Åtterrapportering och intern kontroll	12
Platina	12
Uppgiftsskyldighet	13
Säker informationshantering	14
Sekretess	14
Personuppgiftsbehandling	15
Arbetsrättslig utredning	17
Ekonomi	18
Upphandling	18
Kommunikation	18

Bakgrund och syfte

Malmö stads visselblåsarfunktion utgår från lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, visselblåsarlagen. Lagen utgår i sin tur från ett EU-direktiv, det så kallade visselblåsardirektivet.

Kommunstyrelsen ansvarar för visselblåsarfunktionen vilket framgår av 3 § KS reglemente.

Kommunstyrelsen har antagit *Riktlinjer för visselblåsarfunktionen*, STK- 2022-455. Riktlinjerna ger övergripande information om vilket skydd visselblåsarlagen ger och hur hantering av inkomna ärenden ska göras utifrån gällande lagstiftning. Dessutom syftar riktlinjerna till att tydliggöra roller och ansvar som stadskontoret, övriga förvaltningar och bolag har för att tillmötesgå lagkraven.

Denna rutin syftar till att beskriva utredning av visselblåsarärenden. Efter en kortare beskrivning av ett flödesschema ges fördjupad information om vissa specialistfunktioners roller och ansvar. Viktigt att påpeka här är att utredningen inom förvaltning eller bolag av visselblåsarärenden kan efter bedömning genomföras inom ramen för de befintliga processer för olika typer av ärenden som finns i Malmö stad. Exempelvis finns det HR-processer som kan bli aktuella att följa. Det gäller dock att också följa visselblåsarlagen som reglerar skyddet för personer som rapporterar om missförhållanden och utformning av en intern rapporteringskanal. Eftersom uppgifterna är särskilt känsliga är det också viktigt att känna till sekretessbestämmelserna. I syfte att säkerställa att uppgifterna inte får onödig spridning ska dessa ärenden hållas inom en snäv krets av personer. Endast de som behöver uppgifterna för att kunna utföra sina arbetsuppgifter ska ta del av dessa.

De personer som ingår i visselblåsarfunktionen omfattar såväl interna mottagningsfunktionen (IMF) som kontaktpersoner. Dessa ska kunna agera oberoende och självständigt när de hanterar ett uppföljningsärende.

Målgrupp

Denna rutin riktar sig till de kontaktpersoner för visselblåsarärenden som förvaltningar och bolag har utsett men gäller även för de personer som arbetar vid den interna mottagningsfunktionen och andra medarbetare som hanterar visselblåsarärenden.

Definition visselblåsarärende

Ett visselblåsarärende definieras av att någon i ett arbetsrelaterat sammanhang rapporterar om missförhållanden som är av allmänintresse. Det kan också vara ett ärende där någon i ett arbetsrelaterat sammanhang rapporterar om missförhållanden som är ett handlande eller underlåtenhet som strider mot unionsrätten inom EU. Mer detaljerad information om vad som ska vara uppfyllt för att ett ärende ska definieras som ett visselblåsarärende finns i *Riktlinjer för visselblåsarärenden*.

Flödesschema visselblåsarfunktionen

Visselblåsarfunktionen och den informationsöverföring som sker till och från de olika funktionerna beskrivs nedan och följande begrepp används:

Visselblåsare – rapporterande person.

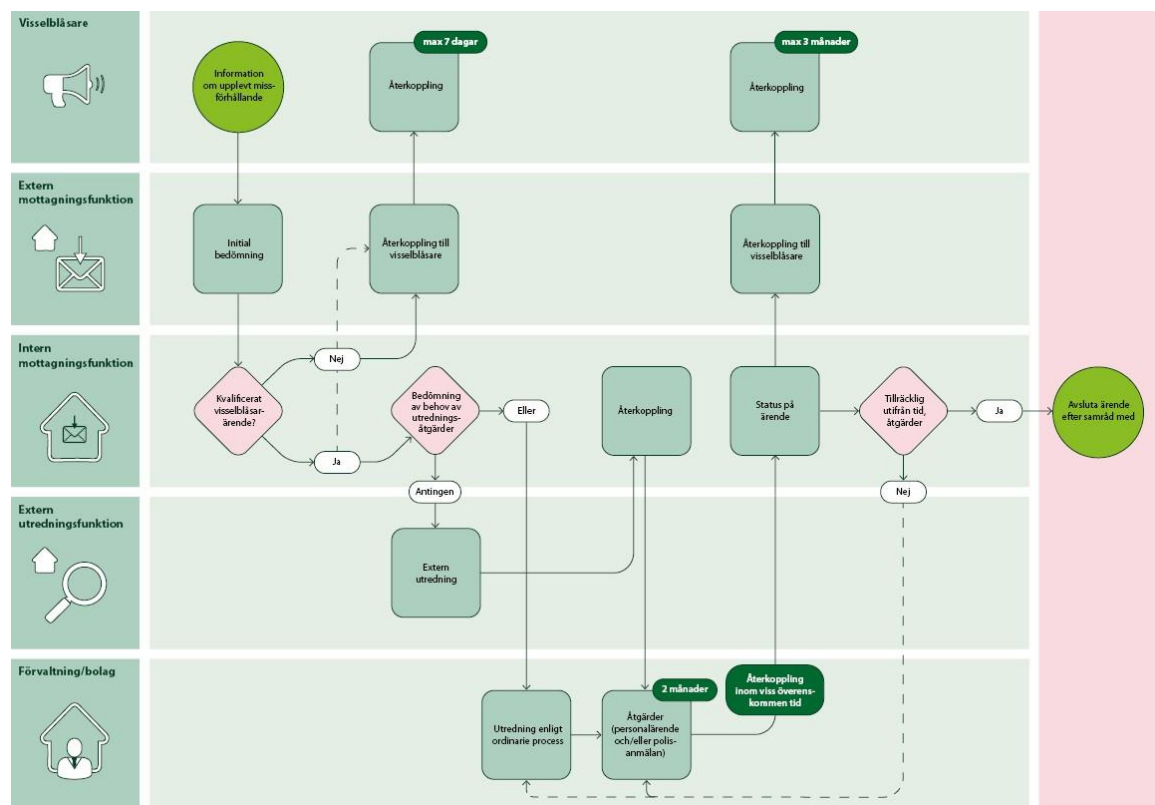
Extern mottagningsfunktion – advokatbyrån Moll Wendén AB (MWA).

Intern mottagningsfunktion (IMF) – en grupp som leds av enhetschefen vid juridiska enheten med kompetens från HR, ekonomi, säkerhet och juridik. IMF har det övergripande ansvaret för att se till att ärenden hanteras och utreds i enlighet med lagstiftningen och utgör en beslutande och samordnande funktion.

Kontaktpersoner – länk mellan IMF och förvaltning/bolag med ansvar att se till att utredningen drivs framåt på ett effektivt och rättssäkert sätt.

Förvaltningar/bolag – samtliga förvaltningar och helägda bolag.

Extern utredning – MWA eller SRS.

Extern mottagningsfunktion

En rapport är den information om missförhållanden som visselblåsaren lämnar och den tas emot av den externa mottagningsfunktionen Moll Wendén AB (MWA) i ett digitalt system som heter Trumpet.

Rapportören kan även välja att rapportera via telefon, genom att skicka ett brev eller genom att boka ett fysiskt möte hos Moll Wendén. Malmö stads hemsida och vårt intranät innehåller information om möjliga rapporteringsvägar. Kontaktuppgifter till den externa mottagningsfunktionen ges via den länk till Trumpet som ligger på vårt intranät och på Malmö stads hemsida. Om rapportören väljer att rapportera via telefon eller skickar ett brev får han eller hon en uppmaning att lämna kontaktuppgifter så att MWA kan återkoppla via Trumpet. Den enskilde kan också välja att vara anonym.

- MWA gör en egen jävsprövning och en person som är berörd av ärendet ska omedelbart anmäla det och därefter ges den inte vidare behörighet att handlägga ärendet. MWA har rutiner för att säkerställa att personer som handlägger inkomna ärenden inte deltar i en utredning av ett ärende som IMF eller en förvaltning eller ett bolag initierar i ett senare skede.

Tänk på följande!

Om någon som tillhör personkretsen hör av sig till exempelvis kontaktcenter och uppger att den vill lämna en rapport ska den i enlighet med den rutin som finns hänvisas till de kontaktvägar som den externa mottagningsfunktionen erbjuder. Skyddet enligt lagen gäller bara om den enskilde har rapporterat i enlighet med visselblåsarlagens bestämmelser.

Bekräftelse inom sju dagar

Enligt visselblåsarlagen ska en bekräftelse på att en rapport om missförhållanden är mottagen göras till rapporterande person inom sju dagar. MWA ska inom 72 timmar (helgfria vardagar) från det att anmälan kommit in bekräfta för rapporterande person att anmälan mottagits.

Bedömning och överlämning till den interna mottagningsfunktionen

MWA ska via Trumpet rapportera alla anmälningar till den interna mottagningsfunktionen senast inom 72 timmar (helgfria vardagar) från det att en anmälan kommit in. MWA ska även lämna en bedömning av om rapporten utgör ett visselblåsarärende eller om rapporterad information inte når upp till att utgöra ett ärende av allmänintresse enligt visselblåsarlagen.

Ibland är informationen vag och otydlig vilket medför att MWA inte kan bedöma om ärendet ska anses vara kvalificerat enligt visselblåsarlagen. Om det ändå finns omständigheter som talar för att det skulle kunna röra sig om ett kvalificerat ärende så kan IMF ta beslut om att ställa kompletterande frågor till rapporterande person. Efter att svar inkommit gör MWA en förnyad bedömning.

Beslut om ett ärende når upp till allmänintresse

Den interna mottagningsfunktionen fattar beslut om de rapporterade missförhållandena är av allmänintresse. Oaktat MWA:s bedömning kan IMF ställa kompletterande frågor till rapporterande person innan ärendet avgörs.

Rapporten och bedömningen från handläggaren i Trumpet samt beslutet förs över enligt särskild rutin och registreras på Stadskontoret.

IMF lämnar via MWA återkoppling till rapporterande person om ärendet kommer att utredas vidare inom ramen för visselblåsarfunktionen och om utredningen kommer göras externt.

Om namn på rapporterande person lämnas ut till förvaltning eller bolag som en nödvändig åtgärd för att ärendet ska kunna utredas kommer personen att informeras om det.

Ett ärende som inte når upp till allmänintresse

Om IMF har beslutat att ärendet inte kvalificerar sig för att utgöra ett visselblåsarärende meddelar MWA rapporterande person och, om möjligt, vilken instans han eller hon kan vända sig till. Personen får även ett meddelande om att ärendet kommer att hållas öppet i Trumpet i tre veckor och därefter avslutas.

Kontaktpersonens ansvar och uppdrag på förvaltning/bolag

Kontaktpersonens ansvar är bland annat att:

- Vara länken mellan den interna mottagningsfunktionen (IMF) och förvaltningen/bolaget.
- Skapa ett nätverk inom den egna organisationen bestående av personer från HR, ekonomi, juridik, kommunikation samt registrator och arkivarie. Detta för att skapa effektiva kontaktvägar och undvika att informationen sprids till andra än till dem som verkligen behöver den för att kunna bidra i utredningen av ärendet.
- Se till att ärendet hanteras i enlighet med gällande lagstiftning och att det drivs effektivt. Kontakta IMF om problem uppstår.
- Se till att telefonnummer till personerna i IMF finns inlagda som kontakter i telefonboken och snarast återkoppla till IMF om man missat ett samtal.
- Se till att hålla tidsfristerna avseende skriftlig återkoppling som IMF begär in. Återkoppling till rapporterande person ska ske inom tre månader och underlag begärs in av förvaltning/bolag 14 dagar före. Ytterligare dokumentation kan begäras in i ett senare skede.
- Samråda med IMF om utredningen ska göras internt eller externt (om det är påkallat och bedöms lämpligt). Föreligger risk för jäv kommer samråd inte att äga rum.
- I samarbete med registrator se till att registrering av handlingar sker på förvaltning/bolag.
- Föra en dialog med pressansvarig på förvaltning/bolag gällande ev. kommunikering i ärendet internt/externt.

- Informera HR-chef i ett tidigt skede och informera direktör/vd innan ärendet riskerar att få stor inverkan på verksamheten. Direktör/vd lämnar i sin tur information till nämnd/styrelse innan återkoppling till KS äger rum. Ett ärende återrapporteras av IMF till KS efter att IMF har skickat ett meddelande till berörd förvaltning/bolag om att ärendet är avslutat.
- Personer som är inblandade i en utredning kan behöva stöd från företagshälsovården. Informera dessa att de kan vända sig till sin chef eller HR för att få hjälp och stöd.
- Personer som är inblandade i en utredning som känner oro för sin personliga säkerhet kan få stöd av Säkerhet och beredskap.
- Vid begäran om utlämnande av allmän handling kontaktas i första hand delegat på respektive förvaltning/bolag. Vid frågor kontakta i första hand förvaltningsjurist, i andra hand IMF.
- Bistå IMF/extern utredare med exempelvis kontaktuppgifter, handlingar etc.
- Delta vid samtliga nätverksträffar som anordnas för kontaktpersoner och bidra till utvecklingen av visselblåsarfunktionen.
- Delta i en genomförandet av en årlig riskanalys av visselblåsarfunktionen.
- Ställa frågor till IMF eller någon av stödfunktionerna samt påpeka om någon del av processen eller beskrivna ansvar är otydliga.

Utredning av ett visselblåsarärende

Ett visselblåsarärende enligt visselblåsarlagen, ett så kallat uppföljningsärende, kan utredas internt eller externt. Om ett ärende rör en person i ledande position ska det som utgångspunkt utredas externt. Föreligger risk för jäv ska ärendet utredas externt.

I syfte att hålla kretsen av personer som tar del av ärendet så liten som möjligt förser IMF möten med kontaktpersoner med ett ”hänglås” i outlook, så att de blir skyddade från insyn.

Utredningen steg för steg

Samråd

När IMF har fattat beslut om att ett ärende utgör ett kvalificerat ärende enligt visselblåsarlagen genomförs ett samråd mellan kontaktperson och IMF i syfte att ta reda på om det redan finns en pågående utredning om samma omständigheter samt för att avgöra om ärendet ska utredas internt på förvaltning eller bolag alternativt externt.

Intern utredning

En utredning ska bedrivas skyndsamt på respektive förvaltning enligt ordinarie processer och det är kontaktpersonen som ansvarar för att föra information som bedöms nödvändig vidare till de funktioner som ska handlägga ärendet.

Extern utredning

Ett ärende kan på uppdrag av IMF utredas externt av någon av de upphandlade leverantörerna SRS eller MWA. Under utredningens gång, när ärendet har överlämnats till förvaltning eller bolag, kan dessa även avropa utredning via de externa leverantörerna. Vilka bolag som ingår i avtalet med SRS framgår av avtal – se avtalskatalogen.

Kommunikation

Särskilt utsedd kriskommunikatör på STK informeras kort av IMF att det finns ett ärende och vilken förvaltning eller vilket bolag som är berört i de fall det är påkallat med anledning av att IMF bedömer att det finns starka indikationer på att ärendet kan bli föremål för massmedial uppmärksamhet eller när det kan finnas behov av stöd med intern kommunikation.

Kontaktperson informerar kommunikationschef på förvaltning eller bolag. Denna kan i sin tur få stöd från STK kommunikation. Se vidare avsnitt om kommunikation.

Förutredning

Kontaktpersonen kan vid behov få i uppdrag att ta fram viss information som IMF eller den externa utredaren behöver – exempelvis kontaktuppgifter och organisationsplacering gällande inblandade personer, styrdokument, avtal etc. Ytterligare information kan behöva tas fram senare under ärendets gång.

Uppstartsmöte och direktiv till utredning

IMF initierar ett möte med extern utredare och, vid behov, kontaktperson. IMF ger direktiv till den utredning som ska genomföras.

Genomgång av handlingsplan

IMF kallar till nytt möte där handlingsplan presenteras och överlämnas från den externa utredaren med tidsangivelser, beräknad tidsåtgång. IMF, extern utredare och kontaktperson deltar. Vid behov kan kontaktpersonen och IMF komma överens om att ytterligare någon person ska bjudas in.

Information till HR-chef och chef

HR-chef och chef för berörd verksamhet/enhet ska informeras av kontaktpersonen när det bedöms nödvändigt. Det ska ske innan de påstådda missförhållandena kan tänkas få stor påverkan på verksamheten.

Information till ledningen

Direktör/VD ska informeras av kontaktpersonen innan ett ärende får stor påverkan på verksamheten, arbetsrättsliga åtgärder vidtas eller en polisanmälan görs av förvaltningen/bolaget.

Om de påstådda missförhållandena rör direktör eller vd ska HR-direktören informeras. Kommunstyrelsens ordförande är den som kan fatta beslut om arbetsrättsliga åtgärder om ärendet rör en direktör. För det fall ärendet rör en vd är det oftast ordförande i styrelsen som kan fatta beslut om arbetsrättsliga åtgärder.

Information till respektive nämnd eller styrelse

Det är upp till respektive ledningsfunktion att avgöra om och när ordföranden/presidiet/nämnden eller i annat fall styrelsen bör informeras för

att dess uppsiktsplikt ska anses tillgodosedd. Under förutsättning att det inte kan antas skada utredningen bör en kortare information kunna ges innan återrapportering av ett ärende till KS sker. Ett ärende återrapporteras av IMF till KS efter att IMF har skickat ett meddelande till berörd förvaltning/bolag om att ärendet är avslutat.

Överlämning av utredning från IMF till förvaltning eller bolag

Ärenden som överlämnas till berörd förvaltning eller bolag för intern utredning kan i vissa fall ha genomgått en extern utredning.

När en extern utredning har kommit så pass långt att misstankarna om oegentligheter antingen kan avskrivas eller det finns så pass konkreta omständigheter att det finns anledning att gå vidare med exempelvis arbetsrättsliga åtgärder, ska ärendet överlämnas till respektive förvaltning eller bolag. Det sker vid ett möte som bokas av IMF.

Generellt om utredningar

Jäv

Alla personer som deltar i hantering eller handläggning av visselblåsarärenden har ansvar för att omedelbart säga till om det finns risk för att deras opartiskhet kan ifrågasättas och de ska därefter inte ha tillgång till ärendet.

Om någon i den interna mottagningsfunktionen är utpekad eller direkt berörd ska MWA ta kontakt med avdelningschefen för intern ledning och stöd, varefter avdelningschefen ska sammankalla en alternativ grupp för hantering av anmälan. Den alternativa gruppen ska i förekommande fall ha samma uppdrag, befogenheter och skyldigheter som den interna mottagningsfunktionen har i motsvarande situation.

En jävsprövning görs även vid den interna mottagningsfunktionen och skulle någon vara berörd av ärendet ska den omedelbart meddela resten av gruppen som i sin tur ser till att den personen inte har behörighet att se ärendet i Trumpet eller i Platina. Den interna mottagningsfunktionen har alltid möjlighet att skicka ärendet vidare till avdelningschefen för intern ledning och stöd om det uppstår risk för opartiskhet i ett ärende.

Vid osäkerhet ta hjälp av Malmös stads information och styrdokument som finns på intranätet Komin.

Tillgänglighet

Det är viktigt att det finns en robusthet i organisationen och att IMF kan få tag på en kontaktperson helgfria vardagar. Telefonnummer till de personer som ingår i IMF ska därför läggas in i mobiltelefonen. Vid missat samtal ska man ringa tillbaka till IMF så snart som möjligt.

Rekommendation

Vid överlämning till förvaltning eller bolag ger IMF en skriftlig rekommendation till förvaltningen eller bolaget med följande innehåll:

- att utreda vissa omständigheter och, i förekommande fall, beskriva hur verksamheten förebygger att de upprepas, samt datum för återkoppling.
- Ev. rapport från visselblåsaren (vissa uppgifter kan ha maskats).

- Ev. utredning som utförts externt.

Samordning av utredning

IMF kan bistå i samordningen och förse förvaltningar med metodstöd i utredningar och ge utredningsdirektiv. Även efter överlämningen till förvaltning eller bolag håller IMF och kontaktperson avstämningsmöten i syfte att samordna utredningsinsatser. Samordningen syftar till att underlätta hanteringen när det gjorts parallella utredningar eller det rör sig om svåra eller omfattande ärenden.

Om ett ärende rör flera förvaltningar/bolag kan IMF utse en kontaktperson att vara samordningsansvarig för att hålla ihop ärendet med stöd av IMF. Om en förvaltning eller ett bolag som fått ett ärende överlämnat till sig vill avropa extern utredningshjälp ska samordning ske genom IMF.

Ytterligare utredningsdirektiv

Ny information kan tillföras ett ärende genom visselblåsarkanalerna. Om det redan finns en pågående utredning internt eller externt ansvarar IMF för att följa upp och kan ge ytterligare utredningsdirektiv till kontaktpersoner. Åtterrapporering och uppföljning ska ske enligt gängse rutiner i visselblåsarärenden. Det innebär att IMF ger en ny rekommendation och ett nytt datum för återkoppling.

När en person medvetet rapporterar falska uppgifter

Den som rapporterar uppgifter i visselblåsarkanalerna ska ha haft anledning att tro att de rapporterade uppgifterna var sanna vid tidpunkten för rapporteringen för att erhålla skydd enligt lagen. Om en person medvetet rapporterar falska uppgifter i syfte att skapa missaktning för eller på annat sätt orsaka en annan person skada eller men, kan det leda till polisanmälan.

Ansvar för att vidta åtgärder och ge stöd

Det är förvaltningarnas och bolagens ansvar att vidta arbetsrättsliga åtgärder eller att göra en polisanmälan. I fall som rör en enskild som felaktigt blivit utpekad kan det vara upp till den enskilde att avgöra om man vill göra en polisanmälan. Det är även i detta skede viktigt att se till att berörda medarbetare får rätt stöd av chefer och HR. Stödet till utpekad person kan behöva ges oaktat om de påstådda missförhållandena beror på att utpekad person gjort sig skyldig till något fel eller ej. Personer som är inblandade i en utredning kan också behöva stöd och hjälp för sitt mående. HR är behjälpliga med att se till att personer får stöd genom företagshälsovården.

Skyddsåtgärder

Behövs någon form av skydd för rapporterande person eller andra medarbetare kan detta stöd ges av externa konsulter (SRS) och kontakt ska då tas med Säkerhet och beredskap. Om det finns en oro hos rapporterande person för att bli utsatt för repressalier eller om det finns indikationer på att en hotbudsbedömning behöver göras, ska IMF samråda med Säkerhet och beredskap om lämplig åtgärd. Likaså kan Säkerhet och beredskap kontaktas för stöd och rådgivning inför att en polisanmälan görs.

Bevissäkring

När det finns konkreta uppgifter som talar för att ett brott eller oegentligheter har ägt rum så kan IMF besluta om att säkra bevisning. Det sker enligt de rutiner som Säkerhet och beredskap har för bevissäkring och kan även

innefatta stöd från ITD. Ansvar för bevismaterial övergår till berörd förvaltning eller bolag när ärendet överlämnas. Utlämnande av bevismaterial sker efter samråd med IMF.

Information och dialog med den utpekade

Det är viktigt att skydda den utpekades identitet så långt som möjligt för att undvika onödig skada. Inkommen rapport kan innehålla falsk information eller vara vilseledande.

Tidpunkten för när den utpekade personen ska informeras av verksamhetsansvarig chef eller HR ska ligga så sent som möjligt i syfte att minimera risken att denne stör eller på annat sätt försöker hindra utredningen. Sekretessen kan dock i ett senare skede av utredningen behöva ge vika med hänsyn till intresset för partsinsyn. Se vidare avsnitt om arbetsrättslig utredning samt avsnittet om sekretess.

Den utpekade personen kan också behöva stöd från chef, företagshälsovården eller facklig representant. Detsamma kan gälla den som har rapporterat.

Återkoppling, uppföljning och avslut

Återkoppling till rapporterande person

Enligt visselblåsarlagen ska återkoppling till rapporterande person ske inom tre månader från att rapporten lämnades in. Den interna mottagningsfunktionen överlämnar en kortfattad återkoppling om vidtagna åtgärder till den externa mottagningsfunktionen som meddelar rapporterande person via Trumpet.

När en rapporterande person har valt att vara anonym kan den få återkoppling via den externa mottagningsfunktionen om personen väljer att logga in i systemet Trumpet. Det följer av lag att man inte får efterforska vem den rapporterande personen är enbart i syfte att kunna lämna återkoppling.

Uppföljning av ärenden

IMF kan begära att en förvaltning/bolag lämnar över exempelvis en handlingsplan med vidtagna och planerade åtgärder med uppgifter om vem som ansvarar. Därefter kan IMF vid behov begära in ytterligare handlingar, exempelvis en arbetsrättslig utredning, en polisanmälan eller annan dokumentation i ärendet innan det avslutas. För förvaltningar ska det ske i Platina, för bolag via krypterat USB-minne.

Avslut av ett ärende

Innan ett ärende avslutas sker ett samråd mellan IMF och kontaktperson där en genomgång av ärendet sker. Om ärendet inte är tillräckligt utrett kan IMF begära komplettering eller i annat fall ta tillbaka ärendet och skicka det för extern utredning. I samband med att IMF avslutar ärendet skickas ett meddelande om avslut av ärende till berörd förvaltning/bolag.

Bevarande och arkivering

Ärenden som bedöms utgöra visselblåsarärenden enligt visselblåsarlagen har ett stort värde ur forskningshänseende och handlingar som IMF begär in från förvaltningar och bolag som har relevans för utgången i ärendena ska därför bevaras i KS arkiv. Förvaltningar och bolag diarieför självständigt de handlingar som hör till ärendet i sina dokument- och ärendehanteringssystem. Förvaltningarna ska följa Malmö stads arkivhandbok. Förvaltningarna ska kontakta sina respektive förvaltningsarkivarier vid frågor som rör bevarande och gallring av handlingar som tillhör visselblåsarärenden.

Bolagen ska följa Arkivhandboken i tillämpliga delar, Föreskrifter för den kommunala arkivvården i Malmö stad. Bolagen ska se till att i sin dokumentplan notera de ärendetyper som ska bevaras respektive gallras. Bolagen ansvarar för handlingarna fram till leverans av det som ska bevaras. Bolagen kan kontakta ansvarig tjänsteperson hos bolagen för frågor som rör bevarande och gallring av handlingar som tillhör visselblåsarärenden.

Återrapportering och intern kontroll

Återrapportering till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över visselblåsarfunktionen. Tidpunkter och grund för bedömningar, beslut och åtgärder dokumenteras noggrant av MWA och IMF. Ärenden som kommit in i visselblåsarfunktionen återrapporteras till kommunstyrelsen var sjätte månad i enlighet med riktlinjerna. En gång årligen ska en mer utförlig rapport överlämnas. Endast de uppgifter som styrelsen behöver för att kunna fullgöra sin uppsiktsplikt ska rapporteras. En kort redogörelse för ärendet och vidtagna åtgärder lämnas. Om MWA har ansett att ett ärende bör utredas vidare men IMF anser motsatsen ska detta redovisas särskilt. För det fall en förvaltning eller ett bolag valt att inte följa IMF:s rekommendation redovisas det också samt skälen för det.

Om ett ärende är under utredning återrapporteras det i korthet utan att namn på förvaltning eller bolag anges. Ytterligare information ges vid nästkommande återrapportering till KS.

Intern kontroll

Kommunstyrelsens förvaltning har ansvar för information och dialog med förvaltningar och bolag kring nämnders och bolagsstyrelsers interna kontroll. I samband med att visselblåsarfunktionen återrapporterar ärenden till KS lämnas kopia till intern kontroll, stadskontoret. IMF ska även lämna de uppgifter till intern kontroll som är nödvändiga för ett stadsövergripande, förebyggande arbete.

Platina

Överföring av handlingar i Platina

Överföring av handlingar från stadskontoret till förvaltningarna sker i Platina.

Den interna mottagningsfunktionen överför handlingar genom att få tillgång till ett ärende hos mottagande förvaltning. Lösningen förutsätter att personer och registratorer för den interna mottagningsfunktionen läggs till som handläggare i förvaltningarnas diarium. Observera att behörighet inte sätts generellt på diariet, utan styrs enbart till ett avsett ärende, se särskild rutin - *Manual för överföring av visselblåsarhandlingar i Platina*.

OBS! Tänk på att i god tid boka ett möte (ca 15 min) med särskilt utsedd registrator på STK för överföring av handlingar.

Överlämningen av handlingar från stadskontoret till bolagen sker genom fysisk överlämning/mottagning i stadskontorets lokaler. Informationen tillhandahålls på ett för varje bolag unikt, krypterat USB-minne som förvaras på stadskontoret. Bolaget ansvarar sedan fullt ut för hur den digitala informationen förvaras hos bolaget.

Registrering av handlingar i Platina

Handlingarna ska registreras i Platina, i det ordinarie diariet. Nya postlistor (inkorgar) har skapats - ingen mailimport kopplas till postlistorna dvs. det går inte att skicka handlingar med e-post som till andra postlistor.

Behörighetsstyrningen skiljer sig från andra handlingar i diariet; utöver handläggare i ärendet har enbart särskilt utsedda registratorer åtkomst till handlingarna. Information lämnas till huvudregistratorerna och särskild rutin för registrering ska följas – *Manual registrera visselblåsarärenden i Platina*.

För förvaltningarna gäller att all handläggning ska ske i ärendet, arbetsdokument (ex. utredning) skapas i mappen arbetsdokument utan insyn och skickas till postlistan för registrering när det är färdigställt. Detta är ordinarie rutin, sekretesshandlingar får inte skapas på ex. ”Gemensamt” och sedan laddas upp till Platina. Den som handlägger ärendet ansvarar för att säkerställa registreringen. Dialog mellan handläggare och registrator är mycket viktig. Respektive förvaltning rekommenderas sätta rutin för kontroll av logg.

Frågor kring registrering eller annan funktionalitet lyfts till respektive förvaltnings huvudregistrator eller superanvändare.

Uppgiftsskyldighet

Uppgifterna överlämnas med stöd av uppgiftsskyldigheten i 5 kap. 10 § visselblåsarlagen och 10 kap. 28 § OSL. Det är bara de uppgifter som är nödvändiga för att vidta åtgärder som ska lämnas över från den interna mottagningsfunktionen till berörd förvaltning eller bolag (prop. 2020/21:193 s. 166-167).

Eftersom innehållet i ärendena alltid kan antas vara väldigt känsligt och innehåller sekretessbelagd information måste varje förvaltning och bolag tillse att informationen hanteras på ett säkert sätt.

Säker informationshantering

Ansvar för en säker hantering av informationen ligger på berörd förvaltning eller bolag när handlingar mottagits från stadskontoret. För att ärendena ska hanteras så säkert som möjligt ska rutiner som rör visselblåsarärenden och styrdokument som rör informationshantering följas. Som kontaktperson ansvarar man även för att lyfta eventuella oklarheter och ansvarsområden gällande informationshanteringen i processen.

Utöver ovanstående tänk på följande vid hantering av ett ärende:

- Var sparas den digitala informationen, vem har åtkomst? Stark sekretess gäller.
- Mejla inte sekretessbelagd information.
- Finns det risk för överhörning eller att någon obehörig kan läsa text på skärmen?
- Fysiska handlingar ska kunna läsas in så att de endast är åtkomliga för behöriga.

Sekretess

En rapport som kommit in från den externa mottagningsfunktionen blir en allmän handling. Vid begäran av utlämnande av handlingar ska en sekretessbedömning alltid göras. Bedömning bör alltid göras av någon som har erfarenhet av att tillämpa bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Vem som är behörig att ta beslut om att ej lämna ut uppgifter i allmänna handlingar framgår av respektive förvaltnings och bolags delegationsordning. OSL innehåller bestämmelser om olika typer av sekretess och de som specifikt handlar om s.k. uppföljningsärenden (visselblåsarärenden) finns i tre lagrum som beskrivs nedan. Det kan givetvis förekomma andra uppgifter som omfattas av andra paragrafer i OSL.

32 kap. 3 b § OSL – sekretess gäller till skydd för enskilda intressen i visselblåsarärenden, i arbetsrättsliga ärenden och i andra uppföljningsärenden som har sin grund i dessa ärenden.

Sekretessen gäller för uppgift som kan avslöja den rapporterade personens identitet såsom namn, adress, telefonnummer men också uppgifter om personens tjänst, arbetsställe eller arbetsuppgifter. Presumtion för sekretess, s.k. absolut sekretess, om det inte finns en sekretessbrytande bestämmelse.

Sekretessen avser även att skydda annan enskilds identitet, dvs alla fysiska och juridiska personer som kan förekomma, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. Presumtion för stark sekretess.

17 kap. 3 b § OSL – sekretess till skydd för uppgift som kan avslöja identiteten på annan enskild om det kan antas att syftet med uppföljningen motverkas om uppgiften röjs. Sekretessen gäller i förhållande till berörd person, dvs den som är utpekad, vittnen eller personer som bistått den rapporterade personen. Sekretessen gäller exempelvis uppgifter om

missförhållanden och uppgifter som hämtas in under intervjuer. Risken är annars att berörda personer kan störa utredningen och undanröja bevisning. Normalt bör rätten till insyn för den som misstänks för en överträdelse öka ju längre utredningen fortskrider. Presumption för offentlighet vilket är ett svagare skydd än i 32 kap. 3 b § OSL.

36 kap. 4 § OSL – sekretess gäller hos domstol för uppgifter om enskilds personliga och ekonomiska förhållande som förekommer i mål om tillämpningen av visselblåsarlagen om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider avsevärd skada eller men. Presumption för offentlighet.

Det finns även bestämmelser i exempelvis 18 kap. OSL som kan aktualiseras. 18 kap. 3 § OSL kan exempelvis användas för att sekretessbelägga uppgifterna i handlingar som kan komma att ligga till grund för en polisanmälan även innan uppgifterna har kommit åklagare eller polis tillhanda (jfr förundersökningssekretess i 18 kap. 1 § OSL).

Personuppgiftsbehandling

Personuppgiftsansvar och kontaktpersoner

Kommunstyrelsen är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i visselblåsarfunktionen. Respektive nämnd och bolag är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i den egna verksamheten. Frågor ska lyftas till kontaktpersonerna inom respektive nämnd och bolag.

Tillämplig dataskyddslagstiftning och behandling av personuppgifter

Myndigheten ska efterleva bestämmelserna i EU:s allmänna dataskyddsförordning (2016/679) samt kompletterande nationella bestämmelser för behandling av personuppgifter. All behandling av personuppgifter ska också utföras i enlighet med Riktlinjer för behandling av personuppgifter i Malmö stad (KS 2018-05-02).

Grundläggande principer

Följande grundläggande principer för behandling av personuppgifter framgår av och utgör kärnan i dataskyddsförordningen:

- laglighet, korrekthet och öppenhet
- ändamålsbegränsning
- uppgiftsminimering
- riktighet
- lagringsminimering
- konfidentialitet och säkerhet.

Samtliga principer ska uppfyllas av den personuppgiftsansvarige och utgör grunden för ett gott dataskydd. Den personuppgiftsansvarige ska också kunna visa att principerna efterlevs. När det kommer till själva handläggningen av ärenden så är principen om ändamålsbegränsning, uppgiftsminimering, lagringsminimering och konfidentialitet och säkerhet särskilt viktiga att förhålla sig till.

Tänk på följande:

- Samla inte in uppgifter som inte har med ärendet att göra (inga uppgifter som kan vara ”bra att ha”). Det betyder att behandling av personuppgifter för andra ändamål än att följa upp ett visselblåsarärende inte får ske.
- Samla inte in fler eller andra uppgifter än vad som krävs för att ärendet ska kunna handläggas enligt gällande lagstiftning.
- Spara inte uppgifter under en längre tid än vad som behövs för handläggningen av ärendet. Se Malmö stads arkivhandbok för ytterligare information.
- Hantera uppgifterna på ett säkert sätt genom att följa befintliga rutiner för den praktiska handläggningen. Det innebär bland annat att endast handläggare med rätt behörighet får ha tillgång till uppgifterna.
- Hantera uppgifterna i det/de systemstöd som har anvisats för ändamålet. Det innebär att uppgifterna inte får hanteras utanför sådana befintliga systemstöd.

De registrerades rättigheter

De registrerade har rätt att begära att få tillgång till, rättelse, radering och förflyttning av sina personuppgifter. De registrerade har även rätt att hos den personuppgiftsansvarige invända mot pågående behandlingar av sina personuppgifter.

Dessa rättigheter är inte ovillkorliga utan kan begränsas genom bestämmelser dels i dataskyddsförordningen, dels genom nationell rätt såsom offentlighets- och sekretesslagen, dataskyddslagen och tillämpliga registerförfattningar. En bedömning av om, alternativt i vilken utsträckning dessa rättigheter kan tillmötesgå av den personuppgiftsansvarige behöver göras i varje enskilt fall. Befintliga rutiner inom respektive förvaltning ska tillämpas för handläggning av de registrerades rättigheter. Kontakta förvaltningens dataskyddssamordnare vid frågor.

Information om personuppgiftsbehandling

Den personuppgiftsansvarige har en skyldighet att informera den registrerade om de personuppgifter som är under behandling. Denna skyldighet gäller såväl för uppgifter som samlas in direkt från den registrerade som för uppgifter som samlas in från någon annan än den registrerade.

Information om den personuppgiftsbehandling som kommer att ske inom ramen för visselblåsarfunktionen lämnas i samband med att den rapporterande person lämnar in en rapport enligt visselblåsarlagen.

Om personuppgifterna gäller någon annan än den som har skickat in rapporten ska en avvägning ske och information ges i den mån det inte strider mot tillämpliga sekretessbestämmelser alternativt gör det omöjligt eller avsevärt försvårar uppfyllandet av målen med behandlingen.

Personuppgiftsincidenter

En personuppgiftsincident är en säkerhetsincident som kan innebära risker för människors friheter och rättigheter. En personuppgiftsincident innebär att personuppgifter oavsiktligt eller olagligt har förstörts, gått förlorade eller ändrats, obehörigen röjts eller att någon beretts obehörig åtkomst till uppgifterna.

Situationer som innebär att en personuppgiftsincident kan ha inträffat är till exempel om handlingar som innehåller personuppgifter skickas till fel mottagare eller att en dator som innehåller personuppgifter glöms på bussen eller blir stulen. Även situationer som innebär att uppgifterna inte är tillgängliga för den som behöver dem och det drabbar de registrerade eller när personuppgifter ändras utan tillstånd utgör exempel på vad som kan betraktas som personuppgiftsincidenter. Befintliga rutiner inom respektive förvaltning ska tillämpas för att hantera misstänka personuppgiftsincidenter. Kontakta förvaltningens dataskyddssamordnare vid frågor.

Arbetsrättslig utredning

En arbetsrättslig utredning görs av ansvarig chef med stöd av HR

Vid misstanke om oegentligheter startar arbetsgivaren en arbetsrättslig utredning för att bringa klarhet i om arbetsgivaren kan styrka misshandling eller inte. Det räcker inte med misstankar – alla omständigheter som arbetsgivaren lägger medarbetaren till last måste kunna styrkas.

Misshandlingar är brott mot anställningsavtalet som kan utgöra grund för arbetsrättslig åtgärd (skriftlig varning, uppsägning eller avskedande m.m.).

1. Starta utredningen. Kartlägg händelseförloppet och dokumentera hela utredningen i kronologisk ordning. Använd ett sakligt språkbruk och beakta samtliga omständigheter. Tänk på att dokumentationen är A och O. Som stöd för utredningen finns en mall i Processen Anställning och lön "Hantera misshandling".
2. Utredningen ska bedrivas nogsamt och skyndsamt.
3. Överväg om utredningen påverkas av att medarbetaren är kvar på arbetsplatsen under utredningen. Om utredningen kan påverkas kan det finnas grund för avstängning enligt AB § 10. Inför beslut om avstängning ska en överläggning med medarbetarens fackliga organisation ha genomförts. Först därefter kan ett beslut om avstängning beslutas. Huvudregeln är avstängning med avlöningsförmåner. Endast i undantagsfall kan en medarbetare vara avstängd utan avlöningsförmåner under en utredning.
4. Prata med aktuella medarbetare och vittnen till aktuell händelse/er.
5. Behöver arbetsgivaren gå igenom medarbetarens dator, telefon eller annan teknisk utrustning? Finns annan relevant bevisning (ex systemrapporter m.m.)? Utred sakförhållandet.

6. När allt underlag är insamlat, värdera underlaget. Vad kan styrkas och inte. Tänk på att alla omständigheter som arbetsgivaren lägger medarbetaren till last måste kunna styrkas.
7. När utredningen är färdigställd – kalla medarbetaren till möte (ev. facklig företrädare).
8. Överväg behov av fortsatt utredning utifrån informationen från medarbetaren.
9. Beslut om åtgärd.

Tidsfrister

Det finns arbetsliga tidsfrister att förhålla sig till kopplat till när den arbetsrättsliga utredningen avslutats. Om arbetsgivaren vill besluta om en uppsägning eller ett avskedande måste arbetsgivaren varsla medarbetarens fackliga organisation och underrätta medarbetaren om åtgärden inom två månader från dess att arbetsgivaren har fått kännedom om omständigheterna.

Vid osäkerhet bör arbetsrättsjurist på Stadskontoret konsulteras.

Ekonomi

Vid misstanke om ekonomiska oegentligheter kan ekonomiavdelningen bistå med hjälp gällande vilken ekonomisk information som kan vara relevant att hämta ifrån ekonomisystemet. Det går att ta ut ekonomisk information från systemet utifrån exempelvis leverantör, attestant, kostnadsslag, verksamhet osv. Underlag såsom fakturor med tillhörande dokumentation, sammanställningar och analys av underlag är bland annat sådant som en ekonomiavdelning/funktion kan bistå med. Stadskontorets ekonomiavdelning kan ge förvaltningen vägledning utifrån lagstiftning och skatteregler med mera.

Upphandling

Stadsövergripande upphandlingar ansvarar stadskontorets upphandlingsenhet för. Förvaltningsspecifika upphandlingar ansvarar varje förvaltning eller bolag för. Om det kommer in ett visselblåsarärende kopplat till en kommunövergripande upphandling eller kopplat till det upphandlingsrättsliga regelverket bör man kontakta chefen för upphandlingsenheten.

Kommunikation

Stadskontorets kommunikationsavdelning har en stadsövergripande roll i att ge stöd vid kommunikationsinsatser internt och externt. Förvaltningar och bolag kan exempelvis behöva stöd vid olika former av kriser, vid händelser som omfattar flera förvaltningar/bolag eller som på annat sätt uppmärksammas massmedialt.

Visselblåsarärenden kan komma att uppmärksammas massmedialt. Rapportera person kan välja att rapportera i Malmö stads visselblåsarfunktion och samtidigt använda sig av sin meddelarfrihet. Stadskontorets kommunikationsavdelning har ett fåtal utsedda personer vid pressenheten som informeras av den interna mottagningsfunktionen i de fall ett visselblåsarärende kan kräva kommunikationsinsatser.

Varje förvaltning/bolag ansvarar för den egna hanteringen av visselblåsarärenden men kan få stöd av kommunikationsavdelningen på stadskontoret. Det är viktigt att förvaltningen har utsett en begränsad krets av personer som hanterar dessa ärenden.

I de fall ärendet berör den egna förvaltningsledningen så hanteras kommunikationsinsatserna av stadskontorets kommunikationsavdelning.

Rutin för hantering av ärenden enligt lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden

Ystads kommuns visselblåsarrutin

Aktiverande - Vad vi vill uppnå

Program	Är vägledande och beskriver önskvärd utveckling av verksamheten.
Strategi	Utgör grund för prioritering och beskriver hur kommunen ska uppnå uppsatta mål inom ett område.
Plan	Konkreta mål och åtgärder och svarar på vad, vem, när och hur.

Normerande - hur vi ska tänka och göra

Förhållningssätt	Vägleder och klargör Ystads kommuns övergripande syn och inställning till något.
Riktlinje	Säkerställer ett korrekt agerande och god kvalitet vid handläggning och utförande.
Rutin	Anger hur en fråga ska hanteras eller hur ett uppdrag ska verkställas.

Övrig dokumentinformation

Medverkande	
Dokumentet gäller för	Samtliga kommunala nämnder samt styrelsen
Gäller fr o m – t o m	2021-12-17---tills vidare
Fastställd av	Kommundirektör Randi Graungaard, 2021-12-21
För revidering ansvarar	Kommundirektör Randi Graungaard
Ärendenummer	Ks 2021/433
Ansvarig för uppdatering	Kommunjurist Lisa Syrén Mandelkonvalj

Innehåll

Innehåll

1. Bakgrund och kort om gällande rätt.....	5
1.1 "Visselblåsarlagen"	5
1.2 Sekretess	6
2. Anmälan/rapportering	7
2.1 Ärendehanteringssystem	7
2.2 Skriftlig rapportering	8
2.2.1 Process för den rapporterande personen	8
2.2.2 Process för behörig handläggare på kommunen	8
2.3 Muntlig rapportering	9
2.3.1 Process för den rapporterande personen	9
2.3.2 Process för behörig handläggare på kommunen	9
2.4 Personligt möte	10
2.4.1 Process för den rapporterande personen	10
2.4.2 Process för behörig handläggare på kommunen	10
3. Första granskning och bedömning	11
3.1 Synpunkt, klagomål eller visselblåsarärende	11
3.1.1 Synpunkt och klagomål	11
3.1.2 Visselblåsarärende	12
3.2 Kriterier för Visselblåsarlagens tillämpning	12
3.2.1 Vilka ärenden omfattas?	12
3.2.1.1 Vad är ett arbetsrelaterat sammanhang?	13
3.2.1.2 Vad betyder allmänintresse?	13
3.2.2 Vilka personer omfattas?	14
4. Intern och extern utredning.....	15
4.1 Två processer	15
4.1.1 Intern utredning	15
4.1.1.1 Utredningsansvaret	15
4.1.1.2 Utredningsförfarandet.....	15
4.1.1.3 Personuppgiftshantering och sekretess	16
4.1.1.4 Återkoppling till rapporterande person	16
4.1.2 Extern utredning.....	17

4.1.2.1 Återkoppling till rapporterande person	18
5. Åtgärder samt avslutande av visselblåsarärende	18
6. Övrigt	19

1. Bakgrund och kort om gällande rätt

1.1 "Visselblåsarlagen"

Den 17 december 2021 trädde en ny lag i kraft, lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, nedan kallat "Visselblåsarlagen".

Den innehåller bestämmelser om skydd för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den. Skyddet gäller även för andra än rapporterande personer, t.ex. personer som bistår den rapporterande personen och juridiska personer som den rapporterande personen äger, arbetar för eller på annat sätt har koppling till. Skyddet består av ansvarsfrihet och förbud mot hindrande åtgärder och repressalier. Den nya Visselblåsarlagen kompletteras också med ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, som innebär att sekretess ska gälla vid uppföljningen av rapporter om missförhållanden och i domstol vid tillämpningen av den nya Visselblåsarlagen.

För att omfattas av skyddet ska en person antingen rapportera internt, externt eller genom offentliggörande. En verksamhetsutövare med mer än 50 anställda är vidare skyldig att ha en intern rapporteringskanal för rapportering enligt Visselblåsarlagen (se 5 kap. 2 §). Ystads kommun möjliggör rapportering internt på följande sätt:

- digitalt
- via telefon
- vid personligt möte (endast på begäran)

Verksamhetsutövaren är vidare skyldig att utse särskilt behöriga personer (5 kap. 5 § Visselblåsarlagen) som på verksamhetsutövarens vägnar ska ha behörighet att ta emot rapporter och ha kontakt med rapporterande personer samt lämna återkoppling om utredningen av ärendet till rapporterande personer. Ystads kommun har utsett en grupp av sådana särskilt behöriga personer, som var för sig, och tillsammans, har ovan behörighet. Dessa tre är kommunjurist, HR-chef samt ekonomichef. Behörigheten för dessa står att finna i delegationsordning för kommunstyrelsen. Vidare har var och en av de tre förvaltningscheferna samt kommundirektören fått delegation att på uppdrag av de särskilt behöriga personerna, utreda visselblåsarärenden. Den delegationen står att finna i vart och en av respektive nämnders och kommunstyrelsens delegationsordningar.

1.2 Sekretess

Sekretess gäller i ärenden som rapporteras enligt Visselblåsarlagen. Detta framgår av 9 kap. 2 §. Sekretessbestämmelserna finner man i 17 kap 3 b § samt i 32 kap 3 b § OSL. För att sekretessen ska gälla krävs *inte* att de objektiva förutsättningarna för skydd enligt Visselblåsarlagen är uppfyllda. Det betyder exempelvis att en person fortfarande kan vara skyddad av sekretess även om personen endast trodde att denne rapporterat i enlighet med Visselblåsarlagens bestämmelser. Det räcker således för att sekretess ska gälla att uppgifterna förekommer i ett visselblåsarärende eller ärende om åtgärd på grund av detsamma.

Bestämmelsen i 17 kap. OSL omfattar uppgifter som förekommer i en rapport som kommer in via sådana rapporteringskanaler som regleras i Visselblåsarlagen samt uppgifter som hämtas in under handläggningen av det inrapporterade ärendet, t.ex. uppgifter från intervjuer med vittnen. Sekretessen gäller i förhållande till den som är föremål för ärendet, dvs. en berörd person. Berörda personer kan t.ex. vara personer som påstås ha orsakat ett missförhållande, personer som åberopas som vittnen under handläggningens gång eller personer som har bistått den rapporterande personen, exempelvis kollegor eller närstående till den rapporterande personen. Berörd person kan vara både fysisk och juridisk person.

Sekretessen gäller med omvänt skaderekvisit enligt denna bestämmelse dvs. uppgiften får inte lämnas om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan risk för skada eller men.

Bestämmelsen i 32 kap. OSL omfattar uppgifter som förekommer i en rapport som kommer in via sådana rapporteringskanaler som regleras i Visselblåsarlagen samt uppgifter som hämtas in under handläggningen av det inrapporterade ärendet, t.ex. uppgifter från intervjuer med vittnen. Bestämmelsen omfattar också ärenden som uppkommer som en följd av att rapportering har skett enligt Visselblåsarlagen, det vill säga åtgärder såsom personalärenden om avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd. Exempelvis kan det vara ärenden hos myndighetens ledningsfunktion, rättsfunktion eller personalfunktion för att komma till rätta med ett missförhållande som har följts upp genom visselblåsarärendet.

Sekretess gäller för uppgift genom vilken den rapporterande personen, direkt eller indirekt, kan identifieras. Som exempel på uppgifter som kan avslöja den rapporterande personens identitet kan särskilt nämnas namn, adress, telefonnummer men också uppgifter om personens tjänst, arbetsställe eller arbetsuppgifter. Sekretessen är absolut, dvs. uppgift om den rapporterande personens identitet får aldrig lämnas ut om inte en sekretessbrytande bestämmelse är tillämplig. Exempel på sekretessbrytande bestämmelser finns i 10 kap. OSL.

Enligt 32 kap. 3 b § andra stycket punkt 2 OSL gäller sekretess för uppgift genom vilken någon annan än en rapporterande person kan identifieras. Med andra personer avses alla personer som kan förekomma i ett ärende om uppföljning eller åtgärder, t.ex. personer som påstås ha orsakat ett missförhållande, personer som åberopas som vittnen eller personer som bistått den rapporterande personen. Både fysiska och juridiska personer omfattas.

Det är fråga om sekretess med s.k. omvänt skaderekvisit, dvs. uppgiften får inte lämnas om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan risk för skada eller men.

2. Anmälan/rapportering

Rapportering av ett visselblåsarärende ska vara möjligt på ett flertal olika sätt, se 5 kap. 8 § Visselblåsarlagen. Rapporteringen ska kunna ske;

1. skriftligt
2. muntligt och
3. vid personligt möte, om detta begärs.

För Ystads kommun gäller följande. På Ystads kommuns hemsida ystad.se (<https://ystad.se/visselblas>) liksom på kommunens intranät finns en informationstext om visselblåsarfunktionen (rapporteringen enligt Visselblåsarlagen) samt vad som allmänt gäller vid visselblåsning enligt det grundlagsskydd som finns. Skälet till detta är att denna information också är en skyldighet att ha enligt Visselblåsarlagen (5 kap. 9 § Visselblåsarlagen).

2.1 Ärendehanteringssystem

För att hantera inkomna ärenden har Ystads kommun ett eget ärendehanteringssystem, Whistlelink, fristående från andra system, dit ärendena kan inrapporteras digitalt via en extern hemsida men också läggs till manuellt av behörig handläggare på kommunen. De tre särskilt behöriga personerna är de enda som har full behörighet till detta system (se vidare avsnitt 1.1). Övriga personer (förvaltningschefer och kommundirektör) som handlägger ärenden får endast begränsad behörighet till det ärendet personen själv fått ansvar för att utreda. Den behörigheten är således tillfällig och utges av någon av de särskilt behöriga personerna. Eventuell extern utredare kan också ges tillfällig behörighet. Syftet med begränsade behörigheter är att i så hög grad som möjligt säkerställa att skyddet för den rapporterande personens identitet upprätthålls.

Ärendehanteringssystemet är utformat så att det syftar till att begränsa mängden personuppgifter som annars kan förekomma. För det fall att personuppgifter inkommer till ärendehanteringssystemet, företrädes-

vis digitalt, ska dessa raderas direkt om de inte bedöms nödvändiga för ärendets handläggning. Detsamma gäller vid manuell inmatning av uppgifter till ärendehanteringssystemet, exempelvis vid muntlig rapportering (jmf. 7 kap. 3 § Visselblåsarlagen).

2.2 Skriftlig rapportering

2.2.1 Process för den rapporterande personen

På ystad.se (<https://ystad.se/visselblas>) finns en utförlig beskrivning av vad Visselblåsarlagen innebär och vem som omfattas av skyddet. Från ystad.se kan man därefter ta sig vidare till en extern hemsida (<https://ystad.whistlelink.com/>) där själva rapporteringsfunktionen finns för att rapportera skriftligt, vilket då sker digitalt. På hemsidan (<https://ystad.whistlelink.com/>) beskrivs hur man går till väga i detalj när man rapporterar.

Vid rapporteringen får man via ett formulär hjälp med att svara på olika frågor om det ärende man rapporterar om, exempelvis vad ärendet handlar om, när händelsen har inträffat, vart det har inträffat och så vidare. Inga förifyllda uppgifter finns i formuläret där man kan lämna sina personuppgifter, vilket syftar till att säkerställa att anonymitet kan upprätthållas.

Vid inlämnandet av rapporten får den rapporterande personen en personlig kod som personen behöver spara. Informationen kan nämligen varken uppsökas eller återskapas utan själva koden. Koden används därefter av den rapporterande personen för att logga in på sitt ärende, vilket sker genom hemsidan, där kommunikation därefter sker mellan handläggare av ärendet på kommunen och den rapporterande personen. Denna lösning möjliggör således att den rapporterande personen, om denne så önskar, kan vara helt anonym genom hela processen eftersom egna kontaktuppgifter aldrig behöver utges för att kunna kommunicera med kommunen. Kommunen är i sin tur skyldig att lämna information om ärendets fortskridande, vilket på ett effektivt sätt möjliggörs genom denna funktion.

2.2.2 Process för behörig handläggare på kommunen

När ett ärende har rapporterats av en person via extern länk (<https://ystad.whistlelink.com/>) så kommer det in i ärendehanteringssystemet. Ärendet registreras i systemet och får ett ärendenummer. När ett ärende inkommer ska den rapporterande personen inom sju (7) dagar få ett svarsmeddelande som bekräftar att rapporten är mottagen. Som framgår ovan kan detta meddelande läsas av den rapporterande personen om denne väljer att med hjälp av sin personliga kod logga in på sitt ärende på den externa sida där denne skapade sin rapport.

Det är de tre särskilt behöriga personerna som har ansvaret för att tillsammans tillse att ett ärende besvaras inom sju dagar.

2.3 Muntlig rapportering

2.3.1 Process för den rapporterande personen

Om en person önskar rapportera ett ärende muntligt är detta också möjligt. Informationen om hur detta går till står att finna på den externa sidan (<https://ystad.whistlelink.com/>). Man uppmanas där ringa Ystads kommuns växel för att få information om vid vilka tider man kan bli kopplad till handläggare som kan motta ärendet. De handläggare som kan motta ärendet är någon av de tre särskilt behöriga personerna. För det fall en behörig person inte går att nå på någon av de särskilda tiderna frågar växelpersonal om man önskar bli uppringd och man ombeds då lämna ett telefonnummer man kan nås på. Om man inte önskar lämna ett telefonnummer ombeds man åter ringa för att bli kopplad till behörig handläggare på en viss tid.

2.3.2 Process för behörig handläggare på kommunen

De tre särskilt behöriga personerna har ett sinsemellan frigöra ett visst antal tider per vecka där det är möjligt för en person att ringa för att bli direkt kopplad från växeln och lämna rapport. Då det sker matas den rapporterande personens information in manuellt i ärendehanteringssystemet och ett ärende skapas därefter.

Efter avlämnandet av rapporten ska den rapporterande personen informeras om hur ärendet kan komma att handläggas. Särskilt viktigt är att informera om möjligheten till återkoppling inom tre månader. Den rapporterande personen får ärendenumret som denne måste uppge för att kunna få information om ärendets fortskridande. Inga ärenden registreras med hjälp av personuppgifter eller andra uppgifter som kan identifiera en rapporterande person och ärendet blir därför inte heller sökbar på personuppgifter.

Den rapporterande personen informeras om de olika sätt denne kan få information om ärendets fortskridande på, vilka består av att ringa till behörig handläggare och uppge ärendenumret eller skicka in ett nytt ärende med samma eller annan information digitalt för vidare möjliggörande av kommunikation digitalt. En rapporterande person kan, givet att ett informerat samtycke först ges, få sina kontaktuppgifter registrerade, om personen har önskemål om att bli kontaktad genom exempelvis telefon eller e-post för återkoppling av sitt ärende. Sådana kontaktuppgifter registreras då i ärendehanteringssystemet manuellt.

2.4 Personligt möte

2.4.1 Process för den rapporterande personen

Om en person önskar rapportera ett ärende via ett personligt möte måste detta begäras särskilt. Informationen om hur detta går till står att finna på den externa sidan (<https://ystad.whistlelink.com/>). Man uppmanas där att ringa eller besöka Ystads kommuns växel/receptionen i Nya Rådhuset för att där få vidare information om hur processen går till. Växel/receptionspersonal berättar vid vilka tider man kan ringa och bli kopplad till handläggare som man bestämmer dag och tid med, för att boka det personliga mötet. De handläggare som kan motta ärendet är någon av de tre särskilt behöriga personerna. För det fall en behörig person inte går att nå på någon av de särskilda tiderna frågar växelpersonal om man önskar bli uppringd och man ombeds då lämna ett telefonnummer man kan nås på. Om man inte önskar lämna ett telefonnummer ombeds man åter ringa för att bli kopplad till behörig handläggare på en viss tid.

2.4.2 Process för behörig handläggare på kommunen

De tre särskilt behöriga personerna har att sinsemellan frigöra ett visst antal tider per vecka där det är möjligt för en person att ringa för att boka personligt möte där man kan lämna rapport.

En gång per vecka ska möjlighet finnas att hos någon av de tre särskilt behöriga personerna få ett personligt möte där rapport kan lämnas.

Det personliga mötet får bokas på eget kontor eller i annan lokal.

Vid det personliga mötet matas den rapporterande personens information in manuellt i ärendehanteringssystemet och ett ärende skapas därefter.

Efter avlämnandet av rapporten ska den rapporterande personen informeras om hur ärendet kan komma att handläggas. Särskilt viktigt är att informera om möjligheten till återkoppling inom tre månader. Den rapporterande personen får ärendenumret som denne måste uppge för att kunna få information om ärendets fortskridande. Inga ärenden registreras med hjälp av personuppgifter eller andra uppgifter som kan identifiera en rapporterande person och ärendet blir därför inte heller sökbar på personuppgifter.

Den rapporterande personen informeras om de olika sätt den kan få information om ärendets fortskridande på, vilka består av att ringa till behörig handläggare och uppge ärendenumret eller skicka in ett nytt ärende med samma eller annan information digitalt för vidare möjliggörande av kommunikation digitalt. En rapporterande person kan, givet att ett informerat samtycke först ges, få sina kontaktuppgifter registrerade, om personen har önskemål om att bli kontaktad genom ex-

empelvis telefon eller e-post för återkoppling av sitt ärende. Sådana kontaktuppgifter registreras då i ärendehanteringssystemet manuellt.

3. Första granskning och bedömning

3.1 Synpunkt, klagomål eller visselblåsarärende

När ett ärende rapporterats in digitalt alternativt muntligt eller vid personligt möte och registrerats manuellt i ärendehanteringssystemet, ska ärendet granskas och därefter bedömas. Bedömningen syftar till att avgöra huruvida ärendet ska anses utgöra ett visselblåsarärende och fortsätta i den processen eller om det istället ska hanteras som ett klagomålsärende eller ett synpunktsärende. Den första granskningen med efterföljande bedömning kräver inte ett deltagande av samtliga tre särskilt behöriga personer men om det vid den första granskningen uppstår behov av att samla samtliga tre särskilt behöriga personer för bedömning, ska detta ske inom 14 dagar efter att ärendet registrerats i ärendehanteringssystemet.

3.1.1 Synpunkt och klagomål

Om ett ärende vid den första granskningen eller bedömningen av detsamma bedöms vara en synpunkt, ska ärendet behandlas inom ramen för en sådan process. Ärendet skickas då till ansvarig förvaltningschef/kommundirektör under vilken ärendet får anses sortera och behandlas där inom ramen för förvaltningsspecifik process för synpunktshantering.

Samtlig information i ärendet skickas till ansvarig förvaltningschef/kommundirektör. Undantaget är om ärendet innehåller känsliga personuppgifter avseende den rapporterande personen. Sådana uppgifter utelämnas således. Den rapporterande personen får därefter information om att ärendet bedömts vara ett synpunktsärende och att ärendet överlämnats till ansvarig förvaltningschef/kommundirektör för fortsatt handläggning och hantering. Den rapporterande personen uppmanas höra av sig till ansvarig förvaltningschef/kommundirektör för att få veta hur den fortsatta processen ser ut för ärendet samt få återkoppling. Den rapporterande personen mottar även kontaktuppgifter till ansvarig förvaltningschef/kommundirektör. Den rapporterande personen får samtidigt information om att ärendet avslutats som ett visselblåsarärende.

Om den rapporterande personen rapporterat digitalt ges informationen i form av meddelande genom ärendehanteringssystemet, vilket den rapporterande personen därefter kan ta del av genom att logga

in med hjälp av sin kod som ska användas för kommunikering, se avsnitt 2.2.1. Om den rapporterende personen istället rapporterat muntligt eller genom personligt möte ska personen ha givits information om hur personen kan få återkoppling om sitt ärende. Har personen uppgivit specifika kontaktuppgifter för återkoppling, används dessa för att kontakta den rapporterende personen för återkoppling på sitt ärende (se avsnitt 2.3.2 och 2.4.2).

Om den rapporterende personen har uppgett specifika kontaktuppgifter vid rapportering av sitt ärende eller om personen har uppgivit känsliga personuppgifter vid rapportering, ska personen även informeras om att dessa uppgifter inte har eller kommer att lämnas över till förvaltningschef/kommundirektör utan att det ligger på den rapporterende personen själv att kontakta förvaltningschef/kommundirektör om man vill lämna dessa uppgifter.

3.1.2 Visselblåsarärende

På den information som inrapporterats ska en bedömning ske huruvida detta ärende kan antas omfattas av Visselblåsarlagens kriterier eller inte. Det kan i den här delen av processen vara svårt att med säkerhet fastslå att ett inrapporterat ärende eller en rapporterende person omfattas av lagens bestämmelser och av det skälet bör en försiktig bedömning göras i det här skedet. Att särskilt observera är att sekretesskyddet enligt OSL, för en rapporterende person samt berörda personer, gäller oaktat om de objektiva kriterierna i Visselblåsarlagen är uppfyllda. Det talar därför med stor sannolikhet för att huvudregeln ska vara att det alltid handlar om ett visselblåsarärende (dvs. omfattas av Visselblåsarlagen) såvitt inget med särskild tydlighet talar emot det. Visselblåsarlagen uppställer initialt en rad kriterier som ska iakttas vid ovan bedömning.

3.2 Kriterier för Visselblåsarlagens tillämpning

3.2.1 Vilka ärenden omfattas?

Visselblåsarlagen gäller vid rapportering i ett *arbetsrelaterat* sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram (1 kap. 2§).

Visselblåsarlagen gäller även vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som utgörs av ett handlande eller en underlåtenhet;

1. som strider mot en direkt tillämplig unionsrättsakt inom tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten eller

2. strider mot lag eller andra föreskrifter som avses i 8 kap. rege-
ringsformen och som genomför eller kompletterar en unions-
rättsakt inom tillämpningsområdet för samma direktiv,
3. eller som motverkar målet eller syftet med bestämmelserna i
en unionsrättsakt inom tillämpningsområdet för samma direk-
tiv.

Visselblåsarlagen vänder sig även till en viss kategori av personer som omfattas av dess skydd vid rapportering av ett ärende som uppfyller ovan krav.

3.2.1.1 Vad är ett arbetsrelaterat sammanhang?

Med arbetsrelaterat sammanhang avses en persons nuvarande eller tidigare arbete i privat eller offentlig verksamhet, i vilken personen kan eller har kunnat förvärva information om missförhållanden och utsättas för repressalier om informationen rapporteras.

Visselblåsarlagen gäller inte vid rapportering utanför ett arbetsrelaterat sammanhang, t.ex. rapportering av information som någon har fått del av i egenskap av kund, klient, patient eller elev (prop. 2020/21:193 Genomförande av visselblåsardirektivet s. 266 f.)

3.2.1.2 Vad betyder allmänintresse?

Visselblåsarlagen omfattar rapportering av missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Det torde dock normalt inte förekomma att det finns ett allmänintresse av att missförhållanden kommer fram utan att förhållandena är allvarliga.

För att det ska anses finnas ett allmänintresse krävs också att missförhållandena angår en krets av personer som kan betecknas som allmänheten. Visselblåsarlagen är således normalt inte tillämplig när det gäller rapportering av sådant som endast rör den rapporterande personens egna arbets- eller anställningsförhållanden. Det kan dock i särskilda fall finnas ett allmänintresse av att frågor som endast rör den rapporterande personen kommer fram, t.ex. om personen arbetar under slavliknande förhållanden eller att en arbetsgivare systematiskt bryter mot gällande regelverk när det gäller den enskilda personen. Det kan också vara så att ett missförhållande som rör ett avtal eller en annan rättshandling och som i strikt mening endast angår avtalsparterna eller de som vidtar rättshandlingen, ändå påverkar allmänheten, t.ex. om det rör sig om korrupta handlingar.

Utöver att missförhållandena ska angå en krets som kan betecknas som allmänheten krävs att allmänheten har ett legitimt intresse av att missförhållandena kommer fram. Allmän nyfikenhet är inte ett sådant intresse. Den omständighet att en verksamhet rent allmänt tilldrar sig allmänhetens intresse innebär inte att missförhållanden i verksamheten regelmässigt ska anses vara av allmänintresse. Däremot finns

som regel ett legitimt intresse av att missförhållanden som påverkar allmänheten negativt kommer fram och därmed kan avhjälpas. Allmänheten har således ett intresse av att missförhållandena kommer verksamhetsutövaren eller en myndighet till del eftersom verksamhetsutövaren eller myndigheten kan vidta åtgärder för att komma till rätta med missförhållandena. Allmänheten kan också ha ett legitimt intresse av att bli upplyst om missförhållandena för att kunna vidta åtgärder för att skydda sig. Ju mer frekventa och systematiska missförhållandena är, desto större är samhällsintresset av att missförhållandena avhjälps eller avbryts (prop. 2020/21:193 Genomförande av visseblåsarordningen s. 267).

3.2.2 Vilka personer omfattas?

Den som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den och som tillhör någon eller några av följande personkategorier (Visselblåsarlagen¹ kap. 8 §):

- a) arbetstagare,
- b) personer som gör en förfrågan om eller söker arbete,
- c) personer som söker eller utför volontärarbete,
- d) personer som söker eller fullgör praktik,
- e) personer som annars står till förfogande för att utföra eller utför arbete under en verksamhetsutövares kontroll och ledning,
- f) egenföretagare som söker eller utför uppdrag,
- g) personer som står till förfogande för att ingå eller ingår i ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan,
- h) aktieägare som står till förfogande för att vara eller som är verksam i aktiebolaget, eller
- i) personer som har tillhört någon av personkategorierna ovan och har fått del av eller inhämtat informationen under tiden i verksamheten.

4. Intern och extern utredning

4.1 Två processer

Om ärendet bedöms vara ett visseblåsarärende kan ärendet hantearas antingen internt eller externt. De tre särskilt behöriga personerna avgör i samråd huruvida ärendet ska utredas internt eller externt. Be-

slut om hur ärendet ska utredas ska fattas senast tre veckor efter att ett ärende registrerats i ärendehanteringssystemet.

4.1.1 Intern utredning

4.1.1.1 Utredningsansvaret

Vid intern hantering har de tre särskilt behöriga personerna det övergripande utredningsansvaret. Dessa kan, vid behov, uppdra åt förvaltningschef/kommundirektör, om ärendet sorterar under en viss nämnds/styrelsens ansvarsområde, att utreda ärendet. Respektive förvaltningschef och kommundirektören har fått delegation i enlighet med detta uppdrag (se avsnitt 1.1). Om uppdrag ges till förvaltningschef/kommundirektör att utreda ges denne en begränsad behörighet i ärendehanteringssystemet, det vill säga behörighet endast till avdelat ärende.

De tre särskilt behöriga personerna har det fortsatta utredningsansvaret och har att rådgöra med förvaltningschef/kommundirektör vid behov samt tillse att utredningen går framåt vilket borgar för att tre-månadersfristen för återkoppling till rapporterande person säkerställs (se avsnitt 4.1.1.3 och 4.1.2.1).

4.1.1.2 Utredningsförfarandet

Utan dröjsmål efter att beslut fattats om att intern utredning ska ske, ska utredning påbörjas. Den rapporterande personen har rätt att inom tre (3) månader från att denne mottog bekräftelsemeddelande om att hans eller hennes ärende mottagits, få återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har vidtagits vid utredning av rapporten och om skälen för dessa (Visselblåsarlagen 5 kap. 8 §).

Utredningen ska ske skyndsamt och på ett effektivt och rättssäkert sätt. Den kommer främst att gå ut på att bedöma riktigheten i påståendena som framförts vid rapporteringen.

Vid inledningen av utredningen är den utredande personen i viss mån begränsad av den information som mottagits vid ärendets inrapportering. Om behov finns samt för att kunna säkerställa att ärendet blir utrett så långt möjligt, bör utredaren använda sig av meddelandefunktionen i ärendehanteringssystemet i så hög grad som möjligt, för att på det viset möjliggöra att mer information kan inges som hjälper utredningen framåt och säkerställer att ärendet utreds tillfyllest. Detta är framförallt möjligt vid digital inrapportering av ärende, varigenom en anonym kommunikationskanal med den inrapporterande personen möjliggörs på ett enkelt sätt. Har inte den rapporterande personen avhört eller avgivit kontaktuppgifter för kommunikation vid muntligt avlämnande av rapport eller vid personligt möte, återstår naturligtvis endast att utreda ärendet på befintlig information. Likaledes blir detta även gällande för det fall den rapporterande personen vid

digitalt avlämnande av rapport inte önskar fortsatt kommunicera digitalt via ärendehanteringssystemet.

För det fall att intervjuer med andra än den rapporterande personen behöver företas kan detta ske oaktat en digital kommunikeringskanal. Utredaren har dock att beakta OSL:s bestämmelser om sekretess särskilt vid detta förhållande.

Om den interna utredningen sköts av förvaltningschef eller kommundirektör ska de särskilt behöriga personerna fungera som råd och stöd genom utredningsprocessen. Vid färdigställd utredning lämnas även all dokumentation samt utredningsresultatet över till de särskilt behöriga personerna.

4.1.1.3 Personuppgiftshantering och sekretess

Ett viktigt övervägande, i samtliga faser av utredningen, är att inte hantera personuppgifter mer än nödvändigt för att kunna utreda och om behov visar sig finnas, eventuellt därefter åtgärda.

En annan viktig faktor är att alltid säkerställa sekretesskyddet för den rapporterande personen men också andra berörda personer (se avsnitt 1.2). Särskilt viktigt är att vara uppmärksam på detta förhållande vid begäran om utlämnande av allmän handling.

4.1.1.4 Återkoppling till rapporterande person

Den rapporterande personen har rätt att inom tre (3) månader från att denne mottog bekräftelsemeddelande om att hans eller hennes ärende mottagits, få återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har vidtagits vid utredning av rapporten och om skälen för dessa (Visselblåsarlagen 5 kap. 8 §).

Rättigheten att få återkoppling innebär att den rapporterande personen har rätt att få veta vilka utredningsåtgärder som vidtagits för att bedöma riktigheten i påståendena, samt, i förekommande fall, hur man hanterat informationen man fått av den rapporterande personen. Återkoppling ska ske i skälig utsträckning vilket innebär att en rapporterande person inte nödvändigtvis har rätt att få information om samtliga åtgärder som har vidtagits eller skälen för dessa. En verksamhetsutövare kan t.ex. på grund av sekretessbestämmelser vara förhindrad att lämna vissa uppgifter.

Rättigheter att få information utöver vad som framgår av den här bestämmelsen kan inte sägas finnas för det fall ärendet ännu inte är slutbehandlat eller på annat sätt färdigställt, då informationen i och tillhörande handlingar ännu inte kan anses utgöra en allmän handling. Endast allmänna handlingar är offentliga och ska lämnas ut om inte en sekretessbestämmelse förhindrar utlämnande.

Återkoppling ska ske digitalt genom ärendehanteringssystemets kommunikationskanal om inrapporteringen skett digitalt. I annat fall

kan återkoppling endast ske om den rapporterande personen själv hör av sig eller har lämnat kontaktuppgifter för ändamålet. Som framgår ovan under avsnitt 2.3.2 och 2.4.2 ska den rapporterande personen vid muntligt avlämnande eller vid avlämnande av rapport vid personligt möte, ha fått information om möjligheten att få återkoppling och således möjlighet att frivilligt lämna kontaktuppgifter och/eller uppmanats höra av sig.

Behöriga personer att återkoppla till den rapporterande personen är de tre särskilt behöriga personerna.

4.1.2 Extern utredning

De särskilt behöriga personerna kan uppdra åt extern utredare att utreda ett visst ärende. Det ska ske om utpekad person i ett visselblåsarärende är kommundirektör, ordförande, vice ordförande eller andre vice ordförande i kommunstyrelsen eller någon av de tre förvaltningscheferna. Självklart ska uppdrag även ges åt extern utredare om någon av de särskilt behöriga personerna är utpekade i ett visselblåsarärende.

Det överordnade skälet till att extern utredare ska utreda dessa typer av visselblåsarärenden är för att inte skapa en jävsproblematik för någon av de personer som annars haft att utreda ärendet internt.

I övriga fall får en bedömning göras huruvida skäl finns att uppdra åt extern utredare att utreda ett visselblåsarärende. Det är de särskilt behöriga personerna som i samråd beslutar om detta.

Extern utredare finns upphandlad för ändamålet.

Om de tre särskilt behöriga personerna kommer fram till att en extern utredare ska uppdras att utreda ärendet ska denne utredare genast kontaktas och handläggningen avslutas av de särskilt behöriga personerna.

Två förfaranden är här möjliga. Antingen ges den externa utredaren behörighet till avdelat ärende i ärendehanteringssystemet, det vill säga en begränsad behörighet. Informationen kan också skrivas och skickas per post eller överföras digitalt till extern utredare. Det sker av någon av de särskilt behöriga personerna.

Skulle det inträffa att någon av de särskilt behöriga personerna är utpekade i informationen i ett inkommet ärende, ska någon av de andra två särskilt behöriga personerna frånta denne behörigheten att få åtkomst till just det ärendet. Detta för att säkerställa att såväl sekretess som förtroende för hanteringen av ärenden inte rubbas.

Digital överföring ska inte ske utanför ett säkert system för det fall känsliga personuppgifter finns med som information i ärendet.

Den externa utredaren har sedan fortsatt kontakt med någon av de särskilt behöriga personerna för det fall denne behöver kompletterande uppgifter som utgår från eller härrör från ärendet.

När utredningen är klar hos den externa utredaren skickas utredningen till någon av de särskilt behöriga personerna för eventuell åtgärd.

4.1.2.1 Återkoppling till rapporterande person

De särskilt behöriga personerna har att återkoppla till den rapporterande personen enligt samma ordning som framgår av avsnitt 4.1.1.3.

5. Åtgärder samt avslutande av visselblåsarärende

Efter att utredningen färdigställts kan det inträffa att åtgärder behöver vidtas för att komma till rätta med de missförhållanden som har framförts av den rapporterande personen. Åtgärderna kan t.ex. bestå i att ett personalärende inleds, en ekonomisk oegentlighet kan behövas om hand av ekonomiavdelningen, en juridisk fråga av rättsavdelningen eller en ledningsfråga av ledningen för kommunen.

Att vidta åtgärder med anledning av utredda missförhållanden enligt Visselblåsarlagen omfattas inte per definition av verksamhetsutövarns skyldighet enligt lagen men för det fall att åtgärder ändå vidtas, åtnjuter den rapporterande personen eller andra berörda personer ett sekretesskydd enligt OSL:s bestämmelser, se ovan avsnitt 1.2. Det innebär således att sekretess fortsatt ska iakttas för det fall att åtgärder inleds med anledning av utredning enligt Visselblåsarlagen.

Det är de särskilt behöriga personerna som har att överlämna ett ärende för åtgärd till den enhet eller person som har ansvaret för att inleda ett ärende om åtgärd. I samband med att ett ärende lämnas för åtgärd, avslutas visselblåsarärendet. Det kan ske innan eller efter obligatorisk återkoppling sett till den rapporterande personen, detta beroende av när i tiden det sker.

Ett visselblåsarärende kan avslutas utan att åtgärd vidtas därefter. Det sker, som också är fallet då det lämnas för åtgärd, då ärendet är färdigutrett.

Avslutade ärenden ska därefter stängas i ärendehanteringssystemet. Gallring sker ett år efter att ärendet avslutats i systemet. De särskilt behöriga personerna har att tillsammans tillse att dessa två steg sker.

6. Övrigt

Denna rutin står även att finna i visuell form i kommunens lednings-system med namn 2c8.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

§ 313

Diariennr: KS-2025/00852

Visselblåsarfunktion**Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen beslutar

1. att ge stadsdirektör i uppdrag att ta fram förslag till en tillfällig förstärkt styrgrupp för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Förslaget fastställs av kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott
2. att ge stadsdirektör i uppdrag att ha löpande dialog med leverantören
3. att ge stadsdirektör i uppdrag att upparbeta förslag på riktlinje för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Förslag tillställs kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott och fastställs av kommunstyrelsen
4. att ge stadsdirektör i uppdrag att påbörja inrättandet av en varaktig organisation för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Varaktig organisation ska utformas i enlighet med politiskt fastställd riktlinje för visselblåsarfunktion i Umeå kommun
5. att ge tillfällig förstärkt styrgrupp för visselblåsarfunktionen i uppdrag att upprätta och fastställa rutiner och arbetssätt i enlighet med politiskt fastställd riktlinje för visselblåsarfunktion i Umeå kommun
6. att ge kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott i uppdrag att säkerställa att visselblåsarfunktionen fungerar på ett ändamålsenligt och regelriktigt sätt och att utskottet tertialvis får redovisning av total ärendestatus
7. att stadsdirektören får i uppdrag att ta fram förslag till komplettering av näringslivs- och arbetsutskottets arbetsordning i enlighet med

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

ovanstående

8. att ge stadsdirektör i uppdrag att utforma information och stöd till medarbetare som ingår i granskning av visselblåsarärende
9. att fatta igångsättningsbeslut för beredning av förslag till förstärkning och formalisering av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder, bolag och övriga verksamheter
10. att ge stadsdirektör i uppdrag att se över och vid behov lämna förslag till förstärkning och formalisering av övriga kontrollverktyg som står till kommunstyrelsens förfogande.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Ärendebeskrivning

Vid sammanträde i kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott den 7 okt 2025 (§302) beslutades:

- att uppdra till stadsdirektören att påbörja arbete med de sex rekommendationer som PwC föreslagit i rapporten och återkomma till kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 21 oktober 2025.

Mot bakgrund av de rekommendationer PwC överlämnat i sin rapport och övriga förhållanden föreslår stadsdirektören att kommunstyrelsen fattar beslut om 6 åtgärder för att återupprätta förtroende och ändamålsenlighet i Umeå kommuns visselblåsarfunktion (se förslag 1-6 i bilagt förslag till åtgärder).

Utöver visselblåsarfunktionen har kommunstyrelsen ett flertal kontrollverktyg som kommunstyrelsen enbart delvis nyttjat historiskt sett. Dessa kontrollverktyg ger - om de nyttjas och utformas på ett ändamålsenligt sätt - kommunstyrelsen större insyn i och möjligheter att kontrollera att enskilda nämnder och bolag bedriver en effektiv och

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

ändamålsenlig verksamhet. Rätt utformade tydliggör dessa kontrollverktyg enskilda nämnders och bolags incitament att förebygga och vid behov vidta åtgärder för att åtgärda brister och oegentligheter om/när så är befogat. Rätt utformade tydliggör även dessa kontrollverktyg enskilda nämnders och bolags ansvar för att upprätthålla ändamålsenlig verksamhet och motverka kvalitetsbrister/ oegentligheter. Rätt utformade ger även dessa kontrollverktyg kommunstyrelsen fortlöpande information om identifierade kvalitetsbrister och möjlighet att bedöma om de åtgärder nämnd/bolag vidtagit är tillräckliga. Se bilaga 1 - Beskrivning av och förslag relaterat till kommunstyrelsens övriga kontrollverktyg.

Stadsdirektören föreslår därför att kommunstyrelsen breddar ansatsen i de åtgärder kommunen vidtar med anledning av uppkommen situation och föreslår därför att kommunstyrelsen även fattar beslut om två kompletterande åtgärder (se förslag 7 och 8 i bilagt förslag till åtgärder).

Förslag till åtgärder innehåller därför sex förslag som syftar till att återupprätta kommunens visselblåsarfunktion samt två förslag som syftar till att förstärka kommunstyrelsens uppsikt och kontrollfunktion över nämnder, bolag och övrig verksamhet. Förslaget är upparbetat med utgångspunkt i de rekommendationer PwC angett i sin rapport över Umeå kommuns visselblåsarfunktion samt i bifogad analys och bedömning av övriga kontrollverktyg som står till kommunstyrelsens förfogande.

Förslag till beslut (tjänsteskrivelsen)***Kommunstyrelsen beslutar***

- 1. att ge stadsdirektören i uppdrag att inrätta en tillfälligt förstärkt styrgrupp för Umeå kommuns visselblåsarfunktion*
- 2. att ge stadsdirektör i uppdrag att upparbeta förslag på riktlinje för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Förslag tillställs kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott och fastställs av kommunstyrelsen*
- 3. att ge stadsdirektör i uppdrag att påbörja inrättandet av en varaktig organisation för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Varaktig*

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

organisation ska utformas i enlighet med politiskt fastställd riktlinje för visselblåsarfunktion i Umeå kommun

4. *att ge tillfälligt förstärkt styrgrupp för visselblåsarfunktionen i uppdrag att upprätta och fastställa rutiner och arbetssätt i enlighet med politiskt fastställd riktlinje för visselblåsarfunktion i Umeå kommun*
5. *att ge kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott i uppdrag att säkerställa att visselblåsarfunktionen fungerar på ett ändamålsenligt och regelriktigt sätt och att utskottet tertialvis får redovisning av total ärendestatus*
6. *att stadsdirektören får i uppdrag att ta fram förslag till komplettering av näringslivs- och arbetsutskottets arbetsordning i enlighet med ovanstående*
7. *att ge stadsdirektör i uppdrag att utforma information och stöd till medarbetare som ingår i granskning av visselblåsarärende*
8. *att fatta igångsättningsbeslut för beredning av förslag till förstärkning och formalisering av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder, bolag och övriga verksamheter*
9. *att ge stadsdirektör i uppdrag att se över och vid behov lämna förslag till förstärkning och formalisering av övriga kontrollverktyg som står till kommunstyrelsens förfogande.*

Beslutsunderlag

Beslutsunderlag - Förslag till åtgärder

Bilaga 1 - Kommunstyrelsens övr kontrollverktyg – bedömning och förslag

Bilaga 2 - Riktlinjer och beskrivningar av visselblåsarfunktion i andra kommuner

Bilaga 3 - Andra kommuners rutiner för visselblåsarfunktion

Bilaga 4 – PwC:s rapport och rekommendationer

Beredningsansvariga

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

Elin Pietroni, Stadsdirektör

Dan Gideonsson, Ledningskoordinator Stadsledningskontoret

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning**Yrkanden**

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag med revideringen att den första att-satsen ~~att ge stadsdirektören i uppdrag att inrätta en tillfälligt förstärkt styrgrupp för Umeå kommuns visselblåsarfunktion~~ ersätts med följande två att-satser:

1. att ge stadsdirektör i uppdrag att ta fram förslag till en tillfälligt förstärkt styrgrupp för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Förslaget fastställs av kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott
2. att ge stadsdirektör i uppdrag att ha löpande dialog med leverantören.

Bore Sköld (V) – Bifall till följande ändringar och tillägg:

1. att ändra första att-satsen till följande: att ge stadsdirektören uppdrag att, i dialog med CRD Protection, ta fram ett förslag till styrgrupp för Umeå kommuns visselblåsarfunktion. Förslaget beslutas av kommunstyrelsen
2. att lägga till en ny fjärde att-sats enligt följande: att till den varaktiga organisationen för Umeå kommuns visselblåsarfunktion påbörja rekrytering av minst en heltidsanställd samordnare för att säkerställa ett fullvärdigt oberoende
3. att att-sats fyra i förslaget till beslut ersätts med följande: att ge styrgruppen för visselblåsarfunktionen i samråd med CRD Protection i uppdrag att upprätta förslag på rutiner och arbetssätt i enlighet med politiskt fastställd riktlinje för visselblåsarfunktion i Umeå kommun som underställs KSNAU för beslut
4. att att-sats fem i förslaget till beslut ersätts med följande: att ge kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott i uppdrag att säkerställa att visselblåsarfunktionen fungerar på ett ändamålsenligt och regelriktigt sätt genom att styrgruppen rapporterar direkt till utskottet och varje kvartal bjuds in till utskottet för att, med beaktande av sekretess, redovisa sitt arbete, svara på frågor och ges

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

möjlighet att lyfta behov av förändringar och förslag till beslut, i syfte att underlätta gruppens arbete och värna dess oberoende och utredningsmandat.

5. att att-sats sju i förslaget till beslut ersätts med följande: att ge stadsdirektör i uppdrag att utforma information till förvaltningar och politiken om visselblåsarlagen och de riktlinjer för funktionen som KS beslutat i syfte att säkerställa funktionens oberoende arbete
6. att att-sats åtta i förslaget till beslut ersätts med följande: att ge stadsdirektör i uppdrag att bereda ett förslag till beslut i KSNAU om förstärkning och formalisering av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder, bolag och övriga verksamheter

Anders Ågren (M) – Bifall till Bore Skölds att-satser 1, 3 och 4 samt tjänsteskrivelsens att-satser 6, 7, 8 och 9.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till Hans Lindbergs (S) förslag om reviderad tjänsteskrivelse *mot* Bore Skölds (V) förslag *mot* Anders Ågrens (M) förslag. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens reviderade förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Beslutet ska skickas till

Stadsdirektör

Tjänsteskrivelse

2025-10-09

Kommunstyrelsen

Diariennr: KS-2025/00902

Justering av taxan i Ultra-trafiken från 2026-05-04

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att föreslå den regionala kollektivtrafikmyndigheten att genomföra en justering av taxan i Ultra-trafiken i enlighet med nedanstående förslag och

att taxan ska gälla från och med 2026-05-04.

Ärendebeskrivning

Umeå Kommunföretag AB har översänt ärendet om justering av taxa i kollektivtrafiken till kommunstyrelsen.

Bakgrund

I nedanstående tabell framgår förslag till ny taxa för Ultra. Förändringen föreslås genomföras från den 4 maj år 2026.

Vår verksamhet finansieras till delar via de trafikintäkter som resandet genererar och till delar av den uppdragsersättning som kommer via Umeå kommun. Nedanstående förslag bedöms vara rimligt utifrån de utmaningar som finns inför trafikåret 2026/2027.

Strategin vid taxejusteringar är att hälften av biljettyperna justeras år 1 och resterande biljettyper år 2. Det är dock första gången sedan år 2022 som biljettpiserna för barn föreslås justeras.

Nedan redovisas förslag till förändringar. Inom parentes anges nuvarande prisnivå. Röd text innebär en förändring jämfört med idag. Vi har också lagt in en kolumn som redovisar biljetterpriserna 2011. Utifrån jämförelsen mellan 2011-års priser och föreslagna strukturen för 2026/2027 kan utläsas att taxejusteringarna varit relativt små de senaste ca 15 åren.

Enkelbiljetter:

	Förköp	Köp i buss	2011
Barn	19 (18)	19 (18)	12
Från 65 år	26 (26)	36 (36)	18
Vuxen	31 (30)	41 (40)	24

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00902

Ungdom	26 (26)	36 (36)	18
--------	---------	---------	----

Rabattkortsresor.

	Förköp	2011
Barn	15 (14)	9
Från 65 år	21 (20)	14
Vuxen	25 (25)	18
Ungdom	21 (20)	14

Periodkort – 30 dagar.

	Förköp	Köp i buss	2011
Barn	420 (400)		425
Ungdom/Från 65 år	530 (530)		425
Vuxen	590 (590)		480

Periodkort Flex

	Förköp	2011
Barn	220 (210)	
Ungdom/Från 65 år	330 (330)	
Vuxen	410 (400)	

Förlängda periodkort.

	60 dagar	90 dagar	120 dagar
Barn	820 (780)	1 210 (1 150)	1 565 (1490)
Från 65 år	1 040 (1 040)	1 530 (1 530)	1 990 (1 990)
Vuxen	1 165 (1 165)	1 715 (1 715)	2 220 (2 220)
Ungdom	1 040 (1 040)	1 530 (1 530)	1 990 (1 990)

Besökskort. Vi föreslår nedanstående justeringar på besökskorten.

24-timmar	90 (80)
72 timmar	170 (160)

Sammantaget bedöms ovanstående justering resultera i en helårseffekt på ca 3 % av nuvarande intäkter eller ca 3,0 Mkr.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00902

Beslutsunderlag

Umeå kommunföretag AB:s förslag.

Beslutet ska skickas till

Regionala kollektivtrafikmyndigheten, regionen@regionvasterbotten.se
och kopia till karolina.filipsson@regionvasterbotten.se
Fredrik Forsell, kollektivtrafikchef

Elin Pietroni
stadsdirektör

Tomas Jakobsson
kommunsekreterare

2025-09-23
UKF:s styrelse

Förslag till justering av taxan i Ultra-trafiken från 2026-05-04

UKF:s styrelse beslutar:

Att föreslå Kommunstyrelsen att föreslå den regionala kollektivtrafikmyndigheten att genomföra en justering av taxan i Ultra-trafiken i enlighet med nedanstående förslag.

Bakgrund

I nedanstående tabell framgår förslag till ny taxa för Ultra. Förändringen föreslås genomföras från den 4 maj år 2026.

Vår verksamhet finansieras till delar via de trafikintäkter som resandet genererar och till delar av den uppdragsersättning som kommer via Umeå kommun. Nedanstående förslag bedöms vara rimligt utifrån de utmaningar som finns inför trafikåret 2026/2027.

Strategin vid taxejusteringar är att hälften av biljettyperna justeras år 1 och resterande biljettyper år 2. Det är dock första gången sedan år 2022 som biljettpiserna för barn föreslås justeras.

Nedan redovisas förslag till förändringar. Inom parentes anges nuvarande prisnivå. Röd text innebär en förändring jämfört med idag. Vi har också lagt in en kolumn som redovisar biljettpiserna 2011. Utifrån jämförelsen mellan 2011-års priser och föreslagna strukturen för 2026/2027 kan utläsas att taxejusteringarna varit relativt små de senaste ca 15 åren.

Enkelbiljetter:

	Förköp	Köp i buss	2011
Barn	19 (18)	19 (18)	12
Från 65 år	26 (26)	36 (36)	18
Vuxen	31 (30)	41 (40)	24
Ungdom	26 (26)	36 (36)	18

Rabattkortsresor.

	Förköp	2011
Barn	15 (14)	9
Från 65 år	21 (20)	14
Vuxen	25 (25)	18
Ungdom	21 (20)	14

Periodkort – 30 dagar.

	Förköp	Köp i buss	2011
Barn	420 (400)		425
Ungdom/Från 65 år	530 (530)		425
Vuxen	590 (590)		480

Periodkort Flex

	Förköp	2011
Barn	220 (210)	
Ungdom/Från 65 år	330 (330)	
Vuxen	410 (400)	

Förlängda periodkort.

	60 dagar	90 dagar	120 dagar
Barn	820 (780)	1 210 (1 150)	1 565 (1490)
Från 65 år	1 040 (1 040)	1 530 (1 530)	1 990 (1 990)
Vuxen	1 165 (1 165)	1 715 (1 715)	2 220 (2 220)
Ungdom	1 040 (1 040)	1 530 (1 530)	1 990 (1 990)

Besökskort. Vi föreslår nedanstående justeringar på besökskorten.

24-timmar	90 (80)
72 timmar	170 (160)

Sammantaget bedöms ovanstående justering resultera i en helårseffekt på ca 3 % av nuvarande intäkter eller ca 3,0 Mkr.

Tjänsteskrivelse

2025-10-16

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2024/01101

Nämndernas rapportering till kommunstyrelsen 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa reviderad anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen T3 2025.

att ge ekonomidirektör mandat att vid behov genomföra redaktionella ändringar i anvisningen och distribuera reviderad anvisning till kommunens nämnder.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade i februari om en anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen 2025. Anvisningen innehöll tidplan för rapportering samt krav på innehåll och utformning av respektive nämnds rapporter till kommunstyrelsen för verksamhetsåret 2025.

I samband med utvärderingen av planeringsprocess inför 2026 framkom behov av att stärka nämndernas uppföljning och rapportering av de insatser och åtgärder nämnden vidtagit utifrån fullmäktiges inriktningsmål samt vilka effekter/resultat som uppnåtts som en följd av dessa insatser/åtgärder. Samma behov påtalades även i samband med kommunrevisionens grundläggande granskning av nämnder och styrelse för 2024 (slutrapporterades 15 maj 2025 vid möte mellan presidierna i KF och KS samt kommunrevisionen). Inom ramen för den grundläggande granskningen av kommunstyrelsen har kommunrevisionen noterat att övriga nämnder i varierande grad styr och följer upp utifrån inriktningsmålen. Kommunrevisionen har även påtalat att enskilda nämnder påtalat att anvisningar och former för denna uppföljning saknas.

Kommunstyrelsens arbetsutskott (2025-09-09 § 252) gav därför stadsledningskontoret i uppdrag att upparbeta förslag till justerad anvisning för nämndernas rapportering T3 2025.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/01101

Förslag till justerad anvisning är upparbetad med tillägg avseende nämndernas rapportering av åtgärder för att bidra till inriktningsmålen. Anvisning med markeringar bifogas. I övrigt är inga andra förändringar gjorda utifrån den ursprungliga anvisningen.

Beslutsunderlag

Reviderad anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen T3 2025

Reviderad anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen T3 2025_med markeringar

Bilaga 1. Ombudgetering investeringar bokslut 2025 (oförändrad)

Bilaga 2. Mall ombudgeteringar investeringar (oförändrad)

Beredningsansvariga

Lina Renfors

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lina Renfors
Koordinator

Anvisning

Nämnders rapportering till kommunstyrelsen – reviderad anvisning inför T3

Bakgrund	2
Syfte.....	2
Avgränsning.....	3
Tidplan för kvarvarande rapportering.....	3
Anvisning för rapportering	4
Uppföljning av intern kontroll	6
Kontakt	6
Mall för nämnders rapport.....	7

Nytt inför rapportering T3

Kommunstyrelsen beslutade i februari 2025 om en anvisning som avsåg nämndernas rapportering till förenklad rapport, delårsrapport och årsredovisning.

I november beslutade kommunstyrelsen om ett tillägg till rapporteringen inför årsredovisningen som avser nämndernas bidrag till inriktningsmålen.

Bakgrund

Kommunen upprättar årligen en förenklad rapport, en delårsrapport och en årsredovisning för hela kommunkoncernen. Innehållet styrs av kommunallagen (KL), lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och riktlinjer som utfärdas av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

- *Förenklade rapporten* avser perioden januari till april 2025. Den innehåller information om nämndernas personalförhållanden samt ekonomiskt resultat, ställning och prognos för kommunens nämnder och bolag. Den förenklade rapporten är *inte* ett delårsbokslut och innehåller *inte* ett konsoliderat bokslut.
- *Delårsrapporten* avser perioden januari till augusti 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en delårsrapport som kommunfullmäktige därefter fastställer inom två månader.
- *Årsredovisningen* avser helåret 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som ska överlämnas till kommunfullmäktige för att fastställas senast 15 april året efter det verksamhetsår som avses.

Samtliga rapporter ovan baseras på uppgifter från kommunens nämnder och bolag. Innehåll i nämndernas rapportering till KS framgår i anvisning och mallar i det här dokumentet.

Mallarna skiljer sig åt eftersom rapporteringskraven är olika för respektive tidsperiod.

Syfte

Anvisningen ska möjliggöra sammanställning och bedömning av följande uppgifter:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- ekonomi- och personalförhållanden
- omfattning och förändringar kring privata utförare och avtalssamverkan
- status i arbetet med nämndernas interna kontroll
- uppföljning av inriktningsmål och program

Nämnders rapportering till kommunstyrelsen

[2025-10-24]

Uppgifterna utgör underlag för kommunstyrelsens uppsiktsplikt och för kommunstyrelsens uppföljningsrapporter till kommunfullmäktige under 2025.

Avgränsning

Anvisningen gäller för kommunens nämnder, inklusive gemensamma nämnder. Anvisning till kommunens bolag hanteras separat.

Tidplan för kvarvarande rapportering 2025

Datum för rapport jan–dec 2025	Aktivitet	Ansvar
4 februari	Tidplan och anvisningar fastställs och expedieras till kommunens nämnder	KSNAU
11 november	Reviderade anvisningar inför årsredovisningen fastställs och expedieras till kommunens nämnder	KS nau
5 januari 2026	Personalunderlag klara i systemen	SLK personal
13 januari 2026	Ekonomiunderlag klara i systemen	SLK ekonomi
16 januari 2026	Avstämningar balanskonton och bokslutsbilagor >3 mnkr kontrollerade och levererade till SLK ekonomi	ekonomichef/ nämndcontroller
6 februari 2026	Förvaltningens förslag till rapport från nämnden ska vara klar och inskickat till SLK budget enligt anvisning	respektive förvaltning
21 januari 2026	Avstämningar balanskonton och bokslutsbilagor <3 mnkr kontrollerade och levererade till SLK ekonomi	ekonomichef/ nämnd-controller
23 februari 2026	Nämndens fastställda rapport till KS (direktjusterad vid möte vid behov) ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi enligt anvisning	respektive nämnd
19 mars 2026	Delårsrapport/årsredovisning klar för granskning av revisionen	revisionen
9 april 2026	Förenklad rapport/delårsrapport/års-redovisning inlagd i Public 360	SLK ekonomi
14 april 2026	KSNAU hanterar förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KSNAU
14 april 2026	KS hanterar förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KS
XX april 2026	Revisionen lämnar yttrande	revisionen
10 april 2026	Information till CSG	stadsdirektör
27 april 2026	KF beslutar om förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KF

Anvisning för rapportering

Använd klarspråk

- Använd klarspråk och tillämpa kommunens skrivregler: [Skrivregler, språkvård](#).
- Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.

Namnge rapport

Namnge rapporten så här:

- KS-2024/01101 Xxxnämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till december.

Skicka in rapport

Skicka in rapport i Word-format enligt tidplan

- till SLK ekonomi och styrning, ksrapportering@umea.se
- till KS diarium; ksdiarium@umea.se.

Rapportens delar

Nämndens rapport till KS för perioden januari–december består av tre delar: verksamhetsuppföljning, personaluppföljning och ekonomiuppföljning.

I avsnitt och mallar som följer framgår krav på innehåll utformning.

1. Verksamhetsuppföljning

- Låt verksamhetsrapporten rymmas på *max fyra sidor* för stora nämnder och *max två sidor* för små nämnder, inklusive medföljande tabeller och grafer/diagram.
- Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf till rapporten i Excel-format.

Verksamhetsrapporten ska innehålla:

- nämndens bedömning av i vilken omfattning grunduppdraget har uppfyllts
- beskrivning av verksamhet och väsentliga händelser under perioden
- produktionsstatistik/nyckeltal
- rapport av nämndens genomförda aktiviteter/åtgärder relaterade till destinerade inriktningsmål och program samt vilka effekter/resultat det har medfört

- rapport av status för arbetet med eventuella tilläggsuppdrag som nämnden har tilldelats av kommunfullmäktige

Sammanställd uppföljning av inriktningsmål och program som innefattar hela kommunen s.k. programrapport, sammanställs av programansvarig tjänsteperson och programstyrgrupp. Rapport per inriktningsmål/program delges nämnder och bolag och bifogas till kommunens delårsrapport respektive årsredovisning.

2. Personaluppföljning

- Låt personaluppföljningen rymmas på *två sidor* inklusive medföljande tabell/tabeller i enlighet med bifogad mall.
- Gör en bedömning av i vilken omfattning de personalpolitiska målen har uppfyllts.
- Beskriv verksamhet och väsentliga händelser under perioden kopplade till nämndens verksamhetsplan och arbete med de personalpolitiska målen.
- Kommentera resultatmått, nyckeltal etc. Förklara eventuella avvikelser och beskriv åtgärder med anledning av detta.
- Nytt för i år; kommentera väsentliga förändringar i medeltal anställda.

3. Ekonomiuppföljning

- Låt ekonomirapporten rymmas på *två sidor* inklusive medföljande tabeller i enlighet med bifogade mallar. TN har utökat utrymme att beskriva ekonomi med anledning av nämndens investeringsvolym.
- I tabeller, ange sifferuppgifter med samma tecken som i uppföljningssystemet (Hypergene).
- Beskriv väsentliga orsaker till utfall jämfört med utfall föregående år och avvikelse mot budget för nämnden som helhet.
- Infoga inga underrubriker, bara löpande text.
- Beskriv vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras med anledning av eventuell avvikelse mot budget.
- Beskriv årsprognos/budgetavvikelse som tar hänsyn till effekter för vidtagna eller planerade åtgärder och förutsättningar som prognosen bygger på. Kommentera orsaker till prognosavvikelse för perioden januari–december.
- Beskriv väsentliga orsaker till avvikelser för investeringar och årsprognos för utfall investeringar och förutsättningar prognosen bygger på. Kommentera orsaker till prognosavvikelse för perioden januari–december.

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse för verksamheten:

- Privata utförare av större betydelse/omfattning ska enligt lag redovisas i kommunens årsredovisning. Sammanställning av privata utförare upparbetas av SLK och skickas ut till förvaltningarna.
- Samtliga nämnder ska bedöma och lämna uppgifter om nämndens nyttjande av privata utförare. Nämnd ska därför i samband redovisa om det har skett *väsentliga förändringar* när det gäller nämndens nyttjande av privata utförare under året.

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse för verksamheten:

- Samtliga nämnder ska bedöma och lämna uppgifter om *väsentliga förändringar* när det gäller nämndens nyttjande av avtalssamverkan (köp eller försäljning av tjänst till annan kommun/region) under året.

Uppföljning av intern kontroll

I samband med nämndens beslut om att godkänna nämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden ska nämnden även ta del av och godkänna rapport över nämndens arbete med intern kontroll för motsvarande period. [Använd mall för internkontrollplan på intranätet.](#)

Nämndens godkännande av rapport över internkontrollarbetet ska fastställas i egen att-sats och nämnden ska bedöma om nämndens interna kontroll är tillräcklig och ändamålsenlig.

Rapporten för perioden januari-december namnges enligt nedan:

- KS-2024/01101 Xxnxämndens rapportering av intern kontroll för perioden januari till december.

Rapporterna skickas till KS diarium; ksdiarium@umea.se.

Kontakt

- Kontakta i första hand din förvaltnings ekonomi- eller HR-chef.
- Kontakta i andra hand SLK ekonomi och styrning, SLK HR eller kommunkansli beroende på vad det handlar om.

Mall för nämnders rapport

Mall för respektive rapport följer i varsin bilaga.

- Spara ner respektive mall som ett separat dokument och namnge enligt ovan.
- Fyll mallen med nämndens rapport enligt anvisning.

Rapport till KS, januari–december 2025	8
Verksamhetsuppföljning	8
Personaluppföljning	10
Ekonomiuppföljning	12
Redovisning av externa utförare av väsentlig betydelse	14
Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse	14
Ekonomiuppföljning, tekniska nämnden	15
Uppföljning av inriktningsmål och program för verksamhetsåret 2025	18

[xxnämndens rapport till KS, januari–december 2025]

Verksamhetsuppföljning

[Låt verksamhetsrapporten rymmas på *max 4 sidor* för stora nämnder och *max 2 sidor* för små nämnder inklusive tabeller/grafer/diagram.]

Nämndens grunduppdrag

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad nämnden har verkställt sitt grunduppdrag under perioden.]

[Xxxnämnden]	Bedömning av nämndens grunduppdrag
[Nämndens grunduppdrag i sin helhet]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Eventuell uppdelning av nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhet/kärnprocess:]	
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]

[Använd tredelad bedömningsskala i tabellen för nämndens bedömning:]

Bedömningskriterium	Definition
I hög grad uppfyllt	Nämnden har under perioden verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög omfattning i enlighet med planeringsdirektivet, nämndens verksamhetsplan och givna förutsättningar.
I viss grad uppfyllt	Nämnden har under perioden verkställt delar av sitt grunduppdrag, men nämnden behöver vidta åtgärder inom vissa områden.
Inte uppfyllt	Nämnden har under perioden inte alls eller i liten omfattning uppfyllt sitt grunduppdrag.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för nämndens bedömning enligt ovan (motivera bedömningen).]

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

[Beskriv kortfattat hur verksamheten har utvecklats under perioden, inklusive eventuella väsentliga händelser som har inträffat och som har haft stor påverkan på nämndens verksamhet.]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

[Vid behov, infoga tabell, grafer och eller diagram som beskriver verksamhetens utveckling/resultat. Redovisa med fördel statistik/nyckeltal över tid (trend) eller i form av jämförelse med andra kommuner. Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf i excel-format.]

[Små nämnder gör en beskrivning för hela nämnden. Större nämnder kan med fördel dela upp avsnittet per verksamhet/huvudprocess.]

Nämndens arbete med inriktningsmål och program

[Beskriv kortfattat nämndens arbete med att genomföra inriktningsmål och bidra till fokusområden inom programmen samt vilka effekter/resultat det har medfört.

[Vid behov, infoga tabell, grafer och eller diagram som beskriver utveckling/resultat. Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf i Excel-format.]

[Beskrivning kan med fördel delas upp på respektive program.]

Tilläggsuppgifter från kommunfullmäktige

[Använd tabell och lämna upplysningar om utfall och förväntad utveckling när det gäller uppgifter från kommunfullmäktige. Avsnittets omfattning styrs av hur många KF-uppgifter nämnden har tilldelats. Gör även en bedömning av uppgiftens status vid årets slut.]

Uppdrag	Status jan–dec	Motivering/kommentar
[Uppdrag xx från KF till nämnd]	Genomfört	[Beskriv/motivera status för uppgiften.]
[Uppdrag yy från KF till nämnd]	Delvis genomfört	[Beskriv/motivera status för uppgiften.]
[Uppdrag zz från KF till nämnd]	Inte genomfört	[Beskriv/motivera status för uppgiften.]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

Personaluppföljning

[Låt personalrapporten rymmas på 2 *sidor* inklusive medföljande tabell/tabeller. Bedöm status utifrån nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen. Redovisa kortfattat genomförd verksamhet och viktiga händelser i förhållande till nämndens planering för målen enligt VP 2025. Ta hjälp av rekommenderade resultatmått (VP PN 2024-11-12). Vid avvikelser beskriv vad det beror på och vilka åtgärder som har vidtagits.]

Nämndens arbete för att nå personalpolitiska mål

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad nämnden har genomfört sitt arbete för att nå de personalpolitiska målen under perioden.]

[Xxxnämnden]	Bedömning av nämndens arbete med personalpolitiska mål
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

[Beskriv under varje rubrik]

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

[Beskriv]

Ledarskap (mål 6)

[Beskriv]

Friskfaktorer (mål 7)

[Beskriv]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

Resultatmått	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	Män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid							
Andel långtidsfriska (%)							
Andel heltidsanställda (%)							
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)							
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)							
Medarbetarenkäten, medelvärde							

Ekonomiuppföljning

[Låt ekonomirapporten rymmas på 2 *sidor* inklusive medföljande tabeller. Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.]

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

[Beskriv på *högst en halv sida* eventuella väsentliga händelser som har haft påverkan på nämndens ekonomi, till exempel nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat, som har inträffat under perioden januari–december. Det kan också vara händelser som har inträffat efter december, men innan nämnden har fastställt sin rapport.]

[Exempel på händelser av väsentlig betydelse kan vara:

- händelser som har påverkat nämndens verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som nämnden har genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister som nämnden har involverats i.]

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

[Beskriv utfall, eventuell budgetavvikelse och orsaker till avvikelse. Beskriv utfall i jämförelse med föregående år och orsaker till avvikelse. Beskriv även prognosavvikelse och orsaker till den.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter							
Verksamhetens kostnader							
Verksamhetens nettokostnad							

Investeringar

[Beskriv utfall av investeringar, eventuell budgetavvikelse, prognosavvikelse och orsaker till avvikelser.]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognosavvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar						

Ombudgetering av investeringar

[Beskriv behov av ombudgetering av investeringsmedel. Behov av ombudgetering ska ske i enlighet med regler och anvisning för ombudgetering (se bifogad fil) samt med stöd av mall för ombudgetering investeringar (se bifogad fil).]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse

[Beskriv på *max en halv sida* väsentliga förändringar som har skett av nämndens nyttjande av privata utförare under 2025. Med väsentliga förändringar avses till exempel om nämnden har ingått nya avtal med privata utförare under året, om nämnden har övertagit verksamhet från privata utförare under året eller om andelen privata utförare inom ett verksamhetsområde har förändrats. Använd antal, andel och kostnadsbelopp för att beskriva väsentliga förändringar.]

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse

[Beskriv på *max en halv sida* väsentliga förändringar som har skett av nämndens nyttjande av avtalssamverkan (köp eller försäljning av tjänst till annan kommun/region) under 2025. Med väsentliga förändringar avses till exempel om nämnden har ingått nya avtal av väsentlig betydelse.]

Ekonomiuppföljning, tekniska nämnden

[Låt tekniska nämndens ekonomirapport rymmas på 2 *sidor* inklusive medföljande tabeller. Redovisning av investeringar inkluderas *inte* i detta krav. Använd inga underrubriker utan bara löpande text. Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.]

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

[Beskriv på *högst en halv sida* eventuella väsentliga händelser som har haft påverkan på nämndens ekonomi, till exempel nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat, som har inträffat under perioden januari–december. Det kan också vara händelser som har inträffat efter december, men innan nämnden har fastställt sin rapport.]

[Exempel på händelser av väsentlig betydelse kan vara:

- händelser som har påverkat nämndens verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som nämnden har genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister som nämnden har involverats i.]

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

[Beskriv utfall, eventuell budgetavvikelse och orsaker till avvikelse. Beskriv utfall i jämförelse med föregående år och orsaker till avvikelse. Beskriv även prognosavvikelse och orsaker till den.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter							
Verksamhetens kostnader							
Verksamhetens nettokostnad							

Investeringar

[Beskriv i tabell utfall avseende investeringar på sammanställd nivå, eventuell budgetavvikelse, prognosavvikelse och orsaker till dessa avvikelser.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar						

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall helår 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Fastighet						
Gator och vägar						
Parker						
IT						
Övrigt						
Summa						

[Specificera utfall, budgetavvikelse och prognos för året samt hela projektets investeringsutgift för de tio största investeringsprojekten (reinvesteringsprojekt exkluderade) för fastighet respektive gator, vägar och parker.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall helår 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
[Projekt 1]						
[Projekt 2]						
[Projekt 3]						
[Projekt 4]						
[Projekt 5]						
Summa						

[Beskriv även avvikelser i text för ovanstående investeringar:

- mot budget
- prognos för årets samt hela projektets ackumulerade investeringsutgift
- tidsmässiga förseningar och förskjutningar

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

- orsaker till eventuella avvikelser.]

Ombudgetering av investeringar

[Beskriv behov av ombudgetering av investeringsmedel. Behov av ombudgetering ska ske i enlighet med regler och anvisning för ombudgetering (se bilaga 1) samt med stöd av mall för ombudgetering investeringar (bilaga 2).]

Uppföljning av inriktningsmål och program för verksamhetsåret 2025

Programansvarig chef/tjänsteperson och programstyrgrupp följer upp och sammanställer övergripande rapport av inriktningsmål och program. De som ingår i en programstyrgrupp från respektive förvaltning ansvarar för att bidra med underlag enligt programstyrgruppens tidplan och arbetssätt.

Rapporten skickas senast nedan datum till enheten för styrning och samordning, som infogar den i kommunstyrelsens uppföljningsrapporter.

När	Programrapport
21 januari 2026	Programrapport för januari–december (T3) 2025

Sammanställd rapport per inriktningsmål/program delges därefter berörda nämnder/bolag och biläggs till kommunens årsredovisning.

Bilaga 1. Ombudgetering av investeringsanslag från 2025 till 2026, 2027 och 2028

Regler för ombudgetering av investeringsanslag

Enligt Riktlinjer för budget- och investeringsprocess ska en budgetavräkning göras på projektnivå för investeringar i byggnader och anläggningar i samband med årsbokslut. För årligen återkommande anskaffning av utrustning och inventarier görs avräkning mot beslutat ramanslag. Överföring av investeringsanslag mellan år sker genom beslut om ombudgetering per projekt i samband med att bokslutet behandlas av kommunfullmäktige. Ospecificerade årligen återkommande anslag för utrustning och inventarier ombudgeteras dock ej.

Styrelse och nämnd kan i samband med bokslutet för 2025 föreslå att ej förbrukade investeringsanslag för pågående projekt i budget 2025 ombudgeteras till åren 2026, 2027 och 2028. Avräkning ska göras mot beslutad budget vilket innebär den senast antagna budgeten för 2025 samt eventuella beslutade, tilläggsanslag eller omdisponeringar som tillkommit.

Följande gäller för förslag till ombudgetering:

- Projektet är tidsmässigt förskjutet/försenat: Beräknad kostnad för del som förskjutits/försenats kan ombudgeteras.
- Projektet billigare än enligt kalkyl i plan: Ombudgeteringen begränsas till vad som krävs för att fullfölja projektet enligt den nya kalkylen.
- Projektet är avslutat eller inte längre aktuellt: Ombudgetering inte tillämpligt på dessa projekt.
- Projektet är tidigarelagt/bokfört utfall överstiger årets budget för projektet och det finns investeringsmedel kommande år: Ombudgetering innebär att budget för kommande år reduceras.
- Ospecificerade årligen återkommande anslag för utrustning och inventarier ombudgeteras ej.

EXCEL-fil för ombudgetering av investeringsanslag till 2026, 2027 och 2028

De projekt som föreslås ombudgeteras ska redovisas och summeras i filen som bifogas anvisningarna eller egen fil som innehåller kolumner enligt nedan:

- Projektkod redovisas enligt den kodning som gäller i investeringsbudget 2025. (Undantag kan förekomma för ramanslag. Kontakta budgetenheten om oklarhet finns.)
- Text. Projektets benämning i investeringsbudget.
- Budget 2025 = beräknade ut- och inbetalningar 2025 enligt investerings-budget 2025 som fastställdes av kommunfullmäktige i juni 2023 samt eventuella tilläggsanslag och omdisponeringar mellan nämnder som tillkommit därefter.
- Utbetalning = minus (-) och inbetalning = plus (+).
- Förbrukning 2025 = bokfört utfall 2025.
- Återstår 2025 d v s beräknade utbetalningar/inbetalningar enligt budget minus förbrukning/inbetalning. Uppgifterna ska bruttoredovisas.
- Ombudgetering till 2026, 2027 och 2028. Ombudgeteringsbelopp som avser förskjutning av anslag för projekt till 2026, 2027 och 2028 = minus (-). Ombudgeteringsbelopp som innebär minskning av budget kommande år = plus (+).
- Differens. Redovisning av eventuell differens mellan vad som återstår av 2025 års anslag och vad som föreslås ombudgeteras till åren 2026–2028.

Inlämning av ombudgeteringsförslag

EXCEL-fil med projektvis redovisning enligt ovan och summerad per nämnd skickas till SLK ekonomi och styrning, ksrapportering@umea.se, senast **2026-02-06**.

Nämndbeslut inklusive beslutsunderlag skickas till KS diarium; ksdiarium@umea.se, senast **2026-02-23**.

Eventuella frågor besvaras av Simon Dahlgren eller Urban Blomdal, SLK Ekonomi.

*/ Budget 2025 = beräknade ut- och betalningar 2025 enligt investeringsbudget 2025 som fastställdes av kommunfullmäktige i juni 2024 samt beslutade tilläggsanslag eller omfördelningar.

Nämnders rapportering till kommunstyrelsen – reviderad anvisning inför T3

Bakgrund	2
Syfte.....	2
Avgränsning.....	3
Tidplan för kvarvarande rapportering.....	3
Anvisning för rapportering	4
Uppföljning av intern kontroll	6
Kontakt	6
Mall för nämnders rapport.....	7

Nytt inför rapportering T3

Kommunstyrelsen beslutade i februari 2025 om en anvisning som avsåg nämndernas rapportering till förenklad rapport, delårsrapport och årsredovisning.

I november beslutade kommunstyrelsen om ett tillägg till rapporteringen inför årsredovisningen som avser nämndernas bidrag till inriktningsmålen. Tillägget markeras i blått i anvisning samt ny mall för nämndernas rapportering till KS inför årsredovisningen.

Bakgrund

Kommunen upprättar årligen en förenklad rapport, en delårsrapport och en årsredovisning för hela kommunkoncernen. Innehållet styrs av kommunallagen (KL), lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och riktlinjer som utfärdas av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

- *Förenklade rapporten* avser perioden januari till april 2025. Den innehåller information om nämndernas personalförhållanden samt ekonomiskt resultat, ställning och prognos för kommunens nämnder och bolag. Den förenklade rapporten är *inte* ett delårsbokslut och innehåller *inte* ett konsoliderat bokslut.
- *Delårsrapporten* avser perioden januari till augusti 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en delårsrapport som kommunfullmäktige därefter fastställer inom två månader.
- *Årsredovisningen* avser året 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som ska överlämnas till kommunfullmäktige för att fastställas senast 15 april året efter det verksamhetsår som avses.

Samtliga rapporter ovan baseras på uppgifter från kommunens nämnder och bolag. Innehåll i nämndernas rapportering till KS framgår i anvisning och mallar i det här dokumentet.

Mallarna skiljer sig åt eftersom rapporteringskraven är olika för respektive tidsperiod.

Syfte

Anvisningen ska möjliggöra sammanställning och bedömning av följande uppgifter:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- ekonomi- och personalförhållanden
- omfattning och förändringar kring privata utförare och avtalssamverkan
- status i arbetet med nämndernas interna kontroll

Nämnders rapportering till kommunstyrelsen

[2025-10-24]

- uppföljning av inriktningsmål och program

Uppgifterna utgör underlag för kommunstyrelsens uppsiktsplikt och för kommunstyrelsens uppföljningsrapporter till kommunfullmäktige under 2025.

Avgränsning

Anvisningen gäller för kommunens nämnder, inklusive gemensamma nämnder. Anvisning till kommunens bolag hanteras separat.

Tidplan för kvarvarande rapportering 2025

Datum för rapport jan–dec 2025	Aktivitet	Ansvar
4 februari	Tidplan och anvisningar fastställs och expedieras till kommunens nämnder	KSNAU
11 november	Reviderade anvisningar inför årsredovisningen fastställs och expedieras till kommunens nämnder	KS nau
5 januari 2026	Personalunderlag klara i systemen	SLK personal
13 januari 2026	Ekonomiunderlag klara i systemen	SLK ekonomi
16 januari 2026	Avstämningar balanskonton och bokslutsbilagor >3 mnkr kontrollerade och levererade till SLK ekonomi	ekonomichef/ nämndcontroller
6 februari 2026	Förvaltningens förslag till rapport från nämnden ska vara klar och inskickat till SLK budget enligt anvisning	respektive förvaltning
21 januari 2026	Avstämningar balanskonton och bokslutsbilagor <3 mnkr kontrollerade och levererade till SLK ekonomi	ekonomichef/ nämnd-controller
23 februari 2026	Nämndens fastställda rapport till KS (direktjusterad vid möte vid behov) ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi enligt anvisning	respektive nämnd
19 mars 2026	Delårsrapport/årsredovisning klar för granskning av revisionen	revisionen
9 april 2026	Förenklad rapport/delårsrapport/års-redovisning inlagd i Public 360	SLK ekonomi
14 april 2026	KSNAU hanterar förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KSNAU
14 april 2026	KS hanterar förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KS
XX april 2026	Revisionen lämnar yttrande	revisionen
10 april 2026	Information till CSG	stadsdirektör
27 april 2026	KF beslutar om förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KF

Anvisning för rapportering

Använd klarspråk

- Använd klarspråk och tillämpa kommunens skrivregler: [Skrivregler, språkvård](#).
- Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.

Namnge rapport

Namnge rapporten så här:

- KS-2024/01101 Xxxnämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till december.

Skicka in rapport

Skicka in rapport i Word-format enligt tidplan

- till SLK ekonomi och styrning, ksrapportering@umea.se
- till KS diarium; ksdiarium@umea.se.

Rapportens delar

Nämndens rapport till KS för perioden januari–december består av tre delar: verksamhetsuppföljning, personaluppföljning och ekonomiuppföljning.

I avsnitt och mallar som följer framgår krav på innehåll utformning.

1. Verksamhetsuppföljning

- Låt verksamhetsrapporten rymmas på *max fyra sidor* för stora nämnder och *max två sidor* för små nämnder, inklusive medföljande tabeller och grafer/diagram.
- Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf till rapporten i Excel-format.

Verksamhetsrapporten ska innehålla:

- nämndens bedömning av i vilken omfattning grunduppdraget har uppfyllts
- beskrivning av verksamhet och väsentliga händelser under perioden
- produktionsstatistik/nyckeltal
- rapport av nämndens genomförda aktiviteter/åtgärder relaterade till destinerade inriktningsmål och program samt vilka effekter/resultat det har medfört

- rapport av status för arbetet med eventuella tilläggsuppdrag som nämnden har tilldelats av kommunfullmäktige

Sammanställd uppföljning av inriktningsmål och program som innefattar hela kommunen s.k. programrapport, sammanställs av programansvarig tjänsteperson och programstyrgrupp. Rapport per inriktningsmål/program delges nämnder och bolag och bifogas till kommunens delårsrapport respektive årsredovisning.

2. Personaluppföljning

- Låt personaluppföljningen rymmas på *två sidor* inklusive medföljande tabell/tabeller i enlighet med bifogad mall.
- Gör en bedömning av i vilken omfattning de personalpolitiska målen har uppfyllts.
- Beskriv verksamhet och väsentliga händelser under perioden kopplade till nämndens verksamhetsplan och arbete med de personalpolitiska målen.
- Kommentera resultatmått, nyckeltal etc. Förklara eventuella avvikelser och beskriv åtgärder med anledning av detta.
- Nytt för i år; kommentera väsentliga förändringar i medeltal anställda.

3. Ekonomiuppföljning

- Låt ekonomirapporten rymmas på *två sidor* inklusive medföljande tabeller i enlighet med bifogade mallar. TN har utökat utrymme att beskriva ekonomi med anledning av nämndens investeringsvolym.
- I tabeller, ange sifferuppgifter med samma tecken som i uppföljningssystemet (Hypergene).
- Beskriv väsentliga orsaker till utfall jämfört med utfall föregående år och avvikelse mot budget för nämnden som helhet.
- Infoga inga underrubriker, bara löpande text.
- Beskriv vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras med anledning av eventuell avvikelse mot budget.
- Beskriv årsprognos/budgetavvikelse som tar hänsyn till effekter för vidtagna eller planerade åtgärder och förutsättningar som prognosen bygger på. Kommentera orsaker till prognosavvikelse för perioden januari–december.
- Beskriv väsentliga orsaker till avvikelser för investeringar och årsprognos för utfall investeringar och förutsättningar prognosen bygger på. Kommentera orsaker till prognosavvikelse för perioden januari–december.

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse för verksamheten:

- Privata utförare av större betydelse/omfattning ska enligt lag redovisas i kommunens årsredovisning. Sammanställning av privata utförare upparbetas av SLK och skickas ut till förvaltningarna.
- Samtliga nämnder ska bedöma och lämna uppgifter om nämndens nyttjande av privata utförare. Nämnd ska därför i samband redovisa om det har skett *väsentliga förändringar* när det gäller nämndens nyttjande av privata utförare under året.

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse för verksamheten:

- Samtliga nämnder ska bedöma och lämna uppgifter om *väsentliga förändringar* när det gäller nämndens nyttjande av avtalssamverkan (köp eller försäljning av tjänst till annan kommun/region) under året.

Uppföljning av intern kontroll

I samband med nämndens beslut om att godkänna nämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden ska nämnden även ta del av och godkänna rapport över nämndens arbete med intern kontroll för motsvarande period. [Använd mall för internkontrollplan på intranätet.](#)

Nämndens godkännande av rapport över internkontrollarbetet ska fastställas i egen att-sats och nämnden ska bedöma om nämndens interna kontroll är tillräcklig och ändamålsenlig.

Rapporten för perioden januari-december namnges enligt nedan:

- KS-2024/01101 Xxxnämndens rapportering av intern kontroll för perioden januari till december.

Rapporterna skickas till KS diarium; ksdiarium@umea.se.

Kontakt

- Kontakta i första hand din förvaltnings ekonomi- eller HR-chef.
- Kontakta i andra hand SLK ekonomi och styrning, SLK HR eller kommunkansli beroende på vad det handlar om.

Mall för nämnders rapport

Mall för respektive rapport följer i varsin bilaga.

- Spara ner respektive mall som ett separat dokument och namnge enligt ovan.
- Fyll mallen med nämndens rapport enligt anvisning.

Rapport till KS, januari–december 2025	8
Verksamhetsuppföljning	8
Personaluppföljning	10
Ekonomiuppföljning	12
Redovisning av externa utförare av väsentlig betydelse	14
Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse	14
Ekonomiuppföljning, tekniska nämnden.....	15
Uppföljning av inriktningsmål och program för verksamhetsåret 2025.....	18

[xxnämndens rapport till KS, januari–december 2025]

Verksamhetsuppföljning

[Låt verksamhetsrapporten rymmas på *max 4 sidor* för stora nämnder och *max 2 sidor* för små nämnder inklusive tabeller/grafer/diagram.]

Nämndens grunduppdrag

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad nämnden har verkställt sitt grunduppdrag under perioden.]

[Xxxnämnden]	Bedömning av nämndens grunduppdrag
[Nämndens grunduppdrag i sin helhet]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Eventuell uppdelning av nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhet/kärnprocess:]	
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]

[Använd tredelad bedömningsskala i tabellen för nämndens bedömning:]

Bedömningskriterium	Definition
I hög grad uppfyllt	Nämnden har under perioden verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög omfattning i enlighet med planeringsdirektivet, nämndens verksamhetsplan och givna förutsättningar.
I viss grad uppfyllt	Nämnden har under perioden verkställt delar av sitt grunduppdrag, men nämnden behöver vidta åtgärder inom vissa områden.
Inte uppfyllt	Nämnden har under perioden inte alls eller i liten omfattning uppfyllt sitt grunduppdrag.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för nämndens bedömning enligt ovan (motivera bedömningen).]

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

[Beskriv kortfattat hur verksamheten har utvecklats under perioden, inklusive eventuella väsentliga händelser som har inträffat och som har haft stor påverkan på nämndens verksamhet.]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

[Vid behov, infoga tabell, grafer och eller diagram som beskriver verksamhetens utveckling/resultat. Redovisa med fördel statistik/nyckeltal över tid (trend) eller i form av jämförelse med andra kommuner. Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf i excel-format.]

[Små nämnder gör en beskrivning för hela nämnden. Större nämnder kan med fördel dela upp avsnittet per verksamhet/huvudprocess.]

Nämndens arbete med inriktningsmål och program

[Beskriv kortfattat nämndens arbete med att genomföra inriktningsmål och bidra till fokusområden inom programmen samt vilka effekter/resultat det har medfört.

[Vid behov, infoga tabell, grafer och eller diagram som beskriver utveckling/resultat. Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf i Excel-format.]

[Beskrivning kan med fördel delas upp på respektive program.]

Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige

[Använd tabell och lämna upplysningar om utfall och förväntad utveckling när det gäller uppdrag från kommunfullmäktige. Avsnittets omfattning styrs av hur många KF-uppdrag nämnden har tilldelats. Gör även en bedömning av uppdragets status vid årets slut.]

Uppdrag	Status jan–dec	Motivering/kommentar
[Uppdrag xx från KF till nämnd]	Genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag yy från KF till nämnd]	Delvis genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag zz från KF till nämnd]	Inte genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]

Personaluppföljning

[Låt personalrapporten rymmas på 2 *sidor* inklusive medföljande tabell/tabeller. Bedöm status utifrån nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen. Redovisa kortfattat genomförd verksamhet och viktiga händelser i förhållande till nämndens planering för målen enligt VP 2025. Ta hjälp av rekommenderade resultatmått (VP PN 2024-11-12). Vid avvikelser beskriv vad det beror på och vilka åtgärder som har vidtagits.]

Nämndens arbete för att nå personalpolitiska mål

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad nämnden har genomfört sitt arbete för att nå de personalpolitiska målen under perioden.]

[Xxxnämnden]	Bedömning av nämndens arbete med personalpolitiska mål
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

[Beskriv under varje rubrik]

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

[Beskriv]

Ledarskap (mål 6)

[Beskriv]

Friskfaktorer (mål 7)

[Beskriv]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

Resultatmått	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	Män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid							
Andel långtidsfriska (%)							
Andel heltidsanställda (%)							
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)							
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)							
Medarbetarenkäten, medelvärde							

Ekonomiuppföljning

[Låt ekonomirapporten rymmas på 2 *sidor* inklusive medföljande tabeller. Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.]

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

[Beskriv på *högst en halv sida* eventuella väsentliga händelser som har haft påverkan på nämndens ekonomi, till exempel nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat, som har inträffat under perioden januari–december. Det kan också vara händelser som har inträffat efter december, men innan nämnden har fastställt sin rapport.]

[Exempel på händelser av väsentlig betydelse kan vara:

- händelser som har påverkat nämndens verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som nämnden har genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister som nämnden har involverats i.]

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

[Beskriv utfall, eventuell budgetavvikelse och orsaker till avvikelse. Beskriv utfall i jämförelse med föregående år och orsaker till avvikelse. Beskriv även prognosavvikelse och orsaker till den.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter							
Verksamhetens kostnader							
Verksamhetens nettokostnad							

Investeringar

[Beskriv utfall av investeringar, eventuell budgetavvikelse, prognosavvikelse och orsaker till avvikelser.]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognosavvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar						

Ombudgetering av investeringar

[Beskriv behov av ombudgetering av investeringsmedel. Behov av ombudgetering ska ske i enlighet med regler och anvisning för ombudgetering (se bifogad fil) samt med stöd av mall för ombudgetering investeringar (se bifogad fil).]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse

[Beskriv på *max en halv sida* väsentliga förändringar som har skett av nämndens nyttjande av privata utförare under 2025. Med väsentliga förändringar avses till exempel om nämnden har ingått nya avtal med privata utförare under året, om nämnden har övertagit verksamhet från privata utförare under året eller om andelen privata utförare inom ett verksamhetsområde har förändrats. Använd antal, andel och kostnadsbelopp för att beskriva väsentliga förändringar.]

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse

[Beskriv på *max en halv sida* väsentliga förändringar som har skett av nämndens nyttjande av avtalssamverkan (köp eller försäljning av tjänst till annan kommun/region) under 2025. Med väsentliga förändringar avses till exempel om nämnden har ingått nya avtal av väsentlig betydelse.]

Ekonomiuppföljning, tekniska nämnden

[Låt tekniska nämndens ekonomirapport rymmas på 2 *sidor* inklusive medföljande tabeller. Redovisning av investeringar inkluderas *inte* i detta krav. Använd inga underrubriker utan bara löpande text. Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.]

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

[Beskriv på *högst en halv sida* eventuella väsentliga händelser som har haft påverkan på nämndens ekonomi, till exempel nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat, som har inträffat under perioden januari–december. Det kan också vara händelser som har inträffat efter december, men innan nämnden har fastställt sin rapport.]

[Exempel på händelser av väsentlig betydelse kan vara:

- händelser som har påverkat nämndens verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som nämnden har genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister som nämnden har involverats i.]

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

[Beskriv utfall, eventuell budgetavvikelse och orsaker till avvikelse. Beskriv utfall i jämförelse med föregående år och orsaker till avvikelse. Beskriv även prognosavvikelse och orsaker till den.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter							
Verksamhetens kostnader							
Verksamhetens nettokostnad							

Investeringar

[Beskriv i tabell utfall avseende investeringar på sammanställd nivå, eventuell budgetavvikelse, prognosavvikelse och orsaker till dessa avvikelser.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar						

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall helår 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Fastighet						
Gator och vägar						
Parker						
IT						
Övrigt						
Summa						

[Specificera utfall, budgetavvikelse och prognos för året samt hela projektets investeringsutgift för de tio största investeringsprojekten (reinvesteringsprojekt exkluderade) för fastighet respektive gator, vägar och parker.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall helår 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
[Projekt 1]						
[Projekt 2]						
[Projekt 3]						
[Projekt 4]						
[Projekt 5]						
Summa						

[Beskriv även avvikelser i text för ovanstående investeringar:

- mot budget
- prognos för årets samt hela projektets ackumulerade investeringsutgift
- tidsmässiga förseningar och förskjutningar

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

- orsaker till eventuella avvikelser.]

Ombudgetering av investeringar

[Beskriv behov av ombudgetering av investeringsmedel. Behov av ombudgetering ska ske i enlighet med regler och anvisning för ombudgetering (se bilaga 1) samt med stöd av mall för ombudgetering investeringar (bilaga 2).]

Uppföljning av inriktningsmål och program för verksamhetsåret 2025

Programansvarig chef/tjänsteperson och programstyrgrupp följer upp och sammanställer övergripande rapport av inriktningsmål och program. De som ingår i en programstyrgrupp från respektive förvaltning ansvarar för att bidra med underlag enligt programstyrgruppens tidplan och arbetssätt.

Rapporten skickas senast nedan datum till enheten för styrning och samordning, som infogar den i kommunstyrelsens uppföljningsrapporter.

När	Programrapport
21 januari 2026	Programrapport för januari–december (T3) 2025

Sammanställd rapport per inriktningsmål/program delges därefter berörda nämnder/bolag och biläggs till kommunens årsredovisning.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 337

Diariennr: KS-2024/01101

**Revidering av Anvisning för nämndernas
rapportering T3 2025****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa reviderad anvisning för nämnders rapportering till
kommunstyrelsen T3 2025.

att ge ekonomidirektör mandat att vid behov genomföra redaktionella
ändringar i anvisningen och distribuera reviderad anvisning till
kommunens nämnder.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade i februari om en anvisning för nämnders
rapportering till kommunstyrelsen 2025. Anvisningen innehöll
tidplan för rapportering samt krav på innehåll och utformning av
respektive nämnds rapporter till kommunstyrelsen för verksamhetsåret
2025.

I samband med utvärderingen av planeringsprocess inför 2026 framkom
behov av att stärka nämndernas uppföljning och rapportering av de
insatser och åtgärder nämnden vidtagit utifrån fullmäktiges
inriktningsmål samt vilka effekter/resultat som uppnåtts som en följd av
dessa insatser/åtgärder. Samma behov påtalades även i samband med
kommunrevisionens grundläggande granskning av nämnder och styrelse
för 2024 (slutrapporterades 15 maj 2025 vid möte mellan presidierna i KF
och KS samt kommunrevisionen). Inom ramen för den grundläggande
granskningen av kommunstyrelsen har kommunrevisionen noterat att
övriga nämnder i varierande grad styr och följer upp utifrån
inriktningsmålen. Kommunrevisionen har även påtalat att enskilda
nämnder påtalat att anvisningar och former för denna uppföljning saknas.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Kommunstyrelsens arbetsutskott (2025-09-09 § 252) gav därför stadsledningskontoret i uppdrag att upparbeta förslag till justerad anvisning för nämndernas rapportering T3 2025.

Förslag till justerad anvisning är upparbetad med tillägg avseende nämndernas rapportering av åtgärder för att bidra till inriktningsmålen. Anvisning med markeringar bifogas. I övrigt är inga andra förändringar gjorda utifrån den ursprungliga anvisningen.

Beslutsunderlag

Reviderad anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen T3 2025

Reviderad anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen T3 2025_med markeringar

Bilaga 1. Ombudgetering investeringar bokslut 2025 (oförändrad)

Bilaga 2. Mall ombudgeteringar investeringar (oförändrad)

Beredningsansvariga

Lina Renfors

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder

Tjänsteskrivelse

2025-10-07

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00013

Årsärende 2025: Finans- och kraftrapport

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

Att godkänna Finans- och kraftrapport september 2025

Ärendebeskrivning

Med anledning av de regler och delegationer som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om avseende finans- och kraftverksamhet rapporteras månadsvis positioner och genomförda affärer för att kommunstyrelsen ska vara uppdaterad om dessa verksamhetens positioner samt att beslutade regler och ramar följs.

Beslutsunderlag

Finans- och kraftrapport september 2025

Beredningsansvariga

Anna-Karin Nilsson

Anna Westerlund

Beslutet ska skickas till

Olof Jansson

Förnamn, Efternamn
Befattning

Anna-Karin Nilsson
Portföljförvaltare

FINANS- & KRAFTRAPPORT

SEPTEMBER 2025

Handläggare, Finans: Anna Westerlund
 Handläggare, Kraft: Anna-Karin Nilsson
 Ansvarig: Olof Jansson

Internbankens finansiella positioner

mnkr

Upplåning	sep-25	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte
Internbankens skuldportfölj	10 447,8	76,8	40,3
Totalt	10 447,8	76,8	40,3

Utlåning	sep-25	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte
Umeå kommun	1 886,2	-25,8	12,3
UKF	8 474,0	98,9	25,5
Folkets Hus	87,6	3,8	2,5
Totalt	10 447,8	76,8	40,3

Umeå kommuns nettouplåning

mnkr

	sep-25	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte
Internbanken	1 886,2	-25,8	12,3
4H - Röbäck	0,0	0	0
Nettoskuld	1 886,2	-25,8	12,2

UKFs upplåning

mnkr

UKF-koncernen	I-banken	Externt	Totalt	Förändr. fg mån
Bostaden	3 996,5		3 996,5	-45,9
Umeå Energi	1 475,9	368,6	1 844,5	31,5
VAKIN	1 746,7		1 746,7	41,3
INAB	674,4		674,4	0,4
Umeå Hamn	748,5		748,5	14,5
UKF	-86,6	360,0	273,4	35,0
Övriga	-81,5		-81,5	16,3
UKF-koncernen	8 474,0	728,6	9 202,5	93,1

Umeå kommuns räntenetto

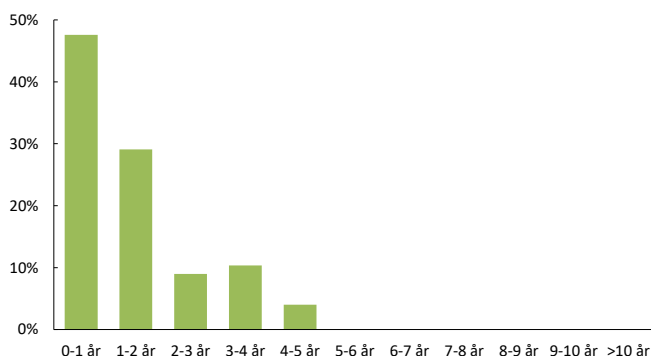
mnkr

	sep-25
Internbankens nettointäkt	40,2
Umeå kommuns räntekostnad	-30,5
Umeå kommuns räntenetto	9,6

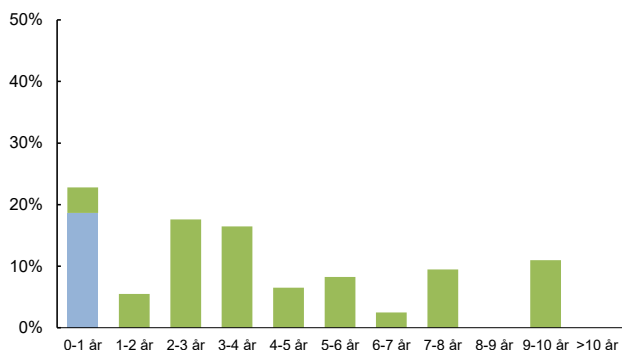
Internbankens skuldportfölj

Total skuld (mnkr)	10 023,0
varav bundet	8 155,0
varav rörlig ränta	1 868,0

Kapitalförfall

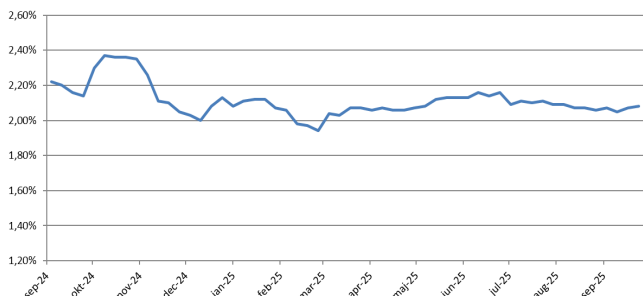

Ränteförfall

Skuldportföljens upplåningsränta
 per 2025-09-30 2,06%

*exkl. 0.45% internbanksmarginal

FINANS- & KRAFTRAPPORT
SEPTEMBER 2025

Skuldportföljens finansiella nyckeltal - avstämning mot finansiella regler

FINANSIERINGSRISK

RÄNTERISK

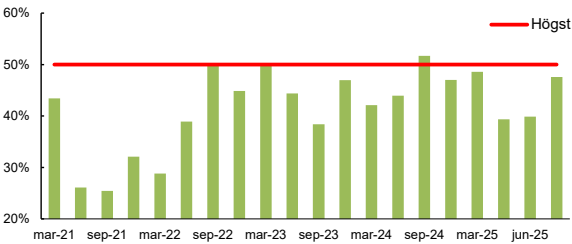
FINANSIELL MOTPARTSRISK

Finansieringsrisk

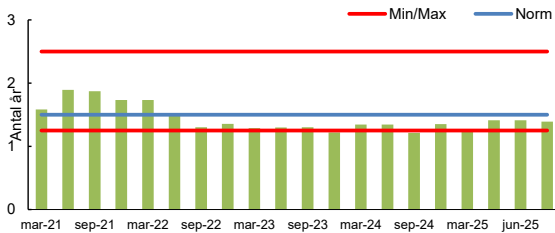
Finansiella regler	sep-25	Inom reglerna
A. Högst 50% får förfalla inom 1 år	47,6%	JA
B. Snittkapitalbindning 1,25-2,5 år, norm 1,5 år	1,39	JA
C. Likviditetsreserv minst 400 mnkr	934	JA
Genomsnittlig kreditmarginal	0,27%	

Kommentar
A.
B.
C.

A. Andel kapitalförfall inom 1 år

B. Kapitalbindningstid

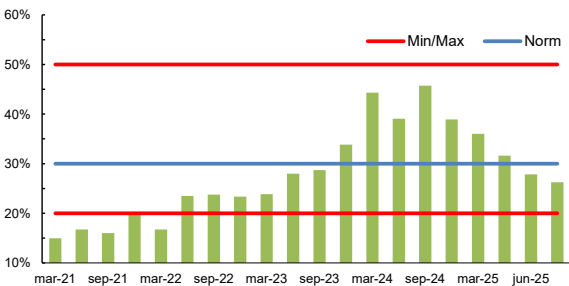

Ränterisk

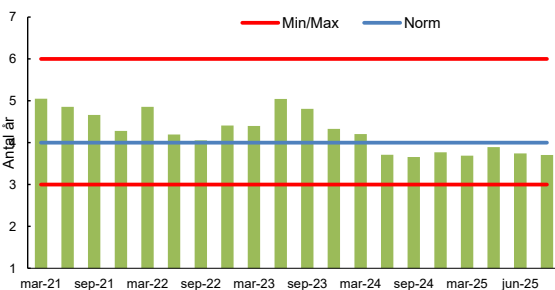
Finansiella regler	sep-25	Inom reglerna
A. Ränteförfall inom 0-1 år lägst 20% och högst 50%, norm 30%	26%	JA
B. Snitträntebindning 3 - 6 år, norm 4 år	3,71	JA
C. Lån eller derivat > 10 år ska motiveras	9,5	JA
D. Icke tillåtna derivat	Nej	JA
E. Uställda optioner nya derivat	Nej	JA
F. Derivatvolym < kreditvolym	Ja	JA

Kommentar
A.
B.
C.
D.
E.
F.

A. Andel ränteförfall inom 1 år

B. Räntebindningstid

Motpartsrisk

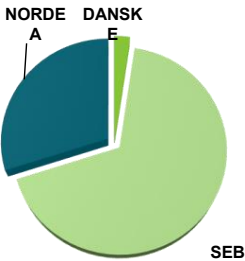
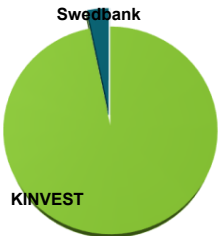
Finansiella regler
Vid affärssuppgörelser som avser lån, derivat och extern placering av likvida medel ska motpartens långa kreditvärdighet hos kreditvärderingsinstitutet Moody's vara lägst A2 eller hos S&P lägst A-.

Kommentar

Kreditgivare	S&P rating	mnkr	Andel
KINVEST	AAA	9 906,5	103%
Swedbank	A+	-333,5	-3%
Totalt		9 573,0	100%

Derivatgivare*	S&P rating	mrdrkr	Andel
DANSKE	A+	200,0	2%
SEB	AA-	5 760,0	68%
NORDEA	AA-	2 545,0	30%
Totalt		8 505,0	100%

* inkl fwd startade

Marknadsräntor och kommentar

3M Stibor och 5års Swap

Senaste riksbanksprotokoll talar för att styrräntan troligtvis ligger kvar på 1,75% de kommande tre-fyra mötena. Ändå är det mer troligt med en sänkning än en höjning under 2026. Förra veckans förbättrade konsumentförtroende var nödvändigt men läget är fortfarande svagt samtidigt som detaljhandelsföretagen är den bransch med bäst tillförsikt enligt KI-barometern. Det finns förhoppningar om en återhämtning i konsumtionen, men det går inte att dra några starka slutsatser från en enskild månad. Detaljhandelsförsäljningen har varit mer volatil än vanligt under 2025.

Donationsmedel

mnkr

	sep-25	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte*
Marknadsvärde	19,5	1,0	2,0

* inkl. utdelning

Borgen

mnkr

	2024-12-31*	Förändr. årsskifte
Kommunägda företag	1 166,6	-24,6
Extern borgen	100,2	-2,5
Totalt	1 266,8	-27,1

* uppdateras årsvis

Pensionsstiftelser

mnkr

	Marknadsvärde		Avkastning mån		Avkastning 2025		Avk. sedan start *	
	Kommun***	UKF**	Portfölj	Index	Portfölj	Index	Portfölj	Index
TOTALVÄRDE	180,2	164,8	0,4%	0,9%	2,0%	3,0%	6,6%	6,5%
VÄRDE fg mån	179,6	164,2						

* Start 2012-10-31. Avkastning anges på årsbasis

** Avyttrat 8,9 mnkr 0425 för utbetalning av gottgörelse

** Avyttrat 13,8 mnkr 0625 för utbetalning av gottgörelse

Marknadskommentar - krafthandel

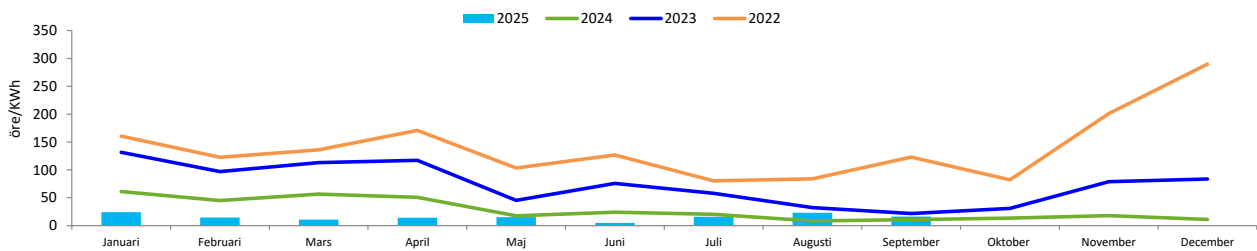
Förbättrad hydrologi efter stora nederbördsmängder är en förklaring både till lägre priser under månaden och att prisförväntan framåt har kommit ned något. Produktionsvolymen i Stornorrfors är fortfarande god.

Krafthandelns produktion och resultat

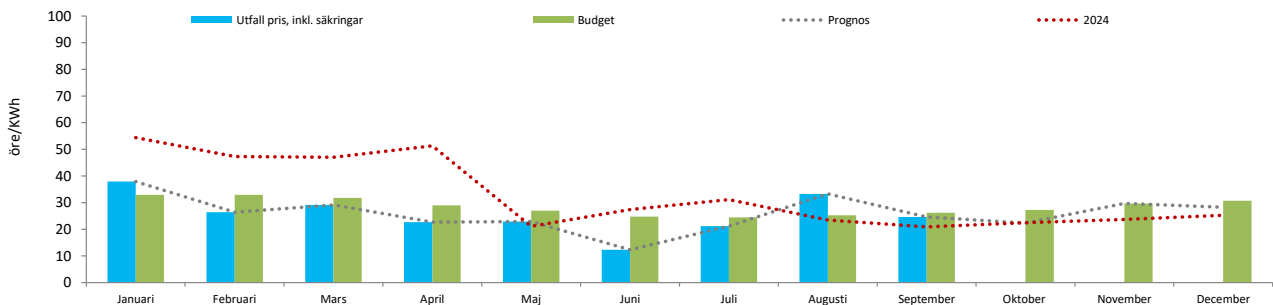
mnkr

	September 2025	Budget	Avvikelse	Ack utfall	Ack budget	Ack avvikelse	Årsprognos	Årsbudget	Avvikelse
Totalt resultat	9,1	8,9	0,2	80,6	86,2	-5,6	105	117	-12

Marknadens spotpris, historiskt månadsmedel

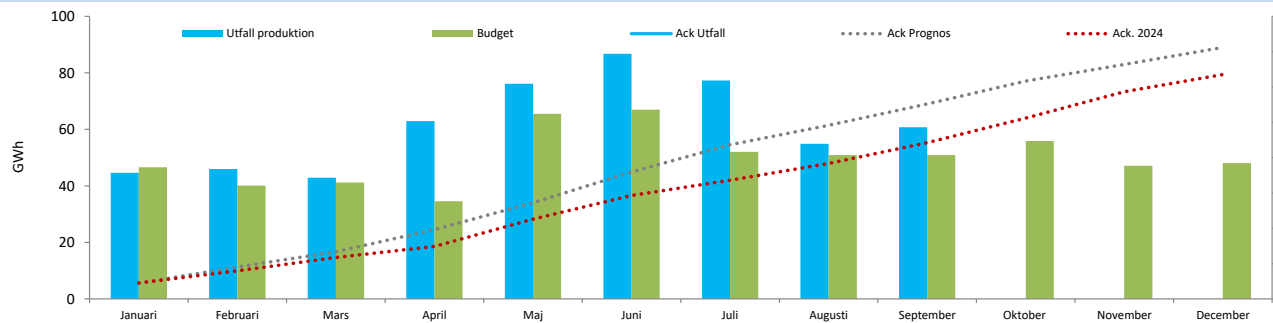

Produktionspris inkl. säkringar

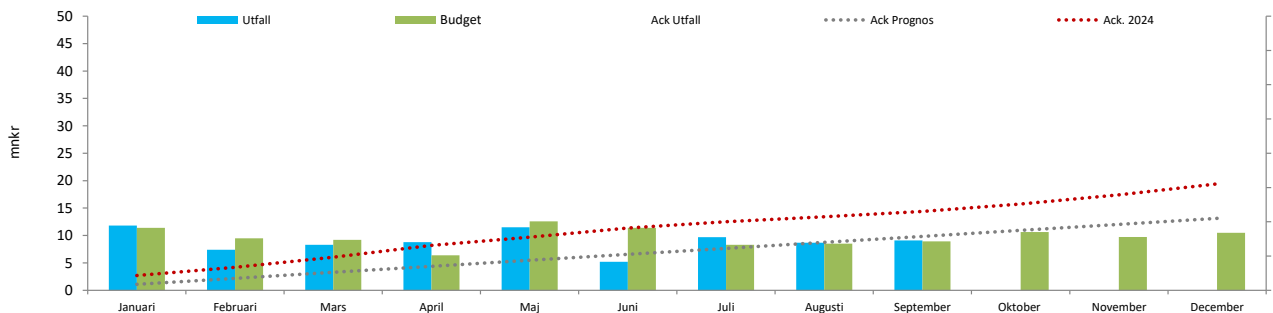
Produktion, Kommunens andel - 25,85% av Stornorrfors

GWh

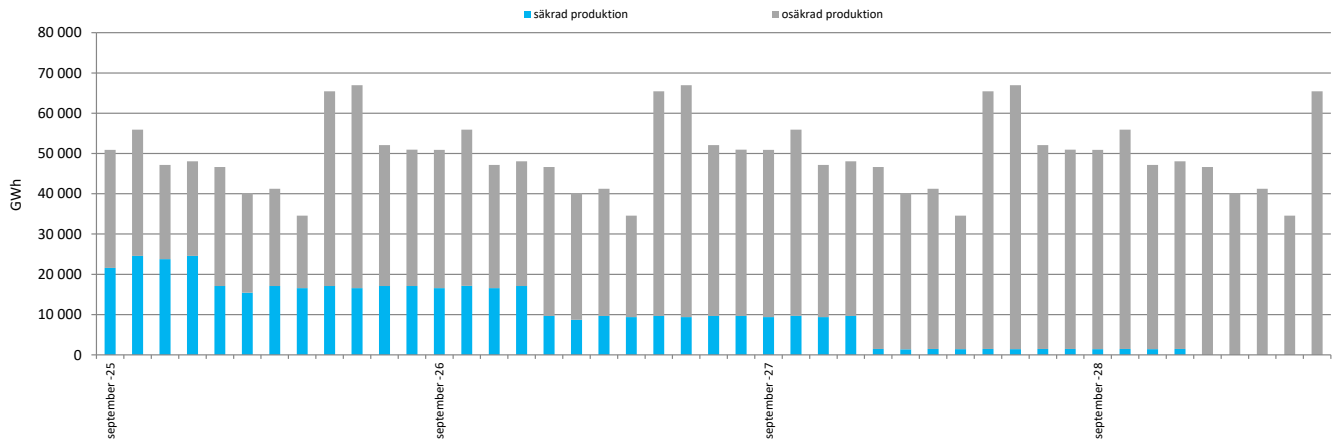
Resultat - Kraftverksamhet

mnkr

Prissäkrade produktionsvolymer

En målsättning med kommunens försäljning av sin andelskraft är att få en över åren jämn, stabil och sannolik försäljningsintäkt. Strategin för att uppnå detta är en indexliknande hantering där terminsaffärer genomförs kontinuerligt och strukturerat. Genom att över tiden fylla på säkringsvolymer för varje kalenderår uppstår en prisutjämnande effekt. Nedan redovisas prognostiserade produktionsvolymer samt hur stor del av dessa som är prissäkrade.

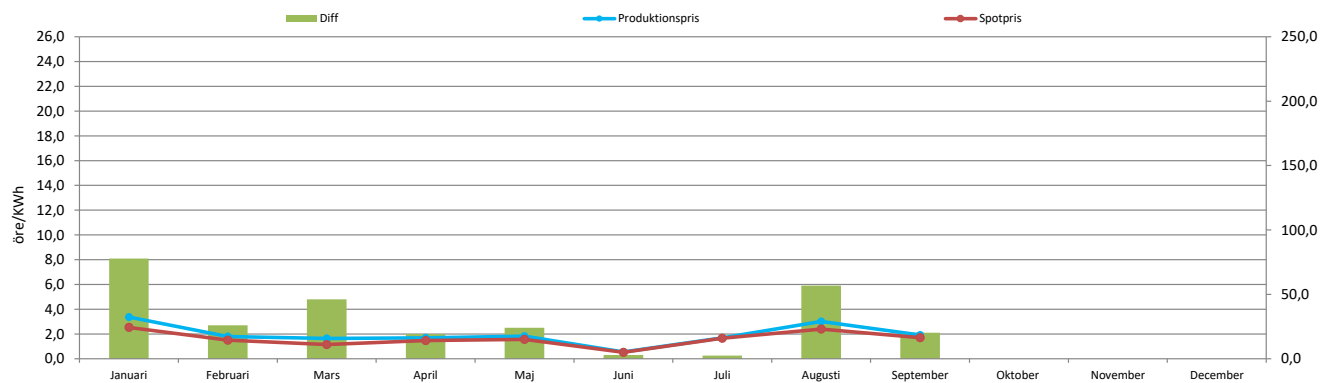

Optimering

öre/KWh

Umeå kommun är delägare i Stornorrfor kraftverk till 25,85% och därmed berättigad till samma andel av den kraft som produceras. Kommunen har enligt avtal rätt att fiktivt, inom avtalat intervall, "köra" sin produktionsandel som om det vore en egen kraftstation. Målsättningen med kommunens "körning" är därför att optimera produktionen och resultatet genom att planera sitt kraftuttag.

Kurvorna visar de olika priserna medan höjden på staplarna beskriver skillnaden mellan det pris som optimeringen åstadkommit och det verkliga genomsnittliga spotpriset.

Ekonomifunktionen

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Olof Jansson
Finanschef

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 338

Diariennr: KS-2025/00013

Finans- och kraftrapport september 2025**Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna Finans- och kraftrapport september 2025 enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

Med anledning av de regler och delegationer som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om avseende finans- och kraftverksamhet rapporteras månadsvis positioner och genomförda affärer för att kommunstyrelsen ska vara uppdaterad om dessa verksamhetens positioner samt att beslutade regler och ramar följs.

*Förslag till beslut (tjänsteskrivelsen)**Kommunstyrelsen beslutar**att godkänna Finans- och kraftrapport september 2025.***Beslutsunderlag**

Finans- och kraftrapport september 2025

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning 2025-10-21

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar att bordlägga ärendet på grund av tidsbrist.

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning 2025-11-04

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beredningsansvariga

Anna-Karin Nilsson

Anna Westerlund

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Beslutet ska skickas till

Olof Jansson

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

§ 314

Diariennr: KS-2025/00013

Finans- och kraftrapport september 2025

Beslut

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar

att bordlägga ärendet på grund av tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Med anledning av de regler och delegationer som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om avseende finans- och kraftverksamhet rapporteras månadsvis positioner och genomförda affärer för att kommunstyrelsen ska vara uppdaterad om dessa verksamhetens positioner samt att beslutade regler och ramar följs.

Förslag till beslut (tjänsteskrivelsen)

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna Finans- och kraftrapport september 2025.

Beslutsunderlag

Finans- och kraftrapport september 2025

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar att bordlägga ärendet på grund av tidsbrist.

Beredningsansvariga

Anna-Karin Nilsson

Anna Westerlund

Beslutet ska skickas till

Olof Jansson

Sida 2 av 2

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2025-08-19

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienum: KS-2025/00616

Avslut av stiftelse: Umeå stads invalid- och beväringsskassa

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

- ansöka om att få sammanlagga Umeå stads invalid- och beväringsskassa med stiftelsen Biståndsfonden

Ärendebeskrivning

Umeå stads invalid- och beväringsskassas ursprung är något oklar. Dåvarande stadsfullmäktiges beredningsutskott undersökte 1909-1911 kassans ursprung och bestämmelser. De kunde inte hitta några föreskrifter och då kassan inte omfattades av statlig reglering som andra liknande kassor kom de fram till att stadsfullmäktige hade rätt att fastställa bestämmelser. Den 17 februari 1911 fastställdes följande ändamål.

Ränteavkastningen från kassan ska användas till:

- i första hand till sådana i torftig belägenhet stadda värnpliktige, tillhörande Umeå stad, som under värnpliktens fullgörande ådragit sig sjukdom eller annan skada*
- i andra hand till dylika värnpliktiges likaledes i torftig belägenhet stadda hustrur, barn eller föräldrar; samt*
- i tredje hand till sådana anhöriga till värnpliktige, som för sin utkomst äro beroende af den värnpliktiges arbetsförtjänst.*

Senare ansökte kommunen om en permutation av ändamålet med stiftelsen och kammarkollegiet medgav 1975-02-12 följande.

Avkastningen från kassan får utbetalas till såväl värnpliktig som medlem av värnpliktiges familj för att tillgodose sådant av militärtjänstgöring föranlett särskilt behov som in te kan tillgodoses inom ramen för gällande familjebidragsförfattningar och inte heller bedöms skäligen kunna avhjälpas i annan ordning.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00616

Det är oklart om skrivningen skulle ersätta det tidigare ändamålet eller komplettera det, eftersom det inte framgår inte av beslutet. Oavsett är ändamålen väldigt lika.

Syftet med stiftelsen har varit svårt att uppfylla och den har inte delat ut några medel de senaste 30 åren eftersom sökande saknas. Att båda regementen som tidigare fanns i Umeå är nedlagda sedan många år gör också att ändamålet är svårare att uppnå. Antalet värnpliktiga i Umeå stad är färre och det finns inte en lika bra informationskanal för att informera värnpliktiga i andra städer om stiftelsen på samma sätt som när det fanns regemente i staden.

För att möjliggöra en ökad utdelning och nyttjande av stiftelsens medel behövs ett bredare ändamål. Ändamålet ska fortfarande möjliggöra att värnpliktiga och deras familjer kan söka stöd om behov skulle uppstå framöver. Därför föreslås en sammanläggning med Stiftelsen Biståndsfonden som har följande ändamål:

Avkastningen får, sedan minst en tiondel lagts till kapitalet, användas till punktvisa hjälpinsatser till personer eller familjer, som lider av fysiskt, psykiskt eller socialt handikapp och som hamnat i en akut hjälpbehovssituation.

En sammanläggning skulle minska administrationen, öka effektiviteten och öka möjligheterna till utdelning. Värnpliktiga i Umeå och deras familjer skulle fortsatt kunna söka stöd om behov skulle uppstå framgent. Stiftelsen Biståndsfonden består av en sammanläggning av 34 donationer som tidigare förvaltats av Umeå kommun. Vid en eventuell sammanläggning skulle information om Invalid och bevärfingskassan läggas in i Biståndsfondens donationsbok.

Umeå stads invalid- och bevärfingskassa har en kapitalspärr som förhindrar att hela kapitalet får användas fritt och kapitalet på 781 778 kr är mer än 10 prisbasbelopp, vilket innebär att en sammanläggning kräver tillstånd från Kammarkollegiet.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Protokollsutdrag Stadsfullmäktige 1911

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

3 av 3

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00616

— 69 —

9134 Umeå stads Invalid- och bevaringskassa.

Utdrag av protokoll, hållet vid sammanträde med stadsfullmäktige i Umeå den 17 februari 1911.

§ 15.

Sedan stadsfullmäktige till beredningsutskottet för yttrande remitterat revisorernas af stadens räkenskaper för år 1909 afgifna betänkande rörande stadens "Invalid- och bevaringskassa" hade utskottet till fullmäktige inkommit med ett så lydande utlåtande: (Se Bil. § 15).

Herr Rosén yrkade bifall till beredningsutskottets förslag med den förändring, att kassan borde öfverlämnas till fattigvårdsstyrelsen att af denna särskildt förvaltas samt att för undvikande af misstydning rörande användandet af ränteafkastningen stadgades, att densamma finge användas

1:o) i första hand till sådana i torftig belägenhet stadda värnpliktige, tillhörande Umeå stad, som under värnpliktens fullgörande ådragit sig sjukdom eller annan skada;

2:o) i andra hand till dylika värnpliktiges likaledes i torftig belägenhet stadda hustrur, barn eller föräldrar; samt

3:o) i tredje hand till sådana anhöriga till värnpliktige, som för sin utkomst äro beroende af den värnpliktiges arbetsförtjänst.

Hvad herr Rosén yrkat, blev af fullmäktige bifallet.

Som ovan

In fidem

Ernst Humble.

Justerat den 22 Februari 1911.

O. Th. Bergström.

Bertil Lagerqvist.

P. A. Lundmark.

(Bil. § 15).

Utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde med stadsfullmäktiges i Umeå beredningsutskott den 10 Februari 1911.

§ 1.

I anledning af revisorernas af stadens räkenskaper för år 1909 gjorda erinringar och förslag angående "Invalid och bevaringskassan", till hvilken

— 70 —

staden vid 1909 års utgång hade en skuld af kr. 12,142: 17 hade utskottet sökt utreda, huru kassan uppstått, samt om kassans förvaltning och användandet af dess afkastning funnes några bestämmelser, men hade härom icke kunnat erhållas andra upplysningar, än hvad som funnes angivet i framlidne Borgmästaren J. G. Rothoffs "Upplysningar och uppgifter rörande Umeå stad", och hvilket vore i revisionsberättelsen intaget.

Af nämnda anteckning syntes framgå, att kassan rörande sin uppkomst vore av helt och hållet enskild natur och icke jämförlig med öfriga invalid-bevaringskassor inom länet, för hvilka Kungl. Maj:t den 19 Oktober 1906 fastställt reglemente, och hvilka kassor från början bildats af afgifter som enligt 1765 års knekteroteringsverk för Västerbotten utgått dels af vissa från in natura rotering uteslutna udda mantal och dels från åtskilliga gästgiveri- och posthemman.

Under sådana förhållanden syntes det utskottet, som att stadsfullmäktige hade full frihet att bestämma angående kassans användning, och ville utskottet i sådant afseende föreslå, att kassan överlämnades till fattigvården att av denne särskildt förvaltas med villkor, att räntan användes som understöd, 1) i första hand till sådana värnpliktige, tillhörande Umeå stad, som under värnpliktens fullgörande ådragit sig sjukdom eller annan skada, 2) i andra hand till dylika värnpliktiges i torvtig belägenhet stadda hustrur, barn eller föräldrar samt 3) i tredje hand till sådana anhöriga till värnpliktige, som för sin utkomst äro beroende af den värnpliktiges arbetsförtjänst, och skulle fattigvårdsstyrelsen äga rätt att till kapitalet lägga,, hvad af räntan under ett år för afsedda ändamålet icke komme till användning.

Som ovan

In fidem

Ernst Humble.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 339

Diarienum: KS-2025/00616

Avslut av stiftelse: Umeå stads invalid och beväringsskassa**Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen beslutar

att ansöka om att få sammanlägga Umeå stads invalid- och beväringsskassa med stiftelsen Biståndsfonden.

Ärendebeskrivning

Umeå stads invalid- och beväringsskassans ursprung är något oklart. Dåvarande stadsfullmäktiges beredningsutskott undersökte 1909-1911 kassans ursprung och bestämmelser. De kunde inte hitta några föreskrifter och då kassan inte omfattades av statlig reglering som andra liknande kassor kom de fram till att stadsfullmäktige hade rätt att fastställa bestämmelser. Den 17 februari 1911 fastställdes följande ändamål.

Ränteavkastningen från kassan ska användas till:

- i första hand till sådana i torftig belägenhet stadda värnpliktige, tillhörande Umeå stad, som under värnpliktens fullgörande ådragit sig sjukdom eller annan skada*
- i andra hand till dylika värnpliktiges likaledes i torftig belägenhet stadda hustrur, barn eller föräldrar; samt*
- i tredje hand till sådana anhöriga till värnpliktige, som för sin utkomst äro beroende af den värnpliktiges arbetsförtjänst.*

Senare ansökte kommunen om en permutation av ändamålet med stiftelsen och kammarkollegiet medgav 1975-02-12 följande.

Avkastningen från kassan får utbetalas till såväl värnpliktig som medlem av värnpliktigs familj för att tillgodose sådant av militärtjänstgöring

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

föranlett särskilt behov som in te kan tillgodoses inom ramen för gällande familjebidragsförfattningar och inte heller bedöms skäligen kunna avhjälpas i annan ordning.

Det är oklart om skrivningen skulle ersätta det tidigare ändamålet eller komplettera det, eftersom det inte framgår inte av beslutet. Oavsett är ändamålen väldigt lika.

Syftet med stiftelsen har varit svårt att uppfylla och den har inte delat ut några medel de senaste 30 åren eftersom sökande saknas. Att båda regementen som tidigare fanns i Umeå är nedlagda sedan många år gör också att ändamålet är svårare att uppnå. Antalet värnpliktiga i Umeå stad är färre och det finns inte en lika bra informationskanal för att informera värnpliktiga i andra städer om stiftelsen på samma sätt som när det fanns regemente i staden.

För att möjliggöra en ökad utdelning och nyttjande av stiftelsens medel behövs ett bredare ändamål. Ändamålet ska fortfarande möjliggöra att värnpliktiga och deras familjer kan söka stöd om behov skulle uppstå framöver. Därför föreslås en sammanläggning med Stiftelsen Biståndsfonden som har följande ändamål:

Avkastningen får, sedan minst en tiondel lagts till kapitalet, användas till punktvisa hjälpinsatser till personer eller familjer, som lider av fysiskt, psykiskt eller socialt handikapp och som hamnat i en akut hjälpbehovssituation.

En sammanläggning skulle minska administrationen, öka effektiviteten och öka möjligheterna till utdelning. Värnpliktiga i Umeå och deras familjer skulle fortsatt kunna söka stöd om behov skulle uppstå framgent. Stiftelsen Biståndsfonden består av en sammanläggning av 34 donationer som tidigare förvaltats av Umeå kommun. Vid en eventuell sammanläggning skulle information om Invalid och bevaringskassan läggas in i Biståndsfondens donationsbok.

Umeå stads invalid- och bevaringskassa har en kapitalspärr som förhindrar att hela kapitalet får användas fritt och kapitalet på 781 778 kr

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

är mer än 10 prisbasbelopp, vilket innebär att en sammanläggning kräver tillstånd från Kammarkollegiet.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Protokollsutdrag Stadsfullmäktige 1911

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Tjänsteskrivelse

2025-09-02

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00747

Valärende; Förslag på begravningsombud för Hörnefors församling, Umeå kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

Att nominera Ejvår Falck till begravningsombud för Hörnefors församling.

Ärendebeskrivning

Hörnefors församling saknar i dagsläget begravningsombud.

Begravningar och begravningsplatser sköts oftast av församlingar inom Svenska kyrkan. För att säkerställa att församlingarna tillvaratar de personers intressen som inte tillhör Svenska kyrkan förordnar länsstyrelsen begravningsombud i varje kommun.

Enligt begravningslagen ska länsstyrelsen ge alla kommuner, trossamfund och livsåskådningsorganisationer tillfälle att skicka in förslag på lämpliga personer för uppdraget.

Socialdemokraterna har nominerat Ejvår Falck som begravningsombud.

Beslutsunderlag

Begäran om förslag på begravningsombud för Hörnefors församling

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

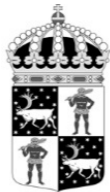
Beslutet ska skickas till

Länsstyrelsen Norrbotten

Socialdemokraternas partiexpedition för förmedling till nominerat ombud

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Länsstyrelsen
Norrbotten

Begäran
Datum
2025-08-29

1 (2)

Diarienummer
13807-2025

Umeå kommun
umea.kommun@umea.se

Begäran om förslag på begravningsombud för Hörnefors församling

Hörnefors församling i Umeå kommun saknar i dagsläget begravningsombud.

Begravningar och begravningsplatser sköts oftast av församlingar inom Svenska kyrkan. För att säkerställa att församlingarna tillvaratar de personers intressen som inte tillhör Svenska kyrkan förordnar länsstyrelsen begravningsombud i varje kommun. Enligt begravningslagen ska länsstyrelsen ge alla kommuner, trossamfund och livsåskådningsorganisationer tillfälle att skicka in förslag på lämpliga personer för uppdraget. Länsstyrelsen i Norrbotten förordnar begravningsombud i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

Begravningsombudet ska vara en för uppdraget lämplig och kvalificerad person. Vid bedömningen ska hänsyn särskilt tas till kunskaper inom ekonomi samt kunskaper om och förståelse för olika religioner, livsåskådningar och begravnings seder.

Länsstyrelsen vill härmed ge er tillfälle att föreslå personer som skulle kunna vara lämpliga för uppdraget. Förordnandet sträcker sig till och med 31 december 2026.

Länsstyrelsen önskar skriftligt motiverade förslag **senast den 3 oktober 2025**. Av förslaget ska det framgå varför den föreslagna personen anses lämplig och kvalificerad för uppdraget som begravningsombud.

Använd länsstyrelsernas [e-tjänst för komplettering eller yttrande i ärende](#). I e-tjänsten anger ni Länsstyrelsen Norrbotten och diarienummer 13807-2025. Ni hittar e-tjänsten via länken här ovanför, eller i vår [e-tjänstportal](#) (www.lansstyrelsen.se/e-portal).

Länsstyrelsen Norrbotten

Begäran
2025-08-29

2 (2)
13807-2025

Josefine Liljenfeldt

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 340

Diariennr: KS-2025/00747

Valärende; Ombud enligt begravningslagen**Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen beslutar

att nominera Ejvår Falck till begravningsombud för Hörnefors församling.

Ärendebeskrivning

Hörnefors församling saknar i dagsläget begravningsombud.

Begravningar och begravningsplatser sköts oftast av församlingar inom Svenska kyrkan. För att säkerställa att församlingarna tillvaratar de personers intressen som inte tillhör Svenska kyrkan förordnar länsstyrelsen begravningsombud i varje kommun.

Enligt begravningslagen ska länsstyrelsen ge alla kommuner, trossamfund och livsåskådningsorganisationer tillfälle att skicka in förslag på lämpliga personer för uppdraget.

Socialdemokraterna har nominerat Ejvår Falck som begravningsombud.

Beslutsunderlag

Begäran om förslag på begravningsombud för Hörnefors församling

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Länsstyrelsen Norrbotten

Socialdemokraternas partiexpedition för förmedling till nominerat ombud

Sida 2 av 2

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2025-11-06

Kommunstyrelsen

Diariennr: KS-2025/00030

Anmälan av delegationsbeslut 2025-11-11

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna redovisningen av delegationsbeslut.

Beslutsunderlag

Delegationsbeslut HR KS-2025/030-47

Delegationsbeslut Mark och exploatering KS-2025/030-46

Delegationsbeslut till KS 2025 **SKICKAS TILL** ksdiarium@umea.se

<u>Ärendemening</u>	<u>Beslutsinnehåll; Syfte och resenärer</u>	<u>Beslutsfattare</u>	<u>Beslutsdatum</u>
Beslut om överenskommelse om avslut av anställning (från förvaltningarna)	Engångsbelopp	Annica Lundin	2025-10-14

Delegationsanmälan avseende mark och fastighetsärenden

2025-10-01 - 2025-10-31

Kommunstyrelsens delegationer till Förvaltningschefen samt dennes vidaredelegationer till chef och handläggare inom Mark och exploatering.

Dnr/KS	Fastighet	Namn	Avtalstyp	Ersättning/kr
Ks-2025/00879	Del av Ersboda 2:1 till Skogslunden 1	Ecosystem i Scandinavien AB	Köpeavtal	200 000 kr
ks-2025/00853	Umeå Röbäck 29:12 & 29:13	T Jansson, L Andersson, A-K Joelsson,A Nilsson	Köpeavtal	-2 000 000 kr
Ks-2025/00784	Umeå Amerika 1:4	Kerstin Sundberg	Köpeavtal	-6 495 000 kr
Ks-2025/00853	Umeå Röbäck 29:12, 29:13 - Röbäck 30:60, 80:2	T Jansson, L Andersson, A Joelsson, A Nilsson	Köpeavtal genom fastighetsregl.	-2 000 000 kr
Ks-2025/00925	Umeå Linnéan 8	Holmsund C Bostäder AB	Köpeavtal	-2 000 000 kr
Ks-2025/00724	Umeå Teglet 6	NP3 Lager 43 AB	Köpeavtal	3 465 000 kr

Tjänsteskrivelse

2025-10-08

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00057

Motion 1/2025: Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning; Mattias Larsson och Maja Westling Palmberg (C)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Att anse motionen besvarad i enlighet med Umeå kommunföretags yttrande.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet har i kommunfullmäktige anmält motionen "Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning" och föreslår att kommunfullmäktige:

uppdra åt Umeå kommunkoncern att samordna verksamheterna inom Ultra och UPAB med fokus på att främja hållbar mobilitet.

Umeå kommunföretag har yttrat sig på motionen och hänvisar till ett innovationsarbete som pågår sedan 2024 med AB Bostaden, UPAB och Kollektivtrafiken i nära samverkan med Umeå kommun där målsättningen är att skapa förutsättningar för fler att välja hållbar mobilitet genom ökad tillgänglighet till staden, frigöra ytor som kan nyttjas för stadsutvecklande ändamål och skapa förutsättningar för bostadsproduktion.

Beslutsunderlag

Motion 1/2025

Umeå kommunföretags yttrande

Jämställdhetsutskottets yttrande

Beslutet ska skickas till

Motionären

UKF

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-09-04

§ 39

Diariennr: KS-2025/00057

**JUSK yttrande på motion 1/2025: Framtidssäkra
Umeås mobilitet genom bättre samordning****Beslut**

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

Att anse motionen besvarad

Ärendebeskrivning

Centerpartiet yrkar i motion 1/2025 att uppdra åt Umeå kommunkoncern att samordna verksamheterna inom Ultra och UPAB med fokus på att främja hållbar mobilitet.

Motionären lyfter vikten av en planering med smarta och flexibla lösningar för mobilitet för att främja hållbart resande, och ger som exempel att möjliggöra att parkera i ett parkeringshus och sedan åka buss med samma biljett.

Umeå kommunföretag har yttrat sig på motionen och hänvisar till ett innovationsarbete som pågår sedan 2024 med AB Bostaden, UPAB och Kollektivtrafiken i nära samverkan med Umeå kommun där målsättningen är att skapa förutsättningar för fler att välja hållbar mobilitet genom ökad tillgänglighet till staden, frigöra ytor som kan nyttjas för stadsutvecklande ändamål och skapa förutsättningar för bostadsproduktion.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Utskottet instämmer i motionärens ambitioner att främja hållbar mobilitet. Dessa går även i linje med de övergripande mål som Umeå kommun antagit, däribland att år 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 procent av alla resor för boende inom Umeå tätort (Umeå kommuns miljömål).

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-09-04

Kommunens resvaneundersökning (2023) visar att bilresor fortfarande är för dominerande, som det vanligaste färdmedlet, och att kvinnor reser mer hållbart än män. Om männen i Umeå skulle resa så som kvinnorna reser idag skulle bilresornas andel av de totala resorna minska med sex procentenheter, från 40 procent till 34 procent. Det innebär en minskning av bilresorna med cirka 15 procent. Eftersom männen i genomsnitt reser betydligt längre än kvinnorna skulle trafiken med bil minska ännu mer. Samma resvaneundersökning visar också att en övervägande majoritet av invånarna i kommunen anser att hållbara färdmedel ska prioriteras framför biltrafik. Kommuninvånarna ser helst att cykeltrafiken prioriteras allra högst i planeringen och därefter busstrafiken.

Utskottet ser mycket positivt på att UKF i samverkan arbetar med dessa frågor för att påskynda en förflyttning från biltrafik till hållbara färdmedel. I de olika innovationsarbeten som pågår för att främja hållbar mobilitet vill utskottet göra medskicket att kompetens och kunskap kopplat till hur resmönster och val av mer hållbara transportmedel präglas av kön och normer utifrån förutsättningar som ges av hemmet, arbetslivet och den fysiska platsen är av högsta relevans.

Beslutsunderlag

Motion 1/2025

Umeå kommunföretags yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Beslutet ska skickas till

Umeå kommunföretag

Svar Motion 1/25

Ambitionen att utveckla samordningen av verksamheter inom Umeå kommunföretag överensstämmer med våra ägardirektiv och är ett prioriterat område för oss.

När det gäller hållbar mobilitet specifikt driver vi sedan hösten 2024 ett innovationsarbete med AB Bostaden, UPAB och Kollektivtrafiken samt i nära samverkan med Umeå kommun. I arbetet med mobilitet för hållbar stadsutveckling är målsättningen att stärka våra mobilitetserbjudanden och att:

- Skapa förutsättningar för fler att välja hållbar mobilitet genom ökad tillgänglighet till staden
- Frigöra ytor som kan nyttjas för stadsutvecklande ändamål.
- Skapa förutsättningar för bostadsproduktion.

Vi ser att intentionen i motionen är helt i linje med det nu pågående arbetet.

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

FRAMTIDSSÄKRA UMEÅS MOBILITET GENOM BÄTTRE SAMORDNING

Bilen har gett oss människor stora friheter och haft en genomgripande påverkan på planeringen och utformningen av Sveriges kommuner under 1900-talet. Med växande städer följer dock trängsel och luftkvalitetsproblem, vilket även är fallet i Umeå. Samtidigt kommer många umebor även i framtiden att vara beroende av bilen för att få vardagen att fungera. Det är ett faktum vi inte kan blunda för. Därför måste vi planera med smarta och flexibla lösningar.

Flexibilitet är en nyckel för framtidens samhällen. För att möta framtidens utmaningar behövs lösningar som kombinerar enkelhet och hållbarhet utan att exkludera någon.

Inom Umeå kommunkoncern finns idag två viktiga verksamheter som stödjer människors transporter: Ultra och UPAB. Ultra sköter kollektivtrafiken och UPAB ansvarar för parkering, som är en väsentlig del av kommunens infrastruktur. Det finns en stor potential i att samordna deras arbete på ett bättre sätt för att främja mobilitet och hållbara transporter.

Ett exempel på vad samordningen kan innebära är att göra det möjligt att parkera i ett parkeringshus och sedan åka buss med samma biljett. Smidiga lösningar som dessa gör det enklare och mer attraktivt för umeborna att välja hållbara färdvägar.

För att framtidssäkra Umeås mobilitet krävs en ökad samordning mellan dessa verksamheter. Det är först när alla hänger med som vi får en hållbar framtid på riktigt.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

att uppdra åt Umeå kommunkoncern att samordna verksamheterna inom Ultra och UPAB med fokus på att främja hållbar mobilitet.

Umeå 10 januari 2025

Mattias Larsson, Centerpartiet
Maja Westling Palmberg, Centerpartiet

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 328

Diariennr: KS-2025/00057

Motion 1/2025: Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning; Mattias Larsson (C) och Maja Westling Palmberg (C)**Förslag till beslut**

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad i enlighet med Umeå kommunföretags yttrande.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet har i kommunfullmäktige anmält motionen "Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning" och föreslår att kommunfullmäktige:

uppdrar åt Umeå kommunkoncern att samordna verksamheterna inom Ultra och UPAB med fokus på att främja hållbar mobilitet.

Umeå kommunföretag har yttrat sig på motionen och hänvisar till ett innovationsarbete som pågår sedan 2024 med AB Bostaden, UPAB och Kollektivtrafiken i nära samverkan med Umeå kommun där målsättningen är att skapa förutsättningar för fler att välja hållbar mobilitet genom ökad tillgänglighet till staden, frigöra ytor som kan nyttjas för stadsutvecklande ändamål och skapa förutsättningar för bostadsproduktion.

Beslutsunderlag

Motion 1/2025

Umeå kommunföretags yttrande

Jämställdhetsutskottets yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Mattias Larsson (C) och **Bore Sköld (V)** – Bifall till motionen.

Tomas Wennström (S), Anders Ågren (M) och **Mariam Salem (MP)** –
Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (besvarad).

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (besvarad) *mot* bifall till motionen.

Ordföranden finner att utskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens
förslag att anse motionen besvarad.

Beslutet ska skickas till

Motionären

UKF

Tjänsteskrivelse

2025-10-08

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00060

Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg (C)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad i enlighet med kulturnämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

Maja Westling Palmberg (C) har anmält motionen "Låna en kulturupplevelse" och föreslår;

- Att Umeå kommun inför konceptet "Låna en kulturupplevelse" med inspiration från Göteborg och andra städer med liknande upplägg
- Att kulturnämnden får i uppdrag att besluta om vilka kulturupplevelser som ska erbjudas

Kulturnämnden har yttrat sig över förslaget och är positiv till förslaget. Kulturförvaltningen med biblioteket i spetsen har börjat utreda möjligheten för biblioteken att erbjuda Låna en kulturupplevelse. Nämnden ser vissa utmaningar i hur idén ska genomföras och framför att om förslaget kräver inköp behöver nämnden utökad budget för det.

Beslutsunderlag

Motion 3/2025

Kulturnämndens yttrande

Jämställdhetsutskottets yttrande

Beslutet ska skickas till

Motionären

Kulturnämnden

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-10-02

§ 49

Diariennr: KS-2025/00060

JUSK yttrande på motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse

Beslut

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

Att anse motionen besvarad

Ärendebeskrivning

Centerpartiet hänvisar i motion 3/2025 till konceptet ”låna en kulturupplevelse” i Göteborg, där invånarna på biblioteken kan låna biljetter till olika evenemang, och menar att ett liknande införande i Umeå skulle sänka trösklarna för kulturkonsumtion och bidra till ökad delaktighet i stadens kulturliv. Motionären yrkar därför:

Att Umeå kommun inför konceptet ”Låna en kulturupplevelse” med inspiration från Göteborg och andra städer med liknande upplägg

Att kulturnämnden får i uppdrag att besluta om vilka kulturupplevelser som ska erbjudas

Kulturnämnden har yttrat sig på motionen och föreslår att anse den besvarad. Nämnden menar att konceptet är bra och intressant och kan få kulturovana att besöka arrangemang samtidigt som arrangörer får möjlighet att bredda sin målgrupp. Förvaltningen har börjat utreda möjligheten och ser att ett sådant genomförande behöver bygga på ett erbjudande från kulturarrangörerna. Med hänvisning till pågående utredning föreslår nämnden att motionen anses besvarad.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Jämställdhetsutskottet instämmer i kulturnämndens bedömning av konceptet som intressant och välkomnar den pågående utredningen.

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag2025-10-02

I det av kommunfullmäktige antagna *Kulturpolitiskt program för Umeå kommun 2020–2030* tydliggörs i första avsnittet om kulturell välfärd att Umeå kommun bör sträva efter att ge alla medborgare likvärdiga möjligheter att skapa och ta del av kultur, oavsett ekonomiska omständigheter, och även att aktivt söka nå nya målgrupper.

Jämställdhetsutskottet vill understryka vikten av ett brett och tillgängligt kulturliv som en grundläggande del i ett socialt hållbart samhälle och gör medskicket att i den pågående utredningen och eventuellt efterföljande erbjudande säkerställa en bred representation inte bara av olika typer av kulturyttringar utan även en spegling av samhällets mångfald både i det utbud som erbjuds och i de målgrupper som erbjudandet når ut till.

Beslutsunderlag

Kulturnämndens yttrande

Motion 3/2025

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Jämställdhetsutskottets beslutsordning**Yrkanden****Linda Lotare (V)** – bifall till motionen**Josefin Gustafsson (M) för Moderaterna** – avslag till motionen**Maria Lindvall (-) (L)** – bifall till tjänsteskrivelsens förslag (anse motionen besvarad).**Propositionsordning som godkänns**

Tjänsteskrivelsens förslag (anse motionen besvarad) mot bifall till motionen mot avslag till motionen. Ordförande finner att jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag (anse motionen besvarad).

Beslutet ska skickas till

Motionären

Sida 3 av 3

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-10-02

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2025-04-24

§ 17

Diariennr: KU-2025/00023

Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg (C)

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att föreslå kommunfullmäktige, i enlighet med yttrandet, att anse motionen besvarad.

Reservation

Anna-Karin Sjölander (C) och Kjerstin Widman (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Ärendebeskrivning

Maja Westling Palmberg (C) har lämnat in en motion till kommunfullmäktige med förslag att uppdra till kulturnämnden att införa konceptet Låna en kulturupplevelse.

Kulturnämnden och jämställdhetsutskottet har fått i uppdrag att yttra sig över motionen.

Yttrande

Konceptet är bra och intressant genom att det kan få kulturovana invånare att besöka och delta i kulturarrangemang. Konceptet kan också ge arrangörer möjlighet att bredda sin målgrupp. Låna en kulturupplevelse är en idé som prövats på några platser i landet. Den har också prövats på vissa idrottsevenemang.

Kulturnämnden är positiv till förslaget, men ser vissa utmaningar i hur idén ska genomföras. Vilka kulturupplevelser ska det finnas möjlighet att låna en biljett till? Vilka arrangörer ska ingå i koncept? Att erbjuda invånare att låna en biljett kan skapa en förväntan på att det ska finnas möjlighet att låna biljetter till alla kulturevenemang i Umeå.

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2025-04-24

Kulturförvaltningen med biblioteket i spetsen har börjat utreda möjligheten för biblioteken att erbjuda Låna en kulturupplevelse. Om kulturarrangörerna finner det möjligt att erbjuda biljetter eller årskort för utlån är det genomförbart. Om arrangörerna förväntar sig att kulturförvaltningen ska köpa årskort eller biljetter till alla kulturevenemang i Umeå behöver nämnden ökade ekonomiska resurser för att klara av att erbjuda konceptet.

Med stöd av informationen ovan föreslår kulturnämnden kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Beslutsunderlag

Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg (C)

Beredningsansvariga

Helena Karlström
Leif Mårtensson

Beslutsordning

Anna-Karin Sjölander (C)– bifall till motionen.
Kjerstin Widman (M) – avslag till motionen.
Alex Nilsson (L) och Helena Smith (S)– bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Proportionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.
Bifall till avslag av motionen.
Bifall till motionen.
Ordförande finner att nämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Anna-Karin Sjölander (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Kjerstin Widman (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se , diarienummer KS-2025/00060

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

LÅNA EN KULTURUPPLEVELSE

Biblioteken är en viktig del av det offentliga rummet och en plats där människor kan ta del av både kunskap och kultur. I Göteborg har man tagit ett innovativt steg och infört möjligheten att låna kulturupplevelser via biblioteken. Detta innebär att invånarna exempelvis kan låna biljetter till teater-, opera- eller konsertbesök, vilket gör kultur tillgängligt för fler och stärker bibliotekens roll som kulturförmedlare.

Umeå, som en kommun med ett rikt kulturutbud och en stark identitet som kulturhuvudstad, har goda förutsättningar att ta efter detta framgångsrika koncept. Genom att låta biblioteken bli en kanal för kulturupplevelser kan vi sänka trösklarna för kulturkonsumtion och bidra till ökad delaktighet i stadens kulturliv.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

- att Umeå kommun inför konceptet "Låna en kulturupplevelse" med inspiration från Göteborg och andra städer med liknande upplägg,
- att Kulturnämnden får i uppdrag att besluta om vilka kulturupplevelser som ska erbjudas.

Umeå 11 januari 2025

Maja Westling Palmberg, Centerpartiet

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 329

Diariennr: KS-2025/00060

Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg (C)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad i enlighet med kulturnämndens yttrande.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Ärendebeskrivning

Maja Westling Palmberg (C) har anmält motionen "Låna en kulturupplevelse" och föreslår;

- Att Umeå kommun inför konceptet "Låna en kulturupplevelse" med inspiration från Göteborg och andra städer med liknande upplägg
- Att kulturnämnden får i uppdrag att besluta om vilka kulturupplevelser som ska erbjudas

Kulturnämnden har yttrat sig över förslaget och är positiv till förslaget. Kulturförvaltningen med biblioteket i spetsen har börjat utreda möjligheten för biblioteken att erbjuda Låna en kulturupplevelse. Nämnden ser vissa utmaningar i hur idén ska genomföras och framför att om förslaget kräver inköp behöver nämnden utökad budget för det.

Beslutsunderlag

Motion 3/2025

Kulturnämndens yttrande

Jämställdhetsutskottets yttrande

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Mattias Larsson (C) och **Bore Sköld (V)** – Bifall till motionen.

Tomas Wennström (S) och **Mariam Salem (MP)** – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (besvarad).

Anders Ågren (M) – Avslag till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (besvarad) *mot* bifall till motionen *mot* avslag till motionen. Ordföranden finner att utskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag att anse motionen besvarad.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Beslutet ska skickas till

Motionären

Kulturnämnden

Tjänsteskrivelse

2025-10-08

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00093

Motion 4/2025: Avskaffa ensamarbetet i förskolan; Tobias Holmbom och Bore Sköld (V)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Att avslå motionen i enlighet med för- och grundskolenämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet har anmält motionen "Avskaffa ensamarbete i förskolan" och föreslår att

- att Umeå kommunfullmäktige ålägger för- och grundskolenämnden att avskaffa ensamarbete i kommunala förskolor och garanterar att personalstyrkan aldrig får vara färre än två under förskolans öppettider.

För- och grundskolenämnden har yttrat sig och föreslår att motionen avslås. I yttrandet framgår att ensamarbete i den betydelsen att det endast finns en av förskolans personal schemalagd förekommer under begränsad tid på morgonen och i slutet av dagen innan förskolan stänger. Förskolans utgångspunkt när det gäller schemaläggning är att det ska vara så mycket personal som möjligt på plats när det är som flest barn på förskolan. Sammanfattningsvis är det inte möjligt att utifrån befintlig budgetram att tillskapa de tjänster som krävs för att uppfylla de krav som ställs i motionen.

Beslutsunderlag

Motion 4/2025

För- och grundskolenämndens yttrande

Jämställdhetsutskottets yttrande

Beslutet ska skickas till

Motionären

För- och grundskolenämnden

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-10-02

§ 50

Diariennr: KS-2025/00093

JUSK yttrande på motion 4/2025: Avskaffa ensamarbetet i förskolan

Beslut

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

Att avslå motionen

Reservation

Linda Lotare (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet har lämnat in en motion där de yrkar att: Umeå kommunfullmäktige ålägger för- och grundskolenämnden att avskaffa ensamarbete i kommunala förskolor och garanterar att personalstyrkan aldrig får vara färre än två.

Vänsterpartiet framhåller att ensamarbete på många arbetsplatser innebär en belastning för personalens arbetsmiljö. Att ensam ha ansvaret för en grupp barn anses olämpligt av flera skäl, då det kan försämra tryggheten för både personal och barn samt leda till ökad stress och psykisk ohälsa. Vänsterpartiet menar att ensamarbete kan leda till oro hos vårdnadshavare, en ökad risk för barn att utsättas för skadliga handlingar samt att det vid extraordinära händelser kan uppstå konsekvenser för den personal som arbetar ensam. En förklaring till att ensamarbete förekommer är bland annat organisatoriska utmaningar med långa öppettider och begränsade ekonomiska och personella resurser, något som Vänsterpartiet uppger inte får vara ett skäl till att säkerheten riskeras.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Umeå kommuns förskolors öppettider är vid behov 6.00-19.00. De flesta förskolorna har idag öppettider 6.30-17.30, utifrån vårdnadshavarnas

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-10-02

behov baserat på arbetstider eller studier. Ensamarbete i den betydelsen att det endast finns en av förskolans personal schemalagd förekommer under begränsad tid på morgonen och i slutet av dagen innan förskolan stänger.

Vid öppning är det 72 % av förskolorna där endast en personal är schemalagd den första 15–30 minuterna, medan 8 % av förskolorna har två eller fler personal schemalagda direkt vid öppning. 17 % har en personal schemalagd upp till 45 minuter och 3 % upp till 60 minuter. Vid stängning har 80 % av förskolorna en personal schemalagd de sista 15–30 minuterna, 14 % upp till 45 minuter och 6 % upp till 60 minuter. Förskolor med högre värden för ensamarbete är företrädesvis små förskoleenheter eftersom de i regel har färre barn i samband med öppning och stängning än de större enheterna.

För- och grundskolenämnden skriver i sitt yttrande att utöka bemanningen för att avskaffa ensamarbetet vid öppning och stängning skulle teoretiskt innebära att förskolan behöver få ett ekonomiskt tillskott på minst sex miljoner kronor per år. Den beräkningen är gjord enbart på antal timmar och tar inte hänsyn till några andra faktorer som till exempel om det är möjligt att lösa med att befintlig personal utökar sin arbetade tid. Det är även baserat på att det enbart är barnskötare som schemaläggs dessa tider, inte förskollärare. I realiteten innebär förslaget om att avskaffa ensamarbete i förskolan att de allra flesta förskolor behöver utöka bemanningen med en årsarbetare för att kunna uppfylla heltidsnormen och undvika att det uppstår ett behov med delade turer inom förskolan. Det i sin tur skulle innebära en kostnad på cirka 35 miljoner, beräknat utifrån att 90 % av förskolorna behöver utöka bemanningen med en barnskötare. Sammanfattningsvis menar för- och grundskolenämnden att det inte är möjligt att utifrån befintlig budgetram att tillskapa de tjänster som krävs för att uppfylla de krav som ställs i motionen.

Jämställdhetsutskottet ser att det kan finnas fördelar med ett avskaffande av ensamarbete i förskolan i enlighet med det som motionärerna lyfter. Samtidigt är det tydligt att ensamarbetet idag sker vid öppning och stängning av förskolan, dvs. från klockan 06.00 på morgonen och på kvällen. Utöver de resonemang som för- och grundskolenämnden lyft

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-10-02

innebär schemaläggning av personal dessa tider en potentiellt försvårad egen livssituationen. Verksamheter som är kvinnodominerade riskerar att i större utsträckning än verksamheter som är mansdominerade utsättas för kontroll och med en lägre grad av frihet. Till detta hör även att de verksamheter inom Umeå kommun som är kvinnodominerade i hög utsträckning är människonära där det finns en tydlig målgrupp vars behov arbetet organiseras kring. Detta innebär ytterligare lager av minskad kontroll över den egna arbetsdagen, något som inte är lika vanligt förekommande i mansdominerade branscher.

Jämställdhetsutskottet föreslår att i en kommande enkät eller liknande kan en fråga ställas till förskolepersonal om de upplever att det finns risker som inte är uppmärksammade vad gäller ensamarbete i förskolan samt att vårdnadshavare och barn tillfrågas om deras erfarenheter på lämpligt sätt för att på detta vis samla mer kunskap i frågan.

Beslutsunderlag

För- och grundskolenämndens yttrande

Motion 4/2025

Beredningsansvariga

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet

Jämställdhetsutskottets beslutsordning**Yrkanden****Linda Lotare (V)** – bifall till motionen**Josefin Gustafsson (M) för Moderaterna** - bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen)**Propositionsordning som godkänns**

Tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) mot bifall till motionen.

Ordförande finner att jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Reservation

Linda Lotare (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Sida 4 av 4

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-10-02

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-06-19

§ 55

Diariennr: SK-2025/00053

Yttrande om motion (V) 4/2025 - Avskaffa ensamarbetet i förskolan

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att ställa sig bakom yttrande enligt nedan och föreslår kommunfullmäktige att motion 4/2025 – *Avskaffa ensamarbetet i förskolan* ska avslås.

Reservation: Tobias Holmbom (V) till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

En motion har inkommit från Vänsterpartiet att Umeå kommunfullmäktige ålägger för- och grundskolenämnden att avskaffa ensamarbete i kommunala förskolor och garanterar att personalstyrkan aldrig får vara färre än två under förskolans öppettider.

Vänsterpartiet framhåller att ensamarbete på många arbetsplatser innebär en belastning för personalens arbetsmiljö. Att ensam ha ansvaret för en grupp barn anses olämpligt av flera skäl, då det kan försämra tryggheten för både personal och barn samt leda till ökad stress och psykisk ohälsa.

Vänsterpartiet menar att ensamarbete kan leda till oro hos vårdnadshavare, en ökad risk för barn att utsättas för skadliga handlingar samt att det vid extraordinära händelser kan uppstå konsekvenser för den personal som arbetar ensam. En förklaring till att ensamarbete förekommer är bland annat organisatoriska utmaningar med långa öppettider och begränsade ekonomiska och personella resurser, något som Vänsterpartiet uppger inte får vara ett skäl till att säkerheten riskeras.

Vänsterpartiet anser därför att Umeå kommun måste ta ett större ansvar för att förbättra arbetsmiljön för förskolans personal och för att säkra

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-06-19

barnens trygghet. Att avskaffa ensamarbete vid öppning och stängning är en nödvändig åtgärd för att uppnå detta.

Yttrande

Arbetsmiljöverket är den statliga myndighet som har i uppdrag att se till att lagar om arbetsmiljö och arbetstider följs av företag och organisationer. Arbetsmiljöverket har flera ansvarsområden, några av dessa är att utfärda föreskrifter och allmänna råd, samt att ta fram statistik om arbetsmiljö, arbetsolyckor och arbetssjukdomar.

Arbetsmiljöverket har även ansvar över att kontrollera att arbetsmiljölagen och utfärdade föreskrifter i hög utsträckning genom inspektion av arbetsplatser.

Som ensamarbete räknas arbete som innebär fysisk eller social isolering, enligt arbetsmiljöverkets definition. Fysisk isolering innebär att en arbetstagare bara kan få kontakt med andra människor på arbetsplatsen genom att använda någon form av teknisk kommunikation som till exempel mobiltelefon. Social isolering innebär att arbetstagaren befinner sig bland andra människor, men ändå inte kan räkna med hjälp i en kritisk situation.

Enligt Arbetsmiljöverket kan ensamarbete vara otillåtet eller olämpligt. Ensamarbete ska inte utföras om det innebär större risk för våld, olycksfall eller ohälsa än om arbetet utförs av flera samtidigt. Exempel på det är arbete som innebär dykning och rengöring av tankar.

Om ensamarbetet innebär påtaglig risk för olyckor med kroppsskada, så måste arbetstagaren kunna få snabb hjälp i en nödsituation. Om det inte går att lösa på ett godtagbart sätt, får arbetet inte utföras utan att någon annan person finns i närheten. Ensamarbete kan även vara olämpligt exempelvis när det gäller kontakt med elektricitet, fall från hög höjd, kemiska ämnen, kvävning eller förgiftning, föremål i rörelse eller levande djur.

Personal i förskoleverksamhet har inte regelmässigt den arten av arbetsuppgifter som beskrivs för arbetstagare enligt ovan. I arbetsgivaransvaret ingår att systematiskt organisera, genomföra och

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag2025-06-19

följa upp arbetsmiljöarbetet för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall i arbetet. Om risker kopplade till ensamarbete identifieras, gör arbetsgivaren enskilda överväganden och bedömningar om bemanningen behöver utökas vid vissa tider inom förskolans verksamhet.

Risken för stress, oro, olyckor och att barn utsätts för skadliga handlingar bedöms vidare vara högre under de tider på dagen när det är flest barn på plats.

Gällande risken för barn att utsättas för skadliga handlingar av personal inom förskolan, är kravet enligt gällande lagstiftning att personal för arbete med barn och unga före anställning ska uppvisa ett utdrag ur belastningsregistret. Det finns även en utredning med förslag på att fler brott ska vara synliga i detta registerutdrag samt att personer som dömts för grova brott inte ska bli antagna till universitets- eller högskoleutbildningar exempelvis lärarutbildning.

Umeå kommuns förskolors öppettider är vid behov 6.00-19.00. De flesta förskolorna har idag öppettider 6.30-17.30, utifrån vårdnadshavarnas behov baserat på arbetstider eller studier. Ensamarbete i den betydelsen att det endast finns en av förskolans personal schemalagd förekommer under begränsad tid på morgonen och i slutet av dagen innan förskolan stänger.

Tabellen nedan visar att det vid öppning är det 72 % av förskolorna där endast en personal är schemalagd den första 15–30 minuterna, medan 8 % av förskolorna har två eller fler personal schemalagda direkt vid öppning. 17 % har en personal schemalagd upp till 45 minuter och 3 % upp till 60 minuter.

Vid stängning har 80 % av förskolorna en personal schemalagd de sista 15–30 minuterna, 14 % upp till 45 minuter och 6 % upp till 60 minuter. Förskolor med högre värden för ensamarbete är företrädesvis små förskoleenheter eftersom de i regel har färre barn i samband med öppning och stängning än de större enheterna.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-06-19

Förekomst av ensamarbete* i Umeå kommuns förskolor				
Antal minuter	0	15–30	31–45	46–60
Öppning	8 %	72 %	17 %	3 %
Stängning	-	80 %	14 %	6 %

*Endast en personal schemalagd

Förskolans utgångspunkt när det gäller schemaläggning är att det ska vara så mycket personal som möjligt på plats när det är som flest barn på förskolan. Barnens möjligheter till en god utbildning underlättas när de kan delas in i mindre grupper. En schemaförändring för att öka bemanningen till två personer vid öppning och stängning skulle innebära att bemanningen över dagen reduceras, så att det blir en mindre del av dagen när all personal är på plats samtidigt. Detta får till följd att tiden för att dela in barnen i mindre grupper under dagen även minskar, vilket med mycket stor sannolikhet påverkar utbildningens kvalitet negativt.

Att utöka bemanningen för att avskaffa ensamarbetet vid öppning och stängning skulle teoretiskt innebära att förskolan behöver få ett ekonomiskt tillskott på minst sex miljoner kronor per år. Den beräkningen är gjord enbart på antal timmar och tar inte hänsyn till några andra faktorer som till exempel om det är möjligt att lösa med att befintlig personal utökar sin arbetade tid. Det är även baserat på att det enbart är barnskötare som schemaläggs dessa tider, inte förskollärare.

I realiteten innebär förslaget om att avskaffa ensamarbete i förskolan att de allra flesta förskolor behöver utöka bemanningen med en årsarbetare för att kunna uppfylla heltidsnormen och undvika att det uppstår ett behov med delade turer inom förskolan. Det i sin tur skulle innebära en kostnad på cirka 35 miljoner, beräknat utifrån att 90 % av förskolorna behöver utöka bemanningen med en barnskötare.

Sammanfattningsvis är det inte möjligt att utifrån befintlig budgetram att tillskapa de tjänster som krävs för att uppfylla de krav som ställs i motionen.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-06-19

Beslutsunderlag

Bilaga: Motion (Vänsterpartiet) nr 4/2025 – Avskaffa ensamarbetet i förskolan

Beredningsansvariga

Carola Nilsson, strateg

Maud Karlström, samordnare

Yrkanden

Socialdemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Maria Lindvall (-)(L) för bifall till tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Vänsterpartiet för bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden prövar bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot bifall till motionen och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Reservation: Tobias Holmbom (V) till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se märk ämnesraden med diarienummer KS-2025/00093 senast 22 juli

Motion till Umeå kommunfullmäktige, 2025-01-21

Avskaffa ensamarbetet i förskolan

På många arbetsplatser innebär ensamarbete en betydande belastning för personalens arbetsmiljö. Inom förskolan innebär det att ensam ha ansvaret för en grupp barn - någonting som är olämpligt av många skäl. Det kan försämrade tryggheten för såväl personal som barn, och kan leda till ökad stress och sämre psykisk hälsa. Det innebär att inget oförutsett som kräver den anställdes fulla uppmärksamhet får ske under den tiden. Det innebär också att pedagogen inte ens kan gå på toaletten utan att denne tvingas lämna barnen utan uppsyn. Dessutom medför ensamarbete en ökad risk för att barn kan utsättas för skadliga handlingar, inklusive sexuella övergrepp, eftersom det saknas kollegor som kan agera som skyddande närvaro. Avsaknaden av medarbetare kan därtill leda till ökad oro hos vårdnadshavare och ett eventuellt misstänkliggörande av den personal som arbetar ensam med barnen. Att ha en kollega på plats kan i sådana fall fungera som en trygghet för den anställde.

När en olycka inträffar, en brand utbryter, eller en dörr går i baklås, kan det leda till ödesdigra konsekvenser för den personal som ensam ska lösa situationen och samtidigt ha uppsikt över en barngrupp. Trots dessa risker förekommer ensamarbete regelbundet i förskolor i Umeå kommun. Detta kan delvis förklaras av organisatoriska utmaningar som långa öppettider och begränsade ekonomiska och personella resurser, men det får inte utgöra en ursäkt för att riskera såväl personalens som barnens säkerhet. Där det inte går att lösa extra bemanning på ett naturligt sätt mellan avdelningar behöver Umeå kommun säkra upp med en till vuxen.

Vi i Vänsterpartiet anser att Umeå kommun måste ta ett tydligt ansvar för att förbättra arbetsmiljön för förskolans personal och skydda barnens trygghet. Att avskaffa ensamarbete vid öppning och stängning är en konkret och nödvändig åtgärd för att uppnå detta. Principen ska vara att minst två personer alltid ska finnas på plats under förskolans öppettider. Detta skulle leda till minskad stress och psykisk påfrestning för personalen och ett minskat misstänkliggörande av personal. Det minskar även föräldrars oro och förekomsten av otrygga situationer för barnen.

Vänsterpartiet yrkar:

att Umeå kommunfullmäktige ålägger för- och grundskolenämnden att avskaffa ensamarbete i kommunala förskolor och garanterar att personalstyrkan aldrig får vara färre än två.

Tobias Holmbom
Bore Sköld
Vänsterpartiet

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 330

Diariennr: KS-2025/00093

Motion 4/2025: Avskaffa ensamarbetet i förskolan; Tobias Holmbom (V) och Bore Sköld (V)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen i enlighet med för- och grundskolenämndens yttrande.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet har anmält motionen "Avskaffa ensamarbete i förskolan" och föreslår att

- att Umeå kommunfullmäktige ålägger för- och grundskolenämnden att avskaffa ensamarbete i kommunala förskolor och garanterar att personalstyrkan aldrig får vara färre än två under förskolans öppettider.

För- och grundskolenämnden har yttrat sig och föreslår att motionen avslås. I yttrandet framgår att ensamarbete i den betydelsen att det endast finns en av förskolans personal schemalagd förekommer under begränsad tid på morgonen och i slutet av dagen innan förskolan stänger. Förskolans utgångspunkt när det gäller schemaläggning är att det ska vara så mycket personal som möjligt på plats när det är som flest barn på förskolan. Sammanfattningsvis är det inte möjligt att utifrån befintlig budgetram att tillskapa de tjänster som krävs för att uppfylla de krav som ställs i motionen.

Beslutsunderlag

Motion 4/2025

För- och grundskolenämndens yttrande

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Jämställdhetsutskottets yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Bore Sköld (V) – Bifall till motionen.

Moa Brydsten (S), Anders Ågren (M), Mariam Salem (MP) och Mattias Larsson (C) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Propositionsordning som godkänns

Bifall tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen.

Ordföranden finner att utskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Motionären

För- och grundskolenämnden

Tjänsteskrivelse

2025-10-15

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00113

Motion 6/2025: Möjlighet att donera förtjänstgåva till välgörande ändamål; Anna-Karin Sjölander (C)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Att avslå motionen i enlighet med personalnämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet föreslår i en motion att kommunfullmäktige ska besluta:

- att ett fjärde alternativ införs för förtjänstgåvor för 25 tjänste- eller förtroendemannaår, som möjliggör att motsvarande belopp doneras till en välgörenhetsorganisation som mottagaren själv väljer, under förutsättning att organisationen har ett 90-konto kontrollerat av Svensk Insamlingskontroll och är med på Skatteverkets lista över godkända gåvomottagare,
- att HR-avdelningen ansvarar för att administrera donationer i enlighet med detta beslut.

Förvaltningen har berett ärendet via genomgång av de möjligheter och begränsningar som såväl Skatteverket som kommunallagen erbjuder. Personalnämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska avslås.

Beslutsunderlag

Motion 6/2025

Personalnämndens yttrande

Beredningsansvariga

SLK HR

Beslutet ska skickas till

Motionären

SLK HR

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-14

§ 44

Diariennr: PN-2025/00027

Motion 6/2025: Möjlighet att donera förtjänstgåva till välgörande ändamål; Anna-Karin Sjölander (C)

Beslut

Personalnämnden föreslår kommunfullmäktige

att avslå motionen.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet föreslår i en motion att kommunfullmäktige ska besluta:

- att ett fjärde alternativ införs för förtjänstgåvor för 25 tjänste- eller förtroendemannaår, som möjliggör att motsvarande belopp doneras till en välgörenhetsorganisation som mottagaren själv väljer, under förutsättning att organisationen har ett 90-konto kontrollerat av Svensk Insamlingskontroll och är med på Skatteverkets lista över godkända gåvomottagare,
- att HR-avdelningen ansvarar för att administrera donationer i enlighet med detta beslut.

Förvaltningen har berett ärendet via genomgång av de möjligheter och begränsningar som såväl Skatteverket som kommunallagen erbjuder.

Sammanfattningsvis framkommer följande:

Av Skatteverkets hemsida [Gåvor - Arbetsgivare | Skatteverket](#) framgår att penninggåva är skattepliktig inkomst av tjänst. Förvaltningen har även ställt frågan till Simployer, ett företag för expertstöd inom HR och fått samma svar, det vill säga att om den anställda får välja sin gåva gäller andra stycket nedan (det första stycket gäller bara om arbetsgivaren väljer att ge gåva till välgörenhet):

”Om ni själva väljer att, i stället för att ge en minnesgåva till den anställda, ge ett bidrag till exempelvis en välgörenhetsorganisation i den anställdas namn, då är detta en ej avdragsgill gåva till välgörenhet. Gåvan är ju i sådana fall ingen minnesgåva rent skattemässigt och är inget som ska beskattas som förmån hos den anställda.

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-14

Om ni däremot på den anställdes begäran skänker pengar till ideell verksamhet, i stället för att lämna en minnesgåva, ska den anställda beskattas för det aktuella beloppet som lön. Detta beror på att den anställda anses ha förfogat över pengarna som getts bort. En skattefri minnesgåva kan inte bestå av pengar.”

Det är vidare tveksamt om man rent juridiskt kan ge en gåva till en välgörenhetsorganisation, eftersom det inte ligger inom den kommunala kompetensen att skänka gåvor på det viset. Om den anställda själv vill ge gåvan i sitt eget namn blir det beskattningsbar inkomst för den anställda, vilket motionären anser att det inte ska vara.

Till detta ska läggas ökad administration som motionärens förslag förväntas innebära.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås personalnämnden förorda att motionens attsatser avslås.

Beslutsunderlag

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist, SLK HR

Fredrik Åberg, SLK HR

Beslutet ska skickas till

Motionären

KS-diarium

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

MÖJLIGHET ATT DONERA FÖRTJÄNSTGÅVA TILL VÄLGÖRANDE ÄNDAMÅL

Att visa uppskattning för lång och trogen tjänst inom kommunen är en fin tradition som stärker känslan av gemenskap och tillhörighet. Enligt nuvarande regelverk har den som arbetat eller varit förtroendevald i Umeå kommun i 25 år möjlighet att välja en förtjänstgåva till ett värde av 15 procent av gällande prisbasbelopp. Alternativen för förtjänstgåvan är idag ett presentkort för smycke eller klocka, konst eller resa.

Det finns dock personer som i stället för en personlig gåva gärna skulle vilja använda detta belopp för att stödja ett välgörande ändamål. Att ge den möjligheten skulle vara ett sätt för kommunen att uppmuntra och visa engagemang för samhällsnytta.

Jag föreslår därför att ett fjärde alternativ läggs till för förtjänstgåvor: att hela beloppet i stället kan doneras till en välgörenhetsorganisation som mottagaren själv väljer. Eftersom det rör skattemedel bör donationen riktas till organisationer med så kallade 90-konton, som kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll. Vidare bör organisationen också vara med på Skatteverkets lista över godkända gåvomottagare, för att säkerställa att givaren kan erhålla skattereduktion. Det ska följa de generella reglerna för jubileumsgåvor och dokumenteras väl. Detta säkerställer att pengarna används på ett ansvarsfullt och transparent sätt för ändamål som bidrar till samhällsnytta.

Denna förändring skulle ge jubilarerna en större valfrihet och bidra till att stärka kommunens roll som en organisation som värdesätter både sina medarbetare och det bredare samhället.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

- att ett fjärde alternativ införs för förtjänstgåvor för 25 tjänste- eller förtroendemannaår, som möjliggör att motsvarande belopp doneras till en välgörenhetsorganisation som mottagaren själv väljer, under förutsättning att organisationen har ett 90-konto kontrollerat av Svensk Insamlingskontroll och är med på Skatteverkets lista över godkända gåvomottagare,
- att HR-avdelningen ansvarar för att administrera donationer i enlighet med detta beslut.

Umeå 25-01-27

Anna-Karin Sjölander, Centerpartiet

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 331

Diariennr: KS-2025/00113

Motion 6/2025: Möjlighet att donera förtjänstgåva till välgörande ändamål; Anna-Karin Sjölander (C)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen i enlighet med personalnämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet föreslår i en motion att kommunfullmäktige ska besluta:

- att ett fjärde alternativ införs för förtjänstgåvor för 25 tjänste- eller förtroendemannaår, som möjliggör att motsvarande belopp doneras till en välgörenhetsorganisation som mottagaren själv väljer, under förutsättning att organisationen har ett 90-konto kontrollerat av Svensk Insamlingskontroll och är med på Skatteverkets lista över godkända gåvomottagare,
- att HR-avdelningen ansvarar för att administrera donationer i enlighet med detta beslut.

Förvaltningen har berett ärendet via genomgång av de möjligheter och begränsningar som såväl Skatteverket som kommunallagen erbjuder. Personalnämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska avslås.

Beslutsunderlag

Motion 6/2025

Personalnämndens yttrande

Beredningsansvariga

SLK HR

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Mattias Larsson (C) – Bifall till motionen.

Tomas Wennström (S) och **Anders Ågren (M)** – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Propositionsordning som godkänns

Bifall tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen.

Ordföranden finner att utskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären

SLK HR

Tjänsteskrivelse

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00211

Motion 8/2025: Återinför "Krogar mot Knark" i Umeå; Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motion besvarad med att arbetet är påbörjat med att starta upp Krogar mot knark.

Ärendebeskrivning

Veronica Kerr (KD) har inkommit med en motion med följande yrkanden:

- att Umeå kommun utreder möjligheten att återinträda i Krogar mot Knark
- att nödvändiga resurser avsätts för att implementera insatser i samverkan med berörda aktörer.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har yttrat sig och föreslår att kommunfullmäktige bifaller motionen.

Stadsledningskontorets anförande

Krogar mot Knark (KMK) är en metod och ett stöd för att bedriva narkotikaförebyggande arbete i krog- och nöjesmiljöer. Genom att minska förekomsten och användning av narkotika är syftet att få ner antalet olyckor, våld och kriminalitet som är kopplat till droger.

Krogen, hotellen och andra nöjesmiljöer ska vara platser som är förenat med positiva upplevelser där både gäster samt personal ska känna sig trygga.

Metoden bygger på samverkan mellan polis, nöjesbransch, Länsstyrelsen och Umeå kommun. Metoden (KMK) har tidigare använts i Umeå mellan 2010 och 2014.

Under 2025 uppmärksammade polisen Umebrå på att narkotikabeslagen ökat i regionen och polisen och Umebrå bedömer krogmiljön som strategiskt viktig för att förebygga och bekämpa narkotikan lokalt i Umeå kommun.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00211

KMK har av kommun och polis bedömt som en lämplig insats i ett gemensamt arbete.

Det nationella uppdraget kring Krogar mot knark ligger idag på STAD Region Stockholm. Med varumärket KMK förbinder sig deltagare till att uppfylla kriterier för att certifiera krogarna enligt den evidensbaserade metod som STAD erbjuder.

Metoden har en koppling till det kommunala ANDTS-arbetet, brottsförebyggande insatser, folkhälsoarbete och alkohollagens krav.

Status i arbetet nu:

Arbetet med att starta upp Krogar mot knark konceptet i Umeå är påbörjat med projektledare från näringslivsenheten och strategisk utveckling/ Umebrå i samarbete med miljö och hälsoskydd.

Arbetet har påbörjats med organiseringen av KMK och det har bildats styr och arbetsgrupp. Information och samtal med krögare har skett och initiativet och att anmäla intresse för utbildningen kommer lyftas på krögarträffen som är inplanerad under oktober månad. Planerat för utbildningsinsats 21 januari 2026.

Kommunikation är en viktig del i KMK konceptet och både kommunikationsenheten på polis och kommunen är vidtalade och positiva. Det kommer finnas behov av att upprätta ett samverkansavtal mellan Umeå kommun och Polisen i Umeå. Samverkansavtalet kommer omfatta vad varje aktör ska bidra med och bör bli en bilaga till den upprättade samverkansöverenskommelsen mellan Umeå kommun och Lokalpolisområde Umeå.

Summering och bedömning:

Krogar mot knark är en metod för att bedriva narkotikapreventivt arbete. Metoden har kopplingar till både det brottsförebyggande, trygghetsskapande och till folkhälsoarbetet.

Utredande tjänsteperson delar motionärens intention och bedömer att det finns goda förutsättningar att ansluta sig till konceptet Krogar mot knark och arbetet påbörjats. Både polisen och krogbranschen har uttryckt att det är angeläget att metoden återigen implementeras för att användning och försäljning av narkotika ska minska i nöjesmiljöer.

Dessutom stödjer (KMK) den redan upprättade Samverkansöverenskommelsen och medborgarlöften som är avtalade för

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00211

Perioden 2025-2027.

Beslutsunderlag

Motionen

Samverkansöverenskommelsen och medborgalöften mellan Umeå kommun och Lokalpolisområde Umeå 2025–2027.

MHN Protokoll 2025-05-15

Beredningsansvariga

Ulrika Granskog, utvecklingsstrateg

Beslutet ska skickas till

Motionären

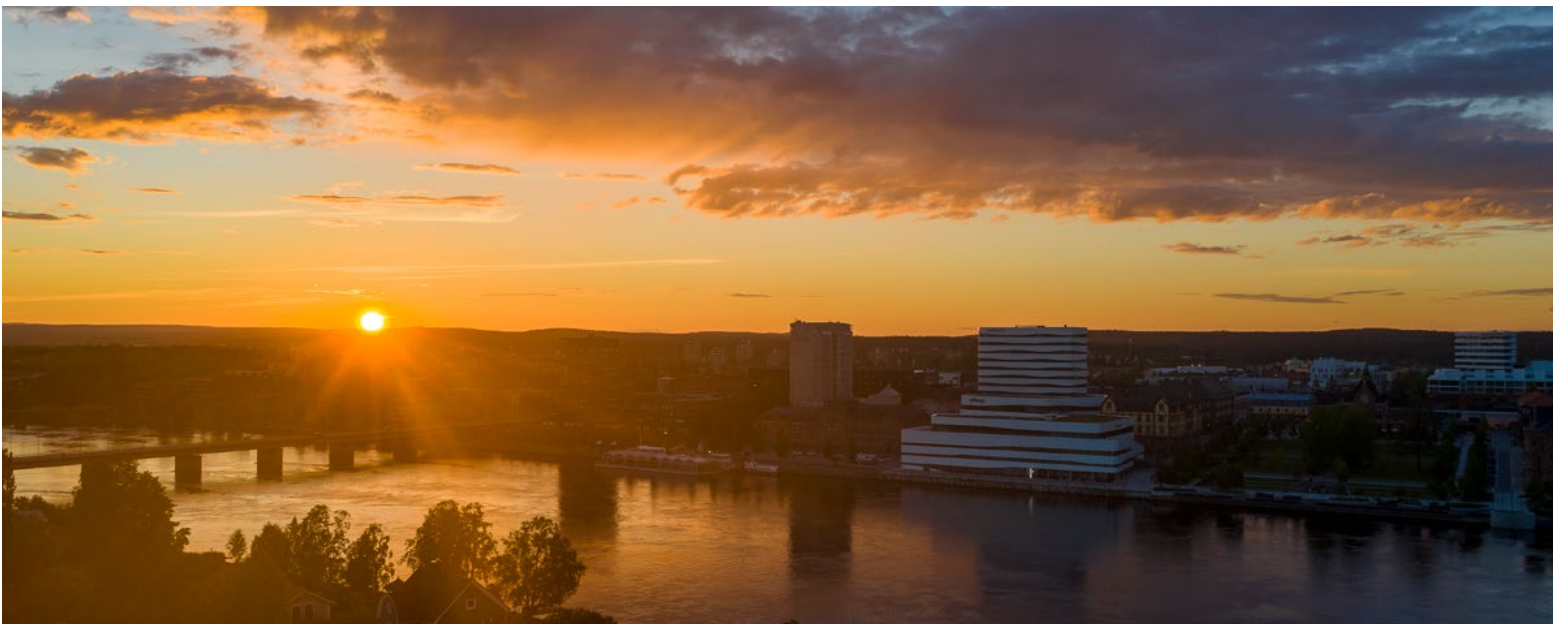
Ulrika Granskog

Elin Pietroni
stadsdirektör

Ulrika Granskog
Samordnare,
ensamkommande och
Projektled

Umeå
ska växa
hållbart

Samverkans- överenskommelse 2025–2027

Överenskommelse om samverkan och prioriteringar mellan Umeå kommun och Polismyndigheten 2025–2027.

Syftet med samverkansöverenskommelsen är att säkra ett långsiktigt och hållbart brottsförebyggande arbete för Umeå kommun och Polismyndigheten med gemensamma fokusområden och mål framtagna utifrån en lokal lägesbild.

Samverkande parter och avtalets omfattning.

Umeå kommun och Lokalpolisområde Umeå.

Inledning

Samhället har allt att vinna på en minskad brottslighet och ökad trygghet. Därför behövs ett aktivt brottsförebyggande arbete samt ett trygghetsskapande arbete som bygger på en gemensam och långsiktig samsyn mellan Polisen och Umeå kommun.

I Umeå initierades det brotts- och drogförebyggande rådet redan 1985 av Polismyndigheten och sedan dess har en tät samverkan mellan dessa två organisationer skett på lokal nivå. Det första samverkansavtalet mellan Umeå kommun och lokalpolisområde Umeå undertecknades 2008.

Kraven på nära samverkan mellan polis och kommun inom det brottsförebyggande området skärptes ytterligare 2023 med Lagen om kommuners brottsförebyggande ansvar (SFS 2023:196), som bland annat fastställer att alla kommuner ska ha ett strategiskt råd med representation från polisen.

Samverkansmodellen

Respektive organisations samlade kunskaper, erfarenheter och faktaunderlag, skapar en gemensam uppfattning om vilka samhällsutmaningar som finns lokalt. Utifrån detta samverkar parterna strategiskt för att förhindra och förebygga brott. Andra aktörer, som Region Västerbotten, näringsliv och civilsamhälle involveras vid behov i det brottsförebyggande arbetet. En välförankrad samverkan förutsätter också att medborgare ges möjlighet till delaktighet i utvecklingen av lägesbild och åtgärder.

Medborgarlöften

Medborgarlöften är en utveckling och en förstärkning av samverkansöverenskommelsen mellan kommun och polis. Syftet är att stärka engagemanget i lokalsamhället, och förbättra tryggheten och det brottsförebyggande arbetet genom dialog och samarbete med medborgarna.

Gemensam vision

Den övergripande visionen som styr samverkan mellan Polismyndigheten och Umeå kommun är att tillsammans:

- minska brottsligheten i Umeå kommun
- öka tryggheten i Umeå kommun
- minska nyttjandet av alkohol, narkotika, tobak, dopning samt motverka överdrivet spelande som kan leda till brottslighet.

Prioritering för verksamhetsåren 2025–2027

Umeå har en låg brottslighet och höga värden när det gäller trygghet och mellanmännisklig tillit. För att det ska fortsätta vara fallet prioriterar Polisen och kommunen samverkan inom områden som har hög påverkan på människors säkerhet och trygghet, och på Umeås hållbara tillväxt:

- **Förebygga och motverka organiserad brottslighet**
Med en alltmer etablerad organiserad brottslighet ökar risken för grovt våld, narkotikahandel, rekrytering av barn och unga i kriminell verksamhet, samt för välfärdsbrott och otillåten påverkan. Det finns ett stort behov av samverkan för att förebygga brott och minska risken att fler

unga dras in. Att motarbeta organiserad brottslighet är också viktigt för att människors ska känna sig trygga och ha förtroende till myndigheter.

- **Arbeta förebyggande mot våld och stötta särskilt utsatta brottsoffer** – våld i nära relation är ett angeläget samhällsproblem, där utvecklingen går åt fel håll. Det finns ett stort behov av förebyggande insatser och av riktade insatser mot de som utför våldet.
- **Trygga och säkra offentliga miljöer** – det är viktigt att medborgarna har tillgång till säkra och väl underhållna gator, parker och bostadsområden, där alla kan känna sig välkomna och trygga. Utformningen bör uppmuntra till möten och social blandning men också bidra till att minska mängdbrott genom att göra platser mindre brottsattraherande. Alla ska kunna känna sig trygga i trafiken oavsett färdssätt.

Överenskommelsens giltighetstid

Överenskommelsen gäller från 1 januari 2025 till 31 december 2027. Om ny överenskommelse inte tecknas efter utgången datum förlängs denna överenskommelse tills vidare.

Umeå 11 mars 2025

Hans Lindberg
kommunstyrelsens ordförande, Umeå kommun

Michael Rystedt
lokalpolisområdeschef, Polisområde Västerbotten

Bilaga

- Medborgarlöften 2025–2027.

Umeå kommun

Besök: Stadshuset, Skolgatan 31A
Postadress: 901 80 Umeå
090-16 10 00
umea.kommun@umea.se
www.umea.se

Polisen Umeå

Besök: Ridvägen 10
Postadress: 903 25 Umeå
Telefon 114 14
info@polisen.se
www.polisen.se

Medborgarlöften

Umeå 2025–2027

*Medborgarlöften syftar till ett effektivare brottsförebyggande och trygghets-
skapande arbete genom att vi bygger förtroende samt engagerar och involverar
medborgare tillsammans med lokalsamhällets aktörer. Umeå kommun har
i samverkan med polisen arbetat fram medborgarlöften.*

Öka trygghet och minska brottslighet

- Polisen och Umeå kommun lovar att intensifiera arbetet mot den organiserade brottsligheten, genom att förebygga och motverka välfärdsbrott, narkotika, otillåten påverkan samt förhindra att barn och unga rekryteras till kriminell verksamhet.
- Polisen lovar att eftersträva att vid varje möjligt tillfälle arbeta förtroende- och kontaktskapande med medborgarna i Umeå kommun, med ett särskilt fokus på synlig närvaro i centrum och andra offentliga platser.
- Polisen och Umeå kommun lovar att motverka prostitution och människohandel med sexuella ändamål samt människoexploatering i alla dess former.
- Polisen och Umeå kommun lovar att verka för att förebygga och förhindra våld i nära relation, bland annat genom ökad medvetenhet och ett mer riktat fokus på gärningspersonen.

Umeå 11 mars 2025

Hans Lindberg

Kommunstyrelsens ordförande
Umeå kommun

Michael Rystedt

Lokalpolisområdeschef
Lokalpolisområde Umeå

Umeå kommun
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammanträdesprotokoll
2025-05-15

§ 63

Ärendenr: 2025-972

Yttrande över motion 8/2025 Återinför "Krogar mot Knark" i Umeå

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att bifalla motion 8/2025 om att återinföra metoden Krogar mot Knark i Umeå samt att nödvändiga resurser avsätts för att implementera insatser i samverkan med berörda aktörer.

Ärendebeskrivning

Veronica Kerr (KD), har lämnat en motion "Återinför krogar mot knark" till kommunfullmäktige. Kerr föreslår fullmäktige att besluta att Umeå kommun utreder möjligheten att återinträda i Krogar mot Knark samt att nödvändiga resurser avsätts för att implementera insatser i samverkan med berörda aktörer.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig positiva till motionen om att återinföra "Krogar mot Knark" i Umeå. Narkotikaanvändningen i krogmiljöer är ett allvarligt problem som påverkar både individers hälsa och samhällets trygghet. Genom att återinträda i nätverket "Krogar mot Knark" kan vi ta ett viktigt steg mot att skapa säkrare och drogfria miljöer för våra invånare.

Tillsyn på serveringsställen med serveringstillstånd utförs i dagsläget regelbundet av kommunens handläggare samt polisen och syftar till att kontrollera att lagar och regler efterlevs. Detta arbete leder även till en positiv effekt på folkhälsan hos befolkningen då det i tillsynen bland annat kontrolleras att ansvarsfull alkoholservering sker, att serveringstider efterlevs, att mat erbjuds, regler kring åldersgränser efterlevs, och att påträngande, uppsökande och uppmanande marknadsföring av alkohol inte görs.

Initiativet "Krogar mot Knark" har visat sig vara framgångsrikt i flera svenska städer sedan starten i Stockholm i början av 2000-talet. Genom samarbete mellan krogar, myndigheter och kommuner har man kunnat minska narkotikabruket och hindra att krogar används som marknadsplats för droger. Umeå kommun var en del av nätverket mellan 2010 och 2014, och det är motiverat att vi åter igen blir en del av arbetet mot narkotika.

Enligt svensk narkotikastrafflag är all form av narkotikahantering och narkotikaanvändning olaglig och enligt Alkohollagen får heller inga märkbart berusade, eller på annat sätt påverkade personer befinna sig inne på ett serveringsställe. Genom att Umeå kommun deltar i ett initiativ som "Krogar mot Knark" visar det krogar och restauranger att Umeå kommun tar ett aktivt samhällsansvar. Att krogarna deltar

**Umeå kommun
Miljö- och hälsoskyddsnämnden****Sammanträdesprotokoll
2025-05-15**

bidrar till att skapa en tryggare och mer hälsosam miljö för sina gäster och sina anställda.

År 2022 genomfördes en studie i Umeå som visar på en ökning av narkotikaanvändningen, särskilt av kokain och amfetamin. Detta trots att flera faktorer kan ha bidragit till en underskattning av den faktiska konsumtionen. Resultaten från studien, samt de beslag och åtal för narkotikabrott som skett den senaste tiden, understryker behovet av att agera.

Under 2018 startade ett samverkansarbete upp mellan Umeå kommun, polis, näringsliv och civilsamhället. Samverkansarbetet heter Umeå växer tryggt och säkert och den nuvarande inriktningen på arbetet är att förebygga och motverka rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk. Genom att minska användandet av narkotika i krogmiljöer kan man minska risken för att individer dras in i kriminella nätverk. Narkotikahandel och användning av narkotika är ofta kopplade till kriminell verksamhet och genom att minska dessa aktiviteter kan man bidra till att försvaga de kriminella nätverkens inflytande och rekryteringsmöjligheter. Det är en del av ett större arbete för att skapa ett tryggare och säkrare samhälle.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser att våra krögare efterfrågar stöd och samverkan för att kunna hantera narkotikaproblemet på ett effektivt sätt. Genom att återinträda i "Krogar mot Knark" kan Umeå erbjuda den utbildning, de rutiner och det samarbete som krävs för att skapa trygga och drogfria restaurang- och nöjesmiljöer. Det innebär också en tryggare arbetsmiljö för de anställda som många gånger är unga om narkotikaanvändningen minskar.

Även om miljö- och hälsoskyddsnämnden är positiva till ett återinträde skulle det innebära ett behov av utökade resurser då ett återinträde skulle innebära större arbetsbelastning för miljö- och hälsoskyddsnämnden i form av arbete med utbildning i kunskap och metodik, utbildning av inblandade parter så som krögare, krogpersonal och tillsynspersonal samt nätverkande med andra myndigheter.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-05-07

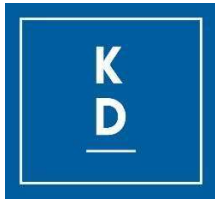
Motion 8/2025 Återinför "krogar mot knark" i Umeå

Beredningsansvariga

Karin Lindmark, Alkohol- och tobakshandläggare

Beslutet ska skickas till

KS Diarium

MOTION 2025-02-10

Återinför "Krogar mot Knark" i Umeå

Krogar mot knark är ett samverkansinitiativ mellan krogar, myndigheter och kommuner för att motverka narkotikaanvändning i krogmiljöer. Syftet är att skapa trygga och drogfria restaurang- och nöjesmiljöer genom utbildning, samarbete och tydliga rutiner för hur personal ska agera vid misstanke om narkotikabruk. Initiativet startade i Stockholm i början av 2000-talet och har sedan dess spridits till flera svenska städer. Det bygger på att krogpersonal, ordningsvakter, polis och andra aktörer samarbetar för att minska narkotikabruket och hindra att krogar används som marknadsplats för droger.

2022 genomfördes en studie i Umeå. Studien undersökte avloppsvattnet i Umeå för att analysera narkotikaanvändningen i befolkningen. Genom att mäta förekomsten av narkotikarester och beräkna konsumtionen per 1 000 invånare, såg man en ökning av användningen av kokain och amfetamin jämfört med tidigare mätningar 2011 och 2013.

De uppmätta halterna av kokain och amfetamin är avsevärt högre än i tidigare studier, detta trots att flera faktorer som man misstänkte skapade lägre förekomst förelåg. Främst nämnde man påsklov, kraftig snösmältning och pandemins påverkan på nattlivet som möjliga orsaker till en underskattning av den faktiska konsumtionen.

Förekomsten är med stor sannolikhet betydligt högre än vad som framkom genom studien.

✂ **24 januari 2024** – VK genomför en kontroll av 10 uteställen. Spår av kokain återfinns på 7 krogar. Krögarna efterfrågar en förändring.

✂ **19 mars 2024** – Tre personer åtalas för grovt narkotikabrott efter att ha innehaft 6 kilo amfetamin.

✂ **5 november 2024** – Ett rekordbeslag i Umeå: 9 kilo hasch, 18 kilo amfetamin och 250 gram kokain tas i beslag.

Mellan 2010 och 2014 var Umeå kommun en del av nätverket *Krogar mot Knark*, men sedan dess har narkotikaanvändningen stadigt ökat. Idag är 32 kommuner med i nätverket, och med tanke på att Umeå är Sveriges elfte största kommun borde vi också vara en del av detta viktiga arbete. Av landets tio största kommuner deltar sju redan och problemet med narkotika i Umeå är precis som i många andra städer omfattande. Vi måste ta alla möjligheter att vända trenden. Våra krögare efterfrågar hjälp i ett arbete där samverkan är nyckeln till framgång.

– det är hög tid att Umeå följer efter och tar ett tydligare ansvar i kampen mot narkotika.

Med anledning av ovanstående yrkar Kristdemokraterna att kommunfullmäktige beslutar

- Att Umeå kommun utreder möjligheten att återinträda i *Krogar mot Knark*.
- Att nödvändiga resurser avsätts för att implementera insatser i samverkan med berörda aktörer.

Veronica Kerr
Kristdemokraterna

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 332

Diariennr: KS-2025/00211

Motion 8/2025: Återinför "Krogar mot Knark" i Umeå; Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motion besvarad med att arbetet är påbörjat med att starta upp Krogar mot knark.

Ärendebeskrivning

Veronica Kerr (KD) har inkommit med en motion med följande yrkanden:

- att Umeå kommun utreder möjligheten att återinträda i Krogar mot Knark
- att nödvändiga resurser avsätts för att implementera insatser i samverkan med berörda aktörer.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har yttrat sig och föreslår att kommunfullmäktige bifaller motionen.

Stadsledningskontorets anförande

Krogar mot Knark (KMK) är en metod och ett stöd för att bedriva narkotikaförebyggande arbete i krog- och nöjesmiljöer. Genom att minska förekomsten och användning av narkotika är syftet att få ner antalet olyckor, våld och kriminalitet som är kopplat till droger.

Krogen, hotellen och andra nöjesmiljöer ska vara platser som är förenat med positiva upplevelser där både gäster samt personal ska känna sig trygga.

Metoden bygger på samverkan mellan polis, nöjesbransch, Länsstyrelsen och Umeå kommun. Metoden (KMK) har tidigare använts i Umeå mellan 2010 och 2014.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Under 2025 uppmärksammade polisen Umebrå på att narkotikabeslagen ökat i regionen och polisen och Umebrå bedömer krogmiljön som strategiskt viktig för att förebygga och bekämpa narkotikan lokalt i Umeå kommun.

KMK har av kommun och polis bedömt som en lämplig insats i ett gemensamt arbete.

Det nationella uppdraget kring Krogar mot knark ligger idag på STAD Region Stockholm. Med varumärket KMK förbinder sig deltagare till att uppfylla kriterier för att certifiera krogarna enligt den evidensbaserade metod som STAD erbjuder.

Metoden har en koppling till det kommunala ANDTS-arbetet, brottsförebyggande insatser, folkhälsoarbete och alkohollagens krav.

Status i arbetet nu:

Arbetet med att starta upp Krogar mot knark konceptet i Umeå är påbörjat med projektledare från näringslivsenheten och strategisk utveckling/ Umebrå i samarbete med miljö och hälsoskydd.

Arbetet har påbörjats med organiseringen av KMK och det har bildats styr och arbetsgrupp. Information och samtal med krögare har skett och initiativet och att anmäla intresse för utbildningen kommer lyftas på krögarträffen som är inplanerad under oktober månad. Planerat för utbildningsinsats 21 januari 2026.

Kommunikation är en viktig del i KMK konceptet och både kommunikationsenheten på polis och kommunen är vidtalade och positiva.

Det kommer finnas behov av att upprätta ett samverkansavtal mellan Umeå kommun och Polisen i Umeå. Samverkansavtalet kommer omfatta vad varje aktör ska bidra med och bör bli en bilaga till den upprättade samverkansöverenskommelsen mellan Umeå kommun och Lokalpolisområde Umeå.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Summering och bedömning:

Krogar mot knark är en metod för att bedriva narkotikapreventivt arbete. Metoden har kopplingar till både det brottsförebyggande, trygghetsskapande och till folkhälsoarbetet.

Utredande tjänsteperson delar motionärens intention och bedömer att det finns goda förutsättningar att ansluta sig till konceptet Krogar mot knark och arbetet påbörjats. Både polisen och krogbranschen har uttryckt att det är angeläget att metoden återigen implementeras för att användning och försäljning av narkotika ska minska i nöjesmiljöer.

Dessutom stödjer (KMK) den redan upprättade Samverkansöverenskommelsen och medborgarlöften som är avtalade för Perioden 2025-2027.

Beslutsunderlag

Motionen

Samverkansöverenskommelsen och medborgarlöften mellan Umeå kommun och Lokalpolisområde Umeå 2025–2027.

MHN Protokoll 2025-05-15

Beredningsansvariga

Ulrika Granskog, utvecklingsstrateg

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M) – Bifall till motionen.

Tomas Wennström (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (besvarad).

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (besvarad) *mot* bifall till motionen.

Ordföranden finner att utskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag att anse motionen besvarad.

Beslutet ska skickas till

Motionären

Sida 4 av 4

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Ulrika Granskog

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2025-10-28

Kommunstyrelsens
planeringsutskott

Diariennr: KS-2025/00952

Detaljplan för del av Sävar 61:1 m.fl. - resecentrum

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta detaljplanen för del av fastighet Sävar 61:1 m.fl. enligt 5 kap. 27 § plan- och bygglagen (2010:900).

att utöka verksamhetsområdet för vatten, spillvatten och dagvatten till att omfatta hela planområdet.

Syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till en ny järnvägsstation i Sävar, samtidigt som delar av befintliga detaljplaner upphävs. Planen syftar även till att skapa ett levande och tillgängligt stationsområde genom att medge en centrumbyggnad som tillför service, funktioner och närvaro till platsen.

Med syftet att skapa en tydlig platsbildning i samklang med den omgivande miljön säkerställer detaljplanen ett centralt torg samt byggnaders placering och utformning. I syfte att underlätta resenärers tillgång till stationen med bil planläggs även en yta för parkering. Detaljplanen syftar även till att säkerställa markens lämplighet för bebyggelse av resecentrum genom att reglera att eventuella föroreningar identifieras och saneras innan byggnation påbörjas. Ytterligare ett syfte med detaljplanen är att möjliggöra för en ny gång- och cykelväg som förbinder resecentrum med östra Sävar samt att möjliggöra för att befintliga gångstigar kopplas samman med det nya nätet.

Med syftet att säkerställa gång- och cykelvägens framkomlighet planläggs en bro med gång- och cykelbana över Sävarån. Detaljplanen omfattar även delar av Sävarån samt befintliga naturområden som planläggs i bevarande och skyddande syfte. I syfte att säkerställa markstabilitet för planerad användning samt närliggande gata möjliggör detaljplanen även för uppförande av erosionsskydd.

Planen syftar också till att säkerställa mark för Norrbotniabanans fundament samt skapa goda förutsättningar för järnvägens tekniska och

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00952

funktionella behov. Detaljplanen säkerställer även en god dagvattenhantering för området med syftet att ej påverka närliggande vattendrag negativt.

Ärendebeskrivning

Arbetet med att upprätta detaljplanen påbörjades av Umeå kommun, Detaljplanering 2023-05-23.

Samråd/Granskning

Länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, berörda sakägare, kommunala och statliga instanser har haft möjlighet att framföra synpunkter på förslaget.

Samrådsmöte hölls den 17 februari 2025.

Av de synpunkter som har inkommit under granskningstiden har ett granskningsutlåtande upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Av utlåtandet framgår det att planbeskrivningen har genomgått mindre justeringar. Detta inkluderar ett förtydligande av planens syfte avseende naturmark, samt en tydligare redovisning av planbestämmelsernas stöd i PBL kapitel 2. Inga justeringar av plankartan har gjorts till följd av granskningen.

Umeå kommun, Detaljplanering gör bedömningen utifrån omfattningen av genomförda revideringar efter granskningsskedet att förnyad granskning inte behöver ske.

Antagande av detaljplanen överlämnas till kommunfullmäktige med anledning av att detaljplanen handläggs med utökat förfarande, detta på grund av att planförslaget bedöms vara av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Ytterligare en anledning till att antagande av detaljplanen överlämnas till kommunfullmäktige är att planen föranleder beslut om att utvidga kommunalt verksamhetsområde för dricksvatten, spillvatten, dagvatten (gata) samt dagvatten (fastighet). Verksamhetsområdet ska utökas för att inkludera hela planområdet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-10-28

Byggnadsnämndens beslut om godkännande 2025-10-22, BN § 225

Antagandehandlingar

- Plankarta daterad september 2025
- Planbeskrivning daterad oktober 2025

Övriga handlingar

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00952

- Granskningsutlåtande daterat oktober 2025
- Samrådsredogörelse daterad juni 2025
- PM-Gestaltungsprinciper daterad maj 2025

Beredningsansvariga

Clara Persson Harlin, planarkitekt
Johanna Söderholm, planchef

Föredragande

Clara Persson Harlin, planarkitekt

Kommunfullmäktiges beslut ska skickas till

detaljplanering@umea.se

Detaljplanering expedierar därefter beslutet till

- Sökande
- De med kvarstående synpunkter
- Länsstyrelsen
- VAKIN

Granskningsutlåtande

Diarienummer: BN-2020/00724

Datum: 2025-10-03

Handläggare: Clara Persson Harlin

Detaljplan för fastigheten del av Sävar 61:1 m.fl. inom Sävar i Umeå kommun, Västerbottens län

Ett förslag till detaljplan för fastigheten del av Sävar 61:1 m.fl. har upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till en ny järnvägsstation i Sävar, samtidigt som delar av befintliga detaljplaner upphävs. Planen syftar även till att skapa ett levande och tillgängligt stationsområde genom att medge en centrumbyggnad som tillför service, funktioner och närvaro till platsen. Med syftet att skapa en tydlig platsbildning i samklang med den omgivande miljön säkerställer detaljplanen ett centralt torg samt byggnaders placering och utformning. I syfte att underlätta resenärers tillgång till stationen med bil planläggs även en yta för parkering.

Detaljplanen syftar även till att säkerställa markens lämplighet för bebyggelse av resecentrum genom att reglera att eventuella föroreningar identifieras och saneras innan byggnation påbörjas.

Ytterligare ett syfte med detaljplanen är att möjliggöra för en ny gång- och cykelväg som förbinder resecentrum med östra Sävar samt att möjliggöra för att befintliga gångstigar kopplas samman med det nya nätet. Med syftet att säkerställa gång- och cykelvägens framkomlighet planläggs en bro med gång- och cykelbana över Sävarån. Detaljplanen omfattar även delar av Sävarån samt befintliga naturområden som planläggs i bevarande och skyddande syfte. I syfte att säkerställa markstabilitet för planerad användning samt närliggande gata möjliggör detaljplanen även för uppförande av erosionsskydd.

Planen syftar också till att säkerställa mark för Norrbotniabanans fundament samt skapa goda förutsättningar för järnvägens tekniska och funktionella behov. Detaljplanen säkerställer även en god dagvattenhantering för området med syftet att ej påverka närliggande vattendrag negativt.

Samråd och granskning

Planen handläggs med utökat planförfarande och har varit föremål för samråd under tiden 2025-02-07 – 2025-03-07 samt granskning under tiden 2025-06-05 till 2025-06-26. Samråds-krets, statliga och kommunala instanser, föreningar m.fl. har getts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

Nedan görs en sammanfattning av inkomna synpunkter under granskningen, vilka kan begäras ut i sin helhet.

LÄNSSTYRELSEN

Har inkommit med ett yttrande enligt nedan.

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länsstyrelsen för granskning i enlighet med 5 kap. 20 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Syftet med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till en ny järnvägsstation i Sävar. Planen syftar även till att skapa ett levande och tillgängligt stationsområde genom att medge en centrumbyggnad som tillför service, funktioner och närvaro till platsen. Med syftet att skapa en tydlig platsbildning i samklang med den omgivande miljön säkerställer detaljplanen ett centralt torg samt byggnaders placering och utformning. I syfte att underlätta resenärers tillgång till stationen med bil planläggs även en yta för parkering.

Detaljplanen syftar även till att säkerställa markens lämplighet för bebyggelse av resecentrum genom att reglera att eventuella föroreningar identifieras och saneras innan byggnation påbörjas.

Ytterligare ett syfte med detaljplanen är att möjliggöra för en ny gång- och cykelväg som förbinder resecentrum med östra Sävar samt att möjliggöra för att befintliga gångstigar kopplas samman med det nya nätet. Med syftet att säkerställa gång- och cykelvägens framkomlighet planläggs en bro med gång- och cykelbana över Sävarån. Detaljplanen omfattar även delar av Sävarån där vattenområdet planläggs i skyddande syfte. I syfte att säkerställa markstabilitet för planerad användning samt närliggande gata möjliggör detaljplanen även för uppförande av erosionsskydd.

Planen syftar också till att säkerställa mark för Norrbotniabanans fundament samt skapa goda förutsättningar för järnvägens tekniska och funktionella behov. Detaljplanen säkerställer även en god dagvattenhantering för området med syftet att ej påverka närliggande vattendrag.

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget överensstämmer med översiktsplanen enligt 4 kap. 33 § p.5 PBL.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har inget att tillägga i fråga om hur planförslaget tillgodoser statliga eller andra allmänna intressen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden, att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas.

TRAFIKVERKET

Trafikverket har inget att erinra då synpunkter i samrådet har beaktats.

LANTMÄTERIMYNDIGHETEN I UMEÅ KOMMUN

Det framstår som oklart hur järnvägsfastighetens rätt till vissa ändamål (fundament mm) ska tryggas utanför järnvägsfastigheten, det beroende på hur de är lokaliserade och hur denna lokalisering kommer att förhålla sig till detaljplanen och järnvägsplanen. Dvs svårt att på förhand bedöma vilken lantmäteriatgård som kan vara aktuell och hur planenligheten kan komma att bedömas utifrån de båda planerna. Att säkra ägandet kan tolkas både som om att fastighetsreglering ska ske eller att 3D-förrättning ska ske. Förfoganderätten men inte äganderätt till marken kan tryggas exempelvis genom servitut.

Kommentar till samrådsredogörelsen: Att släppet mellan Sävar 61:208 och järnvägsfastigheten bör tillhöra järnvägsfastigheten betyder att det måste finnas planmässiga förutsättningar att reglera in släppet i lantmäteriförrättning samt att åtgärden bedöms lämplig i övrigt. Det kan komma att behöva ett tillägg till järnvägsplanen för att åtgärden ska kunna komma att ske tvångsvis utan överenskommelse.

Kommentar

Lantmäterimyndighetens synpunkter är relevanta, och deras farhågor kring rättighetsfrågor och ägandeförhållanden är noterade. De planmässiga förutsättningarna bedöms vara tillräckliga för att hantera dessa frågor i en kommande fastighetsbildningsprocess, oavsett om det rör sig om fastighetsreglering, 3D-fastighetsbildning eller upplåtelse av servitut.

Då frågorna berör samordning mellan detaljplanen och järnvägsplanen, samt hur fastighetsbildning ska hanteras, har yttrandet skickats vidare till berörda parter för vidare utredning. Detaljplanen i sig bedöms inte behöva några ändringar baserat på dessa synpunkter.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker planförslaget.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är positivt till att förbättra möjligheterna för hållbart resande till och från Sävar, genom kollektivtrafik med buss och tåg, samt inom Sävar tätort, genom förbättrade förutsättningar för gång och cykel.

TEKNISKA NÄMNDEN/GATOR OCH PARKER

Tekniska nämnden har inget att erinra.

BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN/BRANDFÖRSVAR

Brandförsvaret har inget att erinra.

UMEÅ ENERGI AB

Umeå Energi har inget att erinra avseende fjärrvärme-, fjärrkyla-, el- eller bredbandsledningar

VAKIN, UMEÅ VATTEN OCH AVFALL AB

Vakin har inget att erinra.

SKELLEFTEÅ KRAFT

Skellefteå kraft har ingenting att erinra.

SÄVARÅNS FISKEVÅRDSOMRÅDE

Öxbäcken bör omledas med utlopp ovanför E4an på grund av vandringshindret som finns under E4an. Nu byts ju samtliga trummor på tex Kungsvägen för fria vattenvägar. Just nu innebär sista 50m på Öxbäcken att öring och andra fiskarter inte kan vandra upp i Öxbäcken trots arbetet som utförs nu i kommunens regi uppströms Öxbäcken.

Kommentar

Som framgick i den tidigare samrådsredogörelsen omfattar detaljplanen "Sävar resecentrum" endast de åtgärder som krävs för att möjliggöra det planerade resecentrumet och en ny gång- och cykelväg. En omledning av Öxbäcken är en omfattande åtgärd som faller utanför både detaljplanens syfte, åtagande och geografiska avgränsning. En sådan lösning skulle kräva en separat utredning och finansiering som inte är aktuell i det rådande projektet. Den nya kulverten under järnvägen, som är en del av den antagna järnvägsplanen, är dock utformad för att möjliggöra fiskvandring. Vandringshindret vid E4:an kvarstår eftersom den bron inte ingår i vare sig denna detaljplan eller järnvägsplanen.

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

YTTRANDE 1

Det jag tror är jätteviktigt är att det blir lättillgängligt, med cykel- och gångvägar. Den nya bron måste direktkopplas med cykelvägar – direkt till den nya karusellöverfarten mot Gran, till Påsklovsvägen samt en ny cykelväg direkt till skolan och ICA. Den ska inte gå genom skolgården som idag, där man cyklar mellan skolan och simhallen, vilket innebär att man passerar många lekande barn dagtid. Istället bör vägen gå bakom.

Sedan borde man bygga ett nytt bibliotek och en fritidsgård i samma byggnad – varför inte tillsammans med simhallen, särskilt nu när man ska bygga en ny bassäng, kanske på en helt annan plats än dagens. Allt detta är oerhört viktigt, för idag har skolan tagit lokalutrymme från biblioteket, och fritidsgården ska vara i skolan. Men skolan vill inte att fritidsgården ska vara där, vilket innebär att det har funnits 3 miljoner i 6 år (!) för att anpassa skolan för fritidsgården – men skolan säger nej, och dessa pengar ligger och tappar värde.

Simhallen ska byggas om på en helt annan plats, vilket öppnar andra möjligheter både för fritidsgården och biblioteket – om man tar vara på detta. När man ändå är igång med denna stora förändring/förbättring kan man också bygga en ny idrottshall, eftersom det är för trångt idag, samt en konstfrusen isbana och konstgräsplan på skolgården. Det skulle verkligen göra skillnad för både skolan och fritiden, och ge möjligheter att utveckla Sävar mot framtiden.

Kommentar

Planförslaget syftar till att förbättra tillgängligheten för gång- och cykeltrafik i Sävar. Därav kommer den planerade gång- och cykelvägen att ansluta till den nya bron över E4:an som i sin tur leder vidare mot Gran. Den kopplas även till Drottningvägen, vilket sammanbinder det nya stationsområdet med skolan samt skapar en smidig väg mot ICA.

Då cykeltrafik genom skolgården inte är avsedd i den befintliga strukturen, föranleder planförslaget inga förändringar av vägnätet vid Sävar skola. Drottningvägen är avsedd att fungera som en lågtrafikerad gata för blandtrafik, vilket innebär att cyklister och fotgängare delar gatan med bilar. Denna typ av lösning är lämplig för gator med begränsad biltrafik och säkerställer god framkomlighet för alla trafikslag utan att en separat gång- och cykelbana behöver anläggas. Vid slutet av skolgården ansluter Drottningvägen till gång- och cykelbron över till Sävar centrum.

Detaljplanen innehåller i nuläget inga förslag på att koppla ihop den nya gång- och cykelvägen med Påsklovsvägen. Den utformning som föreslås i planen bedöms ändå vara tillräcklig för att säkerställa god tillgänglighet till viktiga målpunkter, som bland annat ICA och centrum.

De föreslagna byggnationerna och anläggningarna ligger utanför planområdet för detaljplanen "Sävar resecentrum". Detaljplanens syfte är att

reglera markanvändningen för det planerade resecentrumet samt anslutande funktioner. De inlämnade synpunkterna kan därav inte behandlas inom ramen för det aktuella planarbetet. Synpunkterna noteras dock som värdefulla inspel i det fortsatta arbetet med övergripande planering för Sävar.

Yttrandet bedöms delvis vara tillgodosett.

YTTRANDE 2

1. Önskar att den nya gång och cykelbron över sävarån ej går så högt upp i luften som järnvägsbron. Detta utifrån att minska insyn till vår tomt/uteplats.
2. Önskar att byggandet ej genomförs nattetid, eftersom våra sovrum ligger mot byggområdet.

Kommentar

Den exakta höjden på den planerade gång- och cykelbron över Sävarån har inte reglerats i detaljplanen. Detta beror på att regleringar i detaljplanen bedöms kunna försvåra den fortsatta processen. Detaljplanen säkerställer däremot Sävaråns vattendrag under bron.

Trafikverket, som ansvarar för byggnationen av gång- och cykelbron, planerar dock för att bron i huvudsak kommer följa den omgivande marknivån. Den kommer att vara något högre än befintlig mark vid Sävarån för att säkerställa en bättre profil för gång- och cykelvägen. Trafikverket bedömer inte att det kommer uppstå problem med insyn, då deras arbetsområde inte sträcker sig ända fram till närliggande bostadsfastigheter och befintlig växtlighet kommer att bevaras mellan bostadsfastigheter och bron.

Synpunkten om att undvika byggarbeten nattetid är noterad. Detta är däremot ingenting som regleras inom ramen för en detaljplan. Vid byggnation planerar Trafikverket att följa Naturvårdsverkets allmänna råd gällande arbetstider och bullernivåer. Enligt dessa riktlinjer är ordinarie arbetstid för bullrande arbeten helgfri måndag–fredag mellan kl. 07:00 och 19:00.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett av Trafikverkets befintliga riktlinjer och pågående projektering. Yttrandet bedöms däremot inte kunna tillgodoses i planförslaget.

Ändringar efter granskning

Planhandlingarna ändras på följande punkter:

Plankarta

- Bestämmelsen [n] har tillkommit på parkeringsyta
- Redaktionella ändringar för ökad läsbarhet.

Planbeskrivningen

- Förtydligande i planbeskrivningen har gjorts kring planbestämmelsernas stöd i PBL kapitel 2.
- Planens syfte har justerats för att inkludera upphävande av äldre planer samt förtydligande gällande bevarande om befintliga naturområden.
- Redaktionella ändringar för ökad läsbarhet.

SAMMANFATTNING

Byggnadsnämnden föreslår anta detaljplanen alt godkänna detaljplanen och lämnar över den till kommunfullmäktige för antagande.

Kvarstående synpunkter

Nedan listas berörda och sakägare med kvarstående synpunkter vilka ges underrättelse med besvärshänvisning.

Kvarstående synpunkter från samrådsskedet

- SÄVARÅNS FISKEVÅRDSOMRÅDE
- YTTRANDE 1
- YTTRANDE 2
- YTTRANDE 3

Kvarstående synpunkter från granskningsskedet

- SÄVARÅNS FISKEVÅRDSOMRÅDE
- YTTRANDE 1
- YTTRANDE 2

Detaljplanering, Umeå kommun oktober 2025

Detaljplan för del av fastigheten Sävar 61:1 m.fl. Inom Sävar i Umeå kommun, Västerbottens län

Planbeskrivning – antagandehandling oktober 2025			Aktnummer:	Diarienummer: BN-2020/00724
Gällande lagstiftning: PBL 2010:900 BFS 2020:5 BFS 2020:6 BFS 2020:8	Planbesked: BN § 216 2020-06-17	Detaljplan påbörjad: 2023-05-04	Antagen:	Laga kraft:

Innehållsförteckning

Detaljplaneprocessen	4
Om detaljplaner.....	4
Planens syfte.....	5
Beskrivning av detaljplanen	5
Plandata.....	5
Planens huvuddrag	6
Norrbotniabanan och Kungsvägen.....	8
Planförfarande.....	10
Planhandlingar.....	10
Förhållningssätt till tidigare ställningstaganden.....	11
Kommunala ställningstaganden	11
Ställningstaganden enligt miljöbalken.....	19
Hushållningsbestämmelser	19
Miljökvalitetsnormer	23
Strandskydd	27
Natura 2000.....	27
Planeringsförutsättningar.....	31
Mark- och vattenanvändning.....	31
Stads- och landskapsbild	32
Naturmiljö	35
Geotekniska förhållanden	41
Social miljö	43
Kommunikationer	45
Teknisk försörjning.....	47
Hälsa och säkerhet	49
Förändringar och konsekvenser	57
Mark- och vattenanvändning.....	57
Stads- och landskapsbild	59
Naturmiljö	62
Grönstruktur och rekreation	69
Geotekniska förhållanden	70
Grundvatten	71
Social miljö	71

Kommunikationer	73
Teknisk försörjning.....	75
Hälsa och säkerhet	83
Genomförandefrågor.....	90
Organisatoriska frågor	90
Fastighetsrättsliga frågor	92
Tekniska frågor.....	96
Ekonomiska frågor	96
Upplysningar.....	98
Samrådsrets	99
Medverkande	100
Källor.....	100
Bilaga	101
Planbestämmelser med lagstöd	101

Detaljplanprocessen

Om detaljplaner

En detaljplan reglerar hur mark och vatten får användas och hur bebyggelse och byggnadsverk får se ut. Detaljplanen reglerar rättigheter och skyldigheter. Plankartan är bindande vid prövning av exempelvis bygglov. Planbeskrivningen beskriver detaljplanens syfte och hur plankartan ska tolkas.

Under arbetet med detaljplanen tar kommunen ställning till hur marken får användas, utifrån en avvägning av allmänna och enskilda intressen.

En detaljplan kan handläggas med standardförfarande, begränsat standardförfarande, utökat förfarande eller samordnat förfarande.

Denna detaljplan handläggs med ett utökat förfarande, processen beskrivs nedan.

Detaljplanprocessen, utökat förfarande

Kungörelse

Vid utökat förfarande ska kommunen inför samrådet kungöra förslaget till detaljplan. Kungörelsen ska göras i en ortstidning och anslås på kommunens digitala anslagstavla.

Samråd

Samråd av planförslaget sker med länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, kända sakägare och andra berörda. Syftet med samrådet är att samla in information och synpunkter, förankra förslaget och få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt. De skriftliga synpunkter som inkommit under samrådstiden redovisas och bemöts i en samrådsredogörelse. Därefter justeras förslaget utifrån inkomna synpunkter. Samrådstiden är minst tre veckor.

Granskning

Planförslaget ska därefter tillgängliggöras för granskning i minst tre veckor. Om detaljplanen antas medföra betydande miljöpåverkan gäller minst 30 dagar granskningstid tillsammans med miljökonsekvensbeskrivning. Granskningen är ytterligare ett tillfälle att lämna synpunkter på planförslaget.

Antagande

Detaljplanen antas genom ett politiskt beslut av Kommunfullmäktige.

Laga kraft

Om detaljplanen inte överklagas får beslutet att anta detaljplanen laga kraft, vilket innebär att detaljplanen får rättsverkan. Därefter kan genomförandet av detaljplanen påbörjas.

Planens syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till en ny järnvägsstation i Sävar, samtidigt som delar av befintliga detaljplaner upphävs. Planen syftar även till att skapa ett levande och tillgängligt stationsområde genom att medge en centrumbyggnad som tillför service, funktioner och närvaro till platsen. Med syftet att skapa en tydlig platsbildning i samklang med den omgivande miljön säkerställer detaljplanen ett centralt torg samt byggnaders placering och utformning. I syfte att underlätta resenärers tillgång till stationen med bil planläggs även en yta för parkering.

Detaljplanen syftar även till att säkerställa markens lämplighet för bebyggelse av resecentrum genom att reglera att eventuella föroreningar identifieras och saneras innan byggnation påbörjas.

Ytterligare ett syfte med detaljplanen är att möjliggöra för en ny gång- och cykelväg som förbinder resecentrum med östra Sävar samt att möjliggöra för att befintliga gångstigar kopplas samman med det nya nätet. Med syftet att säkerställa gång- och cykelvägens framkomlighet planläggs en bro med gång- och cykelbana över Sävarån. Detaljplanen omfattar även delar av Sävarån samt befintliga naturområden som planläggs i bevarande och skyddande syfte. I syfte att säkerställa markstabilitet för planerad användning samt närliggande gata möjliggör detaljplanen även för uppförande av erosionsskydd.

Planen syftar också till att säkerställa mark för Norrbotniabanans fundament samt skapa goda förutsättningar för järnvägens tekniska och funktionella behov. Detaljplanen säkerställer även en god dagvattenhantering för området med syftet att ej påverka närliggande vattendrag negativt.

Beskrivning av detaljplanen

Plandata

Tätort: Sävar

Planområdets area: 17 955 m²

Avstånd till centrala Sävar: 0,5 km

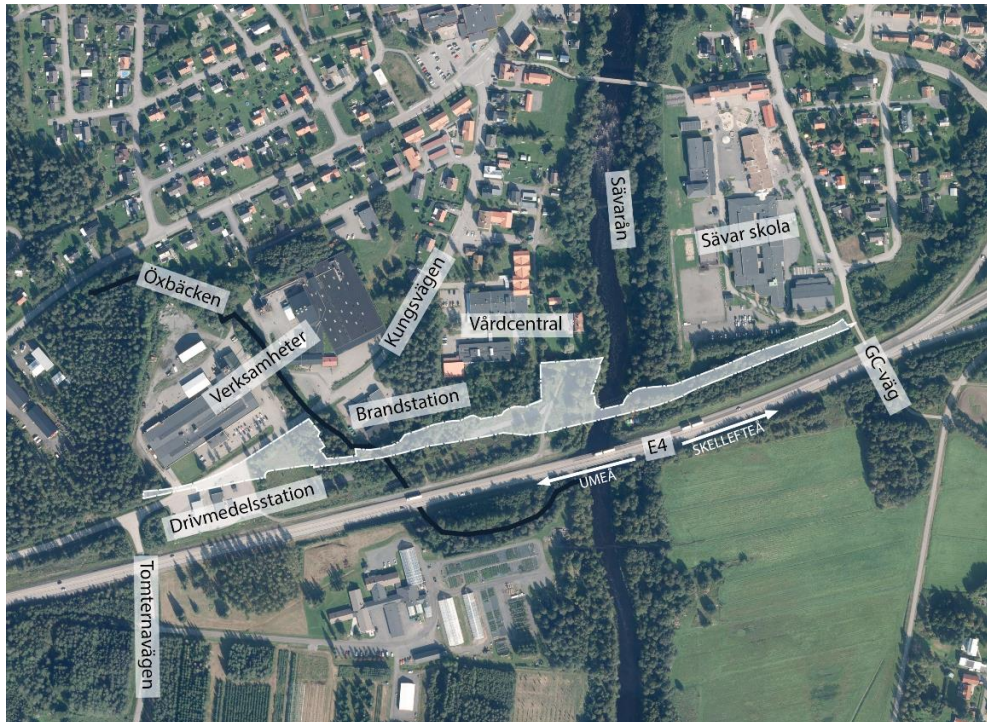
Avstånd till Rådhusorget, Umeå: 16 km

Markägoförhållanden inom planområdet: Privat och kommunalt ägd mark

Vattenområden: Öxbäcken och Sävarån

Planområdet utgör ett långsmalt område mellan Tomternavägen och Sävar skola.

Planområdet avgränsas av nuvarande E4 sträckning och planerat järnvägsområde i söder och Kungsvägen, Sävar brandstation och Sävar skola i norr.

Figur 1: Ortofoto med detaljplanens planområde i vitt.

Planens huvuddrag

Detaljplanen möjliggör för ett nytt resecentrum för lokalbuss och tåg i Sävar. Syftet med resecentrumet är att förenkla möjligheterna att åka kollektivt till och från Sävar genom en samförläggning av buss och tåg. Byggnaden för resecentrum ska byggas i anslutning till en ny järnvägsstation, i form av en plattform med anslutning via tunnel. Tillsammans planeras resecentrumet och stationsanläggningen upplevas som en helhet.

Järnvägsstationen kommer Trafikverket att uppföra i samband med anläggandet av Norrbotniabanan. Norrbotniabanan är en planerad sträcka kustjärnväg från Umeå till Luleå. Delsträckan som berör Sävar kallas Dåva–Gryssjön och är andra etappen på järnvägssträckan och den sista delen av sträckan inom Umeå kommun.

I anslutning till resecentrumbyggnaden möjliggör detaljplanen en ny byggnad i tre våningar för centrumverksamhet. Syftet med byggnaden är att bidra med service för resenärer samt ett ökat flöde av människor invid resecentrum. Detta för att göra platsen mer levande. Exempel på lämpliga verksamheter i centrumbyggnaden kan vara kontor, handel, restaurang, träningslokal eller någon typ av tillfälligt boende som hotell.

För att sammanbinda den nya resecentrumbyggnaden med Sävar väster om Sävarån möjliggör detaljplanen också för en ny gång- och cykelväg mellan resecentrumområdet och Sävar skola. Den nya gång- och cykelvägen kommer att korsa Sävarån på bro samt ansluta mot en redan detaljplanerad cykelbro mellan Ivarsbodavägen och Drottningvägen.

Med syftet att skapa planmässiga förutsättningar för nytt resecentrum, centrumverksamhet, ny gång- och cykelväg såväl som en gång- och cykelbro bedöms detaljplanen i hög grad överensstämma den *Fördjupade översiktsplan för Sävar* (Umeå kommun, 2021). Då

detaljplanen innebär en förstärkning av utpekat stationsläge samt möjlighet till ökat kollektivt resande bedöms planen även följa *Översiktsplan - Vägvisning till planens delar, teman och aktualitet* (Umeå Kommun, 2018).

Ett genomförande av detaljplanen innebär att strandskyddet behöver upphävas enligt miljöbalken. Som skäl åberopas att området behöver tas i anspråk för ett angeläget allmänintresse. Bedömningen är att intresset att ianspråkta marken för ny gång- och cykelväg samt ny gång- och cykelbro väger tyngre än strandskyddets syfte eftersom dessa funktioner är kopplade till Norrbotniabanans dragning genom Sävar och därmed ej kan förläggas på annan plats.

Detaljplanen berör riksintresset för järnvägsinfrastruktur, Avrinning i vattendrag, Naturvård Sävarån samt Natura 2000 området för Sävarån. Detaljplanen bedöms inte innebära en negativ påverkan på något riksintresse. Däremot innebär ett genomförande av detaljplanen schaktarbeten inom vattenområde och intrång i Natura 2000-området Sävarån, vilket är tillståndspliktigt enligt 11 kap. miljöbalken samt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Trafikverket har därmed ansökt om en samlad prövning för både vattenverksamhet och intrång i Natura 2000-område vid Mark- och miljödomstolen.

Den miljö kvalitetsnorm som främst berörs av planläggningen av ett nytt resecentrum och gång- och cykelväg inklusive bro är miljö kvalitetsnormen för vatten i Öxbäcken samt Sävarån. Detaljplanen bedöms inte innebära en försämring av miljö kvalitetsnormerna för respektive vattendrag.

Inom planområdet har det tittats på hur olyckor med farligt gods längs med järnvägen kan påverka planområdet samt om skyddsåtgärder behövs. Detaljplanen har även tittat på hur den samlade bullersituationen kommer se ut inom planområdet.

För att minska riskerna vid skyfall och säkerställa en hållbar dagvattenhantering har en utredning för dagvatten och skyfall gjorts. Dagvattenutredningen föreslår höjdsättning samt tekniska lösningar för hantering av regnvatten som ryms inom planområdet för resecentrum.

Detaljplanen bedöms inte innebära en betydande miljöpåverkan.

Kvartersmark

Denna detaljplan reglerar kvartersmark i form av användningarna Resecentrum **[T₁]**, Centrum **[C]** och Parkering **[P]**.

Allmän platsmark

Planen reglerar allmän platsmark i form av **[NATUR]**, **[TORG]**, **[GATA]**, **[GATA₁]** och **[(GATA)]**.

Vattenområde

Planen innebär att del av Öxbäcken planläggs som **[GATA₁]**. Detaljplanen innebär även att området över Sävarån planläggs som **[(GATA)]** och **[(bro)]**. Vattendraget säkerställs med användningen vattenområde **[W]**, **[(W)]**.

Genomförandetid

Genomförandetiden är tio år från den dag planen får laga kraft.

Norrbotniabanan och Kungsvägen

Norrbotniabanan's dragning har fastställts i *järnvägsplanen för delsträckan Dåva–Skellefteå* (Trafikverket, 2023) och ombyggnationen av Kungsvägen har fastställts i *Detaljplan för del av fastigheten Sävar 61:1 m.fl.* (Umeå kommun, 2024). Då båda järnvägsplanen samt detaljplanen för Kungsvägen är antagna och har fått laga kraft utgör dom planeringsförutsättningar för denna detaljplan. Nedan redovisas hur järnvägsplanen och nya Kungsvägen förhåller sig till planområdet.

Figur 2: Illustrationen redovisar hur järnvägsplanen samt detaljplanen för Kungsvägen förhåller sig till detaljplanen. I figuren illustreras planområdet i vitt, järnvägsplanen i lila och detaljplanen för Kungsvägen i orange.

Järnvägsplan för delsträckan Dåva Gryssjön

Norrbotniabanan är en planerad 27 mil lång ny kustnära järnväg mellan Umeå och Luleå.

Anläggandet av Norrbotniabanan är av regional och nationell betydelse eftersom den skapar en dubbelspårfunktion för godstrafiken samt vidgar de nordliga kustlänens arbetsmarknadsregioner. Trafikverket genomförde en järnvägsutredning mellan åren 2006 och 2011 som resulterade i järnvägskorridoren för Umeå–Robertsfors. Den beslutade korridoren för Umeå–Robertsfors ligger till grund för Trafikverkets järnvägsplan för delsträckan Dåva–Gryssjön som berör Sävar tätort.

Järnvägsplanen för delsträckan Dåva Gryssjön (Trafikverket, 2023) innebär att järnvägslinjen passerar genom Sävar tätort i nära anslutning till E4:ans norra sida samt att en regionaltågsstation anläggs.

Järnvägsplanen innebär stora förändringar för Sävar samhälle. Anläggandet av järnvägen innefattar förändringar i landskapet, nya trafikplatser och överfarter, kulvertering och omdragning av Öxbäcken, en ny järnvägsbro över Sävarån samt en ny tågstation.

Den planerade tågstationen är lokaliserad i anslutning till Sävar brandstation inom mark som idag utgörs av en drivmedelsstation. Stationen utgörs av en plattform mellan tågspåren som nås via en tunnel.

Det är järnvägsplanen som har föranlett framtagandet av detaljplanen. Resecentrumet som planläggs är placerat i direkt anslutning till den planerade tågstationen och plattformen för att förstärka denna samt tillföra kvaliteter så som ett väntrum inomhus, toaletter m.m.

Även gång och cykelvägen som planläggs i denna detaljplan är en följd av järnvägsdragningen då anläggandet av cykelvägen planeras ingå i byggnationen av järnvägen genom samarbete och samordning mellan Umeå kommun och Trafikverket.

Figur 3: Ortofoto där Norrbotniabanan inklusive trafikplatser och överfarter illustreras i orange.

Ombyggnation av Kungsvägen

För att ge plats åt järnvägen och tillhörande resecentrum behöver Kungsvägen delvis ledas om. Omdragningen av Kungsvägen har som beskrivet ovan hanterats i *Detaljplan för del av fastigheten Sävar 61:1 m.fl.* (Umeå kommun, 2024)

Kungsvägen kommer att byggas om från nuvarande korsning med Generalsvägen fram till vårdcentralen och bli ny infartsgata till Sävar från E4 söderifrån. Detta gör att Generalsvägen kommer att få en ny anslutning mot Kungsvägen.

I samband med detta kommer Umeå kommun att bygga om Kungsvägen för att ge den funktionen av en huvudgata. Kungsvägen ska fungera för kollektivtrafik med nya busshållplatser och gång- och cykelväg. Även del av Generalsvägen kommer förses med gång- och cykelväg. Detta gör att det ska bli säkert och smidigt att ta sig till det kommande resecentrum som cyklist eller gångare.

För att dels skapa en tilltalande gestaltning av Kungsvägen och Generalsvägen samt hantera regn- och smältvatten kommer träd att planteras i grönremsor som separerar gång- och cykelvägarna från körbanan. Detta visas i illustrationer för de nya gatusträckorna.

Figur 4: Illustrationen redovisar den nya dragningen av Kungsvägen i förhållande till den befintliga vägsträckan samt järnvägens dragning.

Planförfarande

Aktuell detaljplan handläggs med utökat förfarande eftersom förslaget bedöms vara av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen bedöms vara av betydande intresse för allmänheten eftersom möjliggörandet av ett resecentrum i Sävar berör en större krets aktörer och invånare. Detaljplanen bedöms vara av i övrigt stor betydelse eftersom delar av privat mark i Sävar planläggs som kommunal allmän plats och att planen medför större ekonomiska åtaganden för kommunen.

I övrigt följer detaljplanen den gällande översiktsplanen och detaljplanens genomförande bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan.

Planhandlingar

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Umeå kommun. (2025). GestaltningsPM (bilaga till planhandlingar)

Underlag

- Undersökning av betydande miljöpåverkan, april 2025.
- Grundkarta, januari 2025.
- Fastighetsförteckning, maj 2025.
- Samrådsredogörelse, juni 2025
- Granskningsutlåtande, september 2025

Förhållningssätt till tidigare ställningstaganden

Kommunala ställningstaganden

Översiktsplan, fördjupningar och tematiska tillägg

Översiktsplanen fungerar som en vägvisning och sammanställning av den rådande politiska majoritetens vilja för utvecklingen av byggbar mark och hanteringen av naturresurser. Umeå kommuns översiktsplan består av ett stort antal dokument. Detaljplanen berörs av *Översiktsplan Umeå kommun* samt *Fördjupning för Sävar*.

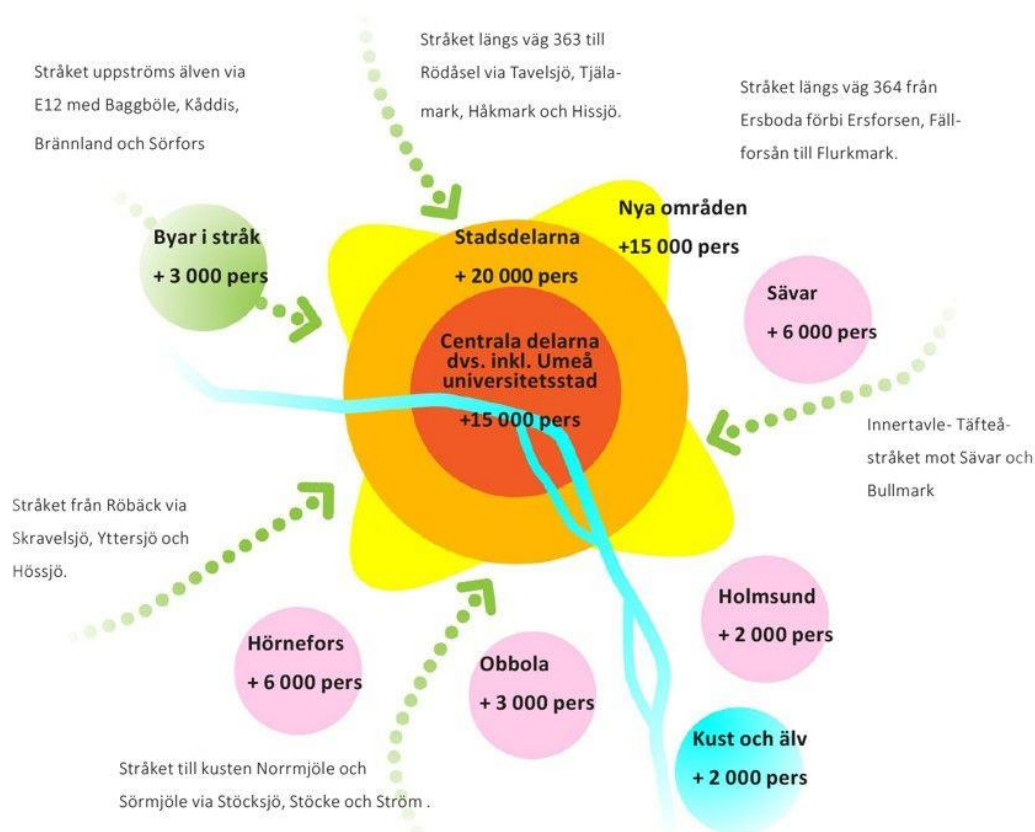
Översiktsplan Umeå kommun – Vägvisning till planens delar, teman och aktualitet

I översiktsplanen (Umeå kommun, 2018) ges en bild av kommunens intentioner och vad Umeå vill när det gäller strategiska frågor med bäring på mark- och vattenanvändning i kommunen. Övergripande utgångspunkter redovisas liksom riktlinjer för allmän lämplighetsprövning.

Översiktsplanen syftar till att uppnå en hållbar attraktiv stad och kommun och omfattar planer som stödjer och stimulerar en fortsatt hållbar tillväxt. Visionen att Umeå kommun ska växa till 200 000 invånare till år 2050 är en viktig utgångspunkt och översiktsplanen svarar mot kommunens övergripande mål.

Översiktsplanen avser att både Sävar och Hörnefors ska få en mer än fördubblad befolkningstillväxt när Botniabanan knyts ihop med Norrbotniabanan och Sävar får ett stationsläge.

Detaljplanen för nytt resecentrum i Sävar följer översiktsplanen eftersom ett resecentrum möjliggör en förstärkning av stationsläget och kollektivt resande.

Figur 5: Illustration från översiktsplanen som redovisar föreslagen befolkningsökning i kommunens olika delar för att nå scenariot om 200 000 invånare.

Fördjupad översiktsplan för Sävar

Umeå Kommun har även tagit fram en ny fördjupad översiktsplan för Sävar (Umeå Kommun, 2021). Bärande teman i planen är infrastruktur och resecentrum, nya bebyggelseområden och centrumfunktioner. En viktig aspekt är att skapa förutsättningar för Norrbotniabanan där det i översiktsplanen redovisas ett föreslaget läge för resecentrum i Sävar, markerad med stjärna i plankartan som redovisas längst ner i detta avsnitt.

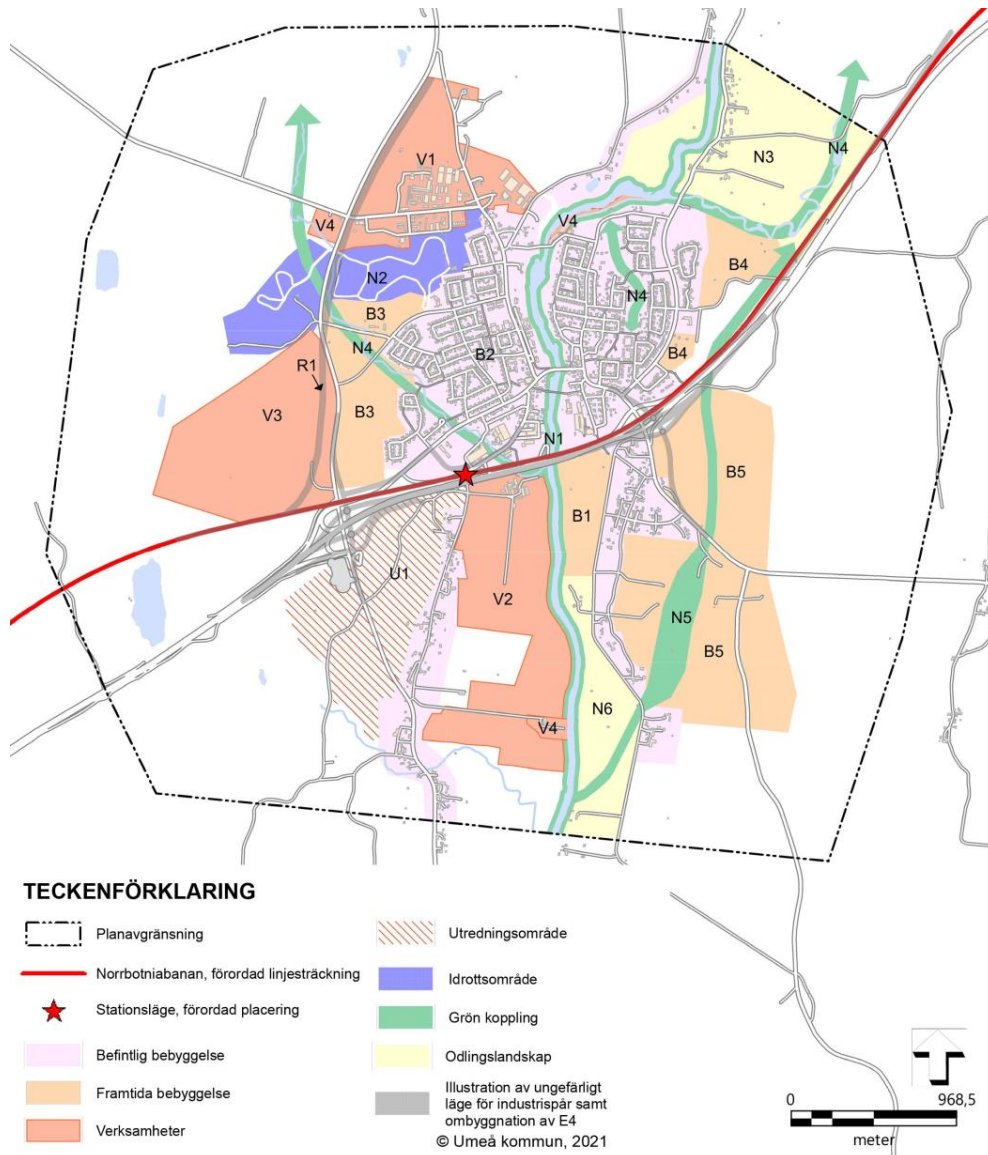
Ett resecentrum i Sävar knyter orten närmare Umeå genom kortare restid, samtidigt som helt nya pendlingsmöjligheter öppnas upp norrut mot Robertsfors och Skellefteå liksom söderut mot Örnsköldsvik. Sävars nya resecentrum föreslås få en central placering som gör det lätt att ta sig till och från stationen som gående eller cyklist.

I den fördjupade översiktsplanen för Sävar läggs även stor vikt vid att skapa gena och trygga kopplingar till och från framtida resecentrum, där möjligheterna till gång- och cykeltrafik bör prioriteras. Detsamma gäller kopplingar till verksamhetsområden och större arbetsplatser, skola och förskolor samt befintligt centrum.

Detaljplanen som har till syfte att skapa planmässiga förutsättningar för nytt resecentrum, centrumverksamhet, ny gång- och cykelväg såväl som en gång- och cykelbro bedöms i hög grad överensstämma med den fördjupade översiktsplanen för Sävar.

På sikt finns förhoppning om att anläggandet av resecentrum och den nya järnvägen i Sävar ska få positiva effekter på befolkningsutvecklingen och innebära att:

- fler ska vilja och kunna bosätta sig i Sävar.
- Sävar får en förstärkt roll som pendlingsort.
- den regionala arbetsmarknaden vidgas.
- det blir lättare att bo kvar i Sävar och samtidigt studera på högskola eller universitet.
- goda möjligheter finns att ta sig till andra delar inom Norra Sverige med ett hållbart färdssätt.

Figur 6: Plankarta till den fördjupade översiktsplanen för Sävar.

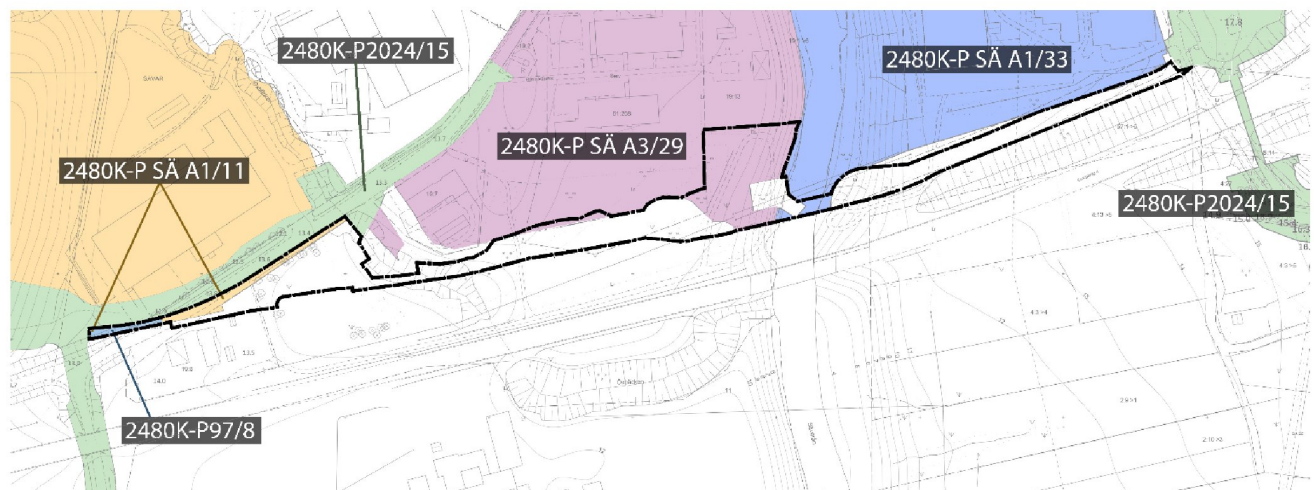
Detaljplaner och områdesbestämmelser

Delar av planområdet är detaljplanlagt sedan tidigare, vilket illustreras i figurerna *gällande detaljplaner* samt *planmosaik*. Detta innebär därmed att mindre delar av dessa befintliga planer ersätts av aktuell detaljplan när den får laga kraft.

I tabellen nedan listas alla gällande detaljplaner som berörs av eller tangerar planområdet.

Tabell 1. Redogör detaljplaner som berörs av eller tangerar planområdet.

Detaljplan för del av kvarteret Sergeanten, 2480K-P97/8 Laga kraft 1997	Del inom planområdet är planlagt som småindustri och hantverk samt uppsamlingsgata.
Byggnadsplan för södra industriområdet, 2480K-P SÄ A1/11 Laga kraft 1969	Del inom planområdet är planlagt som vägmark och motorserviceändamål.
Stadsplan för kvarteret Fältskären mm, 2480K-P SÄ A3/29 Laga kraft 1979	Del inom planområdet är planlagt som park och plantering och allmänt ändamål.
Stadsplan för Södra Östermalm, 2480K-P SÄ A1/33 Laga kraft 1980	Del inom planområdet är planlagt som vattenområde, park och plantering och allmänt ändamål.
Detaljplan för del av fastigheten Sävar 61:1 m.fl., 2480K-P2024/15 Laga kraft 2024	Angränsar till planområdet. Planlagt som gata, gång- och cykelväg, natur och tekniska anläggningar.

Figur 7: Gällande detaljplaner - Illustrationen visar gällande detaljplaner i relation till planområdet.

Detaljplaner som upphävs

Detaljplanen innebär att delar av befintliga detaljplaner upphävs. Områdena som upphävs för detaljplanerna 2480K-P SÄ A2/19, 2480K-P97/8, och 2480K-P SÄ A1/11 är belägna mellan detaljplanen för Kungsvägen och järnvägsplanen. Dessa delar av detaljplanerna är därmed ej genomförbara vilket är skälet till upphävandet.

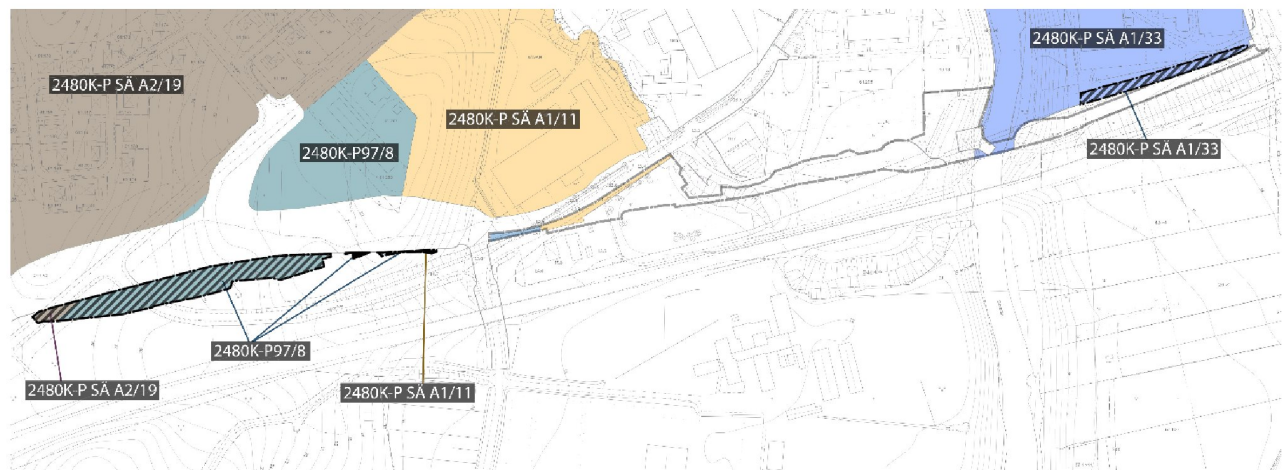
I anslutning till Sävar skola upphävs delar av detaljplanen 2480K-P SÄ A1/33. Skälet till upphävandet är att möjliggöra ett utökat servitutområde för Norrbotniabanan.

Samtliga ytor ersätts inte av den nya planen utan blir därmed planlösa.

I tabellen nedan listas alla gällande detaljplaner som delvis upphävs.

Tabell 2. Delar av gällande detaljplaner som upphävs.

Stadsplan för södra delen av Öxbäcksområdet, 2480K-P SÄ A2/19 Laga kraft 1973	Del som upphävs är planlagt som gata.
Detaljplan för del av kvarteret Sergeanten, 2480K-P97/8 Laga kraft 1997	Del som upphävs är planlagt som småindustri och hantverk samt uppsamlingsgata.
Byggnadsplan för södra industriområdet, 2480K-P SÄ A1/11 Laga kraft 1969	Del som upphävs är planlagt som park och plantering.
Stadsplan för Södra Östermalm, 2480K-P SÄ A1/33 Laga kraft 1980	Del som upphävs är planlagt som allmänt ändamål.

Figur 8: Upphävda detaljplaner - Illustrationen visar med skraffering områden av gällande detaljplaner som upphävs.

Norrbotniabанans noder 2

Norrbotniabанans noder 2 var ett gemensamt projekt för kommunerna Robertsfors, Skellefteå och Umeå samt Region Västerbotten som pågick mellan februari 2021 och december 2023.

Projektets syfte var att tillvarata Norrbotniabанans fulla potential i stationsorterna Bureå, Robertsfors och Sävar. Målet var att skapa attraktiva och konkurrenskraftiga noder på kort och lång sikt i enlighet med regionens och kommunernas visioner och mål. Detta med

riktningen att hitta lösningar som gav flexibilitet och maximala synergieffekter mellan olika funktioner och verksamheter i och i anslutning till resecentrum.

Arbetet syftade även till att ta fram ett gemensamt underlag om den framtida utvecklingen i Robertsfors, Skellefteå och Umeå kommuner vad gäller befolkning, arbetsmarknad, näringsliv och bostadsbyggande.

Inom ramen för projektet har en gemensam risk/möjlighetsanalys, barnkonsekvensanalys samt tillgänglighetsanalys tagits fram. Barnkonsekvensanalysen (Ekologigruppen, 2024) utgör ett underlag till denna detaljplan. Se avsnitt *Barnperspektiv* under både *Förutsättningar* samt *Förändringar och konsekvenser*.

Planbesked

Planbesked är ett kommunalt beslut som lämnas för att formellt meddela om kommunen tänker inleda eller inte inleda planläggning. Planbeskedet är inte bindande och kan inte överklagas. Kommunen kan också inleda planläggning utan att Planbesked lämnats.

Byggnadsnämnden beslutade 2020-06-17 §216 att inleda planläggning för fastigheten Sävar 61:1 med fler.

Undersökning av miljöpåverkan

När en detaljplan upprättas eller ändras ska kommunen ta ställning till om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Planförslaget ska genomgå en undersökning enligt 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen, där omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan ska identifieras. Om undersökningen resulterar i att en betydande miljöpåverkan kan antas ska en strategisk miljöbedömning göras.

Undersökningen visar på att *risk för påverkan* finns avseende:

- Typ av verksamhet
- Vattenförekomster som inte uppnår MKN
- Befintlig bullerproblematik
- Förorenade områden
- Erosion och skredrisk
- Översvämningrisk
- Dagvatten
- Elektromagnetiska fält
- Förekomst och förutsättningar för känsliga eller hotade arter
- Påverkan kan antas på områden av riksintresse enligt 3–4 kap. miljöbalken.
- Påverkan kan antas på skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken, inklusive Natura 2000
- Sannolikheten för allvarliga olyckor
- Risker för människors hälsa
- Naturresursernas, naturmiljöns och kulturmiljöns tålighet i det område som kan antas bli påverkat
- Allmänhetens behov av information

Enligt kommunens bedömning kan detaljplanens genomförande *inte antas* medföra en betydande miljöpåverkan, varför *ingen* s.k. miljöbedömning har gjorts.

I planbeskrivningen ska ändå faktorer med inneboende risk för miljöpåverkan behandlas även om en miljöbedömning inte behöver genomföras. För nu aktuell detaljplan har följande faktorer bedömts särskilt relevanta:

- Naturvärden i anslutning till Sävarån (riksintresse, Natura 2000 och strand-skydd) och Öxbäcken (biflödet till Natura 2000 område).
- Översvämning samt skred och ras i anslutning till Öxbäcken.
- Dagvatten.
- Sanering av befintliga markföroreningar till följd av tidigare drivmedelshantering.
- Buller och transport av farligt gods på angränsande väg och järnväg.

Byggnadsnämnden har gjort bedömningen att detaljplanen kan antas utgöra ett så kallat annat stadsbyggnadsprojekt enligt 4 kap. 34 § andra stycket andra punkten plan- och bygglagen. Undersökningen av betydande miljöpåverkan har därför tagit hänsyn till vad som anges i både 5 § samt 10 § 1–3 och 11–13 §§ miljöbedömningsförordningen.

Genomgången baseras på tillgänglig geografisk information samt genomförda utredningar avseende dagvatten, geoteknik, naturvärdesinventering, morfologi, markundersökning, buller påverkansanalys och barnperspektivet.

Länsstyrelsen har tagit del av beslutet och *delar* bedömning att planens genomförande *inte innebär* någon betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsens skriver i sitt yttrande:

Länsstyrelsen instämmer i kommunens bedömning att rubricerad detaljplan inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 5 kap. 11 a § PBL.

Länsstyrelsens yttrande i undersökningssamråd 2023-06-21 lyfte frågan om påverkan på miljö kvalitetsnorm för vattenförekomsten Öxbäcken. I ett kompletterande samråd har länsstyrelsen i yttrande 2024-02-06 bedömt att status för vattenförekomsten inte försämrats och att detaljplanen därmed inte innebär betydande miljöpåverkan. Efter detta förnyade undersökningssamråd gör länsstyrelsen samma bedömning.

Ett särskilt beslut om betydande miljöpåverkan har fattats 10 april 2025 och därefter offentliggjorts på kommunens digitala anslagstavla under tre veckor.

Kommunala beslut i övrigt av betydelse för detaljplanen

Inriktningsbeslut

2021-05-19 beslutade byggnadsnämnden att dela upp detaljplanen för resecentrum i två detaljplaner. Det vill säga en detaljplan för omdragningen av Kungsvägen och gång- och cykelbron över E4:an samt en detaljplan för resecentrum och resterande tillhörande delar.

Syftet med delningen var att påskynda planarbetet för omdragning av Kungsvägen och gång- och cykelbron. Dessa områden handlades från och med inriktningsbeslutet i *Detaljplan för del av fastigheten Sävar 61:1 m.fl.* (Umeå kommun, 2024)

Kollektivtrafikprogram

Kollektivtrafikprogrammet (Umeå kommun 2021b) pekar ut riktning och åtgärder för tillgänglig och förbättrad kollektivtrafik i takt med att Umeå kommun växer.

Cykeltrafikprogram

Programmets (Umeå kommun, 2018b) mål är att öka andelen resor som görs med cykel samt att trafiksäkerheten för cyklisterna ska förbättras.

Parkeringsnorm

Genom parkeringsnorm (Umeå kommun, 2018c) anger kommunen det lägsta antal parkeringsplatser som ska tillföras fastigheten vid ny- och tillbyggnad av bostäder, verksamheter samt vid ändrad användning. Parkeringsbehovet ska tillgodoses på ett hållbart och godtagbart sätt samt bidra till att främja minskat bilanvändande.

Dagvattenprogram

Programmet (Umeå kommun, 2022) slår fast hur dagvattnet ska hanteras i takt med kommunens fortsatta tillväxt, utan att medborgare och omgivande miljö ska påverkas negativt.

Anvisningar för avfallshantering och återvinning

Anvisningarna (Vakin, 2023) innehåller råd och anvisningar vid ny- och ombyggnad av plats för avfallshämtning av alla avfallsslag som uppkommer i hushållen. Dessa säkerställer att avfallshanteringen ska kunna hanteras med framkomlighet för hämtningsfordon och hämtningspersonal.

Utredningar

- Ekologigruppen. (2024). *Barnkonsekvensanalys Norrbotniabanan, Kunskapsunderlag för planering av resecentrum vid Sävar, Robertsfors och Bureå.*
- Greensway. (2016). *Naturvärdesinventering Norrbotniabanan - Sträckan Dåvamyran–Skellefteå.*
- Sweco. (2021). *Naturvärdesinventering - Natura 2000-område Sävarån.*
- Sweco. (2024a). *Markmiljöundersökning Preem Sävar.*
- Sweco. (2024b). *Miljökonsekvensbeskrivning - Anläggande av ny järnväg: Bro över Sävarån.*
- Structor. (2024). *Bullerutredning.*
- Tyréns. (2024). *Morfologisk studie av vattenförekomsten Öxbäcken.*
- WSP. (2023a). *Markteknisk undersökningsrapport.*
- WSP. (2023b). *Resecentrum Sävar - Projekterings PM.*
- WSP.(2024). *Kungsvägen, Sävar – trafikbullerutredning.*
- WSP. (2025a). *Dagvattenutredning Sävar Resecentrum.*
- WSP. (2025b). *Bilaga till dagvattenutredning - Recipientbedömning Öxbäcken Sävar.*

Övriga underlag

- Länsstyrelsen i Norrbottens län & Länsstyrelsen i Västerbottens län. (2019). *Riktlinjer för fysisk planering – Skyddsavstånd till transportleder för farligt gods i Norrbottens och Västerbottens län*. Luleå och Umeå: Länsstyrelsen.
- Trafikverket. (2023). *Järnvägsplan: Norrbotniabanan, delsträcka Däva–Skellefteå*.
- Umeå kommun. (2018a). *Översiktsplan Umeå kommun – Vägvisning till planens delar, teman och aktualitet*. Antagen av kommunfullmäktige 2018. Umeå: Umeå kommun.
- Umeå kommun. (2018b). *Cykeltrafikprogram för Umeå*. Beslutad av kommunfullmäktige 2018.
- Umeå kommun. (2018c) *Parkeringsnorm för Umeå kommun. Reviderad version antagande av kommunfullmäktige 2018*.
- Umeå kommun. (2021a). *Översiktsplan Umeå kommun – Fördjupning för Sävar*. Antagen av kommunfullmäktige 2021. Umeå: Umeå kommun.
- Umeå kommun. (2021b). *Kollektivtrafikprogram för Umeå kommun*. Beslutad av kommunfullmäktige 2021.
- Umeå kommun. (2022). *Dagvattenprogram för Umeå*. Beslutad av kommunfullmäktige 2022.
- Umeå kommun. (2024). *Detaljplan för del av fastigheten Sävar 61:1 m.fl.* (Dnr 2480K-P2024/15). Antagen av kommunfullmäktige 2024.
- Vatten och Avfallskompetens i Norr AB [Vakin]. (2023) *Anvisningar för avfallshantering och återvinning, version 1.0*.
- Västerbottens museum. (1997). *Kulturmuseum bebyggelseinventering: Del 3, Umeå yttre byar*. Umeå: Västerbottens museum.

Ställningstaganden enligt miljöbalken

Under respektive rubrik i detta avsnitt beskrivs hur detaljplanen förhåller sig till kapitel 3, 4, 5 och 7 i miljöbalken.

Hushållningsbestämmelser

När kommunen arbetar med att ta fram en ny detaljplan ska hushållningsbestämmelserna i 3–4 kap. miljöbalken tillämpas.

Enligt 3 kap. 1 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges åt sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Mark- och vattenanvändningarna som skyddas av tredje kapitlet miljöbalken utgör både bevarandeintressen och mark- eller vatten som är lämplig för en viss typ av exploatering. I den paragraf som berör naturvård, kulturmiljö och friluftsliv finns ett tillägg om att skydda fysisk miljö i övrigt. Detta tillägg syftar på att planeringen ska hushålla även med den bebyggda miljön och landskapsbilden.

Ekologiskt särskilt känsliga områden

Detaljplanen berör vattenområdet för Sävarån samt dess strandkanter då detaljplanen möjliggör för anläggande av en gång- och cykelbro över vattendraget. Detaljplanen har även en mindre påverkan på Öxbäcken då den del av vattendraget som ingår i planområdet kulverteras inom ramen för angränsande järnvägsplan. Detaljplanen innebär däremot att erosionsskydd möjliggörs inom Öxbäcken strandkant. Utöver detta avvattnas detaljplaneområdet mot Öxbäcken samt Sävarån.

Den påverkan på Öxbäcken samt Sävarån som detaljplanen medför är till stor del sammankopplad med åtgärder som planeras inom ramen för angränsande järnvägsplan varav en morfologisk studie (Tyréns, 2024) togs fram i ett tidigt skede för att studera den sammanvägda påverkan på Öxbäcken. Utredningen konstaterade att planerna kan genomföras utan risk för att status för parametern närområde försämras.

Sävarån är enligt 3 kap. 6 § miljöbalken ett vattendrag av riksintresse för naturvård. Ån är också utpekad som Natura 2000-område där hela avrinningsområdet för Sävarån samt dess biflöden ingår, inklusive Öxbäcken.

Den samlade bedömningen är att detaljplanen varken bedöms innebära en försämring av miljökvalitetsnormerna för respektive vattendrag eller innebära en negativ påverkan på riksintresset för naturvård.

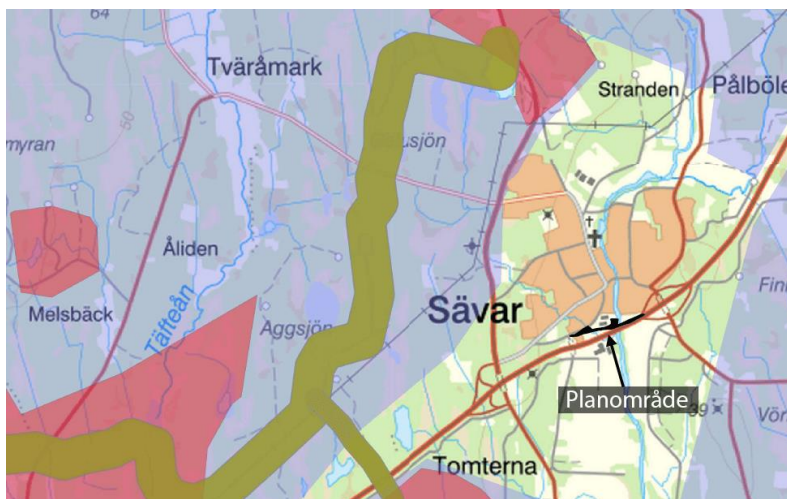
Se avsnitt *Miljökvalitetsnormer* nedan samt *Naturmiljö* under både *Planeringsförutsättningar* och *Förändringar och konsekvenser*.

Rennäring

Enligt 3 kap. 3 § miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande.

I Sverige finns sammanlagt 51 samebyar där renskötsel får bedrivas inom geografiska avgränsade områden. Inom Umeå kommun finns fem samebyar. Aktuellt planområde omfattas av renskötselområde för Rans sameby.

Planområdet är inte del av ett riksintresseområde för rennäring. I sin renbruksplan har Rans sameby beskrivit sin markanvändning i Umeå. I figuren *Renbruksplan* redovisas ett utklipp över Sävar från Rans samebys renbruksplan år 2021. Här framgår det tydligt att planområdet ej är av betydelse för rennäringen.

Figur 9. Renbruksplan - Utklipp från Rans samebys renbruksplan, 2021. Blått representerar kärnområde, rött nyckelområde och orange/gula sträckflyttleder. Planområdet är markerat med svart prick.

En renbruksplan är ett levande dokument och ändras kontinuerligt allt eftersom förutsättningarna för de olika betesmarkerna förändras. Bedömningen har gjorts att förutsättningarna inom planområdet ej har förändrats sedan 2021 varav områdets status som ej betydande för rennäringen kvarstår.

Riksintressen

Riksintressen är geografiska områden som på grund av sina speciella förutsättningar är av nationellt intresse. Områdena avser såväl olika bevarandebetyddheter som områden som är viktiga för exploatering för ett visst ändamål. Bestämmelserna om riksintressen finns i 3–4 kapitlen miljöbalken (MB).

Kapitel 3 miljöbalken

Mark- och vattenområden enligt §5-9 som utgör riksintressen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada de utpekade intressena.

Inom planområdet finns riksintressen enligt 3 kap miljöbalken i form av *Framtida järnväg, Avrinning i vattendrag* och *Naturvård Sävarån*.

I närheten av planområdet finns även riksintressen enligt 3 kap miljöbalken i form av *E4 genom Västerbottens län*.

Framtida järnväg

Riksintresset innebär att området är av nationellt intresse för framtida utbyggnad av järnvägsinfrastruktur. Syftet med riksintresset är att säkerställa att möjligheten till en eventuell framtida dragning av järnväg genom området inte omöjliggörs av annan bebyggelse eller anläggningar. Vid planläggning och beslut ska det därför beaktas att marken kan komma att behövas för järnvägsändamål på sikt. Detaljplaner och andra markanvändningsbeslut bör utformas så att de inte försvårar eller fördröjer en framtida järnvägsutbyggnad i området.

Avrinning i vattendrag

Riksintresset innebär att de naturliga hydrologiska förhållandena i och kring Sävarån är av nationell betydelse. Riksintresset syftar till att skydda den naturliga avrinningsregimen, vattenkvaliteten och de ekologiska värden som är beroende av dessa processer. Vid planering och genomförande av åtgärder inom eller i närheten av området ska hänsyn tas till detta riksintresse för att säkerställa att de värden som motiverar skyddet inte skadas eller försämrats. Fokus ligger på att bevara de naturliga flödesvariationerna och en god vattenkvalitet som är grundläggande för områdets biologiska mångfald och ekosystemfunktioner.

Naturvård Sävarån

Riksintresset innebär att området har nationellt betydelsefulla naturvärden kopplade till Sävarån och dess närmiljö. Riksintresset syftar till att skydda och bevara den biologiska mångfalden, värdefulla livsmiljöer och de ekologiska processer som är knutna till vattendraget och dess omgivningar. Vid planering och genomförande av åtgärder inom eller i anslutning till området ska särskild hänsyn tas till dessa naturvärden. Det innebär att åtgärder som kan negativt påverka exempelvis känsliga arter, viktiga habitat, strandskyddet eller den

hydrologiska funktionen i området bör undvikas. Syftet är att säkerställa en långsiktig bevarande av de värden som motiverar riksintresset.

E4 genom Västerbottens län

Detta riksintresse innebär att området är av nationellt intresse för att säkerställa funktionen och utvecklingen av Europaväg 4, som är en central transportled i Sverige. Riksintresset syftar till att trygga vägens långsiktiga kapacitet, säkerhet och standard samt att möjliggöra framtida förbättringar och anslutningar.

Genomförande av detaljplanen

Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte innebära en negativ påverkan på riksintresset *Framtida järnväg* då detaljplanen planläggs för att stödja Norrbottenbanans funktioner. Detaljplanen bedöms inte heller innebära negativ påverkan på riksintresset *Avrinning i vattendrag och Naturvård Sävarån*. Då riksintresset *E4 genom Västerbottens län* är beläget utanför planområdet berörs det inte av detaljplanen.

Kapitel 4 miljöbalken

I miljöbalkens fjärde kapitel har riksdagen specificerat ett antal geografiska områden som i sin helhet är av riksintresse (4 kap. 1-7 §§ MB). För samtliga utpekade riksintressen gäller enligt den generella bestämmelsen i 4 kap. 8 § MB att exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön inte får medföra att områdenas natur- och kulturvärden påtagligt skadas. För vart och ett av dessa riksintressen gäller dessutom särskilda förbud eller krav på hänsyn. Dessa krav måste också vara uppfyllda för att exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön ska vara tillåtna.

Sävarån samt dess biflöden är ett av de namngivna vattendragen i 4 kap. 6 § miljöbalken, som specifikt handlar om skydd mot vattenkraft och vattenreglering. Då detaljplanen ej möjliggör för vattenkraft/vattenreglering är paragrafen inte relevant för denna detaljplan.

Detaljplanen berörs däremot av den generella bestämmelsen i 4 kap. 8 § MB där man säkerställer att det vid prövning av en verksamhet eller åtgärd som kan påverka ett område av riksintresse för naturvärden särskilt ska beaktas att området skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljövärdena. Detta innebär att det vid planläggning inom eller i närheten av riksintresset "Naturvård Sävarån" måste säkerställas att detaljplanens genomförande inte leder till en påtaglig negativ påverkan på de naturvärden som motiverar riksintresset.

Planområdet omfattas även av riksintresse för Natura 2000 "Sävarån", vilket är ett nätverk av skyddade områden av EU-gemensamt intresse för att bevara biologisk mångfald och värdefulla livsmiljöer samt arter. Syftet med Natura 2000 är att säkerställa gynnsam bevarandestatus för dessa livsmiljöer och arter.

Genomförande av detaljplanen

Detaljplanen bedöms inte skada den livsmiljö eller de livsmiljöer som Natura 2000-området syftar till att skydda. Planen bedöms inte heller utsätta de skyddade arterna för en störning som betydligt försvårar deras bevarande i området. Genomförandet av detaljplanen bedöms därmed inte innebära en negativ påverkan på riksintresset Natura 2000.

Se avsnitt *Natura 2000* under *Ställningstaganden enligt miljöbalken*

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel, vars syfte är att komma till rätta med miljöpåverkan från mer diffusa utsläppskällor såsom trafik och jordbruk. En MKN kan anges som en halt eller ett värde (halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten) men kan även beskrivas i ord. Normen ska avspegla den lägst godtagbara miljökvaliteten eller det önskade miljötillståndet, men tar vanligtvis sikte på hur mänsklig verksamhet ska utformas.

Ett genomförande av en detaljplan får inte medföra att en miljökvalitetsnorm försämrats eller äventyra att statusen kan förbättras. För att en MKN ska följas krävs oftast fler åtgärder än vad som kan säkerställas i en enda detaljplan, men detaljplanen kan vara ett av flera medel för att följa normen.

Miljökvalitetsnorm för utomhusluft

Miljökvalitetsnormerna för utomhusluft syftar till att skydda människors hälsa och miljön genom att ange föroreningsnivåer som inte får överskridas (gränsvärden) och nivåer som inte bör överstigas (riktvärden) och dessa regleras i luftkvalitetsförordningen (2010:477).

Luftkvalitetsproblem i svenska städer i relation till normer är främst kopplat till trafiken och då i form av kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM10).

I delar av centrala Umeå överskrider gränsvärdena för luftföroreningar (kvävedioxid). Kommunen arbetar därför med ett åtgärdsprogram för att uppfylla normen, med syftet att uppfylla miljökvalitetsnormen som anger lägsta godtagbara miljökvalitet. Då detaljplanen möjliggör för att arbetspendling mellan Sävar och Umeå sker med tåg istället för bil kan detaljplanen bidra till en minskning av luftföroreningar i Umeå.

Tillkommande trafik i och med detaljplanens genomförande bedöms inte innebära betydande luftutsläpp som leder till att MKN för utomhusluft riskerar att överskridas.

Miljökvalitetsnorm för vatten

Vattenmyndigheterna har det övergripande ansvaret att se till att EU:s ramdirektiv för vatten (vattendirektivet) genomförs i Sverige. Grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten har delats in i vattenförekomster för vilka bedömning har skett vilken ekologisk, kemisk eller kvantitativ status som vattnet har och vilka krav som ställs för att kunna upprätthålla och förbättra denna status.

Umeå ingår i Bottenvikens vattendistrikt. Inom vattendistriktet är grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten indelat i vattenförekomster. Vattenförekomsterna har bedömts utifrån dess ekologiska, kemiska eller kvantitativa status.

Alla ytvattenförekomster ska uppnå eller behålla hög eller god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus. Alla grundvattenförekomster ska uppnå eller behålla god kvantitativ status och god kemisk grundvattenstatus.

Ingen vattenförekomst inom Bottenvikens vattendistrikt uppnår god kemisk status till följd av storskalig och långväga spridning av kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) vilka

sprids till miljön via läckage från varor, avfallsupplag med mera. Bortsett från dessa är det ett femtiotal vattendrag, sjöar och kustvatten som inte uppnår god kemisk status på grund av påverkan från olika tungmetaller och tributyltenn (TBT). Trots detta bedöms vattenkvaliteten vara överlag god inom distriktet.

Nedan redovisas yt- och grundvattenförekomster som berörs av detaljplanen. Genomförandet av detaljplanen bedöms inte påverka möjligheten att berörda vattenförekomster ska uppnå god ekologisk status eller god kemisk status.

Nuvarande status och norm för berörda ytvattenförekomster

Detaljplaneområdet avvattnas mot ytvattenförekomsterna Öxbäcken samt Sävarån. Vattendragens status samt norm redovisas i tabellen nedan.

Recipient	Aktuell status	Kvalitetskrav	Kvalitetsfaktorer och klassificerade parametrar		
Öxbäcken MS_CD: WA57254985 EU_CD: SE709762-173171 VISS 2024	Måttlig ekologisk status	God ekologisk status 2027	Biologiska	Påväxt-kiselalger Bottenfauna Fisk	Ej klassad Ej klassad Måttlig
			Fysikalisk-kemiska	Näringsämnerna	Ej klassad
				Förurning SFÄ	Ej klassad
	Hydromorfologiska	Konnektivitet i vattendrag Hydrologisk regim i vattendrag Morfologiskt tillstånd i vattendrag	Dålig Måttlig Måttlig		
		Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus	Prioriterade ämnen	Bromerad difenyleter
	Kvikksilver och kvikksilverföreningar				Uppnår ej God
	Bly och blyföreningar				Ej klassad
	Kadmium och kadmiumföreningar				Ej klassad
	Nickel och nickelföreningar				Ej klassad
Sävarån MS_CD: WA19186327 EU_CD: SE710995-172915 VISS 2024	Måttlig ekologisk status	God ekologisk status 2033	Biologiska	Påväxt-kiselalger Bottenfauna Fisk	Ej klassad God Måttlig
			Fysikalisk-kemiska	Näringsämnerna	Ej klassad
				Förurning SFÄ	God Ej klassad
	Hydromorfologiska	Konnektivitet i vattendrag Hydrologisk regim i vattendrag Morfologiskt tillstånd i vattendrag	Måttlig Måttlig Måttlig		
		Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus	Prioriterade ämnen	Bromerad difenyleter
	Kvikksilver och kvikksilverföreningar				Uppnår ej God
	Bly och blyföreningar				Ej klassad
	Kadmium och kadmiumföreningar				Ej klassad
	Nickel och nickelföreningar				Ej klassad

Figur 10. Tabeller som redovisar ekologisk och kemisk status och norm för ytvattenförekomster som berörs av detaljplanen.

MKN ekologi

Den ekologiska statusen för en ytvattenförekomst bedöms i en femgradig skala: hög, god, måttlig, otillfredsställande eller dålig status. Styrande för bedömning av ekologisk status är huvudsakligen de biologiska kvalitetsfaktorerna medan de fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna är stödjande för statusbedömningen.

- Biologiska kvalitetsfaktorer – beskriver tillståndet för växt- och djurlivet i vattenförekomsten
- Fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer – beskriver det fysikaliska och kemiska tillståndet näringsämnen, och förekomsten av vissa särskilt förorenande ämnen, till exempel zink,
- Hydromorfologiska kvalitetsfaktorer – beskriver hydrologiska och morfologiska egenskaper, till exempel om en vattenförekomst är påverkad av mänsklig aktivitet såsom hårda kajkanter, vandringshinder för fisk i form av en dammanläggning eller pirar och bryggor.

MKN kemi

Den kemiska statusen för en ytvattenförekomst bedöms antingen vara god eller att god kemisk status inte uppnås. Bedömningen grundar sig på att mätvärden och observationer jämförs med gränsvärden för ett antal olika ämnen.

Nuvarande status och norm för berörd grundvattenförekomst

Detaljplaneområdet berör grundvattenförekomst Sävaråsen. Sävaråsens status samt norm redovisas i tabellen nedan.

Recipient	Aktuell status	Kvalitetskrav	Tillförlitlighetsklassning	Motivering och metod för bedömningen
Sävaråsen MS_CD: WA99280155 EU_CD: SE710178- 173102 VISS 2024	God kemisk status	God kemisk grundvattenstatus	2 - Medel	Vattenförekomsten bedöms uppnå god kemisk status. Bedömningen baseras på nationella och regionala miljöövervakningsdata samt analyser från Vattentäcksarkivet under åren 2013-2017. Inga ämnen i halter över riktvärdena för god kemisk status har uppmätts. Påverkan från mänskliga aktiviteter bedöms som liten.
	God kvantitativ status	God kvantitativ status	2 - Medel	Grundvattenförekomsten bedöms ha god kvantitativ status. Det finns inga rapporter om brist eller konkurrens om vattentillgång. I förekomsten mäts grundvattennivåer i en station. Inga förändringar kan ses. Stationen anses inte vara representativ för den stora förekomsten varför tillförlitlighetsklassningen sätts till 2 – medel.

Figur 11: Tabell som redovisar kemisk och kvantitativ status och norm för grundvattenförekomster som berörs av detaljplanen.

Grundvattenförekomster är geologiska bildningar i jord eller berg med speciellt goda förutsättningar att lagra grundvatten. Grundvattenförekomsten omges av ett tillrinningsområde. Tillrinningsområdet är hela det område där nederbörd eller annat vatten kan strömma mot och tillföras grundvattenförekomsten.

MKN kemi

MKN anger att grundvattenförekomster ska ha en god kemisk status. En grundvattenförekomst bedöms antingen ha god eller otillfredsställande kemisk status. Bedömningen utgår från att jämföra mätvärden i grundvattenförekomsten med riktvärden som fastställts i föreskrifter av SGU.

MKN kvantitativ

Kvantitativ status handlar om balansen mellan grundvattenbildning och grundvattenuttag. En grundvattenförekomst bedöms ha god kvantitativ status när grundvattennivåerna visar att det råder balans mellan långsiktig grundvattenbildning och uttagsmängd. Kriterierna för god kvantitativ status är:

- Förändringar i grundvattennivåer ska inte leda till saltvatteninträngning eller annan inträngning av förorenade ämnen.
- Grundvattenuttag ska inte ge negativa effekter i anslutna ekosystem.

Miljökvalitetsnorm för omgivningsbuller

MKN för buller bygger på ett EG-direktiv för buller som infördes i svensk lagstiftning i Förordningen om omgivningsbuller (2004:675). Enligt förordningen ska omgivningsbuller kartläggas och åtgärdsprogram upprättas för vägar och järnvägar inom kommuner med fler än 100 000 invånare eller från vägar med en trafiktäthet på mer än tre miljoner fordon per år. Därtill ska strategiska bullerkartor tas fram som visar bullersituationen under det närmast föregående kalenderåret. Med förordningen infördes även en MKN för buller. Målet är att sträva efter att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa.

Kommunen och myndigheter ansvarar för att MKN följs, men det fråntar inte verksamhetsutövare ansvaret att genom sin egenkontroll sträva efter att begränsa bullerstörningar.

För att uppnå MKN för buller har Umeå kommun antagit ett åtgärdsprogram mot buller för år 2019–2023, som innefattar buller från vägtrafik, järnvägstrafik, flygtrafik och viss industriell verksamhet. Ett nytt reviderat åtgärdsprogram för buller är under framtagande. Syftet med åtgärdsprogrammet är att förbättra ljudmiljön och minska antalet boende som är exponerade av buller genom att vidta åtgärder som leder till att ljudmiljön förbättras. Syftet är också att vidareutveckla former för ett strukturerat och kontinuerligt arbete med ljud- och bullerfrågor i kommunen.

Trafikverket ansvarar för statliga vägar och broar, exempelvis dimensionering, hastighetsbegränsning, skick, slitage och bullerskyddsåtgärder på och längs statliga vägar. Trafikverket ska, på samma sätt som kommunen enligt kraven i Förordning om omgivningsbuller (2004:675), kartlägga omgivningsbuller från vissa vägar. Kommunen för en kontinuerlig dialog med Trafikverket i dessa frågor.

För mer information, se rubrik *Buller* under både *Planeringsförutsättningar* samt *Förändringar och konsekvenser*.

Strandskydd

Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Strandskyddet gäller generellt vid alla kuster, sjöar och vattendrag och omfattar land- och vattenområden 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Planområdet omfattas av strandskydd längs med Sävarån. Marken består till största del av naturmark där området vid Sävarån i viss utsträckning redan är ianspråktaget då det används som uppläggningsplats för kanotverksamhet.

För att möjliggöra ett genomförande av detaljplanen krävs ett upphävande av strandskyddet inom delar av planområdet som är inom 100 meter från skyddade vattendrag. Om det föreligger särskilda skäl enligt 7 kap. 18 e § miljöbalken och intresset att ianspråkta området väger tyngre än strandskyddets syften, kan strandskyddet upphävas i samband med att detaljplanen får laga kraft.

Detaljplanen innebär att strandskyddet upphävs inom område med användningen GATA₁ samt område med användningen NATUR. I båda fallen åberopas 7 kap. 18 e § första stycket 5 miljöbalken som särskilt skäl, nämligen att platsen behöver användas för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet.

För området med användningen GATA₁ är bedömningen att intresset att ianspråkta marken för en ny gång- och cykelväg såväl som en gång- och cykelbro väger tyngre än strandskyddets syfte. Eftersom dessa funktioner är kopplade till Norrbottenbanans dragning genom Sävar kan de därmed ej förläggas på annan plats.

För området med användningen NATUR är bedömningen att intresset att ianspråkta marken för en gångväg/serviceväg ner till området under gång- och cykelbron, vid Sävaråns strandkant, väger tyngre än strandskyddets syfte. Eftersom planerad gångväg/serviceväg är kopplad till Norrbottenbanans dragning genom Sävar kan den därmed ej förläggas på annan plats.

Samtliga funktioner som planeras inom strandskyddat område är av högt allmänintresse då dom skapar förutsättningar för gena och trygga gång- och cykelkopplingar till och från det nya stationsområdet samt tillgång till Sävaråns strandkant.

Fri passage säkerställs genom att ytorna närmast vattendragen planläggs som allmän plats.

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i hela EU. Naturområden som är utpekade som Natura 2000 är värdefulla då de utgör livsmiljöer för arter och eller innehåller naturtyper som ur ett europeiskt perspektiv anses som särskilt skyddsvärda. Natura 2000 har införts för att EU har skapat ett art- och habitatdirektiv för att uppnå Konventionen om biologisk mångfald. Konventionen om biologisk mångfald ska främja den biologiska mångfalden och skydda hotade arter och livsmiljöer. För att nå detta mål ska alla EU-länder utse Natura 2000 områden för att skapa ett sammanhängande nätverk av livsmiljöer.

Kommuner är skyldiga att se till att naturtyper/livsmiljöer i Natura 2000-områden inte försämras eller att skyddade arter störs på ett betydande sätt.

Detaljplanen berör Natura 2000-område Sävarån genom påverkan på både Sävarån och biflödet Öxbäcken. Sävarån omfattas av naturtypen Större vattendrag, enligt art- och habitatdirektivet, med gynnsam bevarandestatus. Naturtypen omfattar större naturliga vattendrag med en huvudfåra och större biflöden. Större vattendrag är en prioriterad naturtyp i Natura 2000-området. Sävaråns naturliga vattenregim med säsongsbundna översvämningar, som transporterar och omlagrar sediment vitaliserar stränderna, är en förutsättning för områdets mångfald och arter. Lax leker idag på hela sträckan från Sävar upp till Ytterträsket och i mynningsområdet finns viktiga lek- och uppväxtområden för många kustnära fiskarter. Utter finns i vattensystemet.

Bevarandetillstånd och bevarandemål

För varje Natura 2000-område finns en bevarandeplan upprättad. I Bevarandeplan för Sävarån (2019) beskrivs de utpekade naturtyperna och arterna för området. Här beskrivs även naturtypernas/arternas bevarandetillstånd samt vilka bevarandemål som har satts upp för dem.

Sävarån har en i stort sett naturlig vattenförling och bevarandetillståndet är gynnsamt. Flottningsepoken har haft en stark påverkan på många platser i vattendraget men omfattande restaureringsåtgärder har genomförts vilket förbättrat Sävaråns ekologiska status. För att komma till rätta med försurning genomförs kalkning i mindre biflöden vilket har gett positiva resultat. Död ved och nedfallna träd är allmänt en bristvara i ån. Exploatering av stränder och grumling är exempel på hot mot naturtypen.

Bevarandemål för Sävarån är:

- Arealerna större vattendrag, 1350 ha och mindre vattendrag, 150 ha ska vara oförändrade eller öka i takt med att biotoper återställs.
- Arealen strömsträckor ska vara oförändrad eller öka.
- Naturtyperna ska ha god funktion avseende vattenförling, flödesdynamik och geomorfologi.
- Vattenkvaliteten ska vara god så att livsbetingelserna är gynnsamma i vatten och svämplan.
- Negativ påverkan genom onaturlig grumling, försurning, övergödning och antropogena miljögifter ska minimeras.
- Naturliga vegetationstyper i vattendragets närmaste omgivning, svämplan och botten ska bevaras i sådan utsträckning att de utgör en effektiv funktionell kantzon och att de bibehåller sin naturliga struktur, artsammansättning, artrikedom och utbredning.
- De typiska arterna, t.ex. stensimpa, nejronöga, lax, öring och harr ska ha en gynnsam bevarandestatus.
- Invasiva arter ska inte introduceras.

Arter

Utpekade arter i Sävaråns Natura 2000-område är lax, stensimpa, flodpärlmussla, bredkantad dykare och uttern. Alla har gynnsam bevarandestatus, utom flodpärlmusslan som har *ej gynnsam* bevarandestatus. Enligt inventering har flodpärlmusslan påträffats 1 km norr om/uppströms E4:ans passage över Sävarån, men inte vid de ansökta broarna.

Laxen behöver lämpliga miljöer för lek och uppväxt, med naturliga vattenståndsvariationer och flöden. Vid platsen för broarna har det inte bedömts vara lekbotten. Laxen behöver också god vattenkvalitet, med en försumbar påverkan från t.ex. grumlande, igenslammande, försurande, giftiga och övergödande ämnen.

Flodpärlmussla har öring och lax som värddjur under musslans larvstadium. Musslan är därmed beroende av livskraftiga populationer av öring och lax för att kunna föryngra sig.

Stensimpan behöver god vattenkvalitet med en försumbar påverkan av t.ex. grumlande, försurande, giftiga och övergödande ämnen. Stensimpan behöver också riklig förekomst av tät strandvegetation och öppna vegetationsfria vattenpartier.

Uttern behöver sjöar och biflöden som har god vattenkvalitet samt är rika på fisk och andra viktiga bytesdjur. Uttern behöver också fritt kunna vandra längs vattendragen utan risk att dödas på grund av att den måste passera hårt trafikerade vägar.

Figur 12: Natura 2000 Sävarån - Naturområdet bestående av Sävarån samt dess biflöden är markerat med blått.

Genomförande av detaljplanen

Ett genomförande av detaljplanen innebär att en gång- och cykelväg anläggs med bro över Sävarån. Den planerade järnvägen medför också anläggande av en järnvägsbro över Sävarån. Dom båda broarna planeras bli cirka 110 meter långa och anläggs cirka fyra meter ifrån varandra.

Broarna, i spännarmerad betong, kommer anläggas av Trafikverket och innebär schaktarbeten inom vattenområde och intrång i Natura 2000-området Sävarån, vilket är

tillståndspliktigt enligt 11 kap. miljöbalken samt 7 kap 28 a § miljöbalken. Trafikverket har därmed ansökt om en samlad prövning för både vattenverksamhet och intrång i Natura 2000-område. Som underlag i tillståndsprövningen har det på uppdrag av Trafikverket tagits fram en miljökonsekvensbeskrivning för broarna (Sweco, 2024b). Ett antal risker för påverkan på Natura 2000-området har identifierats.

Delar av vattendraget och dess utpekade arter kan påverkas av dom provisoriska pålbryggorna, en under varje bro, som används i byggskedet. När pålbryggorna är i bruk kan undervattensbuller störa fisk kring broarna. Fisk kan även komma att påverkas genom grumlande arbete, då lekbottnar kan sättas igen och täckas över av sediment. Då pålbryggorna används under en begränsad tidsperiod bedöms dom inte ge långvariga effekter på vattendraget eller dess utpekade arter.

Grundläggningsarbetena inom vattenområdet kan medföra förlust av utpekad naturtyp eller livsmiljö för utpekade arter, såsom förlust av strandvegetation, forssträckor, lekbottnar och mussellokalerna. Grundläggningsarbetena för brostöden och pålningsarbeten inom vattenområdet kan också medföra grumling och ska genomföras med tidsrestriktioner för att minimera risken för grumling under lekperioden. Arbetsmoment som grävning, pålning i och omkring vatten liksom transporter omkring vattenområdet kan sätta partiklar och sediment i rörelse, vilket kan leda till grumling.

Det finns risk för utsläpp av förorenande ämnen under anläggningsskedet, såsom drivmedel och kemikalier. Länshållningsvattnet från sponter kommer att renas från suspenderade partiklar genom klarning, översilning eller dylik åtgärd. Risken finns även att vatten med pH-värden som kan påverka växt- och djurliv negativt släpps ut i vattendraget. Det gäller vid betonggjutning, hantering av svavelhaltigt berg och sulfidhaltig jord samt utläggning av stenkross. Under anläggningsskedet kan det också bli bullerstörningar samt störningar på grund av körning med maskiner, avverkning och markberedning nära och i vattendragen.

Av säkerhetsskäl kommer mark- och vattenområdet som utgör arbetsområde för broarna att stängas av under byggtiden, vilket ger en tillfällig barriäreffekt för människor och större däggdjur, men ej mindre eller vattenlevande djur. När broarna är byggda kommer strandpassager med minst 3 meter bredd anläggas vid Sävarån. De är utformade för att erbjuda strandzoner anpassade för större däggdjur.

Trafikverket miljökonsekvensbeskrivning beskriver även planerade skyddsåtgärder avseende på Natura 2000-området Sävarån så som exempelvis:

- Grumlande arbeten ska ej utföras under perioderna 15 april–15 juni (hänsyn till vårlekande fiskarter) samt 15 september–15 oktober (hänsyn till höstlekande fiskarter).
- Avbaningsmassor ska sparas och användas för återställning av arbetsområden nära vattendragen för att främja en snabb återväxt av strandvegetation.
- De ytliga lagren av erosionsskydd i Sävarån ska utformas och anpassas för att efterlikna naturligt bottenmaterial och strandzon.

Utredningen konstaterar att exploateringen, med dom planerade skyddsåtgärderna, inte bedöms påverka bevarandestatus för naturtypen större vattendrag eller att de typiska

arterna försämras, även om en viss negativ störning i vattendraget kan uppstå lokalt och under en begränsad tid.

Föreslagna säkerhetsåtgärder är ingenting som regleras inom ramen för denna detaljplan. Utredningen påvisar däremot att ett genomförande av detaljplanen är möjlig utan att skada den livsmiljö eller de livsmiljöer som Natura 2000-området syftar till att skydda. Utredningen påvisar även att detaljplanen kan genomföras utan att utsätta de skyddade arterna för en störning som betydligt försvårar deras bevarande i området.

Planeringsförutsättningar

Under respektive rubrik i detta avsnitt beskrivs förutsättningarna på platsen. Här beskrivs både platsen som den ser ut idag samt förändringar som kommer ske till följd av anläggandet av Norrbotniabanan samt ombyggnation av Kungsvägen.

Norrbotniabanas dragning har fastställts i järnvägsplanen för delsträckan Dåva–Skellefteå (Trafikverket, 2023) och ombyggnationen av Kungsvägen har fastställts i *Detaljplan för del av fastigheten Sävar 61:1 m.fl. (Umeå Kommun, 2024)*. Då båda järnvägsplanen samt detaljplanen för Kungsvägen är antagna och har fått laga kraft utgör dom planeringsförutsättningar i detta dokument.

Mark- och vattenanvändning

Planområdet är beläget i södra Sävar och sträcker sig mellan Tomternavägen i öster och gång och cykelväg vid Sävar skola i väster. Då planområdet är långsträckt angränsar det både till Kungsvägen, brandstationen, vårdcentralen samt Sävar Skola i norr.

Söder om planområdet löper väg E4 i öst-västlig riktning. Mellan planområdet och E4:an kommer den nya järnvägen Norrbotniabanan anläggas parallellt med E4:an.

Planområdet består idag till största del av obebyggd mark i form av skogs eller ängsmark. I väster innefattar planområdet delar av befintlig drivmedelsstation. Planområdet korsas både av Öxbäcken och Sävarån varav delar av planområdet utgörs av vattendragens strandzoner.

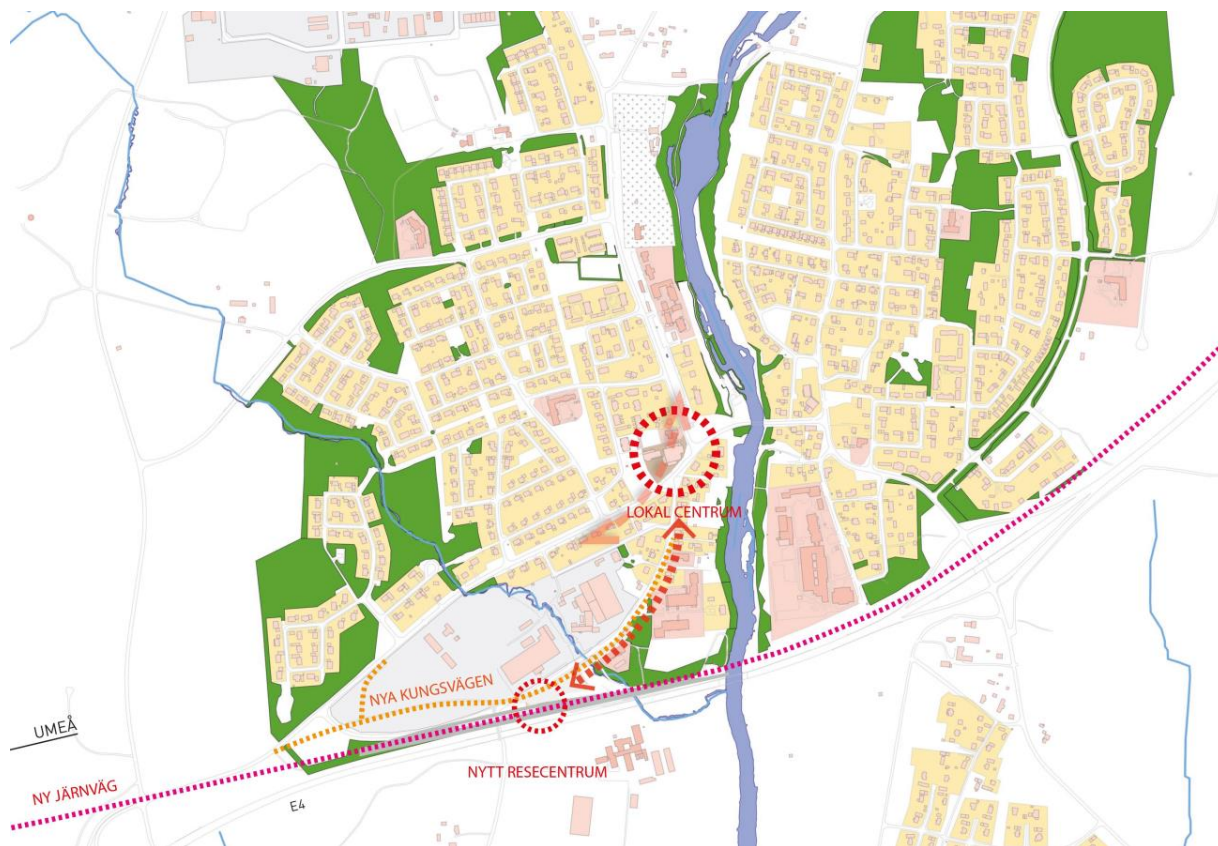
Figur 13. Ortofoto med planområde

Stads- och landskapsbild

Den befintliga bebyggelsen i Sävar är centrerad runt Sävarån. Närmast ån och längs den gamla Kustlandsvägen finns bebyggelse från brukstiden, medan det i de yttre delarna mer har karaktären av villabebyggelse från 1970-tal och senare. Sävar centrum har i närtid kompletterats med nya flerbostadshus.

Planområdet är beläget i södra utkanten av Sävar cirka 500 meter från Sävar centrum. I samband med anläggandet av Norrbotniabanan kommer Kungsvägen byggas om. Vägen får delvis en ny sträckning och en funktionell uppgradering med utrymme för gång- och cykel samt en trädallé. Kungsvägen blir i och med detta det nya huvudstråket som kommer förbinda stationsområdet med Sävars lokalcentrum. Generalsvägen upphör som huvudstråk. Den nya dragningen av Kungsvägen har hanterats i detaljplanen *Sävar 61:1 med flera – omdragning av Kungsvägen och gång- och cykelbro* (laga kraft, 2024)

Mellan Sävar centrum och planområdet är ett verksamhetsområde beläget. Verksamhetsområdet som avgränsas av Generalsvägen i norr och Kungsvägen i söder är utpekad i översiktsplanen som ett framtida omvandlingsområde i gällande översiktsplan *Fördjupning för Sävar* (Umeå kommun, 2021). Översiktsplanens intention är att verksamhetsområdet på sikt ska omvandlas till ett bebyggelseområde med hög täthet med en blandning av bostäder och verksamheter med kvartersstruktur. Detta för att skapa liv och rörelse i området kring resecentrum.

Figur 14: Karta över tätort, ny järnväg och ny dragning av kungsvägen. Källa: &Rundquist Arkitekter

Bostäder

Det finns inga bostäder inom planområdet eller i dess närhet.

Verksamheter och andra anläggningar

I planområdets västra del finns en befintlig drivmedelsstation. Området norr om Kungsvägen utgörs av ett verksamhetsområde. Nordöst om planområdet är Sävar brandstation belägen.

Kulturmiljö

Delar av bebyggelsen i Sävar är utpekad av kommunen som en kulturmiljö i dokumentet *Kulturhistorisk bebyggelseinventering del 3 - Umeå yttre byar* (Västerbottens museum, 1997). Bebyggelseinventeringen beskriver Sävars bebyggelsehistoria, karaktär samt bevarandevärda miljöer och byggnader.

Sävars kulturhistoriska värde ligger i dess utveckling från ett stort jordbrukssamhälle till ett tätortscentrum, där en stor del av den äldre småhusbebyggelsen och bystrukturen fortfarande finns kvar. Detta värde betonas av bevarade delar av den gamla landsvägen och Kungsvägen, bevarade historiska byggnader längs dessa vägar samt den sammanhängande bebyggelsen på Bruksbacken.

En mindre del av planområdet, i anslutning till Sävarån, är belägen inom utpekad kulturmiljö. I bevarandeförslaget förtydligas det att värdet som ska bevaras är öppenheten i slänten ner mot ån, framför allt kring bron över E4:an.

Figur 15: Kulturmiljö utpekad i Kulturhistorisk bebyggelseinventering del 3.

Norr om planområdet finns en befintlig stenbro från 1878 som går över Öxbäcken. Bron ingick tidigare i den gamla kustlandsvägen men är nu belägen inne på verksamhetsområdet norr om Kungsvägen. Då bron är belägen utanför planområdet berörs den ej av detaljplanen.

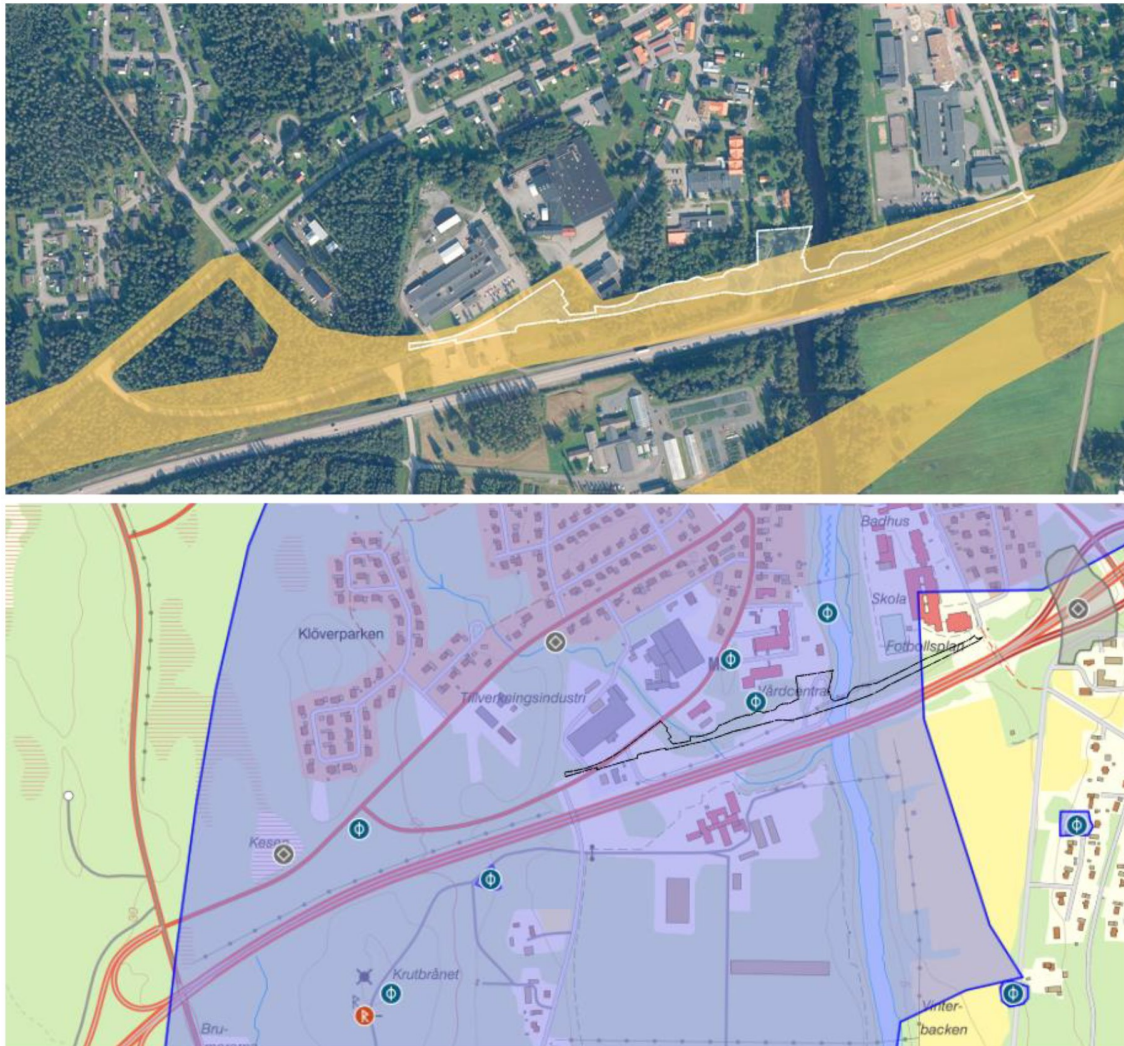
Fornlämningar

Fornlämningar utgör lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som tillkommit genom äldre tiders bruk och är varaktigt övergivna. Normalt är en lämning en fornlämning om den tillkommit innan år 1850. En fartygslämning ska vara förlist innan år 1850. Fornlämningar är skyddade av kulturmiljölagen (SFS 1988:950) och runt dem hör ett fornlämningsområde som behövs för dess bevarande.

I samband med järnvägsplanens framtagande gjordes arkeologiska utredningar som inkluderar stora delar av planområdet, se figur *Undersökningsområde arkeologi*. Fasta och lösa fynd som bland annat röjningsröse, kokkärl, tältspik, druvhagel, muskötkula och ryskt-ortodoxt krucifix påträffats inom och i närheten av Norrbottenabans utredningsområde däremot hittades ingen fornlämning eller annat fynd inom planområdet. I figur *Undersökningsområde arkeologi* redovisas utredningsområdet för de arkeologiska utredningar som gjordes i samband med järnvägsplanen i förhållande till planområdet.

Den händelse som framför allt gör Sävar intressant arkeologiskt är Slaget i Sävar och Ratan år 1808–1809 mellan Sverige och Ryssland. Slaget var en del av finska kriget och kallas ofta det sista slaget på svensk mark. Slagfältsområdet i Sävar utgör en av områdets viktigaste kulturmiljöer med stora kultur- och militärhistoriska värden. Huvuddelen av planområdena ingår i en större yta för övrig kulturhistorisk lämning (slagfält) utpekad av Riksantikvarieämbetet, se figur nedan.

Det finns inga kända byggnadsminnen eller kyrkliga kulturminnen inom planområdet eller i dess närhet.

Figur 16: Överst: Undersökningsområde arkeologi - Kartutsnitt som visar områden där Trafikverket genomfört arkeologiska utredningar (orange) samt samrådsförslagets planområde. Unders: Kulturhistoriska lämningar - Karta som visar ytan för övriga kulturhistoriska lämningar samt fornlämningar i planområdets närhet. Källa: Fornsök 2024

Naturmiljö

Sävar är belägen i karaktärsområdet mosaikartad dalgång. Här har människans brukande gett en småskalig och mosaikartad struktur bestående av åkrar, ängar, vattendrag, skogsmarker och myrar söderut. Det mosaikartade dalgångslandskapet har en flack till svagt böljande topografi. Höjdskillnaderna i landskapet är därför relativt små. Sävarån ligger centralt i den uppodlade dalgången, i nord-sydlig riktning, och omges av uppodlade älvsediment.

Planområdet består till största del av naturmark som bitvis utgörs av ängsmark och bitvis barrskog. Genom planområdet rinner Öxbäcken och Sävarån vars strandkanter består av bryn med lövskog.

Sävarån

Sävarån är cirka 140 km lång. Ån börjar i Lossmenträsket och rinner ner förbi Sävar, för att därefter mynna i Sävarfjärden. Ån har ett rikt och varierat lopp, våtmarker, vattenfall och

många forsar och sel. Till sin helhet är Sävarån med biflöden relativt opåverkad med undantag för den numera upphörda flottningsverksamheten.

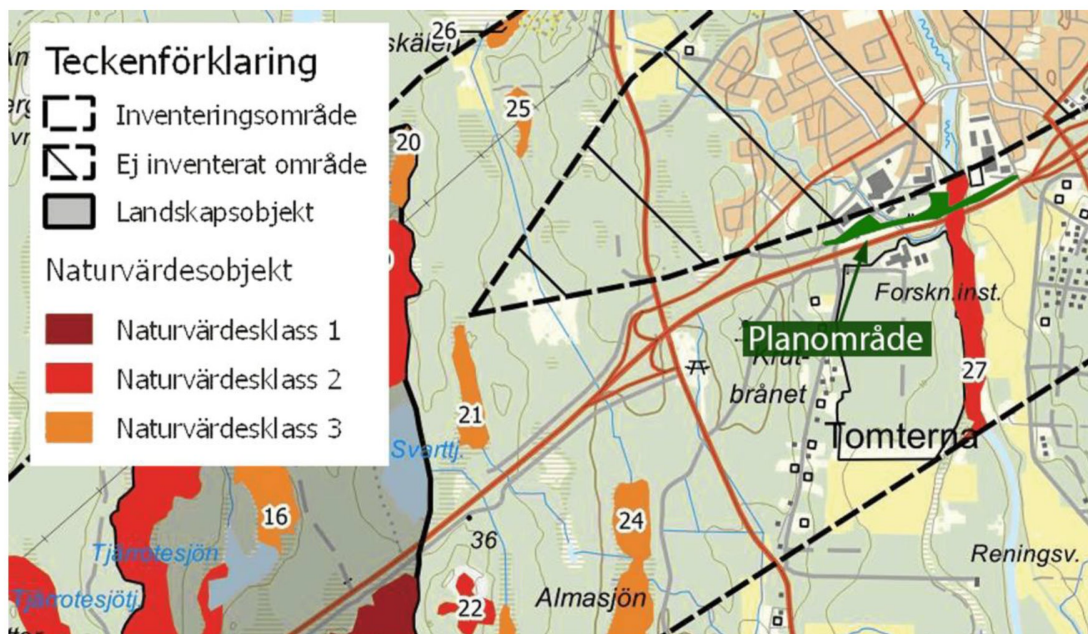
Kring vattendraget är landskapsrummen småskaliga och bitvis med branta slänter och forsande vatten. I Sävaråns dalgång finns stora partier av skog på gammal åkermark som är en del av Skogforsks verksamhet. I de omkringliggande uppodlade och öppna delarna har landskapsrummen en större skala. Det finns en befintlig vägbro av E4 över Sävarån som i viss mån bryter det annars öppna sikt sambandet längs ån.

Sävarån är klassad som riksintresse och skyddat som Natura 2000-område. Sävarån är också en så kallad indexälv där det har satsats extra resurser för övervakning av lax- och öringstammarna. Sävarån har mycket höga naturvärden som helhet.

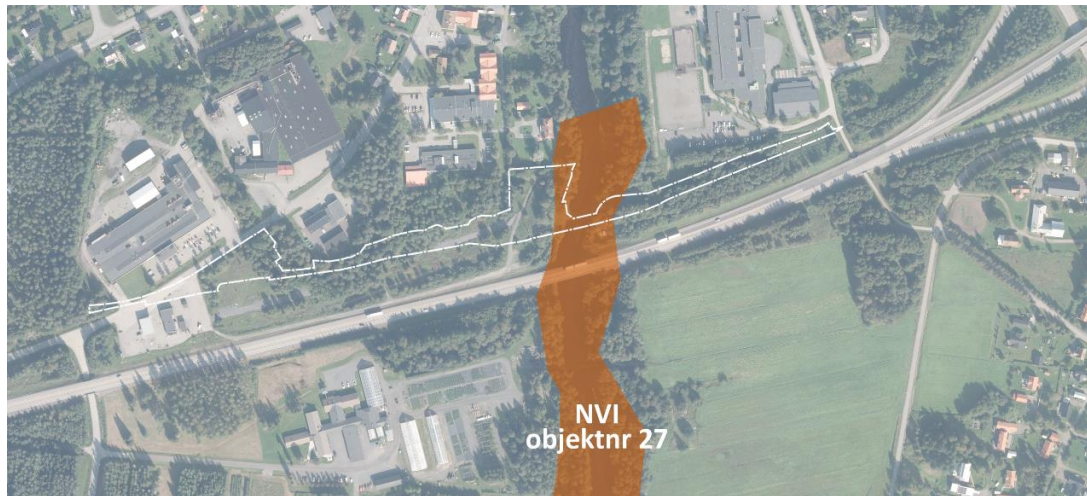
I samband med framtagandet av järnvägsplanen för sträckan Dåvamyran - Skellefteå utfördes en övergripande naturvärdesinventering (Greensway, 2016). I inventeringen pekas stränderna utmed Sävarån, söder om E4 ut som ett område med höga naturvärden, objekt 27 i figuren *Naturvärdesobjekt*.

Området består av Sävaråns östra och västra stränder ca 100 meter norr om E4-bron och sträcker sig söderut ca 800 meter söder om E4-bron. Skogsbården utmed åns stränder bedöms vara ca 50–100 år, sekundärskog på tidigare kulturmark, båda stränderna antas ha ungefär samma historik. I inventeringen görs bedömningen att lövrikedomen och det påtagliga inslaget av stående och liggande död lövved bidrar till höga biotopvärden. Sävaråns stränder är här även viktiga fågellokaler för hålhäckande fåglar, hackspettar samt en del vadarfåglar. Därför har området också påtagligt till högt artvärde.

En samlad bedömning av biotop- och artvärden på land medför att objektet med förekomst av äldre skog som ligger uppströms planområdet, bedöms hålla högt naturvärde (naturvärdesklass 2).

Figur 17: Naturvärdesobjekt - Karta med naturvärdesobjekt från naturvärdesinventering med planområdet i grönt. Källa: Greensway.

Figur 18: Ortofoto med planområde och naturvärdesobjekt 27.

Där Sävarån passerar planområdet är vattendraget drygt 20–30 meter brett och cirka en meter djupt (vid medelvatten). Det maximala djupet är skattat till tre meter.

I samband med framtagandet av järnvägsplanen för sträckan Dåvamyran - Skellefteå utfördes en naturvärdesinventering *Natura 2000-område Sävarån* (Sweco, 2021) för denna del av Sävarån, se investeringsområde i figuren nedan. Här återfanns relativt lugnflytande djupa partier av ån. Några få små potentiella bottnar, vilka även uppvisade lämpliga djup och vattenhastigheter för lek av strömvattenlevande fisk som t.ex. lax, öring och harr observerades. Beskuggningen från omgivande blandskog och buskar bedömdes som marginell (5 %) och även förekomsten av grov död ved på bottenarna bedömdes som ringa (cirka 1 %). En viss andel av näckrosor, igelknopp, samt grönslick noterades vid E4-bron.

Stranden i området bedömdes delvis påverkad av tidigare vägbank och broläge med gles trädvegetation för att uppströms övergå i yngre triviallövskog med dominans av björk med inslag av bl.a. gran, al, rönn, sälg. Området närmst väg E4 beskrivs som ett öppet område med vägar, vägbankar, kanotuppläggningsplats, samt kraftledning. Högre uppströms längs åsträckan noteras allmänt ett flertal grövre träd (>30 cm i diameter) av björk och asp, samt enstaka äldre granar och tallar.

En samlad bedömning av biotop- och artvärden på land medför att en mindre del av området, uppströms tänkt cykelbro samt järnväg vid Sävarån, bedöms hålla påtagliga naturvärden. Resterande delar av området inklusive den del som ingår i planområdet uppvisar visst naturvärde.

Figur 19: Ortofoto med investeringsområde från naturvärdesinventering (2021).

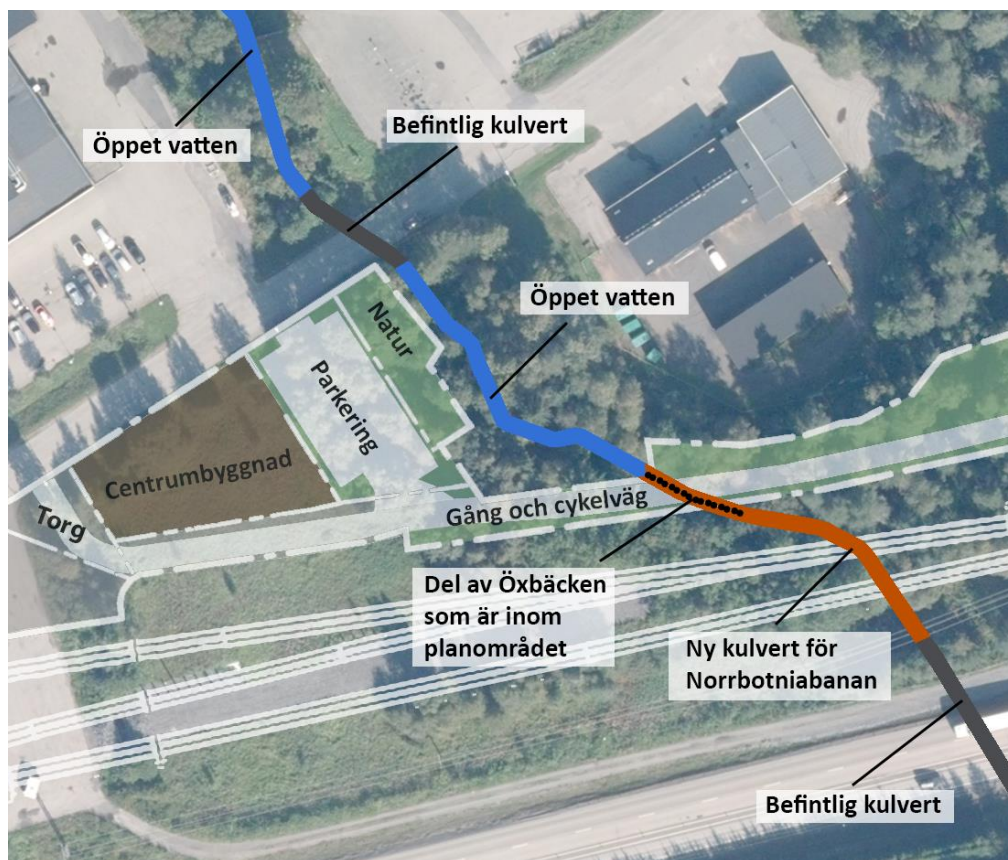
En inventering av invasiva arter har genomförts inom järnvägsplaneområdet. Inga förekomster av invasiva arter påträffades i anslutning till Sävarån.

Öxbäcken

Öxbäcken rinner från myrområdet vid Segasjön cirka 2,5 km uppströms planområdet i sydostlig riktning ner genom Sävar, under E4, i riktning mot Sävarån. På sträckan passerar Öxbäcken totalt cirka tio vägtrummor. Från Kungsvägen, cirka 120 meter norr om E4, och ner till Sävarån rinner den cirka en meter breda bäcken i en 5–7 meter djup trädbevuxen ravin genom en äldre vägbank och under E4. En truminventering har gjorts i vilken bedömningen görs att E4-trumman är det största hindret för uppvandring av fisk längs Öxbäcken.

Järnvägsplanen för Norrbotniabanan innebär utökad kulvertering av Öxbäcken samt en omdragning av bäckfåran i anslutning till kulverten. Det kulverterade området löper från E4:an och avslutas strax norr om planområdet, varav den del av Öxbäcken som omfattas av planområdet kommer kulverteras (förläggas i en bantrumma) för att möjliggöra den nya järnvägsanläggningen. Natura 2000 tillstånd har erhållits för kulverteringen. Däremot kommer det bli aktuellt för Trafikverket att göra ett anmälningssärendet för vattenverksamhet samband med anläggandet av bantrumman.

I illustrationen nedan redovisas Öxbäcken i förhållande till planområdet.

Figur 20. Ortofoto med planillustration samt Öxbäcken vattendrag. Här redovisas även vilka delar av bäcken som idag består av öppet vatten samt vilka delar som är kulverterad. Planerad kulvertering till följd av järnvägens dragning är markerad med orange. Inom detta område har den del av Öxbäcken som ingår i planområdet förtydligats med svart streckad linje.

I naturvärdesinventeringen *Natura 2000-område Sävarån* (Sweco, 2021) gjordes även en inventering av Öxbäcken. Öxbäcken uppvisar en relativt stor variation varpå studiesträckan uppdelades i två delområden, *Öxbäcken övre* och *Öxbäcken nedre*. Detaljplanen omfattar enbart en liten del av delområdet *Öxbäcken övre*, beskrivet nedan.

Denna sträcka av Öxbäcken (450 m lång) är runt 1–1,5 m bred och här dominerar strömmande sektioner (50% strömmande, 40% svagströmmande). Medeldjupet är cirka 0,3 m och botten domineras av block (50%) med inslag av en i övrigt jämn förekomst med övriga sedimentfraktioner. Beskuggningen från omgivande terräng är runt 90 % och 20 % av botten är täckt av mossor.

Delområdet utgörs av flerskiktad lövskog där rönn, björk och sälg är allmänna i beståndet. Den nordliga sidan av delområdet avgränsas mot ett industriområde, i denna kant finns ett flertal grövre björkar (>30 cm diamanter) samt enstaka tallar. Den sydliga kanten av delområdet avgränsas mot en ängsmark och vid utkanten återfinns några få grövre tallar samt granar. Fältskiktet består tämligen allmänt av ett flertal bräkenarter med t.ex. majbräken, hultbräken, samt ekbräken. Mjölkört förekommer i anslutning till industrilokalen på den norra sidan av vattendraget. Beståndet är något yngre i den västra delen samt längs med det yttre kanterna av området. Mittpartiet av delområdet har grövre och äldre sälgar,

rönnar och aspar, och här noterades en rikligare mängd av död ved än vid de angränsande områdena.

Figur 21: Ortofot med indelning av inventerade landområden kring Öxbäcken. Blåa punkter visar artförekomster i anslutning till planområdet. Den grå pakten indikerar en försöksyta söder om väg E4 som ej är av relevans för detaljplanen.

Grönstruktur och rekreation

Delar av planområdet berör ett sammanhängande grönstråk som tillhör ett längre sammanhängande rekreationsstråk utmed Sävarån och Öxbäcken, se grön streckad linje i figuren nedan. Grönstråket längs med Sävarån är i stort sett intakt samt en del av ett utpekat riksintresse för naturvård, läs mer om detta under rubriken *Riksintressen*. Längs med Öxbäcken bryts idag grönstråket av det befintliga industriområdet norr om planområdet men återupptas igen norr om industriområdet.

Genom planområdet går en skoterled som passerar befintliga Kungsvägen i höjd med det befintliga verksamhetsområdet. Här går även en stig genom skogsområdet som sammanfaller med skoterleden, se blå streckad linje i figuren *Grönstruktur*.

Sävarån har bra fiskevatten samt många utflyktsmål och sevärdheter. En viktig fiskesträcka finns där Sävarån korsar E4 från i nivå med vårdcentralen till Skogforsk. Vattendragen i hela området ger goda möjligheter till fiske och att uppleva unik natur och fauna då det finns ett rikt djurliv i Sävaråns dalgång med exempelvis olika slags fåglar, men även bäver, utter, bisam och flodpärlmussla. I Sävaråns övre del finns bland annat öring och harr men även lax och havsvandrande öring och sik, medan nedre delarna möjliggör fiske av gädda, abborre och lake. Fisket förvaltas av Sävaråns FVO. Sävarån ger även goda möjligheter till paddling och det finns en kanotuthyrning nära vägbron där E4 passerar Sävarån, se gul markering i figuren nedan. För boende på östra sidan Sävarån finns det ett mindre, men välbesökt friluftsområde i kilen mellan Terminsvägen och E4 med många stigar.

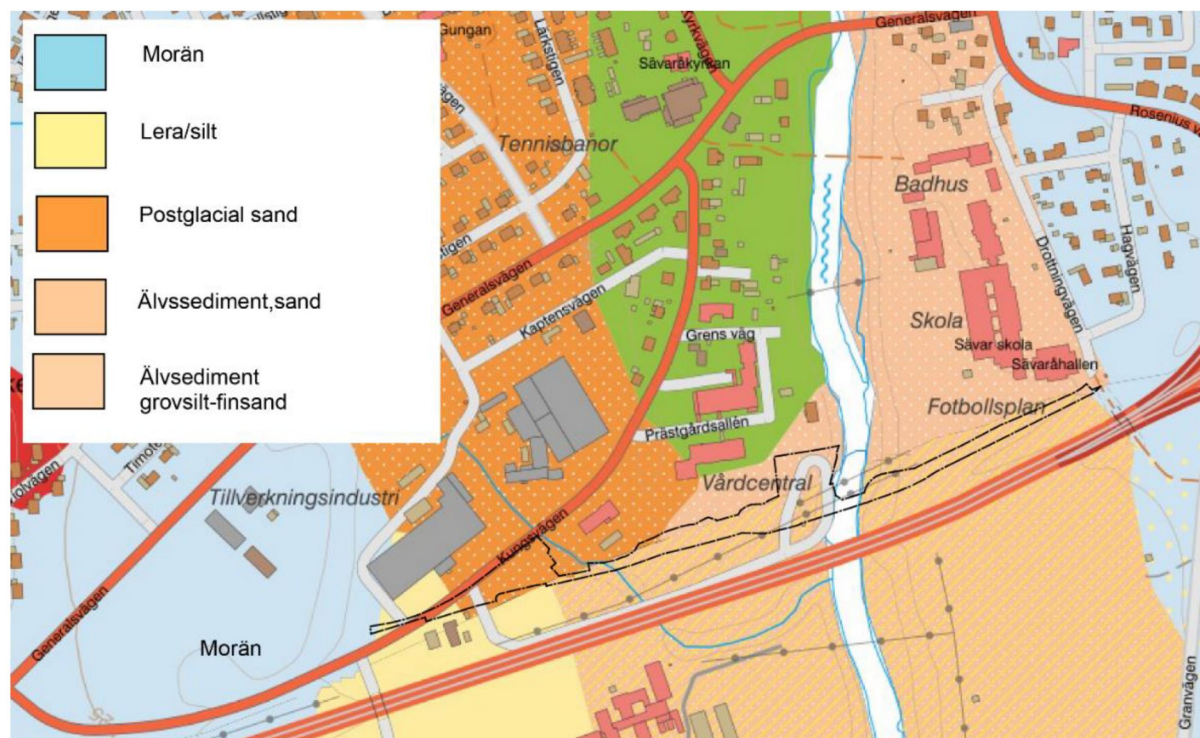

Figur 22. Grönstruktur - Illustrationen redovisar gröna strukturer i Sävar. Den sammanhängande gröna stråken som påverkas av planområdet är markerade med gröna streckade linjer där orange del representerar ett område där grönstråket bryts. Blå streckad linje redovisar befintlig skoterled.

Geotekniska förhållanden

Planområdet är vidsträckt och består av öppna grönområden med täta skogspartier samt strandområden längs Öxbäcken och Sävarån. Marken består av morän, postglacial sand, älvsediment sand och lera.

Inom området för resecentrum förväntas marken bestå av lera och silt med jorddjup mellan cirka 10 och 20 m. Marknivåer varierar mellan cirka +12,4 och +13,7 inom området.

Figur 23. Jordartskarta med planområdet markerat. Källa: SGU

På uppdrag av Umeå Kommun har geotekniska undersökningar (WSP, 2023a), (WSP, 2023b) för planområdet utförts.

Undersökningarna visar att den översta jorden inom planområdet består av fyllningsjord av varierad sammansättning av bland annat mulljord, sand och grus. Efterföljande jordarter består av finsandig silt/siltig sand, sulfidlera, siltig sand, sandig siltig morän och berg.

WSP har utifrån beskrivna jordparametrar beräknat sättningsförhållanden inom området för resecentrum. Beräkningen visar att sättningar i storleken cirka 8–10 cm uppkommer för en last på 100 kPa.

Sulfatjordar

Sulfatjord/sulfidlera är inte förorenad jord, utan naturligt svavelhaltigt sediment som bildats på Östersjöns botten efter den senaste istiden och i Norrland återfinns dessa främst längs kusten. Bottnarna har på grund av landhöjningen i många områden blivit land. Sulfidjordarna är stabila och utgör ingen risk för förorening på omgivande miljö så länge de befinner sig under grundvattenytan.

Exponeras sulfidhaltiga jordar för luftens syre oxiderar sulfidmineralen och markens pH-värde sjunker kraftigt. De sura förhållandena frigör metaller och svavel från jordarnas mineraler och ger förhöjda värden av till exempel svavel, järn, aluminium, kadmium, nickel, sink och koppar i dräneringsvattnet som kommer från jorden. Den sura miljön och de urlakade ämnena kan påverka vattendrag och i värsta fall orsaka så kallad plötslig fiskdöd.

I jordartsföljden, redovisad ovan framgår det att det förekommer sulfidlera inom resecentrumområdet.

Sävarådalen anses vara ett riskområde för potentiell sur sulfatjord. I rapporten *Miljökonsekvensbeskrivning - Anläggande av ny järnväg: Bro över Sävarån* (Sweco, 2024b) beskrivs risken för att det även förekommer sulfidjordar inom den del av planområdet som utgörs av Sävarån samt dess stränder. I en tidig utredning av järnvägslinjen hittades potentiell sulfatjord på ett antal närliggande platser. På de ställen där potentiell sulfatjord identifierades påträffades sulfatjorden främst i väldigt djupa lager av jorden.

Grundvatten

Detaljplaneområdet berör grundvattenförekomst Sävaråsen. Grundvattenförekomsten har idag god kemisk status samt god kvantitativ status.

I samband med den geotekniska markundersökningen inom resecentrumet installerades två grundvattenrör som är avlästa i april 2023. Grundvattenmätningar och porttrycksmätningar visade i april en grundvattennivå ca 0,1 m under markytan. Generellt väntas därmed en hög grundvattennivå.

Enligt Trafikverkets grundvattenutredning för Norrbottniabanan finns det två grundvattenakviferer. En grundvattenyta i sandskiktet ovan den täta leriga silten och en grundvattenyta i friktionsjorden under leran med en trycknivå motsvarande Sävaråns vattenstånd.

Social miljö

Barnperspektiv

Barn och unga under 18 år utgör en femtedel av Sveriges befolkning. De har inte rösträtt, inte körkort och är beroende av vuxnas engagemang och arbete för att deras livsvillkor ska bli så bra som möjligt. Hur vi planerar, utformar och förvaltar den byggda miljön har stor betydelse för barns och ungas livsmiljöer.

Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen införd i svensk lag, vilket även gäller Plan- och bygglagen. Det ökar behovet av fokus på arbetet med barns rättigheter i fysisk planering och stadsutveckling. Enligt barnkonventionen är barn självständiga individer och de ska ges möjlighet att medverka och få sina behov tillgodosedda i den fysiska planeringen. Att miljöer och lämpliga ytor är tillgängliga, upplevs trygga och är av god kvalitet främjar barns utveckling och är viktiga komponenter för barns uppväxt.

En barnkonsekvensbeskrivning (Ekologigruppen, 2024) för detaljplanen har tagits fram inom ramen för det kommunövergripande Nod-projektet. Barnkonsekvensanalysen innehåller en analys av befintliga förutsättningar. Analysen har ej tagit med förändringar som kommer ske i och med anläggandet av järnvägen samt ombyggnationen av Kungsvägen varav delar av analysen ej är relevant för detta planärende då förutsättningarna har förändrats. Nedan redovisas befintliga förutsättningar i analysen som bedöms aktuella för denna detaljplan.

Sävar är en växande tätort i Umeå kommun, belägen knappt två mil nordost om Umeå, med cirka 3 000 invånare. Orten präglas av en befolkning med stor andel barnfamiljer, där över 30 procent av invånarna är under 18 år, medan andelen unga vuxna i åldern 19–24 år är liten.

Sävar har en relativt samlad bebyggelse och ett litet centrum som erbjuder lokal handel och service. Orten fungerar som en viktig centralpunkt för den nordöstra delen av kommunen och har stor betydelse för många orter och byar längs Sävarådalen och kustlandet. I Sävar finns en grundskola med årskurserna F–9 samt fyra förskolor.

Sävar är i hög grad en boendeort med omfattande utpendling, främst till Umeå. Från gymnasieåldern och uppåt pendlar majoriteten av Sävars invånare ut från orten för arbete. Hela 77 procent av invånarna arbetar utanför Sävar.

Bil innehavet är stort i Sävar, och de huvudsakliga alternativen till bil är cykel via en separat cykelbana samt bussförbindelser till Umeå. Bussförbindelserna till Umeå är väl utbyggda med hög turtäthet under rusningstider.

Trots att Sävar upplevs som ett sammanhållet samhälle med relativt korta avstånd mellan olika delar, saknas det idag gång- och cykelvägar på vissa sträckor. Flera kopplingar saknar också trygghetsskapande element som insyn från bebyggelse eller närhet till bilvägar.

Sävarån rinner genom samhället och delar det i mitten. Vattnet, de branta slänterna och grönskan utgör en tydlig barriär för invånarna. Tre broar skapar förbindelser över ån för gående och cyklister, varav en är en viktig länk till Sävar skola. Det saknas dock till stor del bebyggelse intill broarna, vilket kan göra området otryggt, ödsligt och utsatt. Bebyggelse i

dessa lägen skulle kunna öka tryggheten genom ökad närvaro av människor och överblick från fönster.

E4:an utgör en barriär mot bebyggelsestråken i söder, med tre passager: en mot Tomterna, en vid Sävar skola och en längre österut vid Rosenius väg.

Sävar skola F–9 är Umeå kommuns största grundskola och tar emot barn från både Sävar och det omgivande området. Skolan har byggts ut i flera etapper och inrymmer även fritidsgård, bibliotek, simhall, idrottshall, multisportarena och grusfotbollsplan.

Området där ett resecentrum planeras inryms idag en relativt isolerad bensinstation omgiven av mycket grönska, industriområden och E4:an. Platsen kan upplevas öde under vissa tider och saknar insyn och överblick. Samtidigt är det en populär mötesplats för ungdomar med EPA-traktorer.

Många invånare i Sävar pendlar till arbetet med bil och samordnar eventuellt skjutsning av barn till skolan med sina arbetsresor, särskilt för de som bor utanför tätorten och har barn i skolan i Sävar. Busshållplatserna längs E4:an saknar cykelparkering vilket kan medföra att personer som har längre än gångavstånd till dessa hållplatser väljer bilen.

På vissa gator i Sävar saknas det i dagsläget trottoarer, vilket innebär att fotgängare, inklusive barn, delar gaturummet med fordon i så kallad blandtrafik.

Tillgänglighet, trygghet och jämställdhet

Att känna sig trygg och kunna röra sig fritt är en demokratisk rättighet för alla människor. Alla ytor ska göras tillgängliga, trygga och användbara för alla grupper av människor så långt det är möjligt, inom rimliga kostnader. Hinder för tillgänglighet kan, beroende på vem du är, finnas i allt från den fysiska miljön till platsens upplevda trygghet. Det är viktigt att identifiera aspekter som kan skada tillgängligheten för vissa för att skapa rum för så många som möjligt.

Byggnader och lokaler ska vara tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Vid nybyggnation av bostäder ska alla lägenheter beläggna högre upp än två våningsplan ha tillgång till hiss. Nybyggda entréer ska vara tillgängliga och angöringsavstånden får inte överstiga 25 meter. Markplaneringen ska utföras så att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan nå målpunkter som entréer m.m. utan problem.

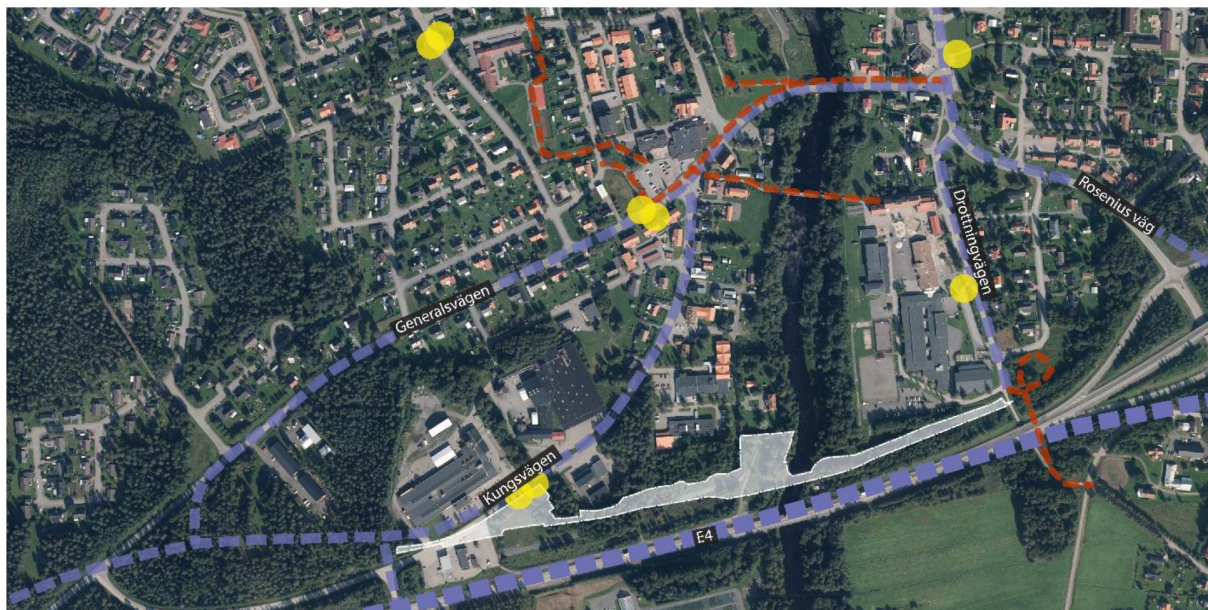
Service

Sävar har en samlad bebyggelse och ett litet centrum. Vid Sävar centrum finns lokal handel och service i form av matvaruaffär, blomaffär, apotek, frisör och restaurang. I Sävar finns även vårdcentral, en F–9 skola samt fyra förskolor.

Tågstationen som fastställts i järnvägsplanen ger möjlighet för Sävarbor att pendla med tåg till och från Umeå eller annan närliggande stad i Norrland. Stationen innebär även att men från Sävar kan ta ett tåg ner till t.ex. Stockholm, Malmö eller vidare till andra städer i Europa.

Kommunikationer

I det här avsnittet beskrivs kommunikationer inom och i anslutning till planområdet.

Figur 24. Ortofoto med befintliga huvudvägar kring planområdet markerade med lila och gc-vägar med orange. Illustrationen redovisar även förändringar till följd av järnvägsplanen samt ombyggnation av Kungsvägen. Busshållplatser är markerade med gula cirklar.

Gång- och cykeltrafik

I norr angränsar planområdet till Kungsvägen. Idag finns inga separerade gång- eller cykelvägar längs med Kungsvägen däremot finns det trottoarer på båda sidor av vägbanan från vårdcentralen fram till korsningen vid Generalsvägen. Generalsvägen som utgör infartsgata från E4:an samt huvudgata i Sävar tätort har heller inga gång- eller cykelvägar däremot finns trottoarer från korsningen med Ängsvägen och fram till Sävar centrum. Befintliga gång- och cykelvägar som finns ligger i anslutning till Sävar centrum samt Sävar skola. I anslutning till skolan finns även en GC-tunnel under väg E4.

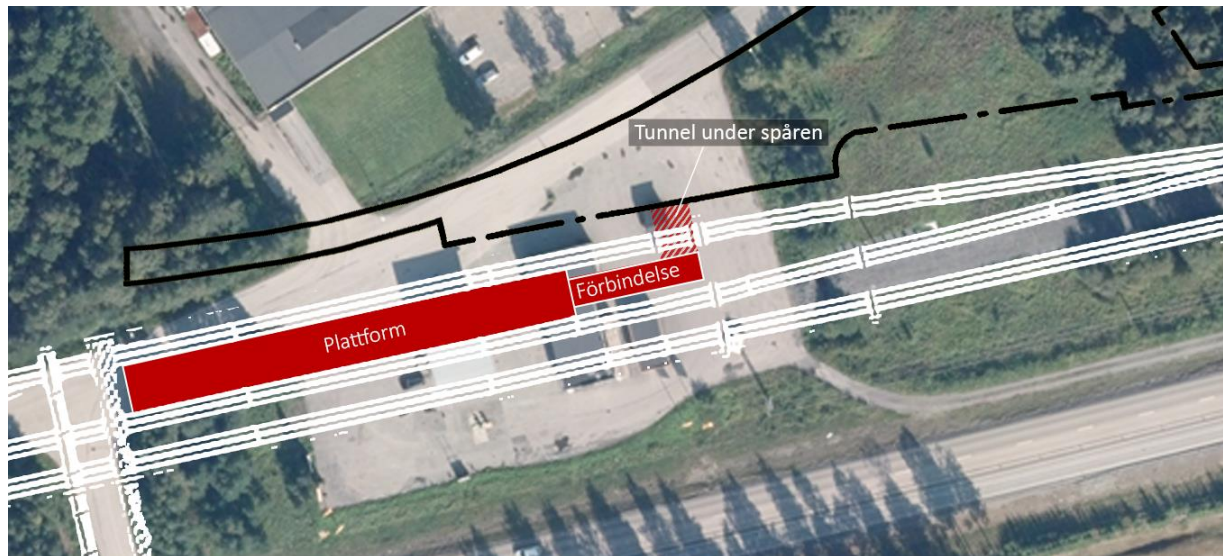
Kommunens planerade ombyggnation av Kungsvägen, vilket behandlats i *Detaljplan för del av fastigheten Sävar 61:1 m.fl.*, innebär att en separat gång- och cykelväg anläggs längs med körbanan från Generalsvägen, förbi planområdet och fram till vårdcentralen där befintliga trottoarer tar vid. Gång- och cykelvägen avses bli tre meter bred och separerad från körbanan. Delar av gång- och cykelvägens separering från körbanan utgörs av grönremsor med trädplantering.

Kollektivtrafik

Lokaltrafiken trafikerar delar av befintliga Kungsvägen i en riktning men ingen hållplats finns. Närmaste befintliga hållplats ligger på Generalsvägen. Vid Sävar skola, som ligger i anslutning till befintlig gång- och cykeltunneln under E4:an, finns också en busshållplats. Denna trafikerar dock enbart vid enstaka tillfällen under dagen.

I samband med att Kungsvägen byggs om kommer två nya busshållplatser att anläggas utmed nya Kungsvägen i anslutning till planområdet.

Järnvägsplanen för Norrbotniabanan innebär anläggande av en tågstation i form av en plattform med anslutning via tunnel.

Figur 25: Ortofoto med planerat järnvägsspår samt station.

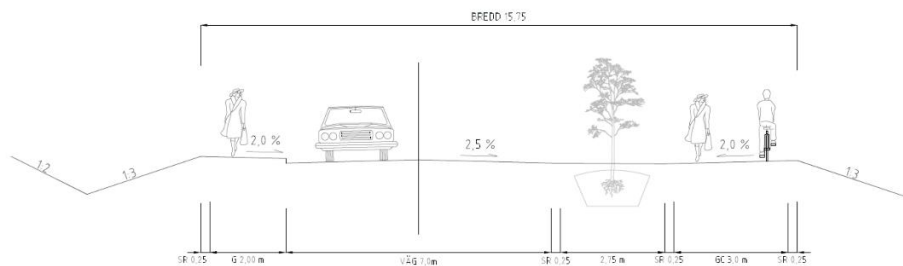
Fordonstrafik

I dagsläget är Generalsvägen huvudväg in till Sävar centrum från väg E4. Generalsvägen har en varierad skyltad hastighet mellan 40–60 km/timme.

Kungsvägen som angränsar planområdet är idag en sekundär väg med en skyltad hastighetsgräns på 40 km/timme. I och med planerad ombyggnation, se ombyggnationens streckning i figuren ovan, blir Kungsvägen den nya huvudvägen in till Sävar samhälle. Vägen kommer få en sektion på 16 meter med en gångbana på den ena sidan av vägbanan och grönyta samt gång- och cykelväg på den andra sidan om vägbanan. Omvandlingen av Kungsvägen har behandlats i *Detaljplan för del av fastigheten Sävar 61:1 m.fl., 2480K-P2024/15*.

Anläggandet av järnvägen med en ny tågstation innebär en ny målpunkt i området som kommer generera en del trafik till/från platsen. Man förväntar däremot att tågstationen även innebär att lika stor andel bilister väljer att ta tåg i stället för att köra bil till Umeå. Därav har bedömningen gjorts att den totala trafikmängden ej kommer förändras som en följd av den nya tågstationen.

Enligt kommunens trafikmodell, som följer Trafikverkets prognosticerade trafikflöden för år 2040, förväntas huvudgatan trafikeras med 2800 fordon/dygn. Eftersom nya Kungsvägen blir ny huvudgata antas den trafikeras med 2800 fordon/dygn fram till korsningen med Generalsvägen. Därefter förväntas trafiken fördela sig lika mellan Kungsvägen och Generalsvägen, vilket då innebär att båda vägsträckorna har 1400 fordon/dygn.

Figur 26: Överst: Ortofoto med ombyggnation av Kungsvägen markerad i orange. Underst: Gatusektion för omvandlingen.

Parkering, varumottagning och angöring

Idag består stora delar av planområdet av naturmark. Vid drivmedelsstationen i väster finns tillhörande parkeringsplatser samt varumottagning till macken. In- och utfart sker från Kungsvägen.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Delar av planområdet ingår i kommunalt verksamhetsområdet för spill-, dricks- och dagvatten (gata).

Dagvatten

Dagvatten är regn- och smältvatten som tillfälligt avrinner på markytan. Under naturliga förhållanden infiltreras större delen av vattnet i marken, innan det når vattendrag. I takt med att staden förtätas och tidigare oexploaterade ytor hårdgörs minskar möjligheterna till naturlig infiltration i marken vilket medför att dagvattnet avleds direkt till närliggande vattendrag. Detta ställer krav på en robust och långsiktigt hållbar dagvattenhantering.

Planområdet ligger inom Sävaråns huvudavrinningsområde som avrinner till Sävarån (via bland annat Öxbäcken) som mynnar i Ytterbodafjärden. Recipienten för detaljplanen är främst vattenförekomsten Öxbäcken. För delar av den planerade gång och cykelvägen är recipienten Sävarån.

Planområdet avvattnas i huvudsak via ytlig avrinning och diken direkt till Öxbäcken. Del av hårdgjord yta i den västra delen av planområdet avvattnas i dagsläget via Kungsvägens rännstensbrunnar, trummor och diken som har sitt utlopp till Öxbäcken. I dagsläget ingår delar av planområdet i verksamhetsområde för *dagvatten gata*.

Öxbäcken, som i stort löper längs planområdets östra gräns, planeras att kulverteras inom området som utgörs av järnvägsplanen, se avsnitt *Naturmiljö Öxbäcken*. Kulverten är av en sådan omfattning att den faller inom kategorin ”bro” varav detta begrepp framgent kommer användas för anläggningen. En mindre del av denna bro ingår i planområdet.

I underlag från Trafikverket framgår det att flödet i punkten för inloppet till bron beräknas vara 8039 l/s för det dimensionerande flödet HQ200 med ett tillskott på 30 % flöde. Dimensionen för bron är planerad till 4 000 mm, med en lutning på 4,4 ‰. För att jämföra kapaciteten för en sådan trumma beräknades flödeskapaciteten för en rektangulär betongtrumma med 4,4 ‰ lutning samt med ett överdjup på 0,3 m. En trumma med denna dimension kan leda igenom ett flöde på ca 35 m³/s, dvs fyra gånger 200-årsflödet (inkl. 30 % påslag) beräknat för Öxbäcken.

Det är dock viktigt att poängtera att projekteringen av bron fortfarande pågår, vilket innebär att vissa justeringar i dimensionering och utförande kan komma att ske. Genom att dimensionera bron med god marginal – där kapaciteten överskrider 200-årsflödet – säkerställer Trafikverket en robust lösning som tar hänsyn till den förändrade markanvändning i området.

För att ytterligare minska risken för översvämningar i området planerar Trafikverket för ett fördröjningsdike vid Tomternavägen. Syftet med diket är att fördröja ytvatten som idag kommer från Kungsvägen samt myren Kesen, belägen vid södra infarten till Sävar, och leds in i kommunens dagvattensystem vid Tomternavägen som mynnar i Öxbäcken.

Snöhantering

Planområdet består till största del naturmark som ej snöröjs. Västra delen av området finns en drivmedelsstation där fastighetsägaren ansvarar för snöhanteringen.

El, värme, fiber och tele

Planområdet kan anslutas till befintliga system samt ledningar som planeras inom ramen för ombyggnationen av Kungsvägen.

Inom spårområdet för järnvägen, i anslutning till detaljplanens södra gräns planeras ledningsstolpar med en spänningssatt anläggningsdel för tågens eltilförsel. Denna ledning kräver ett säkerhetsavstånd om 3,8 meter.

Inom planområdet har även Skanova teleledningar.

Avfall

Idag hanteras enbart avfall från drivmedelsstationen i väster där verksamhetsutövaren ansvarar för att avfall som uppstår i verksamheten sorteras ut och lämnas till rätt insamlingssystem.

Hälsa och säkerhet

Detaljplanen får inte leda till störningar som kan innebära olägenheter för människors hälsa (vilket definieras i 9 kap. 3 § miljöbalken). Med olägenhet för människors hälsa avses en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan ha en menlig inverkan på hälsan och inte är tillfällig. Även de störningar som i första hand påverkar välbefinnandet kan vara olägenheter för människors hälsa, exempelvis buller.

Bedömningen av om en störning inverkar menligt på hälsan beror på hur människor i allmänhet uppfattar situationen. För att störningen ska omfattas av miljöbalkens bestämmelse krävs att den har en viss varaktighet, antingen genom att den pågår under en sammanhängande tid eller att den återkommer, regelbundet eller oregelbundet.

Miljöfarlig verksamhet

I planområdets västra del är en befintlig drivmedelsstation belägen. Anläggandet av Norrbotniabanan innebär att drivmedelstationen behöver avvecklas. Verksamheten planeras flyttas till ett nytt läge längre söder ut.

Transporter av farligt gods

E4:an ligger strax söder om planområdet och är transportled för farligt gods. Även Norrbotniabanan som kommer ligga mellan E4:an och planområdet planeras bli transportled för farligt gods.

I dokumentet *Skyddsavstånd till transportleder för farligt gods* (Länsstyrelsen i Norrbottens län & Länsstyrelsen i Västerbottens län, 2019) finns framtagna riktlinjer för hur risker med farligt gods på väg och järnväg bör hanteras vid den fysiska planeringen. Syftet med riktlinjerna är att ge vägledning och underlätta hanteringen av riskfrågor. Länsstyrelsen anser att möjliga risker ska studeras vid exploatering närmare än 150 meter från en riskkälla. I vilken utsträckning och på vilket sätt riskerna ska beaktas beror på hur riskbilden ser ut för det aktuella planförslaget.

I riktlinjerna presenterar Länsstyrelsen gränser för generella rekommenderade skyddsavstånd vid bland annat transport av farligt gods på väg och järnväg. Det generella skyddsavståndet för väg är 55 meter och järnväg 65 meter.

Om avståndet mellan transportled och planområde är kortare än dessa generella rekommenderade skyddsavstånd kan Länsstyrelsens specifika riktlinjer för skyddsavstånd användas. Detta förutsätter däremot att planområdet ej är inom det generella skyddsavståndet från flera transportleder.

Dom specifika skyddsavstånden är kopplade till vilken transportled som planområdet angränsar samt vilken markanvändning som platsen har. Det rekommenderat skyddsavstånd ökar om transportleden är mer trafikerad eller har en högre skyltad hastighet. På samma vis ökar skyddsavstånden om markanvändningen bedöms vara mer känslig. Exempelvis är säkerhetsavstånden kortare för en markparkering jämfört med bostäder.

För planområdet är avståndet mellan planerad järnväg och planområdet kortare än 65 meter.

Avståndet mellan väg E4 och planområdet varierar där delar av planområdet är närmare än 55 meter. Då delar av planområdet är beläget inom dom generella säkerhetsavstånden från två transportleder har en bedömning utifrån planerad användning tagits fram, se avsnitt under *Förändringar och konsekvenser*.

Brandsäkerhet

I Umeåregionens brandförsvar finns det totalt tio brandstationer. På Umeå brandstation jobbar heltidsanställda brandmän. Övriga nio är deltidstationer som bemannas av brandmän i beredskap. En av dessa nio deltidstationer är Sävars brandstation som är belägen strax norr om planområdet.

Närmaste sjukhus finns i Umeå (Norrlands universitetssjukhus), cirka 15 km sydväst om detaljplaneområdet. Närmaste brandpost finns 50 meter från planområdet.

Buller

Enligt PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet, bland annat med hänsyn till människors hälsa och säkerhet samt till möjligheterna att förebygga bullerstörningar.

Regler om planläggning i bullerutsatta lägen finns framför allt i plan och bygglagen och i miljöbalken samt i plan- och byggförordningen och förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (2015:216). Riktvärden för högsta tillåtna ljudnivå finns framför allt för bostäder där både buller vid fasad samt vid uteplats regleras. För verksamheter finns inga riktvärden utomhus, varken vid fasad eller vid uteplats.

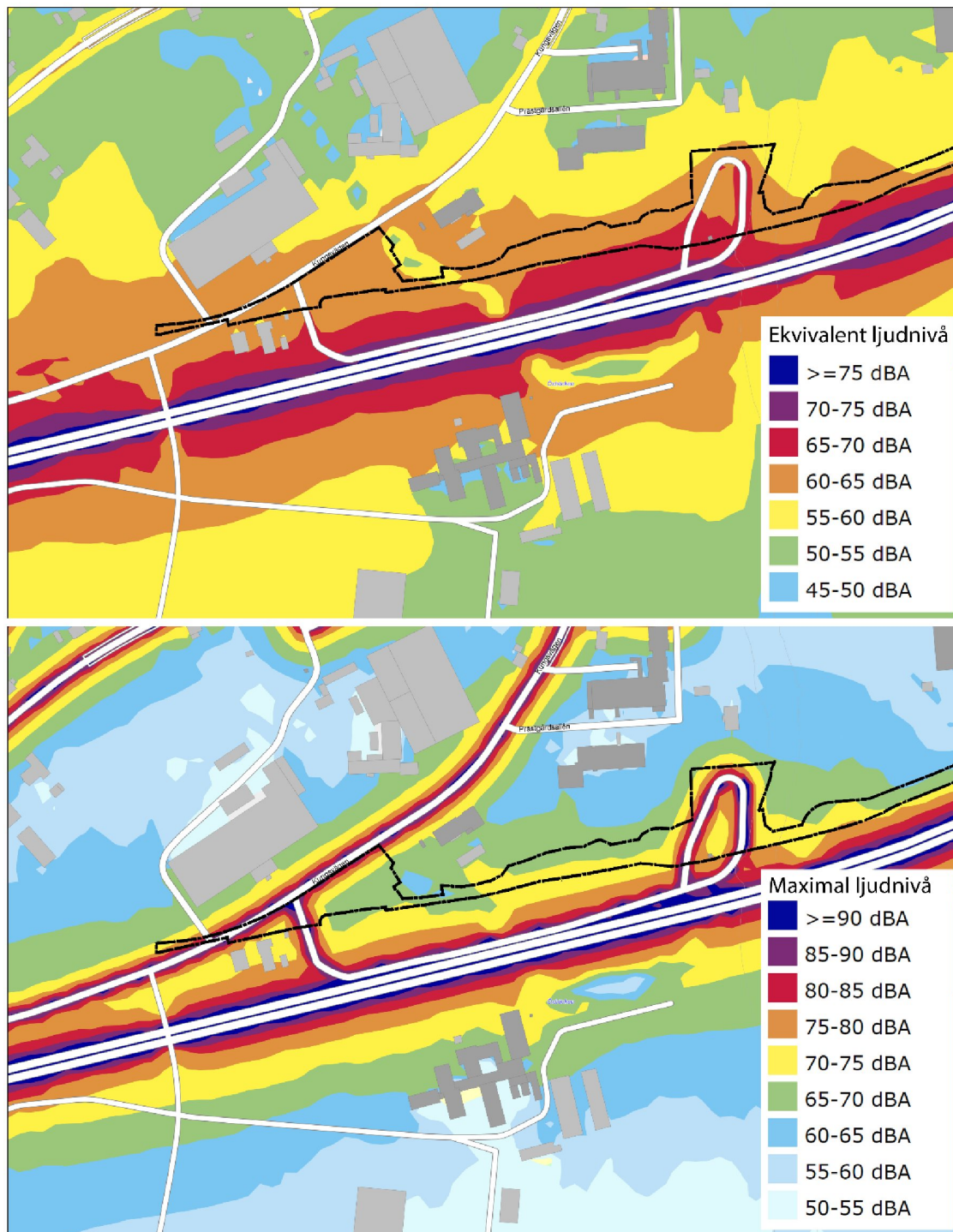
I Boverkets byggregler regleras däremot ljudnivån inomhus för vissa verksamheter så som kontor, hotell och restauranger.

Det striktaste ljudkravet inomhus för ljudnivå från trafik och andra ljudkällor för kontorslokaler, hotell och restauranger är högst 30 dBA ekvivalent ljudnivå och 45 dBA maximal ljudnivå². Dessa krav gäller i utrymmen med särskilda krav på störfrihet och dämpad ljudmiljö, där exemplen som ges i standarden är gästrum, föreläsningssal, aula och vilrum.

I utrymmen med vissa krav på störfrihet och behov av taluppfattbarhet är ljudkraven högst 35 dBA ekvivalent ljudnivå och 50 dBA maximal ljudnivå², där exemplen som ges i standarden är kontor, expedition, konferensrum, mötesrum, kontorslandskap och bibliotek.

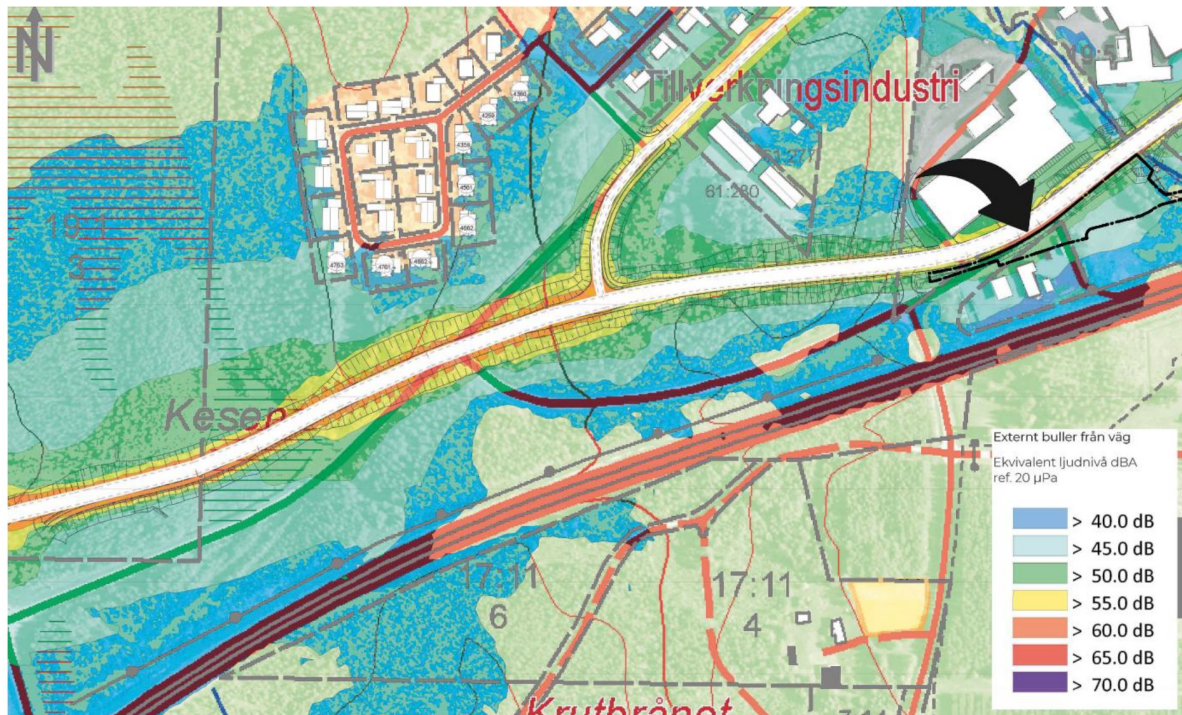
För detaljplaner med dessa användningar är möjligheten till att uppnå ljudkrav för inomhusbuller dimensionerande.

Nedan redovisas befintlig ekvivalent samt maximal ljudnivå från vägtrafik.

Figur 27. Figuren redovisar befintlig ekvivalent samt maximal ljudnivå från vägtrafik enligt kommunal kartering.

Omdragningen av Kungsvägen innebär en förändrad trafikbild i Sävar, där fler trafikanter förväntas välja Kungsvägen. En trafikbullerutredning (WSP, 2024) har tagits fram inom ramen för Kungsvägens detaljplan, och den redovisar de nya bullernivåerna efter omdragningen. Slutsatsen från utredningen är att omledningen av Kungsvägen inte bedöms påverka de totala bullernivåerna för de berörda fastigheterna på ett märkbart sätt.

Figur 28. Ekvivalent buller efter omdragning av Kungsvägen. Källa: WSP.

Figur 29. Maximalt buller efter omdragning av Kungsvägen. Källa: WSP.

Vibrationer och stomljud

Risk för störande vibrationer från exempelvis järnvägstrafik och tunga transporter föreligger framför allt i områden där både järnväg och närliggande bebyggelse är grundlagda på vibrationskänsliga jordar, det vill säga lösa finkorniga sediment av lera och silt. Då marken inom planområdet består av just lera och silt finns det risk att vibrationer kan uppstå. Se mer om markens sammansättning i avsnitt *Geotekniska förhållanden*.

Vid byggande på finkorniga sediment krävs i allmänhet förstärkningsåtgärder för att uppnå stabilitet och jämnhet. Grundförstärkningsåtgärder bidrar till att minska vibrationsstörningar och kan helt förhindra att problem uppstår om exempelvis pålning eller urgrävning väljs. Vid byggande på sådana jordar ska projektering även ske ur vibrationssynpunkt.

Det finns inga nationellt fastställda riktvärden för vibrationer. Trafikverket har riktvärden för vibrationer i bostäder och vårdlokaler, men ej i övriga lokaler. I bostäder och vårdlokaler är riktvärdet högst 0,4 mm/s RMS vägd vibrationsnivå. Värdet gäller för en trafikårsmedelnatt kl 22-06 och får överskridas högst 5 ggr/natt.

Det finns inte heller några nationellt fastställda riktvärden för stomljud. För lokaler gäller dock ljudkrav enligt BBR. Högsta tillåtna stomljudsnivå varierar beroende på lokaltyp. Det striktaste ljudkravet är L_{maxF} 35 dBA (grundläggande krav), vilket gäller i utrymmen för särskilda krav på störfrihet och dämpad ljudmiljö, där exemplen som ges i standarden är gästrum, föreläsningssal, aula och vilrum (gäller för kontorslokaler, hotell och restauranger).

I utrymmen med vissa krav på störfrihet och behov av taluppfattbarhet gäller högst L_{maxF} 40 dBA (grundläggande krav), där exempel på utrymmen som ges i standarden är kontor, expedition, konferensrum, mötesrum, kontorslandskap och bibliotek.

Elektromagnetiska fält

Det finns inga ledningar som ger upphov till elektromagnetiska fält inom planområdet.

Ljusförhållanden

Sol- och dagsljusförhållanden är en viktig miljöfaktor i ett övervägande kallt klimat med få timmar solljus vintertid. Solvärmen är även en god energitillgång under sommarhalvåret.

Vid nybyggnation ställs krav på tillgång till dagsljus för rum eller avskiljbara delar av rum där människor vistas mer än tillfälligt.

Planområdet skuggas i dagsläget inte av närliggande bebyggelse.

Förorenad mark och vatten

Markmiljöundersökningar har utförts under arbetet med järnvägsplanen där bland annat prover tagits ut i två punkter i utfyllnadslager vid Sävarån. Analyserna visade inte på några överskridanden av Naturvårdsverkets riktvärden för förorenad mark.

Föroreningar från drivmedelsstation

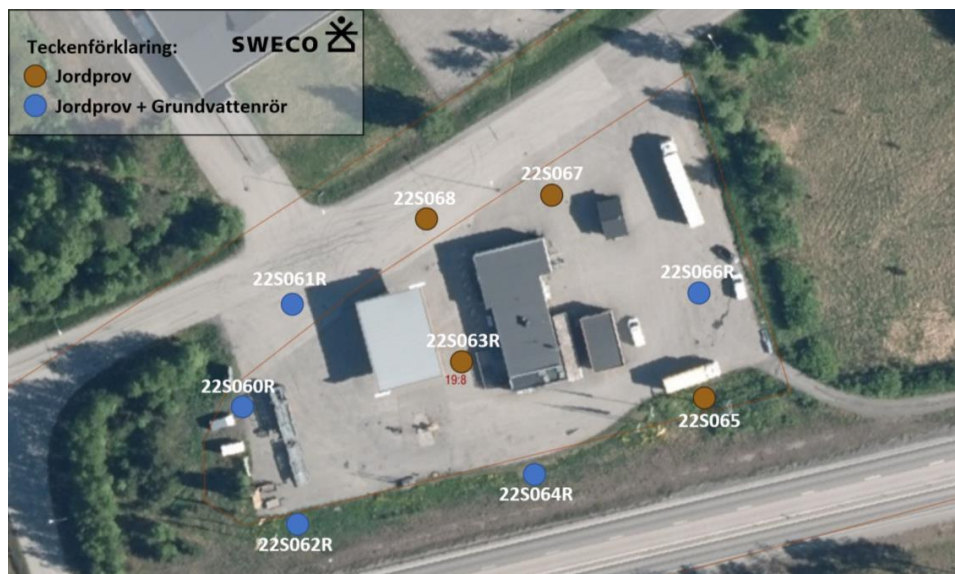
I planområdets västra del är en befintlig drivmedelsstation belägen. Då marken kring drivmedelsstationen kan vara förorenad har flertalet undersökningar gjorts av platsen.

En MIFO-fas 1-inventering från 2005 klassificerade området som riskklass 2 ("stor risk") på grund av alifatiska och aromatiska kolväten. Vid en miljökontroll 2012 påträffades och sanerades petroleumförorenade massor efter ett läckage vid bensinpumparna, man misstänkte då att föroreningen kunnat sprida sig till djupare lager. 2020 utförde Sweco en markmiljöundersökning vars resultat visade att inga halter av metaller, BTEX, petroleumprodukter/olja, PAH eller PFAS överskred Naturvårdsverkets eller SGU:s riktvärden för varken jord eller grundvatten. Slutsatsen från denna undersökning var därmed att de

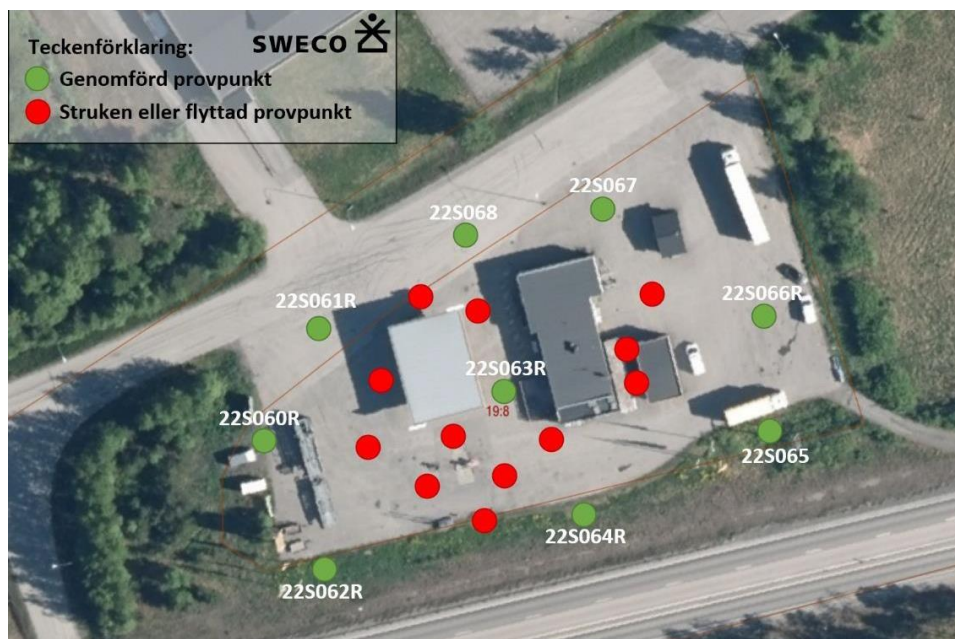
tidigare konstaterade föroreningarna inte längre utgör en risk över gällande riktvärden för mark- och grundvattenmiljön.

Inom ramen för arbetet med Norrbotniabanan har en mer detaljerad markmiljöundersökning för drivmedelsstationen (Sweco, 2024a) utförts på uppdrag av Trafikverket. Analysresultatet av jordprovtagningen från denna utredning visar inte på några halter som överskrider naturvårdsverkets generella riktvärden för MKM eller Trafikverkets platsspecifika riktvärden.

I figurerna nedan redovisas provpunkter för jord och grundvattenprovtagningen samt hur punkterna från ursprunglig provtagningsplan har behövt ändras till följd av den osäkra lokaliseringen av ledning och cisterner i marken

Figur 30. Illustration av provpunkter för jord och grundvattenprovtagningen. Blå cirklar beskriver punkter där jordprov uttagits och grundvattenrör satts. Orangea cirkular beskriver punkter där enbart jordprover uttagits. Källa: Sweco.

Figur 31. Illustration över hur punkterna från ursprunglig provtagningsplan har behövt ändras till följd av den osäkra lokaliseringen av ledning och cisterner i marken. Röda cirkular beskriver strukna eller flyttade provpunkter och gröns cirkular beskriver genomförda provpunkter. Källa: Sweco.

I provpunkten 22S061R på nivån 0,5–1 m uppmättes en halt av tyngre alifatiska kolväten (C16-C35) över KM. Vidare har majoriteten av jordproverna halter av PAH-M och alifater (C16-C35) över rapporteringsgräns, dock under KM.

I tre av provpunkterna påträffades halter av PFAS över rapporteringsgräns, dock under det preliminära riktvärdet från SGI. I provpunkt 22S066R påträffades en halt av barium över KM på nivån 0–0,5m.

Grundvattenproverna uppvisade halter avseende aromater, alifater, PAH och BETX under rapporteringsgränsen. I röret 22S066R uppmättes en halt av MTBE (metyl-tert-butyleter) över rapporteringsgräns, dock under samtliga riktvärden från SPI.

Prover från båda grundvattenrören visade en pH-nivå som enligt SGU:s tillståndsklassning är nivå 5 (mycket starkt påverkat). Vidare uppmättes en halt av nickel och zink i röret 22S066R som enligt tillståndsklassningen, är en hög halt, klass 4.

Samtliga av SPI:s riktvärden underskrids för de analyserade ämnena för respektive grundvattenrör.

Utifrån resultatet av utförda analyser finns inga indikationer på en oacceptabel nivå av föroreningar utifrån den planerade markanvändningen. Dock kunde många av de planerade provpunkterna inte provtas på grund av saknad av kännedom om kablar och cisterner i marken. Som en följd av detta går endast de provtagna delarna av området bedömas.

Föroreningar från övriga närliggande verksamheter

Norr om planområdet finns ett verksamhetsområde där det bedrivs snickeri som tillverkar specialanpassade inredningslösningar. Området är utpekad som potentiellt förorenat, men ingen inventering och riskklassning har ännu gjorts. Nord väst om planområdet är Sävar brandstation belägen. Liksom verksamhetsområde är brandstationens fastighet utpekad som ett potentiellt förorenat område, men ingen inventering och riskklassning har ännu gjorts.

Sweco har inom ramen för uppdraget av markmiljöundersökning för drivmedelsstationen (Sweco, 2024a) gjort en teoretisk bedömning av risken för att externa föroreningar från verksamheter utanför planområdets spridits till planområdet. Bedömningen har utgått från generell kunskap om vilka ämnen som normalt används vid brandstation och snickeri. Från snickeriet har bedömningen gjorts att potentiella föroreningar främst kan röra sig om ämnen som har använd för ytbehandling av trä samt metaller och petroleumkolväten. För brandstationen har bedömningen gjorts att potentiella föroreningar från verksamheten består främst av PFAS, petroleumkolväten och andra kemikalier som används i driften.

I markundersökningen för drivmedelsstationen (Sweco, 2024a) analyserades:

- metaller, BTEX, petroleumprodukter/olja, PAH i jord
- metaller, BTEX, alifater, aromater, PAH, PFAS pH, klorid och konduktivitet i grundvatten
- arsenik och tungmetaller

Resultatet från analyserna visade på att det inte finns någon anledning att misstänka att planområdet påverkats av föroreningar från snickeri eller brandstationen.

Klorerade alifater, vanligt förekommande i rengörings-, avfettnings- och lösningsmedel, har inte analyserats. Sweco bedömer dock att en omfattande förorening med dessa ämnen skulle ha visat sig genom förhöjda halter av övriga analyserade parametrar.

Med utgångspunkt i bedömningen av möjliga föroreningar från snickeri och brandstationen, tillsammans med analysresultaten från markundersökningen vid drivmedelsstationen, bedöms ytterligare provtagningar inom planområdet inte vara nödvändiga för att säkerställa markens lämplighet för exploatering enligt detaljplanen.

Radon

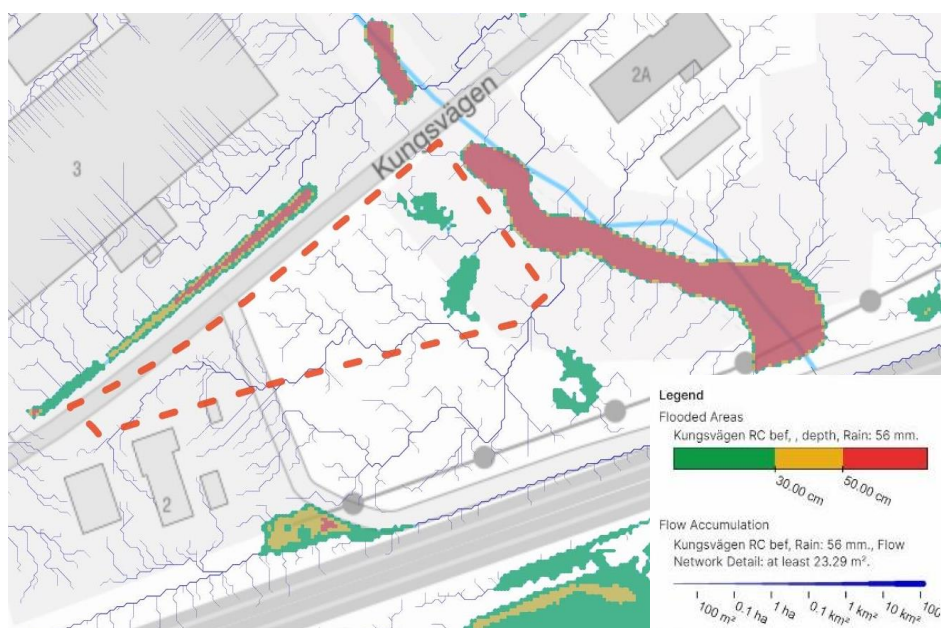
Radon är en radioaktiv gas som bildas naturligt i berggrunden och läcker till i mark och grundvatten. Beroende på markens genomsläpplighet och husgrundens täthet kan radon sippra in i hus och skapa en ohälsosam inomhusmiljö. Oavsett typ av riskområde för markradon är det viktigt att husgrunder utförs med tillräcklig täthet.

Enligt kommunal kartering utgör planområdet normalriskområde för markradon.

Risk för översvämning

På uppdrag av Umeå kommun har en dagvattenutredning (WSP, 2025a) tagits fram tagits fram för stationsområdet, som utgör en del av planområdet. Som en del av utredningen har befintliga flödesvägar samt avrinningsområden identifierats. Nedan redovisas en översiktlig lågpunktsanalys för befintlig situation utan planerade förändringar av Kungsvägen. Grön färg markerar ett vattendjup på 0–30 cm, gul färg markerar ett vattendjup på 30–50 cm och röd färg markerar ett vattendjup på över 50 cm. Det största modellerade vattendjupet inom planområdet är på ca 15 cm och centralt i den östra delen av området. Planområdet är markerat med en rödstreckad linje.

Enligt analysen påverkas risken för översvämning och instängda områden främst där Öxbäcken passerar under Kungsvägen.

Figur 32. Översiktlig lågpunktsanalys för befintlig situation utan planerade förändringar av Kungsvägen. Grön färg markerar ett vattendjup på 0–30 cm, gul färg ett vattendjup på 30–50 cm och röd färg ett vattendjup på över 50 cm. Källa: WSP.

Risk för ras, skred och erosion

Enligt kommunal kartering finns det risk för erosion i anslutning till Öxbäcken och Sävarån.

Förändringar och konsekvenser

Mark- och vattenanvändning

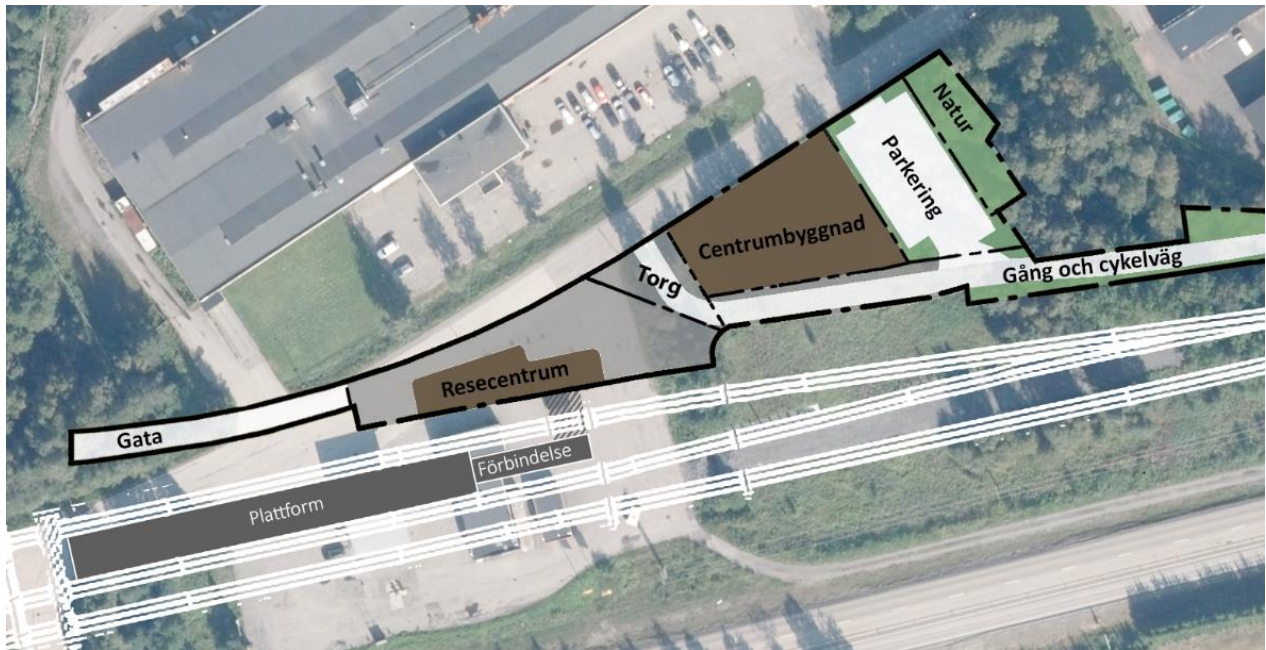
Syftet med detaljplanen är att inom området skapa planmässiga förutsättningar för ett resecentrum i anslutning till en ny järnvägsstation i Sävar. Syftet är också att anlägga en ny gång- och cykelväg med bro över Sävarån, för att sammankoppla resecentrum och östra Sävar. Detaljplanen är tänkt att förbättra möjligheterna för hållbart resande till och från Sävar genom kollektivtrafik (buss och tåg) samt inom Sävar tätort (gång och cykel). Det nya resecentrumet planeras förses med en torgyta och en möjlighet att uppföra kontors- eller handelsbyggnad som kompletterar serviceutbudet.

Detaljplanen möjliggör för:

- **[T₁]** Resecentrum – i sydväst i anslutning till planerad järnvägsplattform.
- **[C]** Centrumbyggnad - öster om resecentrumet i anslutning till Kungsvägen
- **[TORG]** - mellan resecentrumet och centrumbyggnaden
- **[P]** Parkering – Öster om centrumbyggnaden
- **[GATA]** – Gata längst i öster som kommer ingå i nya Kungsvägen
- **[GATA₁]** – Gång och cykelväg som även möjliggör för servicetrafik mellan resecentrum och Sävar skola. Delar av cykelvägen kommer underbyggas med järnvägsfundament.
- **[(GATA)]** - Gång och cykelväg över Sävaråns vattenfåra, i form av en bro
- **[NATUR]** – Naturmark
- **[W]** Vattenområde – Sävaråns vattenfåra
- **[(W)]** Vattenområde – Sävaråns vattenfåra under planerad gång- och cykelbro

Figur 33. Illustration som redovisar detaljplanen i sin helhet.

Figur 34. Illustrationer som redovisar en förstorad bild över stationsområdet.

Detaljplanen möjliggör för ett resecentrum [**T₁**] i anslutning till tågstationen för Norrbotniabanan. Användningen avser utöver en resecentrumbyggnad alla de byggnader och anläggningar som kan behövas både för verksamhetens drift och för service till resenärer. Detta inkluderar butiker, resebyråer och liknande som ger service åt resenärer. Detaljplanen möjliggör en byggnadsarea för resecentrum på 500 m² [**e**]. Syftet med att begränsa resecentrumets byggnadsarea är att möjliggöra för ytor för cykelparkering samt en utveckling av planlagt [**TORG**] som sammanbinder byggnaderna inom området.

Totalhöjden för resecentrum begränsas i detaljplanen till 6,1 meter [**h₂**]. Totalhöjd är definierat som avstånd från den medelnivå som marken har invid byggnadsverket, eller i planbestämmelsen angivet plan, till högsta punkten på byggnadsverket. Här inkluderas till exempel skorstenar, antenner, master och hisschakt. Bestämmelsen möjliggör för att resecentrumet höjd kan samstämma med planerad stödmur för järnvägen. Regleringen säkerställer även att servicepersonal kan vistas på resecentrumets tak för exempelvis reparationsåtgärder utan att säkerhetsavstånd till närliggande ledningar för tågspåret överskrids.

Av utrymmesskal är det sannolikt ej möjligt att inrymma en kommersiell verksamhet inom området planlagt för resecentrum även om detaljplanen möjliggör för detta. För att bidra med service till resenärer möjliggör detaljplanen en byggnad med centrumverksamhet [**C**]. Med användningen centrum avses all sådan verksamhet som behöver ligga centralt eller på annat sätt ska vara lätt att nå för många människor. I centrum ingår till exempel butiker, restauranger, kontor, gym, bibliotek, banker, apotek, föreningslokaler, hotell och vandrarhem. Utöver ett serviceutbud skapar centrumbyggnaden en platsbildning kring resecentrumet samt kan bidra närvaro och trygghet.

Detaljplanen möjliggör för en byggnad i tre våningar genom att reglera högsta totalhöjd till 17 meter [**h₁**] samt antalet våningar [**f₁**]. Syftet med bestämmelserna är att med en generös

totalhöjd möjliggöra för en flexibilitet i takkonstruktion samt konstruktionsmaterial utan att fler än tre våningar kan byggas. Begränsat utrymme för parkering samt bullersituationen gör att fler än tre våningar inte är lämpligt på platsen.

Stads- och landskapsbild

Detaljplanen etablerar en ny nod i Sävar, vilket är en del av den övergripande omvandlingen som beskrivs i översiktsplanen för Sävar. Denna omvandling innefattar nya bebyggelseområden, förändrade gaturum och förbättrade kopplingar inom och genom samhället. Planområdet är beläget i anslutning till ett befintligt verksamhetsområde som i den fördjupade översiktsplanen för Sävar är utpekad som ett omvandlingsområde för bostäder med hög täthet, blandat med verksamheter i en kvartersstruktur. Detaljplanen har därför anpassats för att harmonisera med både den kommande nya bebyggelsen och den befintliga bebyggelsen i området. Påverkan från Norrbotniabanan som förändrar topografin i anslutning till planområdet har behandlats inom ramen för järnvägsplanen.

Detaljplanen innebär även att en **[(bro)]** anläggs över Sävarån för att möjliggöra en gång och cykelväg till Sävar skola. Den planerade bron är lokaliserade fyra meter norr om den kommande järnvägsbron för Norrbotniabanan. Båda broarna ligger intill och parallellt med existerande visuell barriär som utgörs av passagen av E4 över Sävarån.

I rapporten *Miljökonsekvensbeskrivning - Anläggande av ny järnväg: Bro över Sävarån* (Sweco, 2024b) har gång- och cykelbrons påverkan på landskapet beskrivits och bedömts. En sammanfattning av rapportens innehåll presenteras nedan.

För att säkerställa en robust konstruktion med lågt underhåll har flera brotyper och konstruktionsalternativ analyserats för både järnvägsbron och gång- och cykelbron. Utöver teknisk hållbarhet har även konstruktionens klimatpåverkan och estetiska kvaliteter varit avgörande faktorer i valet. För järnvägsbron har man valt en spännarmerad balkbro i betong, med balken ihopgjuten med pelare vid mellanstöden. För att uppnå en sammanhållen gestaltning med järnvägsbron och minska framtida underhåll, har även gång- och cykelbron utformats som en spännarmerad betongbalkbro. Gestaltningen av gång- och cykelbron kommer till stor del att styras av den intilliggande järnvägsbron.

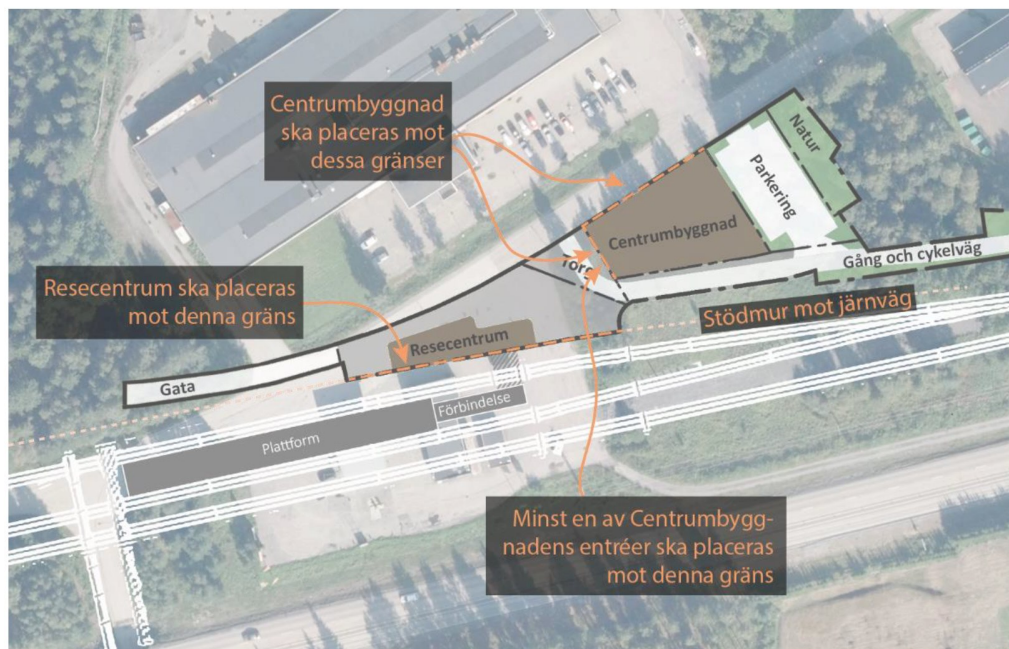
Med målet att integreras positivt i landskapet och stadsmiljön utformas gång- och cykelbron för att visuellt harmonisera med omgivningen. Den nya strandkanten kommer att likna den befintliga, och avbaningsmassor planeras återföras på brokoner (slänter vid landfästen) samt på anslutande slänter vid och mellan broarna. Detta syftar till att möjliggöra en naturlig återetablering av strandvegetation. Ytan under gång- och cykelbron, som befinner sig i regnskugga, anläggs med natursten. Brostöden placeras brett isär för att förbättra kopplingarna längs Sävaråns strandkanter, och inga brostöd förekommer i själva vattenfåran. Inga specifika skyddsåtgärder är planerade med avseende på landskapsbilden vid Sävarån. Även om siktlinjerna längs Sävarån tillfälligt påverkas av byggskedets anläggningar, bedöms de bestående konsekvenserna för landskapsbilden sammantaget bli försumbara eftersom påverkan är tillfällig.

Sammanfattningsvis innebär detaljplanen en omvandling av området, i enlighet med översiktsplanen, från ett obebyggt naturområde intill E4:an till en ny central punkt och entré för Sävar. Resecentrum och den planerade centrumbyggnaden skapar tillsammans en attraktiv och trygg plats, vilket i framtiden kan länka samman befintlig bebyggelse med nya utvecklingsområden söder om E4:an. Den nya gång- och cykelvägen med bron över Sävarån bidrar till ökad sammanhållning inom Sävar. Dessutom möjliggör den pågående ombyggnationen av Kungsvägen att planområdet integreras i ett viktigt huvudstråk, vilket ger potential för ett levande centrumstråk med bostäder och verksamheter.

Byggnadskultur och gestaltning

Detaljplanen reglerar resecentrumets placering i anslutning till kommande tågspår och perrong med bestämmelsen *Byggnad ska placeras med fasad i planområdesgräns i söder [p₂]*. Detta säkerställer torgets platsbildning samt att inga otrygga miljöer skapas mellan resecentrumet och spåren.

För att ytterligare säkerställa platsbildningen reglerar detaljplanen att *centrumbyggnaden ska placeras med fasad i egenskapsgräns mot Kungsvägen och TORG [p₁]*. Detta säkerställer också att centrumbyggnaden placeras på ett sådant sätt att byggnaden tydligt relaterar till Kungsvägen samt torget, och uppfyller sitt syfte med att skapa närvaro. Med samma syfte som ovan reglerar detaljplanen att centrumbyggnaden ska ha minst en entré mot torget [b].

Figur 35. Illustration som redovisar detaljplanens placerings- och utformningsbestämmelser.

Som ett komplement till detaljplanen har ett PM för gestaltning (Umeå kommun, 2025) tagits fram. PM:et redovisar gestaltningsprinciper för stationsområdet i Sävar och ska ligga till grund för kommande markanvisning, bygglovsprövning samt gestaltnings- och projekteringsarbete. Principerna syftar till att skapa en sammanhållen arkitektonisk helhet av hög kvalitet som kopplar an till angränsande kvarter och områden. PM:et ska även fungera som stöd vid den allmänna platsens projektering.

Nedan sammanfattas dom gestaltungsprinciper för området som redovisas i detta PM:

- **Centrumstråk:** Omvandling av Kungsvägen till en stadsgata med bostäder, verksamheter och ett nytt stråk mellan Sävar Centrum och Stationsområdet.
- **Trygghet:** Utformning av ett tryggt och välkomnande område med fokus på social trygghet, särskilt för barn och unga. Principer för ökad trygghet inkluderar god belysning, insyn, aktivitet dygnet runt och tydlig skyltning.
- **Centrumbyggnaden:** Syftar till att stärka platsens attraktivitet genom service och ökad närvaro av människor.
- **Etapputbyggnad:** Exploateringen sker etappvis, med resecentrumbyggnaden planerad före centrumbyggnaden.
- **Material och Färg:** Hållbara och estetiskt tilltalande material med en färgskala baserad på Sävars kulturhistoriska värden och omgivande miljö.
- **Fasader och Tak:** Användning av trä och glas, med beaktande av brandspridningsrisker. Taklandskapet ska harmoniera med befintlig struktur eller tillföra nya kvaliteter.
- **Skala:** Byggnadernas skala ska förhålla sig till både befintlig bebyggelse och framtida utveckling, med en gradvis övergång från småskaligt till potentiellt högre bebyggelse.
- **Allmänna Platser:** Utformning av ett attraktivt centrumstråk med gång- och cykelvägar, torg och busshållplatser för att främja hållbart resande och tillgänglighet.

Kulturmiljö

Detaljplanen innebär att delar av den av kommunen utpekade kulturmiljön planläggs som **[NATUR]**, **[GATA₁]**, **[(GATA)]**, **[(bro)]** samt vattenområde **[W]**, **[(W)]**. Den planerade gång- och cykelbron tangerar området med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse norr om E4:an i Sävar. Gång- och cykelbrons påverkan på kulturmiljön har utretts och bedömts i rapporten *Miljökonsekvensbeskrivning - Anläggande av ny järnväg: Bro över Sävarån* (Sweco, 2024b).

Sammantaget bedöms ingen kulturhistoriskt värdefull bebyggelse påverkas av detaljplanen. Bedömningen har även gjorts att de byggrätter som detaljplanen möjliggör inte påverkar vare sig utpekad värdefull bebyggelse eller kulturmiljöns läsbarhet. Detta grundas på att det befintliga verksamhetsområdet, brandstationen och vårdcentralen separerar det nya stationsområdet från den utpekade kulturmiljön i Sävar.

Den planerade gång- och cykelbron bedöms inte heller försämra läsbarheten eller de utpekade områdets kulturvärden, eftersom hela det relevanta kulturmiljöområdet ligger norr om bron. I övrigt medför anläggandet av bron inga effekter på kända fornlämningar eller andra kulturhistoriska, skyddade eller utpekade områden.

Vid anläggandet av gång- och cykelbron planeras följande skyddsåtgärder vidtas för kulturmiljön:

- Påträffas en tidigare icke känd fornlämning, kulturlager eller fynd i samband med markarbeten ska arbetet omedelbart avbrytas i enlighet med 2 kap. 10 § kulturmiljölagen. Kontakt tas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet där upptäckten anmäls.

Fornlämningar

Detaljplanen bedöms ej påverka befintliga fornlämningar då dessa är belägna utanför planområdet. De skyddsåtgärder som planeras vidtas vid anläggandet av den nya gång- och cykelbron, beskrivet i avsnittet om kulturmiljö ovan, gäller även för hela planområdet.

Naturmiljö

Detaljplanen innebär att oexploaterade ytor i form av skogs- och ängsmark kommer att tas i anspråk för resecentrumområde samt cykelväg. Utöver detta innebär detaljplanen en förändrad markanvändning vid Öxbäcken och Sävarån.

Över Sävarån kommer en gång- och cykelbro anläggas av Trafikverket. Denna bro, som anläggs i anslutning till en planerad järnvägsbro, kommer att innebära schaktarbeten inom vattenområdet och intrång i Natura 2000-området Sävarån. Anläggandet av broarna är tillståndspliktigt enligt 11 kap miljöbalken samt 7 kap 28a § miljöbalken. Trafikverket kommer därmed att ansöka om en samlad prövning för både vattenverksamhet och intrång i Natura 2000-område. Som underlag i tillståndsprövningen har en miljökonsekvensbeskrivning för broarna (Sweco, 2024b) tagits fram på uppdrag av Trafikverket. Denna miljökonsekvensbeskrivning har även legat till grund för bedömningar av påverkan på naturmiljön till följd av detaljplanen.

Påverkan har bedömts vara som störst under byggskedet och anläggningstid och minska under drifttid. De miljökvalitetsnormer som bedömts vara relevanta för konsekvensbedömningen är de för ytvattenförekomster.

Öxbäcken

I planområdets södra del möjliggör Norrbotniabanans kulvertering av Öxbäcken att en ny gång- och cykelväg ryms vid släntfoten av slänt från järnvägen. Detaljplanen innebär att denna del av Öxbäcken planläggs som **[GATA₁]**.

Detaljplanen innebär även att en del av slänten mot Kungsvägen samt parkeringen planläggs som **[NATUR]** med utformningsbestämmelsen **[erosionsskydd]**. Erosionsskydd kommer behöva uppföras inom detta område för att säkerställa markstabilitet för Kungsvägen samt parkeringsytan inom planområdet. Erosionsskyddets ytliga lager ska utformas för att efterlikna bäckens naturliga strandzon och underlätta för återetablering av flerskiktad lövskogsvegetation.

Sävarån

Detaljplanen innebär anläggandet av en ny gång- och cykelväg mellan det nya resecentrumet och Sävar skola. I och med detta planläggs en gång och cykelbro över Sävarån. Detaljplanen innebär därmed en förändrad markanvändning vid strandkanterna samt inom vattenområdet för Sävarån. Detaljplanen innebär att Sävaråns vattenfåra planläggs med användningen

Vattenområde [W]. Bestämmelsen säkerställer att Sävaråns karaktär som ett öppet vattendrag bibehålls. Vid gång- och cykelbron är bestämmelsen avgränsad vertikalt uppåt till strandkanten, +2 meter över angivet nollplan, för att möjliggöra för den ovanliggande bron **[(W)]**.

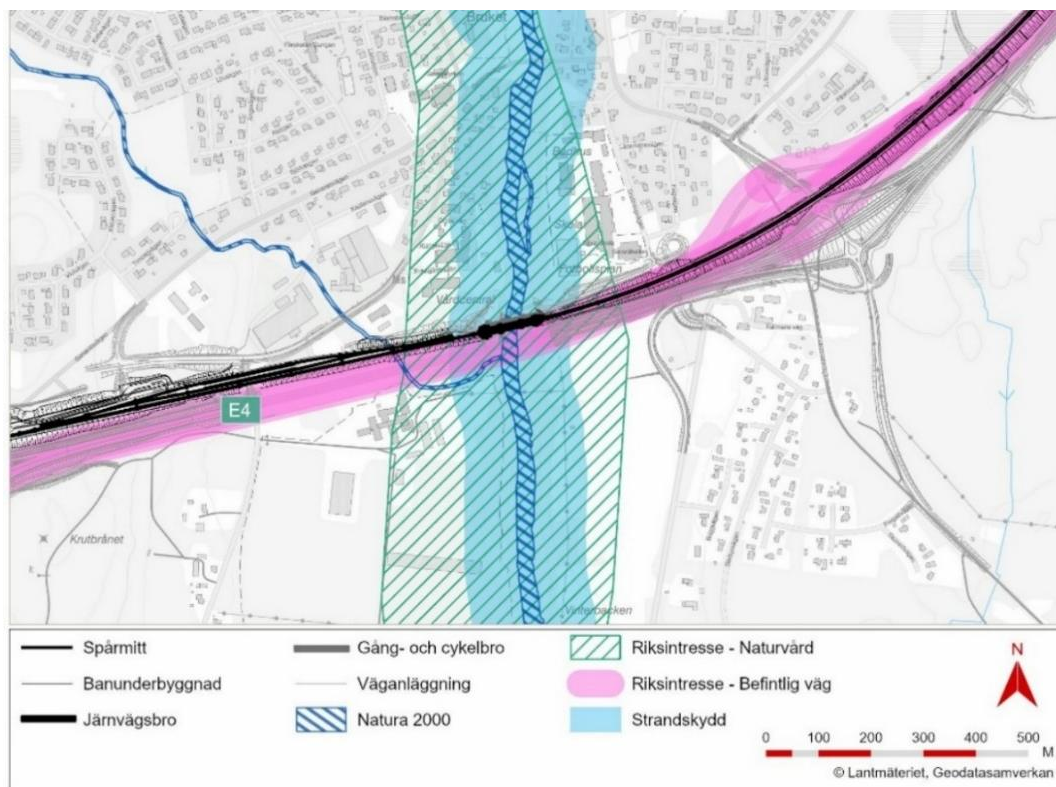
Då detaljplanen utgår från höjdsystemet RH 2000 (Rikets Höjdsystem 2000) refererar bestämmelsen till nollplanet i RH 2000, vilket är det geoidbaserade höjdsystemets referensnivå – ungefär motsvarande medelvattennivån i Östersjön.

Den planerade järnvägen medför också anläggande av en järnvägsbro över Sävarån. Dom båda broarna planeras bli ca 110 meter långa samt anläggas ca 4 meter ifrån varandra.

Nedan presenteras en mer detaljerad bild av broarnas potentiella påverkan på naturmiljön. Det är viktigt att notera att de specifika anläggningsmetoderna som beskrivs kan komma att justeras, eftersom genomförandet av broarna regleras av kommande tillstånd från mark- och miljödomstolen. Syftet med denna redovisning är därmed att demonstrera att detaljplanen, inklusive den planerade gång- och cykelbron, kan förverkligas utan oacceptabel påverkan på Natura 2000-området samt miljökvalitetsnormen för vatten.

Figur 36. Fotomontage under ny järnvägsbro med vy uppströms Sävarån. Ny gång- och cykelbro är illustrerad i bakgrunden.

Figur 37. Karta över riksintressen samt skyddade områden.

Bro över Sävarån

De planerade broarna vid Sävarån blir ett permanent inslag som förändrar den befintliga strandzonen/strandkanten under broarna. Broarna byggs parallellt med passagen av E4 över Sävarån.

Under anläggningsskedet planeras följande arbete för byggnation av broarna:

Arbetsmoment	Beskrivning av arbetsmoment
Tillfälliga anläggningar	Anläggande av tillfälliga anläggningar. Dessa består bland annat av byggvägar, etableringsytor och en påbrygga under respektive planerad bro.
Förberedelse av grundläggning	Förberedelse inför anläggande av brofundament och -stöd. Detta inkluderar anläggning av tätspont, schakt för brostöd och tillfällig grundvattenbortledning.
Rivning	Rivning av glacis och eventuell rivning av fundament från gammal vägbro.
Grundläggning	Grundläggning av nya brofundament och bottenplattor.
Broöverbyggand	Anläggande av broöverbyggnad.

Skadeförebyggande åtgärder	Anläggande av skadeförebyggande åtgärder. Dessa innefattar bland annat: anläggning av erosionsskydd i slänterna intill brostöden, installation av ytavlopp för att avvattna gång- och cykelbanan och järnvägen samt byggnation av bullerskyddaskärmar.
Miljöanpassningar	Miljöanpassningar, som exempelvis anläggning av faunapassage som tillåter passage för större däggdjur och människor på respektive sida av Sävarån.
Återställning	Återställning av marken omkring den nya anläggningen.

Fyllning i vattenområde

Broarna innebär fyllning i befintligt vattenområde. Faunapassage, grusväg på västra sidan av vattendraget, erosionsskydd samt delar av östra brokonan placeras inom vattenområdet. Erosionsskydd anläggs vid brostöd närmast vattendraget samt mellan brostöden för respektive bro (järnväg och gång- och cykelbro).

Erosionsskydd anläggs för att skydda brokonstruktion och grundläggning mot erosion från strömmande vatten. Erosionsskyddet sträcker sig 3 meter utanför släntfot. Detta arbetsmoment utgör fyllning i vattenområde och arbete i Natura 2000-område och är därmed en tillståndspliktig verksamhet. Samtliga brostöd hamnar inom vattenområde men utanför vad som normalt täcks av vatten. Samtliga brostöd kommer att grundläggas i torrhet.

Tillfällig grundvattenbortledning vid brostöd

Samtliga brostöd grundläggs i torrhet och kräver en tillfällig grundvattenbortledning. För att möjliggöra grundläggningsarbetet anläggs spont vid brostöd närmast vattendraget för att minska risken för påverkan på vattendraget, minimera vatteninträngning i schaktgropen samt säkerställa markstabiliteten mot vattendraget. Den tillfälliga avsänkningen av grundvatten utförs innanför tätspont till lägsta schaktbotten som länshålls från lågpunkter på den nivån. Grundvattennivån bedöms följa Sävaråns ytnivå, varför länshållningen bedöms medföra en högst begränsad grundvattensänkning i omgivningen. För att leda bort länshållningsvattnet från sponter under byggskedet installeras pumpgröpar vid lågpunkter. Vattnet renas därefter från suspenderade partiklar genom klarning, översilning eller dylik åtgärd. Det finns inte skäl att anta att länshållningsvattnet är förorenat, men läckage av oljor eller bränslen innebär en potentiell risk i anläggningsskedet. Vid misstanke om förorening av länshållningsvattnet ska vattenprover uttas och analyseras inför beslut om fortsatt hantering eller eventuellt tillfälligt stopp. Efter byggskedet tas sponten bort eller lämnas kvar för sittande spont. För stöd längre ifrån vattendraget kan öppna schakter utföras utan spont.

Tillfälliga anordningar

För att stödja formställningen över Sävarån samt för att möjliggöra transporter över ån utan att påverka väg E4, behöver en pålbrygga för respektive bro anläggas i ån. Pålar slås ner till fast friktionsjord, på träpålarna monteras stålbalkar, först tvärgående och ovanpå dem

längsgående, och överst läggs stockmattor. Antalet träpålar i vattenområdet bedöms till ca 150 stycken. Efter anläggningsskedet kommer pålarna kapas eller knäckas i höjd med åbotten. Denna pålbrygga innebär arbete inom Sävaråns vattenområde och Natura 2000-område och utgör därför tillståndspliktig verksamhet.

Miljöeffekter, inarbetade åtgärder och miljökonsekvenser

Vattendrag/ytvatten

I byggskedet placeras en pålbrygga i vattendraget. Pålbryggans pålar bedöms inte medföra någon dämmande funktion av vattennivåerna i Sävarån. I slutet av byggskedet knäcks eller kapas pålarna av i nivå med Sävaråns botten, för att inte sticka upp. Detta medför en tillfällig negativ påverkan, men bedöms inte medföra betydande negativa miljöeffekter. Området är också avgränsat och den lokala påverkan bedöms inte påverka Sävaråns rika och varierande lopp i bygg- eller i driftskedet.

Inga permanenta brodelar placeras direkt i vattendraget vid normala flöden. Brostöden närmast Sävarån kommer stå i vattenlinjen vid högvatten och högre. Faunapassage, grusväg på västra sidan av vattendraget, erosionsskydd samt del av östra brokonan placeras inom vattenområdet. Erosionsskyddens utbredning i vattenområdet innebär en inverkan på bottenförhållandena, framför allt under byggskedet. Erosionsskydd kommer att anpassas med natursten för att efterlikna naturliga förhållanden, återskapa livsmiljöer och möjliggöra återetablering av förekommande värden. Erosionsskydden är utformade enligt krav i TK GEO för konsekvensklass 3 och en optimering kommer att ses över för att minska dess utbredning i vattendraget.

Anläggande av broarna innebär en mindre utfyllnad i vattenområdet, i syfte att stabilisera brofundamenten. Utfyllnaden i vattendraget bedöms ha en marginell påverkan på flödet. Det finns risk att utfyllnaden medför en viss, lokal dämning precis uppströms brostöden vid högre återkomsttider. Broarna bedöms inte ge några konsekvenser på uppströmsliggande konstruktioner och fastigheter. Denna bedömning baseras på höjdskillnad (Lantmäteriets nationella höjdmodell) mellan vattennivån vid den nya broanläggningen och närmst uppströmsliggande bro samt närliggande byggnader. Planerad verksamhet bedöms sammantaget inte på ett betydande sätt att påverka Sävaråns vattenföring, vattennivå eller vattenhastighet i driftskedet.

Broarna är utrustade med ytvattenavlopp för att avvattna gång- och cykelbanan och järnvägen. Dagvattnet leds från avloppen via bropelarna indirekt ner till Sävarån via strandkant men även direkt ner i ån.

Följande skyddsåtgärder är planerade med avseende på ytvatten vid Sävarån:

- För bortledning av länshållningsvatten från spontgrop installeras pumpgröpar i lågpunkterna. Vid avledning av länshållningsvatten ska reningssteg för suspenderade partiklar ske genom klarning, översilning eller dylik åtgärd.
- Vid misstanke om förorening av länshållningsvattnet ska vattenprover uttas och analyseras inför beslut om fortsatt hantering.
- Länshållningsvatten under byggtid ska, vid behov, renas med avseende på olja samt pH-justeras.

Konsekvenserna av påverkan från pålbrygga och anläggande av erosionsskydden i byggskedet bedöms bli liten negativ. Konsekvenserna av planerade broar i driftskedet bedöms bli obetydliga.

Naturmiljö

Den planerade järnvägen medför en påverkan på naturmiljö i byggskedet. Detta då mark tas i anspråk, vilket påverkar det identifierade naturvärdesobjektet med högt naturvärde (naturvärdesklass 2). Strandvegetation tas bort lokalt, på ett område om ca 100 meter omkring läget för planerade broar. Mark tas bland annat i anspråk omkring brostöden för anläggande av brostöd och erosionsskydd.

Länshållningsvattnet från sponter kommer att renas från suspenderade partiklar genom klarning, översilning eller dylik åtgärd. Det finns inte skäl att anta att länshållningsvattnet är förorenat, men läckage av oljor eller bränslen innebär en risk i anläggningsskedet. Det kan också finnas en risk för erosion vid oskyddad mark. Sammanfattningsvis bedöms en negativ påverkan kunna uppstå lokalt i byggskedet.

I driftskedet bedöms strandvegetation ha kunnat återetableras på platser där det inte anlagts erosionsskydd eller brostöd. Vattenmiljön som tas i anspråk av pålbryggan bedöms också medföra permanent påverkan på bottenytan. I övrigt bedöms ingen påverkan i driftskedet. Sammantaget bedöms planerade broar medföra att en liten negativ effekt i driftskedet.

Följande skyddsåtgärder är planerade med avseende på naturmiljön vid Sävarån:

- Försiktighetsåtgärder kommer att vidtas för att spara fröbank och rötter i strandzonen vid vattendrag för snabb återetablering av vegetation som binder jorden.
- Avbaningsmassor ska sparas och användas för återställning av arbetsområden nära vattendragen för att främja en snabb återväxt av strandvegetation.
- Jordmassor med risk för innehåll av fröer och växtdelar från invasiva arter återanvänds ej utan hanteras enligt de hanteringsåtgärder som finns nationellt gällande invasiva arter.
- De ytliga lagren av erosionsskydd i Sävarån ska utformas och anpassas för att efterlikna naturligt bottenmaterial och strandzon.

Med de planerade skyddsåtgärderna bedöms en viss negativ påverkan i vattendraget kunna uppstå lokalt och under en begränsad tid. Den del av strandzonen som tas i anspråk under byggskedet innefattas av försiktighetsåtgärder, vilket minskar risken för permanent negativ påverkan. Vattenmiljön som tas i anspråk av pålbryggan bedöms medföra permanent påverkan på bottenytan på berörd plats. I driftskedet bedöms strandzonens vegetation till viss del vara återetablerad och medför därför små negativa konsekvenser. En liten negativ konsekvens bedöms för vattenmiljön under driftskedet på grund av pålbryggans utbredning. Konsekvenserna bedöms som liten-måttlig negativ under byggtid och liten negativ i driftskedet.

Djurliv

Planerade strandpassager under broarna bedöms upprätthålla de ekologiska sambanden kring ån. Strandpassagerna skapar även förutsättningar för att öka de ekologiska spridningssambanden på landskapsnivå.

Grävning, pålning i och omkring vatten liksom transporter omkring vattenområdet kan sätta partiklar och sediment i rörelse, vilket kan leda till grumling. Grundläggningsarbetena för brostöden inom vattenområdet kan också medföra grumling. Dessa åtgärder vid byggande av broarna kan dessutom påverka naturmiljön under byggtiden genom förorenande utsläpp och störningar. Denna typ av störning under byggtid bedöms som tillfällig och liten.

Det inventerade lekområdet kommer påverkas av pålbryggan som används i byggskedet. Då pålbrygga används kan undervattensbuller störa fisk kring broarna. Fisk kan även komma att påverkas genom grumlande arbete, då lekbottnar kan sättas igen och täckas över av sediment. Då pålbryggan används under en begränsad tidsperiod och då lekbotten är relativt liten bedöms den planerade verksamheten inte påverka arternas population.

Under anläggningsskedet kan eventuella tillfälliga anläggningar medföra barriäreffekt och försämrad konnektivitet för arter som rör sig längs med vattendraget, så som bäver och fladdermus. Då gång och cykelbron över vattendraget förses med en anpassad, riktad belysning medföra anläggningen en begränsad negativ effekt för fladdermusarter som ogärna flyger i belysta miljöer.

Strandpassager med minst 3 meter bredd anläggs vid Sävarån. De är utformade för att erbjuda tillräckligt breda och höga strandzoner anpassade för större däggdjur.

Följande skyddsåtgärder är planerade med avseende på djurliv vid Sävarån:

- Grumlande arbeten ska ej utföras under perioderna 15 april-15 juni (hänsyn till vårlekande fiskarter) samt 15 september-15 oktober (hänsyn till höstlekande fiskarter).
- Vid behov vidtas åtgärder för att minimera grumling. Siltgardiner eller annan grumlingsbegränsande åtgärd finns då i beredskap för att kunna installeras och på så sätt minska att kraftig grumling sprids vidare i vattenmiljön.
- Passagen över vattendraget ska förses med anpassad belysning för att minimera barriäreffekten av belysningen för nattflygande organismer samtidigt som det skapar trygghet för människor. Då fladdermöss av de flesta arter flyger så skyddat som möjligt längs stråk av träd och buskar ska lågvuxen vegetation under järnvägsbroar återetableras. Utformning av belysning ska ske i samråd med Trafikverkets viltexperter och ekologer.
- Det ska säkerställas att snittytan på pålarna från pålbryggan vid åbotten är jämn för att undvika skada på vattenlevande organismer. Om kvarvarande pålar bedöms medföra en påverkan på lekbotten ska området återställas i samråd med Trafikverkets miljöexpert.

Under byggtiden, då den största negativa påverkan av ovanstående störningar bedöms kunna uppstå för utpekade och typiska arter, vidtas skyddsåtgärder för att minska effekterna av

störningar i vattendraget. Åtgärderna är styrda i tid för att minimera störning under laxens och öringens samt harrens vandrings- och lekperiod. Kvarvarande pålar från pålbryggan kan ha en negativ effekt för lekbotten. Konsekvenserna för djurliv bedöms som liten negativ under bygg- och driftskede.

Kumulativa miljöeffekter

På vardera sida om Sävarån planeras två andra vattenverksamheter till följd av järnvägsplanen. Dessa vattenverksamheter gäller grundvattensänkning vid skärning Sävar Syd och skärning Sävar Norr. Avvattnings från Sävar Norr planeras i närheten av Sävarån, men verksamheten planeras utanför vattenområdet. Det kommer även bli aktuellt med ett anmälningssärende för vattenverksamhet för en bantrumma som ska leda Öxbäcken under cykelvägen och järnvägen.

Broarna vid Sävarån bedöms inte medföra några kumulativa effekter gällande grundvattenpåverkan för de intilliggande skärningarna. Broanläggningarna vid Sävarån bedöms enbart ha en lokal och tillfällig effekt på grundvattnet (inom spont) och bidrar därför inte till kumulativa effekter för grundvattennivån.

För ytvatten kan broanläggningarna tillsammans med skärning Sävar Syd och skärning Sävar Norr bidra till kumulativa effekter på vattenkvaliteten i samband utsläpp av länshållningsvatten från anläggningsarbetena. Dessa effekter kan minskas något genom inarbetade skydds- och försiktighetsgärder för grumlande arbeten. Efter rening och sedimentation bedöms inga betydande negativa effekter att uppstå i byggskedet. I driftskedet döms konsekvenserna bli försumbara.

Verksamheterna (broarna över Sävarån, skärning Sävar Syd och skärning Sävar Norr) kan orsaka kumulativa störningsmoment i byggskedet. Detta avser byggbuller och barriäreffekter kopplade till planerade markanspråk. Inför byggskedet bör entreprenören säkerställa att avsatta riktvärden för buller kan hållas och att framarbetade skydds- och försiktighetsåtgärder vidtas. Genom vidtagande av bullerbegränsande åtgärder bedöms risken för betydande negativa effekter i byggskedet att vara låga. Det bedöms inte uppstå negativa konsekvenser för buller i driftskedet.

Sammanfattningsvis har anläggandet av gång- och cykelbron bedöms inte skada den livsmiljö eller de livsmiljöer som finns inom Sävarån. Bron bedöms inte heller utsätta de skyddade arterna för en störning som betydligt försvårar deras bevarande i området.

Grönstruktur och rekreation

Detaljplanen innebär att ytor som tidigare utgjorts av naturmark till största del ersätts av bebyggelse och hårdgjorda ytor. Då området som hårdgörs är såpass begränsat samt bebyggelsen som planläggs förhållandevis låg har bedömningen gjorts att påverkan på lokalklimat i form av vind och temperatur ej behöver utredas närmare.

Medparten av planlagt område närmast Sävarån säkerställs med bestämmelsen **[NATUR]**. Detta med syfte att bevara vattendragens stränder. Detaljplanen innebär däremot att en del

av strandkanterna ianspråktas av den planerade gång och cykelvägen och planläggs därmed som [GATA₁].

Detaljplanen innebär även att den befintliga skoterledens dragning kommer behöva förändras något då skoterleden löper genom område som kommer tas i anspråk av resecentrumet.

I rapporten *Miljökonsekvensbeskrivning - Anläggande av ny järnväg: Bro över Sävarån* (Sweco, 2024b) har gång- och cykelbrons påverkan på möjligheten till rekreation beskrivits och bedömts. En sammanfattning av rapportens innehåll presenteras nedan.

Då planområdet inte används i någon större utsträckning för rekreation, bedöms detaljplanens konsekvens för människors tillgång till rekreationsområden vara liten eller obetydlig. Däremot innebär anläggandet av gång- och cykelbron att man under byggtiden, av säkerhetsskäl, kommer stänga av mark- och vattenområdet som utgör arbetsområde för bron. Anläggandet av broarna bedöms därför medföra måttligt negativa konsekvenser för rekreation och friluftsliv under byggskedet. När bron är byggd och i bruk behålls funktionen av en strandpassage längs Sävaråns strandkant. Detta möjliggör fortsatt rörelse för människor och större däggdjur längs Sävarån på berörd plats. Den nya gång- och cykelvägen innebär en ökad tillgänglighet i Sävar vilket är positivt ur rekreationssynpunkt.

Detaljplanens påverkan på den befintliga skoterleden bedöms som försumbar då denna del av skoterleden i dagsläget löper på mark som kommer tas i anspråk av järnvägen varav större omdragningar kommer behöva göras som en följd av järnvägsplanen för Norrbottenbanan.

Geotekniska förhållanden

I den geotekniska undersökningen för planområdet (WSP, 2023b) har risken för sättningar bedömts utifrån utförda sonderingsresultat. Beräkningarna visar på sättningar i storleken ca 8–10 cm uppkommer för en last på 100 kPa.

Utifrån detta rekommenderas grundläggningen för planerade byggnader utföras som pålgrundläggning genom slagna betongpålar.

Projektering, dimensionering, utförande och kontroll av pålar utförs enligt SS-EN 1997-1 och TD Pålgrundläggning med materialparametrar enligt undersökningen.

För gator och hårdgjorda ytor rekommenderas att överbyggnad dimensioneras för 2,1 meter tjäldjup med utgångspunkt från aktuella lastförutsättningar, acceptabel tjällyftning samt redovisade jordlager- och grundvattenförhållanden. Materialavskiljande lager ska placeras mellan naturligt lagrade jordar och nya fyllningar. Vid anläggande av den nya parkeringsytan krävs det att man installerar en spont mot Öxbäcken för att klara stabiliteten i slänten.

All fyllning inom området för resecentrumet skall utgöras av friktionsjord i materialtyp 1–2 enligt anläggnings AMA 20. Fyllningar skall vara ofrusna och packas enligt Anläggnings AMA 20 tabell CE/4.

Utifrån ovan har bedömningen gjorts att detaljplanens genomförbarhet ej påverkas av geologin inom planområdet. Däremot behöver anläggandet av byggnader samt vägar anpassas utifrån markens förutsättningar.

Sulfidjordar

Bedömningen har gjorts att detaljplanens genomförande ej riskerar att medföra någon betydande risk för spridning av föroreningar genom grävning inom befintliga sulfidjordar om massor täckas över så att de inte oxiderar och snarast läggs tillbaka under jord på platsen. Där detta inte är möjligt ska massorna skickas till en deponi för ändamålet.

I rapporten *Miljökonsekvensbeskrivning - Anläggande av ny järnväg: Bro över Sävarån* (Sweco, 2024b) beskrivs följande skyddsåtgärder som möjliga vid anläggandet av gång- och cykelbron:

- Schaktmassor inom projektet som klassas som sulfid- eller sulfatjord kan återanvändas på miljömässigt godtagbart sätt, deponeras eller behandlas på godkänd mottagningsanläggning i enlighet med gällande lagstiftning.
- För att förhindra snabb oxidation av blottad sulfidjord kan täckning utföras med jord, alternativt kan täckning med avbaningsmassor eller sprutsådd ske, för att få en snabb etablering av växtlighet. Täckning kan utföras med mullhaltig jord eller siltig morän och vara minst 500 mm tjock.

Grundvatten

Utifrån kända jordarter i området bedöms genomsläppligheten vara hög inom större delen av planområdet. Eftersom höga grundvattennivåer antas finnas inom området rekommenderas inte infiltrationslösningar, detta på grund av att marken är vattenmättad och således ej har förmåga att absorbera mer. Genom att inte infiltrera dagvatten inom planområdet minimeras även risken för direkt påverkan på grundvattenmagasinet i Sävaråsen. Utifrån detta har bedömningen gjorts att detaljplanen inte påverkar grundvattenförekomsten i Sävaråsen negativt.

Social miljö

Barnperspektiv

I barnkonsekvensanalysen (Ekologigruppen, 2024) betonar man vikten av att gång och cykelvägen känns trygg. Detta betyder att cykelvägen har god belysning samt att man som cyklist/gående ska få en bra överblick och känna sig sedd från bebyggelse.

Barnkonsekvensanalysen betonar även vikten av att resecentrumområdet känns som en attraktiv och trygg plats. Viktiga aspekter för att uppnå detta är listade nedan:

- God belysning/ljussättning
- Robusta material som håller en hög kvalitet
- Estetisk utformning samt konstnärlig utsmyckning
- Siktlinjer mellan tågplattformen och busstationen
- Sittplatser och tåg/bussinformation i strategiska lägen

- Servicefunktioner som attraherar vuxna
- Servicefunktioner med generösa öppettider
- Personal i området
- Barnanpassade ytor, tex en lekya
- Upplysta cykelparkeringar under tak
- Entréer och glasfasader i strategiska lägen för att undvika upplevda "baksidor"
- Träd, blommor och annan växtlighet inom området
- Välskötta toaletter i ett synligt läge
- Barnanpassade toaletter
- Omvandling av verksamhetsområdet norr om detaljplanen
- Kontakt med ungdomar som kör EPA

Säkerställande i detaljplanen

Medparten av aspekterna som barnkonsekvensanalysen belyser som viktiga för att skapa ett attraktivt och tryggt resecentrum omfattas ej inom ramen för vad som kan regleras i en detaljplan. I det fortsatta arbetet har projektet tagit hänsyn till analysens förslag. Bland annat föreslås resecentrumet utformas med stora fönsterpartier och bra belysning för att området ska upplevas tryggare.

Nedan beskrivs avvägningarna som har gjorts avseende dom aspekter som kan säkerställas i en detaljplan samt en redogörelse för relevanta bestämmelser i denna detaljplan.

Detaljplanen innebär att gång- och cykelvägen mellan resecentrum och skolan säkerställs. Kopplingen mellan resecentrum och Sävar centrum har planlagts i detaljplanen för Kungsvägen. Då cykelvägen löper igenom ett strandskyddat område som bitvis utgörs av riksintresse för naturvård samt natura 2000-område finns det ingen möjlighet att planlägga för ytterligare bebyggelse.

Verksamhetsområdet norr om detaljplanen utgörs av privat mark varav en omvandling av detta område i enlighet med översiktsplanen ej är någonting som kommunen har rådighet över. Området ingår därav ej i detaljplanen för resecentrum.

Resecentrumet planläggs med egenskapsbestämmelsen resecentrum **[T₁]** där detaljplanen medger kommersiell verksamhet för resenärerna inne i byggnaden. Av utrymmesskäl är det däremot osannolikt att en kommersiell verksamhet kan förläggas inne i resecentrumbyggnaden även om detaljplanen möjliggör för detta. För att bidra med service samt skapa närvaro och trygghet planläggs centrumbyggnaden **[C]** i anslutning till torget. Vilken verksamhet som centrumbyggnaden kommer innehålla, öppettider och mängden personal på platsen är någonting som ej regleras i en detaljplan. Däremot reglerar detaljplanen byggnaders placering för att förstärka torget samt säkerställa att centrumbyggnaden relaterar till Kungsvägen. Detaljplanen reglerar även att minst en av centrumbyggnadens entréer placeras mot torget **[b]** för att säkerställa att byggnaden vänder sig åt rätt håll samt bidrar till ökat på torgytan.

Med en reglering av högsta totalhöjd för resecentrumet till 6.1 meter **[h₂]** säkerställer detaljplanen siktlinjen mellan tågplattformen och busshållplatser på Kungsvägen. Då resecentrumet tak regleras i höjd med tågplattformen kommer man däremot ej kunna se

ankommande/avgående tåg inifrån resecentrumbyggnaden. Var skyltar för buss/tåginformation placeras hanteras ej inom ramen för detaljplanen.

Byggnaders arkitektoniska kvaliteter säkerställs i kommande markanvisningsavtal.

Tillgänglighet, trygghet och jämställdhet

De planerade resecentrumområdet är relativt plant vilket skapar god tillgänglighet till och från platsen. Detaljplanen säkerställer även att det finns möjlighet att anordna parkering enligt gällande tillgänglighetskrav. Flera byggnader i området kan höja känslan av trygghet, då det generellt skapar mer liv och rörelse till platsen. Fler byggnader innebär även fler ljuskällor, vilket även det gynnar den upplevda tryggheten.

Service

Detaljplanen innebär att befintlig drivmedelsstation med tillhörande service försvinner. Däremot så tillskapar detaljplanen både service i form av ett nytt resecentrum samt en centrumbyggnad.

Resecentrumet förstärker planerad tågstation som ger stora möjlighet för Sävarbor att pendla och resa med tåg. Centrumbyggnaden som planläggs kan komma att innehålla en rad olika verksamheter som bidrar med service exempelvis butik, restaurang, gym eller café.

Kommunikationer

Gång- och cykeltrafik

Detaljplanen innebär att en ny gång- och cykelväg planläggs mellan resecentrum/Kungsvägen i väster och Sävar skola i öster. Här ansluter gång- och cykelvägen ansluter till redan planlagd koppling över järnvägsspåren samt väg E4.

För att möjliggöra för ett samnyttjande med Trafikverkets servicefordon som vid enstaka tillfällen kan nyttja gång- och cykelvägen för att nå järnvägsspåret planläggs gång- och cykelvägen planläggs som **[GATA₁]** i detaljplanen. Den del av cykelvägen som löper mellan parkeringen och torget kommer även att nyttas som angöringsväg för personer med nedsatt rörelseförmåga som behöver parkera i anslutning till resecentrumets entré.

Då delar av gång och cykelvägen kommer ligga ovanpå järnvägens fundament möjliggör även användningen **[GATA₁]** även gatan får underbyggas med anläggning tillhörande järnväg. För att möjliggöra anläggandet av gång- och cykelvägen samt underliggande järnvägsfundament innebär detaljplanen att strandskyddet upphävs inom området för cykelvägen **[a₁]**.

I anslutning till resecentrumet och centrumbyggnaden planeras cyklister cykla över ytan planlagd som **[TORG]** för att ansluta till cykelvägen vid Kungsvägen.

Gång- och cykelvägens sträckning innebär passage över både Öxbäcken samt Sävarån. I samband med att järnvägen byggs kommer den del av Öxbäcken som är belägen inom järnvägsplanen att kulverteras, detta har behandlats i järnvägsplanen. Då gång- och cykelvägen planeras inom detta område kommer samma kulvert nyttjas för gång- och cykelvägen.

För att passera förbi Sävarån planeras en gång- och cykelbro. Bron säkerställs i detaljplanen med egenskapsbestämmelsen **[(GATA)]** samt utformningsbestämmelsen **[(bro)]**. Båda bestämmelserna avgränsas vertikalt nedåt till +2 meter över angivet nollplan vilket motsvarar Sävaråns strandkant. Från strandkanten, +2 meter över nollplan, och nedåt gäller egenskapsbestämmelsen vattenområde **[(W)]**. På så vis säkerställer detaljplanen vattenfåran under bron. Detaljplanen innebär även att strandskyddet upphävs inom området för bron **[(a₂)] [(a₃)]**. Syftet med att upphäva strandskyddet är att möjliggöra för anläggandet av gång- och cykelbron.

Detaljplanen möjliggör även för en gång-/serviceväg i anslutning till Sävaråns östra strand. Då gångvägens dragning ej är klarlagd har området planlagts som **[NATUR]**. Gångvägen kopplar samman gång- och cykelvägen med området under gång- och cykelbron. Detaljplanen innebär även att strandskyddet upphävs inom naturområdet för att möjliggöra anläggandet av gångvägen **[a₁]**.

För att säkerställa att centrumbyggnaden ej påverkar framkomligheten inom sektionen för Kungsvägen samt planerad gång- och cykelväg säkerställs förgårdsmark om 2 meter mellan centrumbyggnaden och Kungsvägen samt gång- och cykelvägen, planlagd som **[GATA₁]** med **[prickmark]**.

Figur 38: Illustration som redovisar planlagd cykelväg med orange heldragen linje samt gångstig med streckad gul linje. Anslutningen till redan planlagd koppling över järnvägen samt väg E4 i öster redovisas med svagt orangea linjer.

Kollektivtrafik

Detaljplanen innebär ingen förändring av kollektivtrafiken. Däremot förstärker resecentrumet tågstationen/hållplatsen som fastslagits i järnvägsplanen.

Fordonstrafik

Detaljplanen innebär ingen förändring av trafiksystemet däremot säkerställer planen en mindre yta längst i väster som **[GATA]**. Ytan i fråga är en i dagsläget ej planlagd remsa mellan järnvägsplanen och detaljplanen för Kungsvägen som planeras bli en del av vägområdet för Kungsvägen.

Centrumbyggnaden som detaljplanen möjliggör för skapar en ny målpunkt i området som kan komma att generera en viss mängd trafik. Detta har man tagit höjd för i detaljplanen för ombyggnationen av Kungsvägen som antogs 2024 varav inga åtgärder görs i denna detaljplan.

Parkering, varumottagning och angöring

Detaljplanen innebär ett behov av parkering för tågresenärer samt kunder, besökare och anställda inom kommande verksamheter i centrumbyggnaden. Utöver detta innebär detaljplanen ett behov av cykelparkeringar i nära anslutning till resecentrumet.

Detaljplanen säkerställer en parkeringsyta för resecentrumets behov. Parkeringsplatser för verksamheter inom centrumbyggnaden anordnas inom den egna fastigheten. Detaljplanen möjliggör även för att planlagd parkering kan delas mellan resecentrum och centrumbyggnad.

Med bestämmelsen *Utfart får endast anordnas mot Parkering [j]* reglerar detaljplanen in och utfart till centrumbyggnaden från parkeringsytan. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa trafiksäkerheten på planerad gång- och cykelväg samt inom sektionen för Kungsvägen.

Beroende på verksamhet inom centrumbyggnaden kan en varumottagning behövas. Varumottagningen ska då anordnas inom den egna fastigheten. En vändplan eller backningslösning för stora varutransporter är på grund av utrymmesbrist ej möjlig inom planområdet då detta skulle ta mark i anspråk om behövs för centrumbyggnaden och parkeringsplatser alternativt påverka framkomligheten samt trafiksäkerheten på gång- och cykelvägen negativt. Av utrymmesskäl är även svängradier för varutransporter svåra att tillgodose. Sammanfattningsvis innebär platsens begränsningar att verksamheter med behov av en stor mängd varutransporter ej kan etableras inom planområdet. Av utrymmesskäl kan även angöring för sopbilar längs med Kungsvägen bli aktuellt.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Detaljplanen innebär att kommunalt verksamhetsområde för VA behöver utökas för att inkludera planområdet.

El, värme, fiber och tele

Detaljplanen innebär att flertalet ledningar behöver dras inom området. Inga markreservat krävs för allmännyttiga ledningar på kvartersmark då allmännyttiga ledningar flyttas utanför planområdet eller förläggs inom allmän plats.

I anslutning till planområdets södra gräns kommer elektriska ledningar för tågdrift att vara placerade utmed järnvägsspåret mot resecentrum. Då järnvägen kommer ligga ca 6 meter högre än planområdet samt att ledningarna i fråga är upphängda i järnvägens kontaktledningsstolpar berörs planområdet inte av elektromagnetiska fält från dessa ledningar.

Det enda undantaget från detta är området ovanpå taket för det planerade resecentrumet. För att möjliggöra för att taket exempelvis kan skottas eller repareras av hantverkare har totalhöjden för resecentrumet reglerats till 6,1 meter. Detta säkerställer att en person kan vistas uppe på resecentrumets tak utan att hamna inom skyddsavståndet för elsäkerhet.

Inom planområdet har även Skanova teleledningar som eventuellt kommer behöva flyttas vid ett genomförande av detaljplanen. Exploatören står för kostnaden för eventuell ledningsflytt.

Dagvatten

På uppdrag av Umeå kommun en dagvattenutredning (WSP, 2025a) tagits fram för stationsområdet, som utgör en del av planområdet. Dagvattenutredningen, sammanfattad nedan, har till syfte att fungera som underlag och visar att en hållbar dagvattenhantering kan uppnås inom planområdet.

Dimensionerande flöden och behov av fördröjning

Detaljplanen innefattar nybyggnation av terminalbyggnad med tillhörande parkering samt på- och avlämningsplats samt en byggrätt. Planområdet är ca 0,43 ha stort. Utformningen är ännu inte helt fastställd men hela ytan för resecentrum med tillhörande torg, parkering och byggrätt förväntas bli hårdgjord. Den ökade andelen hårdgjord yta har varit förutsättning för beräkning av områdets avrinningskoefficient.

Avrinningskoefficienten är ett mått på den maximala andelen av ett avrinningsområde som kan bidra till avrinningen och beror förutom på hårdgörningsgraden även på regnintensiteten och områdets lutning. Avrinningskoefficienten är nära kopplad till andelen hårdgjord yta och beskriver hur stor del av nederbörden som kan bilda avrinning. Den sammantagna avrinningskoefficienten för utredningsområdet beräknas öka från 0,3 till 0,85 i och med planerad exploatering eftersom andelen hårdgjorda ytor ökar. För att ta höjd för framtida ökade flöden till följd av klimatförändring har flöden för planerad situation multiplicerats med en klimatkfaktor på 1,3.

För att inte påverka recipienten, Öxbäcken, negativt krävs en fördröjning av dagvattenflödet från resecentrumområdet. Den erforderliga fördröjningsvolymen beräknas uppgå till 80 m³. Det motsvarar fördröjning av dimensionerande 20-årsregn inklusive klimatkfaktor till det dimensionerande befintligt utflöde som beräknats för ett 10-årsregn exklusive klimatkfaktor.

Dagvattnets föroreningsinnehåll

Dagvattenutredningen redovisar även föroreningshalterna och -mängderna från planområdet, före och efter genomförande av detaljplanen.

För att uppskatta mängden och halten föroreningar i dagvattnet används schablonhalter för specifika typer av markanvändning. Dessa föroreningshalter tillsammans med avrinningskoefficienter och areor för de olika typerna av markanvändning samt den årliga nederbörden för området ger mängden föroreningar som området genererar i genomsnitt på ett år. Modellen tar även hänsyn till schablonmässigt basflöde. Beräknade föroreningshalter är en uppskattning av föroreningssituationen i området, snarare än exakta värden.

Analysen har genomförts för befintligt markområde; där markanvändningen "skogsmark" har använts; samt för exploaterad mark, där markanvändningen "parkering", "takyta" och "gång- och cykelväg" har använts.

I samband med exploatering så kommer de beräknade halterna att både öka och minska, samtliga beräknade mängder kommer att öka förutom för kadmium. Att mängderna ökar mer än halterna jämfört med befintlig situation beror på den ökade hårdgörningsgraden som ger en ökad avrinningsvolym.

Recipientpåverkan

Bedömningen av påverkan på recipienten (WSP, 2025b) har gjorts med utgångspunkt i Havs- och Vattenmyndighetens bedömningsgrunder för klassificering enligt miljökvalitetsnormer för ytvatten. Föreliggande påverkansanalys omfattar lösta metaller inom särskilda förorenande ämnen (SFÄ) och prioriterade ämnen samt kvalitetsfaktorn näringsämnen.

Ytvattenprovtagning har genomförts i Öxbäcken under 2023–2025 vid sju olika tillfällen: ett under sommaren 2023, två under vårfloeden 2024, två under sommarens lågflöde 2024, ett under hösten 2024 samt ett under vintern 2025. Provtagning har skett nedströms platsen för aktuellt resecentrum, nära Öxbäckens utlopp i Sävarån. I juni 2023 togs prover i ytterligare två punkter: ett uppströms planerat resecentrum och en vid platsen för planerat resecentrum.

Analysresultaten från provtagningarna har använts som underlag för att bestämma nuvarande statusklassning i bäcken samt den påverkan på statusen som beräknade haltpåslag från resecentrum kan komma att medföra.

Näringsämnen

Enligt de ytvattenprovtagningar som genomförts varierar totalfosforhalten mellan 14 µg/l (2024-05-07) och 63 µg/l (2023-06-28). Medelvärde för fosforhalten i bäcken under 2024–2025 beräknas till 32,5 µg/l vilket motsvarar god status (EK 0,61) för näringsämnen. Med mätvärdena från 2023 inkluderade uppgår medelhalten till 36,1 µg/l vilket motsvarar måttlig status (EK 0,36) för näringsämnen.

Vid beräkning av påverkan från dagvattnet har halter erhållits från StormTac som motsvarar halter utan rening. De haltpåslag som beräknats är alltså ett värsta fall-scenario.

Med en totalfosforhalt i dagvattnet på 78 µg/l resulterar det i en ny recipienthalt på ca 36,2 µg/l (2023 inkluderat) vid total omblandning. Det är en ökning på 0,22 % och motsvarar fortsatt måttlig status (EK 0,36). Om bedömning görs endast utifrån värden uppmätta 2024–2025 blir den nya medelfosforhalten 32,6 µg/l vilken innebär fortsatt god statusklassning (EK 0,61).

Därmed bedöms inte dagvattnet innebära en påverkan på Öxbäckens statusklassning avseende näringsämnen och möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormen bedöms inte försämrats.

Prioriterade ämnen och särskilda förorenande ämnen

Utsläppshalterna av prioriterade ämnen och särskilda förorenande ämnen (SFÄ) från dagvattnet är beräknade som totalhalter. Enligt Havs- och Vattenmyndigheten ska lösta halter av metaller användas vid bedömning enligt miljökvalitetsnormerna (MKN). Detta gör att halterna av metaller från dagvattnet troligtvis överskattas (ibland kan dock löst halt och totalhalt vara nästan samma). För bly, koppar, zink och nickel ska bedömning göras utifrån biotillgänglig halt, vilket gör att dessa halter i dagvattnet kan vara ytterligare överskattade.

Beräkningarna redovisar att gränsvärdena för bly, koppar, zink, kadmium, krom och nickel underskrids med god marginal efter exploatering. Beräkningar för arsenik, kvicksilver och ammoniakkväve har inte utförts, men eftersom utspädningen är så pass hög och provtagningarna visar på låga befintliga halter bedöms sannolikheten att gränsvärdena överskrids till följd av ökade dagvattenutsläpp som mycket låg.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att dagvattnet som tillkommer från Sävar resecentrum inte påverkar Öxbäckens statusklassning för SFÄ eller prioriterade ämnen och inte påverkar möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna.

Övergripande principer

Dagvattenhanteringen inom planområdet kan utformas på flera olika sätt och med flera möjliga kombinationer av dagvattenlösningar. Grundprinciperna för att säkerställa en långsiktig hållbar dagvattenhantering är att:

1. Byggnader ska placeras på höjdparter och grönytor i lågstråken.
2. Dagvattenflöden ska begränsas genom i första hand att undvika onödiga hårdgjorda ytor, och i andra hand genom infiltration och fördröjning.
3. Dagvattnets föroreningsbelastning ska begränsas genom naturlig rening på väg till recipient.

För att skapa ett trögt system ska avledningen så långt som möjligt ske genom öppna system så som diken och svackdiken. Dessa kan även vid ett större utsläpp av ex. olja samla upp föroreningar, vilket gör det möjligt att direkt på plats ta omhand och sanera ett förorenat utsläpp innan föroreningarna runnit ut i en recipient eller kommit i kontakt med grundvattnet. Detta förutsätter att utloppet från anläggningen kan stängas. För att minimera risken för urlakning av metaller till dagvattnet kan ett aktivt materialval göras för exempelvis tak och räcken. Detta kan exempelvis vara att undvika takbeläggningar som koppar eller zink då dessa släpper ifrån sig metaller som förorenar i dagvattnet.

Höjdsättning

Vid resecentrums planerade läge är höjdskillnaden mellan färdig golvnivå +14 för resecentrum och den intilliggande planerade GC-banan (längst Kungsvägen) 2 – 12 cm. Generellt förespråkas en större höjdskillnad mellan färdig golvnivå och intilliggande vägar vilket inte uppnås i detta fall. Men då Kungsvägen är utformad med ett lågstråk och lutning från fastighetsgräns leds inte vatten från Kungsvägen mot fastigheten.

Vid framtida exploatering av centrumbyggnaden är det viktigt att färdig golvnivå anläggs högre än omgivande mark. Utöver detta bör höjdsättning runt byggnaden lutas mot lågstråk med avrinning mot rännstensbrunnar och Öxbäcken.

Utformningen i detaljplanen riskerar att skapa en instängd lågpunkt i planens sydvästra hörn. Det är viktigt att höjdsättning sker så att det vid skyfall inte dämmer in mot byggnaden utan att vattnet rinner vidare i lågstråk eller ledning mot Öxbäcken.

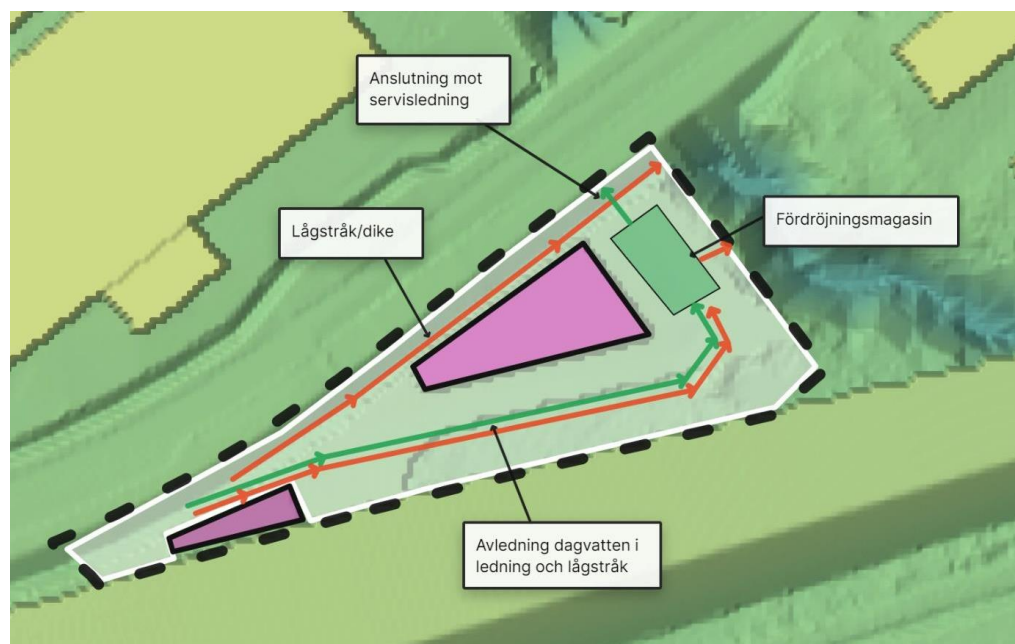
Föreslagen systemlösning

Det primära syftet med föreslagen dagvattenhantering inom planområdet är att fördröja dagvattenflöden då recipientbedömningen inte visade på ett behov av rening av dagvattnet.

Framtida markarbeten kommer delvis att plana ut den befintliga topografin, vilket medför att mindre instängda områden kan byggas bort. Dagvattennätet i Kungsvägen kommer att läggas om med erforderliga dimensioner och två serviser planeras att avsättas till resecentrum respektive till byggrätten.

En dagvattenränna alternativt dagvattenledningar föreslås anläggas mellan gc-väg och stationsbyggnad för att möjliggöra en mer kontrollerad avrinning med hänsyn till det förhållandevis korta avståndet däremellan. Det rekommenderas att höjdsätta byggnader så att dessa inte påverkas vid stora regn.

För övrigt bygger föreslagen systemlösning på att takvatten avleds via stuprör till dagvattenledning och övriga ytor via dagvattenbrunnar till dagvattenledning, därefter fördröjs dagvattnet i ett underjordiskt magasin. Dagvattnet föreslås efter fördröjning avledas till dagvattenservis. På grund av höga grundvattennivåer kan magasinet behövas utformas tätt.

Figur 39. Förslag till systemlösning för dagvattenhantering. Källa: WSP.

Föreslagen systemlösning nyttjar endast den ena av de två dagvattensserviser som planeras för planområdet och dagvatten från både centrumbyggnad och övriga resecentrum fördröjs i föreslaget fördröjningsmagasin. Om dagvattensserviser till väster ska nyttjas för byggrätten behöver fördröjning ske innan avledning till den dagvattensservisen. Det skulle även medföra att fördröjningsmagasinet för övriga resecentrum kan dimensioneras för ett mindre flöde. Beslut om vilken servis som ska användas för byggrätten behöver tas innan fördröjningsmagasin anläggs för övriga resecentrum för att inte behöva utöka det vid ett senare tillfälle.

Dagvattenhantering vid skyfall

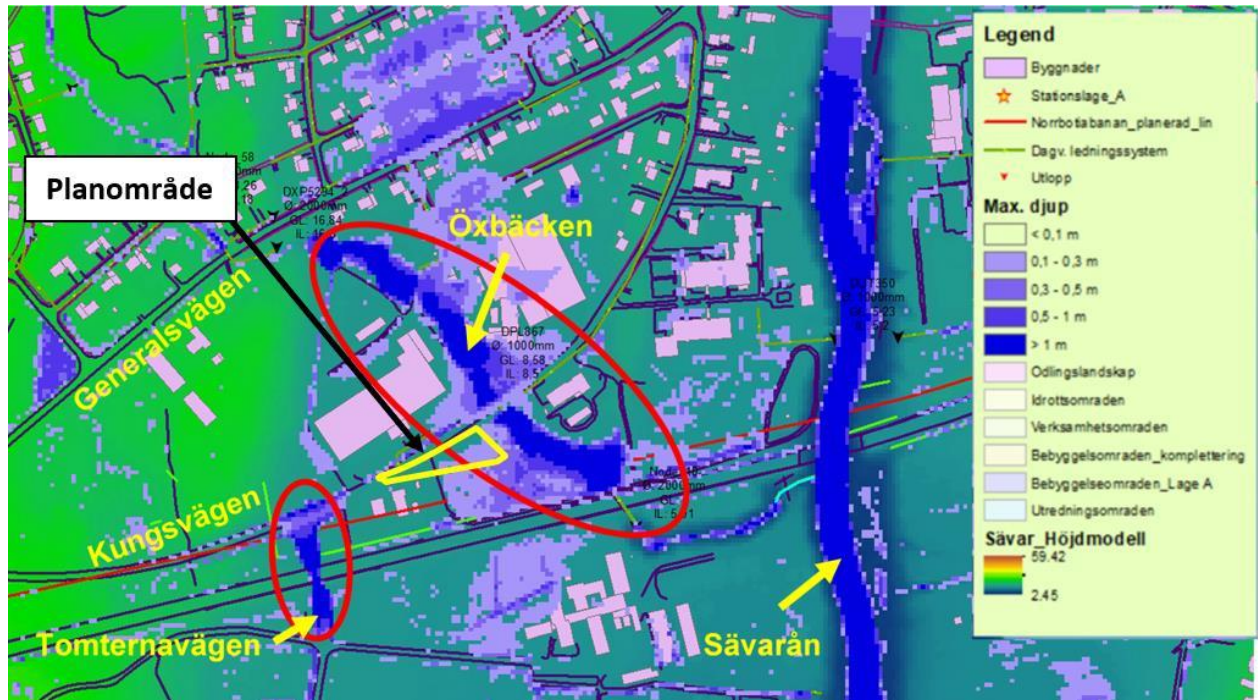
Alla regntillfällen som överskrider dimensionerande dagvattenflöden och som inte kan omhändertas i dagvattenanläggningar är att betrakta som extrema regn. I praktiken ger den här typen av regn upphov till att dagvatten avrinner på markytan och det är viktigt att planera för säker avledning av dessa flöden.

Marken inom planområdet behöver höjdsättas så att skyfall avrinner i låglinjer och så att inga lågpunkter skapas intill byggnader eller viktig infrastruktur. Nivån på entréer ska utföras så att färdig golvnivå ligger högre än marknivån utanför där vatten kan tillåtas flöda vid extrema regn.

En skyfallsanalys har genomförts inom ramen för detaljplanen Kungsvägen avseende översvämningsrisker kring Öxbäcken. Modelleringar har gjorts för olika scenarier, dels för befintlig markanvändning, dels för ett framtida scenario där ny dragning av Kungsvägen inkluderats. Samtliga modelleringar beräknades för ett 100-årsregn.

Utredningen redovisar att översvämningar om ca 0,1–0,5 m inträffar bland annat utanför Öxbäckens bäckfåra uppströms och nedströms Kungsvägen. Översvämning beräknas ske inom en del av planområdet motsvarande nivåer på ca 0,1–0,3 m över befintlig marknivå motsvarande ca 12,5–12,8 m. Översvämning kommer även inträffa i den instängda lågpunkten där Tomternavägen passerar under E4.

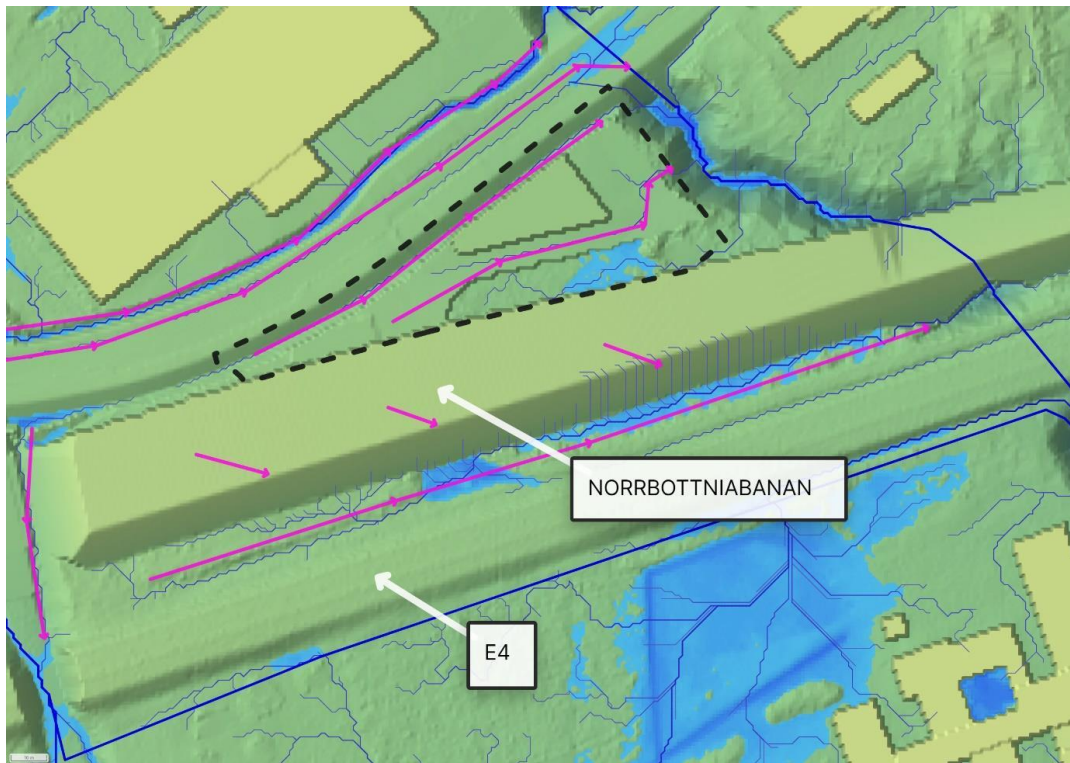
Modelleringarna är baserade på nederbördens förlopp och det kommunala dagvattennätets avledningsförmåga. Den översvämning som visas mellan Kungsvägen och befintlig väg E4 ligger i ett lågstråk kring Öxbäckens bäckfåra. Vid genomförandet av modelleringarna var kommande projektering av ny järnväg och nytt resecentrumområde inte klart varför befintliga höjder använts. Modelleringen visar att planområdet, särskilt den östra delen, ligger känsligt till och kan komma att påverkas vid fortsatt exploatering uppströms planområdet om inte fördröjning sker vid framtida exploateringar uppströms.

Figur 40. 100-årsregn, befintlig situation. Stationsområdet (gul linje) i förhållande till områden med risk för översvämningar vid skyfall (röda inringade områden). Källa: WSP.

Resultatet av utredningen visar att fördröjning ner till ett 10-årsregn måste ske inom samtliga kommande exploateringar inom Öxbäckens avrinningsområde. Detta för att framtida exploateringar inte ska riskera översvämningar i Öxbäcken öster och nedströms planområdet. Simuleringarna visar att fördröjningsåtgärder innebär stora förbättringar avseende minskad risk för översvämning när nya bebyggelseområden enligt den fördjupade översiktsplanen tas i anspråk.

Vid skyfall kommer anlagda dagvattenlösningar längs Kungsvägen inte att kunna hantera vattenmängderna som bildas på vägen. Kungsvägen har ett lågstråk längst det grönstråk som projekteras vilket kommer fungera som skyfallsväg. Enligt analys med inlagda ytor för väg, järnväg och resecentrum framträder ingen risk för inrinnande vatten från Kungsvägen mot resecentrum. I figuren nedan kan man se att den planerade järnvägen främst har avrinning söderut och inte mot resecentrum. Detta bör vara en förutsättning för att minska risken för högre flöden mot resecentrum som till största del planeras för hårdgjorda ytor. Det är viktigt att det finns en dikesanvisning mellan resecentrum och gång och cykelbanan i Kungsvägen.

Figur 41. Illustration ytvavrinning vid skyfall. Avrinningsvägar och riktning markerat med rosa pilar. Källa: WSP.

Reglering i detaljplanen

För att säkerställa en god dagvattenhantering reglerar detaljplanen att lägsta färdiga golvhöjd för centrumbyggnad inte får understiga omgivande mark [f₂]. Detta säkerställs i bygglovet genom att exploatören redovisar färdig golvhöjd samt höjd för omgivande mark. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att byggnaden ej riskerar översvämning vid skyfall.

Inom området för resecentrum, centrumbyggnad samt parkering reglerar även detaljplanen att *marken ska höjdsättas så att dagvatten rinner mot anslutningspunkt och/eller Öxbäcken* [n]. Detta kan antingen göras genom ett lågstråk eller genom ledningar med brunnar i lågpunkter.

I samband med detaljplanens antagande kommer även beslut att inkludera planområdet i Kommunalt verksamhetsområde för dagvatten att fattas. Kvartersmark planeras inkluderas i verksamhetsområde för både dagvatten fastighet och gata medan allmän platsmark planeras inkluderas i enbart dagvatten gata.

Snöhantering

Detaljplanen medför att planområdet behöver snöröjas vintertid. Respektive fastighetsägare ansvarar för snöröjning av sin kvartersmark inom resecentrumområdet. För torg och cykelväg är kommunen ansvarig för snöröjningen. Då området kring resecentrumet är begränsat kommer snö behöva transporteras bort från platsen. För cykelvägen kommer snön läggas inom vägområdet.

Avfall

Ytor för utsortering av samtliga fraktioner av avfall som uppkommer ska finnas.

Inom området ska transportvägar och uppställningsplats uppfylla Vakins anvisningar för avfallshantering och återvinning. Transportvägen ska vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningarna förekommer, om parkering förekommer måste vägen vara bredare. Om vägen är mötesfri och det inte finns parkerade fordon kan vägen vara smalare, dock minst 3,5 meter bred. Träd och annan växtlighet får inte inkräkta på vägens bredd eller den fria höjden. Snövallar får inte inkräkta på transportvägens bredd och transportvägen ska vara halkbekämpad vintertid. Längs hela transportvägen, fram till hämtningsfordonets uppställningsplats, ska det vara fri höjd på minst 4,7 meter.

Genomfart eller tömning ska av säkerhetsskäl inte ske utanför entréer eller lekplatser. Vid transport, tömning och eventuell vändning ska det vara fri sikt och god framkomlighet. Backning är inte ett körsätt enligt arbetsmiljöverket och ska sopbilen/slambilen backa in på fastigheten bör avfallsutrymmet placeras så nära fastighetsgräns som möjligt då bilen inte backar mer än en billängd, dvs 10–12 m.

I första hand ska lösningar där hämtningspersonalen drar eller skjuter tunnan från uppställningsplatsen fram till sopbilen undvikas ur arbetsmiljösynpunkt. Om en sådan lösning ändå anordnas ställer detta krav på jämna hårdgjorda ytor utan kanter som snöröjs och halkbekämpas vintertid. Det får inte finnas trottoarkanter, trösklar eller andra ojämnheter som kan påverka avfallshämtarnas arbetsmiljö.

Vid installation av fettavskiljare ska slangdragning inte överstiga 10 m.

I övrigt ska Vakins gällande anvisningar för ny- och ombyggnationer av plats för avfallshämtning ska följas vid bygglovsprövning.

Se även avsnitt *Parkering, varumottagarna och angöring*.

Hälsa och säkerhet

Miljöfarlig verksamhet

Detaljplanen innebär att befintlig drivmedelsstation avvecklas.

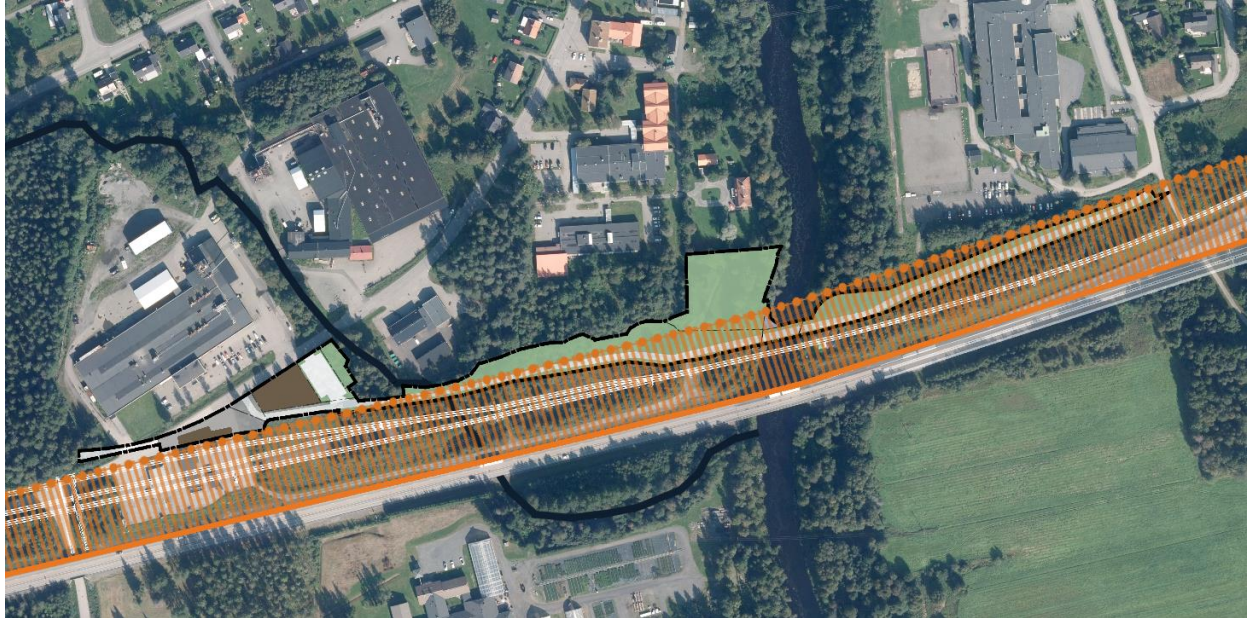
Transporter av farligt gods

Detaljplanen är belägen i närheten av två transportleder för farligt gods, Norrbotniabanan samt väg E4. Som beskrivet under avsnittet Planeringsförutsättningar finns det framtagna riktlinjer (Länsstyrelsen i Norrbottens län & Länsstyrelsen i Västerbottens län, 2019) för hur risker med farligt gods på väg och järnväg bör hanteras vid den fysiska planeringen.

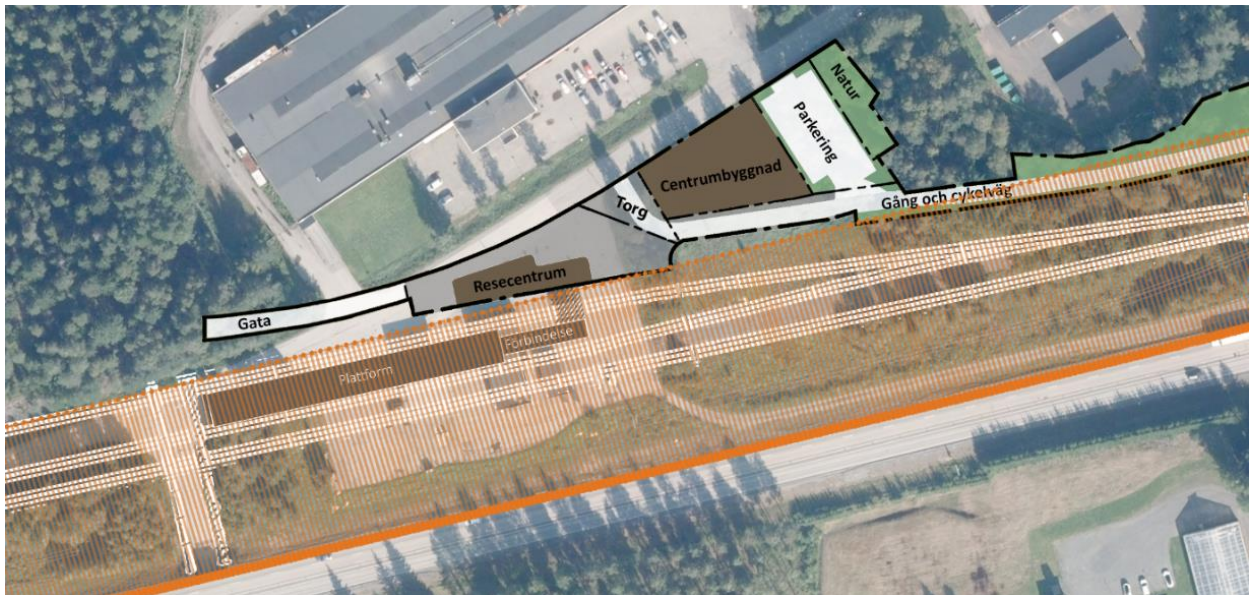
I riktlinjerna presenterar Länsstyrelsen gränser för generella rekommenderade skyddsavstånd där skyddsavståndet för väg är 55 meter och för järnväg 65 meter. Om avståndet mellan transportled och planerad exploatering är kortare än dessa generella rekommenderade skyddsavstånd kan Länsstyrelsens specifika riktlinjer för skyddsavstånd användas. Detta

förutsätter däremot att planerad exploatering ej är inom det generella skyddsavståndet från flera transportleder samtidigt.

För planområdet är avståndet mellan planerad järnväg och planområdet kortare än 65 meter. Avståndet mellan väg E4 och planområdet varierar där delar av planområdet är närmare än 55 meter, se figurer nedan.

Figur 42. Illustration som redovisar vägkant för E4:an med orange heldragen linje. Illustrationen redovisar även ett 55 meter säkerhetsavstånd från vägen med prickad orange linje samt svag orange skraffering.

Figur 43. Illustration som redovisar en förstord bild av stationsområdet för vägkant för E4:an är med orange heldragen linje. Illustrationen redovisar även ett 55 meter säkerhetsavstånd från vägen med prickad orange linje samt svag orange skraffering.

Som redovisat i figurerna ovan är planområdet till största del utanför det generella rekommenderade skyddsavståndet för väg. Dom delar av detaljplanen som är belägna

närmare än 55 meter från väg E4, och således inom det generella skyddsavståndet för både väg och järnväg, är planlagda som gata som får underbyggas med anläggning tillhörande järnvägsmed [**GATA₁**]. Bedömningen har gjorts att en särskild riskbedömning ej behövs göras för dessa områden då detaljplanen enbart möjliggör för en markanvändning som omfattar ett fåtal människor vilka ej upprätthåller sig stadigvarande på platsen.

För stationsområdet har riskbilden med bebyggelse i närheten av Norrbotniabanan bedömts utifrån länsstyrelsens specifika riktlinjer där rekommenderat säkerhetsavstånd utgår från markanvändningen samt typ av transportled. I riktlinjerna har markanvändning kategoriserats i fyra olika kategorier A-D med olika riskbild. Detaljplanen berörs av två av dessa fyra kategorier.

Kategorisering av markanvändning i bebyggelsezoner A-D

Zon A (Ej känslig verksamhet)	Zon B (mindre känslig verksamhet)
Alldeles intill transportleden för farligt gods kan ej känslig verksamhet placeras. Ej känslig verksamhet är sådan markanvändning som omfattar ett fåtal människor vilka inte upprätthåller sig stadigvarande på platsen: • Parkering (ytparkering) • Trafik • Odling • Friluftsområde • Tekniska anläggningar	Mindre känslig verksamhet avser sådan markanvändning som omfattar få och vakna personer: • Detaljhandel (< 3000 m²) • Industri • Drivmedelsförsäljning • Lager • Parkering (parkeringshus) • Verksamhetsområde
Zon C (normalkänslig verksamhet)	Zon D (känslig verksamhet)
Normalkänslig verksamhet avser sådan markanvändning som omfattar färre personer än känslig verksamhet, samtidigt som personerna får vara sovande, givet att de har god lokalkännedom: • Bostäder (småhusbebyggelse) • Detaljhandel • Kontor • Tillfällig vistelse (mindre hotell/camping) • Besöksanläggning utan betydande åskådarplats • Centrumverksamhet	Känslig verksamhet avser sådan markanvändning som omfattar många eller särskilt känsliga personer (personer med nedsatt förmåga att själva inse fara och påverka sin säkerhet t.ex. vårdbehövande eller barn): • Bostäder (flerbostadshus) • Vård • Skola • Tillfällig vistelse (större hotell/konferens) • Besöksanläggning med betydande åskådarplats

Figur 44. Tabell avseende kategorisering av markanvändning från Länsstyrelsens riktlinjer avseende farligt gods.

Området planlagd för parkering och gata omfattas av Zon A - ej känslig verksamhet. Centrumbyggnaden samt området för resecentrumet omfattas av Zon C - normalkänslig verksamhet. För Zon A finns inget rekommenderat skyddsavstånd för Botniabanan. För Zon C är rekommenderat skyddsavstånd 30 m mellan Norrbotniabanan och markanvändningen, se tabell nedan.

Skyddsavstånd för Botniabanan (och Norrbotniabanan enl. trafikprognos)

STRÄCKA	ÅTGÄRDER	SKYDDSAVSTÅND		
		Zon B	Zon C	Zon D
NORDMALING - UMEÅ	Inga	30	30	40
	Invallning	-	-	20
	Brandfasad			10

Figur 45. Tabell avseende säkerhetsavstånd för Botniabanan och Norrbotniabanan från Länsstyrelsens riktlinjer avseende farligt gods.

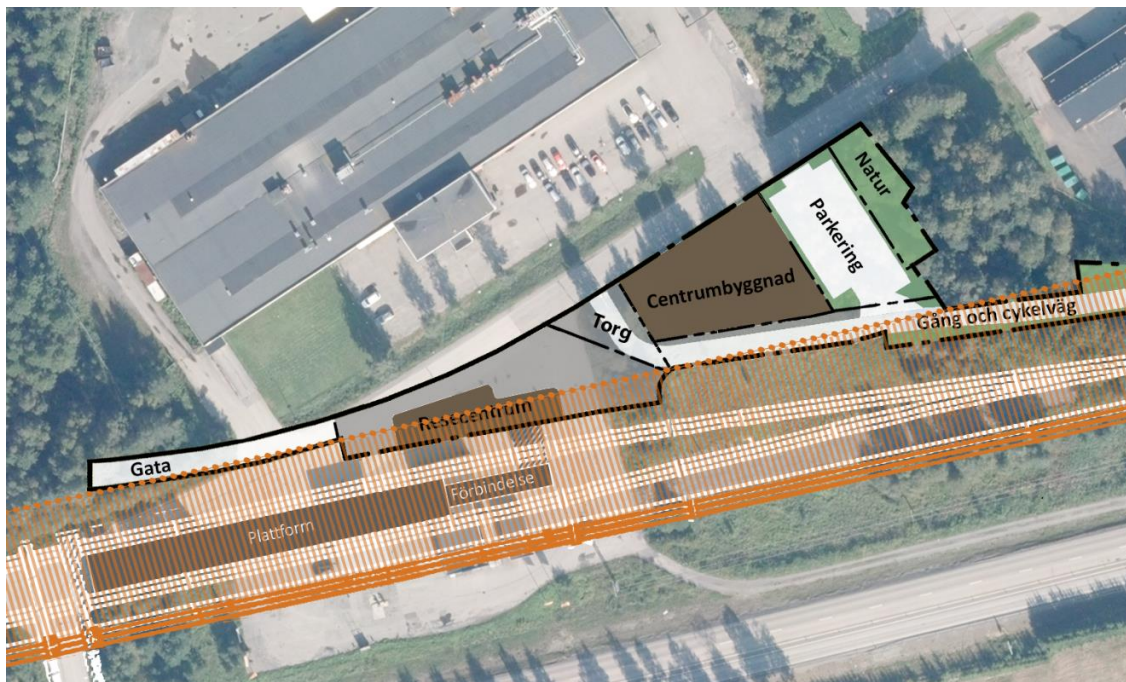
Skyddsavstånd för mötesfri väg, 110–120 km/h.

ÅDT LASTBIL (2040)	ÅTGÄRDER	SKYDDSAVSTÅND		
		Zon B	Zon C	Zon D
100	Inga	-	-	25
	Invallning	-	-	10
	Brandfasad	-	-	-
300	Inga	-	-	35
	Invallning	-	-	20
	Brandfasad	-	-	10
600	Inga	-	15	40
	Invallning	-	10	25
	Brandfasad	-	-	10
1100	Inga	-	25	45
	Invallning	-	10	25
	Brandfasad	-	-	15

Figur 46. Tabell avseende säkerhetsavstånd för mötesfri väg, 110–120 km/h från Länsstyrelsens riktlinjer avseende farligt gods.

Vid resecentrumområdet planeras tre tågspår för Norrbotniabanan. De två närmast planområdet utgörs av stickspår i anslutning till perrongen. På dessa spår kommer det enbart köra tåg som ska stanna och släppa på/av tågresenärer. Det spår som kommer användas för transporter av godståg med farligt gods är således huvudspåret som är beläget längst bort från planområdet, markerat med orange i illustrationen *Farligt gods*. I enlighet med länsstyrelsens rekommendationer har man i detaljplanen tagit höjd för ett 30 meters säkerhetsavstånd mellan huvudspåret och centrumbyggnad/parkeringsyta, se prickad orange linje samt orange skraffering i illustrationen *Farligt gods*.

Vad gäller resecentrum är det av sin natur placerat i anslutning till järnvägsspår. Resecentrumet omfattar resandefunktioner samt resenärer. Då resenärerna använder bygganden tillfälligt samt själva valt att nyttja riskkällan bedöms de få utsättas för en högre risknivå varav inga åtgärder görs i detaljplanen avseende farligt gods.

Figur 47. Farligt gods - illustration som med orange färg markerar tågspåret där tåg med farligt gods kommer transporteras. Illustrationen redovisar även ett 30 meter säkerhetsavstånd från spåret med prickad orange linje samt svag orange skraffering.

Väg E4 har en skyltad hastighet om 110 km/h vid planområdet. Årsmedeldygnstrafiken (ÅDT) för lastbilar 2040 beräknas vara 572 fordon. Detta innebär att vägen faller inom grupp 600 med ett säkerhetsavstånd om 15 meter för Zon C - normalkänslig verksamhet. För zon A finns inget säkerhetsavstånd.

Brandsäkerhet

Framkomligheten för ambulans och räddningstjänst till och från detaljplaneområdet bedöms vara god.

Brandposter finns ca 50 meter från planområdet. Inga ytterligare brandposter eller kapacitetshöjning behövs för den nya exploateringen.

Byggnaders utformning och blåljuspersonals behov av åtkomst, framkomlighet till brandposter och släckvatten beaktas därutöver i samband med bygglov samt bygg- och markprojektering i enlighet med gällande regler.

Buller

En bullerutredning (Structor, 2024) har utförts för området. Bullerutredningen har tagit hänsyn till buller från Kungsvägen, väg E4 samt Norrbotniabanan. I utredningen har områdets terräng samt planerade bullerskyddsskärmar och bullerskyddsvallar längs med Norrbotniabanan medtagits i beräkningarna.

Utredningen har utifrån prognosår 2045 både räknat på den sammanlagda bullernivån från spår och vägtrafik samt var för sig. Sammanfattningsvis är ljudnivåerna från Norrbotniabanan över lag högst, men även vägtrafikbullret bidrar till den totala ljudnivån. Bullerbidraget från E4 är ej betydande då buller söderifrån domineras av ljudnivåer från Norrbotniabanan. Detta eftersom E4:an delvis blir skärmad av järnvägsbanken och bullerskyddsskärmen/stödmuren vid Norrbotniabanan.

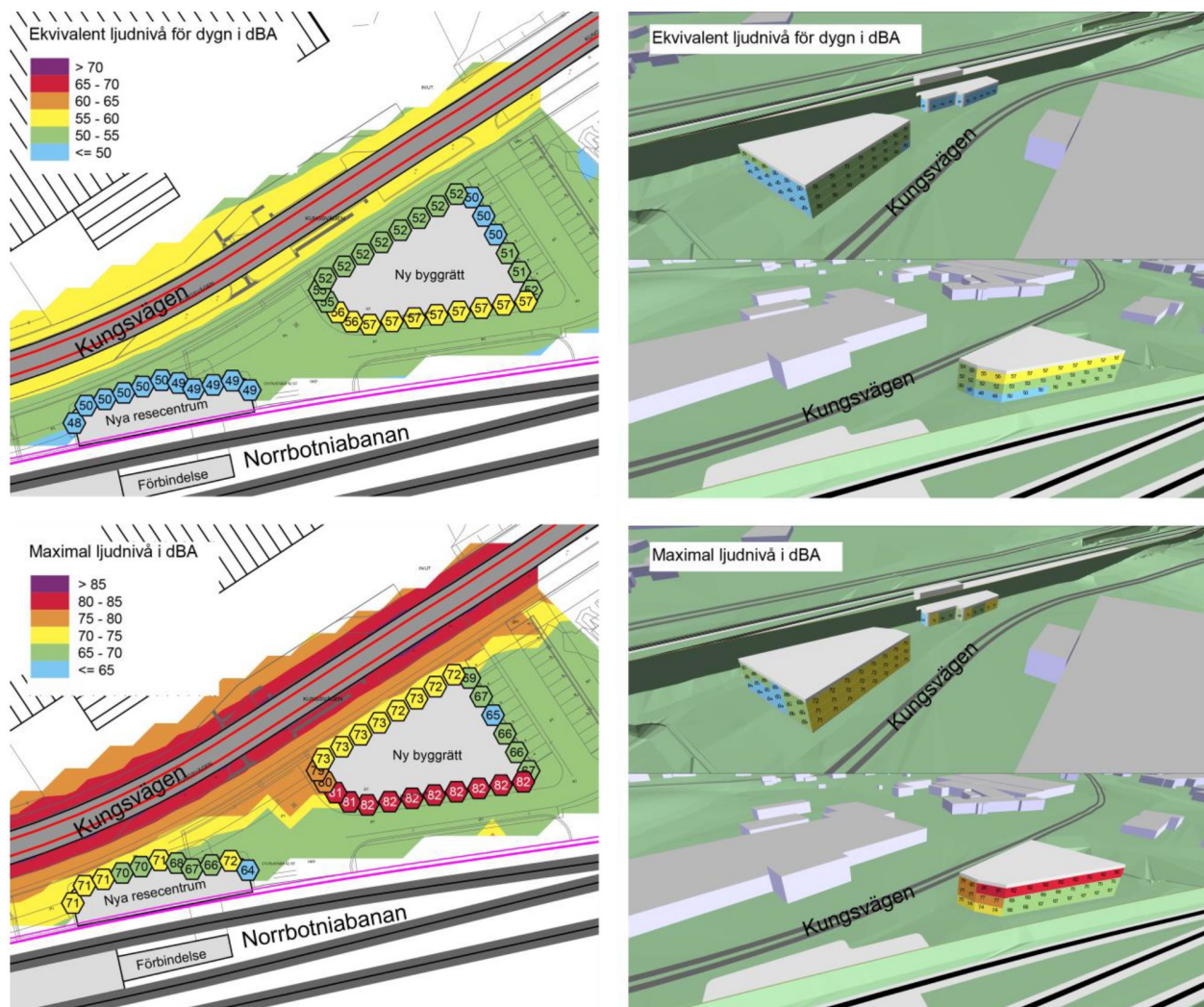
Utredningen har även studerat hur ljudbilden blir med och utan centrumbyggnaden då denna planeras byggas i en senare etapp. För scenariot med både resecentrum och centrumbyggnad (sammanslagen bullernivå från spår och vägtrafik) beräknas den högsta dygnsekvivalenta ljudnivån vid fasad bli 50 dBA för resecentrum respektive 57 dBA för centrumbyggnaden. Den högsta maximala ljudnivån (dag/kväll) beräknas bli 72 dBA för resecentrum respektive 82 dBA för centrumbyggnaden. I ett scenario med enbart resecentrum (sammanslagna bullerkällor) beräknas den högsta dygnsekvivalenta ljudnivån vid fasad bli 50 dBA respektive 71 dBA maximal ljudnivå (dag/kväll). Att centrumbyggnaden byggs i ett senare skede innebär således ingen större påverkan i ljudnivå för resecentrumet.

Ljudnivåer vid fasad blir lägre för resecentrumbyggnaden i jämförelse med centrumbyggnaden eftersom den byggnaden är lägre och är belägen precis intill en bullerskyddsskärm/stödmur vilket gör att den skärmas av buller från Norrbotniabanan. Centrumbyggnaden planeras att bli högre och är belägen längre ifrån bullerskyddsskärmen/stödmuren vilket gör att bullret från Norrbotniabanan blir högre.

Då det inte finns riktvärden för utomhusbuller för resecentrum eller centrumverksamhet har möjligheten till att uppnå ljudkrav för inomhusbuller varit dimensionerande för detaljplanen.

För verksamheterna kontor, hotell och restaurang regleras ljudnivån inomhus genom Boverkets byggregler, så avsnitt *Buller* under *Planeringsförutsättningar*. Bedömningen har gjorts att trafikbullernivåerna i planområdet är såpass låga att ljudkraven för trafikbuller inomhus för kontor, hotell och restaurang kan uppfyllas i centrumbyggnaden med lämpligt val av fönster, fasad och uteluftsdon. Bullerutredningen rekommenderar att detta detaljstuderas i projekteringen samt att detaljplanen inte anger några materialval för centrumbyggnaden. Detta för att skapa möjlighet till olika konstruktioner beroende på vilka verksamheter det blir i byggrätten.

Med detta som utgångspunkt bedöms inte ett genomförande av detaljplanen innebära att ljudkrav för inomhusbuller överskrids varav bullerdämpande åtgärder inte har vidtagits.

Figur 48: Figurerna redovisar den sammanlagda bullernivån från spår och vägtrafik, prognosår 2045. Källa: Structor.

Vibrationer och stomljud

Utifrån Trafikverkets mätningar samt markförutsättningarna inom planområdet har bedömningen gjorts i planens bullerutredning (Structor, 2024) att vibrationsnivån sannolikt kan komma att överstiga 0,4 mm/s RMS vägd vibrationsnivå i de planerade byggnaderna, eftersom de kommer att vara belägna så pass nära spåret. Vibrationer och stomljud kan

därav behöva tas i beaktan vid val av grundläggningsmetod för de planerade byggnaderna, för att inte riskera att lokalerna kommer att utsättas för störande nivåer från Norrbotniabanan.

Bullerutredningen bedömer däremot att inga åtgärder behöver vidtas i detaljplanen men rekommenderar att detta detaljstuderas i projekteringen. Några särskilda åtgärder har därmed inte tagits i detaljplanen.

Ljusförhållanden

Detaljplanen innebär att två byggnader uppförs inom området för resecentrum. Utöver detta planeras upplyst torg, cykelväg samt parkering. Byggnaderna som detaljplaner medger bedöms ej skugga närliggande fastigheter. Belysning från byggnader, torg, cykelväg och parkering bedöms ej medföra negativ påverkan på närliggande fastigheter.

Strålkastare eller annan belysning kopplad till järnvägen har behandlats inom ramen för järnvägsplanen.

Insyn och siktlinjer

Genom att reglera högsta totalhöjd samt placering av byggnader säkerställer detaljplanen siktlinjer mellan tågplattformen och busshållplatsen vid Kungsvägen. **[Prickmark]** mellan centrumbyggnaden och cykelvägen säkerställer även fri sikt för cyklister som passerar runt byggnaden.

Förorenad mark och vatten

Ett genomförande av detaljplanen och järnvägsplanen innebär att befintlig drivmedelsstation i väster måste avlägsnas. I samband med detta planeras en slutgiltig markmiljöundersökning för att kartlägga dom områden som ej kan provtas medan drivmedelstationen är i drift.

Området planeras sedan saneras i den omfattning som krävs för att marken ska vara lämplig för bebyggelse av resecentrum, dvs mindre känslig markanvändning. Markundersökningen samt eventuell efterföljande saneringen säkerställs med planbestämmelsen **[a4]** *Startbesked får inte ges för nybyggnation förrän halterna i marken understiger Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning. Överskrids riktvärdena krävs sanering innan startbesked kan ges.* En saneringsanmälan ska göras till tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetet med en efterbehandlingsåtgärd i ett förorenat område startar.

Detaljplanen krävställer ingen provtagning och eventuell sanering för resterade delar av planområdet då det utifrån utförda analyser inte finns indikationer på en oacceptabel nivå av föroreningar utifrån den planerade markanvändningen. Om okända markföroreningar påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet omedelbart avbrytas. Den som leder arbetet ska skyndsamt anmäla förhållandet till kommunen enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet.

Ett genomförande av detaljplanen innebär även anläggandet av gång- och cykelbron över Sävarån. I *Miljökonsekvensbeskrivning - Anläggande av ny järnväg: Bro över Sävarån* (Sweco, 2024b) görs bedömningen att broanläggningen inte kommer medföra någon betydande risk för spridning av föroreningar eftersom genomförda undersökningar visar på halter under

Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning. Massor som uppkommer inom aktuellt område bedöms enligt Trafikverkets miljökriterier kunna återanvändas till exempelvis vägar och bullervallar.

Följande skyddsåtgärder planeras vidtas för markmiljön:

- Uppställnings- och serviceplatser för maskiner samt etableringsytor och upplagsytor bör anordnas på ett avstånd av 50 meter eller mer från vattendragen.
- Vattnet från schaktgrop får inte rinna direkt till ån utan sedimentering.

Radon

Eftersom planområdet ligger inom ett område som är karterat som normalriskområde krävs ett radonskyddat utförande. I samband med bygglovgivning fastställs grundläggningsmetod för att säkerställa att radonhalten i den färdiga byggnaden inte blir för hög.

Risk för översvämning

Detaljplanen säkerställer med bestämmelser som reglerar höjdsättning av byggnader samt omgivande mark att planområdet ej översvämmas. Se avsnitt *Dagvattenhantering vid skyfall*.

Risk för ras, skred och erosion

För att säkerställa markens stabilitet kommer erosionsskydd krävas i anslutning till Öxbäcken samt Sävarån.

Inom naturmarken vid Öxbäcken möjliggör detaljplanen för erosionsskydd i anslutning till Kungsvägen samt parkeringen med bestämmelsen **[erosionsskydd]**. Erosionsskyddets ytliga lager ska utformas för att underlätta för återetablering av flerskiktad lövskogsvegetation.

Vid Sävarån möjliggörs erosionsskydd inom område planlagd som **[GATA₁]**.

Genomförandefrågor

Under detta avsnitt redovisas de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för att detaljplanen ska kunna genomföras på ett samordnat och ändamålsenligt sätt. Även konsekvenserna av dessa åtgärder redovisas.

Organisatoriska frågor

Tidplan

Tidplanen för planområdets byggnation är samordnad med Trafikverkets tidplan för Norrbottenbanan med ett färdigställande först 2030. Planområdet kommer byggas i etapper där resecentrumet planeras vara färdigt 2032. Centrumbyggnaden kommer byggas i en senare etapp.

Målsättningen är att detaljplanen ska antas kvartal 4, 2025. Den preliminära tidplanen baseras på att inga större förändringar sker under planprocessen och att detaljplanen inte överklagas. Vid ett överklagande kan tidpunkten för detaljplanens laga kraft förskjutas upp till två år framåt i tiden, vilket medför motsvarande förskjutning av genomförandet.

Genomförandetid

Genomförandetiden är tio år från den dag planen får laga kraft. Detta på grund av att planområdet planeras byggas ut i etapper samt samordnas med anläggande av järnvägen.

En detaljplan får enligt 4 kap. 39 § plan- och bygglagen (2010:900) inte ersättas, ändras eller upphävas före genomförandetidens utgång om någon fastighetsägare som berörs motsätter sig det. Undantag kan göras om det behövs en ny detaljplan på grund av nya förhållanden av stor allmän vikt som inte har kunnat förutses vid den ursprungliga planläggningen. Undantag kan även ges för införande av bestämmelser om fastighetsindelning eller vissa rättigheter (exempelvis servitut). Om planen ersätts, ändras eller upphävs under genomförandetiden kan berörda fastighetsägare ha rätt till ersättning av kommunen.

Under genomförandetiden har fastighetsägare en garanterad byggrätt i enlighet med detaljplanen. Efter genomförandetidens utgång kan kommunen ändra eller upphäva detaljplanen utan att fastighetsägare får någon ersättning för byggrätt som inte kan utnyttjas. I övrigt ligger detaljplanen fast och fortsätter gälla till dess att den ersätts, ändras eller upphävs.

Avtal

För att säkra detaljplanens genomförande kan flertalet avtal behövas. Exempelvis avtal om rättigheter, avtal om vatten och avlopp, avtal om markförvärv och optioner och eller liknande avtal/beslut.

Planavtal

Två planavtal har skrivits för ärende. Ett mellan Infrastruktur i Umeå AB (INAB) och Umeå kommun, Detaljplanering 2023-05-04, det andra mellan Mark och exploatering, Umeå kommun och Fysisk planering, Umeå kommun 2023-05-04. Avtalen syftar till att reglera kostnader för arbetet med att upprätta denna detaljplan.

Exploateringsavtal

Umeå kommun avser inte att teckna exploateringsavtal.

Markanvisningsavtal

Anvisning av mark för bebyggelse sker i enlighet med Umeå kommuns markanvisningspolicy. En markanvisning ger en aktör ensamrätt att under en bestämd tid och under vissa förutsättningar planera och projektera för ny bebyggelse på kommunens mark.

Vilka verksamheter som kommer etablera sig i området är inte klart. Kommunen avser dock att teckna markanvisningsavtal i samband med försäljning av marken. I anvisningen planerar kommunen att ställa krav på utformning av bebyggelse för att säkerställa en god arkitektur.

Anvisning sker i enlighet med kommunens riktlinjer och policy för markanvisning.

Huvudmannaskap

Huvudmannaskap för allmän plats

Alla allmänna platser ska ha en huvudman. Huvudmannen för de allmänna platserna är ansvarig för att ställa i ordning och förvalta de allmänna platserna, till exempel för att bygga ut och sköta gator. När kommunen är huvudman för allmänna platserna ska kommunen, efter hand som bebyggelsen färdigställs enligt detaljplanen, ordna de allmänna platserna så att de kan användas för avsett ändamål i enlighet med planen. Om kommunen anser att allmänhetens tillträde till platsen är viktig bör kommunen planlägga med kommunalt huvudmannaskap.

Om det finns särskilda skäl kan kommunen med en planbestämmelse reglera att huvudmannaskapet för de allmänna platserna ska vara enskilt. Kommunen behöver dock motivera varför huvudmannaskapet ska vara enskilt. Vid enskilt huvudmannaskap åligger ansvaret för allmän plats på fastighetsägarna gemensamt.

Kommunen är huvudman för allmän plats inom planområdet. Kommunen ansvarar för utbyggnad och drift av allmän plats. Respektive fastighetsägare svarar för alla åtgärder inom kvartersmark.

Huvudmannaskap för vatten, avlopp och dagvatten

Det finns olika typer av kombinationer/scenarion beroende på vilka delar som är kommunala respektive enskilda. Det är inte alltid ansvarig för utbyggnad som ansvarar för drift.

En mindre del av planområdet ingår i kommunalt verksamhetsområde för dricks-, spill- och dagvatten. Beslut om att utöka verksamhetsområdet för dricksvatten, spillvatten, dagvatten (gata) samt dagvatten (fastighet) fattas av Kommunfullmäktige i samband med antagande av detaljplanen.

Fastighetsrättsliga frågor

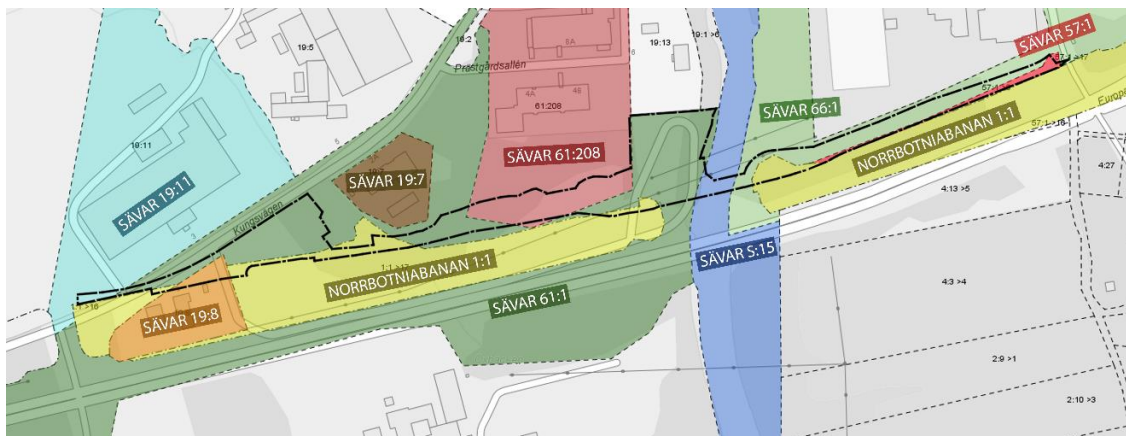
Fastighetsbildning

Detaljplanen medför att nya fastigheter bildas för resecentrum, parkering och centrumbyggnad.

För mark utlagd som allmän platsmark med kommunalt huvudmannaskap gäller att kommunen har en ovillkorlig rätt att lösa in marken. Samtidigt gäller också en ovillkorlig skyldighet för kommunen att lösa in marken på fastighetsägarens begäran. Ersättning utgår för marken vid inlösen i enlighet med expropriationslagen.

I övrigt gäller att fastighetsbildningen behöver följa detaljplanens regleringar.

Fastighetsbildning sker efter ansökan om lantmäteriförrättning. För mark utlagd som allmän platsmark, som löses in av kommunen, ansvarar kommunen för att ansöka om fastighetsbildning samt bekosta denna. För övrigt ansvarar exploatören för att ansöka om fastighetsbildning samt bekosta förrättning. Ansökan inlämnas till Umeå kommun, Lantmäterimyndigheten.

Figur 49: Figuren redovisar befintliga fastigheter som påverkas av detaljplanen.

Nedan redovisas av berörda fastigheter och konsekvenser för dessa

Fastighet	Förändringar och konsekvenser
Sävar 61:1	Fastigheten avstyckas till en fastighet för Resecentrum och parkering (kvartersmark), en fastighet för centrumbyggnad (kvartersmark)
Sävar 19:8	Delar av fastighet övergår till fastighet för resecentrum och parkering (kvartersmark)
Norrbotniabanan 1:1	Delar av fastighet övergår till fastighet för resecentrum och parkering (kvartersmark), Sävar 61:1 samt Sävar 66:1
Sävar 19:11	Delar av fastigheten övergår till Sävar 61:1
Sävar 19:7	Delar av fastigheten övergår till Sävar 61:1
Sävar 61:208	Delar av fastigheten övergår till Sävar 61:1
Sävar 57:1	Fastigheten övergår till Sävar 66:1
Sävar S:15	Fastigheten övergår till Sävar 66:1

Servitut

Servitut är en rätt för ägaren av en fastighet att på ett visst bestämt sätt använda del av en annan fastighet till ett visst syfte (rättigheten är kopplat till fastigheten och inte person). Det kan till exempel röra sig om rätten att ta väg eller nyttja en brunn på annans fastighet. Det finns två typer av servitut, officialservitut och avtalsservitut beskrivna nedan.

Genomförandet av detaljplanen kan medföra att servitut bildas för gång- och cykelbron över Sävarån. Det kan även bli aktuellt att säkerställa gemensamt passageutrymme i byggnaden för resecentrum, genom servitut eller annan rättighet. Vidare kan ett servitut behöva bildas till förmån för Trafikverket för att säkerställa tillgång till parkering från gång- och cykelvägen (GATA₁).

Officialservitut

Ett officialservitut bildas eller upphävs genom lantmäteriförrättning, efter ansökan och prövning. Servitutet redovisas i fastighetsregistret och är knutet till fastigheten och gäller oavsett vem som äger den. Bildandet av officialservitut bekostas i huvudregel av sökanden. Officialservitut gäller för all framtid till det upphävs av Lantmäterimyndigheten efter ansökan och prövning.

Totalt finns sju officialservitut inom planområdet, listade nedan.

- 2480K-2024/57.12 - trädsäkring till förmån för Norrbotniabanan 1:1
- 2480K-2024/57.22 - vattenavledning till förmån för Norrbotniabanan 1:1
- 2480K-2024/57.23 - väg till förmån för Norrbotniabanan 1:1
- 2480K-2024/56.28 - väg till förmån för Norrbotniabanan 1:1
- 2480K-2024/57.25 - vattenavledning till förmån för Norrbotniabanan 1:1
- 2480K-2024/57.28 - vattenavledning till förmån för Norrbotniabanan 1:1
- 2480K-2024/56.34 - vattenavledning till förmån för Norrbotniabanan 1:1

Detaljplanen bedöms inte påverka dessa officialservitut.

Avtalsservitut

Ett avtalsservitut bildas genom avtal mellan berörda fastighetsägare. Avtalet måste innehålla vissa moment som framgår av jordabalken. Servitutet gäller tills vidare om inte annat har överenskommits. Ett avtalsservitut kan skrivas in i fastighetsregistret. Inskrivning sker genom en skriftlig ansökan till Fastighetsinskrivningen.

Totalt berörs 2 avtalsservitut av detaljplanen, listade nedan.

- D202400157228:1.1 - VAKINS avloppsanläggning till förmån för Pålböletomen 8:2
- D201700341562:1.1 - Umeå energis kraftkabel till förmån för Laxen 31

Ett genomförande av detaljplanen kan innebära en påverkan på rättigheterna. Exploatören står eventuella kostnader som kan uppstå till följd av detta.

Gemensamhetsanläggning

En gemensamhetsanläggning är en anläggning som ägs och tas hand om av flera fastigheter ihop, exempelvis vägar, bryggor eller lekplatser. Kravet för att bilda en gemensamhetsanläggning är att den ska tillgodose ett gemensamt behov hos flera fastigheter.

En gemensamhetsanläggning redovisas i fastighetsregistret och har en egen registerbeteckning, till exempel Umeå ga:1. En gemensamhetsanläggning inrättas, ändras eller upphävs i en lantmäteriförrättning.

Fastigheter äger del i gemensamhetsanläggningen genom andelstal som bestäms i lantmäteriförrättning. Det innebär att fastigheter som äger det i gemensamhetsanläggningen har ett juridiskt och ekonomiskt ansvar för gemensamhetsanläggningen. Ägandeskapet och driften av gemensamhetsanläggningen kan skötas genom en samfällighetsförening.

Gemensamhetsanläggningar kan till exempel bildas för följande gemensamma ändamål:

- Enskilda vägar
- Parkeringsplatser eller garage
- Vatten- och avloppsanläggningar
- Grönytor
- Lekplatser
- Bryggor
- Badplatser
- Bredband för data och TV
- Trapphus och hissar

Detaljplanen innebär att en gemensamhetsanläggning kan komma att bildas för ytan planlagt som parkering. Nybildade fastigheter som nyttjar parkeringen behöver då bli delägare i gemensamhetsanläggningen.

Ledningsrätter

Ledningsrätt är en servitutsliknande rättighet att använda någon annans mark för ledningsändamål. Markområde för ledningsrätt kan enbart upplåtas för ledningstyper som anges i Ledningsrättslagen (1973:1144) med tillbehör för ledningens funktion. Exempelvis tillåter ledningsrättslagen att ledningsrätt bildas för ledningstyper såsom vatten och avlopp, data och telekommunikationsledningar.

Ledningsrätt kan endast inrättas av lantmäterimyndigheten. Ledningsrätt gäller för all framtid eller tills den upphävs av Lantmäterimyndigheten efter ansökan och prövning. Vid bildande och upphävande kan det bli aktuellt med ersättning som bestäms i lantmäteriförrättningen.

Totalt finns sju ledningsrätter inom planområdet, listade nedan.

- 2480K-12/118.15 - starkströmsledning till förmån för Umeå Energi Elnät AB
- 24-F1980-781.3 - starkströmsledning till förmån för Sävar belysningsförening samt vatten och avloppsledningar till förmån för Umeå kommun
- 2480K-12/118.13 - starkströmsledning till förmån för Umeå Energi Elnät AB
- 2409-92/7.1 - teleledning till förmån för Televerket
- 2480K-12/118.12 - starkströmsledning till förmån för Umeå Energi Elnät AB
- 2480-93/68.2 - teleledning till förmån för Telia Company AB
- 24-F1983-154.1 - teleledning till förmån för Televerket

Ett genomförande av detaljplanen kan innebära en ledningsflytt eller ett ombildande av rättigheterna. En ledningsflytt till följd av detaljplanen bekostas av exploitören.

Angränsande järnvägsplan innebär även nya ledningsdragningar. Beslut kring omdragningar och flytt av ledningar sker i ett förvaltnings- och bolagsöverskridande forum för ledningsflytt för Dåva-Gryssjön, samt vid detaljprojektering och byggnation.

Fastighetsindelningsbestämmelser

Fastighetsindelningsbestämmelser används i det fall då placering och utbredning av fastighetsgränser, servitut, ledningsrätter, gemensamhetsanläggning eller markreservat behöver fastställas i detaljplanen. När bestämmelser om fastighetsindelning införs i en detaljplan måste planprocessen också innefatta prövning av vissa grundläggande krav som ställs i fastighetsbildningslagen (1970:988), FBL anläggningslagen (1973:1149) och ledningsrättslagen (1973:1144). Detta eftersom Fastighetsindelningsbestämmelser styr den exakta utbredningen och placeringen av fastighetsgränser, markreservat, servitut, ledningsrätter och gemensamhetsanläggningar i efterföljande lantmäteriförrättningar

I tidigare lagstiftning skapades fastighetsindelningsbestämmelser genom tomtindelningar (byggnadslagen 1947:763) och som fastighetsplaner (äldre plan- och bygglag 1987:10). I äldre stads- och byggnadsplaner (detaljplaner) gäller fastighetsindelningsbestämmelser i form av tomtindelningar och fastighetsplaner.

Kommunen bedömer att inga fastighetsindelningsbestämmelser behövs för att detaljplanen ska kunna genomföras. Om behov skulle uppstå kan fastighetsindelningsbestämmelser införas under planens genomförandetid genom ändring av detaljplanen.

Övriga fastighetsrättsliga konsekvenser

Då planområdet ligger nära järnvägen kommer delar av gång- och cykelvägen, [GATA₁], att anläggas ovanpå järnvägens fundament. Detaljplanen säkerställer att denna gång- och cykelväg får underbyggas med anläggningar som tillhör järnvägen. För att skydda Trafikverkets tillgång till järnvägens fundament, och säkerställa att inga obehöriga ingrepp (som grävningar eller ledningsdragningar) kan göras där fundamenten finns, planeras en lantmäteriförrättning. Denna förrättning syftar till att formellt reglera Trafikverkets ägande.

Tekniska frågor

Tekniska åtgärder

Detaljplanen innebär anläggande av ny gång och cykelväg med tillhörande gång- och cykelbro.

Behov av ytterligare utredningar eller tillstånd

Inför exploatering kommer särskilda utredningar eller tillstånd att krävas, till exempel detaljerad projektering av gång- och cykelväg samt gång- och cykelbro, tillstånd för vattenverksamhet, tillstånd för intrång i Natura 2000-område.

Ekonomiska frågor

Umeå kommun och Trafikverket upprättar separata avtal för respektive parts åtaganden kopplade till Norrbotniabanans genomförande. Kostnadsfördelning och ansvar kopplade till detaljplanens genomförande preciseras i dessa avtal.

Kommunen ansvarar för och bekostar ändring eller upphävande av gällande detaljplaner såväl som framtagande av ny detaljplan, så att järnvägsplanen kan fastställas utan att den strider mot någon plan eller bestämmelse.

Trafikverket anlägger Sävar station och kommunen svarar för och bekostar utförande av kommunala anläggningar som ska anslutas till stationsområdet, som stationshus, parkeringar, planteringar, m.m.

För projektering av gång- och cykelbron över Sävarån finns ett separat avtal tecknat som avser kostnadsfördelning mellan Umeå kommun och Trafikverket. Kommunen svarar för att bekosta en ny gång- och cykelbro som kommer ägas i sin helhet av kommunen.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Exploateringen ger konsekvenser för den kommunala ekonomin. Detaljplanen innebär ökade kostnader för kommunen med nya allmänna anläggningar med kommunalt huvudmannaskap som ökar driftskostnaderna, exempelvis för snöröjning och parkskötsel.

Som ensam markägare svarar kommunen för exploateringskostnaderna kopplade till kommunal infrastruktur. Exploateringen finansieras av den kommunala budgeten och därmed skattekollektivet.

Kommunen kommer att sälja mark avsedd för verksamheter men intäkterna kommer inte kompensera för kommunens kostnader för iordningsställande av mark och allmänna anläggningar.

En sammanfattning av delarna i exploateringen är:

- Lokalgator och gång- och cykelvägar
- Ett resecentrum
- Ett torg
- Busshållplatser
- Parkeringar
- Mark- och dagvattenåtgärder

Utöver detta får kommunens driftbudget ökade kostnader för skötsel och underhåll av torget samt gång- och cykelvägen.

Sammanfattningsvis bedöms exploateringen att generera ett ekonomiskt underskott. Som del i projektet av Norrbotniabanan överväger dock behov och nytta dom ofinansierade kostnaderna. Sävar kommer i och med dessa investeringar att ha eget resecentrum och tågförbindelse in och ut ur orten som ger andra vinster och möjligheter för invånarna och Umeåregionen i stort. Detaljplanen bedöms därför som genomförbar.

Ekonomiska konsekvenser för övriga berörda

Detaljplanen innebär ökade kostnader för kommunens bolag Umeå energi i form av investeringar i elnätet samt ökade drift- och underhållskostnader.

För det kommunala bolaget VAKIN innebär detaljplanen enbart ökade kostnader i drift och underhåll. Intäkter tas ut i enlighet med då gällande VA-taxa.

Ett genomförande av detaljplanen föranleder även exploateringskostnader för det kommunala bolaget INAB som åläggs finansiera byggnationen av Resecentrumet samt iordningsställande av marken runtom.

Planavgift

Kostnaden för framtagande av en ny detaljplan eller ändring av befintlig detaljplan beräknas enligt Umeå kommuns taxa för Byggnadsnämndens verksamheter. Denna taxa baseras på Sveriges kommuner och regioners rekommendationer och revideras årligen i januari.

Planavgift regleras i ett särskilt planavtal och betalas av exploatören under planprocessens gång.

Ersättning och inlösen

Om mark enligt en detaljplan ska användas för en allmän plats som kommunen är huvudman för, är kommunen skyldig att på fastighetsägarens begäran lösa in marken.

I en detaljplan får kommunen bestämma markreservat för sådana trafik- och väganläggningar, energianläggningar, anordningar för elektroniska kommunikationsnät och ledningar som behövs för allmänna ändamål. Kommunen får även bestämma markreservat för gemensamhetsanläggningar. Om markreservatet avser en allmän ledning, en allmän trafikanläggning eller en trafikanläggning som är gemensam för flera fastigheter är den som ska vara huvudman för anläggningen skyldig att på fastighetsägarens begäran förvärva nyttjanderätt eller annan särskild rätt i den omfattning som behövs för ändamålet.

Detaljplanen omfattar delar av fastighet 61:208 som ägs av Region Västerbotten, del av fastigheten Norrbotniabanan 1:1 som ägs av Trafikverket, samt den privata fastigheten Sävar 57:1. Marken planläggs för kommunal gång- och cykelväg varav kommunen är skyldig att lösa in marken.

Upplysningar

Plankartan utgör själva Detaljplanen, dess bestämmelser är juridiskt bindande enligt plan- och bygglagen (2010:900) och fungerar som ett skriftligt och visuellt avtal över hur marken får användas eller bebyggas. Detaljplanen utreder ansvarsfrågan för olika byggnationer och gemensamma anläggningar som avlopp och gator. Detaljplanen utreder också flera frågor som behöver lösas i ett sammanhang för att göra den nya mark- eller vattenanvändningen lämplig och hållbar över tid. Detaljplanen är därför styrande vid bygglovsprövning.

Plankartan har tagits fram i AutoCAD **2022** med FocusDetaljplan **2022** och **"BFS_2022_11_01_Bestämmelsekatalog.xml."**

Planbeskrivningen är ett vägledande och förtydligande dokument till hur detaljplanen ska förstås genomföras och beskriver hur olika frågor eller förutsättningar har hanterats. Bilaga till planbeskrivningen redovisar sammanställning av planbestämmelser med motivering och lagstöd i tabellform.

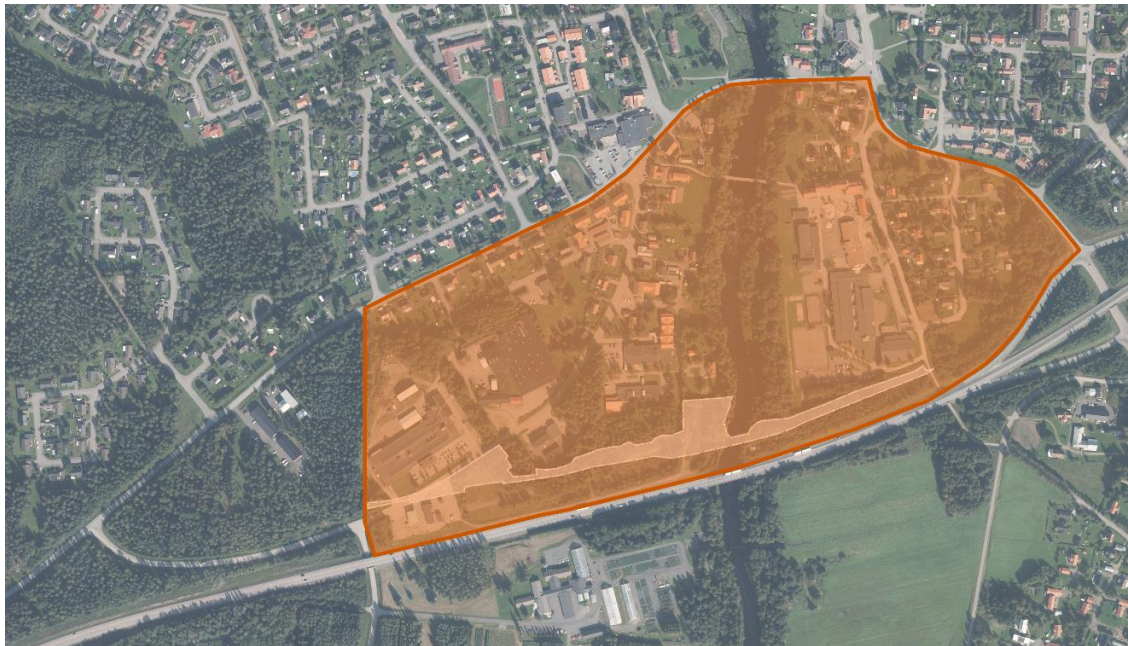
Grundkartan är ett underlag för detaljplanearbetet som redovisar topografi och fastighetsförhållanden inom planområdet och dess närmaste omgivning.

Fastighetsförteckningen utgör kommunens bedömning av vilka som ingår i samrådskretsen. Därför anger fastighetsförteckningen vilka fastigheter, fastighetsägare och andra rättighetsinnehavare som berörs av planförslaget. Fastighetsförteckningen måste samordnas med grundkartan för att båda dokumenten ska redovisa samma uppdaterade fastighetsinformation. Under detaljplaneprocessen används fastighetsförteckningen som en adresslista för att skicka ut underrättelse om när planförslaget är på samråd eller granskning.

Samrådskrets

Detaljplanens samrådskrets består av närliggande fastighetsägare, rättighetsinnehavare, närboende och lokalhyresgäster som bedöms beröras direkt av ett genomförande av detaljplanen. Detaljplanens samrådskrets består av närliggande fastighetsägare samt andra som bedöms beröras direkt av ett genomförande av detaljplanen. Samrådskretsens storlek har anpassats utifrån att detaljplanen bedöms ha ett allmänt intresse inom Sävar samt har stöd i gällande översiktsplan och inte medför betydande miljöpåverkan.

Under planprocessens gång blir fastighetsägare och andra rättighetsägare som bedöms ingå i samrådskretsen underrättade genom brevutskick inför samråd och granskning. Endast de som lämnat synpunkter under samråd och granskning vars synpunkter inte blivit tillgodosedda blir underrättade om antagande.

Figur 50: Illustrationen redovisar detaljplanens samrådskrets.

Medverkande

Deltagande kommunala verksamheter

- Detaljplanering
- Fastighet
- Fritid
- Gator och parker
- Kommunala lantmäterimyndigheten
- Mark och exploatering
- Miljö- och hälsoskydd
- Umeåregionens brandförsvär

Deltagande kommunala bolag

- Umeå Energi AB
- Vatten och avfalls kompetens i norr AB (VAKIN)
- Infrastruktur i Umeå AB (INAB)

Källor

Fotografier: Umeå kommun, om inte annat anges

Ortofoton: Lantmäteriet, om inte annat anges

Kartor och illustrationer: Umeå kommun, om inte annat anges

Bilaga

Planbestämmelser med lagstöd

Planbestämmelse	Motivering	Lagstöd
Användningsbestämmelser för allmän plats		
GATA	Användningen möjliggör för anordnande av Kungsvägen. Syfte med bestämmelsen är att säkerställa Kungsvägens dragning. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 5 §§ PBL genom att främja en långsiktigt hållbar samhällsstruktur, samt säker och tillgänglig infrastruktur för gående och cyklister. Bestämmelsen har stöd i detaljplanens syfte att skapa goda förutsättningar för resenärers tillgång till stationen. Den bidrar även till översiktsplanens mål om trygga kopplingar till och från framtida resecentrum.	4 kap. 5 § PBL
(GATA)	Avgränsad vertikalt nedåt till +2 meter över angivet nollplan Bestämmelsen möjliggör en gång- och cykelväg över Sävarån och är avgränsad vertikalt för att säkerställa vattendragets funktion. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 6 §§ PBL genom att beakta både en hållbar samhällsstruktur och skydd av natur- och vattenmiljö. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att möjliggöra en ny gång- och cykelväg över Sävarån samt att skydda vattenområdet i planområdet.	4 kap. 5 § PBL

GATA₁	Gata som får underbyggas med anläggning tillhörande järnväg Användningen möjliggör för anordnande av en ny gång- och cykelväg av en ny gång- och cykelväg i området. Användningen möjliggör även att cykelvägen kan passera över Norrbotniabanans järnvägsfundament. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för en koppling mellan resecentrum och Kungsvägen i väster och Sävar skola i öster, att möjliggöra för att vägen kan utnyttjas av servicefordon samt säkerställa järnvägsfundamenten. Regleringen tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 § PBL genom att skapa en funktionell och långsiktigt hållbar samhällsstruktur samt samordna bebyggelse och infrastruktur. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att både möjliggöra en ny gång- och cykelväg och att säkerställa mark för Norrbotniabanans fundament.	4 kap. 5 § PBL
NATUR	Användningen NATUR bekräftar befintligt naturområde och säkerställer dess funktion som grönstruktur inom planområdet. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 6 §§ PBL genom att beakta grönområden i samhällsplaneringen och skydda naturvärden. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att skydda och bevara befintlig naturmark.	4 kap. 5 § PBL

TORG	Syftet med användningen är att säkerställa en platsbildning mellan resecentrum och centrumbyggnad. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 § PBL genom att skapa en långsiktigt hållbar samhällsstruktur med mötesplatser och tydlig stadsbild. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att skapa ett levande stationsområde och säkerställa en tydlig platsbildning genom ett centralt torg.	4 kap. 5 § PBL
Användningsbestämmelser för kvartersmark		
C	Centrum Område avsatt för uppförande av centrumbyggnad. Bestämmelsen syftar till att möjliggöra för verksamhetsyta inom planområdet. Bestämmelsen bidrar till översiktsplanens mål om en funktionsintegrerad stadsmiljö. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 § PBL genom att främja en långsiktigt hållbar samhällsstruktur och tillgång till service. Bestämmelsen har direkt stöd i planens syfte att skapa ett levande och tillgängligt stationsområde genom en centrumbyggnad som tillför service, funktioner och närvaro till platsen.	4 kap. 5 § PBL

P	Parkering Område avsatt för parkeringsyta. Bestämmelsen syftar till att möjliggöra för parkering inom planområdet för tågresenärer. Bestämmelsen möjliggör för personer som ej har möjlighet att gå, cykla eller ta buss till tågstationen att färdas dit med bil, parkera och sedan fortsätta resan med tåg. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 5 §§ PBL genom att bidra till en funktionell samhällsstruktur och tillgängliga kommunikationsanläggningar. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att underlätta resenärers tillgång till stationen med bil genom att planlägga en yta för parkering.	4 kap. 5 § PBL
T₁	Resecentrum Område avsatt för uppförande av resecentrum. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för ett resecentrum i anslutning till Norrbottenbanans planerade hållplats. Bestämmelsen bidrar till översiktsplanens mål om ett stationsläge i Sävar. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 5 §§ PBL genom att skapa en hållbar samhällsstruktur och god tillgänglighet till kollektivtrafik. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till den nya järnvägsstationen i Sävar.	4 kap. 5 § PBL

Användningsbestämmelser för vattenområde		
W	Vattenområde Användningen bekräftar Sävarån. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa Sävaråns vattenfåra. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 6 § PBL genom att skydda natur- och vattenmiljöer vid samhällsplanering. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att planlägga delar av Sävarån i skyddande syfte.	4 kap. 5 § PBL
(W)	Vattenområde. Avgränsad vertikalt uppåt till +2 meter över angivet nollplan Användningen bekräftar Sävarån. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa Sävaråns vattenfåra. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 6 § PBL genom att skydda natur- och vattenmiljöer vid samhällsplanering. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att planlägga delar av Sävarån i skyddande syfte.	4 kap. 5 § PBL
Egenskapsbestämmelser för allmän plats		
a₁	Strandskyddet är upphävt Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för att markområde inom 100 meter från Öxbäcken samt Sävarån kan ianspråkta. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 6 §§ PBL genom att skapa en hållbar samhällsstruktur samtidigt som förutsättningar ges för att utveckla resecentrumområdet. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att säkerställa markens lämplighet för bebyggelse av resecentrum och dess funktioner.	4 kap. 17 § PBL

(az)	Strandskyddet är upphävt. Avgränsad vertikalt nedåt till +2 meter över angivet nollplan Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för att markområde ianspråktas för anläggande av en gång- och cykelbro. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 6 §§ PBL genom att främja hållbara transporter. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att möjliggöra en gång- och cykelväg över Sävarån.	4 kap. 17 § PBL
erosionsskydd	Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för uppförande av erosionsskydd inom markområde i anslutning till Öxbäcken. Bestämmelsen säkerställer att markstabilitet kan uppnås för Kungsvägen samt resecentrumområdet. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 5 och 6 §§ PBL genom att främja en god teknisk försörjning och ta hänsyn till naturförhållanden vid bebyggelse. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att att säkerställa markstabilitet.	4 kap. 5 § 2 p. PBL
(bro)	Bro. Avgränsad vertikalt nedåt till +2 meter över angivet nollplan Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att en bro kan byggas över Sävarån för att möjliggöra för en gång och cykelkoppling mellan resecentrum och Kungsvägen i väster och Sävar skola i öster. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 6 §§ PBL genom att stärka hållbar infrastruktur och samtidigt beakta vattenmiljön. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att möjliggöra en gång- och cykelbro över Sävarån.	4 kap. 5 § 2 p. PBL

Egenskapsbestämmelser för kvartersmark		
PRICKMARK	Marken får inte förses med byggnad Syftet med bestämmelsen är att säkerställa 2 meter förgårdsmark så att centrumbyggnaden ej påverkar framkomligheten för Kungsvägen. Bestämmelsen säkerställer även att planerad centrumbyggnad ej påverkar sikt för planerad gång- och cykelväg. Bestämmelsen tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 5 §§ PBL genom att bidra till en trygg och funktionell trafikmiljö. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att skapa ett levande stationsområde i samklang med omgivande miljö och att säkerställa en tydlig platsbildning genom byggnaders placering och utformning.	4 kap. 6 § PBL
h₁	Högsta totalhöjd är 17 meter Syftet med bestämmelsen är att säkerställa centrumbyggnaden ges en höjd som är anpassad till sin omgivning. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 6 § PBL genom att beakta landskapsbild och god helhetsverkan i bebyggelsemiljön. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att skapa en tydlig platsbildning i samklang med omgivande miljö samt att genom centrumbyggnaden stärka stationsområdets identitet.	4 kap. 16 § 1 p. PBL

h₂	Högsta totalhöjd är 6.1 meter. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa resecentrumet ges en höjd som är anpassad till säkerhetsavstånd från järnvägens planerade ledningar. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 5 § PBL genom att främja en god teknisk försörjning och samordning mellan bebyggelse och infrastruktur. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till järnvägen och skapa goda förutsättningar för järnvägens tekniska och funktionella behov.	4 kap. 16 § 1 p. PBL
n	Marken ska höjdsättas så att dagvatten rinner mot anslutningspunkt och/eller Öxbäcken Syftet med bestämmelsen är att säkerställa en god dagvatten- och skyfallshantering. Bestämmelsen tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 5 och 6 §§ PBL genom att beakta tekniska försörjningssystem samt naturförhållanden och risker vid planläggning. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att säkerställa en god dagvattenhantering för området för att undvika påverkan på närliggande vattendrag.	4 kap. 10 § 1 p. PBL

p₁	Byggnad ska placeras med fasad i egenskapsgräns mot Kungsvägen och TORG Bestämmelsen reglerar centrumbyggnadens placering för att säkerställa torgets platsbildning samt att byggnaden relaterar till Kungsvägen samt torget. Detta för att byggnaden ska uppfylla sitt syfte med att bidra till närvaro. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 6 §§ PBL genom att främja en långsiktigt hållbar stadsstruktur och bidra till god stads- och landskapsbild. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att skapa en tydlig platsbildning i samklang med omgivande miljö och att genom centrumbyggnaden tillföra närvaro och aktivitet till stationsområdet.	4 kap. 16 § 1 p. PBL
p₂	Byggnad ska placeras med fasad i planområdesgräns i söder Bestämmelsen reglerar resecentrumets placering för att säkerställa torgets platsbildning samt att inga otrygga miljöer skapas mellan resecentrumet och spåren. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 § PBL genom att skapa en trygg och funktionell samhällsstruktur. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att skapa en tydlig platsbildning och ett stationsområde som är levande och tillgängligt.	4 kap. 16 § 1 p. PBL

j	Utfart får endast anordnas mot Parkering Syftet med bestämmelsen är att reglera att utfart enbart kan anordnas mot planlagd parkering. Detta säkerställer trafiksäkerheten på planerad gång- och cykelväg inom planområdet samt sektionen för Kungsvägen. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 5 § PBL genom att främja trafiksäkerhet och en god teknisk utformning av trafiklösningar. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att skapa en tillgänglig och trygg trafikmiljö i anslutning till resecentrum, där gång- och cykeltrafik prioriteras.	4 kap. 16 § 1 p. PBL
f ₁	Byggnad får som mest vara 3 våningar Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att enbart 3 våningar kan uppföras. Detta är på grund av att begränsat utrymme för parkering samt bullersituationen gör att fler än tre våningar ej är lämpligt på platsen. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 5 och 6 §§ PBL genom att ta hänsyn till både tekniska försörjningsförutsättningar och miljö- och hälsoskydd. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att säkerställa markens lämplighet för bebyggelse samt att skapa ett stationsområde som är anpassat till sina förutsättningar och fungerar väl i relation till omgivningen.	4 kap. 16 § 1 p. PBL

f ₂	Lägsta färdig golvhöjd får inte understiga omgivande mark Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att byggnad inte riskerar översvämning vid skyfall. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 5 och 6 §§ PBL genom att beakta tekniska försörjningslösningar samt risker kopplade till naturförhållanden. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att säkerställa en god dagvattenhantering för området och att undvika negativ påverkan på närliggande vattendrag.	4 kap. 16 § 1 p. PBL
b	Minst en entré ska placeras mot TORG Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att centrumbyggnaden relaterar till torget samt bidrar till en ökad närvaro på torget. En huvudentré i detta läge innebär att ett flöde med människor passerar torget för att nå centrumbyggnaden. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 § PBL genom att bidra till en trygg och långsiktigt hållbar stadsstruktur med levande mötesplatser. Bestämmelsen har direkt stöd i planens syfte att skapa ett levande och tillgängligt stationsområde och säkerställa ett centralt torg i samklang med byggnaders placering.	4 kap. 16 § 1 p. PBL
e	Största byggnadsarea är 500 m². Bestämmelsen reglerar resecentrumets omfattning för att säkerställa ytor för cykelparkering och torg. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 5 §§ PBL genom att skapa en väl avvägd samhällsstruktur och tillgodose behov av goda trafik- och vistelsemiljöer. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att möjliggöra resecentrum i kombination med ett centralt torg och funktionella kopplingar för gång- och cykeltrafik.	4 kap. 16 § 1 p. PBL

a ₄	Startbesked får inte ges för nybyggnation förrän halterna i marken understiger Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning. Överskrids riktvärdena krävs sanering innan startbesked kan ges. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa markens lämplighet för planlagd markanvändning. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 5 § PBL genom att främja hälsa och säkerhet. Bestämmelsen har direkt stöd i planens syfte att säkerställa markens lämplighet för bebyggelse av resecentrum genom att reglera att eventuella föroreningar identifieras och saneras innan byggnation påbörjas.	4 kap. 17 § 1 p. PBL
----------------	---	----------------------

Egenskapsbestämmelser för vattenområde		
(a ₃)	Strandskyddet är upphävt. Avgränsad vertikalt uppåt till +2 meter över angivet nollplan Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för att markområde ianspråktas för anläggande av en gång- och cykelbro. Detta tillgodoser allmänna intressen enligt 2 kap. 3 och 6 §§ PBL genom att främja hållbara transporter. Bestämmelsen har stöd i planens syfte att möjliggöra en gång- och cykelväg över Sävarån.	4 kap. 17 § PBL

2025-05-12

PM-GESTALTNINGSPRINCIPER

DETALJPLAN FÖR SÄVAR 61:1-RESECENTRUM

BAKGRUND

OM SÄVAR

Sävars bebyggelse präglas framför allt av sitt förflutna som storby och brukssamhälle men också av att orten under lång tid var sockencentrum och senare kommuncentrum. Bebyggelsen är centrerad runt Sävarån med den äldsta bebyggelsen, från 1800-talet, närmast ån och den gamla Kustlandsvägen.

Under 1900-talet har det vuxit fram en tätortsmässig bebyggelse kring den gamla landsvägen. Här finns affärs- och bostadsbebyggelse från 1900-talets början och två nyare centrumbildningar på ömse sidor av ån, den ena i korsningen Generalvägen–Kungsvägen och den andra i korsningen Generalvägen–Majorsvägen.

I södra delen av Kungsvägen finns prästgården, vårdcentral samt kommunalförvaltningen.

Av den forna jordbruksbyn finns bara fragment kvar. Några äldre, starkt ombyggda parstugor ligger mitt inne i den moderna småhusbebyggelsen öster om ån. Även väster om ån breder ett större småhusområde ut sig.

SYFTE

Det här dokumentet redovisar gestaltungsprinciper för stationsområdet i Sävar.

Utformningsprogrammet innehåller styrande konceptuella utformningsprinciper och riktlinjer för utformning av byggnader, torg och gång- och cykelväg.

Målet med principerna i detta PM är att skapa en sammanhållen arkitektonisk helhet med hög kvalitetsnivå som kopplar an till angränsande kvarter och områden.

Dokumentet är ett komplement till regleringar i detaljplanen och ligger till grund för kommande markanvisning, bygglovsprövning samt gestaltungs- och projekteringsarbete. PM:et ska även fungera som stöd vid den allmänna platsens projektering.

Bruksbackens bebyggelse framstår fortfarande som en sammanhängande enhet med bebyggelse grupperad på åsen längs den gamla bruksåsen.

Sävars yttre delar har karaktären av villabebyggelse från 1970-tal och senare.

ÖVERSIKTSPLAN - FÖR DJUPNING FÖR SÄVAR

Gällande översiktsplan Fördjupning för Sävar beskriver hur Sävar samhälle planeras kompletteras med nya bostadsområden. Utöver detta pekar översiktsplanen på att fortsatt komplettering och förtätning i befintlig bebyggelse kommer att krävas för att möta behovet av bostäder i framtidens Sävar.

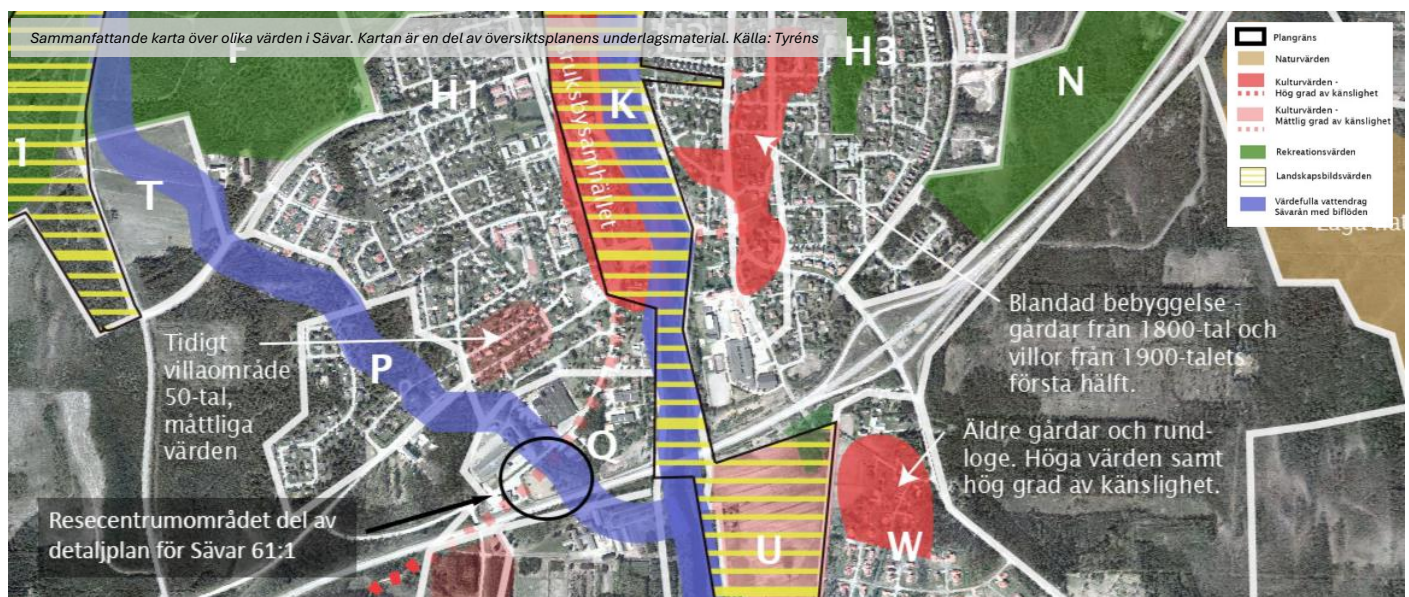
En förutsättning i översiktsplanen är anläggandet av Norrbottenbanan, en ny järnväg mellan Umeå i söder och Luleå i norr. Banan kommer att innebära ett snabbt och smidigt alternativ med halverade restider mellan kuststäderna. För Sävars del är Norrbottenbanan en central förutsättning för den framtida utvecklingen.

Med ett stationsläge i Sävar knyts orten närmare Umeå genom kortare restid, samtidigt som helt nya

pendlingsmöjligheter öppnas upp norrut mot Robertsfors och Skellefteå liksom söderut mot Örnsköldsvik.

För Sävars identitet är skalan viktig, ny bebyggelse bör därför förhålla sig till befintlig skala och karaktärsdrag. Dock är en högre täthet än befintlig bebyggelse generellt eftersträvänsvärt, framförallt för platser närmare centrum och framtida stationsläge. Detta med syfte att möjliggöra för att så många människor som möjligt ska ha nära till service och kommunikationer.

Det verksamhetsområde som idag återfinns mellan Kungsvägen och Generalsvägen ligger i direkt anslutning till föreslaget resecentrumsläge och bör på lång sikt omvandlas till ett bebyggelseområde med hög täthet med en blandning av bostäder och verksamheter med kvartersstruktur. Detta för att skapa liv och rörelse i området kring resecentrum.

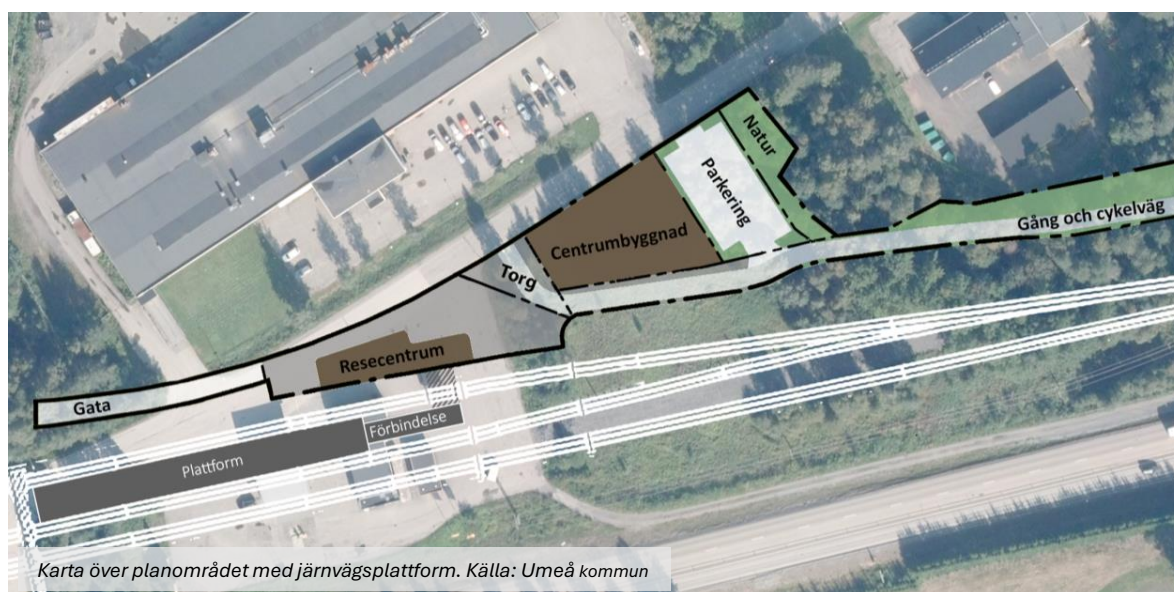
DETALLPLAN

Detaljplanen syftar till att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till den nya järnvägsstationen i Sävar. Syftet är också att möjliggöra för en centrumbyggnad som tillför service samt närvaro till resecentrumområdet. För att skapa en god platsbildning i samklang med närliggande miljö säkerställer detaljplanen byggnaders byggnadsarea, placering och höjder. Detaljplanen reglerar även placering av huvudentréer.

Ett annat syfte med detaljplanen är att möjliggöra för anläggandet av en ny gång- och cykelväg med bro över Sävarån. Detta för att sammankoppla resecentrum och östra Sävar.

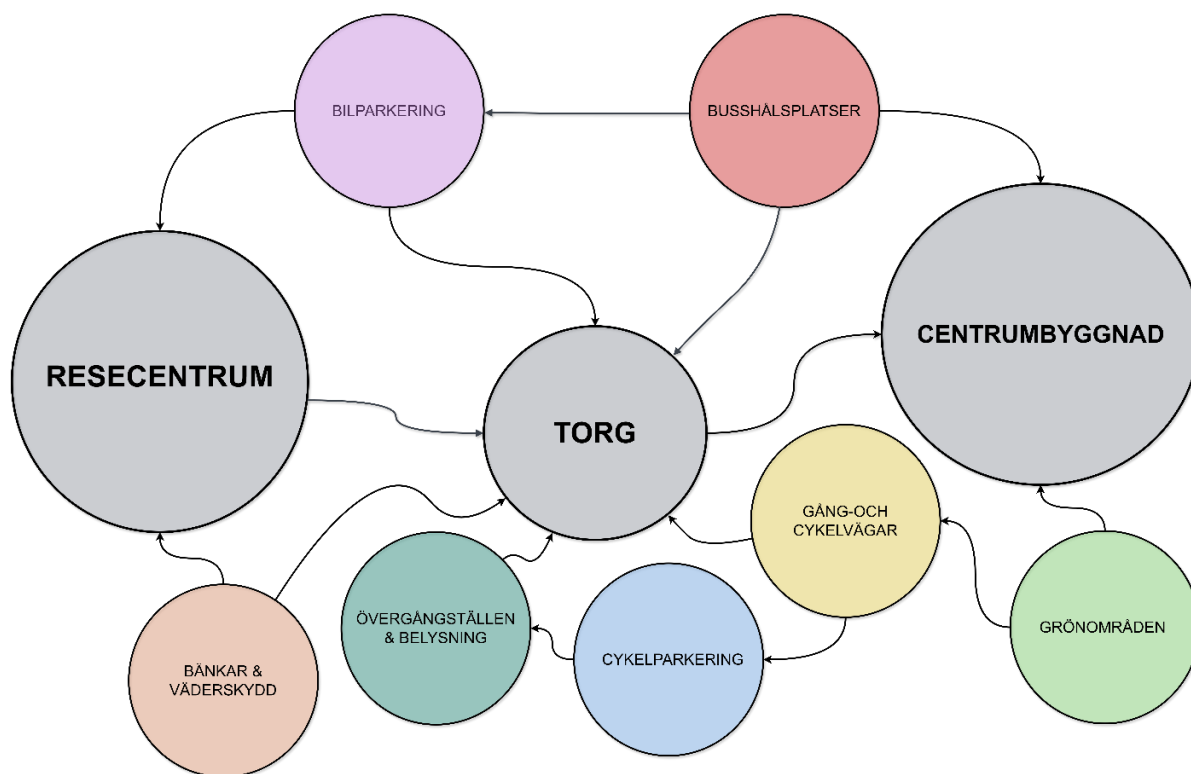
Detaljplanen gör det även möjligt att sammanlänka befintliga gångstigar med den tillkommande gång- och cykelvägen.

Detaljplanen säkerställer även en god dagvattenhantering för området genom att reglera hur marken inom planområdet ska höjdsättas.

Karta över planområdet med järnvägsplattform. Källa: Umeå kommun

Gestaltungsprinciper för Sävar 61:1 m.fl.

Figur. Stationsområdet

Flödesdiagram som redovisar hur platser och funktioner inom stationsområdet förhåller sig till varandra.

ALLMÄNT

De övergripande gestaltungsprinciperna som redovisas i detta PM bidrar till uppfyllelse av översiktsplanens mål och vision för Sävar genom att visa på hur stationsområdet ska utformas för att skapa en ny trygghet och attraktiv nod i Sävar samhälle.

Utformningen av byggnader samt planerat torg ska skapa en tydlig profil som bidrar till att utveckla Sävars lokala identitet. Området ska ges en utformning och ett innehåll som främjar hållbarhet och robusthet samt som bjuder in till möten.

Då stationsområdet kommer utgöra en ny entré för Sävar ska området gestaltas med hög bearbetningsgrad, där exklusiva material kan användas för att lyfta platsen.

Gestaltungsprinciperna utgår från stadsbyggnadsvisioner och styrande utgångspunkter som beskrivs i Översiktsplanen fördjupning för Umeå samt Stationsutredning, Utredning avseende resecentrumfunktioner och Barnkonsekvensanalys som tagits fram för stationsområdet.

GETSALTNING AV KVARTERSMARK

CENTRUMSTRÅK

I den fördjupade översiktsplanen för Sävar beskrivs visionen om ett nytt stråk mellan Sävar Centrum och Stationsområdet där befintligt verksamhetsområde längs med Kungsvägen ersätts av bostäder och verksamheter med hög täthet. Som en del av denna omvandling planeras Kungsvägen byggas om till en stadsgata med gång och cykelväg samt trädrad. Busshållplatser planeras i anslutning till stationsområdet för att ytterligare sammanbinda stationsområdet med Sävar samhälle.

Det är därav av stor vikt att gestaltningen av stationsområdet samspelar med omvandlingen av Kungsvägen samt förstärker sambandet med Sävar Centrum. Detaljplanen för Sävar resecentrum reglerar att centrumbyggnad placeras mot Kungsvägen samt planerat torg för att säkerställa att byggnaden blir en del av kungsvägens gatubild.

Ytterligare sätt att förstärka sambandet mellan stationsområde och stråket längs med Kungsvägen är:

- Att centrumbyggnaden har entré mot Kungsvägen
- Att centrumbyggnaden har glasad fasad i bottenvåning mot Kungsvägen
- Att centrumbyggnad har publik verksamhet i bottenvåning
- Att torget gestaltas så att det finns tydliga siktlinjer mellan Resecentrum och busshållplatser.

TRYGGHET

Stationsområdet ska utformas så att det upplevs som en trygg och välkomnande plats. Det är därav av särskild vikt att verksamheten i centrumbyggnadens bottenvåning tillför en närvaro av människor på platsen såväl som service för tågresenärer och Sävarbor.

Vid planeringen av stationsområdet är det därav viktigt att:

- Stärka tryggheten på GC-väg mot järnvägsbank, gärna med uppglasad fasad, om möjligt entréer, fasadbelysning.
- Bidra till att skapa liv på torget, om möjligt med publik verksamhet i bottenvåningen mot torget, överväg möjlighet att lämna en del av fastighetsmarken för cykelparkering, uteservering etc.
- Gestaltungsförslag går i linje med kommunens principer för hållbart byggande
- Gestaltungsförslag ska redovisa en analys av platsen (stadsbildsanalys och ev. utpekade kulturmiljövärden), en tydligt formulerat gestaltungs-koncept, redovisning av mervärden/bidrag till omgivningen (Sävar som helhet och stråket Kungsgatan i synnerhet) avseende trygghet, social hållbarhet, jämställdhet.

I planeringen av resecentrumområdet är trygghet också en aspekt som direkt påverkar barn och ungdomars upplevelse av platsen.

En barnkonsekvensanalys som tagits fram av Ekologigruppen inom ramen för det kommunövergripande Nod-projektet har identifierat ett flertal brister i tryggheten och föreslår därför åtgärder för att skapa en säker och trivsam miljö inom planområdet för barn och unga.

De trygghetsbrister som lyfts i barnkonsekvensanalysen berör huvudsakligen sociala trygghetsfrågor ur barn och ungas perspektiv och belyser i allmänhet behovet av att den offentliga och byggda miljön bör gestaltas omsorgsfullt för att undvika att skapa en "otrygg stationsmiljö."

Identifierade trygghetsbrister:

- Byggnaderna kring resecentrum riskerar att få så kallade "baksidor" – områden utan fönster eller entréer – vilket kan leda till mörka och skymda ytor där människor kan uppleva ökad otrygghet.
- Platsen där resecentrum planeras är idag relativt avlägsen, med få verksamheter och begränsad vuxennärvaro. Resecentrumområdet riskerar därför att upplevas som en otrygg plats, särskilt för barn och unga som reser ensamma eller besöker platsen i andra syften.
- Resecentrumbyggnaden kommer vara obemannad, tidigare erfarenheter från Botniabanan har visat på att obemannade resecentrum ofta blir samlingsplatser för ungdomar, vilket ökar risken för skadegörelse eller otrygghet för andra resenärer.

Den övergripande bedömningen av Barnkonsekvensanalysen är att förslagen av trygghetsåtgärder som också redovisas i planbeskrivningen för resecentrumområdet i stort bidrar till en barnvänlig miljö i frågor som avser trygghet, men att det finns flera viktiga trygghetsfaktorer att beakta i den fortsatta utvecklingen och gestaltningen av planområdet.

Gestaltningen av Sävars resecentrum bör därför utgå från följande principer och åtgärder som främjar ökad trygghet:

Riktlinjer för ökad trygghet

- Skapa trygga gång- och cykelstråk med god belysning och insyn från närliggande bebyggelse.
- Bygga bostäder och verksamheter nära resecentrum för att skapa aktivitet dygnet runt och särskilt under kvällstid.
- Utforma byggnader med fönster och entréer åt flera håll för att undvika att skapa upplevda baksidor
- Skapa inhägnade lekområden nära resecentrum som signalerar att barn är välkomna.
- Gör det enkelt att hitta genom tydlig skyltning och logisk placering av funktioner.

CENTRUMBYGGNADEN

Syftet med centrumbyggnaden är att stärka platsens attraktivitet genom att erbjuda funktioner som främjar tillgången till service och som bidrar till en ökad närvaro av människor invid resecentrum. Ett aktivt område kring resecentrum skapar därmed förutsättningar för en trygg och levande stationsmiljö för både resenärer och invånare. Inom planområdet prioriteras därför verksamheter som uppfyller detta syfte.

Verksamheter som kan tänkas etableras på den utpekade fastigheten för centrumbyggnaden inom detaljplanen bör också anpassas efter de fysiska förutsättningarna på platsen och de logistiska begränsningarna som finns. Verksamheter som kräver större fordon för varutransporter bedöms utifrån trafiksäkerhetssynpunkt vara olämpliga att etablera inom planområdet, eftersom det saknas tillräckligt stora ytor för större varutransporter att vända inne på fastigheten samt att det inte kommer

vara möjligt för varutransporter att använda sig av gång- och cykelvägar eller torgytan och att fordon inte kommer kunna stanna för avlastning från Kungsvägen.

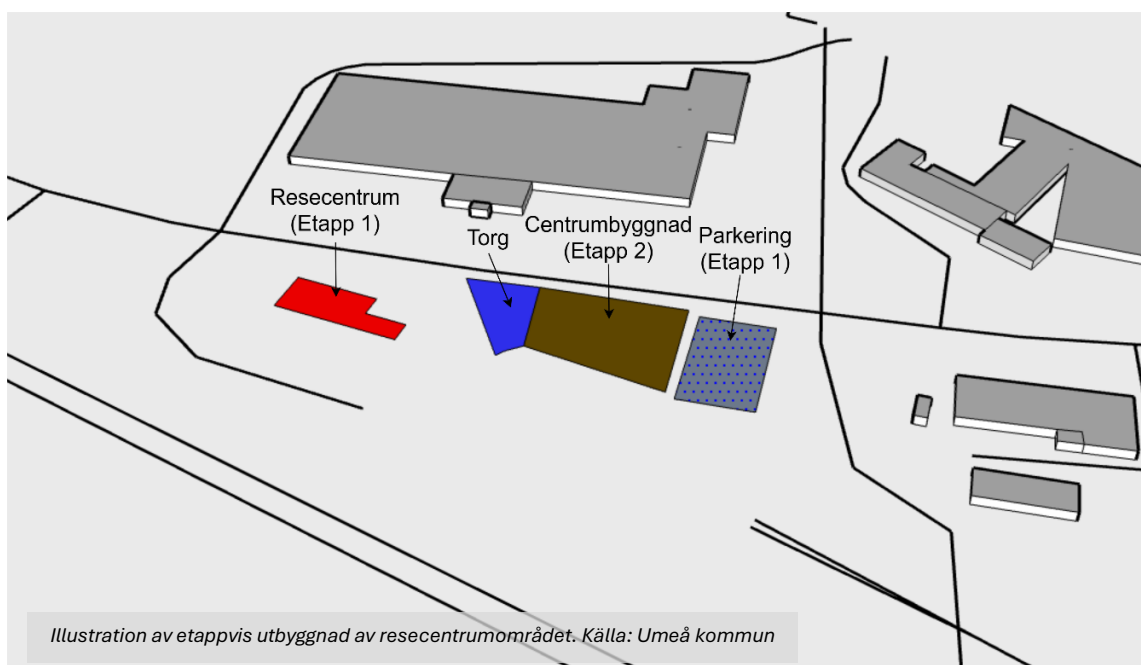
ETAPPUTBYGGNAD

Exploateringen av fastigheterna inom planområdet kommer ske etappvis i samordning med Trafikverkets tidsplan för Norrbotniabanan som preliminärt kommer färdigställas 2030.

Resecentrumbyggnaden förväntas vara färdigbyggd 2032, medan centrumbyggnaden planeras uppföras i ett senare skede i en egen etapp.

I samband med den etappvisa exploateringen av fastigheterna inom detaljplanen är det avgörande att även obebyggda ytor inom planområdet bidrar till platsens funktion under hela utbyggnadsprocessen.

Gestaltningen av fastigheten som i detaljplanen är utpekad för centrumverksamhet behöver också ta hänsyn till scenarier där endast en mindre byggnad uppförs, exempelvis vid torgets hörn.

I detta fall är det viktigt att byggnadens placering och utformning bidrar till en tydlig platsbildning och skapar en stark relation till torget och Kungsvägen. Byggnaden bör utformas så att framtida utbyggnad i närområdet enkelt kan integreras utan att skapa barriärer eller otrygga miljöer. Temporära lösningar på resten av fastigheten bör därutöver harmoniera med byggnadens arkitektur och det övergripande gestaltningsspråket för området.

För att säkerställa kvalitet genom hela utbyggnadsprocessen föreslås att gestaltungsprinciperna används som vägledning även för de temporära lösningarna. Detta innebär att materialval, belysning och möblering av den allmänna miljön bör följa samma standard och kvalitet som de permanenta delarna av området. Dessutom bör temporära inslag planeras så att de enkelt kan anpassas eller avvecklas när centrumbyggnaden uppförs.

MATERIALVAL OCH FÄRGSÄTTNING

Byggnaderna inom stationsområdet ska utformas med material som både är hållbara och estetiskt tilltalande, samtidigt som färgsättningen tar avstamp i den befintliga bebyggelsens formspråk i området. Material som kan tänkas användas för resecentrums fasad är exempelvis trä, sten eller metall.

Materialvalet för byggnaderna regleras inte i detaljplanen. Det framgår dock att byggnaderna inte ska utformas med material som zink och koppar, då dessa materialval anses medföra föroreningar i miljön.

Färgskalan som idag präglar den befintliga bebyggelsemiljön i tätorten omfattar följande kulörer som visas på färgpaletten. Dessa färger är baserade på Sävars kulturhistoriska värden, byggnadstraditionella färgval och färger som associeras med områdets vegetation.

Illustration av resecentrumområdet. Källa: Link Arkitekter

FASADER

Idag präglas Sävar i stort av en traditionell arkitektur där trä är det dominerade byggnadsmaterialet. Då resecentrum samt centrumbyggnad är belägna i anslutning till järnvägen behöver risken för brandspridning och eventuella materiella skador övervägas vid val av fasadmaterial. Detta kan komma att innebära att trämaterial i större omfattning bör undvikas.

Vad gäller resecentrum bör större delar av stationsbyggnadens fasad utgöras av glaspartier med syftet att bland annat skapa en tryggare stationsmiljö och samtidigt lyfta byggnadens arkitektoniska gestaltning för att relatera till områdets övergripande karaktär.

Centrumbyggnadens fasad bör gestaltas med hänsyn till verksamhetens funktionella krav och integrera byggnadselement som upplevs skapa en enhetlig landskapsbild.

TAK

Taklandskapet i Sävar utgörs främst av traditionella sadeltak byggda i olika material och ny bebyggelse bör förhålla sig medvetet till detta uttryck – antingen genom att harmoniera med den befintliga strukturen eller genom att på ett respektfullt sätt bryta av och tillföra nya kvaliteter.

Detaljplanen för Sävars resecentrum tillåter en centrumbyggnad i tre våningar med en totalhöjd på 17 meter, vilket ger flexibilitet i takutformningen. Resecentrums byggnad har en totalhöjd på 6,1 meter för att förhålla sig till järnvägsanläggningen.

Detaljplanen reglerar inte byggnadernas takutformning för att skapa handlingsutrymme och frihet i det fortsatta gestaltungsarbetet, och därmed begränsas inte möjligheterna till en god arkitektonisk helhet. Däremot ska resecentrumets tak utformas i samspel med den intilliggande stödmuren och utformas med hänsyn till att rymma de funktioner som krävs för en stationsbyggnad, såsom väderskydd, teknisk utrustning och tydlig orienterbarhet.

Båda byggnadernas tak bör även möjliggöra enkel förvaltning samt integrering av teknisk utrustning så som hisschakt, ventilation, solceller eller annan teknisk utrustning som bedöms stödja byggnadernas funktioner.

SKALA

Byggnadernas skala i resecentrumområdet ska förhålla sig både till den befintliga bebyggelsemiljön och till den framtida utvecklingen i området. Det är viktigt att skapa en naturlig övergång mellan stationsområdet och Sävar centrum, samtidigt som byggnaderna med fördel

kan relatera till den framtida omvandlingen av verksamhetsområdet norr om planområdet. Enligt den fördjupade översiktsplanen för Sävar är detta ett område som ska möjliggöra för hög täthet, vilket innebär bebyggelse med fler våningar än vad som är vanligt i dagens tätort. Stationsområdet utgör därmed en första etapp i denna omvandling, vilket öppnar upp för att byggnadernas höjder och volymer inte nödvändigtvis behöver följa den småskalighet som dominerar idag. Samtidigt är det avgörande att gestaltningen utformas med omsorg för att bevara den mänskliga skalan och bidra till en levande, trygg och välfungerande stationsmiljö. Detta gäller särskilt centrumbyggnaden, som i detaljplanen tillåts uppföras med en totalhöjd på 17 meter för att markera platsens betydelse som nod i området.

Illustration av resecentrumområdet. Källa: WSP

GETSALTNING AV ALLMÄN PLATS

CENTRUMSTRÅK

Norr om planområdet kommer kungsvägen att byggas om, från nuvarande korsning med Generalsvägen fram till vårdcentralen, för att bli den nya infartsgatan till Sävar från E4:an söderifrån. Detta innebär att Kungsvägen ersätter Generalsvägen som huvudstråk i tätorten och blir den primära kopplingen mellan det nya resecentrumet och Sävares befintliga centrum. Ombyggnationen av Kungsvägen till ett nytt huvudstråk genomförs också i enlighet med den fördjupade översiktsplanens vision om att omvandla stråket mellan befintligt centrum och det planlagda området för resecentrum i syfte att skapa ett attraktivt centrumstråk som ska främja ökad trygghet och en levande offentlig miljö för gång- och cykeltrafikanter.

Omvandlingen av Kungsvägen innebär även att cykel- och gångvägar anläggs längs med körbanan vilket skapar goda förutsättningar för ökad trafiksäkerhet och underlättar för valet av hållbara transporter. För att skapa en attraktiv och inbjudande gatumiljö längs Kungsvägen planeras träd och andra växtliga inslag i grönremsor mellan gång- och cykelvägar samt körbanor.

En grundläggande princip vid utformning av allmänna ytor inom resecentrumområdet är att förstärka centrumstråket och utveckla dess kvaliteter.

GÅNG- OCH CYKELVÄGNÄT

Detaljplanen för resecentrum innebär att en ny gång- och cykelväg kommer anläggas mellan resecentrumområdet och Sävar skola, med ny bro över Sävarån. I väster ansluter cykelvägen till det planerade gång- och cykelstråket längs med Kungsvägen, via resecentrumområdet. I öster knyter cykelvägen an till planerad cykelbro över Norrbotniabanan/E4.

Vid gestaltning av gång- och cykelvägen är det därav viktigt att:

- gång- och cykelvägen är minst tre meter bred för att skapa en god framkomlighet för både gående och cyklister
- gång- och cykelvägen är väl belyst för att skapa en trygg miljö kvällstid.
- gång- och cykelvägens diken samt slänt mot järnvägen får en attraktiv beläggning. Företrädesvis utgörs denna av vegetation.
- ytor där gående och cyklister inte skiljs från angörande bilar utformas som gångfartsområden.

TORG

Detaljplanen för Sävar resecentrum säkerställer att ett torg anläggs inom stationsområdet. Torget ska koppla samman centrumbyggnaden med resecentrum och även integreras som en del av huvudstråket som följer

Kungsvägen mot Generalsvägen och Sävar centrum.

Busshållplatserna längs Kungsvägen planeras nära resecentrum med direkt anslutning till torget för att underlätta för byten mellan buss och tåg.

Placeringen och avstånden innebär god sikt mellan busskurer, resecentrum och perrongen samt syftar till att uppmuntra hållbart resande med kollektivtrafik som alternativ för bilresor.

Utformningen av torget ska:

- Stärka torgets roll som mötesplats kopplat till dess offentliga och demokratiska funktion.
- Integrera dagvattenlösningar som stödjer omhändertagandet av regn- och smältvatten.
- Erbjuder sittplatser av hållbara, vädertåliga och klimattåliga material, t.ex. sittbänkar.
- Inkludera god belysning för att skapa en tryggt och attraktiv miljö kvällstid.
- Säkerställa god sikt mellan busskurer och perrong. Skrymmande objekt eller tät vegetation bör undvikas.
- Offentlig konst kan integreras för att ytterligare stärka områdets identitet.

TILLGÄNGLIGHET

Tillgängligheten och flödet i planområdet ska underlättas genom anläggandet av nya gång- och cykelvägar över Sävarån och genom ombyggnationen av kungsvägen, samt placeringen av en ny parkeringsyta vid centrumbyggnaden.

Konstruktionen av den planerade cykelbron över Sävarån spelar en viktig roll för att öka tillgängligheten i området. Bron länkar samman resecentrumområdet med östra Sävar och skapar därmed direkta och trygga förbindelser mellan olika delar av tätorten. På så vis överbryggas den barriär som Sävarån idag utgör, vilket bidrar till att ena samhället som i nuläget är delat i två.

För att skapa ett tillgängligt område ska:

- Planområdet utformas för att främja framkomligheten för alla (oavsett ålder, kön och funktionsförmåga), med tillgängliga entréer, anpassade avstånd och utan hinder i utformning eller möblering.
- Gång- och cykelvägar, inklusive bron, ska vara tillgängliga och framkomliga.
- Bilparkering ska placeras nära resecentrum för smidiga byten till tåg.
- Körvägar för varutransporter och sopbilar planeras så att gång- och cykeltrafik inte störs.

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-22

§ 225

Sävar 61:208, Sävar 61:1, Sävar 66:1, Sävar 57:1 och Sävar 19:8

Diariennr: BN-2020/00724

Detaljplan för del av Sävar 61:1 med flera

Beslut

1. Byggnadsnämnden godkänner detaljplanen för del av Sävar 61:1 med flera.
2. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta detaljplanen för del av Sävar 61:1 med flera enligt 5 kap. 27 § plan- och bygglagen (2010:900).
3. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att utöka verksamhetsområdet för vatten, spillvatten och dagvatten till att omfatta hela planområdet.

Syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till en ny järnvägsstation i Sävar, samtidigt som delar av befintliga detaljplaner upphävs. Planen syftar även till att skapa ett levande och tillgängligt stationsområde genom att medge en centrumbyggnad som tillför service, funktioner och närvaro till platsen.

Med syftet att skapa en tydlig platsbildning i samklang med den omgivande miljön säkerställer detaljplanen ett centralt torg samt byggnaders placering och utformning. I syfte att underlätta resenärers tillgång till stationen med bil planläggs även en yta för parkering. Detaljplanen syftar även till att säkerställa markens lämplighet för bebyggelse av resecentrum genom att reglera att eventuella föroreningar identifieras och saneras innan byggnation påbörjas. Ytterligare ett syfte med detaljplanen är att möjliggöra för en ny gång- och cykelväg som förbinder resecentrum med östra Sävar samt att möjliggöra för att befintliga gångstigar kopplas samman med det nya nätet.

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-22

Med syftet att säkerställa gång- och cykelvägens framkomlighet planläggs en bro med gång- och cykelbana över Sävarån. Detaljplanen omfattar även delar av Sävarån samt befintliga naturområden som planläggs i bevarande och skyddande syfte. I syfte att säkerställa markstabilitet för planerad användning samt närliggande gata möjliggör detaljplanen även för uppförande av erosionsskydd.

Planen syftar också till att säkerställa mark för Norrbotniabanans fundament samt skapa goda förutsättningar för järnvägens tekniska och funktionella behov. Detaljplanen säkerställer även en god dagvattenhantering för området med syftet att ej påverka närliggande vattendrag negativt.

Ärendebeskrivning

Arbetet med att upprätta detaljplanen påbörjades av Umeå kommun, Detaljplanering den 23 maj 2023.

Samråd/Granskning

Länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, berörda sakägare, kommunala och statliga instanser har haft möjlighet att framföra synpunkter på förslaget.

Samrådsmöte hölls den 17 februari 2025.

Av de synpunkter som har inkommit under granskningstiden har ett granskningsutlåtande upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Av utlåtet framgår det att planbeskrivningen har genomgått mindre justeringar. Detta inkluderar ett förtydligande av planens syfte avseende naturmark, samt en tydligare redovisning av planbestämmelsernas stöd i PBL kapitel 2. Inga justeringar av plankartan har gjorts till följd av granskningen.

Umeå kommun, Detaljplanering gör bedömningen utifrån omfattningen av genomförda revideringar efter granskningsskedet att förnyad granskning inte behöver ske.

Antagande av detaljplanen överlämnas till kommunfullmäktige med anledning av att detaljplanen handläggs med utökat förfarande, detta på

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-22

grund av att planförslaget bedöms vara av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Ytterligare en anledning till att antagande av detaljplanen överlämnas till kommunfullmäktige är att planen föranleder beslut om att utvidga kommunalt verksamhetsområde för dricksvatten, spillvatten, dagvatten (gata) samt dagvatten (fastighet). Verksamhetsområdet ska utökas för att inkludera hela planområdet.

Kvarstående synpunkter

De som har kvarstående synpunkter kommer att få underrättelse om beslutet tillsammans med besvärshänvisning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-09-05

Antagandehandlingar

- Plankarta daterad september 2025
- Planbeskrivning daterad oktober 2025

Övriga handlingar

- Granskningsutlåtande daterat oktober 2025
- Samrådsredogörelse daterad juni 2025
- PM-Gestaltungsprinciper daterad maj 2025

Beredningsansvariga

Clara Persson Harlin, planarkitekt

Johanna Söderholm, planchef

Föredragande

Clara Persson Harlin, enhetschef Detaljplanering

Beslutsordning

Ordföranden finner att byggnadsnämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet med handlingar ska skickas till

Kommunfullmäktige, Umeå kommun

Kommunfullmäktiges beslut ska skickas till

detaljplanering@umea.se

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-22

Detaljplanering expedierar därefter beslutet till

- Sökande
- De med kvarstående synpunkter
- Länsstyrelsen
- VAKIN

Samrådsredogörelse

Diarienummer: BN-2020/00724

Datum: 2025-06-03

Handläggare: Clara Persson Harlin

Detaljplan för fastigheten del av Sävar 61:1 m.fl. inom Sävar i Umeå kommun, Västerbottens län

Ett förslag till detaljplan för fastigheten del av Sävar 61:1 m.fl. har upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Syftet med planen är att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till en ny järnvägsstation i Sävar. *Syftet är också att möjliggöra för en centrumbyggnad som tillför service samt närvaro till resecentrumområdet. Detaljplanen säkerställer även ett torg samt byggnaders placering och utformning i syfte att skapa en platsbildning i samklang med närliggande miljö. I syfte att göra det möjligt för resenärer att ta sig till tågstationen med bil säkerställer detaljplanen en yta för parkering.*

Ytterligare ett syfte med detaljplanen är att möjliggöra anläggning av en ny gång- och cykelväg för att sammankoppla resecentrum och östra Sävar. Detaljplanen omfattar även delar av Sävarån där vattenområdet planläggs i skyddande syfte. Med syftet att säkerställa gång- och cykelvägens framkomlighet planläggs en bro med gång- och cykelbana över Sävarån. Detaljplanen syftar även till att möjliggöra för att befintliga gångstigar sammanlänkas med cykelvägen.

Detaljplanen säkerställer även en god dagvattenhantering för området med syftet att ej påverka närliggande vattendrag.

Planen handläggs med utökat planförfarande och har varit föremål för samråd under tiden 2025-02-07 – 2025-03-07. Samrådsrets, statliga och kommunala instanser, föreningar m.fl. har getts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

Nedan görs en sammanfattning av inkomna synpunkter, vilka kan begäras ut i sin helhet.

LÄNSSTYRELSEN

Har inkommit med ett yttrande enligt nedan.

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länsstyrelsen för samråd i enlighet med 5 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Syftet med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till en ny järnvägsstation i Sävar. Syftet är också att möjliggöra för en centrumbyggnad som tillför service samt närvaro till resecentrumområdet. Detaljplanen säkerställer även ett torg samt byggnaders placering och utformning i syfte att skapa en god platsbildning i samklang med närliggande miljö. Med syftet att göra det möjligt för resenärer att ta sig till tågstationen med bil säkerställer detaljplanen en yta för parkering.

Ytterligare ett syfte med detaljplanen är att möjliggöra anläggning av en ny gång- och cykelväg med bro över Sävarån för att sammankoppla resecentrum och östra Sävar. Detaljplanen syftar även till att möjliggöra för att befintliga gångstigar sammanlänkas med cykelvägen.

Detaljplanen säkerställer även en god dagvattenhantering för området med syftet att ej påverka närliggande vattendrag.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas. Planen måste dock kompletteras i enlighet vad som anges nedan.

Miljö kvalitetsnormer samt dagvattenfrågor

Vattenkemiska provtagningar är genomförda i Öxbäcken, vilket är positivt och det innebär att det finns ett visst underlag för att bedöma nuvarande status. Data visar på tillfällen då halten fosfor har varit ganska hög och i ett scenario (medelhalt där data från 2023 är inkluderat) bedömde utredningen nuvarande status till måttlig för näringsämnet fosfor. Dagvattenutredningen skriver att bedömningen är osäker på grund av att mängden data inte är tillräckligt för att tillämpa bedömningsgrunderna. Länsstyrelsen kan därför inte utesluta att nuvarande status för fosfor är sämre än god.

Planen att bygga resecentrum är bara en av flera planer på exploatering kring Öxbäcken. För att säkerställa att den samlade planerade exploateringen i anslutning till bäcken inte kommer att påverka vattenkvaliteten och för att säkerställa att den bedömning som är gjort i dagvattenutredningen (för resecentrum) också vid genomförande är riktig bör ett

övervakningsprogram etableras i bäcken. Det skulle vara värdefullt att bilagan till dagvattenutredningen inkluderar samtliga mätdata i en tabell, för att kunna följa upp eventuella effekter av exploateringen. Det är i huvudsak den urbana miljön och infrastruktur som påverkar bäckens morfologi och konnektivitet. Miljökvalitetsnormen God ekologisk status ska vara uppnådd 2027, därför vore det önskvärt att en åtgärdsplan tas fram av kommunen.

MKN-grundvatten: På sidan 70 under Rubriken *Grundvatten* står ”Planförslaget bedöms inte påverka grundvattenförekomsten Sävaråsen negativt.” Denna bedömning behöver motiveras.

Hälsa och säkerhet

Buller

I planbeskrivningens bulleravsnitt skulle det vara bra om bullerpåverkan beskrivs tydligare. I detta textavsnitt framgår inte om det finns risk för att några riktvärden överskrids, men det framgår inte heller att riktvärden klaras. Det borde vara enkelt att förtydliga detta i text, även om det går att tolka i figur 27.

Bullerpåverkan i byggskedet beskrivs tydligare och det är bra att det både i planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs vilka åtgärder som behövs för att minimera risken för bullerstörningar.

Förorenade områden

I angränsning till planområdet finns det flera EBH-objekt registrerade i EBH-stödet (databasen över förorenade områden). Finns det någon risk att det har spridits föroreningar till området som ska exploateras? Har rätt ämnen analyserats vid de utförda miljötekniska markundersökningarna? Bedöms uppmätta halter av PFAS komma från verksamheten eller kan det ha spridits från angränsande fastigheter?

Kommunen måste ta ställning till om de miljötekniska markundersökningarna har varit nog omfattande för att kunna avgränsa föroreningarna vid drivmedelsstationen eller om det krävs ytterligare undersökningar för att säkerställa att föroreningarna inte kan ha spridit sig på djupet. I den miljötekniska markundersökningen från 2024 rekommenderar konsulten att ”grundvattnet bör undersökas vidare för att utesluta en oacceptabel påverkan på grundvattnet då detta endast har undersökts i en begränsad utsträckning”. Undersökningsskedet ska vara avslutat inför antagande av detaljplan och föroreningen avgränsad.

I planbeskrivningen står det (förorenad mark och vatten s. 87) att planerad sanering för drivmedelsstationen kommer att ske i den omfattning som krävs för att marken ska vara lämplig för bebyggelse av resecentrum. Vilket åtgärds mål motsvarar det?

Om avhjälpandeåtgärderna utförs efter detaljplanens antagande ska beslut om bygglov villkoras genom bestämmelser i 4 kap. 14§ punkt 4 PBL.

Bygglov eller startbesked får då inte ges förrän en förening avhjälpst eller markens lämplighet för bebyggelse kan säkerställas genom att skydds- och säkerhetsåtgärder vidtagits. Av plankartan ska framgå vilket område som villkoret avser omfatta. Vid användning av villkoret bör en motivering finnas i planbeskrivningen så att det blir tydligt på vilka grunder villkoret används.

En saneringsanmälan ska göras till tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetet med en efterbehandlingsåtgärd i ett förorenat område startar.

Transporter av farligt gods

I planbeskrivningen på sida 81 anges: *I länsstyrelsens riktlinjer avseende farligt gods har markanvändning kategoriserats i fyra olika kategorier A-D med olika riskbild. Detaljplanen berörs av tre av dessa fyra kategorier. På nästkommande sida redogör kommunen för kategori A och C men det framgår ej vilken som är den tredje kategorin som detaljplanen berörs av.*

Länsstyrelsens synpunkter enligt annan lagstiftning

Här redovisas Länsstyrelsens synpunkter i frågor som har betydelse för planens genomförbarhet.

7 kap. miljöbalken (1998:808), Skyddade områden

Artskyddsförordning och Natura 2000

Kommunen har utrett och beskrivit vilka naturvärden som finns och vilka arter som kan förväntas i det område som kommer beröras av planen. Länsstyrelsen ser inga indikationer på att artskyddsförordningens förbud riskerar att utlösas.

En ansökan om Natura 2000 kommer skickas in i samband med ansökan om vattenverksamhet för anläggandet av bron. Bifogade utredningar indikerar att det kan vara möjligt att med anpassningar uppföra bron utan betydande påverkan på de utpekade bevarandevärdena inom

Natura 2000-området, men prövning och slutlig bedömning i frågan görs i den separata prövningen hos domstol.

Kommentar

Miljökvalitetsnormer och vattenfrågor

1. Provtagningar i Öxbäcken

Sedan samrådet har ytterligare provtagningar i Öxbäcken genomförts varav tillräckligt många provtagningar nu har gjorts för att kunna tillämpa bedömningsgrunderna enligt HVMFS 2019:25.

Enligt de ytvattenprovtagningar som genomförts varierar totalfosforhalten mellan 14 µg/l (2024-05-07) och 63 µg/l (2023-06-28). Medelvärde för fosforhalten i bäcken under 2024–2025 beräknas till 32,5 µg/l vilket motsvarar

god status (EK 0,61) för näringsämnen. Med mätvärdena från 2023 inkluderade uppgår medelhalten till 36,1 µg/l vilket motsvarar måttlig status (EK 0,36) för näringsämnen.

Dagvattenutredningen biläggs med samtlig mätdata, för att möjliggöra uppföljning.

2. Övervakningsprogram

Ett övervakningsprogram är ingenting som kan tas fram inom ramen för en detaljplan. Önskemål om ett övervakningsprogram har förts vidare till berörda parter.

3. Åtgärdsplan

En åtgärdsplan för Öxbäcken ingenting som kan tas fram inom ramen för en detaljplan. Önskemål om en åtgärdsplan har förts vidare till avdelningen Miljö och hälsoskydd.

4. MKN-grundvatten

Planbeskrivningen har kompletterats med motiveringen ” Genom att inte infiltrera dagvatten inom planområdet minimeras risken för direkt påverkan på grundvattenmagasinet i Sävaråsen. Utifrån detta har bedömningen gjorts att planförslaget inte påverkar grundvattenförekomsten i Sävaråsen negativt.”

Buller

Planbeskrivningen har förtydligats avseende buller. I bulleravsnittet under rubriken ”Planeringsförutsättningar” framgår det tydligt att det inte finns riktvärden för utomhusbuller verksamheter varav riktvärden för inomhusbuller vari dimensionerande för planen. Avsnittet har kompletterats med riktvärden för inomhusbuller för kontorslokaler, hotell och restauranger. Även bulleravsnittet under ”Förändringar och konsekvenser” har förtydligats med slutsatsen att ett genomförande av detaljplanen inte bedöms innebära att ljudkrav för inomhusbuller överskrids varav bullerdämpande åtgärder inte har vidtagits.

Förorenade områden

1. Risk för spridning av föroreningar från angränsande EBH-objekt

Verksamheterna norr om planområdet, snickeri samt brandstation, är utpekade som potentiellt förorenade, men ingen inventering och riskklassning har ännu gjorts.

Sweco har inom ramen för uppdraget av ”Miljötekniska markundersökningar vid drivmedelsstationen” gjort en teoretisk bedömning av risken för att externa föroreningar från verksamheter utanför planområdets spridits till planområdet. Bedömningen har utgått från generell kunskap om vilka ämnen som normalt används vid brandstation och snickeri.

Från snickeriet har bedömningen gjorts att potentiella föroreningar främst kan röra sig om ämnen som har använd för ytbehandling av trä samt metaller och petroleumkolväten. För brandstationen bedöms potentiella föroreningar främst bestå av PFAS, petroleumkolväten och andra kemikalier som används i driften.

I markmiljöundersökningen som utförts av Sweco för drivmedelsstationen analyserades:

- *metaller, BTEX, petroleumprodukter/olja, PAH i jord*
- *metaller, BTEX, alifater, aromater, PAH, PFAS pH, klorid och konduktivitet i grundvatten*
- *arsenik och tungmetaller*

Resultatet från analyserna visade på att det inte finns någon anledning att misstänka att planområdet påverkats av föroreningar från snickeri eller brandstationen.

Klorerade alifater, vanligt förekommande i rengörings-, avfettnings- och lösningsmedel, har inte analyserats. Sweco bedömer dock att en omfattande förorening med dessa ämnen skulle ha visat sig genom förhöjda halter av övriga analyserade parametrar.

Med utgångspunkt i bedömningen av möjliga föroreningar från snickeri och brandstationen, tillsammans med analysresultaten från markundersökningen vid drivmedelsstationen, bedöms ytterligare provtagningar inom planområdet inte vara nödvändiga för att säkerställa markens lämplighet för exploatering enligt planförslaget.

Planbeskrivningen har kompletterats med denna bedömning.

2. Analyserade ämnen och PFAS-förorening

De ämnen som analyserats i undersökningarna bedöms vara relevanta med hänsyn till den aktuella och tidigare markanvändningen.

Angående PFAS finns det ingen bekräftad källa till PFAS föroreningen. Möjliga källor har bedömts vara eventuella bränder som bekämpats med släckmedel innehållande PFAS (ingen rapport har återfunnits om sådana arbeten) eller atmosfärisk deposition.

PFAS har ändå analyserats. Låga halter har uppmätts. PFAS kommer även att analyseras vidare genom provtagning av eventuellt länshållningsvatten i byggskedet.

3. Omfattning av markundersökningar och behov av fördjupning

Markundersökningar har hittills genomförts i den omfattning som är möjlig, då drivmedelsstationen fortfarande är i bruk och tillträdet därmed är begränsat.

Sanering av området kommer genomföras av verksamhetsutövaren (Preem AB) samt att en verifierande provtagning ska utföras av Trafikverket entreprenör innan schaktarbetet påbörjas.

Spridning av föroreningar via länshållningsvatten i byggskedet hanteras genom provtagning och eventuell rening. Föroreningar vid Preem i grundvattnet med koppling till drivmedelsförsäljning kommer hanteras vid avetableringen/saneringen som sker i verksamhetsutövarens regi (Preem AB).

För att säkerställa att marken provats, och om föroreningar konstateras saneras, har plankartan kompletterats med bestämmelsen [a5] "Startbesked får inte ges för nybyggnation förrän halterna i marken understiger Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning. Överskrids riktvärdena krävs sanering innan startbesked kan ges".

Planbeskrivningen har även kompletterats med informationen att " En saneringsanmälan ska göras till tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetet med en efterbehandlingsåtgärd i ett förorenat område startar."

4. Åtgärds mål för sanering

Planerad sanering ska ske i den omfattning som krävs för att möjliggöra planerad markanvändning – i detta fall bebyggelse för resecentrum. Det bedöms därför att Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM) kommer att utgöra styrande åtgärds mål. Exakta åtgärds mål fastställs i samråd mellan kommunen och verksamhetsutövaren (Preem AB).

Farligt gods

Planbeskrivningen justeras så att det framgår att planförslaget enbart berör två av fyra kategorier.

Yttrandet bedöms delvis vara tillgodosett i planförslaget.

SKANOVA

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning.

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas till samrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Kommentar

Planbeskrivningen kompletteras med informationen att Skanova har ledningar inom området som eventuellt kommer behöva flyttas vid ett genomförande av detaljplanen. Planbeskrivningen kompletteras även med informationen att exploatören sår för kostnaden för eventuell ledningsflytt.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

TRAFIKVERKET

Trafikverket har följande synpunkter på planförslaget.

Gränssnitt JP/DP:

Gränser mellan järnvägsplanen och detaljplanen är samrådda med Trafikverket, genom Stora projekt NBB. Detaljplanen överlappar järnvägsplanen men är sedan tidigare samordnat med Trafikverket och kommer hanteras som tillägg till järnvägsplan där Trafikverkets markanspråk anpassas till mot detaljplanen.

Däremot så har inte Öxbäcken strandskydd, plankartan del 1 av planområdet behöver justeras.

Planbeskrivning:

s.92. Trafikverket vill se att man säkrar gemensamt passageutrymme i byggnaden för resecentrum, med förslagsvis servitut eller annan rättighet.
s. 92: Servitut behöver tillskapas till förmån för Trafikverket att ta sig till och från parkering från gc-väg (GATA)

Avvattning, Dagvattenutredning:

Dagvattenutredningen har gamla uppgifter när de gäller Öxbäcken, flödet, dimension på kulvert, överdjup mm.

Trafikverket har projekterat en fördröjningsdamm innan vattnet släpps till kommunens dagvattensystem vid Tomternavägen, även detta saknas.

Geoteknik:

Trafikverket anser att beskrivning av grundvattenförhållanden är otydliga i läget för resecentrumet.

I PM geoteknik omnämns grundvatten på ett flertal ställen, men det framgår inte på vilken nivå den ligger. I MUR finns information om att det ska ha installerats grundvattenrör och porttrycksmätare, kan inte hittas vid resecentrum. Däremot anger man i MUR att det vid resecentrum mätts och redovisats grundvattenytor i utförda borrhål (alltså inga rör) vilket inte ger möjlighet till att mäta variationen på grundvattennivåer över en längre period.

Trafikverkets bedömning från grundvattenutredning för Norrbottniabanan är att det finns två st grundvattenakviferer. En grundvattenyta i sandskiktet ovan den täta leriga silten och en grundvattenyta i friktionsjorden under leran med en trycknivå motsvarande Sävaråns vattenstånd.

Kommentar

Gränsdragning JP/DP

Gränsdragningen mellan järnvägsplanen och detaljplanen har samordnats med Trafikverket, Stora projekt NBB. Plangränserna har justerats i plankartan.

Planbeskrivning

Planbeskrivningen har kompletterats gällande servitut för gemensamt passageutrymme i byggnaden för resecentrum samt tillgång till parkering från gc-väg.

Avvattning dagvattenutredning

I samråd med Trafikverket har bedömningen har gjorts att dagvattenutredningen ej behöver uppdaterats då projektering av kulvert, överdjup mm fortfarande pågår.

Planbeskrivningen har kompletterats med informationen att projektering pågår varav förändringar kan ske.

Geoteknik

Planbeskrivningen kompletteras med Trafikverkets information gällande grundvattnet.

Yttrandet bedöms delvis vara tillgodosett i planförslaget.

LANTMÄTERIMYNDIGHETEN I UMEÅ KOMMUN

Vid genomgång samrådshandlingar (daterade februari 2025) har följande noterats:

För plangenomförandet viktiga frågor där planen måste förbättras

Plankarta med bestämmelser

Plankartan saknar bestämmelse om genomförandetid.

Gällande Sävar 61:208 blir det ett släpp mellan gatan och järnvägsfastigheten som inte blir bra vid fastighetsbildningen. Detta område bör planläggas och lösas in.

Gällande Sävar 57:1 skifte 6 blir det ett väldigt hörn kvar av skiftet. Detta område bör planläggas och lösas in.

Planbeskrivning

Vem ansvarar till att flytten av den ledningsrätt som beskrivs i planbeskrivningen sker och vem bekostar detta?

Det finns även fler rättigheter, både ledningsrätter och officialservitut, inom detaljplaneområdet. Hur kommer dessa rättigheter att påverkas av detaljplanen? Vilka är ledningarna och vem är ledningshavare?

Hur påverkas de avtalsservitut och nyttjanderätter som finns inom detaljplaneområdet?

Hur påverkas Sävar s:15?

Konsekvensen om man planlägger bron enligt samrådshandlingen blir att kommunen kommer att behöva lösa in området.

Det bör i planbeskrivningen framgå att om mark löses in har berörda rätt till ersättning.

Under Teknisk försörjning – El, värme, fiber och tele (sid 74) står: "Inga markreservat krävs för allmännyttiga ledningar på kvartersmark." Detta behöver förtydligas. Är meningen att det inte krävs markreservat för allmännyttiga inom detaljplanen för att kunna genomföra den, i och med att man kommer att lägga de nya ledningarna inom allmän platsmark? För det är just på kvartersmark man behöver lägga ut markreservat för allmännyttiga ledningar.

För plangenomförandet viktiga frågor där planen bör förbättras

Plankarta med bestämmelser

Det finns ett område inom Sävar 61:208 (planlagd som Gata) som inte ska upphävas av strandskyddet, varför behövs det inte på den biten?

Planbeskrivning

Vem ansvarar för att söka om fastighetsbildningen och bekostandet av för rättning inom detaljplanen?

Delar av planen som bör förbättras**Plankarta med bestämmelser**

I planbeskrivningen står det om planbestämmelsen m1 (erosionsskydd) inom Parkering. Den planbestämmelsen finns inte i plankartan.

Information

I de frågor där planen enligt Lantmäterimyndigheten mening måste förbättras kan Lantmäterimyndigheten hjälpa till i arbetet.

Kommentar

För plangenomförandet viktiga frågor där planen måste förbättras

Plankartan har kompletterats med bestämmelse avseende genomförande-tid. Planområdet har även justerats för att inkludera Sävar 57:1 skifte 6. Gällande Sävar 61:208 har kommunen och Trafikverket tillsammans beslutat att släppet mellan planområdet och järnvägsfastigheten ej ska ingå i detaljplanen. Inom området planeras en stödmur för järnvägen varav marken bör ingå i järnvägsfastigheten.

Planbeskrivning kompletteras med informationen att exploatören ansvarar för och bekostar flytt av ledningsrätter. Planbeskrivningen har även kompletterats med information om samtliga rättigheter inom planområdet. Planbeskrivningen har förtydligats gällande hur Sävar S:15 påverkas. I planbeskrivningen framgår det redan att "Ersättning utgår för marken vid inlösen i enlighet med expropriationslagen". Gällande markreservat för allmännyttiga ledningen har planbeskrivningen förtydligats med texten "allmännyttiga ledningar flyttas utanför planområdet eller förläggs inom allmän plats."

För plangenomförandet viktiga frågor där planen bör förbättras

Plankartan har justerats då Öxbäcken ej omfattas av strandskydd. Planbeskrivningen har förtydligats med information om att Kommunen ansöker om fastighetsbildning samt bekostar förrättning för mark utlagd som allmän platsmark, som löses in av kommunen. För övrigt ansvarar exploatören för att ansöka samt bekosta förrättning.

Delar av planen som bör förbättras

Planbeskrivningen har justerats så att info om m1 erosionsskydd stämmer med plankartan.

Yttrandet bedöms delvis vara tillgodosett i planförslaget.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Yttrande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker planförslaget.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är positivt till att förbättra möjligheterna för hållbart resande till och från Sävar, genom kollektivtrafik med buss och tåg, samt inom Sävar tätort, genom förbättrade förutsättningar för gång och cykel.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i huvudsak inga synpunkter på planbeskrivningen med undantag för redogörelsen av Öxbäcken.

På några ställen i planbeskrivningen anges att planområdet berör Öxbäckens vattenområdet och stränder trots att det på andra ställen framgår att planområdet, i ett sent skede av planprocessen, minskats till att endast beröra den del som enligt järnvägsplanen kommer att kulverteras för

Norrbotniabanans dragning.

Eftersom planbeskrivningen vidare anger att järnvägsplanen medför både kulvertering och omdragning av Öxbäcken anser Miljö- och hälsoskyddsnämnden att det vore fördelaktigt om planbeskrivningen justeras så att det blir tydligare att en eventuell omdragning av Öxbäcken inte omfattas av planen utan i sådana fall hanteras i annan ordning. Öxbäcken utgör biflöde till Sävarån och är därmed en del av Natura 2000.

Kommentar

Planbeskrivningen har reviderats så att det blir tydligare vilken del av Öxbäcken som ingår i planområdet samt att denna del kommer kulverteras i samband med anläggande av Norrbotniabanen.

Gällande Trafikverkets omgrävning har planbeskrivningen kompletterats med information om att bäckfåran närmast kulverten kommer dras om, men att detta är utanför planområdet.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

TEKNISKA NÄMNDEN/GATOR OCH PARKER

Tjänstemannayttrande på delegation från Tekniska Nämnden

Trafik och gata

I planbeskrivningen står det att platsen för centrumbyggnaden har begränsningar och att verksamheter med behov av en stor mängd varutransporter ej kan etableras inom planområdet. Det är viktigt att säkerställa att ingen leveransintensiv verksamhet etableras. Vi ser en risk att varuleveranser kommer hanteras i gatan eller genom lösningar som innebär trafiksäkerhetsrisker för oskyddade trafikanter.

Drift och underhåll

Inget att erinra.

Park och natur

I planbeskrivningen, under rubrik Naturmiljö/Öxbäcken, bör beskrivas att erosionsskyddets ytliga lager ska utformas för att efterlikna bäckens naturliga strandzon och underlätta för återetablering av flerskiktad lövskogsvegetation. I övrigt ingen synpunkt.

Kommentar

Planbeskrivningen kompletteras med beskrivningen "erosionsskyddets ytliga lager ska utformas för att efterlikna bäckens naturliga strandzon och underlätta för återetablering av flerskiktad lövskogsvegetation".

Gällande förbud av leveransintensiv verksamhet är detta ingenting som säkerställs i plankartan. Däremot är det beskrivet i planbeskrivningen samt förtydligat i ett gestaltningsPM som biläggs planhandlingarna. Det är upp till fastighetsägaren att säkerställa att marken exploateras med en verksamhet vars varuleveranser kan hanteras inom fastigheten.

Yttrandet bedöms delvis vara tillgodosett i planförslaget.

BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN/ BRANDFÖRSVAR

Umeåregionens brandförsvaret har följande synpunkter på planförslaget.

Närhet till transportled för farligt gods

Avståndet mellan planområde och transportled för farligt gods, i form av Norrbottenbanan respektive E4:an, framgår inte tillräckligt tydligt i samrådshandlingarna. Detta avstånd behöver kunna utläsas i planförslaget för att det ska framgå huruvida planområdet hamnar innanför gränsen för de generella rekommenderade skyddsavstånden, 55 meter för väg/65 meter för järnväg och utifrån detta huruvida det är möjligt att tillämpa Länsstyrelsens *Riktlinjer för fysisk planering – Skyddsavstånd till transportleder för farligt gods i Norrbottens och Västerbottens län*. Om den tilltänkta markanvändningen ligger innanför båda dessa gränser är länsstyrelsens riktlinjer inte tillämpliga.

I planbeskrivningen anges att det för väg E4 inte finns något rekommenderat skyddsavstånd kopplat till markanvändningen. För att öka transparensen bör uppgifter om indata, ÅDT lastbil 2040 för aktuell vägsträcka, framgå.

– Så det blir möjligt att följa vilken ÅDT-rad i planbeskrivningens Figur 39. som är aktuell.

Kommentar

Planbeskrivningen kompletteras med informationen att avståndet mellan planområdet och transportlederna där det tydligt framgår att hela området är beläget inom det generella skyddsavståndet för järnväg. Planbeskrivningen kompletteras även med text samt bilder som redogör för planområdets avstånd till väg E4, där delar är belägna inom 55 meter från vägen.

Dom delar av detaljplanen som är belägna närmare än 55 meter från väg E4, och således inom det generella skyddsavståndet för både väg och järnväg, är planlagda som gata samt torg. Bedömningen har gjorts att en särskild riskbedömning ej behövs göras för dessa områden då detaljplanen enbart möjliggör för en markanvändning som omfattar ett fåtal människor vilka ej upprätthåller sig stadigvarande på platsen.

Planbeskrivningen kompletteras även med ÅDT 2040 för väg E4.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

UMEÅ ENERGI AB

Umeå Energi har inget att erinra avseende fjärrvärme-, el- eller bredbandsledningar.

VAKIN, UMEÅ VATTEN OCH AVFALL AB

Vatten och avlopp

Vakin har inget att erinra.

Avfall och återvinning

Från 1 januari 2027 är det obligatoriskt för alla hushåll att sortera ut förpackningsavfall. Dimensionera avfallsutrymmet för matavfall, restavfall samt förpackningar så som papper, plast, metall, färgat glas och ofärgat glas. Verksamheter har också krav på sig att sortera ut förpackningar utöver mat- och restavfall.

Säkerställ att transportvägar och uppställningsplats för bilen uppfyller Vakins anvisningar för avfallshantering och återvinning. Transportvägen ska vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningarna förekommer, om parkering förekommer måste vägen vara bredare. Om vägen är mötesfri och det inte finns parkerade fordon kan vägen vara smalare, dock minst 3,5 meter bred. Träd och annan växtlighet får inte inkräkta på vägens bredd eller den fria höjden. Snövallar får inte inkräkta på transportvägens bredd och transportvägen ska vara halkbekämpad vintertid. Längs hela transportvägen, fram till hämtningsfordonets uppställningsplats, ska det vara fri höjd på minst 4,7 meter.

Genomfart eller tömning ska av säkerhetsskäl inte ske utanför entréer eller lekplatser. Vid transport, tömning och eventuell vändning ska det vara fri sikt och god framkomlighet.

Backning är inte ett körsätt enligt arbetsmiljöverket och ska sopbilen/slam-bilen backa in på fastigheten bör avfallsutrymmet placeras så nära fastighetsgräns som möjligt då bilen inte backar mer än en billängd, dvs 10–12 m.

Om hämtningspersonalen drar eller skjuter tunnan från uppställningsplatsen fram till sopbilen ställer detta krav på jämna hårdgjorda ytor utan kanter som snöröjs och halkbekämpas vintertid. Det får inte finnas trottoarkanter, trösklar eller andra ojämnheter som kan påverka avfallshämtarnas arbetsmiljö. Ur arbetsmiljösynpunkt är dragvägar problematiska och bör

undvikas.

Vid installation av fettavskiljare ska slangdragning inte överstiga 10 m.
I övrigt förutsätter vi att Vakins anvisningar för avfallshantering och återvinning följs.

Kommentar

Planbeskrivningen har kompletterats med information kring avfallshanteringen. Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

INAB

Inab har inga synpunkter på detaljplaneförslaget för del av Sävar 61:1 med flera, Sävar.

SÄVARÅNS FISKEVÅRDSOMRÅDE

Hej! Från Sävaråns FVO hoppas ni tillsammans med trafikverket, länsstyrelsen och havs- och vattenmyndigheten tar Öxbäcken i åtanke när det ska göras om i anslutning till e4 bron. Vi skulle gärna se att vi öppnar upp för vandringsvägar för fisken till Öxbäcken då den är ett relativt stort biflöde till Sävarån som skulle kunna medföra lekplatser för havsöring, flodnejonöga, harr och sik som pga. vandringshindret under e4an inte gör detta möjligt i dagsläget.

Kommentar

Den del av Öxbäcken som omfattas av detaljplanen kommer att kulverteras i samband med anläggande av Norrbotniabanan. Planerad gång och cykelväg har medvetet förlagts inom detta område för att möjliggöra för ett samnyttjande av kulverten – detta för att ej kulvertera en större sträcka av Öxbäcken än nödvändigt.

Kulverten som Trafikverket planerar för är anpassad för att möjliggöra fiskvandring. Detsamma gäller den kulvert som kommunen planerar för inom ramen för ombyggnationen av Kungsvägen, norr om planområdet.

Bron över väg E4 omfattas varken av denna detaljplan eller järnvägsplanen varav den inte kommer byggas om i samband med ombyggnationerna i området. Därav kommer vandringshindret som kulverten under väg E4 utgör kvarstå.

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

SÄVAR HEMBYGDSFÖRENING

Vi har upptäckt att den stenvalvsbro som går över Öxbäcken vid snickeriet inte är omnämnd gällande kulturmiljö. Vi nämnde bron och dess placering på det mötet vi anordnade med information från Umeå kommun och Inab på Sävar skola 2024-10-23.

Bifogar utdrag ur "Broar i Västerbottens län" En kulturhistorisk inventering från 1995 där man placerar denna bro i klass 1A så här bör man iakttä för-siktighet och göra åtgärder för att lyfta fram bron t ex via belysning i sam-band med ombyggnationen.

Kommentar

Planbeskrivningen kompletteras med information om bron. Då bron är be-läget utanför planområdet kommer den inte att påverkas av planförslaget. Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

YTTRANDE 1

Vägen från kaptensvägen/generalsvägen är alltid avstängd med grind från båda hållen, på var sida om Enably. Det gör att gående måste runda hela företagsområdet och ansluta via kungsvägen.

Mitt förslag är att röja upp längs bäcken och göra det till naturområde med en gång/cykelbana vid sidan från kaptensvägen till resecentrum.

Ta vara på bäcken. Som det ser ut nu är den inte tillgänglig pga stängsel på båda sidor samt att den är igenväxt. Boende vet inte att det rinner en bäck där.

Kommentar

Området kring Öxbäcken, mellan Kungsvägen och Kaptensvägen är beläget utanför planområdet varav förslaget inte är någonting som omfattas av de-taljplanen för resecentrum.

Området är planlagt för industriändamål samt är i privat ägo. Ett grönt re-kreationsstråk inom industriområdet är därav enbart möjligt på initiativ från markägaren.

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

YTTRANDE 2

Har aldrig önskat någon norrbottniabana i Sävar. Men nu det verkar bli av ändå önskar jag inte att resecentrum blir ett knarkdistributionshub och att platsen bevakas noga. Det är känt att de flesta såna här platser är perfekta för den undre världen. Det är dessutom i direkt förbindelse med skolan.

Kommentar

Kommunen noterar oron för att området kring det nya resecentrumet ska användas för distribution av droger. Kommunen är måna om att stationsområdet ska upplevas som en trygg och inbjudande plats. För att skapa ytterligare närvaro möjliggör detaljplanen för en centrumbyggnad inom området. Detaljplanen reglerar även byggnaders placering och höjder för att undvika upplevda baksidor samt möjliggöra för goda siktlinjer i området. Bevakning av platsen är inte någonting som kan regleras inom ramen för en detaljplan.

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

YTTRANDE 3

Jag skulle uppskatta att det ges möjlighet för bostadsbyggande i anslutning till det här området, även om det finns utmaningar när det gäller buller och trafik. Om det här ska bli en integrerad del av Sävars tätort, så får det inte bli en oas med industribyggnader, trafik och resecentrum. I förlängningen kommer nog "kommunhuset" att rivas, hälsocentralen och tandläkaren att förnyas och då finns ytterligare möjligheter att knyta ihop hela sträckan till en levande stadsgata med boende, handel och närservice.

Det saknas en bra lokal för kultur och underhållning (jodå, det sker både kulturella och underhållningsaktiviteter i samhället, men det sker i de befintliga lokaler som finns, dvs kyrkans, Sävar IK, Hembygdsföreningen och sporthallen, men det är inte optimalt) i Sävar och det vore ju trevligt om även det gick att ordna i en sådan tilltänkt servicebyggnad. Självklart en lokal som går att samnyttja med föreningsliv, skola, restaurant och caféverksamhet.

Kommentar

Inom planområdet för Sävar resecentrum finns det inte förutsättningar för att skapa en god bostadsmiljö. Utrymmet mellan Kungsvägen och den planerade järnvägen är för litet för att kunna tillgodose både resefunktioner och bostäder. Närheten till järnvägen innebär även att området utsätts för höga bullernivåer samt risk för olyckor med farligt gods – varav bostäder ej är lämpligt på platsen. Detaljplanen möjliggör däremot för en centrumbyggnad inom stationsområdet där en rad olika verksamheter kan uppföras däribland en lokal för kultur och underhållning.

Det befintliga verksamhetsområdet, norr om planområdet, är utpekad i översiktsplanen för Sävar som ett framtida omvandlingsområde. Här är kommunens intention att på lång sikt omvandla verksamhetsområdet till ett bebyggelseområde med hög täthet med en blandning av bostäder och verksamheter. En sådan omvandling innebär att bostäder kan etableras i

anslutning till det nya resecentrumet samt ge möjlighet till ytterligare lokaler för kultur- och föreningsliv.

Yttrandet bedöms delvis vara tillgodosett i planförslaget.

ÄNDRINGAR EFTER SAMRÅD

Planhandlingarna ändras på följande punkter:

Plankartan

- Planområdesgräns har justerats
- Användningsbestämmelser för GATA har justerats
- Placeringsbestämmelser har förtydligats/omformulerats
- Utförandebestämmelse har justerats
- Bestämmelser för upphävade av strandskydd har justerats
- Bestämmelse för genomförandetid har tillkommit
- Bestämmelse gällande sanering innan startbesked kan ges har tillkommit

Planbeskrivningen

- Information om rättigheter och servitut har tillkommit
- Avsnitt om transporter av farligt gods har förtydligats
- Bulleravsnittet har förtydligats
- Planberkrivningen har kompletterats gällande förorenade områden
- Planbeskrivningen kompletteras med informationen om Skanovas ledningar samt att exploatör bekostar eventuell flytt.
- Planbeskrivningen har kompletterats gällande servitut för passageutrymme i resecentrum samt tillgång till parkering från gc-väg.
- Planbeskrivningen har kompletterats med information gällande att projektering fortfarande pågår för Trafikverkets kulvertering av Öxbäcken.
- Planbeskrivningen har förtydligats gällande hur Sävar S:15 påverkas
- Planbeskrivningen förtydligats gällande varför markreservat för allmännyttiga ledningar ej säkerställs.
- Planbeskrivningen har förtydligats med information om vem som ansöker samt betalar för fastighetsbildning till följd av detaljplanens genomförande.
- Planbeskrivningen har kompletterats med information att erosionskydd ska utformas för att efterlikna bäckens naturliga strandzon.
- Planbeskrivningen har justerats för att förtydliga hur detaljplanen förhåller sig till Öxbäcken samt förändringar som Trafikverket planerar inom detta område.

- Planbeskrivningen har reviderats för att klargöra hur detaljplanen respektive järnvägsplanen förhåller sig till Öxbäcken samt vilka åtgärder som Trafikverket planerar.
- Planbeskrivningen har kompletterats med information kring avfalls- hanteringen.
- Planbeskrivning har kompletterats med en motivering avseende be- dömningen att detaljplanen inte påverkar befintlig grundvattenfö- rekomst.
- Planbeskrivningen har kompletterats med information om stenbro
- Illustrationer har uppdaterats
- Redaktionella ändringar har utförts

Tillkommande/reviderade utredningar

- GestaltungsPM
- Dagvattenutredning med bilagor

Detaljplanering, Umeå kommun juni 2025

Denna handling har godkänts av tillförordnad planchef Harry Bertilsson med planarkitekt Clara Persson Harlin som handläggare. Handlingen är godkänd i kommunens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

Umeå kommun
Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag
2025-11-04

§ 85

Diariennr: KS-2025/00952

Antagande: Detaljplan för del av Sävar 61:1 m.fl.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta detaljplanen för del av fastighet Sävar 61:1 m.fl. enligt 5 kap. 27 § plan- och bygglagen (2010:900).

att utöka verksamhetsområdet för vatten, spillvatten och dagvatten till att omfatta hela planområdet.

Syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ett resecentrum i anslutning till en ny järnvägsstation i Sävar, samtidigt som delar av befintliga detaljplaner upphävs. Planen syftar även till att skapa ett levande och tillgängligt stationsområde genom att medge en centrumbyggnad som tillför service, funktioner och närvaro till platsen.

Med syftet att skapa en tydlig platsbildning i samklang med den omgivande miljön säkerställer detaljplanen ett centralt torg samt byggnaders placering och utformning. I syfte att underlätta resenärers tillgång till stationen med bil planläggs även en yta för parkering. Detaljplanen syftar även till att säkerställa markens lämplighet för bebyggelse av resecentrum genom att reglera att eventuella föroreningar identifieras och saneras innan byggnation påbörjas. Ytterligare ett syfte med detaljplanen är att möjliggöra för en ny gång- och cykelväg som förbinder resecentrum med östra Sävar samt att möjliggöra för att befintliga gångstigar kopplas samman med det nya nätet.

Med syftet att säkerställa gång- och cykelvägens framkomlighet planläggs en bro med gång- och cykelbana över Sävarån. Detaljplanen omfattar även delar av Sävarån samt befintliga naturområden som planläggs i bevarande och skyddande syfte. I syfte att säkerställa markstabilitet för

Umeå kommun

Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag

2025-11-04

planerad användning samt närliggande gata möjliggör detaljplanen även för uppförande av erosionsskydd.

Planen syftar också till att säkerställa mark för Norrbotniabanans fundament samt skapa goda förutsättningar för järnvägens tekniska och funktionella behov. Detaljplanen säkerställer även en god dagvattenhantering för området med syftet att ej påverka närliggande vattendrag negativt.

Ärendebeskrivning

Arbetet med att upprätta detaljplanen påbörjades av Umeå kommun, Detaljplanering 2023-05-23.

Samråd/Granskning

Länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, berörda sakägare, kommunala och statliga instanser har haft möjlighet att framföra synpunkter på förslaget.

Samrådsmöte hölls den 17 februari 2025.

Av de synpunkter som har inkommit under granskningstiden har ett granskningsutlåtande upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Av utlåtandet framgår det att planbeskrivningen har genomgått mindre justeringar. Detta inkluderar ett förtydligande av planens syfte avseende naturmark, samt en tydligare redovisning av planbestämmelsernas stöd i PBL kapitel 2. Inga justeringar av plankartan har gjorts till följd av granskningen.

Umeå kommun, Detaljplanering gör bedömningen utifrån omfattningen av genomförda revideringar efter granskningsskedet att förnyad granskning inte behöver ske.

Antagande av detaljplanen överlämnas till kommunfullmäktige med anledning av att detaljplanen handläggs med utökat förfarande, detta på grund av att planförslaget bedöms vara av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Ytterligare en anledning till att antagande av detaljplanen överlämnas till kommunfullmäktige är att planen föranleder beslut om att utvidga kommunalt verksamhetsområde

Umeå kommun

Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag2025-11-04

för dricksvatten, spillvatten, dagvatten (gata) samt dagvatten (fastighet).
Verksamhetsområdet ska utökas för att inkludera hela planområdet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-10-28

Byggnadsnämndens beslut om godkännande 2025-10-22, BN § 225

Antagandehandlingar

- Plankarta daterad september 2025
- Planbeskrivning daterad oktober 2025

Övriga handlingar

- Granskningsutlåtande daterat oktober 2025
- Samrådsredogörelse daterad juni 2025
- PM-Gestaltningssprinciper daterad maj 2025

Beredningsansvariga

Clara Persson Harlin, planarkitekt

Johanna Söderholm, planchef

Kommunfullmäktiges beslut ska skickas tilldetaljplanering@umea.se

Detaljplanering expedierar därefter beslutet till

- Sökande
- De med kvarstående synpunkter
- Länsstyrelsen
- VAKIN

Tjänsteskrivelse

2025-10-15

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00921

Översyn av styrdokument hösten 2025

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

- Upphäva IT-strategi
- Upphäva Strategi för E-service
- Upphäva Handlingsplan för halverad barnfattigdom
- Revidera Föreskrifter för avfallshantering i Umeå kommun
- Revidera Integrationsstrategi 2019
- Revidera Kollektivtrafikprogram för Umeå kommun, Fotgängarprogram för Umeå, Godstrafikprogram för Umeå, Cykeltrafikprogram för Umeå, Trafiksäkerhetsprogram samt Parkeringsprogram och ge tekniska nämnden i uppdrag att ta fram och besluta om ett nytt gemensamt program som ersätter de befintliga.
- Ta fram styrdokument för AI-tillämpning

Ärendebeskrivning

I enlighet med riktlinje för styrdokument ska styrdokument regelbundet ses över. Syftet med översynen är att utvärdera dokumentens effekt och betydelse för styrningen. Vanliga orsaker till att dokument upphävs är att verksamheten fungerar väl utan styrdokument eller att frågorna har uppgått eller infogats i annan styrning. Det är inte en värdering eller viktning av området i sig.

Det är det politiska organ som beslutade om dokumentet som ska fatta beslut om det ska förlängas, revideras eller upphävas.

Innan ett nytt styrdokument tas fram ska det göras en nulägesanalys över hur styrningen fungerar idag och vilka områden som behöver förbättras. För att undvika målkonflikter är det viktigt att se över även befintliga styrdokument relaterade till området.

För att skapa bättre överblick lyfts flera dokument vid ett och samma tillfälle. Se bilaga 1 för en sammanfattning av orsaker till besluten.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00921

Bakgrundsanalyserna till varje styrdokument finns samlade i bilaga 2. Dessa bakgrundsbeskrivningar är en översyn av hela området och föreslår ibland annan eller relaterad styrning. Dessa frågor är inte föremål för politiska beslut i dagsläget utan hanteras på annat sätt.

De befintliga styrdokument som berörs i ärendet är inte bifogade. De går i stället att ta del av på www.umea.se/styrdokument

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Sammanställning bedömningar

Bilaga 2. Bakgrundsanalyser och underlag

Beredningsansvariga

Lina Renfors, Sara Nordström

Beslutet med underlag ska skickas till

Kommunens nämnder

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Bilaga 1

Sammanställning bedömningar – hösten 2025

Aktualitets- och relevansprövning av styrande dokument

Styrande dokument som föreslås;

1. upphävas,
2. revideras eller
3. tas fram för behov av styrning.

1. Föreslås upphävas

Styrdokument	Besluts år	Dnr	Beslutad av	Dokumentansvarig nämnd	Kommentar	Sidnr. i bilaga 2
IT-strategi	2017	KS-2016/00634	KF	Tekniska nämnden	Ersatt av plan för digital omställning	-
Strategi för E-service	2017	KS-2015/00790	KF	Tekniska nämnden	Ersatt av plan för digital omställning	-
Handlingsplan för halverad barnfattigdom	2021	KS-2019/00979	KF	Kommunstyrelsen	Frågorna styrs av Programmet för social hållbarhet samt i lagstiftning (barnkonventionen) Handlingsplanen har inte fått önskad effekt. Organisering av övergripande samordning och stöd bör ses över	2

2. Föreslås revideras

Område	Beslutas av	Dokumentansvarig nämnd/Bolag	Kommentar	Sidnr. i bilaga 2
Integrationsstrategi	KF	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Behov av revidering till följd av de senaste årens förändringar avseende migrationsmönster, lagstiftning och arbetsmarknadens förutsättningar	4

Kollektivtrafikprogram Fotgångarprogram Godstrafikprogram Cykeltrafikprogram Trafiksäkerhetsprogram Parkeringsprogram	KF	Tekniska nämnden	Behov av styrdokument finns men lämpligt att revidera och slå ihop de sex programmen till ett gemensamt. Förslag att tekniska nämnden blir beslutsinstans för det nya programmet på grund av detaljnivå samt att det främst berör nämndens verksamheter.	6
Föreskrifter för avfallshantering i Umeå kommun	KF	Vakin	Behov av revidering framställt av Vakin avseende lägsta tömningsintervall för restavfall samt definitioner/ laghänvisningar generellt.	19

3. Föreslås tas fram (igångsättningsbeslut)

Område	Beslutas av	Dokumentansvarig nämnd	Kommentar	Sidnr. i bilaga 2
AI	KF	KS/TN	För att Umeå kommun ska kunna dra nytta av AI på ett säkert, rättssäkert och förtroendeingivande sätt föreslås att ett övergripande styrdokument för AI-tillämpning tas fram.	14

Bakgrundsanalyser och underlag – Hösten 2025

Innehåll

1. Aktualitets och relevansprövning av Handlingsplan för halverad barnfattigdom	2
2. Aktualitets och relevansprövning av Integrationsstrategin och aktivitetsplan 2019.....	4
3. Aktualitets och relevansprövning av trafikprogrammen	6
4. Nulägesanalys av AI-tillämpning.....	14
5. Begäran om förändringar Föreskrifter för avfallshantering.....	19

1. Aktualitets och relevansprövning av Handlingsplan för halverad barnfattigdom

Bakgrund

Dokumentet togs fram och fastställdes av kommunfullmäktige då det fanns ett inriktningsmål (antaget av KF) om att Barnfattigdomen skulle halveras till 2020. I planeringsförutsättningarna inför 2019 fanns ett uppdrag om att ta fram en handlingsplan för att halvera barnfattigdomen till 2020 som kopplades till utvecklingsområdet Goda livsvillkor.

Nuvarande styrning

Målsättningar om halverad barnfattigdom återfinns nu i programmet för social hållbarhet, inom ramen för Fokusområde 3; Barns uppväxtvillkor, prioritering 3.2 Motverka barnfattigdom.

Prioriteringarna kommer att förändras 2026 (I beslut om planeringsdirektiv och budget för 2026) Inom ramen för den omformulerade prioriteringen finns barnfattigdom med.

1.1 Stärka inkludering och jämlikhet När människor med olika etnisk bakgrund och/eller ekonomiska förutsättningar inte bor på samma områden, träffas på samma arbetsplatser eller möts i föreningslivet så minskar den sociala sammanhållningen. Därför är det viktigt att:

- Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla, genomförebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom.

Den nya socialtjänstlagen kan också anses ha styrning mot detta med fokus på mer förebyggande arbete. Sedan 2025 finns ett IOP på plats mellan Umeå kommun och tre barnrättsorganisationer som är aktiva i Umeå med fokus på barnrättsfrågor. Sedan 2020 är barnkonventionen svensk lag och är därav en styrning av barns rätt till goda liv.

Utvärdering av Styrdokumentet handlingsplan för halverad barnfattigdom

Styrdokumentet har inte följts upp. Styrningen genom dokumentet har fungerat dåligt.

Handlingsplanen togs fram i samverkan mellan socialtjänsten, arbetsmarknad och integration och strategisk utveckling. Ägandeskapet av dokumentet har varit otydligt och ingen tjänsteperson har haft utrymme eller mandat i sin tjänst att arbeta med uppföljning eller stöd kopplat till handlingsplanen. Det statistiska underlaget har under åren försämrats och ändrats vilket har gjort det svårare att följa måluppfyllelse, dvs om barnfattigdomen minskar eller ökar i Umeå kommun. Det har också funnits otydligheter kring vilka mått som ska användas för att mäta fattigdom.

I framtagandet av handlingsplanen gjordes ett gediget arbete med omvärldsbevakning och forskningsläge. Workshops hölls med verksamheter och med forskare från Umeå universitet.

Mycket av det arbete som gjordes kan användas för det fortsatta arbetet med barnfattigdom.

Förslag till framtida styrning – Vad behöver vi?

Styrdokumentet anses inte behövas. Formuleringar finns i Programmet för social hållbarhet, samt lagstiftning (barnkonventionen). Aktiviteter i planen bibehålls i den mån de är relevanta för verksamheterna.

Resurser

En bättre och tydligare organisering för ex. erfarenhetsutbyte, innovationsprojekt, forskningsfrågor skulle vara positivt och skulle med fördel kunna kopplas till arbetet med programmet för social hållbarhet på lämpligt sätt. Idag pågår givetvis många olika insatser för att barn ska ha goda uppväxtvillkor men en ansträngning för att skapa förutsättningar för utbyte och gemensamma satsningar mellan förvaltningar skulle ev. kunna förbättra arbetet ytterligare.

Intressenter

Samtliga kommunala förvaltningar, i synnerhet socialtjänst och utbildning. Delvis de kommunala bolagen samt civilsamhälle ex. barnrättsorganisationer.

Sammanfattning

Föreslås att:

- handlingsplan för halverad barnfattigdom avslutas
- arbete med att motverka barnfattigdom är en fortsatt viktig fråga som kopplas till Programmet för social hållbarhet
- organisering av stöd i arbetet med att motverka barnfattigdom ses över med syfte att skapa en ändamålsenlig organisering som stärker det förvaltningsövergripande arbetet.

Handläggare: Linda Gustafsson, Stadsledningskontoret

2. Aktualitets och relevansprövning av Integrationsstrategin och aktivitetsplan 2019

Bakgrund

Umeå kommun antog 2019 sin första Integrationsstrategi och aktivitetsplan med syftet att skapa en samlad inriktning för kommunens integrationsarbete. Strategin fastställdes av kommunfullmäktige och betonade integration som en tillväxtfaktor.

Sedan 2019 har kommunen arbetat enligt strategins inriktning men med varierande grad av uppföljning. Under de senaste åren har både migrationsmönster, lagstiftning och arbetsmarknadens förutsättningar förändrats, vilket har skapat behov av att uppdatera styrdokumentet.

Nuläge

Sedan strategin beslutades har förutsättningarna för integration förändrats. Idag präglas mottagandet i kommunen av en annan sammansättning än tidigare. Kommunens mottagande består nu huvudsakligen av anvisade kvotflyktingar, skyddsbehövande från Ukraina samt personer som beviljats uppehållstillstånd genom anhöriginvandring.

Samtidigt har förändringar inom etableringsuppdraget, arbetsmarknadens utveckling och utbildningssystemets struktur påverkat kommunernas ansvar och möjligheter att stödja nyanländas etablering. Umeås befolkningstillväxt och demografiska utveckling ställer också ökade krav på samordning, hållbar samhällsplanering och kompetensförsörjning.

Under de senaste åren har kommunen stärkt sin samverkan och koordinering mellan olika verksamhetsområden, där integrationen ses som en del av det övergripande arbetet med social hållbarhet, kompetensförsörjning och trygg samhällsutveckling.

Utvärdering av integrationsstrategi och aktivitetsplan 2019

Integrationsstrategin och aktivitetsplanen (2019) var kommunens första samlade inriktning för integrationsarbetet. Dokumentet bidrog till att etablera en gemensam syn på integration som en ömsesidig process och en förutsättning för Umeås långsiktiga tillväxt och hållbarhet. Strategin tydliggjorde kommunens ansvar inom etablering, arbete och delaktighet, samt betonade vikten av

samverkan mellan kommunala verksamheter, civilsamhället, näringslivet och andra samhällsaktörer.

Sedan strategin antogs har flera delar utvecklats i positiv riktning. Kommunen har stärkt sitt arbete med samordning av etableringsinsatser, utvecklat metoder som kombinerar språk och yrkesinriktad utbildning samt skapat strukturer för ökad samverkan mellan aktörer på lokal nivå. Flera initiativ har bidragit till förbättrade möjligheter till utbildning, praktik, egen försörjning och deltagande i samhällslivet.

Förändrade migrationsmönster, demografiska förutsättningar och en mer komplex bostadsmarknad har dock skapat nya behov som kräver fortsatt anpassning och utveckling. För att möta dessa behov behöver integrationsarbetet i högre grad samordnas med kommunens långsiktiga arbete inom social hållbarhet, kompetensförsörjning och bostadsförsörjning.

Mot denna bakgrund har behovet av ett uppdaterat styrdokument blivit tydlig.

Förslag till framtida styrning

Det reviderade styrdokumentet föreslås utgöra ett kommunövergripande styrdokument på strategisk nivå. Det bör tydliggöra kommunens långsiktiga inriktning för integration och etablering samt hur arbetet ska bidra till social hållbarhet, kompetensförsörjning och ett tryggt samhälle.

Resurser

Genomförandet av strategin förutsätter fortsatt processledning inom Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen med ansvar för samordning, analys, uppföljning och utveckling av det kommunövergripande integrationsarbetet.

Civilsamhället utgör en central resurs i arbetet för social inkludering och delaktighet. Det är därför viktigt att kommunen fortsätter att erbjuda stöd genom idéburna offentliga partnerskap, föreningsbidrag och gemensamma samverkansinitiativ. Eventuella merkostnader som uppstår i samband med genomförandet av det reviderade styrdokumentet bör i första hand hanteras inom ordinarie budgetram. Vid behov kan särskilda satsningar finansieras genom projektmedel, samverkansavtal eller statliga ersättningar.

Intressenter

Integrationsarbetet involverar en bred krets av aktörer både inom och utanför kommunen. Internt omfattar det samtliga nämnder-och kommunala bolag, som tillsammans bidrar till att skapa samordnade och långsiktiga lösningar för inkludering, delaktighet och egenförsörjning.

Externt bedrivs arbetet i nära samverkan med regionala och statliga aktörer, utbildningsväsendet, näringslivet och civilsamhället. Genom kontinuerlig dialog och gemensamma forum stärks

samarbetet mellan olika samhällssektorer, vilket bidrar till att integrationsinsatserna blir samstämmiga, effektiva och anpassade till lokala behov.

Sammanfattning

Efter genomförd aktualitets- och relevansprövning bedöms Integrationsstrategin och aktivitetsplanen från 2019 vara i behov av revidering. De förändrade förutsättningarna för mottagande, bosättning, arbetsmarknad och samhällsutveckling kräver en uppdaterad och mer strategisk inriktning.

Föreslås att:

- att Integrationsstrategin 2019 revideras och att det nya styrdokumentet anger en mer övergripande inriktning

Handläggare: Ismail Al-Mansoury, Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

3. Aktualitets och relevansprövning av trafikprogrammen

Bakgrund

I kommunens översiktsplan, *Fördjupning för Umeå*, finns en trafikstrategi som anger den långsiktiga inriktningen för hur Umeå ska skapa ett hållbart transportsystem för framtiden. Fördjupningen talar bland annat om behovet av ett paradigmskifte och en övergång från bilanvändande till att cykla, gå och åka kollektivt.

I *Fördjupning för Umeå* finns även en parkeringsstrategi som anger den långsiktiga inriktningen för hur kommunen ska arbeta med parkeringsfrågor.

Översiktsplanens trafik- och parkeringsstrategier konkretiseras i ett antal program inom trafikområdet:

- Kollektivtrafikprogram för Umeå kommun - Beslutat av kommunfullmäktige 2021-10-25
- Fotgängarprogram för Umeå - Beslutat av kommunfullmäktige 2019-05-27
- Godstrafikprogram för Umeå centrum - Beslutat av Kommunfullmäktige 2018-06-18
- Cykeltrafikprogram för Umeå - Beslutat av Kommunfullmäktige 2018-06-18
- Trafiksäkerhetsprogram - Beslutat av Tekniska nämnden 2014-11-20
- Parkeringsprogram - Beslutat av Kommunstyrelsen 2013-11-12

Kollektivtrafikprogrammet, Fotgängarprogrammet och Godstrafikprogrammet var de första i sitt slag i Umeå, medan Cykeltrafikprogrammet, Trafiksäkerhetsprogrammet och

Parkeringsprogrammet har funnits även i äldre versioner.

Nuläge

Kommunfullmäktige har beslutat om målet att boende i Umeå tätort ska göra minst 65 % av sina resor till fots, med cykel eller med kollektivtrafik till år 2025¹. De olika trafikprogrammen innehåller bland annat åtgärder som på olika sätt ska bidra till att uppfylla detta mål. Vissa åtgärder är mycket konkreta och tydligt avgränsade, medan andra anger en inriktning eller behov av utredningar.

Förutom översiktsplanen och de olika trafikprogrammen har kommunen idag även ett ganska stort antal andra politiskt beslutade styrdokument som på olika sätt och i olika stor utsträckning berör trafikfrågor.

2024 blev Umeå kommun utsedd till en *Urban nod* i EU:s TEN-T nätverk². Att vara urban nod medför möjlighet att söka finansiering från EU men kommer också med en del krav, bland annat krav på att kommunen ska ha en *Sustainable urban mobility plan (SUMP)*, ungefär motsvarande trafikstrategi på svenska. Den trafikstrategi som idag finns i kommunens översiktsplan kommer därför att arbetas om de närmsta åren för att uppfylla EU:s krav på innehåll i en SUMP.

Fotgängarprogram

Fotgängarprogrammet beslutades av kommunfullmäktige 2019 och är det första programmet som Umeå kommun tagit fram som riktar sig mot enbart fotgängare.

Programmet lägger fokus på åtgärder som behövs för att arbeta med gångvänlighet, separering mellan fotgängare och cyklister samt tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Fotgängare påverkas även av kommunens cykeltrafikprogram, arkitekturpolicy, översiktsplan och andra program som ger riktlinjer för en trygg och attraktiv stad. Programmet visar på att det tidigare inte har funnits lika mycket underlag inom fotgängarplanering jämfört med andra trafikslag, och har därför även fokus på behovet av utredningar och faktainsamling.

¹ Umeås lokala miljömål, beslutat av Kommunfullmäktige 2020-02-24. (Målet har även funnits i en äldre version med målar 2022).

² TEN-T är det av EU utpekade transeuropeiska transportnätverket. I detta ingår vissa hamnar, flygplatser, järnvägar och vägar. I Sverige är 18 städer, varav Umeå är en, utpekade som urbana noder i nätverket

Cykeltrafikprogram

Nuvarande Cykeltrafikprogram beslutades 2018 och ersatte då det tidigare programmet som antogs 2009.

I översiktsplanen finns flera skrivningar och riktlinjer som berör hur cyklingen i Umeå ska utvecklas. Exempel på det är förbättringar i infrastrukturen, trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter, barnens behov och kopplingar till övriga hållbara färdsmått. Utöver det finns även andra politiska dokument som på olika sätt påverkar cykeltrafiken; diverse fördjupningar, övriga trafikprogram, Åtgärdsprogram för renare luft i Umeå mfl.

Kollektivtrafikprogram

Kollektivtrafikprogrammet beslutades år 2021 och beskriver hur Umeå kommun ska planera och arbeta för att kollektivtrafiken ska kunna möta befolkningstillväxten, utgöra en större andel av det totala resandet samt göra vardagen enklare för alla resenärer. Eftersom 65 %-målet gäller till år 2025 har även programmets målår satts till 2025.

Programmet antogs under pandemin vilket ledde till att fokus direkt efter antagandet låg på att återfå de resenärer som kollektivtrafiken förlorat under den period då allmänheten avråddes från att åka kollektivt. Antalet resenärer är nu ikapp och förbi 2019 års resandevolymer.

Kollektivtrafiken är ett område där flera aktörer samverkar. Regionala kollektivtrafikmyndigheten (RKM), Länstrafiken och Umeå kommun har alla olika roller och ansvar. Även inom Umeå kommun är ansvaret uppdelat mellan verksamheter. Gator och parker är väghållare och ansvarar för t.ex. busshållplatser och busstrafikens framkomlighet i gaturummet medan UKF kollektivtrafik planerar busstrafiken.

Parkeringsprogram

Parkeringsprogrammet beslutades av kommunstyrelsen 2013 och ersatte då ett äldre program. Programmet utgår från översiktsplanens parkeringsstrategi och innehåller en konkret åtgärdsplan för att nå denna.

Parkeringsprogrammet innehåller även en parkeringsnorm³³ för bil och cykel. Sedan parkeringsprogrammet beslutades har dock kommunen ersatt den med en ny parkeringsnorm i ett separat dokument. Arbeta pågår för närvarande med en mobilitetsnorm som ska ersätta denna.

³ Parkeringsnormen anger riktlinjer för antal parkeringsplatser vid nybyggnad av fastigheter och stadsdelar

Godstrafikprogram

Godstrafikprogrammet för Umeå centrum beslutades av Kommunfullmäktige 2018. Programmet har en avgränsning till att endast gälla för, och hantera frågor inom centrumfyrkanten. Översiktsplanen har vissa riktlinjer för gods som är avgränsade till de centrala stadsdelarna och inte enbart centrumfyrkanten. Godstrafikprogrammet konstaterar också behovet av ett styrdokument som i framtiden tar ett helhetsgrepp för godstransporter i hela Umeå kommun.

Då Umeå är en stad som växer och förtätas fanns ett behov av programmet för att skapa förutsättningar för effektiva godstransporter i centrala Umeå. Det är också många aktörer och intressenter med olika behov kopplat till gods som behöver samordnas för att transporter ska fungera på ett bra och hållbart sätt.

Det nuvarande programmet har identifierat ett antal insatsområden där man ser behov av åtgärder. Fokus är bland annat på hållbara transporter, trafiksäkerhet, samverkan och förutsättningar för effektiva godsleveranser.

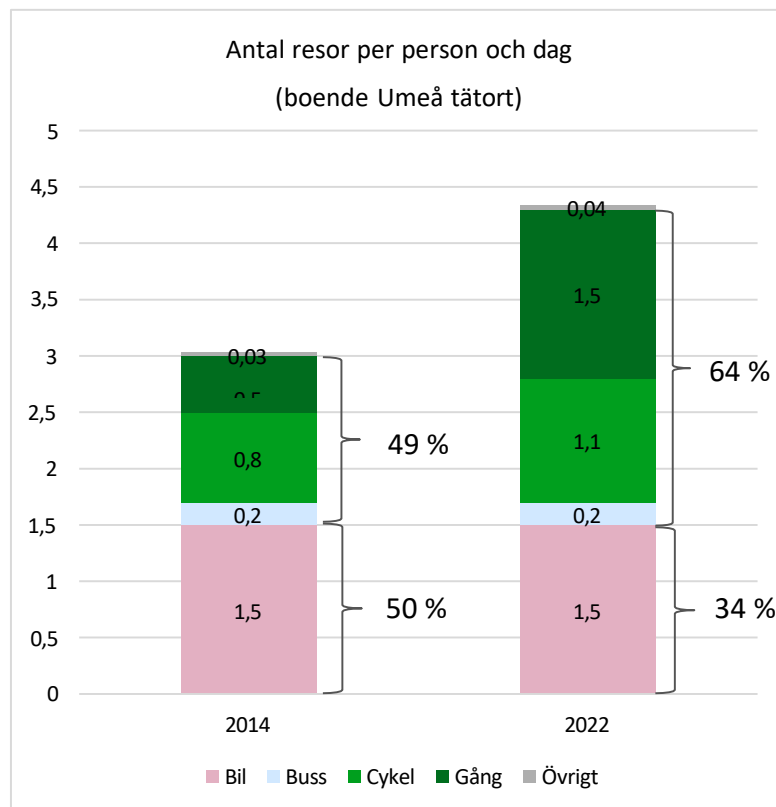
Trafiksäkerhetsprogram

Trafiksäkerhetsprogrammet aktualitets- och relevansprövades av kommunfullmäktige i november 2024. Kommunfullmäktige beslutade att programmet ska revideras. Arbetet med ett nytt trafiksäkerhetsprogram har inte påbörjats.

Utvärdering av trafikprogrammen

Hösten 2022 genomförde kommunen en resvaneundersökning, bland annat för att undersöka hur det går med målet om 65 % hållbara resor för boende i Umeå tätort. De skillnader i resvanor som denna visade jämfört med föregående undersökning (2014) verkar främst bero på att en ny insamlingsmetod användes (mobilapp i stället för 2014 års pappersenkät). 2022 registrerades betydligt fler gång- och cykelresor per person jämfört med 2014 medan antalet bil- och kollektivtrafikresor per person var mer konstant. Att antal gång- och cykelresor som registreras ökar avsevärt är en vanlig erfarenhet som delas med andra kommuner som också bytt insamlingsmetod. Att andelen hållbara resor har ökat från 49 % (2014) till 64 % (2022) bedöms bero på den nya mätmetoden snarare än att målets syfte, dvs att bilresor skulle bytas mot hållbara färdmedel har nåtts, se figur 1. En ny resvaneundersökning kommer att genomföras hösten 2025.

Det är inte enbart trafikprogrammen som påverkar detta mål utan även övrig stadsplanering, till exempel översiktsplanen, detaljplaner samt andra styrdokument inom området, har stor påverkan.

Figur 1. Resultat av resvaneundersökningarna 2014 och 2022. Skillnaden i mätmetod leder till att samma antal bilresor (per person och dag) utgör olika stor andel av det totala resandet.

Tekniska nämnden har ansvarat för uppföljning av de olika trafikprogrammets åtgärder. Sedan 2020 följs programmen upp årligen i ett gemensamt mobilitetsbokslut. Före detta år gjordes enskilda uppföljningsdokument för respektive program (som då var färre till antalet), vissa program följdes då upp årligen och vissa vart tredje år.

De befintliga trafikprogrammen gäller för samtliga verksamheter inom kommunen. Den absoluta majoriteten av innehållet är dock inriktat på Tekniska nämndens verksamheter och Gator och parker ansvarar för cirka tre fjärdedelar av åtgärderna i de nuvarande programmen. Av de åtgärder som andra nämnder eller bolag ansvarar för finns vissa åtgärder (men inte alla) även med i andra av kommunens styrdokument. Åtgärder som ligger på andra avdelningar än Gator och parker behöver vi bevaka så att de utförs, erfarenheten är att dessa annars lätt glöms bort av de verksamheter som bara berörs av enstaka åtgärder i programmen. Särskilt när det gått ett par år sedan dokumenten beslutades.

Det finns en del överlappningar mellan programmen, både när det gäller vilka områden de behandlar (t.ex. cykelparkeringsfrågor behandlas både i parkeringsprogrammet, cykeltrafikprogrammet och kollektivtrafikprogrammet) men även att det finns likartade åtgärder i vissa av programmen.

Fotgängarprogram

Fotgängarprogrammet innehåller åtgärder inom kategorierna *Samverkan och samspel, Framkomlighet och trafiksäkerhet, En gångvänlig kommun för alla* och *Attraktiva gångmiljöer*. Många åtgärder är ännu inte genomförda då det periodvis inte funnits tillräckligt med tid att arbeta med programmet efter att det togs fram. En del åtgärder som görs i andra program (t.ex. cykeltrafikprogrammet) eller projekt gynnar även fotgängare.

Varje år genomförs även trygghetsvandringar och stadsdelssatsningar som bidrar med bland annat bättre belysning och därmed gynnas fotgängare.

Cykeltrafikprogram

Åtgärderna som finns beskrivna i Cykeltrafikprogrammet har en stor spännvidd; från stora satsningar i infrastrukturen med helt nya cykelvägar till bl.a. samverkan med andra avdelningar, beteendeförändringsarbete och drift och underhåll. De är indelade i följande områden: *Ökad samverkan och samsyn, God framkomlighet för cyklisterna, En cykelstad för alla* och *God service till cyklisterna*. Att programmet pekar ut saknade länkar i cykelvägnätet gör det lättare att prioritera vilka stråk som vi ska fördela våra investeringsmedel till jämfört med om vi inte haft ett politiskt beslutat dokument som vägledning.

Kollektivtrafikprogram

En viktig framgångsfaktor för kollektivtrafikprogrammet var att det sattes ett tydligt målår vilket bidrog till en gemensam tidsram och ett driv i arbetet. Att det fanns en deadline bidrog också till att resurser tilldelades, vilket möjliggjorde att större delen av åtgärderna har kunnat genomföras inom utsatt tid.

Genom kollektivtrafikprogrammet kunde olika aktörer enas om en gemensam inriktning och en åtgärdslista. Åtgärderna hade inte genomförts utan programmet, åtminstone inte på denna korta tid.

De få åtgärder som inte kommer att vara avslutade vid årsskiftet är främst sådana som antingen har blivit inaktuella, visat sig mer komplexa eller kostsamma än beräknat, eller som behöver invänta andra processer, exempelvis detaljplaner vid "Marklunds

kurva” och universitetsområdet.

Parkeringsprogram

Parkeringsprogrammet innehåller ett antal åtgärder gällande parkering för olika trafikslag. De flesta av åtgärderna är genomförda medan några av åtgärderna inte längre bedöms vara aktuella att genomföra. De senaste åren har därför inget arbete med programmets åtgärder pågått. Att programmet är elva år gammalt innebär även att det har saknats en aktuell politisk styrning inom området de senaste åren.

Programmet innehåller ett antal indikatorer som har följts upp 2016 och 2019. Efter 2019 har ingen ytterligare uppföljning av dessa genomförts. Många av indikatorerna har visat sig vara svåra och väldigt tidskrävande att följa upp.

Godstrafikprogram

Programmets fyra insatsområden är: *säkra och effektiva godsleveranser, samverkan med externa aktörer, godstrafikens roll i den framtida stadsutvecklingen och transporter som är tysta och drivs av förnyelsebara källor.*

Flera av åtgärderna i programmet är av kontinuerlig karaktär och har arbetats med löpande som samverkan med externa aktörer. Flera åtgärder är också genomförda och exempel på detta är riktlinjer för utformning av lastplatser. Även utredning av lägen på lastplatser i centrum har arbetats med men denna åtgärd är också svår att helt bli klar med då gator, kvarter och behov kontinuerligt förändras.

Det finns samtidigt ett antal åtgärder där behovet av mer insatser och arbete är nödvändigt. Några exempel på detta är kraven på godstransporter vid upphandling. Ett annat exempel är rutiner kring gods- och avfallshantering i detaljplaner och bygglov inom kommunen. För miljözonen finns också ett fortsatt behov av att utreda en utökning av zonen. Arbetet med att följa upp den befintliga miljözonen genomförs kontinuerligt och i år kommer zonen att justeras till att inkludera västra esplanaden.

Trafiksäkerhetsprogram

Se tidigare genomförd aktualitets- och relevansprövning, Kommunfullmäktige 2024-11-25, § 14.

Framtida styrning

Bedömningen är att ett styrdokument fortsatt behövs. Det är dock lämpligt att slå ihop de sex programmen till ett enda gemensamt program i stället. Detta eftersom det idag finns en del överlappningar mellan programmen, samt att med ett gemensamt program minskar arbetstiden för att ta fram programmet vilket

innebär att mer tid och fokus kan läggas på genomförandet. Ett enda program kan också revideras med kortare intervall och därför hållas mer aktuellt. Det är även i linje med kommunens arbete för att minska antalet styrdokument.

Eftersom fokus främst är på Tekniska nämndens verksamheter är det lämpligt att det nya programmet beslutas av Tekniska nämnden i stället för som tidigare av Kommunfullmäktige. Inriktningen på ett sådant program blir då vad Tekniska nämnden avser genomföra inom sitt ansvarsområde kommande år, med utgångspunkt i översiktsplanens strategier.

Frågor som gäller en mer kommunövergripande nivå kan i stället hanteras i kommunens kommande arbete med en SUMP medan eventuella åtgärder inom andra nämnders ansvarsområde kan vara mer lämpliga i styrdokument som de nämnderna arbetar mer med för att de inte ska glömmas bort. Vissa av de nuvarande åtgärderna finns dessutom redan i andra styrdokument.

Resurser

För framtagandet av ett nytt program behövs framför allt personresurser inom Teknik- och fastighetsförvaltningen. Främst från Gator och parker men även andra avdelningar kan bli involverade i mindre omfattning. Samordning med andra förvaltningar och kommunala bolag kommer också att behövas.

Programmets åtgärder finansieras genom de potter som kommunfullmäktige har avsatt för åtgärder inom områdena framkomlighetshöjande åtgärder kollektivtrafik, trafiksäkerhet och hållbara färdvägar samt genom namngivna projekt.

Intressenter

Programmet berör förvaltningar och bolag med närliggande ansvarsområden, som Stadsledningskontoret, Samhällsbyggnadsförvaltningen, Upab och UKF Kollektivtrafiken. Utanför kommunen berörs Länstrafiken och Regionala kollektivtrafikmyndigheten. Även medborgare och näringsliv berörs. Arbetet med att ta fram trafikprogram brukar ske inom kommunens organisation, men med en extern

dialog och remiss.

Sammanfattning

Bedömningen är att ett styrdokument fortsatt behövs men att det är lämpligt att slå ihop de sex programmen till ett enda gemensamt program i stället, samt att Tekniska nämnden blir beslutsinstans.

Förslag till beslut:

att ge Tekniska nämnden i uppdrag att ta fram och besluta om ett nytt gemensamt program som ersätter befintligt fotgängarprogram, cykeltrafikprogram, kollektivtrafikprogram, godstrafikprogram, parkeringsprogram och trafiksäkerhetsprogram.

Handläggare:

Hanna Ahnlund och Josefine Wigström, Teknik- och fastighetsförvaltningen

4. Nulägesanalys av AI-tillämpning

Bakgrund - Vad har vi?

Umeå kommun står inför en snabb digital omställning där artificiell intelligens (AI) erbjuder stora möjligheter att effektivisera verksamheten, förbättra service och utveckla nya tjänster. Samtidigt medför AI betydande risker kopplade till informationssäkerhet, integritet, etik och regelefterlevnad. Utan styrdokument riskerar kommunen att agera inkonsekvent, vilket kan leda till juridiska överträdelser, förlorat förtroende och otrygghet bland medarbetare.

Det saknas idag en tydlighet som ger kommunen ett gemensamt ramverk för ansvarsfull användning av AI. Ramverket skulle möjliggöra innovation på trygg grund, säkerställa efterlevnad av lagar såsom Dataskyddsförordningen (GDPR) och EU:s AI-förordning, och stärka transparens, etik och ansvarsfördelning. Styrningen är också i linje med nationella rekommendationer från Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Omvärldsbevakning

- **Myndigheten för digital förvaltnings (DIGG) riktlinjer för generativ AI (2024)** rekommenderar att offentliga organisationer antar en AI-policy som anger:
 - Hur AI får användas

- Hur riskbedömning ska göras
- Hur ansvar och transparens säkerställs
- Att policyn ska vara **normerande, inkluderande** och **uppföljningsbar**
- **Kungsbacka kommun** (2024) har infört *Regler för AI* som fastställer att all AI-användning ska riskklassas, dokumenteras och godkännas av ansvarig chef. Policyn betonar informationssäkerhet, datakvalitet och att AI inte får användas för beslut som påverkar individers rättigheter utan mänsklig inblandning
- **Uddevalla kommun** (2024) antog en *AI-policy v1.0* som fokuserar på transparens, mänsklig kontroll, rättvisa och öppenhet. Policyn placerar ansvaret för AI-användning hos respektive förvaltning, med stöd från kommunens IT-strategiska funktion

Både DIGG, Kungsbacka och Uddevalla betonar vikten av att styrningen är praktisk, lätt att förstå, och fungerar som ett ramverk för innovation på trygg grund.

Myndigheten för digital förvaltning (DIGG), AI för offentlig förvaltning:

<https://www.digg.se/ai-for-offentlig-forvaltning/riktlinjer-for-generativ-ai/infor-en-ai-policy>

Kungsbacka kommun, Regler för AI:

<https://kungsbacka.se/download/18.1d09d024193954e4ee646542/1757063848888/AI,%20regler.pdf>

Uddevalla kommuns policy för AI:

<https://www.uddevalla.se/download/18.65412a4518ecb60a26577df/1713535775882/Uddevalla%20kommuns%20policy%20f%C3%B6r%20AI%20v1.0.pdf>

Befintlig styrning

Befintlig lagstiftning och nationell styrning lägger grunden för regelverket och omfattar bland annat:

- Dataskyddsförordningen (GDPR)
- Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)
- Kommunallagen (KL)
- EU:s AI-förordning (AI Act, 2024, 2026)
- Etik- och integritetsprinciper enligt DIGG och SKR

Befintliga (oktober 2025) kommunala styrdokument och riktlinjer inkluderar:

- Plan för digital omställning 2025-2028

(Planen beskriver att Umeå kommun ska öka kompetens, förståelse och förmåga kring hur AI kan bidra till att uppnå verksamhetsmål, effektivisera arbetsuppgifter samt främja verksamhetsutveckling och innovation. För att uppnå detta behövs relevant styrning på AI-området.)

- Riktlinjer för informationssäkerhet
- Policy för informationsförvaltning

Plan för digital omställning 2025-2028:

<https://www.umea.se/download/18.e66618e199080e291ad3f7/1757493266913/Plan%20f%C3%B6r%20digital%20omst%C3%A4llning%202025-2028.pdf>

Riktlinjer för informationssäkerhet

<https://www.umea.se/download/18.7a4d9d5619535c6c4edeac5/1742488259242/Riktlinjer%20f%C3%B6r%20informationss%C3%A4kerhet,%20Ume%C3%A5%20kommun.pdf>

Policy för informationsförvaltning

<https://www.umea.se/download/18.55c0dfaf18bcf08e7cb70b89/1701079812341/Policy%20f%C3%B6r%20informationsf%C3%B6rvaltning.pdf>

Bedömning

Idag sker styrningen av AI-relaterad teknik indirekt genom informationssäkerhet, dataskydd och IT-säkerhetsrutiner. Det finns dock ingen **normerande** eller **aktiverande** styrning specifikt för AI-användning – vilket innebär att bedömningar ofta görs ad hoc.

AI-användningen i Umeå kommun präglas av **initiativrikedom men otydlighet**. Det finns ingen gemensam process för till exempel:

- riskklassning av AI-tjänster
- juridisk och etisk granskning innan införande
- transparens och ansvarsfördelning
- utbildning och medarbetarstöd

Flera förvaltningar experimenterar på egen hand med AI-lösningar. Då central styrning saknas är risken därför stor för bland annat:

- oavsiktliga överträdelser av GDPR/OSL
- bristande dokumentation och spårbarhet
- negativ påverkan hos så väl invånare som medarbetare

Resurser

Framtagandet av styrdokumentet kommer att ske med befintliga resurser från Digital omställning och IT och Stadsledningskontoret. Ingen ytterligare finansiering kommer att krävas.

Intressenter

Förr eller senare kommer nästan alla att komma i kontakt med AI i sitt jobb. Den styrning som behöver tas fram kommer att påverka:

- Alla kommunens nämnder
- Alla kommunala bolag

Beredning

Digital omställning och IT och/eller Stadsledningskontoret kommer att bereda styrdokumentet.

Beslut om styrdokumentet bör tas av KF eller KS, alternativt av TN.

Samråd och samverkan bör ske med Stadsdirektörens forum (SDF), kommunbolagens VD-grupp, kommunens förvaltningar och utsedda nyckelpersoner.

Representanter från de största förvaltningarna bör involveras i framtagandet av styrdokumentet. Dessa representanter bör helst utgöra del av verksamheternas digitaliseringsenheter eller jobba med digital verksamhetsutveckling.

Via ett remissförfarande bör nämnder och kommunbolag kunna ge synpunkter på förslaget.

Sammanfattning

För att Umeå kommun ska kunna dra nytta av AI på ett säkert, rättssäkert och förtroendeingivande sätt föreslås att ett övergripande styrdokument för AI-tillämpning tas fram.

Förslag till beslut:

- att uppdra till TN och KS att ta fram ett kommunövergripande styrdokument för AI-tillämpning.

Handläggare: Hannes Fries, Teknik- och fastighetsförvaltningen
Stefan Boström, Stadsledningskontoret

2025-09-22

202524770

Umeå kommun
ksdiarium@umea.se

Begäran om förändringar och omarbetning av Föreskrifter för avfallshantering i Umeå kommun

Umeå kommuns avfallsföreskrifter behöver revideras angående lägsta tömningsintervall för restavfall. I samband med detta bör även översyn av framförallt definitioner/laghänvisningar och Bilaga 1 göras utifrån den lagstiftning som förändrats den senaste tiden främst gällande textilavfall och fastighetsnära insamling av förpackningar. De nu gällande avfallsföreskrifterna har nyligen uppdaterats men behov finns att revidera dem.

Vakin önskar att Umeå kommun så snart som möjligt kan påbörja översynen. Önskemål att de träder ikraft så fort som möjligt, dock senast 1 oktober 2026.

Vakin deltar gärna i arbetet med att ta fram förslag till förändrade Avfallsföreskrifter.

Med vänlig hälsning

Helena Johansson
AVFALL & ÅTERVINNING
Hushållsavfall

§ 336

Diariennr: KS-2025/00921

Översyn styrdokument hösten 2025**Förslag till beslut**

Kommunfullmäktige beslutar

- att upphäva IT-strategi
- att upphäva Strategi för E-service
- att upphäva Handlingsplan för halverad barnfattigdom
- att revidera Föreskrifter för avfallshantering i Umeå kommun
- att revidera Integrationsstrategi 2019
- att revidera Kollektivtrafikprogram för Umeå kommun, Fotgängarprogram för Umeå, Godstrafikprogram för Umeå, Cykeltrafikprogram för Umeå, Trafiksäkerhetsprogram samt Parkeringsprogram och ge tekniska nämnden i uppdrag att ta fram och besluta om ett nytt gemensamt program som ersätter de befintliga.
- att ta fram styrdokument för AI-tillämpning

Ärendebeskrivning

I enlighet med riktlinje för styrdokument ska styrdokument regelbundet ses över. Syftet med översynen är att utvärdera dokumentens effekt och betydelse för styrningen. Vanliga orsaker till att dokument upphävs är att verksamheten fungerar väl utan styrdokument eller att frågorna har uppgått eller infogats i annan styrning. Det är inte en värdering eller viktning av området i sig.

Det är det politiska organ som beslutade om dokumentet som ska fatta beslut om det ska förlängas, revideras eller upphävas.

Innan ett nytt styrdokument tas fram ska det göras en nulägesanalys över hur styrningen fungerar idag och vilka områden som behöver förbättras. För att undvika målkonflikter är det viktigt att se över även befintliga styrdokument relaterade till området.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

För att skapa bättre överblick lyfts flera dokument vid ett och samma tillfälle. Se bilaga 1 för en sammanfattning av orsaker till besluten. Bakgrundsanalyserna till varje styrdokument finns samlade i bilaga 2. Dessa bakgrundsbeskrivningar är en översyn av hela området och föreslår ibland annan eller relaterad styrning. Dessa frågor är inte föremål för politiska beslut i dagsläget utan hanteras på annat sätt.

De befintliga styrdokument som berörs i ärendet är inte bifogade. De går i stället att ta del av på www.umea.se/styrdokument

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Sammanställning bedömningar

Bilaga 2. Bakgrundsanalyser och underlag

Beredningsansvariga

Lina Renfors, Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet med underlag ska skickas till

Kommunens nämnder

Tjänsteskrivelse

2025-10-08

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00326

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Syfte

Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Policy för jämställdhetsarbete tydliggör fem bärande principer för jämställdhetsarbete i Umeå kommun:

- Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap
- Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem
- Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna
- Förståelse av makt och motstånd
- Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställning

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00326

Remissförfarande

Jämställdhetsutskottet beslutade 2025-04-10 att lämna förslag till policy på remiss till kommunens nämnder samt bolag för yttrande. Totalt tio nämnder samt UKF lämnade remissyttranden. Alla nämnder och bolag välkomnar policyn och ser den som ett viktigt steg i att stärka det strategiska jämställdhetsarbetet. Inga nämnder eller bolag föreslog genomgripande förändringar i remissversionen. I den reviderade utgåvan gjordes mindre språkliga justeringar, förtydliganden och tillägg i enlighet med förslag från remissrundan.

Beslutsunderlag

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Protokollsutdrag JUSK – policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Sammanställning av remissvar – policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Byggnadsnämndens yttrande

Fritidsnämndens yttrande

För- och grundskolenämndens yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande

Individ- och familjenämndens yttrande

Kulturnämndens yttrande

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande

Tekniska nämndens yttrande

Äldrenämndens yttrande

Umeå kommunföretag AB:s yttrande

Valnämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, jämställdhetsstrateg

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Beslutet ska skickas till

Ledningskoordinator

Förnamn, Efternamn

Befattning

Annika Dalén

Jämställdhetsstrateg

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag2025-10-02

§ 47

Diariennr: KS-2025/00326

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun**Beslut**

Jämställdhetsutskottet beslutar

Att överlämna reviderad utgåva av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun till kommunfullmäktige för antagande

Reservation

Moderaterna och Maria Lindvall (-) (L) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Syfte

Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-10-02

policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Remissförfarande

Jämställdhetsutskottet beslutade 2025-04-10 att lämna förslag till policy på remiss till kommunens nämnder samt bolag för yttrande.

Jämställdhetsutskottet önskade synpunkter kring:

- 1) policyns upplägg och innehåll, samt
- 2) om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Totalt tio nämnder samt UKF har lämnat remissyttranden.

Revideringar av remissversion

Alla nämnder och bolag välkomnar policyn och ser den som ett viktigt steg i att stärka det strategiska jämställdhetsarbetet. Inga nämnder eller bolag föreslog genomgripande förändringar i remissversionen.

Följande justeringar har gjorts i den reviderade utgåvan:

- Mindre språkliga justeringar för korrigering av fel samt viss språkförenkling (se yttranden från ÄN och IFN).
- Ordningen på de bärande principerna har ändrats för ett bättre flöde.
- Förtydligande skrivningar kring intersektionalitet under "omfattning och avgränsning" (se yttrande från IFN).
- Förtydligande skrivningar under "principer och förhållningssätt" (se yttrande från IFN).
- Tydligare inkludering av bolagen under "organisation och ansvar" (se yttrande från UKF).

Vad gäller frågan om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas svarar tre nämnder (BN, MHN och ÄN) att detta vore bra medan övriga nämnder inte ser behov av detta (FN, FGN, GVN, IFN och TN) alternativt adresserar inte tydligt frågan (KN, UKF). Jämställdhetsutskottet föreslår därför inte i detta skede ett framtagande av kompletterande riktlinjer men erbjuder stöd till de nämnder och bolag

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-10-02

som så önskar för att konkretisera jämställdhetsarbetet inom ramen för den egna verksamheten.

Beslutsunderlag

Reviderad utgåva av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Sammanställning av remissvar – policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Byggnadsnämndens yttrande

Fritidsnämndens yttrande

För- och grundskolenämndens yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande

Individ- och familjenämndens yttrande

Kulturnämndens yttrande

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande

Tekniska nämndens yttrande

Äldrenämndens yttrande

Umeå kommunföretag AB:s yttrande

Valnämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Jämställdhetsutskottets beslutsordning**Yrkanden**

Joline Göttfert (M) för Moderaterna – s. 4 Ta bort ”förståelse av makt och motstånd” och ändra till ”förståelse av jämställdhetsarbete”

s. 5 ändra till:

”Förståelse av jämställdhetsarbete

Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att påverka sin egen livssituation. Det kan handla om formella positioner som följer med ett visst uppdrag, men också om möjligheten att definiera problem och lösningar, och att påverka både samhällets utveckling och sitt eget liv.

Policyn utgår från ett könsperspektiv och det är viktigt att i det arbetet vara medveten om att frågor om jämställdhet hänger samman med andra faktorer, som till exempel etnicitet, socioekonomi, ålder,

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag2025-10-02

funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier.

Det är viktigt att verksamheter som arbetar aktivt med jämställdhet har tydligt stöd från ledningen, så att det framgår att frågan är prioriterad och syftar till förbättringar för både medarbetare och invånare.

Det är också nödvändigt att de personer som leder arbetet får det stöd de behöver under processen.

s.6 stryk slutet av meningen, efter "hinder": Detta innebär att identifiera och adressera strukturella hinder, samt att utveckla strategier som främjar en rättvis omfördelning av makt och resurser.”

Maria Lindvall (-) (L) – bifall till Moderaternas yrkande.

Linda Lotare (V) - bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Tjänsteskrivelsens förslag mot Moderaternas förslag. Ordförande finner att jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Moderaterna och Maria Lindvall (-) (L) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Ledningskoordinator

Sammanställning av remissvar – policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Bakgrund

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Remissförfarande

Jämställdhetsutskottet beslutade 2025-04-10 att lämna förslag till policy på remiss till kommunens nämnder samt bolag för yttrande.

Jämställdhetsutskottet önskade synpunkter kring:

- 1) policyns upplägg och innehåll, samt
- 2) om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Totalt tio nämnder samt UKF har lämnat remissyttranden.

Sammanfattning remissvar

Alla nämnder och bolag välkomnar policyn och ser den som ett viktigt steg i att stärka det strategiska jämställdhetsarbetet. Nedan följer en kortare sammanställning per nämnd och bolag utifrån de två frågor som utskottet efterfrågat synpunkter kring.

Sammanställning per nämnd/bolag

Byggnadsnämnden (BN)

- 1) Nämnden är positiv till policyn. Anser att den stora möjligheten med ett fortsatt gott jämställdhetsarbetet ligger i ett fortsatt gemensamt kulturskapande och kompetensutveckling, samt anser att uppföljning av jämställdhetsarbete på nämndsnivå behöver förhålla sig till styrmodellen med mer tillitsbaserad styrning. Nämnden anser att jämställdhet i Umeå har i särställning gentemot andra tvärfrågor och därav bör nämnas i grunduppdraget.
- 2) Nämnden anser att det vore bra med efterföljande riktlinjer.

Fritidsnämnden (FN)

- 1) Understryker vikten av att Umeå kommun bedriver ett strategiskt och långsiktigt jämställdhetsarbete. Välkomnar en tydlig policy som vägledning. Har formulerat ett tydligt åtagande kring jämställdhet i sitt grunduppdrag, anser att varje nämnd själv avgör om skrivningar bör ingå i nämndernas grunduppdrag.

- 2) Ser inget behov av kompletterande riktlinje. Ser det som viktigt att jämställdhetsstrategierna kan utgöra ett stöd för nämnder och förvaltningar.

För- och grundskolenämnden (FGN)

- 1) Välkomnar ambitionen att förstärka och tydliggöra det strategiska jämställdhetsarbetet genom en ny policy och menar att policyn svarar tydligt på de grundläggande frågorna *varför* jämställdhetsarbete behövs och *vad* kommunen vill uppnå. Anser att varje nämnd bör ta ansvar och utforma egna mål utifrån policyn.
- 2) Ser inget behov av kompletterande riktlinje.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN)

- 1) Välkomnar ambitionen att förstärka och tydliggöra det strategiska jämställdhetsarbetet genom en ny policy och menar att policyn svarar tydligt på de grundläggande frågorna *varför* jämställdhetsarbete behövs och *vad* kommunen vill uppnå.
- 2) Ser inget behov av kompletterande riktlinje.

Individ- och familjenämnden (IFN)

- 1) Anser att det är nödvändigt med en policy för arbetet med jämställdhet för att tydliggöra kommunens ansvar att främja jämställdhet inom såväl organisationen som i samhället i stort. Positiva till intersektionellt perspektiv och vill stärka dessa skrivningar ytterligare. Föreslår förtydliganden kring könsstereotyper och att jämställdhetsarbete ska följas upp i nämndernas verksamhetsplan och styrkort.
- 2) Ser inget behov av en kompletterande riktlinje men önskar stöd för att konkretisera delmål, aktiviteter, åtgärder och indikatorer för jämställdhetsarbetet.

Kulturnämnden (KN)

- 1) Anser att arbetet för jämställdhet är viktigt och att en jämställdhetspolicy är bra och nödvändig. Betonar att jämställdhet är ett horisontellt perspektiv som behöver samordnas över förvaltningsgränserna och inte skrivas in i nämnders grunduppdrag.
- 2) Frågan adresseras inte direkt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN)

- 1) Nämnden är positiv till policyn. Anser att den stora möjligheten med ett fortsatt gott jämställdhetsarbetet ligger i ett fortsatt gemensamt kulturskapande och kompetensutveckling, samt anser att uppföljning av jämställdhetsarbete på nämnds nivå behöver förhålla sig till styrmodellen med mer tillitsbaserad styrning. Nämnden anser att jämställdhet i Umeå har i särställning gentemot andra tvärfrågor och därav bör nämnas i grunduppdraget.
- 2) Nämnden anser att det vore bra med efterföljande riktlinjer.

Tekniska nämnden (TN)

- 1) Positiva till förkortningen av det tidigare styrdokumentet och till att de fem bärande principerna ligger i fokus. Anser att det är viktigt att vikten av att jämställdhetsarbetet bör vara en del av verksamhetsplanering och uppföljning tas upp samt att policyn i sin helhet är bra.
- 2) Vill lämna till verksamheterna att avgöra om riktlinjer behövs, men betonar behov av stöd i form av kompetensutveckling.

Äldrenämnden (ÄN)

- 1) Ser policyn som en positiv förflyttning för att underlätta att jämställdhetsarbetet ska bli en integrerad del av ordinarie ledning och styrning och välkomnar hur policyn betonar vikten av aktiv dialog och analys av jämställdhetsrelaterat arbete inom förvaltningarna. Efterfrågar ett enklare språkbruk.
- 2) Nämnden anser att det vore bra med efterföljande riktlinjer som beskriver hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas i praktiken med tydliga delmål, aktiviteter, åtgärder och nyckeltal.

Umeå Kommunföretag AB (UKF)

- 1) Välkomnar en policy som bidrar till att skapa ökad tydlighet kring jämställdhetsarbete i Umeå kommun. Anser att dokumentet är för långt för att vara en policy och mer liknar en strategi och upplevs delvis svår att omsätta i praktiken.
- 2) Frågan adresseras inte direkt.

Valnämnden (VN)

- 1) Nämnden bedömer att de kan arbeta i linje med policyn och integrera jämställdhetsperspektiv i verksamheten där det är möjligt och relevant utifrån verksamhetens specifika förutsättningar.
- 2) Frågan adresseras inte direkt.

Umeå kommun
Valnämnden

Protokollsutdrag
2025-09-23

§ 21

Diariennr: VN-2025/00024

Valnämndens yttrande över förslag till policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Valnämnden beslutar

att lämna yttrande enligt förslag.

Ärendebeskrivning

Valnämnden har beretts tillfälle att yttra sig över förslag till policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun.

Syftet med policyn är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för jämställdhetsarbetet. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete.

Valnämndens verksamhet mellan valen består av fyra årsarbetare. Verksamheten inriktas på att utvärdera det senaste valet och påbörja förberedelser inför det kommande.

Under valår rekryteras ett stort antal röstmottagare där det stora flertalet arbetar på valdagen, ett drygt hundratal under 2–3 veckor och några få längre tid än så. Det gemensamma för samtliga är att anställningarna är tidsbegränsade.

Valnämnden ser dock att vissa delar av kommunens riktlinjer, inklusive den föreslagna jämställdhetspolicyn, kan vara utmanande att implementera fullt ut i den egna verksamheten. Detta gäller särskilt långsiktiga insatser som kräver kontinuitet och viss volym i personalstyrkan.

Umeå kommun

Valnämnden

Protokollsutdrag

2025-09-23

Trots dessa förutsättningar bedömer valnämnden att vi kan arbeta i linje med policyn och integrera jämställdhetsperspektiv i verksamheten där det är möjligt och relevant.

I övrigt har valnämnden inga synpunkter på förslaget till jämställdhetspolicy.

Valnämndens beslutsordning**Yrkanden**

Joline Göttfert (M) Tillägg enligt eget yttrande

Lina Farhat (S) Bifall till tjänsteskrivelsens förslag

Propositionsordning som godkännes

Ordförande ställer bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot avslag till yttrande. Valnämnden bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Joline Göttfert (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yttrande.

Reservationstext**Yttrande om jämställdhetspolicyn**

Jämställdhet är en viktig fråga och ska prioriteras inom Umeå kommuns organisation. Det är bra att det görs ett kontinuerligt förbättringsarbete inom kommunen. I policyn finns ett avsnitt med en rubrik som heter "Förståelse av makt och motstånd". Vi föreslår att stycket skrivs om i sin helhet, eller att det stryks.

Både rubriksättningen och innehållet är mer konfrontativt och kritiskt än vägledande för kommunens verksamheter. Jämställdhet handlar inte om lika utfall, utan om lika möjligheter, på samma sätt som det beskrivs på s. 3. Vi föreslår därför att den första meningen i stycket ändras, så att det står "Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation". Att ta med de olika diskrimineringsgrunderna i policyn är ett perspektiv som är bra att ha med sig inom organisationen. Att däremot kalla det för olika "maktstrukturer" gör att läsaren får bilden av att samhället består av grupper som har olika mycket makt. Det är en felaktig beskrivning och gör

Umeå kommun

Valnämnden

Protokollsutdrag

2025-09-23

att människor beskrivs som att de tillhör grupper i stället för att de är individer.

Begreppet "könsmaktsordning" är politiskt laddat och bör inte finnas med i en kommunal policy. Det är enligt Nationalencyklopedin "en samlande term för de strukturer och processer som ligger till grund för mäns samhälleliga dominans över kvinnor." Att kommunen ska använda sig av teorier som "könsmaktsordning" i jämställdhetspolicyn är något vi inte anser är lämpligt. Att formulera sig på det viset skapar mer konflikt än lösningar. Samma sak gäller kring beskrivningen av att jämställdhetsarbete skulle mötas med "motstånd". Det är inte givet att förbättringsområden kommer att leda till någon form av "motstånd" i organisationen. Däremot blir det konfliktskapande att från början uttrycka sig på det sättet. Ord som "könsmaktsordning" och "maktordningar" på s. 5, bör därför tas bort.

På s. 3 står det "Skrivningar om jämställdhet bör därför med fördel ingå i nämndernas grunduppdrag". Alla nämnder är olika och arbetar på olika sätt. Skrivningen kan tolkas som att alla nämnder borde ha med ordet *jämställdhet* i sitt grunduppdrag. I vissa nämnders grunduppdrag passar det bra att ha med skrivningar om jämställdhet, men det beror helt och hållet på hur grunduppdraget är skrivet. Oavsett om jämställdhet nämns i grunduppdraget eller inte, så ska hela organisationen arbeta med jämställdhetsfrågor. Det ska vara upp till varje nämnd att besluta om hur grunduppdraget formuleras och därför borde formuleringen tas bort.

Beslutsunderlag

Förslag till policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Marie Sandström

Tordleif Hansson

Beslutet ska skickas till

sofia.gustafsson.2@umea.se

I ärenderaden anges KS-2025/00326

Sida 4 av 4

Umeå kommun
Valnämnden

Protokollsutdrag
2025-09-23

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Antagandeverision

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Diarienummer:
XXX

**Datum och paragraf för
beslutet:** XXX

Policyn styr:
Kommunkoncernen

Dokumenttyp:
Policy

Giltighetstid:
Tills vidare

Dokumentansvarig nämnd:
Jämställdhetsutskottet

Bakgrund

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.¹

Syfte

Syftet med policyn är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för Umeå kommuns jämställdhetsarbete.

Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete ska integreras i den egna nämndens ordinarie arbete.

Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Omfattning och avgränsning

Umeå kommun har ett övergripande jämställdhetspolitiskt inriktningsmål, beslutat av Umeå kommunfullmäktige:

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är långsiktiga, används för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer och kan syfta till att skapa utvecklingskapacitet.

Det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet ingår i programmet för social hållbarhet, och programstyrningen fungerar som en konkretisering och inramning av de inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Samtidigt är jämställdhet ett horisontellt perspektiv och en

¹ Policy: Beskriver övergripande förhållningssätt eller principer för kommunen inom ett område. De är översiktliga, generella och hållbara över tid. De lämnar ett stort handlingsutrymme. Kan beslutas av kommunfullmäktige. (Riktlinje för styrande dokument, politiskt beslutade)

övergripande strategisk fråga som måste genomsyra samtliga program och verksamheter och inte enbart begränsas till ett fokusområde inom ett av flera program.

Jämställdhetsarbetet utgår ifrån kön, men en förståelse för hur andra faktorer än kön spelar in i människors livsvillkor är nödvändig. Jämställdhetsarbete som utgår från det av kommunfullmäktige antagna målet har fokus på en rättvis fördelning av makt och resurser. Det avser alltså inte i första hand rättighetsarbete utifrån ett diskrimineringsperspektiv och har inte fokus på individer utan på maktfördelning och strukturer.

Vilka berörs av policyn

Policyn omfattar Umeå kommunkoncern. Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunens nämnder och förvaltningar samt helägda kommunägda bolag. I delägda bolag och andra associationsformer verkar kommunen för att policyn ska tillämpas i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Principer och förhållningssätt

Jämställdhet handlar om att kvinnor och män ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter inom livets alla områden. Människor ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förhoppningar och inte styras och begränsas av stereotypa föreställningar om kön. Det handlar om att medvetandegöra livsvillkoren för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun och att utveckla arbete för att kunna ge en jämställd medborgarservice och vara en drivkraft för ett jämställt samhälle. Vi behöver vara medvetna om risken att könsstereotypa normer och föreställningar kan påverka hur vi bedömer, bemöter och behandlar människor, och insatta i skillnaden mellan könsstereotypa föreställningar och reella skillnader som finns utifrån kön. Kommunen ska vara en pådrivande aktör i jämställdhetsarbetet och har ett viktigt uppdrag i att främja jämställdhet inom organisationen såväl som i samhället i stort.

Att arbeta med att synliggöra maktstrukturer och arbeta för att förändra dem kräver ambition och mod. Umeå kommuns mest framgångsrika satsningar utifrån jämställdhetsperspektiv har blivit framgångsrika för att det har funnits en politisk vilja, stöttande ledning, engagerade medarbetare och att arbetet varit kopplat till verksamhetens uppdrag. Skrivningar om jämställdhet kan därför med fördel ingå i nämndernas grunduppdrag, när det bedöms lämpligt.

De bärande principerna för jämställdhetsarbetet i Umeå kommun är:

- Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap

- Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem
- Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna
- Förståelse av makt och motstånd
- Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställning

Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap

Kunskap är en central del av jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och ökar insikten i vad olika beslut får för konsekvenser för kvinnor respektive män. Individer och organisationer utvecklas då både kvinnors och mäns kunskaper om jämställdhet ökar.

Olika grupper har olika förutsättningar och olika villkor på grund av dessa. Kvinnors och mäns livsvillkor och levnadsförhållanden kan delvis synliggöras genom könsuppdelad statistik där det handlar om att belysa vilka villkor kvinnor och män har i Umeå kommun. Fakta och könsuppdelad statistik utgör en bra början, men för att underlaget ska bli ett verktyg för verklig förändring mot ökad jämställdhet behövs analyser och åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Kunskap om jämställdhet, hur ojämställdhet uppstår och upprätthålls och kan förändras är väsentlig för att kunna bedriva ett förändringsarbete. För att kunna identifiera träffsäkra ojämställdhetsproblem behövs också kunskap om hur andra maktordningar samverkar med kön. Utifrån kunskapen behöver jämställdhetsarbetet organiseras så att det skapas ett institutionellt lärande som stannar kvar i och sprids inom organisationen.

Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem

En grundläggande utgångspunkt för jämställdhetsarbetet är att utgå ifrån tydligt formulerade och konkreta problem för att mål och insatser ska svara mot de jämställdhetsproblem som finns, i verksamheten liksom i samhället. I en tydlig problemformulering framgår:

- vad som behöver förändras
- vem eller vilka som drabbas av problemet
- vad eller vilka det är som bidrar till att problemet upprätthålls

Detta innebär att identifiera hur problemet definieras och vilka antaganden som ligger till grund för denna definition, samt att undersöka vilka konsekvenser denna representation av problemet har för olika grupper och individer, inklusive vilka aspekter av problemet som inte

tas upp i representationen. Det som lämnas osagt och inte problematiserat kommer inte heller att bli inkluderat i arbetet.

Det är viktigt att prioritera de problem som verksamheten har möjlighet att påverka utifrån sitt mandat och uppdrag och att välja de insatser och förändringar som har störst potential att öka jämställdheten för målgruppen och som kan få största möjliga genomslag i samhället, i linje med det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet.

Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna

Jämställdhetsarbete syftar till att lösa övergripande problem som går över verksamhetsgränserna och där samverkan är en grundläggande förutsättning för att nå framgång. Genom att sätta olika personer med olika expertis runt bordet ställs frågor på nya sätt, vilket motverkar att problem formuleras på samma sätt om och om igen med sikte på lösningar som är möjliga inom den egna verksamheten. Att vara modig och ha ett utmaningsdrivet, samarbetsbaserat och utforskande arbetssätt ska därför vara utgångspunkten för jämställdhetsarbetet, vilket främjar innovation och medskapande mellan verksamheter men också med andra aktörer i den offentliga sektorn, civilsamhället, näringslivet och forskarsamhället. Kommunen fungerar här som ett viktigt föredöme och katalysator för att få fler att delta i jämställdhetsarbetet.

Förståelse av makt och motstånd

Jämställdhet handlar om en jämn fördelning av makt och resurser mellan könen samt att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation. Makt kan avse formell makt förvärvad genom exempelvis en viss befattning, men kan även avse möjligheten och privilegiet att formulera både problem och möjliga lösningar, att forma samhället såväl som sitt eget liv. Policyn utgår från ett könsperspektiv men det är viktigt att i det arbetet vara medveten om att könsmaktsordningen samspelar med andra maktstrukturer som till exempel etnicitet, klass, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier.

Ifrågasättande av maktfördelning, privilegier och inflytande berör och upprör. Aktivt jämställdhetsarbete innebär en kritisk granskning av den egna verksamheten och möts därför ofta med motstånd. Det är viktigt att berörda verksamheter är medvetna om detta och att det från ledningshåll tydliggörs att det är en prioriterad fråga som syftar till förbättringar för såväl medarbetare som invånare och att stöd erbjuds den eller de personer som ska leda processen.

Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställning

Jämställdhetsarbete är en integrerad del av omställningsförmågan inom en organisation. För att kunna anpassa sig till förändringar och utveckla hållbara lösningar krävs en aktiv och medveten satsning på jämställdhet. Detta innebär att identifiera och adressera strukturella hinder, samt att utveckla strategier som främjar en rättvis omfördelning av makt och resurser. Jämställdhetsarbete är också ett utvecklingsarbete som bygger på kunskap och kontinuerligt lärande. Genom att samla in och analysera data, samt utbilda medarbetare och ledare, kan organisationen utveckla effektiva strategier som främjar jämställdhet. Det krävs också en vilja att utmana befintliga normer och strukturer, och att vara öppen för nya idéer och perspektiv.

För att arbetet ska leda till resultat behöver det integreras i organisationens verksamhet och processer. Jämställdhetsperspektiv bör finnas med i alla beslut och på alla nivåer. Det är en strategi för lärande och förändring där organisationer utvecklar ett reflekterande och analyserande arbetssätt för att synliggöra och åtgärda ojämställdhet. För detta krävs en organisation med förändringskompetens där ett systematiskt lärande tillåts pågå genom att analysera och driva innovation. Jämställdhetsarbetet bidrar till att höja kvaliteten i verksamheterna och skapa en rättvis fördelning av makt och resurser som på sikt även bidrar till ett mer jämställt samhälle.

Organisation och ansvar

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott har uppdraget att stötta policyns genomförande, utifrån sitt uppdrag att initiera, granska och följa upp kommunövergripande frågor ur ett jämställdhetsperspektiv, ur jämställdhetssynpunkt bereda ärenden som ska behandlas av kommunfullmäktige, utveckla strategier för att uppnå jämställdhetsmålen samt öka medvetenheten om vikten av ett jämställdhetsperspektiv inom olika politikområden.

Ansvar för att konkretisera delmål, aktiviteter, åtgärder och indikatorer för arbetet, baserat på principerna i denna policy, ligger på nämnder och verksamheter samt respektive bolagsstyrelse. Jämställdhetsarbetet bör vara en del av verksamhetsplaneringen och följs upp i ordinarie styr- och ledningssystem. Nämnder och bolag som behöver stöd i sitt jämställdhetsarbete kan vända sig till jämställdhetsutskott och till jämställdhetsstrateg.

Umeå kommun har tjänsteresurser som fungerar som stöd i processer kring jämställdhetsfrågor och jämställdhetsintegrering på övergripande nivå samt arbetar med strategiskt utvecklingsarbete i frågorna. Vidare har kommunen personalfunktionen som

ansvarar för arbetet med, arbetsgivarfrågor, lönekartläggning samt ärenden som rör diskrimineringslagstiftning.

Relaterade styrdokument

Av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv

Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR-deklarationen)

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

§ 75

Diariennr: TN-2025/00506

Yttrande remiss Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Tekniska nämnden beslutar

att yttra sig enligt nedan.

Reservation

Stefan Nordström (M) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige 2011 och reviderades 2017. Förslag till uppdatering av styrdokumentet är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och är tänkt att fungera som ett stöd till kommunens nämnder och bolag i förståelsen av hur jämställdhetsarbetet kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete.

Styrdokumentets namn uppdateras också från strategi till policy i enlighet med kommunens riktlinjer för styrande dokument.

Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnden ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Tekniska nämndens yttrande

I nya förslaget till policy har styrdokumentet förkortats och fokus ligger på fem bärande principer för jämställdhetsarbetet i Umeå kommun.

Nämnden anser att det är positivt att dessa principer och förhållningssätt har utvecklats och får ta mer plats. När fokus är på vad vi ska göra och hur

vi ska förhålla oss kan styrdokumentet fungera som ett bättre stöd i jämställdhetsarbetet.

Den första punkten handlar om att jämställdhetsarbetet ska utgå från tydligt formulerade och konkreta problem för att mål och insatser ska svara mot de jämställdhetsproblem som finns. Det är bra att det lyfts upp på agendan. Idag har jämställdhetsarbetet redan ett ganska stort fokus och är inarbetat i verksamheternas arbetssätt. Till exempel finns perspektiv om jämställdhet med som en del vid planering av nya parker, gator och trafiklösningar. Det är samtidigt ett arbete som aldrig kommer bli helt klart. Nya situationer uppstår hela tiden som kräver att vi vrider och vänder på dessa frågor ytterligare. Det är också lätt att göra saker på samma sätt som tidigare, utan att ta hänsyn till ny kunskap som kan påverka utfallet. Denna policy bidrar till att sätta dessa perspektiv på agendan och skapa en större medvetenhet om jämställdhetsfrågor i respektive verksamhet.

Den andra punkten om förståelse av makt och motstånd lyfter fram perspektivet att kvinnor och män ska ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation. Detta perspektiv kan hjälpa oss med analysen i verksamheterna. Det kan till exempel handla om hur mycket någon funktion används av kvinnor och män, och vad vi kan göra för att förändra detta mot ett mer jämställt samhälle. Det är också bra att det nämns att det kan se olika ut, och att kön samspelar med etnicitet, klass, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier.

Den tredje punkten handlar om datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap. Nämnden ser positivt på att utgångspunkten i jämställdhetsarbetet ska bygga på data och kunskap. Idag använder vi oss i viss uträkning av könsuppdelad statistik och tar del av aktuell forskning inom respektive områden, men vi behöver också arbeta vidare med och analysera vad siffrorna betyder och analysera underlaget från nya infallsvinklar.

Under den fjärde punkten; jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställningen, beskrivs vikten av att jämställdhetsarbetet integreras i organisationens verksamhet och processer och att för detta

krävs en organisation med förändringskompetens. Nämnden anser att det är bra att detta perspektiv lyfts fram. Till viss del kan det idag vara personberoende hur mycket jämställdhetsperspektivet lyfts fram i olika sammanhang och är bra om det arbetas med mer systematiskt. Det är värdefullt att jämställdhetsstrategerna kan vara till hjälp kring hur vi kan få in jämställdhetsperspektivet som en del i ordinarie processer och arbetssätt. Till exempel ser vi behov av stöd i hur verksamhetsplanen kan utvecklas eller att checklistor/mallar tas fram för att få en ökad jämställdhetsintegrering.

Den femte och sista punkten betonar vikten av samverkan med andra aktörer, att en blandning av olika kompetenser kan bidra till nya infallsvinklar och att kommunen ibland fungerar som en katalysator för jämställdhetsarbetet. Inom nämndens verksamheter sker samverkan sker med olika aktörer både internt i kommunen och med externa aktörer. Det kan handla om olika forum för samverkan, medborgardialoger, trygghetsvandringar, planarbete med mera. Här kan det handla om att utveckla hur jämställdhetsperspektivet kan ta mer plats i dessa forum.

Avslutningsvis betonas vikten av organisationen, att jämställdhetsarbetet bör vara en del av verksamhetsplaneringen och det ska avsättas tid och resurser för att arbeta med målen som sedan redovisas och följs upp i ordinarie styr- och ledningssystem. Nämnden anser att det är viktigt att detta tas upp samt att policyn i sin helhet är bra. Nämnden ser med fördel att verksamheterna ges utrymme att själva avgöra om det finns behov av att ta fram ytterligare riktlinjer kring hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Utbildning och kompetensutveckling kring jämställdhet kopplat till verksamhetsspecifika frågor bör också erbjudas till kommunens anställda, för att i högre grad kunna planera och utveckla insatser och åtgärder som påverkar kommunens medborgare.

Förslag på sammanträdet

Stefan Nordström (M) yrkar på att hela stycket kring "Förståelse av makt och motstånd" stryks.

Rebecka Dejby (MP) yrkar avslag på Stefan Nordströms (M) yrkande.

Johan Stål (V) yrkar avslag på Stefan Nordströms (M) yrkande.

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

Christina Bernhardsson (S) yrkar avslag på Stefan Nordströms (M) yrkande.

Tekniska nämndens beslutsordning

Ordförande frågar om nämnden kan besluta i enlighet med tjänsteskrivelsen och konstaterar att så är fallet.

Reservation

Stefan Nordström (M) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsunderlag

Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun. Bilaga.

Beredningsansvariga

Ann Siklund, handläggare

Beslutet ska skickas till

Stadsledningskontoret: sofia.gustafsson.2@umea.se (KS-2025/00326)

Jämställdhetsutskottet

Yttrande över remiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Individ- och familjenämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerad policy till jämställdhetsutskottet. Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnden ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinjer som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Sammanfattning av policyn

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen av styrdokumentet 2025 syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Syftet med policyn är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för jämställdhetsarbetet.

Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete.

Individ- och familjenämndens synpunkter

Individ- och familjenämnden anser att det är nödvändigt med en policy för arbetet med jämställdhet mellan män och kvinnor för att tydliggöra kommunens ansvar att främja jämställdhet inom såväl organisationen som i samhället i stort. Förhållningssätten och principerna som beskrivs i policyn överensstämmer med det nämnden anser vara centrala komponenter i ett jämställdhetsarbete, såsom att medvetandegöra livsvillkor och

maktstrukturer, kritiskt granska den egna verksamheten och åtgärda de ojämställdhetsproblem som verksamheten har möjlighet att påverka utifrån sitt mandat och uppdrag. Eftersom hänsynstagande till samverkande maktordningar kan bidra till träffsäkrare arbetssätt ses det som positivt att det intersektionella perspektivet berörs i avsnitten *Förståelse av makt och motstånd* och *Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap*. Att ytterligare beskriva det intersektionella perspektivet skulle, enligt nämnden, stärka policyn. Detta perspektiv skulle kunna läggas till i avsnittet *Omfattning och avgränsning*.

I avsnittet *Principer och förhållningssätt* nämns kort att människor inte ska styras eller begränsas av stereotypa föreställningar om kön. Individ- och familjenämnden ser det som lämpligt att lägga till en beskrivning av att vi behöver vara medvetna om risken att könsstereotypa normer och föreställningar kan påverka hur vi bemöter, bedömer och behandlar människor. Det kan också vara värt att beröra att det även är nödvändigt att vi är insatta i skillnaden mellan könsstereotypa föreställningar och reella skillnader som finns utifrån kön. Detta är kunskap som är viktig att beakta för att uppnå mer jämställda levnadsvillkor och medborgarservice.

Ett annat önskvärt tillägg är ett förtydligande om hur jämställdhetsarbetet ska följas upp. Det kan också vara av vikt att tydliggöra att arbete med jämställdhet ska ingå i nämndernas verksamhetsplan och styrkort.

Därtill vill Individ- och familjenämnden uppmärksamma att ordet *strategi* används i stället för *policy* i första stycket i avsnittet *Förståelse av makt och motstånd*.

Vidare vill Individ- och familjenämnden lyfta att det är uppskattat att policyn inte detaljstyr nämnden, det medför möjlighet att prioritera de jämställdhetsproblem som uppmärksammas i verksamheterna. De bärande principerna i policyn ger nämnden en utgångspunkt till vad nämndens arbete med jämställdhet ska utgå ifrån, vad som ska prioriteras och hur arbetet ska upprätthållas. Individ- och familjenämnden ser inget behov av kompletterande riktlinjer men skulle uppskatta stöd i att komma i gång med att konkretisera delmål, aktiviteter, åtgärder och indikatorer för jämställdhetsarbetet.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Camilla Nilsson
Utredare

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2025-08-27

§ 180

Diariennr: IFN-2025/00151

Remiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till jämställdhetsutskottet i enlighet med det reviderade yttrandet 2025-04-22.

Reservation

Igor Hell (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på remissversionen av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun. Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnden ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinjer som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen av styrdokumentet 2025 syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Syftet med policyn är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för jämställdhetsarbetet.

Arbetsutskottets beslutsordning

Yrkande

Andreas Lundgren (S) yrkar att yttrandet kompletteras med en skrivning om att nämnden anser att arbetet utifrån jämställdhetspolicyn ska följas upp i nämndernas verksamhetsplan och styrkort.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag2025-08-27

Andreas Sellstedt (V) och Igor Hell (M) yrkar bifall till Lundgrens (S) yrkande.

Igor Hell (M) yrkar att stycket "Makt och motstånd" i policyn om jämställdhetsarbete ska strykas.

Andreas Lundgren (S) och Andreas Sellstedt (V) yrkar avslag till Hells (M) yrkande.

Veronica Kerr (KD) yrkar bifall till Hells (M) yrkande.

Arbetsutskottets beslutsgång

Ordförande finner att arbetsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Ordförande ställer bifall mot avslag till Lundgrens (S) yrkande.

Ordförande finner att arbetsutskottet bifaller Lundgrens (S) yrkande.

Ordförande ställer bifall mot avslag till Hells (M) yrkande.

Ordförande finner att arbetsutskottet avslår Hells (M) yrkande.

Reservation

Igor Hell (M) reserverar sig mot arbetsutskottets beslut till förmån för eget yrkande.

Individ- och familjenämndens beslutsordning**Yrkande**

Andreas Lundgren (S) yrkar bifall till tjänsteskrivelsen förslag till beslut att yttra sig enligt det reviderade yttrandet, som är reviderat i enlighet med arbetsutskottets beslut.

Igor Hell (M) yrkar att stycket "Makt och motstånd" i policyn om jämställdhetsarbete ska strykas.

Andreas Lundgren (S) och Andreas Sellstedt (V) yrkar avslag till Hells (M) yrkande.

Veronica Kerr (KD) yrkar bifall till Hells (M) yrkande.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2025-08-27

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Ordförande frågar om yrkanden är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer bifall mot avslag till tjänsteskrivelsens förslag till beslut och finner att individ- och familjenämnden har beslutat att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut att yttra sig i enlighet med det reviderade yttrandet.

Ordförande ställer bifall mot avslag till Hells (M) yrkande och finner att det avslås.

Reservation

Igor Hell (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande att stycket "Makt och motstånd" i policyn om jämställdhetsarbete ska strykas.

Beslutsunderlag

Yttrande 2025-04-22

Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun - 2025

Remiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun -
protokollsutdrag 2025-04-10

Beredningsansvarig

Camilla Nilsson, Utredare

Beslutet ska skickas till

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Sammanträdesprotokoll 2025-08-28

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tid: Torsdag 28 augusti 2025 kl. 13.00–16.00

Plats: Länken, Saluten

Beslutande

Julia Algotsson (C), ordförande
 Dennis Larsson (S)
 Elin Nejne (S)
 Jari Prosi (S)
 Mikael Thyni (M)
 Gabriel Farrysson (M)
 Mattias Nilsson (V)
 Simon Mattson (MP)
 Emil Bayat (L)
 Evelyn Ångqvist (S), ersättare för Andreas Sjögren (S)
 Anna Forss (S), ersättare för Anna Bengtsson (S) §§ 90 - 103
 Åsa Bäckström (V), ersättare för Anna Bengtsson (S) § 89

Övriga deltagare Se sida 2.

Utses att justera Elin Nejne (S)

Sekreterare Digital signatur §§ 98
 Ulrika Lindström

Ordförande Digital signatur
 Julia Algotsson

Justerande Digital signatur
 Elin Nejne

BEVIS

Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag

Organ Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Sammanträdesdatum 2025-08-28

Anslaget har satts upp 2025-08-29
Anslaget tas ner 2025-09-20
Förvaringsplats: Umeå kommun/Miljö- och hälsoskydd

Underskrift Digital signatur
 Ulrika Lindström

Umeå kommun
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammanträdesprotokoll
2025-08-28

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare

Mats Granath (M)

Hans Modig (M)

Åsa Bäckström (V), §§ 90–103

Stefan Boström (C)

Tjänstepersoner

Rune Brandt, stadssbyggnadsdirektör

Ulrika Lindström, nämndsekreterare

Nils Gilenstam, enhetschef miljöskydd, §§ 89–96

Jenny Wallin, alkohol- och tobakshandläggare, § 94

William Jonsson, miljöinspektör, § 96

Emma Johansson, handläggare, § 97

Övriga

Mårten Bäck, näringslivsutvecklare, § 89

Presenteras för nämnden:

Joel Sehlberg, miljöinspektör

Linnea Förare, miljöinspektör

§ 98

Ärendenr: 2025-2788

Yttrande över remiss: Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun**Beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. Att yttrande över remiss Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun fastställs enligt nedan.
2. Att ärendet justeras omedelbart

Reservation

Mikael Thyni (M) och Gabriel Farrysson (M) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

Uppdatering av kommunens styrdokument pågår. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument. Remissutgåva av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun har överlämnats till kommunens nämnder och bolag för yttrande.

Syftet med policyn för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinjer som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Eftersom sista datum för att svara på remissen är 31 augusti så krävs att beslutet direktjusteras.

Umeå kommun
Miljö- och hälsoskyddsnämnden**Sammanträdesprotokoll**
2025-08-28**Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade i yttrande över planeringsdirektiven för 2026 följande:

"Nämnden föreslår kommunfullmäktige att nämndens grunduppdrag formuleras i enlighet med jämställdhetsutskottets förslag 2025-02-13 §10 (Dnr KS-2025/00147)."

Nämnden anser att jämställdhet i Umeå har en särställning gentemot andra tvärfrågor och därav bör nämnas i grunduppdraget.

Nämnden anser att jämställdhetsutskottets arbetsformer med årlig genomgång av nämndernas verksamhetsplaner är förnämlig och borde appliceras på fler sakfrågor. Verksamhetsplanerna behöver dock läsas tillsammans med nämndens övriga specifika handlingsplaner, aktivitetsplaner, tillsynsplaner och övriga system för uppföljning. Tillsammans ger detta en bild av hur nämnden styr och leder exempelvis jämställdhetsarbetet. "Nya" styrmodellen och nämndens verksamhetsplan försöker vidare skjuta upplägget mot en i alla led mer tillitsbaserad form. Detta innebär att alla sakfrågor inte längre bryts ned till delmål i alla nämnder. Utifrån grunduppdrag, uppföljning och indikatorer sätter nämnden mål i de delar där detta behövs för att styra verksamheten i någon riktning eller höja takten i arbetet. Nämnden anser att policyn och jämställdhetsutskottet behöver förhålla sig även till denna del av styrmodellen. Nämnden anser vidare att den som tar del av jämställdhetsutskottets årliga uppföljning parallellt med förbättringspotential ska få en känsla av stolthet för det goda jämställdhetsarbete som bedrivits under lång tid i Umeå. Där vi tillsammans borde känna stolthet skapas i stället en känsla av att få nämnder gör det som förväntas. Samtliga nämnder har förbättringspotential men insatser behöver balanseras utifrån den enskilda nämndens uppdrag och utgångsläge.

Nämnden anser att den stora möjligheten med ett fortsatt gott jämställdhetsarbete ligger i ett fortsatt gemensamt kulturskapande. Bland annat genom än tydligare erbjudande om kompetensutvecklingsinsatser till politiker och tjänstepersoner.

Nämnden anser även att det vore bra med efterföljande riktlinjer.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-07-14

JUSK protokollsutdrag 2025-04-10 Remiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör

Fredrik Hedlund, miljö- och hälsoskyddschef

Umeå kommun
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammanträdesprotokoll
2025-08-28

Yrkanden på sammanträdet

Mikael Thyni (M) yrkar att det i yttrandet läggs till följande:

Jämställdhet är en viktig fråga och ska prioriteras inom Umeå kommuns organisation. Det är bra att det görs ett kontinuerligt förbättringsarbete inom kommunen. I policyn finns ett avsnitt med en rubrik som heter "Förståelse av makt och motstånd". Vi föreslår att stycket skrivs om i sin helhet, eller att det stryks.

Både rubriksättningen och innehållet är mer konfrontativt och kritiskt än vägledande för kommunens verksamheter. Jämställdhet handlar inte om lika utfall, utan om lika möjligheter, på samma sätt som det beskrivs på s. 3. Vi föreslår därför att den första meningen i stycket ändras, så att det står "Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation". Att ta med de olika diskrimineringsgrunderna i policyn är ett perspektiv som är bra att ha med sig inom organisationen. Att däremot kalla det för olika "maktstrukturer" gör att läsaren får bilden av att samhället består av grupper som har olika mycket makt. Det är en felaktig beskrivning och gör att människor beskrivs som att de tillhör grupper i stället för att de är individer.

Begreppet "könsmaktsordning" är politiskt laddat och bör inte finnas med i en kommunal policy. Det är enligt Nationalencyklopedin "en samlande term för de strukturer och processer som ligger till grund för mäns samhälleliga dominans över kvinnor." Att kommunen ska använda sig av teorier som "könsmaktsordning" i jämställdhetspolicyn är något vi inte anser är lämpligt. Att formulera sig på det viset skapar mer konflikt än lösningar. Samma sak gäller kring beskrivningen av att jämställdhetsarbete skulle mötas med "motstånd". Det är inte givet att förbättringsområden kommer att leda till någon form av "motstånd" i organisationen. Däremot blir det konfliktskapande att från början uttrycka sig på det sättet. Ord som "könsmaktsordning" och "maktordningar" på s. 4, bör därför tas bort.

På s. 3 står det "Skrivningar om jämställdhet bör därför med fördel ingå i nämndernas grunduppdrag". Alla nämnder är olika och arbetar på olika sätt. Skrivningen kan tolkas som att alla nämnder borde ha med ordet *jämställdhet* i sitt grunduppdrag. I vissa nämnders grunduppdrag passar det bra att ha med skrivningar om jämställdhet, men det beror helt och hållet på hur grunduppdraget är skrivet. Oavsett om jämställdhet nämns i grunduppdraget eller inte, så ska hela organisationen arbeta med jämställdhetsfrågor. Det ska vara upp till varje nämnd att besluta om hur grunduppdraget formuleras och därför borde formuleringen tas bort.

Mattias Nilsson (V) yrkar avslag till Moderaternas yrkande och bifall till tjänsteskrivelsen.

Elin Nejne (S) yrkar avslag på Moderaternas yrkande och bifall till tjänsteskrivelsen

Umeå kommun
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammanträdesprotokoll
2025-08-28

Beslutsgång

Ordförande ställer Moderaternas yrkande om ett tillägg i förslaget till yttrande mot bifall till tjänsteskrivelsen och finner att nämnden beslutar enligt tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till

Jämställdhetsutskottet, sofia.gustafsson.2@umea.se

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av de personer som listas i signaturpanelen.

Underskrifterna uppfyller kraven för avancerad elektronisk underskrift enligt definitionen i eIDAS (EU:s förordning 910/2014).

Äktheten kan valideras enligt internationella standarder i en valideringstjänst som uppfyller förordningen. Validering kan exempelvis göras här: <https://validate.signport.se/>

Där finns även information om hur validering kan göras i Adobe Acrobat Reader.

Notera, om dokumentet skrivs ut på papper, eller 'skrivs ut' till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet kan valideras.

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

§ 37

Diariennr: KU-2025/00034

Remiss: Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att ställa sig bakom yttrandet i tjänsteskrivelsen

att paragrafen är omedelbart justerad.

Reservation

Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Umeå kommun har ett övergripande jämställdhetspolitiskt inriktningsmål, beslutat av Umeå kommunfullmäktige:

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet ingår i programmet för social hållbarhet, och programstyrningen fungerar som en konkretisering och inramning av de inriktningsmål som kommunfullmäktige antar

Yttrande

Kulturnämnden anser att arbetet för jämställdhet är viktigt och att en jämställdhetspolicy är bra och nödvändig.

Precis som framgår av remissen delar kulturnämnden åsikten att jämställdhet är ett horisontellt perspektiv och en övergripande strategisk fråga som måste genomsyra samtliga program och verksamheter och inte enbart begränsas till ett fokusområde inom ett av flera program.

Därför anser kulturnämnden att det är olämpligt att skriva in jämställdhetspolicy i grunduppdraget. Arbetet behöver samordnas över förvaltningsgränserna för att bli bra och få önskad effekt.

En policy är en avsiktsförklaring för att styra en fråga i önskad riktning och berör flera kommunala aktörer. Grunduppdraget är kommunfullmäktiges uppdrag till en enskild nämnd med ett enskilt ansvar. Ofta också kopplat till lagar som styr nämndens verksamhet.

I enlighet med kommunfullmäktiges planeringsdirektiv ska en nämnd ha ett skriftligt grunduppdrag och reglemente som förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden och dess roll och ansvar.

Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för styrmodell för Umeå kommun. Beslutet delar upp styrningen i organiserande, aktiverande och normerande styrning. I beslutet framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet.
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

Jämställdhetsarbetet behöver ske förvaltningsöverskridande för att bli bra och effektivt och få önskat resultat. Det innebär att jämställdhetsarbetet tjänar bäst på att ingå i inriktningsmål och program

Beslutsunderlag

Remiss – Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Leif Mårtensson

Kulturnämndens beslutsordning

Tilläggsyrkande

Anton Bergström Nord (M) - Jämställdhet är en viktig fråga och ska prioriteras inom Umeå kommuns organisation. Det är bra att det görs ett kontinuerligt förbättringsarbete inom kommunen. I policyn finns ett avsnitt med en rubrik som heter "Förståelse av makt och motstånd". Vi föreslår att stycket skrivs om i sin helhet, eller att det stryks.

Både rubriksättningen och innehållet är mer konfrontativt och kritiskt än vägledande för kommunens verksamheter. Jämställdhet handlar inte om lika utfall, utan om lika möjligheter, på samma sätt som det beskrivs på s. 3. Vi föreslår därför att den första meningen i stycket ändras, så att det står "Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation". Att ta med de olika diskrimineringsgrunderna i policyn är ett perspektiv som är bra att ha med sig inom organisationen. Att däremot kalla det för olika "maktstrukturer" gör att läsaren får bilden av att samhället består av grupper som fördelar sig på en viss maktskala. Det är en felaktig analys, beskrivning och gör att människor beskrivs som att de tillhör grupper i stället för att de är individer.

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

Begreppet "könsmaktsordning" är utan tvekan politiskt laddat och bör inte finnas med i en kommunal policy. Att kommunen ska använda sig av teorier som exempelvis "könsmaktsordning" i jämställdhetspolicyn är något vi inte anser är lämpligt. Att formulera sig på det viset skapar mer konflikt än lösningar. Samma sak gäller kring beskrivningen av att jämställdhetsarbete skulle mötas med "motstånd". Det är inte givet att förbättringsområden kommer att leda till någon form av "motstånd" i organisationen. Däremot blir det konfliktskapande att från början uttrycka sig på det sättet. Ord som "könsmaktsordning" och "maktordningar" på s. 5, bör därför tas bort.

Anton Bergström Nord (M) – bifall till tjänsteskrivelsens yttrande med eget tilläggsyrkande

Titti Ådén (S), Alex Nilsson (L) och Sofia Wiesler (MP) – bifall till tjänsteskrivelsens yttrande

Propositionsordning som godkänns

Ordförande ställer bifall till tjänsteskrivelsens yttrande mot avslag och finner att nämnden bifaller. Ordförande ställer bifall till Moderaternas tilläggsyrkande mot avslag och finner att nämnden avslår.

Reservation

Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Sofia Gustafsson, sofia.gustafsson.2@umea.se med dnr KS-2025/00326 i ämnesraden

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

§ 97

Diariennr: ÄN-2025/00109

Remiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Äldrenämnden beslutar att ställa sig bakom förslag till remissyttrande till jämställdhetsutskottet gällande internremiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun enligt nedan.

Äldrenämnden beslutar att yttrandet kompletteras med en skrivning om att nämnden anser att arbetet utifrån jämställdhetspolicyn ska följas upp i nämndernas verksamhetsplan och styrkort.

Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Kevin Björnsdotter, verksamhetsutvecklare föredrar i rubricerat ärende.

Äldrenämnden har fått i uppdrag att inkomma med synpunkter på Jämställdhetsutskottets förslag till ny policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun, se bilaga 1. Policyn planeras ersätta Umeå kommuns nu gällande styrdokument inom området; Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun, beslutad 2011 och reviderad 2017, se bilaga 2.

Uppdateringen av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och att tydligare integrera jämställdhetsarbetet i ordinarie styr- och ledningssystem.

Jämställdhetsutskottet efterfrågar särskilt synpunkter på policyförslagets upplägg, innehåll och om det finns behov av en kompletterande riktlinje som tydliggör hur arbetet med jämställdhet ska bedrivas i praktiken.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Remissversion – Policy för jämställdhetsarbetet i Umeå kommun

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

Bilaga 2: Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Kevin Björnsdotter

Beslutet ska skickas till

Jämställdhetsutskottet

Äldrenämndens beslutsordning

Förslag till beslut under överläggningarna

Åsa Bäckström (-) (V) med bifall av Carin Nilson – bifall till äldreomsorgsförvaltningens förslag till beslut

Lotta Holmberg (M) med bifall av Veronica Kerr (KD) – stryk stycket ”Makt och motstånd” samt övriga skrivelser om makt, strukturer och könsmotstånd

Åsa Bäckström (-) (V) – avslag till Lotta Holmbergs förslag

Veronica Kerr (KD) – yttrandet kompletteras med en skrivning om att nämnden anser att arbetet utifrån jämställdhetspolicyn ska följas upp i nämndernas verksamhetsplan och styrkort.

Propositionsordning

Ordföranden ställer Åsa Bäckströms förslag och Lotta Holmbergs förslag under proposition och finner att äldrenämnden beslutar i enlighet med Åsa Bäckströms förslag.

Äldrenämnden beslutar i enlighet med Veronica Kerrs förslag.

Reservationer

Lotta Holmberg reserverar sig mot beslutet.

JUSK

Remiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Yttrande

Äldrenämnden välkomnar att policy för jämställdhetsarbete anpassas till kommunens styrmodell för att underlätta att jämställdhetsarbetet ska bli en integrerad del av ordinarie ledning och styrning. Uppdateringen bedöms vara en positiv förflyttning i det avseendet.

Umeå kommuns övergripande jämställdhetspolitiska inriktningsmål att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv harmoniserar väl med mål inom äldreomsorgen.

Jämställdhet ligger nära äldreomsorgens grunduppdrag bland annat i fråga om att främja självständighet och kvarboende, förebyggande verksamhet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde. Jämställdhetsarbete är en viktig del av äldrenämndens uppdrag som betonas ytterligare i portalparagrafen till nya socialtjänstlagen som trädde i kraft 1 juli 2025 som bland annat innebär att socialtjänst aktivt ska arbeta för att minska omotiverade skillnader mellan kön.

Äldrenämnden välkomnar hur policyn betonar vikten av aktiv dialog och analys av jämställdhetsrelaterat arbete inom förvaltningarna. Mot den bakgrunden ser äldrenämnden gärna ett komplement till policyn, en riktlinje som beskriver hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas i praktiken. Exempelvis med ett innehåll som tydligare speglar ansvar för förvaltningar att konkretisera delmål, aktiviteter och åtgärder. Denna bör även innehålla förslag på prioriterade och mätbara nyckeltal för hur kommunen och kommunägda bolag bör följa upp arbetet i sin helhet.

I dagsläget uppfattas policyn innehålla formuleringar som förutsätter förkunskaper inom jämställdhetsarbete och dess begrepp. Policyn föreslås ses över i sin helhet för att nå ett förenklat språkbruk i syfte att underlätta samstämmighet relaterat till övriga styrande dokument.

Utöver det föreslår äldrenämnden följande språkliga justeringar:

- Under syftesbeskrivning beskrivs att policyn är tänkt att fungera som ett stöd till nämnder och hur arbetet kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Förslag att "kan" ersätts med "ska".
- Om rubriken: "Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställningen". Förslag att skriva omställningen i obestämd form, alternativt tydliggöra vilken omställning som syftas till.

Sida 2 av 2

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Kevin Peters Björnsdotter

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-22

§ 43

Diariennr: FN-2025/00024

Svar på remiss: Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fastställa yttrande enligt nedan.

Reservation

Joline Göttfert (M), Christer Lindvall (M) och Lars-Olof Uhlin (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande (se Fritidsnämndens beslutsordning nedan).

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbetet i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun. Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma.

Umeå kommun har ett övergripande jämställdhetspolitiskt inriktningsmål beslutat av Umeå kommunfullmäktige:

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-22

Det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet ingår i programmet för social hållbarhet och programstyrningen fungerar som en konkretisering och inramning av de inriktningsmål som kommunfullmäktige antar.

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott har beslutat att överlämna förslag till *Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun* till nämnder och bolag för yttrande.

Fritidsnämndens yttrande

Fritidsnämnden understryker vikten av att Umeå kommun bedriver ett strategiskt och långsiktigt jämställdhetsarbete. Nämnden instämmer i att jämställdhet utgör ett horisontellt perspektiv och en övergripande strategisk fråga som måste genomsyra hela den kommunala organisationen. För att säkerställa ett hållbart och systematiskt arbete krävs en tydlig policy som vägleder samtliga nämnder och förvaltningar i detta arbete.

Inom ramen för sitt grunduppdrag har fritidsnämnden redan formulerat ett tydligt åtagande kring jämställdhet. *Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning.* Detta visar nämndens engagemang och vilja att bidra till ett mer jämställt samhälle. Samtidigt anser fritidsnämnden att varje nämnd själv avgör om skrivningar om jämställdhet bör ingå i nämndernas grunduppdrag.

Fritidsnämnden anser att det är bra att koppla jämställdhetspolicyn till det redan beslutade jämställdhetspolitiska inriktningsmålet: *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.*

Nämnden ser inte att det finns ett behov av att ta fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas. Däremot anser nämnden att det är viktigt att Umeå kommuns jämställdhetsstrateger även framgent kan utgöra ett stöd för nämnder och förvaltningar i detta arbete.

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-22

Beslutsunderlag

Remiss Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

JUSK protokollsutdrag 2025-04-10

Remissversion – Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Monica Svonni, verksamhetschef

Fritidsnämndens beslutsordning

Yrkanden

Joline Göttfert (M) – tillägg i yttrandet:

Jämställdhet är en viktig fråga och ska prioriteras inom Umeå kommuns organisation. Det är bra att det görs ett kontinuerligt förbättringsarbete inom kommunen. I policyn finns ett avsnitt med en rubrik som heter "Förståelse av makt och motstånd". Vi föreslår att stycket skrivs om i sin helhet, eller att det stryks.

Både rubriksättningen och innehållet är mer konfrontativt och kritiskt än vägledande för kommunens verksamheter. Jämställdhet handlar inte om lika utfall, utan om lika möjligheter, på samma sätt som det beskrivs på s. 3. Vi föreslår därför att den första meningen i stycket ändras, så att det står "Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation". Att ta med de olika diskrimineringsgrunderna i policyn är ett perspektiv som är bra att ha med sig inom organisationen. Att däremot kalla det för olika "maktstrukturer" gör att läsaren får bilden av att samhället består av grupper som har olika mycket makt. Det är en felaktig beskrivning och gör att människor beskrivs som att de tillhör grupper i stället för att de är individer.

Begreppet "könsmaktsordning" är politiskt laddat och bör inte finnas med i en kommunal policy. Det är enligt Nationalencyklopedin "en samlande term för de strukturer och processer som ligger till grund för mäns samhälleliga dominans över kvinnor." Att kommunen ska använda sig av teorier som "könsmaktsordning" i jämställdhetspolicyn är något vi inte anser är lämpligt. Att formulera sig på det viset skapar mer konflikt än lösningar. Samma sak gäller kring beskrivningen av att jämställdhetsarbete skulle mötas med "motstånd". Det är inte givet att

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-22

förbättringsområden kommer att leda till någon form av ”motstånd” i organisationen. Däremot blir det konfliktskapande att från början uttrycka sig på det sättet. Ord som ”könsmaktsordning” och ”maktordningar” på s. 5, bör därför tas bort.

Olivia Lundgren (S) – bifall till tjänsteskrivelsens förslag till yttrande, avslag till Joline Göttferts (M) yrkande.

Lennart Arvidsson (V) – avslag till Joline Göttferts (M) yrkande.

Johan Asplund (MP) – avslag till Joline Göttferts (M) yrkande.

Propositionsordning som godkänns

Avslag mot bifall till Joline Göttferts (M) tilläggsyrkande, yrkandet avslås. Ordföranden finner att nämnden beslutar att fastställa tjänsteskrivelsens förslag till yttrande.

Reservation

Joline Göttfert (M), Christer Lindvall (M) och Lars-Olof Uhlin (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Sofia Gustafsson, märkning KS-2025/00326

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-20

§ 162

Diariennr: BN-2025/00178

Yttrande över remiss: Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Byggnadsnämnden fastställer yttrande över remiss *Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun* enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Uppdatering av kommunens styrdokument pågår. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument. Remissutgåva av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun har överlämnats till kommunens nämnder och bolag för yttrande.

Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Byggnadsnämndens yttrande

Byggnadsnämnden beslutade, 2025-03-19 § 46, följande i yttrande över planeringsdirektiven för 2026:

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-20

”Nämnden föreslår kommunfullmäktige att nämndens grunduppdrag formuleras i enlighet med jämställdhetsutskotts förslag 2025-02-13 § 10 (Dnr KS-2025/00147).”

Nämnden anser att jämställdhet i Umeå har i särställning gentemot andra tvärfrågor och därav bör nämnas i grunduppdraget.

Nämnden anser att jämställdhetsutskottets arbetsformer med årlig genomgång av nämndernas verksamhetsplaner är förnämlig och borde appliceras på fler sakfrågor. Verksamhetsplanerna behöver dock läsas tillsammans med nämndens övriga specifika handlingsplaner, aktivitetsplaner, tillsynsplaner och övriga system för uppföljning. Tillsammans ger detta en bild av hur nämnden styr och leder exempelvis jämställdhetsarbetet. ”Nya” styrmodellen och nämndens verksamhetsplan försöker vidare skjuta upplägget mot en i alla led mer tillitsbaserad form. Detta innebär att alla sakfrågor inte längre bryts ned till delmål i alla nämnder. Utifrån grunduppdrag, uppföljning och indikatorer sätter nämnden mål i de delar där detta behövs för att styra verksamheten i någon riktning eller höja trakten i arbetet. Nämnden anser att policyn och jämställdhetsutskottet behöver förhålla sig även till denna del av styrmodellen. Nämnden anser vidare att den som tar del av jämställdhetsutskottets årliga uppföljning parallellt med förbättringspotential ska få en känsla och stolthet för det goda jämställdhetsarbete som bedrivits under lång tid i Umeå. Där vi tillsammans borde känna stolthet skapas istället en känsla av att få nämnder göra det som förväntas. Samtliga nämnder har förbättringspotential men insatser behöver balanseras utifrån den enskilda nämndens uppdrag och utgångsläge.

Nämnden anser att den stora möjligheten med ett fortsatt gott jämställdhetsarbete ligger i ett fortsatt gemensamt kulturskapande. Bland annat genom än tydligare erbjudande om kompetensutvecklingsinsatser till politiker och tjänstepersoner.

Nämnden anser att det vore bra med efterföljande riktlinjer.

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-20

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-07-14

JUSK protokollsutdrag 2025-04-10 Remiss av Policy för
jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör

Nicklas Fryksten, bygglovschef

Marie Häggström, lantmäterichef

Camilla Högdahl, HR-chef

Föredragande

Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör

Beslutsordning

Ordföranden finner att byggnadsnämnden beslutar i enlighet med
tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Jämställdhetsutskottet, sofia.gustafsson.2@umea.se

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag2025-06-18

§ 73

Diariennr: SK-2025/00272

**Yttrande om internremiss - Policy för
jämställdhetsarbete i Umeå kommun****Beslut**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att ställa sig bakom förslag till remissyttrande till jämställdhetsutskottet gällande internremiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun enligt nedan.

Reservation: Izabel Riedl (M) och Frida Fröberg (KD) till förmån för egna yrkanden.

Ärendebeskrivning**Bakgrund**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått i uppdrag att inkomma med synpunkter på Jämställdhetsutskottets förslag till ny policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun, se bilaga 1. Policyn planeras ersätta Umeå kommuns nu gällande styrdokument inom området; Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun beslutad 2011 och reviderad 2017, se bilaga 2.

Jämställdhetsutskottets förslag till policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun har anpassats till kommunens nya styrmodell och dokumentstruktur. Jämställdhetsutskottet efterfrågar särskilt synpunkter på policyförslagets upplägg, innehåll och om det finns behov av en kompletterande riktlinje som tydliggör hur arbetet med jämställdhet ska bedrivas i praktiken.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden välkomnar ambitionen att förstärka och tydliggöra det strategiska jämställdhetsarbetet genom en ny policy. Att policyn anpassas till kommunens styrmodell är en viktig förutsättning för att jämställdhetsarbetet ska bli en integrerad del av ordinarie ledning och styrning.

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2025-06-18

Umeå kommuns övergripande jämställdhetspolitiska inriktningsmål – att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv – harmonierar väl med mål i gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsplan.

Innehåll i förslag till ny policy tydliggör både bärande principer samt ger en riktning om vikten av integrering av jämställdhetsarbetet i för Umeå kommuns centrala strategiska områden.

Jämställdhetsutskottet ställer frågan om nämnden ser ett behov av en kompletterande riktlinje som tydliggör hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden menar att policyn svarar tydligt på de grundläggande frågorna *varför* jämställdhetsarbete behövs och *vad* kommunen vill uppnå. Detta ger en god utgångspunkt för vidare arbete inom respektive nämnd utifrån förvaltningsspecifika verksamheter och förutsättningar.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens övergripande mål i verksamhetsplan är att andelen elever som tar gymnasieexamen ska öka. För att följa hur väl utvecklingen sker mot det fastställda målet har delmål formulerats inom respektive strategiområde. Delmålen följs upp av resultatmått. Uppföljning av långsiktiga mål och delmål sker i styrkort, verksamhetsrapporter samt genom huvudmannens systematiska kvalitetsarbete och avrapporteras i nämnd enligt årshjul. Jämställdhetsperspektiv har integrerats i verksamhetsplan och delmål med koppling till jämställdhet har identifierats, vilka lägger fokus på att utveckla jämställdheten i flickor och pojkars studieval. Jämställdhet, jämlikhet och mångfald kopplat till det personalpolitiska området hanteras inom ramen för nämndens systematiska arbete med arbetsmiljö och lika rättigheter och skyldigheter.

Om inte jämställdhetsutskottet mot bakgrund av sin expertis inom området gör en annan bedömning anser nämnden det vara ändamålsenligt att varje nämnd, tar ansvar och utformar egna mål baserade på principer och strategier i föreslagen kommunövergripande policy.

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag2025-06-18

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter omfattar både utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser där kunskaper och perspektiv inom jämställdhet är avgörande för att uppnå målen om ökad likvärdighet, förbättrade studieresultat och effektiv etablering på arbetsmarknaden.

Nämnden ställer sig positiv till förslaget till ny policy för jämställdhetsarbete och ser det som ett viktigt steg i att stärka kommunens systematiska och strategiska jämställdhetsarbete.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Remissversion – Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Bilaga 2: Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Åsa Bergström, personalchef

Anna Persson, utbildningsstrateg

Ändringsyrkande

Moderaterna för att i remissversionen, bilaga 1, föreslå strykning av stycket med rubriken *Förståelse av makt och motstånd*.

Kristdemokraterna för bifall till Moderaternas ändringsyrkande.

Socialdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet för avslag till Moderaternas ändringsyrkande.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag, bifall mot avslag, och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Ordföranden prövar vidare Moderaternas ändringsyrkande, avslag mot bifall, och finner att nämnden beslutar att avslå ändringsyrkande.

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2025-06-18

Reservation: Izabel Riedl (M) och Frida Fröberg (KD) till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Sofia Gustafsson, sofia.gustafsson.2@umea.se senast 31 augusti 2025

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2025-06-19

§ 53

Diariennr: SK-2025/00272

Yttrande om internremiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att ställa sig bakom förslag till remissyttrande enligt nedan till jämställdhetsutskottet gällande internremiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun.

Reservation: Elmer Eriksson (M) och Lucas Nilsson (KD) till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

För- och grundskolenämnden har fått i uppdrag att inkomma med synpunkter på Jämställdhetsutskottets förslag till ny policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun. Policyn planeras ersätta Umeå kommuns nu gällande styrdokument inom området; Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun beslutad 2011 och reviderad 2017.

Jämställdhetsutskottets förslag till policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun har anpassats till kommunens nya styrmodell och dokumentstruktur. Jämställdhetsutskottet efterfrågar särskilt synpunkter på policyförslagets upplägg, innehåll och om det finns behov av en kompletterande riktlinje som tydliggör hur arbetet med jämställdhet ska bedrivas i praktiken.

Yttrande

För- och grundskolenämnden välkomnar ambitionen att förstärka och tydliggöra det strategiska jämställdhetsarbetet genom en ny policy. Att policyn anpassas till kommunens styrmodell är en viktig förutsättning för att jämställdhetsarbetet ska bli en integrerad del av ordinarie ledning och styrning.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-06-19

Umeå kommuns övergripande jämställdhetspolitiska inriktningsmål – att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv – harmonierar väl med mål i för- och grundskolenämndens verksamhetsplan.

Innehåll i förslag till ny policy tydliggör både bärande principer samt ger en riktning om vikten av integrering av jämställdhetsarbetet i för Umeå kommuns centrala strategiska områden.

Jämställdhetsutskottet ställer frågan om nämnden ser ett behov av en kompletterande riktlinje som tydliggör hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

För- och grundskolenämnden menar att policyn svarar tydligt på de grundläggande frågorna *varför* jämställdhetsarbete behövs och *vad* kommunen vill uppnå. Detta ger en god utgångspunkt för vidare arbete inom respektive nämnd utifrån förvaltningsspecifika verksamheter och förutsättningar.

För- och grundskolenämndens övergripande mål i verksamhetsplan är att andelen elever som blir behöriga till nationellt gymnasieprogram ska öka. För att följa hur väl utvecklingen sker mot det långsiktiga målet har delmål formulerats inom respektive strategiområde. Delmålen följs i sin tur upp genom resultatmått. Resultatmått för respektive delmål framgår i styrkortet. Uppföljning av övergripande mål samt delmålen sker inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete och avrapporteras i nämnd enligt årshjul.

Jämställdhetsperspektiv har integrerats i verksamhetsplan och delmål med koppling till jämställdhet har identifierats, vilka lägger fokus på att utveckla jämställdheten i flickor och pojkars studieval. Jämställdhet, jämlikhet och mångfald kopplat till det personalpolitiska området hanteras inom ramen för nämndens systematiska arbete med arbetsmiljö och lika rättigheter och skyldigheter.

Om inte jämställdhetsutskottet mot bakgrund av sin expertis inom området gör en annan bedömning anser för- och grundskolenämnden det vara ändamålsenligt att varje nämnd, tar ansvar och utformar egna mål

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag2025-06-19

baserade på principer och strategier i föreslagen kommunövergripande policy.

Sammanfattning

För och grundskolenämndens verksamheter omfattar i huvudsak utbildning, undervisning och omsorg där kunskaper och perspektiv inom jämställdhet har stor påverkan på kvalitet och måluppfyllelse i syfte att nå ökad likvärdighet, förbättrade studieresultat och goda resultat. För- och grundskolenämnden ställer sig positiv till förslag till ny policy för jämställdhetsarbete och ser det som ett viktigt steg i att stärka kommunens systematiska och strategiska jämställdhetsarbete.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Bilaga 2: Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvarig

Åsa Bergström, personalchef

Yrkanden

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna för bifall till tjänsteskrivelsen.

Ändringsyrkande

Moderaterna för att i remissversionen, bilaga 1, föreslå strykning av stycket med rubriken *Förståelse av makt och motstånd*.

Kristdemokraterna för bifall till Moderaternas ändringsyrkande.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet för avslag till Moderaternas ändringsyrkande.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag, bifall mot avslag, och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-06-19

Ordföranden prövar vidare Moderaternas ändringsyrkande, avslag mot bifall, och finner att nämnden beslutar att avslå yrkandet.

Reservation: Elmer Eriksson (M) och Lucas Nilsson (KD) till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Sofia Gustafsson, sofia.gustafsson.2@umea.se senast 31 augusti 2025

Från: Fredrik Lundberg
Skickat: den 28 april 2025 17:08
Till: KS Diarium; Sofia Gustafsson
Ämne: KS-2025/00326

Hej

UKF kommer med ett samlat remissvar ang rubricerat.

UFK och dotterbolagen välkomnar en policy som bidrar till att skapa ökad tydlighet kring jämställdhetsarbete i Umeå kommun och ambitionen linjerar väl med våra befintliga ägardirektiv. En tydlig policy är ett effektivt verktyg för att styra arbetet i organisationen mot uppsatta mål.

Vi har följande synpunkter för att öka tydligheten och göra den föreslagna policyn lättare att tillämpa i det dagliga arbetet:

- *I grunden tycker vi att dokumentet är alldeles för långt för att vara en policy.*
 - *Policydokumentet ser mer ut att utgöra en strategi med bakomliggande analys snarare än en policy. Vi vill se att det tydliggörs vad som faktiskt ska följas i den dagliga verksamheten.*
 - *Det är svårt att urskilja policyn från riktlinjer samt övergripande förhållningssätt och principer för jämställdhetsarbete.*
 - *Några av begreppen och formuleringarna ser vi kan vara svåra att förstå hur de ska omsättas i praktisk handling, tex "skapa en rättvis fördelning av makt och resurser".*
- *När det gäller organisation och ansvar ser vi att det är respektive bolagsstyrelse som ansvarar för att policyn följs.*

Vi bidrar gärna i det fortsatta arbetet att utforma detta viktiga styrande dokument.

Med vänliga hälsningar

Fredrik Lundberg
VD
Umeå Kommunföretag AB
Rådhusplanaden 8
903 28 UMEÅ
070-300 84 56
fredrik.lundberg.ukf@umea.se

Vi värnar om din personliga integritet, läs mer i
[Umeå Kommunföretag ABs integritetspolicy](#)

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 333

Diariennr: KS-2025/00326

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun**Förslag till beslut**

Kommunfullmäktige beslutar

att anta Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Syfte

Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Policy för jämställdhetsarbete tydliggör fem bärande principer för jämställdhetsarbete i Umeå kommun:

- Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap
- Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem
- Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna
- Förståelse av makt och motstånd
- Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställning

Remissförfarande

Jämställdhetsutskottet beslutade 2025-04-10 att lämna förslag till policy på remiss till kommunens nämnder samt bolag för yttrande. Totalt tio nämnder samt UKF lämnade remissyttranden. Alla nämnder och bolag välkomnar policyn och ser den som ett viktigt steg i att stärka det strategiska jämställdhetsarbetet. Inga nämnder eller bolag föreslog genomgripande förändringar i remissversionen. I den reviderade utgåvan gjordes mindre språkliga justeringar, förtydliganden och tillägg i enlighet med förslag från remissrundan.

Beslutsunderlag

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Protokollsutdrag JUSK – policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Sammanställning av remissvar – policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Byggnadsnämndens yttrande

Fritidsnämndens yttrande

För- och grundskolenämndens yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande

Individ- och familjenämndens yttrande

Kulturnämndens yttrande

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande

Tekniska nämndens yttrande

Äldrenämndens yttrande

Umeå kommunföretag AB:s yttrande

Valnämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, jämställdhetsstrateg

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M) – s. 4 Ta bort "förståelse av makt och motstånd" och ändra till "förståelse av jämställdhetsarbete" s. 5 ändra till: "Förståelse av jämställdhetsarbete Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att påverka sin egen livssituation. Det kan handla om formella positioner som följer med ett visst uppdrag, men också om möjligheten att definiera problem och lösningar, och att påverka både samhällets utveckling och sitt eget liv. Policyn utgår från ett könsperspektiv och det är viktigt att i det arbetet vara medveten om att frågor om jämställdhet hänger samman med andra faktorer, som till exempel etnicitet, socioekonomi, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier. Det är viktigt att verksamheter som arbetar aktivt med jämställdhet har tydligt stöd från ledningen, så att det framgår att frågan är prioriterad och syftar till förbättringar för både medarbetare och invånare. Det är också nödvändigt att de personer som leder arbetet får det stöd de behöver under processen.

s.6 stryk slutet av meningen, efter "hinder": Detta innebär att identifiera och adressera strukturella hinder, samt att utveckla strategier som främjar en rättvis omfördelning av makt och resurser."

Tomas Wennström (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* Anders Ågrens (M) förslag.
Ordföranden finner att utskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Beslutet ska skickas till

Ledningskoordinator

Sida 4 av 4

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2025-10-15

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00907

Taxa för byggnadsnämndens verksamheter

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

- Fastställa taxa för byggnadsnämndens verksamheter i enlighet med förslag från Byggnadsnämnden

Ärendebeskrivning

Byggnadsnämnden har i beslut den 2025-09-24 föreslagit kommunfullmäktige att fastställa nya taxor för nämndens verksamheter. För en sammanfattning av föreslagna ändringar, se Bilaga 1. protokollsutdrag med tjänsteskrivelse från Byggnadsnämnden. Enligt förslaget ska ny taxa gälla från den 1 jan 2026 och ersätter då tidigare beslut från 2025-06-16 § 127

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Protokollsutdrag Byggnadsnämnden
Bilaga 2. Förslag till taxa byggnadsnämndens verksamheter
Bilaga 3. Beräkning av taxa
Bilaga 4. Beräkning av handläggningskostnad

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Beslutet ska skickas till

Byggnadsnämnden

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-09-24

§ 201

Diariennr: BN-2025/00236

Taxa för byggnadsnämndens verksamheter

Beslut

1. Byggnadsnämnden godkänner *Taxan för byggnadsnämndens verksamheter* med ikraftträdande den 1 jan 2026.
2. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta *Taxan för byggnadsnämndens verksamheter* med ikraftträdande den 1 januari 2026.

Ärendebeskrivning

Taxan för byggnadsnämndens verksamheter arbetades fram och beslutades av kommunfullmäktige i nuvarande format första gången hösten 2020. Under 2025 har taxan reviderats enligt punkter nedan. Taxan har även justerats utifrån SKR:s prisindex för kommunala verksamheter (PKV).

Genomförda justeringar och ändringar:

- Ärendetyp och avgift för marklov i samband med små avlopp framtagna och inkluderad i tabell A9 (A9.03).
- Möjlighet till att reducera avgiften vid användande av certifierade byggprojekteringsföretag.
- Avgift vid tillsyn av individuell mätning och debitering (IMD) har förtydligats i underlaget.
- Möjlighet att ta betalt i de fall handlingsunderlag fortsatt är bristfälliga efter komplettering. (A15.09)
- Ny hänvisning till kommunens taxa för kostnader vid utlämnande av allmän handling. (KS-2024/00541 – rev. 2025-06-16)
- Avgiften för bildande av samfällighetsförening fastställs enligt avgiftsförordningen och är lika över hela landet.

Utöver ovan nämnda ändringar har handläggningskostnaden justerats i enlighet med SKR:s prisindex för kommunala verksamheter (PKV).
Ny timkostnad är beräknad till 1 287 kr per timme.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-09-24

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2025-09-11
Taxa byggnadsnämndens verksamheter
Taxaberäkning 2026, bilaga
Handläggningskostnad Plan- och bygglagen byggnadsnämnden 2026,
bilaga

Beredningsansvariga

Nicklas Fryksten, bygglovschef
Harry Bertilsson, tf. planchef/enhetschef detaljplanering
Marie Häggström, lantmäterichef

Föredragande

Emelie Wållberg, enhetschef lov

Beslutsordning

Ordföranden finner att byggnadsnämnden beslutar i enlighet med
tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Umeå kommun, kommunfullmäktige

Taxa för byggnadsnämndens verksamheter

2026-01-01

Dokumenttyp: Taxa	
Dokumentansvarig: Byggnadsnämnden	Beslutsdatum: BN 2025-09-24, § 201 KF
Beslutad av: Kommunfullmäktige	DNR: BN-2025/00236 KS-

Innehåll

Inledning.....	4
Lagstöd för tillämpning av taxan	4
Avgifter	4
Allmänna regler om kommunala avgifter	5
Kommunallagen	5
Självkostnadsprincipen.....	5
Likställighetsprincipen.....	6
Retroaktivitetsförbudet.....	6
Allmänna bestämmelser om taxa	7
Kommunfullmäktiges beslut om taxa	7
Indexuppräkning.....	7
Avgiftsbestämning.....	7
Avgiftsreducering	7
Nedsättning av avgift	8
Avgift vid avskrivning och avvisning.....	8
Reducerad avgift vid användande av ett certifierat byggprojekteringsföretag	8
Betalning av avgift.....	9
Återbetalning av avgift	9
Handläggningskostnad	9
Mervärdesskatt	9
Upplysning om överklagande.....	9
Ikraftträdande	10
Särskilda bestämmelser om taxa	11
Avgift för lov och genomförande	11
Tidsbegränsade bygglov och bygglov för ändamål av säsongskaraktär	11
Lov för åtgärder som inte kräver lov – frivilliga lov	11
Extra tekniskt samråd, startbesked med mera	11
Tillsynsavgift	12

Byggsanktionsavgift.....	12
Planbesked	12
Avgift för detaljplanearbete, planprogram och områdesbestämmelser	12
Utlämning av allmänna handlingar	13
Taxetabeller	13
Tabell A - Taxetabeller för lov, anmälan med mera	14
Tabell B - Taxetabeller för planavgift vid bygglov	20
Tabell C – Planbesked, planprogram, detaljplaner och områdesbestämmelser	21
Tabell D - Taxetabeller för geografisk information, lantmäteri och mätning	21
Tabell E – Taxetabell för utlämning av allmän handling	23
Bilaga till Tabell D	24
Förklaringar av begrepp	25

Inledning

Lagstöd för tillämpning av taxan

Taxan för byggnadsnämndens verksamheter är framtagen och anpassad utifrån Umeå kommuns ärenden i enlighet med 12 kap. 8–11 §§ plan- och bygglagen (2010:900), PBL, 2 kap. 5 § kommunallagen (2017:725), KL, samt 7 kap. 13–18 §§ miljöbalken (MB) och taxan är unik för byggnadsnämnden i Umeå kommun. Tabeller och beräkningssätt har med förslag från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som grund anpassats så att avgifterna ska täcka kommunens kostnader för det arbete som utförs i byggnadsnämndens olika ärendetyper.

Avgifter

Särskilda föreskrifter om avgifter för kommunernas verksamhet inom byggnadsnämndens ansvarsområde återfinns i 12 kap. PBL.

12 kap. 8 § PBL anger att byggnadsnämnden får ta ut avgifter för:

- beslut om planbesked, förhandsbesked, villkorsbesked, startbesked, slutbesked och ingripandebesked
- beslut om lov
- tekniska samråd och slutsamråd
- arbetsplatsbesök och andra tillsynsbesök på byggarbetsplatsen
- upprättande av nybyggnadskartor
- framställning av arkivbeständiga handlingar
- expediering och kungörelser enligt 9 kap. 41–41 b §§ PBL
- andra tid- eller kostnadskrävande åtgärder.

Taxan omfattar även andra avgifter i byggnadsnämndens verksamhet såsom:

- arkivservice
- geografisk information, lantmäteri och mätning
- ärenden angående strandskyddsdispenser.

Byggnadsnämnden får enligt 12 kap 9 § PBL ta ut en planavgift för att täcka programkostnader och kostnader för andra åtgärder som behövs för att upprätta eller ändra detaljplaner eller områdesbestämmelser, om

1. nämnden ger bygglov för nybyggnad eller ändring av en byggnad, och
2. den fastighet som bygglovets avser har nytta av planen eller områdesbestämmelserna.

För ärendetyper där en genomsnittlig kostnad inte är möjlig att bestämma, anges timdebitering i tillämplig taxetabell. Avgiften beräknas i de ärendetyperna genom att tillämplig handläggningskostnad per timme multipliceras med kommunens nedlagda tid för handläggning av ärendet. Med ärendetyp avses i detta dokument exempelvis besked, beslut, handläggning, produkter, tjänster eller serviceåtgärd.

Allmänna regler om kommunala avgifter

Kommunallagen

Kommunernas rätt att ta ut avgifter allmänt sett framgår av 2 kap. 5 § KL som har följande lydelse: *”Kommuner och regioner får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.”*

Av paragrafen framgår kommuners och regioner rätt att ta ut avgifter. Paragrafen motsvarar huvudsakligen 8 kap. 3 b § i den äldre kommunallagen, med hänvisning till prop. 1993/94:188 s. 107 f.

Första stycket ger kommunerna rätt att ta ut avgifter inom hela den sektor som regleras i kommunallagen. Det enda kravet är att kommunen tillhandahåller en tjänst eller nyttighet som motprestation. Det gäller även ”frivilliga uppgifter” som tillhandahålls inom ramen för en obligatorisk verksamhet (se prop. 1993/94:188 s.79–80 samt prop. 2016/17:171 sid. 301). Detta innebär att kommunerna har möjlighet att ta ut avgifter för frivillig uppdragsverksamhet.

Självkostnadsprincipen

För byggnadsnämndens verksamhet reglerar 12 kap. 10 § PBL att en avgift inte får överstiga kommunens genomsnittliga kostnad för den typ av besked, beslut eller handläggning som avgiften avser. För all kommunal verksamhet gäller dessutom allmänt självkostnadsprincipen som uttrycks i 2 kap. 6 § KL. *”Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.”*

Självkostnadsprincipen som uttrycks i denna paragraf syftar på det totala avgiftsuttaget per verksamhet. Kostnaderna i det enskilda fallet eller ärendet har inte någon betydelse för tillämpningen av självkostnadsprincipen. Vid beräkningen av självkostnaderna får alla relevanta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på kostnader är personalkostnader, material, utrustning, lokalkostnader med mera. Verksamhetens andel av kommunens centrala service- och administrationskostnader räknas också med i kostnaden.

Likställighetsprincipen

Plan- och bygglagen innehåller inte några särskilda regler om hur avgifternas storlek i det enskilda fallet ska bestämmas, dvs. hur de totala kostnaderna ska fördelas på dem som är avgiftsskyldiga. Av betydelse för avgiftsuttaget i enskilda fall i kommunal verksamhet är däremot den s.k. likställighetsprincipen, som uttrycks i 2 kap. 3 § KL. *”Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat”.*

Bestämmelsen innebär att särbehandling av vissa kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar endast är tillåten på objektiva grunder. Likställighetsprincipen innebär vid fördelning av avgifter att lika avgift ska utgå för lika prestation eller att kommunmedlemmar som befinner sig i motsvarande läge ska betala samma avgifter.

Retroaktivitetsförbudet

Kommunfullmäktige ska ha fattat beslut om en specifik taxa innan den börjar tillämpas. Det anses alltså otillåtet att ge avgiftsbestämmelser retroaktiv verkan – annat än i vissa speciella undantagsfall. Retroaktivitetsförbudet framgår direkt av 2 kap. 4 § KL, vilken har följande lydelse: *”Kommuner och landsting får inte fatta beslut med tillbakaverkande kraft till nackdel för medlemmarna. Sådana beslut får dock fattas om det finns synnerliga skäl för det.”*

Allmänna bestämmelser om taxa

Kommunfullmäktiges beslut om taxa

Enligt 12 kap. 10 § PBL är det kommunfullmäktige som ska fatta beslut om grunderna hur avgifterna ska beräknas. Kommunfullmäktige kan inte delegera rätten att besluta om taxan till nämnd. Detta innebär att taxan, dess konstruktion och omfattning så väl som ändring av taxan måste beslutas av kommunfullmäktige.

Indexuppräknings

Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla. Så länge denna taxa gäller uppdrar kommunfullmäktige till byggnadsnämnden för varje nytt avgiftsår (kalenderår) att justera taxan i enlighet med den procentsats som anges i den version av PKV som finns publicerad på SKR:s webbplats i oktober månad före avgiftsåret.

Avgiftsbestämning

Avgift tas ut enligt den taxa som gäller vid tidpunkten då ärendet inkommer till byggnadsnämnden. Detta gäller dock inte för detaljplaner, för dessa gäller att avgift tas ut enligt den taxa som gäller då planavtal tecknas. Om ett ärende påbörjats men inte avslutats före antagandet av denna taxa, har byggnadsnämnden rätt att tillämpa den nya taxan i ärendet om det innebär en lägre avgift för den sökande.

Om det finns särskilda skäl, som motiverar en höjning eller minskning av avgiften, får nämnden besluta detta för viss typ av ärenden eller för ett särskilt ärende.

Vid två eller flera åtgärder debiteras i normalfallet den mest tidskrävande utav dem. Avgift för handläggningen utgår även om ansökan avslå eller om startbesked nekas.

Avgiftsreducering

Avgiftsreducering för taxetabell A innebär för bygglov, marklov och rivningslov samt förhandsbesked där beslut inte fattats inom lagstadgad tidsfrist att avgiften för beslutet reduceras med 20 % per överskriden vecka. Lagstadgad tidsfrist är 10 veckors handläggning från det att ansökan bedömdes vara komplett, enligt 12 kap. 8 a § PBL.

Avgiftsreducering innebär för ett ärende gällande en eller flera anmälningspliktiga åtgärder där beslut inte fattats inom lagstadgad tidsfrist att avgiften reduceras för beslutet med 20 % per överskriden vecka. Lagstadgad tidsfrist är 4 veckors handläggningstid från det att anmälan bedömdes vara komplett, enligt 12 kap. 8 a § PBL.

Handläggningstiderna i båda ovanstående fall kan i särskilt beslut förlängas till 20 respektive 8 veckor.

Nedsättning av avgift

Avgiften för ett lov där det finns ett beviljat lov som gått ut, eller håller på att gå ut, är detsamma som för ett helt nytt lov. Bygglovspliktiga ändringar i ett beviljat och gällande lov hanteras också som ett nytt beslut och debiteras enligt taxan för åtgärden som ändras.

För en ansökan gällande en åtgärd som innebär en förändring av motsvarande underlag tillhörande ett tidigare beslutat lov, förhandsbesked eller dispens kan byggnadsnämnden om det är motiverat med hänsyn tagen till arbetsinsats, reducera avgiften med 25, 50 alternativt 75 %. Nämnden har även möjlighet att reducera avgiften med ovan nämnda nivåer vid ny prövning av ett tidigare beslutat ärende om giltighetstiden gått ut, där inga eller endast mindre ändringar är gjorda.

Det förekommer nedsättning av vissa avgifter i tabell D, dessa framgår av Bilaga till tabell D (Tabell 3).

Avgift vid avskrivning och avvisning

Om den sökande återkallar sin ansökan, avskrivs ärendet. Om en ansökan är så ofullständigt att ärendet inte går att pröva i sak kommer det att avvisas. Vid avskrivning eller avvisning av ärende utgår en avgift motsvarande 25, 50 eller 75 % av avgiften för tillämplig ärendetyp, dock minst motsvarande 1 timmar för start och avslut av ärendet. Vilken av dessa procentsatser som tillämpas avgörs av hur stor del av handläggningen som utförts. I ärendetyper med timdebitering tas avgift ut för nedlagt antal timmar fram till avskrivning alternativt avvisning.

För detaljplaner reglerar planavtalet betalningsskyldigheten i händelse av att planarbetet avbryts med mera.

Reducerad avgift vid användande av ett certifierat byggprojekteringsföretag

För ett ärende där byggherren använder ett certifierat byggprojekteringsföretag enligt 9 kap. 32 b § PBL, utgår en reducerad avgift för handläggningen som motsvarar byggnadsnämndens begränsade prövning enligt 9 kap. 32 c § och/eller 10 kap. 25 a § PBL. För handläggning av lov utgår en avgift motsvarande 85 % av avgiften för tillämplig ärendetyp, med undantag för ärendetyper i tabell A 2.07-2.15 där en avgift utgår med 80 % av avgiften för ärendetypen. För teknisk kontroll utgår en avgift motsvarande 75 % av avgiften för tillämplig ärendetyp.

Betalning av avgift

Avgift enligt denna taxa förutom detaljplanerna betalas av sökanden eller beställaren mot faktura när denne tillställts byggnadsnämndens beslut, beställd handling levererats eller beställd åtgärd vidtagits. Avgift för utstakning i samband med bygglovsprocess faktureras i samband med avgiften för lov. Betalning av avgift ska ske till nämnden inom den tid som anges i fakturan. Betalas inte avgiften vid den förfallodag som anges i fakturan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635) från förfallodagen tills betalning sker. Vad gäller krav och inkasso tillämpar nämnden de rutiner som framgår av kommunens *”Riktlinjer för kredit- och krav verksamhet”* (2018-04-20). Avgifter kan tas ut som förskott.

Betalning av planavgift enligt avtal för upprättandet av ny detaljplan/planprogram ska ske enligt de villkor som anges i avtalet.

Om slutlig avgift för bygglov eller avgift för genomförande är högre än förskottsbetalad avgift kommer tilläggsdebitering att ske.

Återbetalning av avgift

Åtgärder som debiterats men ej utförts återbetalas om sökanden så begär och endast under förutsättning att det är omständigheter som sökanden inte rå eller kunnat rå över. Avgift återbetalas då för de handläggningsåtgärder enligt tillämplig tidsuppskattning som inte vidtagits i ärendet. Återbetalning kan tidigast ske när lovet upphört att gälla.

Ränta utgår inte på belopp som återbetalas.

För planavgift enligt avtal gäller, utöver vad som anges i denna taxa, de villkor som anges i avtalet.

Handläggningskostnad

Handläggningskostnaden är 1 287 kronor per timme för ärenden som avses i denna taxa. Minsta tid för debitering är en timme.

Mervärdesskatt

Mervärdesskatt utgår inte för avgifter i samband med myndighetsutövning.

Mervärdesskatt 25 % tillkommer på tjänster och produkter som inte är myndighetsutövning. Undantag för kartor i tryckt form, där mervärdesskatt 6 % tillkommer.

Upplysning om överklagande

Byggnadsnämndens beslut om debitering kan överklagas enligt 13 kap 3, 8–9 §§ PBL samt

42 § förvaltningslagen (2017:900), FL. Överklagan skall ske skriftligt till byggnadsnämnden och ska ha inkommit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Byggnadsnämnden prövar om skrivelsen med överklagandet har kommit in i rätt tid. Om överklagan inte avvisas, överlämnas den till länsstyrelsen beträffande bygglov m.fl. ärenden och mark- och miljödomstolen beträffande planavgifter, som har rätt att pröva överklagandet som första instans.

Ikraftträdande

Denna taxa ska tillämpas från och med den 1 januari 2026.

Särskilda bestämmelser om taxa

Avgift för lov och genomförande

För ärenden gällande bygglov, marklov eller rivningslov består avgiften av två delar, en som avser lovprövningen och en del som avser genomförandet av bygg-, mark- eller rivningsåtgärderna. Avgiften för lov tas ut i samband med beslut om lov. Avgiften för genomförande tas ut i förskott antingen i samband med beslut om lov och startbesked eller i samband med startbeskedet för åtgärden.

För anmälningspliktiga åtgärder tas avgiften för genomförande ut i förskott i samband med beslut om startbesked.

Tidsbegränsade bygglov och bygglov för ändamål av säsongskaraktär

Vid ansökan om ett tidsbegränsat bygglov eller om ett bygglov för ändamål av säsongskaraktär tas samma avgift ut som för ett permanent bygglov för motsvarande åtgärd. Planavgift utgår inte vid tidsbegränsat bygglov.

Lov för åtgärder som inte kräver lov – frivilliga lov

Vid ansökan om lov för en åtgärd som enligt PBL ej kräver lov tas avgift ut enligt taxetabell för motsvarande åtgärd. För de åtgärder som inte återfinns i taxetabellerna tillämpas timdebitering.

Extra tekniskt samråd, startbesked med mera

För de åtgärder där arbetsplatsbesök, slutsamråd och slutbesked är aktuella ingår ett sådant besök eller beslut i avgiften. Ytterligare platsbesök eller intermistiska slutbesked utöver det första faktureras separat enligt tabell A15.

I de fall det behövs eller önskas fler startbesked, arbetsplatsbesök, slutsamråd, interimistiska slutbesked eller slutbesked debiteras dessa separat enligt taxetabell A 15. Eventuella beslut om kompletterande villkor eller beslut om ny kontrollansvarig debiteras separat enligt taxetabell A 15.

I de ärenden där handlingsunderlaget är så bristfälligt att handläggare behöver granska på nytt efter inkommen komplettering eller där nya handlingar med stora förändringar inkommer under pågående handläggning debiteras en extra avgift enligt A15.09.

Tillsynsavgift

Tillsyn inom området strandskydd genomförs enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) 7 kap och 27 kap MB (1998:808). Avgift enligt denna taxa tas inte ut för tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogade.

Tillsyn av system för individuell mätning och debitering (IMD) av uppvärmning och tappvatten utgår från lagen om energimätning i byggnader och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Avgiften tas ut av den som tillsynen riktas mot. (jfr prop. 2013/14:174 s. 141)

Byggsanktionsavgift

Om någon utför en åtgärd utan tillstånd utgår byggsanktionsavgift enligt 9 kap Plan- och byggförordningen (PBF).

Planbesked

En begäran om planbesked får enligt 5 kap 2 § PBL göras av den som har för avsikt att vidta en åtgärd som kan förutsätta att en detaljplan eller områdesplan antas, ändras eller upphävs. Byggnadsnämndens avgift för planbesked framgår av tabell C.1. Beloppen i tabellen har beräknats genom att framräknad handläggningskostnad per timme för verksamheten har multiplicerats med en genomsnittlig tidsåtgång för den typ av ärende som åtgärden avser. Avgift utgår även vid negativt besked. Vid återtagande av ansökan om planbesked utgår avgift för nedlagd tid.

Avgift för detaljplanearbete, planprogram och områdesbestämmelser

Planavgifter tas ut för att täcka kostnader som uppstått för att upprätta, ändra eller upphäva detaljplan eller områdesbestämmelser, separat eller i anslutning till handläggning av ett annat ärende. Byggnadsnämndens kostnader för att ta fram detaljplaner och områdesbestämmelser ska ersättas av den som har nytta av åtgärden. Fakturering sker löpande under arbetet.

En planavgift ska motsvara kommunens självkostnad för arbete utfört av egen personal, inhyrd personal eller annan som utför arbete för kommunens räkning. Kostnaden beräknas enligt den tid (antal timmar) som erfordrats för arbetet och en genomsnittlig timkostnad för handläggningen.

Avgift för detaljplanearbete regleras genom avtal mellan exploatör och byggnadsnämnden.

För uppdragets nedlagda arbetstid debiteras tidsersättning enligt handläggningskostnad per timme. Utöver nedlagd arbetstid reglerar planavtalet exploatörens betalningsansvar för övriga med planarbetet sammanhängande kostnader. Samtliga utredningar som behövs för prövning av detaljplan ska bekostas av exploatören.

Det är byggnadsnämnden som avgör vilka utredningar som krävs för planarbetet. Det är även byggnadsnämnden som avgör vilka utredningar exploatören kan beställa alternativt tillhandahålla respektive vilka utredningar som det är lämpligt att byggnadsnämnden utför eller beställer. Handläggning som krävs för hantering av utredningar debiteras exploatören baserat på tidsåtgång.

Om byggnadsnämnden bedömer att det behövs ett program för att underlätta planarbetet, ska nämndens självkostnad för detta bekostas av exploatör. Fakturering sker löpande under arbetet. Om ett program har upprättats i förväg ska hela eller delar av kostnaden ingå i planavgiften om programmet fortfarande är aktuellt och bidrar till att planarbetet underlättas.

Om ett planarbete har flera exploatörer fördelas planavgiften schablonmässigt mellan de olika exploatörerna i förhållande till deras nytta av planen i enlighet med vad byggnadsnämnden tillsammans med exploatörer i övrigt överenskommer.

För gällande planer, som inte betalats genom planavtal, ska planavgift betalas av den som söker bygglov för åtgärder enligt gällande bestämmelse i samband med beslut om lov och senast vid beslut om startbesked. Planavgift tas ut baserat på area i kvadratmeter (bruttoarea) enligt tabell B1.

Utlämning av allmänna handlingar

Utlämning av allmän handling debiteras enligt Umeå kommuns taxa KS-2024/00541 (rev.2025-06-16) *”Taxa för utlämnande av allmän handling”*. Se tabell E.

Taxetabeller

Byggnadsnämndens taxa för tjänster inom bygglov utgår från Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) standardiserade modell för bygglovtaxa. Beslutade avgifter framgår av tabellerna nedan. Byggnadsnämndens taxa för planer och områdesbestämmelser baseras på beräknad handläggningstid och ingångna planavtal.

Taxa för nybyggnadskarta, utstakning och lägeskontroll, kartor och geodata, arkiv samt övrigt utgår från beräknad handläggningstid och framgår av tabeller nedan.

Tabell A - Taxetabeller för lov, anmälan med mera

A1 Bygglov och teknisk kontroll för en- och tvåbostadshus och komplementbyggnader

	Ärendetyp		Avgift lov	Avgift genomförande	Total avgift
A1.01	Nybyggnad av ett en- eller tvåbostadshus. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovspliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planenligt	16 731 kr	20 592 kr	37 323 kr
A1.02		Avviker från detaljplan	21 879 kr	20 592 kr	42 471 kr
A1.03		Utanför planlagt område	19 948 kr	20 592 kr	40 540 kr
A1.04	Nybyggnad av ett fritidshus med högst två bostäder. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovspliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planenligt	15 444 kr	20 592 kr	36 036 kr
A1.05		Avviker från detaljplan	20 592 kr	20 592 kr	41 184 kr
A1.06		Utanför planlagt område	18 661 kr	20 592 kr	39 253 kr
A1.07	Nybyggnad av komplementbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	10 296 kr	23 166 kr
A1.08		Avviker från detaljplan	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A1.09		Utanför planlagt område	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A1.10	Nybyggnad av komplementbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A1.11		Avviker från detaljplan	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.12		Utanför planlagt område	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.13	Nybyggnad av komplementbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.14		Avviker från detaljplan	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A1.15		Utanför planlagt område	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A1.16	Tillbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	10 296 kr	23 166 kr
A1.17		Avviker från detaljplan	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A1.18		Utanför planlagt område	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A1.19	Tillbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A1.20		Avviker från detaljplan	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.21		Utanför planlagt område	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.22	Tillbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.23		Avviker från detaljplan	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A1.24		Utanför planlagt område	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A1.25	Fasadändring, med tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	8 365 kr	6 435 kr	14 800 kr
A1.26		Avviker från detaljplan	12 226 kr	6 435 kr	18 661 kr
A1.27		Inom kulturmiljöområde	12 226 kr	6 435 kr	18 661 kr

A1.28	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	7 722 kr	1 287 kr	9 009 kr
A1.29		Planenligt – mycket enkel åtgärd	5 148 kr	1 287 kr	6 435 kr
A1.30		Avviker från detaljplan	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A1.31		Inom kulturmiljöområde	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A1.32	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Planenligt	2 574 kr	5 148 kr	7 722 kr
A1.33	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Avviker från detaljplan	3 861 kr	5 148 kr	9 009 kr
A1.34	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1–2 lägenheter) till annan användning med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	7 722 kr	20 592 kr
A1.35		Avviker från detaljplan	16 087 kr	7 722 kr	23 809 kr
A1.36		Utanför planlagt område	16 087 kr	7 722 kr	23 809 kr
A1.37	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1–2 lägenheter) till annan användning utan tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	1 287 kr	14 157 kr
A1.38		Avviker från detaljplan	16 087 kr	1 287 kr	17 374 kr
A1.39		Utanför planlagt område	16 087 kr	1 287 kr	17 374 kr

A2 Bygglov och teknisk kontroll för byggnader som inte hör till ett småhus enligt tabell A 1					
Ärendetyp		Avgift lov		Avgift genomförande	Total avgift
A2.01	Nybyggnad och tillbyggnad 0–100 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	14 157 kr	27 027 kr
A2.02		Avviker från detaljplan	18 661 kr	14 157 kr	32 818 kr
A2.03		Utanför planlagt område	18 661 kr	14 157 kr	32 818 kr
A2.04	Nybyggnad och tillbyggnad 0–100 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 930 kr	14 156 kr
A2.05		Avviker från detaljplan	18 018 kr	1 930 kr	19 948 kr
A2.06		Utanför planlagt område	18 018 kr	1 930 kr	19 948 kr
A2.07	Nybyggnad och tillbyggnad 101–1000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	31 531 kr	36 036 kr	67 567 kr
A2.08		Avviker från detaljplan	34 749 kr	36 036 kr	70 785 kr
A2.09		Utanför planlagt område	34 749 kr	36 036 kr	70 785 kr
A2.10	Nybyggnad och tillbyggnad 1001–5000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	56 628 kr	48 906 kr	105 534 kr
A2.11		Avviker från detaljplan	61 132 kr	48 906 kr	110 038 kr
A2.12		Utanför planlagt område	57 271 kr	48 906 kr	106 177 kr
A2.13	Nybyggnad och tillbyggnad ≥ 5001 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	60 489 kr	57 915 kr	118 404 kr
A2.14		Avviker från detaljplan	64 993 kr	57 915 kr	122 908 kr
A2.15		Utanför planlagt område	61 132 kr	57 915 kr	119 047 kr
A2.16	Nybyggnad och tillbyggnad ≥101 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd ex. vis tälthall	Planenligt	14 800 kr	2 574 kr	17 374 kr
A2.17		Avviker från detaljplan	20 592 kr	2 574 kr	23 166 kr

A2.18		Utanför planlagt område	20 592 kr	2 574 kr	23 166 kr
A2.19	Fasadändring, med tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens utseende	Planenligt	9 009 kr	9 009 kr	18 018 kr
A2.20		Avviker från detaljplan	14 157 kr	9 009 kr	23 166 kr
A2.21		Inom kulturmiljöområde	16 731 kr	9 009 kr	25 740 kr
A2.22	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens utseende	Planenligt	9 009 kr	1 930 kr	10 939 kr
A2.23		Avviker från detaljplan	13 513 kr	1 930 kr	15 443 kr
A2.24		Inom kulturmiljöområde	16 087 kr	1 930 kr	18 017 kr
A2.25	Ändrad användning, inredning av ytterligare bostad eller någon ytterligare lokal för handel, hantverk eller industri, med tekniskt samråd	Planenligt	14 157 kr	23 166 kr	37 323 kr
A2.26		Avviker från detaljplan	19 948 kr	23 166 kr	43 114 kr
A2.27		Utanför planlagt område	17 374 kr	23 166 kr	40 540 kr
A2.28	Ändrad användning, inredning av ytterligare bostad eller någon ytterligare lokal för handel, hantverk eller industri, utan tekniskt samråd	Planenligt	14 157 kr	1 930 kr	16 087 kr
A2.29		Avviker från detaljplan	19 948 kr	1 930 kr	21 878 kr
A2.30		Utanför planlagt område	17 374 kr	1 930 kr	19 304 kr

A3 Bygglöv och teknisk kontroll för skyltar och ljusanordningar				
Ärendetyp		Avgift lov	Avgift genomförande	Total avgift
A3.01	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med liten omgivningspåverkan	8 365 kr	1 930 kr	10 295 kr
A3.02	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med stor omgivningspåverkan	11 583 kr	1 930 kr	13 513 kr
A3.03	Ytterligare skylt eller ljusanordning utöver den första	1 287 kr	0 kr	1 287 kr

A4 Bygglöv och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 1			Avgift
Ärendetyp			
A4.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av nöjesparker, djurparker, idrottsplatser, skidbackar med liftar, kabinbanor, campingplatser, skjutbanor, småbåtshamnar, friluftsbad, motorbanor och golfbanor		Timdebitering
A4.02	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av upplag och materialgårdar		Timdebitering
A4.03	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av tunnlar och bergrum som inte är avsedda för väg, järnväg, tunnelbana eller gruvdrift		Timdebitering
A4.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av fasta cisterner och andra fasta anläggningar för kemiska produkter som är hälso- och miljöfarliga och för varor som kan medföra brand eller andra olyckshändelser		Timdebitering
A4.05	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av radio- eller telemaster eller torn		Timdebitering
A4.06	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av vindkraftverk som a) är högre än 20 meter över markytan b) placeras på ett avstånd från gränsen som är mindre än kraftverkets höjd över marken c) monteras fast på en byggnad, eller d) har en vindturbin med en diameter som är större än tre meter		Timdebitering

A4.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av begravningsplatser				Timdebitering
A5	Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 2 (murar och plank, parkeringsplatser utomhus och transformatorstationer)				
	Ärendetyp		Avgift lov	Avgift genomförande	Total avgift
A5.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, med tekniskt samråd	Planenligt	9 653 kr	5 148 kr	14 801 kr
A5.02		Avviker från detaljplan	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.03		Utanför planlagt område	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, utan tekniskt samråd	Planenligt	9 652 kr	1 287 kr	10 939 kr
A5.05		Avviker från detaljplan	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.06		Utanför planlagt område	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, med tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	5 148 kr	13 513 kr
A5.08		Avviker från detaljplan	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.09		Utanför planlagt område	11 583 kr	5 148 kr	16 731 kr
A5.10	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A5.11		Avviker från detaljplan	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.12		Utanför planlagt område	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A5.13	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av transformatorstation	Planenligt	7 722 kr	1 287 kr	9 009 kr
A5.14		Avviker från detaljplan	12 870 kr	1 287 kr	14 157 kr
A5.15		Utanför planlagt område	10 939 kr	1 287 kr	12 226 kr

A6	Förlängning av tidsbegränsat bygglov	Avgift
A6.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov	10 939 kr

A7	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär	Avgift
A7.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär	10 939 kr

A8	Anmälningsskyldiga åtgärder	Avgift
Ärendetyp		Avgift
A8.01	Rivning av byggnad eller en del av byggnad, med tekniskt samråd	11 583 kr
A8.02	Rivning av byggnad eller del av en byggnad, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.03	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, med tekniskt samråd	11 583 kr
A8.04	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.05	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, med tekniskt samråd	25 740 kr
A8.06	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, utan tekniskt samråd	10 296 kr
A8.07	Installation eller väsentlig ändring av hiss, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.08	Installation eller väsentlig ändring av hiss, utan tekniskt samråd	6 435 kr

A8.09	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, med tekniskt samråd	4 504 kr
A8.10	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, utan tekniskt samråd	3 217 kr
A8.11	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.12	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.13	Installation eller väsentlig ändring av anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.14	Installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, utan tekniskt samråd	3 217 kr
A8.15	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.16	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.17	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.18	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.19	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.20	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.21	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, med tekniskt samråd	11 583 kr
A8.22	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.23	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.24	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, utan tekniskt samråd	6 435 kr

A9 Marklov och teknisk kontroll för marklovpliktiga åtgärder				
Ärendetyp		Avgift lov	Avgift genomförande	Total avgift
A9.01	Marklovpliktig åtgärd, med tekniskt samråd	9 652 kr	7 722 kr	17 374 kr
A9.02	Marklovpliktig åtgärd, utan tekniskt samråd	9 652 kr	2 574 kr	12 226 kr
A9.03	Marklovpliktig åtgärd, i samband med ansökan om små avlopp	3 861 kr	0 kr	3 861 kr

A10 Rivningslov och teknisk kontroll för åtgärder som kräver rivningslov				
Ärendetyp		Avgift lov	Avgift genomförande	Total avgift
A10.01	Åtgärd som kräver rivningslov, med tekniskt samråd	9 652 kr	9 009 kr	18 661 kr
A10.02	Åtgärd som kräver rivningslov, utan tekniskt samråd	9 652 kr	2 574 kr	12 226 kr

A11 Förhandsbesked				Avgift
A11.01	Förhandsbesked			19 305 kr

A12 Villkorsbesked				Avgift
A12.01	Villkorsbesked			Timdebitering

A13 Ingripandebesked		Avgift
A13.01	Ingripandebesked	Timdebitering

A14 Strandskyddsdispens		Avgift
A14.01	Strandskyddsdispens	12 870 kr

A15 Extra arbetsinsatser under genomförandet		Avgift
A15.01	Extra tekniskt samråd, utöver det första, per styck	7 494 kr
A15.02	Extra beslut om startbesked, utöver det första, per styck	2 498 kr
A15.03	Extra arbetsplatsbesök, utöver det första, per styck	6 245 kr
A15.04	Beslut om kompletterande villkor, per styck	2 498 kr
A15.05	Extra slutsamråd, utöver det första, per styck	6 245 kr
A15.06	Beslut om interimistiskt slutbesked, per styck	2 498 kr
A15.07	Extra beslut om slutbesked, utöver det första, per styck	2 498 kr
A15.08	Beslut om byte av kontrollansvarig, per styck	2 498 kr
A15.09	Extra granskning - bristfälliga handlingar	1 287 kr

A16 Nybyggnadskarta		Avgift
A16.01	Nybyggnadskarta ≤ 2000 m ²	12 226 kr
A16.02	Nybyggnadskarta, enkelt förfarande ≤ 2000 m ² <i>Enkelt förfarande kan tillämpas utanför planlagt område och kommunalt VA</i>	10 296 kr
A16.03	Tillägg för varje extra 1000 m ²	1 930 kr
A16.04	Revidering av nybyggnadskarta <i>Revidering görs för ärenden som är upp till 5 år gammal. Vid revidering kan mätning enligt timdebitering tillkomma.</i>	5 791 kr
A16.05	Övriga tidskrävande åtgärder <i>Tex extra utredning eller mätning</i>	Timdebitering

Alternativ till Nybyggnadskarta se tabell D, D 1.7 Enkelt underlag till situationsplan.

A17 Utstakning i samband med bygglovsprocess		Avgift
A17.01	Grundavgift finutstakning	2 896 kr *
A17.02	Tillägg per byggnad	4 183 kr *
A17.03	Lägeskontroll	5 792 kr
A17.04	Avgift för utstakning i egen regi	2 574 kr

För andra typer av mätuppdrag se tabell D 5 Mätningstjänster

* Mervärdesskatt (moms) tillkommer

A18 Lov för åtgärder som inte kräver lov (frivilliga lov)		Avgift
A18.01	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd finns i någon av taxans övriga tabeller	I enlighet med tillämplig tabell
A18.02	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd inte finns i någon av taxans övriga tabeller	Timdebitering

A19	Andra tids- och kostnadskrävande åtgärder	Avgift
A19.01	Andra tids- och kostnadskrävande åtgärder	Timdebitering

A20	Avslag	Avgift
A20.01	Beslut om att avslå en ansökan eller anmälan	Timdebitering

A21	Avskrivning	Avgift
A21.01	Beslut om att avskriva en ansökan eller anmälan	Timdebitering

A22	Avvisning	Avgift
A22.01	Beslut om att avvisa en ansökan eller anmälan	Timdebitering

A23	Neka startbesked	Avgift
A23.01	Beslut om att neka startbesked	Timdebitering

A24	Tillsyn	Avgift
A24.01	Tillsyn enligt lagen om energimätning i byggnader	Timdebitering
A24.02	Tillsyn strandskydd	Timdebitering

A25	Kungörelse	Avgift
A25.01	Kungörelse (lokaltidning)	7 500 kr

Tabell B - Taxetabeller för planavgift vid bygglov

B 1 Planavgift vid bygglov för byggnader

I de fall planavgiften inte reglerats genom planavtal, tas avgift ut i samband med bygglov och senast vid beslut om startbesked.

Planavgift tas ut baserat på area i kvadratmeter enligt tabell B1 nedan.

Planavgift tas endast ut i samband med bygglovspliktiga åtgärder, alltså inte för exempelvis friggebodar.

Planavgift tas inte ut vid tidsbegränsat bygglov (9 kap. 33 § PBL).

Ärendetyp		Avgift
B1.01	Nybyggnad 0 - 100 kvm	12 000 kr
B1.02	Nybyggnad 101 - 1000 kvm	24 000 kr
B1.03	Nybyggnad 1001 - 5000 kvm	36 000 kr
B1.04	Nybyggnad ≥ 5001 kvm	48 000 kr
B1.05	Tillbyggnad 0 - 50 kvm	6 000 kr
B1.06	Tillbyggnad ≥ 51 kvm	12 000 kr

Tabell C – Planbesked, planprogram, detaljplaner och områdesbestämmelser

C1 Planbesked		
Avgiften debiteras i samband med beslut om planbesked oavsett om beslutet är positivt eller negativt och avräknas inte från kommande planavgift vid upprättande av detaljplan. Skulle ärendet återkallas innan beslut fattats debiteras nedlagd tid.		
Ärendetyp		Avgift
C1.01	Planbesked kategori 1 (alla åtgärder som inte omfattas av kategori 2 eller 3)	23 175 kr
C1.02	Planbesked kategori 2 (komplexa åtgärder eller åtgärder som kräver miljöbedömning)	34 711 kr
C1.03	Planbesked kategori 3 (åtgärder som innebär mindre ändring av gällande detaljplan, förlängning av genomförandetid för gällande detaljplan eller andra åtgärder av motsvarande komplexitet)	12 875 kr
C2 Detaljplaner, planprogram och områdesbestämmelser		
Avgifter debiteras löpande och regleras som huvudregel genom avtal mellan exploatör och kommunen, se kapitel <i>Särskilda bestämmelser om taxa</i>		
Ärendetyp		Avgift
C 2.01	Program, detaljplaner och områdesbestämmelser	Timdebitering
C 2.02	Tillkommande handläggningskostnad per timme	Timdebitering

Tabell D - Taxetabeller för geografisk information, lantmäteri och mätning

Avgifter exklusive 25% mervärdesskatt (moms) om inte annat anges.

Mediakostnad anges i tabell 1, Bilaga till tabell D.

Kilobyte-pris anges i tabell 2, Bilaga till tabell D.

Prisreduktion anges i tabell 3, Bilaga till tabell D.

D1 Kartdata och produkter ur kartdatabasen			
Ärendetyp			Avgift
D1.01	Enkelt utdrag ur fastighetssystemet <i>Servitut och rättigheter är inte utredda</i>		Se tabell E, E.1.1
D1.02	Tomtkarta		0 kr
D1.03	Bykarta <i>Skala 1:5000</i>	A4	59 kr
D1.04		A3	83 kr
D1.05		A2	152 kr
D1.06		A1	199 kr
D1.07	Enkelt underlag till situationsplan (när nybyggnadskarta ej krävs) <i>Vid behov av inmätning tillkommer timdebitering</i>		2 574 kr + ev. timdebitering
D1.08	Digital kopia ur kartdatabas, rasterformat, jpg, gif, tif, pdf		Timdebitering
D1.09	Digital kopia ur kartdatabas, vektorformat, dwg, tab, shape		Timdebitering+ kilobyte-pris (se tabell 2)

D1.10	Grundkarta <i>Underlag till detaljplan, enbart interna beställningar</i>	Nivå A: <9 ha, alt. ursprung D2 el bättre Revidering 1 ingår	16 731 kr
D1.11		Nivå A: revidering 2 och framåt	7 722 kr
D1.12		Nivå B: >9 ha, alt. ursprung D3 el sämre Revidering 1 ingår	23 809 kr
D1.13		Nivå B: revidering 2 och framåt	10 296 kr
D1.14		Nivå C: >24 ha Revidering 1 ingår	29 601 kr
D1.15		Nivå C: revidering 2 och framåt	14 157 kr
D1.16	Fastighetsförteckning <i>Underlag till detaljplan, enbart interna beställningar</i>	Nivå A: <9 ha, alt. ursprung D2 el bättre Revidering 1 ingår	11 583 kr
D1.17		Nivå A: revidering 2 och framåt	6 435 kr
D1.18		Nivå B: >9 ha, alt. ursprung D3 el sämre Revidering 1 ingår	17 374 kr
D1.19		Nivå B: revidering 2 och framåt	9 652 kr
D1.20		Nivå C: >24 ha Revidering 1 ingår	21 879 kr
D1.21		Nivå C: revidering 2 och framåt	10 296 kr
D1.22	Övriga tidskrävande åtgärder <i>Tex extra utredning eller mätning</i>		Timdebitering

D 2 Kartprodukter		
Ärendetyp		Avgift
D2.01	Stadskarta Umeå (inkl. moms), vektor dwg <i>Skala 1:10 000</i>	10 550 kr

D 3 Flygfoton		
Ärendetyp		Avgift
D3.01	Kopia av äldre s/v flygfoto, analog, flygstråk 1956-2011 <i>Flyghöjd 800 meter</i>	6 kr/ha + timdebitering + mediakostnad (se tabell 1)
D3.02	Kopia av äldre flygfoto s/v, jpg, tif, flygstråk 1956-2011 <i>Flyghöjd 800 meter</i>	25 kr/ha + timdebitering

D 4 GIS-relaterade produkter och tjänster		
Ärendetyp		Avgift
D4.01	Stadsmodell - 3D fasaddraperad <i>Avser endast färdigdraperade byggnader inom centrumfyrkanten</i>	49 kr/kb + timdebitering
D4.02	3D konstruktion <i>Exempel skuggstudier, visualiseringar</i> <i>Avser leverans i jpg</i>	Timdebitering
D4.03	Kartframställning, databearbetning, 3D modellering	Timdebitering
D4.04		Framtagande
D4.05	Webbkarta 2D/3D <i>Gäller endast de kommunala bolagen, denna tjänst säljs ej externt</i>	Drift standard
D4.06		Drift utökad
D4.07		Formulärfunktion

D 5 Mätningstjänster		
Ärendetyp		Avgift
D5.01	Mätuppdag <i>Exempel grovutstakning, inmätning, gränsutvisning med stakkäpp, etc.</i>	Timdebitering

D 6 Stompunkter		
Ärendetyp		Avgift
D6.01	Stompunkter, triangelpunkter, polygonpunkter, väggpunkter, fixar, samt punktbeskrivningar <i>Web-lösning där kunden själv kan hämta ner punkter samt anmäla till oss om någon punkt är borta. www.umea.se/stomnatskarta</i>	0 kr

D 7 Publicering och spridning av produkt		
Ärendetyp		Avgift
D7.01	Nyttjanderätt för karta - avser tryckt och digital form, infoga "© Umeå kommun" <i>Gäller både intern (inkl. bolag) och extern kund</i>	0 kr

D 8 Fastighetsrättsliga uppdrag och tjänster		
Ärendetyp		Avgift
D8.01	Fastighetsrättsliga uppdrag <i>Exempel värdeintyg, fastighetsutredning, sakägareförteckning, andelsutredning med flera uppdrag</i>	Timdebitering
D8.02	Bildande av samfällighetsförening – ingen mervärdesskatt (moms) tillkommer	5 200 kr (registreringsavgift) + timdebitering

Tabell E – Taxetabell för utlämning av allmän handling

E 1 Arkiv - utlämning av allmän handling

Utlämning av allmän handling debiteras med stöd av Umeå kommuns taxa KS-2024/00541 (rev. 2025-06-16) "Taxa för utlämnande av allmän handling". Avgifter avseende utskrivna papperskopior gäller per sida och inte per papper, ett papper med dubbelsidig text räknas alltså som två sidor. Med sida avses en A4-sida.

Vid utlämning via digital lagringsmedia gäller samma taxa som vid papperskopior.

Ärendetyp		Avgift
E 1.1	Grundavgift för utlämning vid fler än 9 sidor. (<9 sidor gratis)	50 kr
	Kostnad per sida vid fler än 9 sidor.	2 kr/sida
E 1.2	Lagringsmedia	(kostnad för lagringsmedia debiteras)

Bilaga till Tabell D

Tabell 1. Mediakostnad

Storlek	Papper		Fotopapper	
	s/v	Färg		
A4	6 kr*			* Avgifter för utlämnande av allmän handling se Tabell E, E.1.1
A4		30 kr	41 kr	
A3	41 kr	70 kr	94 kr	
A2	65 kr	106 kr	134 kr	
A1	83 kr	129 kr	176 kr	
A0	111 kr	152 kr	362 kr	

Tabell 2. Vektordata från storskalig kartdatabas. Kronor per kilobyte (beräknat på dwg-format).

Antal kilobyte	Fastigheter/rättigheter byggnader	Landskapsinfo/PB	Höjdinformation		
			T1-T2, F1	F2, D1-D3	D4-D6
1–499	20,5	10,5	7,5	4,5	-
500–749	18,5	8,5	6,0	4,0	-
750–999	16,5	7,5	4,5	3,0	-
> 1000	14,0	6,5	3,5	2,5	-

Tabell 3. Prisreduktion avseende avgifter till Tabell D.

Kommunens verksamheter (ej bolag)	Ingen debitering förutom vid myndighetsutövning
Kommunala bolag (gäller vid kommunal service och inom Umeå kommun)	Inget kilobyte-pris tas ut för vektordata
Ideella föreningar, icke kommersiella sammanslutningar eller privatpersoner	50 % på digitalt material ur kartdatabas. 75 % på digitalt material utanför tätorten.
Studenter	Studenter kan erhålla digitala kartfiler inom specificerat område för examens- eller studiearbete kostnadsfritt. Vid ev. bearbetning tillämpas timdebitering med 50 % rabatt.

Förklaringar av begrepp

Listan nedan innehåller förklaringar av vissa begrepp som finns i taxan. När begreppen avser handläggningsmoment, är det den genomsnittliga tiden för arbetet med respektive moment som anges i tids- och kostnadsuppskattningarna.

Arbetsplatsbesök

I detta ingår såväl för- som efterarbete som det faktiska arbetsplatsbesöket, samt den genomsnittliga restiden till och från ett arbetsplatsbesök i kommunen.

Avskrivning

Avskrivning av ett ärende sker om sökanden återkallar sin ansökan.

Avslut av ärende

I detta ingår exempelvis rensning, fakturering och arkivering.

Avvikelse från detaljplan

Den föreslagna åtgärden överensstämmer inte med gällande detaljplan eller gällande områdesbestämmelser.

Avvisning

Om en ansökan är så ofullständig att ärendet inte går att pröva i sak, ska ansökningen avvisas.

Expediering och kungörelse

Den genomsnittliga tiden för detta, utslaget på alla ärenden av respektive typ.

Kulturmiljö eller kulturområde

Område eller miljö som bedöms vara historiskt, kulturhistoriskt, miljömässigt eller konstnärligt värdefulla.

Liten avvikelse

Sådan liten avvikelse från gällande detaljplan eller gällande områdesbestämmelser som avses i 9 kap. 31b § PBL.

Lovprövning

I detta ingår exempelvis inläsning av material, prövning och beslutsfattande, den genomsnittliga tiden för eventuella platsbesök, att skriva beslut, grannhörande, remittering och att skriva fram ärenden till nämnden.

Mycket enkel åtgärd

En åtgärd som efter utförd handläggning tagit avsevärt kortare tid än det genomsnittliga ärendet.

Nybyggnad

Uppförande av en ny byggnad eller flyttning av en tidigare uppförd byggnad till en ny plats (definition enligt 1 kap. 4 § PBL).

Planenligt

Den föreslagna åtgärden överensstämmer med gällande detaljplan, gällande områdesbestämmelser eller givet förhandsbesked.

Slutbesked

I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska slutbeskedet.

Slutsamråd

I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska slutsamrådet, samt den genomsnittliga restiden till och från en byggarbetsplats.

Start av ärende

I detta ingår exempelvis registrering, upprättande av ärende, kontroll av inkomna handlingar, fördelning av ärenden.

Startbesked

I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska startbeskedet.

Tekniskt samråd

I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska samrådet.

Tillbyggnad

Ändring av en byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym (definition enligt 1 kap. 4 § PBL).

Utanför planlagt område

Den föreslagna åtgärden ligger utanför område med detaljplan och omfattas inte heller av ett tidigare givet förhandsbesked.

Ändring av en byggnad

En eller flera åtgärder som ändrar en byggnadskonstruktion, funktion, användningssätt, utseende eller kulturhistoriska värde (definition enligt 1 kap. 4 § PBL).

Kommunnamn	Umeå Kommun
Datum	2026-01-01
Upprättad av	Byggnadsnämnden

Handläggningskostnad per timme för lov, anmälan mm	1 287 kr
--	----------

A Taxetabeller för lov, anmälan mm

A1 Bygglov och teknisk kontroll för en- och tvåbostadshus och komplementbyggnader

Ärendetyp			Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift
A 1.01	Nybyggnad av ett en- eller tvåbostadshus.	Planenligt	16 731 kr	20 592 kr	37 323 kr
A 1.02	Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovpliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Avviker från detaljplan	21 879 kr	20 592 kr	42 471 kr
A 1.03		Utanför planlagt område	19 948 kr	20 592 kr	40 540 kr
A 1.04	Nybyggnad av ett fritidshus med högst två bostäder.	Planenligt	15 444 kr	20 592 kr	36 036 kr
A 1.05	Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovpliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Avviker från detaljplan	20 592 kr	20 592 kr	41 184 kr
A 1.06		Utanför planlagt område	18 661 kr	20 592 kr	39 253 kr
A 1.07	Nybyggnad av komplementbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	10 296 kr	23 166 kr
A 1.08		Avviker från detaljplan	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A 1.09		Utanför planlagt område	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A 1.10	Nybyggnad av komplementbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A 1.11		Avviker från detaljplan	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A 1.12		Utanför planlagt område	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A 1.13	Nybyggnad av komplementbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A 1.14		Avviker från detaljplan	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A 1.15		Utanför planlagt område	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A 1.16	Tillbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	10 296 kr	23 166 kr
A 1.17		Avviker från detaljplan	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A 1.18		Utanför planlagt område	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A 1.19	Tillbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A 1.20		Avviker från detaljplan	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A 1.21		Utanför planlagt område	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr

A 1.22		Planenligt	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A 1.23	Tillbyggnad, utan tekniskt samråd	Avviker från detaljplan	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A 1.24		Utanför planlagt område	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A 1.25	Fasadändring, med tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	8 365 kr	6 435 kr	14 800 kr
A 1.26		Avviker från detaljplan	12 226 kr	6 435 kr	18 661 kr
A 1.27		Inom kulturmiljöområde	12 226 kr	6 435 kr	18 661 kr
A 1.28	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	7 722 kr	1 287 kr	9 009 kr
A 1.29		Planenligt- mycket enkel åtgärd	5 148 kr	1 287 kr	6 435 kr
A 1.30		Avviker från detaljplan	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A 1.31		Inom kulturmiljöområde	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A 1.32	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Planenligt	2 574 kr	5 148 kr	7 722 kr
A 1.33	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Avviker från detaljplan	3 861 kr	5 148 kr	9 009 kr
A 1.34	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1-2 lägenheter) till annan användning med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	7 722 kr	20 592 kr
A 1.35		Avviker från detaljplan	16 087 kr	7 722 kr	23 809 kr
A 1.36		Utanför planlagt område	16 087 kr	7 722 kr	23 809 kr
A 1.37	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1-2 lägenheter) till annan användning utan tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	1 287 kr	14 157 kr
A 1.38		Avviker från detaljplan	16 087 kr	1 287 kr	17 374 kr
A 1.39		Utanför planlagt område	16 087 kr	1 287 kr	17 374 kr

A2 Bygglov och teknisk kontroll för byggnader som inte hör till ett småhus enligt tabell A 1					
	Ärendetyp		Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift
A2.01		Planenligt	12 870 kr	14 157 kr	27 027 kr

A2.02	Nybyggnad och tillbyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Avviker från detaljplan	18 661 kr	14 157 kr	32 818 kr
A2.03		Utanför planlagt område	18 661 kr	14 157 kr	32 818 kr
A2.04	Nybyggnad och tillbyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 930 kr	14 156 kr
A2.05		Avviker från detaljplan	18 018 kr	1 930 kr	19 948 kr
A2.06		Utanför planlagt område	18 018 kr	1 930 kr	19 948 kr
A2.07	Nybyggnad och tillbyggnad 101-1000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	31 531 kr	36 036 kr	67 567 kr
A2.08		Avviker från detaljplan	34 749 kr	36 036 kr	70 785 kr
A2.09		Utanför planlagt område	34 749 kr	36 036 kr	70 785 kr
A2.10	Nybyggnad och tillbyggnad 1001-5000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	56 628 kr	48 906 kr	105 534 kr
A2.11		Avviker från detaljplan	61 132 kr	48 906 kr	110 038 kr
A2.12		Utanför planlagt område	57 271 kr	48 906 kr	106 177 kr
A2.13	Nybyggnad och tillbyggnad ≥5001 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	60 489 kr	57 915 kr	118 404 kr
A2.14		Avviker från detaljplan	64 993 kr	57 915 kr	122 908 kr
A2.15		Utanför planlagt område	61 132 kr	57 915 kr	119 047 kr
A2.16	Nybyggnad och tillbyggnad ≥101 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd ex.vis tältbhall	Planenligt	14 800 kr	2 574 kr	17 374 kr
A2.17		Avviker från detaljplan	20 592 kr	2 574 kr	23 166 kr
A2.18		Utanför planlagt område	20 592 kr	2 574 kr	23 166 kr
A2.19	Fasadändring, med tekniskt samråd	Planenligt	9 009 kr	9 009 kr	18 018 kr
A2.20		Avviker från detaljplan	14 157 kr	9 009 kr	23 166 kr
A2.21	Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens utseende	Inom kulturmiljöområde	16 731 kr	9 009 kr	25 740 kr
A2.22	Fasadändring, utan tekniskt samråd	Planenligt	9 009 kr	1 930 kr	10 939 kr
A2.23		Avviker från detaljplan	13 513 kr	1 930 kr	15 443 kr
A2.24		Inom kulturmiljöområde	16 087 kr	1 930 kr	18 017 kr
A2.25	Ändrad användning, med tekniskt samråd	Planenligt	14 157 kr	23 166 kr	37 323 kr
A2.26		Avviker från detaljplan	19 948 kr	23 166 kr	43 114 kr

A2.27		Utanför planlagt område	17 374 kr	23 166 kr	40 540 kr
A2.28		Planenligt	14 157 kr	1 930 kr	16 087 kr
A2.29	Ändrad användning, utan tekniskt samråd	Avviker från detaljplan	19 948 kr	1 930 kr	21 878 kr
A2.30		Utanför planlagt område	17 374 kr	1 930 kr	19 304 kr

A3 Bygglov och teknisk kontroll för skyltar och ljusanordningar					
	Ärendetyp		Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift
A3.01	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med liten omgivningspåverkan		8 365 kr	1 930 kr	10 295 kr
A3.02	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med stor omgivningspåverkan		11 583 kr	1 930 kr	13 513 kr
A3.03	Ytterligare skylt eller ljusanordning utöver den första		1 287 kr	0 kr	1 287 kr

A4 Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 1					
	Ärendetyp				Avgift
A4.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av nöjesparker, djurparker, idrottsplatser, skidbackar med liftar, kabinbanor, campingplatser, skjutbanor, småbåtshamnar, friluftsbad, motorbanor och golfbanor				Timdebitering
A4.02	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av upplag och materialgårdar				Timdebitering
A4.03	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av tunnlar och bergrum som inte är avsedda för väg, järnväg, tunnelbana eller gruvidrift				Timdebitering
A4.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av fasta cisterner och andra fasta anläggningar för kemiska produkter som är hälso- och miljöfarliga och för varor som kan medföra brand eller andra olyckshändelser				Timdebitering
A4.05	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av radio- eller telemaster eller torn				Timdebitering
A4.06	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av vindkraftverk som a) är högre än 20 meter över markytan b) placeras på ett avstånd från gränsen som är mindre än kraftverkets höjd över marken c) monteras fast på en byggnad, eller d) har en vindturbin med en diameter som är större än tre meter				Timdebitering
A4.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av begravningsplatser				Timdebitering

A5 Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 2 (murar och plank, parkeringsplatser utomhus och transformatorstationer)					
Ärendetyp			Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift
A5.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, med tekniskt samråd	Planenligt	9 653 kr	5 148 kr	14 801 kr
A5.02		Avviker från detaljplan	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.03		Utanför planlagt område	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, utan tekniskt samråd	Planenligt	9 652 kr	1 287 kr	10 939 kr
A5.05		Avviker från detaljplan	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.06		Utanför planlagt område	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, med tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	5 148 kr	13 513 kr
A5.08		Avviker från detaljplan	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.09		Utanför planlagt område	11 583 kr	5 148 kr	16 731 kr
A5.10	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A5.11		Avviker från detaljplan	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.12		Utanför planlagt område	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A5.13	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av transformatorstation	Planenligt	7 722 kr	1 287 kr	9 009 kr
A5.14		Avviker från detaljplan	12 870 kr	1 287 kr	14 157 kr
A5.15		Utanför planlagt område	10 939 kr	1 287 kr	12 226 kr

A6 Förlängning av tidsbegränsat bygglov					Avgift
A6.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov				10 939 kr

A7 Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär					Avgift
A7.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär				10 939 kr

A8 Anmälningsskyldiga åtgärder					Avgift
Ärendetyp					Avgift

A 8.01	Rivning av byggnad eller en del av byggnad, med tekniskt samråd	11 583 kr
A 8.02	Rivning av byggnad eller del av en byggnad, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.03	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, med tekniskt samråd	11 583 kr
A 8.04	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.05	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, med tekniskt samråd	25 740 kr
A 8.06	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, utan tekniskt samråd	10 296 kr
A 8.07	Installation eller väsentlig ändring av hiss, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.08	Installation eller väsentlig ändring av hiss, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.09	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, med tekniskt samråd	4 504 kr
A 8.10	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, utan tekniskt samråd	3 217 kr
A 8.11	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.12	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.13	Installation eller väsentlig ändring av anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.14	Installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, utan tekniskt samråd	3 217 kr
A 8.15	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.16	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.17	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.18	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.19	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.20	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.21	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, med tekniskt samråd	11 583 kr

A 8.22	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.23	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.24	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, utan tekniskt samråd	6 435 kr

A9 Marklov och teknisk kontroll för marklovpliktiga åtgärder				
Ärendetyp		Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift
A 9.01	Marklovpliktig åtgärd, med tekniskt samråd	9 652 kr	7 722 kr	17 374 kr
A 9.02	Marklovpliktig åtgärd, utan tekniskt samråd	9 652 kr	2 574 kr	12 226 kr
A 9.03	Marklovpliktig åtgärd, i samband med ansökan om små avlopp	3 861 kr	0 kr	3 861 kr

A10 Rivningslov och teknisk kontroll för åtgärder som kräver rivningslov				
Ärendetyp		Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift
A10.01	Åtgärd som kräver rivningslov, med tekniskt samråd	9 652 kr	9 009 kr	18 661 kr
A10.02	Åtgärd som kräver rivningslov, utan tekniskt samråd	9 652 kr	2 574 kr	12 226 kr

A11 Förhandsbesked		Avgift
A11.01	Förhandsbesked	19 305 kr

A12 Villkorsbesked		Avgift
A12.01	Villkorsbesked	Timdebitering

A13 Ingripandebesked		Avgift
A13.01	Ingripandebesked	Timdebitering

A14 Strandskyddsdispens		Avgift
A14.01	Strandskyddsdispens	12 870 kr

A15 Extra arbetsinsatser under genomförandet		Avgift
--	--	--------

A 15.01	Extra tekniskt samråd, utöver det första, per styck	7 722 kr
A 15.02	Extra beslut om startbesked, utöver det första, per styck	2 574 kr
A 15.03	Extra arbetsplatsbesök, utöver det första, per styck	6 435 kr
A 15.04	Beslut om kompletterande villkor, per styck	2 574 kr
A 15.05	Extra slutsamråd, utöver det första, per styck	6 435 kr
A 15.06	Beslut om interimistiskt slutbesked, per styck	2 574 kr
A 15.07	Extra beslut om slutbesked, utöver det första, per styck	2 574 kr
A 15.08	Beslut om byte av kontrollansvarig, per styck	2 574 kr
A 15.09	Extra granskning - bristfälliga eller nya handlingar	1 287 kr

A16	Nybyggnadskarta	Avgift
A 16.01	Nybyggnadskarta ≤ 2000 m²	12 226 kr
A 16.02	Nybyggnadskarta, enkelt förfarande ≤ 2000 m² <i>Enkelt förfarande kan tillämpas utanför planlagt område och kommunalt VA</i>	10 296 kr
A 16.03	Tillägg för varje extra 1000 m²	1 930 kr
A 16.04	Revidering av nybyggnadskarta <i>Revidering görs för ärenden som är upp till 5 år gammal. Vid revidering kan mätning enligt timdebitering tillkomma.</i>	5 791 kr
A 16.05	Övriga tidskrävande åtgärder <i>Tex extra utredning eller mätning</i>	Timdebitering

A17	Utstakning	Avgift
A 17.01	Grundavgift finutstakning	2 896 kr
A 17.06	Tillägg per byggnad	4 183 kr
A 17.07	Lägeskontroll	5 792 kr
A 17.08	Avgift för utstakning i egen regi	2 574 kr

För andra typer av mätuppdrag se tabell D 5 Mätningstjänster

* Mervärdesskatt (moms) tillkommer

A18	Lov för åtgärder som inte kräver lov (frivilliga lov)	Avgift
A18.01	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd finns i någon av taxans övriga tabeller	I enlighet med tillämplig tabell
A18.02	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd inte finns i någon av taxans övriga tabeller	Timdebitering

A19	Andra tids- och kostnadskrävande åtgärder	Avgift
A19.01	Andra tids- och kostnadskrävande åtgärder	Timdebitering

A20	Avslag	Avgift
A20.01	Beslut om att avslå en ansökan	Timdebitering

A21	Avskrivning	Avgift
A21.01	Beslut om att avskriva en ansökan	Timdebitering

A22	Avvisning	Avgift
A22.01	Beslut om att avvisa en ansökan	Timdebitering

A23	Neka startbesked	Avgift
A23.01	Beslut om att neka startbesked	Timdebitering

A24	Tillsyn	Avgift
A24.01	Tillsyn enligt lagen om energimätning i byggnader	Timdebitering
A24.02	Tillsyn strandskydd	Timdebitering

A25	Kungörelse	Avgift
A25.01	Kungörelse (lokaltidning)	7 500 kr

A 1 Tidsuppskattning																
Bygglov och teknisk kontroll för en- och tvåbostadshus och komplementbyggnader																
Kommentar När det gäller en- och tvåbostadshus räknas tillhörande bygglovspliktiga komplementbyggnader och andra lovpliktiga åtgärder (exempelvis plank och murar), med i ärendetyperna för nybyggnad, om allt ingår i en och samma ansökan. Detsamma gäller även eventuella anmälningspliktiga åtgärder (exempelvis eldstad och VA-anslutning), om de ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset. I A1.25 avses gruppbebyggelse av småhus, om ansökan gäller flera likartade en- eller tvåbostadshus. Då tas avgift ut för det första huset i enlighet med rätt ärendetyp avseende nybyggnad. För de övriga byggnaderna i ansökan tillkommer en avgift per styck i enlighet med A1.25. När tidsuppskattningen för A1.25 görs ska alltså bara de handläggningmoment som upprepas för varje ytterligare hus i samma ansökan tas med, till exempel arbetsplatsbesök men inte registrering. Om ansökan gäller en gruppshusbebyggelse där byggnaderna och/eller de topografiska förhållandena skiljer sig så väsentligt åt att prövningen blir i princip helt ny för varje byggnad, bör avgiften istället tas ut i enlighet med rätt ärendetyp avseende nybyggnad en gång per byggnad. För tidsbegränsade eller säsongsbetonade lov tas samma avgift ut som för ett permanent lov. Timmarna redovisade för tekniskt samråd, startbesked, arbetsplatsbesök, slutsamråd och slutbesked motsvarar ett samråd, ett besök eller ett beslut. Arbetsinsatser utöver detta tillkommer tilläggsdebitering.																
Ärendetyp		Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid för lov	Summa tid för genomförande	Summa total tid	Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift	
A 1.01	Nybyggnad av ett en- eller tvåbostadshus. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovspliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planerligt	2,5	9	1,5	7	1	3	4	1	13,0	16,0	29,0	16731	20592	37323
A 1.02		Avvikor från detaljplan	2,5	13	1,5	7	1	3	4	1	17,0	16,0	33,0	21879	20592	42471
A 1.03		Utanför planlagt område	2,5	11,5	1,5	7	1	3	4	1	15,5	16,0	31,5	19948	20592	40540
A 1.04	Nybyggnad av ett fritidshus med högst två bostäder. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovspliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planerligt	2,5	8	1,5	7	1	3	4	1	12,0	16,0	28,0	15444	20592	36036
A 1.05		Avvikor från detaljplan	2,5	12	1,5	7	1	3	4	1	16,0	16,0	32,0	20592	20592	41184
A 1.06		Utanför planlagt område	2,5	10,5	1,5	7	1	3	4	1	14,5	16,0	30,5	18661	20592	39253
A 1.07	Nybyggnad av komplementbyggnad, med tekniskt samråd	Planerligt	2	6,5	1,5	2	1	2	2	1	10,0	8,0	18,0	12870	10296	23166
A 1.08		Avvikor från detaljplan	2	9	1,5	2	1	2	2	1	12,5	8,0	20,5	16087	10296	26383
A 1.09		Utanför planlagt område	2	9	1,5	2	1	2	2	1	12,5	8,0	20,5	16087	10296	26383
A 1.10	Nybyggnad av komplementbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planerligt	1,5	3,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	6,5	1,0	7,5	8365	1287	9652
A 1.11		Avvikor från detaljplan	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	9,5	1,0	10,5	12226	1287	13513
A 1.12		Utanför planlagt område	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	9,5	1,0	10,5	12226	1287	13513
A 1.13	Nybyggnad av komplementbyggnad, utan tekniskt samråd	Planerligt	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	9,5	1,0	10,5	12226	1287	13513
A 1.14		Avvikor från detaljplan	1,5	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	12,0	1,0	13,0	15444	1287	16731
A 1.15		Utanför planlagt område	1,5	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	12,0	1,0	13,0	15444	1287	16731
A 1.16	Tillbyggnad, med tekniskt samråd	Planerligt	2	6,5	1,5	2	1	2	2	1	10,0	8,0	18,0	12870	10296	23166
A 1.17		Avvikor från detaljplan	2	9	1,5	2	1	2	2	1	12,5	8,0	20,5	16087	10296	26383
A 1.18		Utanför planlagt område	2	9	1,5	2	1	2	2	1	12,5	8,0	20,5	16087	10296	26383
A 1.19	Tillbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planerligt	1,5	3,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	6,5	1,0	7,5	8365	1287	9652
A 1.20		Avvikor från detaljplan	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	9,5	1,0	10,5	12226	1287	13513
A 1.21		Utanför planlagt område	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	9,5	1,0	10,5	12226	1287	13513
A 1.22	Tillbyggnad, utan tekniskt samråd	Planerligt	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	9,5	1,0	10,5	12226	1287	13513
A 1.23		Avvikor från detaljplan	1,5	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	12,0	1,0	13,0	15444	1287	16731
A 1.24		Utanför planlagt område	1,5	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	12,0	1,0	13,0	15444	1287	16731
A 1.25	Fasadändring, med tekniskt samråd. Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planerligt	2	3	1,5	1	1	0	2	1	6,5	5,0	11,5	8365	6435	14800
A 1.26		Avvikor från detaljplan	2	6	1,5	1	1	0	2	1	9,5	5,0	14,5	12226	6435	18661
A 1.27		Inom kulturmiljöområde	2	6	1,5	1	1	0	2	1	9,5	5,0	14,5	12226	6435	18661
A 1.28	Fasadändring, utan tekniskt samråd. Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planerligt	1,5	3	1,5	0	0,5	0	0	0,5	6,0	1,0	7,0	7722	1287	9009
A 1.29		Planerligt- mycket enkel åtgärd	1,5	1,5	1	0	0,5	0	0	0,5	4,0	1,0	5,0	5148	1287	6435
A 1.30		Avvikor från detaljplan	1,5	6	1,5	0	0,5	0	0	0,5	9,0	1,0	10,0	11583	1287	12870

A 1.31		Inom kulturmiljöområde	1,5	6	1,5	0	0,5	0	0	0,5	9,0	1,0	10,0	11583	1287	12870
A 1.32	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Planenligt	0,5	1	0,5	1	0,5	1	1	0,5	2,0	4,0	6,0	2574	5148	7722
A 1.33	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse) med	Avviker från detaljplan	0,5	2	0,5	1	0,5	1	1	0,5	3,0	4,0	7,0	3861	5148	9009
A 1.34	Ändrad användning av småhus och tillhörande kompletterbyggnader från bostad (1-2 lägenheter) till annan användning med tekniskt samråd	Planenligt	2	6,5	1,5	2	1	0	2	1	10,0	6,0	16,0	12870	7722	20592
A 1.35		Avviker från detaljplan	2	9	1,5	2	1	0	2	1	12,5	6,0	18,5	16087	7722	23809
A 1.36		Utanför planlagt område	2	9	1,5	2	1	0	2	1	12,5	6,0	18,5	16087	7722	23809
A 1.37	Ändrad användning av småhus och tillhörande kompletterbyggnader från bostad (1-2 lägenheter) till annan användning utan tekniskt samråd	Planenligt	2	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	10,0	1,0	11,0	12870	1287	14157
A 1.38		Avviker från detaljplan	2	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	12,5	1,0	13,5	16087	1287	17374
A 1.39		Utanför planlagt område	2	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	12,5	1,0	13,5	16087	1287	17374

A 2 Tidsuppskattning																
Bygglöv och teknisk kontroll för byggnader som inte hör till ett småhus enligt tabell A 1																
Formulär För dessa lov innehåller underlaget en storleksindelning. Gruppen kan innehålla borden av enstaka skilfäns karaktär och därmed också enstaka tilläggning för handläggningen. Det är däremot fortfarande inte det enskilda objektets storlek som ska vara avgörande för angivna storlek, utan den gemensamtliga tillägningen för ett lov inom ett stort storleksområde. Om kommunen anser sig ha behov av för andra ärendetyp, eller en annan storleksindelning berörande på vanligt förskommunda borden, kan kommunen göra egna anpassningar av tabellen. För tilläggskrämd eller skenadskrämda lov tas samma angift ut som för ett permanent lov. Förnamna redovisade för tekniska skenad, startsked, skenadsked, skenadsked och skenadsked redovisat ett skenad, ett besök eller ett besök. Arbetsnärhet utöver detta tillkommer tilläggskrämd.																
Ärendetyp		Administration, utvärdering och ansök av skenad	Handläggning bygglov	Beslut om lov	Tekniskt skenad	Startbesked	Arbetsplanbesked	Skutskenad	Skutskenad	Summa tid för lov	Summa tid för genomförande	Summa total tid	Angift för lov genomförande	Angift för genomförande	Total angift	
A.2.01	Nybyggnad och tillbyggnad 0-100 kvm (STA+OPA), med tekniskt skenad	Planerlagt	2	6,5	1,5	4	1	2	3	1	18,0	11,0	21	12870	14107	27 027 kr
A.2.02		Anvika från detaljplan	2	11	1,5	4	1	2	3	1	14,5	11,0	26,5	18881	14107	32 818 kr
A.2.03		Utöver planlagt område	2	11	1,5	4	1	2	3	1	14,5	11,0	26,5	18881	14107	32 818 kr
A.2.04	Nybyggnad och tillbyggnad 0-100 kvm (STA+OPA), utan tekniskt skenad	Planerlagt	1,5	6,5	1,5	0	1	0	0	0,5	9,5	1,5	11	12226	1000	14 156 kr
A.2.05		Anvika från detaljplan	1,5	11	1,5	0	1	0	0	0,5	14,5	1,5	16,0	18816	1000	19 946 kr
A.2.06		Utöver planlagt område	1,5	11	1,5	0	1	0	0	0,5	14,5	1,5	16,0	18816	1000	19 946 kr
A.2.07	Nybyggnad och tillbyggnad 101-1000 kvm (STA+OPA)	Planerlagt	3,5	16,5	1,5	14	1	6	6	1	24,5	28,0	62,5	31531	38036	67 567 kr
A.2.08		Anvika från detaljplan	3,5	22	1,5	14	1	6	6	1	27,0	28,0	55	34749	38036	70 795 kr
A.2.09		Utöver planlagt område	3,5	22	1,5	14	1	6	6	1	27,0	28,0	55	34749	38036	70 795 kr
A.2.10	Nybyggnad och tillbyggnad 1001-5000 kvm (STA+OPA)	Planerlagt	4	38,5	1,5	21	1	8	7	1	44,0	38,0	82,0	58628	48990	109 534 kr
A.2.11		Anvika från detaljplan	4	42	1,5	21	1	8	7	1	47,0	38,0	85,0	61132	48990	110 826 kr
A.2.12		Utöver planlagt område	4	38	1,5	21	1	8	7	1	44,0	38,0	82,0	57271	48990	106 177 kr
A.2.13	Nybyggnad och tillbyggnad ≥5001 kvm (STA+OPA)	Planerlagt	4	41,5	1,5	28	1	8	7	1	47,0	45,0	92,0	60489	57915	118 404 kr
A.2.14		Anvika från detaljplan	4	45	1,5	28	1	8	7	1	50,0	45,0	95,0	64993	57915	122 906 kr
A.2.15		Utöver planlagt område	4	42	1,5	28	1	8	7	1	47,0	45,0	92,0	61132	57915	119 047 kr
A.2.16	Nybyggnad och tillbyggnad ≥101 kvm (STA+OPA), utan tekniskt skenad så via tillägg	Planerlagt	3,5	6,5	1,5	0	1	0	0	1	11,0	2,0	13,0	14889	2374	17 374 kr
A.2.17		Anvika från detaljplan	3,5	11	1,5	0	1	0	0	1	16,0	2,0	18	20982	2374	23 186 kr
A.2.18		Utöver planlagt område	3,5	11	1,5	0	1	0	0	1	16,0	2,0	18	20982	2374	23 186 kr
A.2.19	Fasadändring, med tekniskt skenad. Mått om, typ, material, typ, färg eller färg och färg som planerar byggarens skenad	Planerlagt	1,5	4	1,5	0	1	0	2	1	7,0	7,0	14,0	9009	9009	18 018 kr
A.2.20		Anvika från detaljplan	2	7,5	1,5	0	1	0	2	1	11,0	7,0	18,0	14187	9009	23 186 kr
A.2.21		Kulturens	2	9,0	1,5	0	1	0	2	1	13,0	7,0	20,0	16751	9009	25 740 kr
A.2.22	Fasadändring, utan tekniskt skenad. Mått om, typ, material, typ, färg eller färg och färg som planerar byggarens skenad	Planerlagt	1,5	4	1,5	0	1	0	0	0,5	7,0	1,5	8,5	9009	1939	10 939 kr
A.2.23		Anvika från detaljplan	1,5	7,5	1,5	0	1	0	0	0,5	16,5	1,5	18,0	13913	1939	15 443 kr
A.2.24		Kulturens	1,5	9,0	1,5	0	1	0	0	0,5	12,0	1,5	14,0	16887	1939	18 817 kr
A.2.25	Ändrad användning, inredning av yttre eller bostad eller någon yttre eller bostad för handel, hantverk eller industri, med tekniskt skenad	Planerlagt	2	7,5	1,5	8	1	4	4	1	11,0	18,0	29,0	14187	23186	37 323 kr
A.2.26		Anvika från detaljplan	2	12	1,5	8	1	4	4	1	16,5	18,0	34,5	19946	23186	43 114 kr
A.2.27		Utöver planlagt område	2	10	1,5	8	1	4	4	1	13,0	18,0	31,0	17374	23186	40 540 kr
A.2.28	Ändrad användning, inredning av yttre eller bostad eller någon yttre eller bostad för handel, hantverk eller industri, utan tekniskt skenad	Planerlagt	2	7,5	1,5	0	1	0	0	0,5	11,0	1,5	12,5	14187	1939	16 087 kr
A.2.29		Anvika från detaljplan	2	12	1,5	0	1	0	0	0,5	16,5	1,5	17	19946	1939	21 874 kr
A.2.30		Utöver planlagt område	2	10	1,5	0	1	0	0	0,5	13,0	1,5	14	17374	1939	19 304 kr

A 3 Tidsuppskattning																	
Bygglov och teknisk kontroll för skyltar och ljusanordningar																	
Kommentar Planeringen av skyltar och ljusanordningar skiljer sig mycket åt mellan olika kommuner beroende på tätorternas karaktär och rutinerna för skyltärrenden. Vad som är stor och liten omgivningspåverkan kan därför skilja mellan olika kommuner. Avsikten är i detta fall att kommunen själv definierar vad som utgör stor och liten omgivningspåverkan och beskriver det, förslagsvis i en bilaga till taxan. Ärendetypen A3.3 syftar på de ansökningar om lov som innehåller flera skyltar eller ljusanordningar på samma fastighet. Avgift för den skylt som innebär den mest tidskrävande handläggningen tas ut i enlighet med A3.2 eller A3.1. Till detta adderas avgiften enligt A3.3, styckvis per ytterligare skylt eller ljusanordning som ingår i ansökan. När tidsuppskattningen räknas fram för A3.3 ska alltså bara de handläggningmoment som upprepas för varje ytterligare skylt tas med. Ärendetypen A3.4 innehåller samma resonemang som i A3.3, i det fall de ytterligare skyltarna eller ljusanordningarna är belägna på andra fastigheter än den första. För tidsbegränsade eller säsongsbetonade lov tas samma avgift ut som för ett permanent lov. Timmarna redovisade för tekniskt samråd, startbesked, arbetsplatsbesök, slutsamråd och slutbesked motsvarar ett samråd, ett besök eller ett beslut. Arbetsinsatser utöver detta tillkommer tilläggsdebitering.																	
Ärendetyp		Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid för lov	Summa tid för genomförande	Summa total tid	Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift		
A 3.01	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med liten omgivningspåverkan	1,5	3,5	1,5	0	1	0	0	0,5	6,5	1,5	8	8365	1930	10 295 kr		
A 3.02	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med stor omgivningspåverkan	1,5	6,0	1,5	0	1	0	0	0,5	9,0	1,5	10,5	11583	1930	13 513 kr		
A 3.03	Ytterligare skylt eller ljusanordning utöver den första	0,5	0,5	0,0	0	0	0	0	0,0	1,0	0,0	1	1287	0	1 287 kr		

A 4 Tidsuppskattning	
Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 1	
Kommentar Ärendetyperna i tabell A4 och A5 bygger på den lista som återfinns i 6 kap. 1 § PBF. Ärendetyperna har delats i två tabeller i underlaget (A4 och A5), beroende på skillnaden i karaktär för de olika åtgärderna. I tabell A4 återfinns lov för åtgärder som bedöms vara så pass sällan förekommande i många kommuner att det är svårt att ange en genomsnittlig tid för handläggningen av dem. Därför föreslås timdebitering för dessa ärenden. Om kommunen har så många ärenden av en viss typ, exempelvis upplag eller master, att det går att ange en genomsnittlig tidsåtgång och därmed avgift för dem, bör det göras. För tidsbegränsade eller säsongsbetonade lov tas samma avgift ut som för ett permanent lov.	
Ärendetyp	
Avgift	
A 4.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av nöjesparker, djurparker, idrottsplatser, skidbackar med liftar, kabinbanor, campingplatser, skjutbanor, småbåtshamnar, friluftsbad, motorbanor och golfbanor
A 4.02	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av upplag och materialgårdar
A 4.03	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av tunnlar och bergrum som inte är avsedda för väg, järnväg, tunnelbana eller gruvdrift
A 4.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av fasta cisterner och andra fasta anläggningar för kemiska produkter som är hälso- och miljöfarliga och för varor som kan medföra brand eller andra olyckshändelser
A 4.05	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av radio- eller telemaster eller torn
A 4.06	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av vindkraftverk som a) är högre än 20 meter över markytan b) placeras på ett avstånd från gränsen som är mindre än kraftverkets höjd över marken c) monteras fast på en byggnad, eller d) har en vindturbin med en diameter som är större än tre meter
A 4.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av begravningsplatser

A 5 Tidsuppskattning																	
Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 2 (murar och plank, parkeringsplatser utomhus och transformatorstationer)																	
Kommentar Ärendetyperna i tabell A4 och A5 bygger på den lista som återfinns i 6 kap. 1 § PBF. Ärendetyperna har delats i två tabeller i underlaget (A4 och A5), beroende på skillnaden i karaktär för de olika åtgärderna. I tabell A5 återfinns åtgärder i denna kategori som bedömts vara mer vanligt förekommande i många kommuner, och där det därför bör vara lämpligt att arbeta med en genomslutlig tidsåtgång. För tidsbegränsade eller säsongsbetonade lov tas samma avgift ut som för ett permanent lov.																	
Ärendetyp			Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Starbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid för lov	Summa tid för genomförande	Summa total tid	Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift	
A 5.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, med tekniskt samråd	Planerligt	1,5	4,5	1,5	1	1	0	1	1	7,5	4,0	11,5	9653	5148	14 801 kr	
A 5.02		Avviker från detaljplan	1,5	8	1,5	1	1	0	1	1	11,0	4,0	15	14157	5148	19 305 kr	
A 5.03		Utanför planlagt område	1,5	8	1,5	1	1	0	1	1	11,0	4,0	15	14157	5148	19 305 kr	
A 5.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, utan tekniskt samråd	Planerligt	1,5	4,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	7,5	1,0	8,5	9652	1287	10 939 kr	
A 5.05		Avviker från detaljplan	1,5	8	1,5	0	0,5	0	0	0,5	11,0	1,0	12	14157	1287	15 444 kr	
A 5.06		Utanför planlagt område	1,5	8	1,5	0	0,5	0	0	0,5	11,0	1,0	12	14157	1287	15 444 kr	
A 5.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, med tekniskt samråd	Planerligt	1,5	3,5	1,5	1	1	0	1	1	6,5	4,0	10,5	8365	5148	13 513 kr	
A 5.08		Avviker från detaljplan	1,5	8	1,5	1	1	0	1	1	11,0	4,0	15	14157	5148	19 305 kr	
A 5.09		Utanför planlagt område	1,5	6	1,5	1	1	0	1	1	9,0	4,0	13	11583	5148	16 731 kr	
A 5.10	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, utan tekniskt samråd	Planerligt	1,5	3,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	6,5	1,0	7,5	8365	1287	9 652 kr	
A 5.11		Avviker från detaljplan	1,5	8	1,5	0	0,5	0	0	0,5	11,0	1,0	12	14157	1287	15 444 kr	
A 5.12		Utanför planlagt område	1,5	6	1,5	0	0,5	0	0	0,5	9,0	1,0	10	11583	1287	12 870 kr	
A 5.13	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av transformatorstation	Planerligt	1,5	3	1,5	0	0,5	0	0	0,5	6,0	1,0	7	7722	1287	9 009 kr	
A 5.14		Avviker från detaljplan	1,5	7	1,5	0	0,5	0	0	0,5	10,0	1,0	11	12870	1287	14 157 kr	
A 5.15		Utanför planlagt område	1,5	5,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	8,5	1,0	9,5	10939	1287	12 226 kr	

A 6	Tidsuppskattning					
	Förlängning av tidsbegränsat bygglov					
Kommentar						
En ansökan om ett tidsbegränsat bygglov (9 kap. 33 § PBL) som kräver samma genomsnittliga handläggning som ett motsvarande permanent bygglov, bör leda till samma avgift som motsvarande permanent lov. Tabell 6 avser därför enbart förlängning av ett tidigare beviljat, tidsbegränsat bygglov.						
	Ärendetyp	Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	Summa tid för lov	Avgift för lov
A 6.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov	1,5	5,5	1,5	8,5	10 939 kr

A7	Tidsuppskattning					
	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär					
Kommentar						
Tabellen behandlar förlängning av sådana lov som avses i 9 kap. 9 § PBL. Även i detta fall bör det ursprungliga lovet handläggas på samma sätt, och därmed få samma avgift, som ett motsvarande permanent lov.						
Antalet tillfälliga lov av säsongskaraktär, och vad de avser, skiljer sig en hel del mellan olika kommuner. Inom denna kategori kan kommunen därför ha behov av att formulera egna ärendetyper.						
	Ärendetyp	Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	Summa tid för lov	Avgift för lov
A 7.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär	1,5	5,5	1,5	8,5	10 939 kr

A 8 Tidsuppskattning											
Anmälningsskyldiga åtgärder											
Kommentar											
Här återfinns de åtgärder som räknas upp i 6 kap. 5 § PBL. I tabellen ingår därmed också de så kallade atterfallsåtgärderna, som årendetyperna A 8.21-31. Timmarna redovisade för tekniskt samråd, startbesked, arbetsplatsbesök, slutsamråd och slutbesked motsvarar ett samråd, ett besök eller ett beslut. Arbetsinsatser utöver detta tillkommer tilläggsdebitering.											
Årendetyp		Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning av ansökan	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid förgenomförande		Avgift för genomförande
A 8.01	Rivning av byggnad eller en del av byggnad, med tekniskt samråd	1	2	2	1	1	1	1	9,0		11 583 kr
A 8.02	Rivning av byggnad eller del av en byggnad, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	5,0		6 435 kr
A 8.03	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, med tekniskt samråd	1	2	2	1	1	1	1	9,0		11 583 kr
A 8.04	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	5,0		6 435 kr
A 8.05	Större inre ombyggnad/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, med tekniskt samråd	1	5	8	1	2	2	1	20,0		25 740 kr
A 8.06	Större inre ombyggnad/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, utan tekniskt samråd	1	5	0	1	0	0	1	8,0		10 296 kr
A 8.07	Installation eller väsentlig ändring av his, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	10,0		12 870 kr
A 8.08	Installation eller väsentlig ändring av his, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	5,0		6 435 kr
A 8.09	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökanal, med tekniskt samråd	1	0,5	1	0,5	0	0	0,5	3,5		4 504 kr
A 8.10	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökanal, utan tekniskt samråd	1	0,5	0	0,5	0	0	0,5	2,5		3 217 kr
A 8.11	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	10,0		12 870 kr
A 8.12	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	5,0		6 435 kr
A 8.13	Installation eller väsentlig ändring av anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	10,0		12 870 kr
A 8.14	Installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, utan tekniskt samråd	1	0,5	0	0,5	0	0	0,5	2,5		3 217 kr
A 8.15	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	10,0		12 870 kr
A 8.16	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	5,0		6 435 kr
A 8.17	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	10,0		12 870 kr
A 8.18	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	5,0		6 435 kr
A 8.19	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	10,0		12 870 kr
A 8.20	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	5,0		6 435 kr
A 8.21	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, med tekniskt samråd	1	2	2	1	1	1	1	9,0		11 583 kr
A 8.22	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	5,0		6 435 kr
A 8.23	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	10,0		12 870 kr
A 8.24	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	5,0		6 435 kr

A 9	Tidsuppskattning														
	Marklov och teknisk kontroll för marklovpliktiga åtgärder														
Ärendetyp		Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning marklov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid för lov	Summa tid för genomförande	Summa tid totalt	Avgift för lov	Avgift för genomförande	Avgift
A 9.01	Marklovpliktig åtgärd, med tekniskt samråd	1,5	4,5	1,5	3	1	0	1	1	7,5	6	13,5	9652	7722	17 374 kr
A 9.02	Marklovpliktig åtgärd, utan tekniskt samråd	1,5	4,5	1,5	0	1	0	0	1	7,5	2	9,5	9652	2574	12 226 kr
A 9.03	Marklovpliktig åtgärd, i samband med byggnation och ansökan för små avlopp	0,5	2	0,5	0	0	0	0	0	3	0	3,0	3861	0	3 861 kr

A 10	Tidsuppskattning														
	Rivningslov och teknisk kontroll för åtgärder som kräver rivningslov														
Ärendetyp		Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning rivningslov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid för lov	Summa tid för genomförande	Summa tid totalt	Avgift för lov	Avgift för genomförande	Avgift
A 10.01	Åtgärd som kräver rivningslov, med tekniskt samråd	1,5	4,5	1,5	3	1	1	1	1	7,5	7	14,5	9652	9009	18 661 kr
A 10.02	Åtgärd som kräver rivningslov, utan tekniskt samråd	1,5	4,5	1,5	0	1	0	0	1	7,5	2	9,5	9652	2574	12 226 kr

A 11	Tidsuppskattning					
	Förhandsbesked					
Kommentar: Det skiljer sig mycket åt mellan olika kommuner i hur ofta förhandsbesked utnyttjas. Karaktären på de frågor som bedöms vara lämpliga att hantera via förhandsbesked skiljer sig också åt. Här kan det därför vara lämpligt att komplettera med fler ärendetyper om kommunen anser att det behövs.						
Ärendetyp		Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning	Beslut	Summa tid	Avgift
A11.01	Förhandsbesked	1,5	12	1,5	15	19 305 kr

A 12	Tidsuppskattning	
	Villkorsbesked	
Kommentar: Villkorsbesked respektive ingripandebesked bedöms vara så pass sällan förekommande att det är svårt att ange en genomsnittlig tid för handläggningen av ärendetyperna. Därför föreslås timdebitering för dessa ärenden. Om kommunen däremot har så många villkorsbesked eller ingripandebesked att det går att ange en genomsnittlig tidsåtgång för dem, är det lämpligt att göra det.		
	Ärendetyp	Avgift
A 12.01	Villkorsbesked	Timdebitering

A 13	Tidsuppskattning		
	Ingripandebesked		
	Ärendetyp	Avgift	

A 13.01	Ingripandebesked	Timdebitering
---------	------------------	---------------

A 14	Tidsuppskattning					
	Strandskyddsdispens					
Kommentar: Enligt MB. Strandskyddsdispensen regleras tillsvidare i denna taxa. Flyttas över till MHN-taxa vid kommande revidering.						
Ärendetyp		Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning	Beslut	Summa tid	Avgift
A 14.01	Strandskyddsdispens	2	7	1	10	12 870 kr

A 15 Tidsuppskattning		Extra arbetsinsatser under genomförandet		
Ärendetyp		Utförande	Summa tid	Avgift
A 15.01	Extra tekniskt samråd, utöver det första, per styck	6	6	7 722 kr
A 15.02	Extra beslut om startbesked, utöver det första, per styck	2	2	2 574 kr
A 15.03	Extra arbetsplatsbesök, utöver det första, per styck	5	5	6 435 kr
A 15.04	Beslut om kompletterande villkor, per styck	2	2	2 574 kr
A 15.05	Extra slutsamråd, utöver det första, per styck	5	5	6 435 kr
A 15.06	Beslut om interimistiskt slutbesked, per styck	2	2	2 574 kr
A 15.07	Extra beslut om slutbesked, utöver det första, per styck	2	2	2 574 kr
A 15.08	Beslut om byte av kontrollansvarig, per styck	2	2	2 574 kr
A 15.09	Extra granskning - bristfälliga eller nya handlingar	1	1	1 287 kr

A 16		Tidsuppskattning						
		Upprättande av nybyggnadskarta						
Kommentarer:								
Start av ärende - registrering, ev.kundkontakt, fördelning m.m.								
Utredning och förberedande arbete - tolkning av DP, studera förrättningskartor och ortofoto, lägga in koordinater för beräknade gränser m.m.								
Mätning - mäta gränspunkter, markhöjder, byggfixar, byggnader, infarter och andra objekt. Instrument och bokning								
Bearbetning och kartproduktion - ladda in inmätningar,kommunikation med VAKIN och GoP, anpassa kartdeklaration/layout, förtydligande text, anpassningar, kartografiskt bearbetning, beskrivning								
Ärendetyp		Start av ärende	Utredning och förberedande arbete	Mätning	Bearbetning och kartproduktion	Granskning, leverans och avslut	Summa tid	Avgift
A 16.01	Nybyggnadskarta ≤ 2000 m²	0,5	2	4	2	1	9,5	12 226 kr
A 16.02	Nybyggnadskarta, enkelt förfarande ≤ 2000 m² Enkelt förfarande kan tillämpas utanför planlagt område och kommunalt VA	0,5	1,5	4	1	1	8	10 296 kr
A 16.03	Tillägg för varje extra 1000 m²	0	0,5	0,5	0,5	0	1,5	1 930 kr
A 16.04	Revidering av nybyggnadskarta Revidering görs för ärenden som är upp till 5 år gammal. Vid revidering kan mätning enligt timdebitering tillkomma.	0,5	0,5	2	1	0,5	4,5	5 791 kr
A 16.05	Övriga tidskrävande åtgärder Tex extra utredning eller mätning						Timdebitering	

A 17 Tidsuppskattning**Utstakning**

Kommentarer:

Moms tillkommer för utstakning, men inte för lägeskontroll och avgiften för utstakning i egen regi.

Start av ärende - registrering, administration. Handläggning av ansökan i egen regi

Förberedelser - kontakt med sökande och andra inblandade parter. Hitta aktuella handlingar, beräkninga, förbereda mätfiler och instrument.

Mätning - kontrollera gränspunkter, skapa piképunkter, stationsetablering, ordna med profiler, kontrollera och hämta höjd, utsättning, kontrollmätning. Kundkontakt och utsättningsbevis. Tömma och kontrollera data på kontoret.

Avslut av ärende - Registrera Utstakningsbevis. Kontrollera utförandet, skapa flyttfil för registrering av byggnad, adress- och lghregister. Uppföljningar av ärenden. Vid inmätning: kontroll mot handlingar, inkommen mätdata, bearbetning av data och registrering.

Utstakningsåtgärd			Start av ärende	Förberedelse	Mätning	Avslut av ärende	Summa tid	Avgift
A 17.01	Grundavgift finutstakning	Moms tillkommer	0,5	1,25		0,5	2,25	2 896 kr
A 17.02	Tillägg per byggnad	Moms tillkommer		0,75	2	0,5	3,25	4 183 kr
A 17.03	Lägeskontroll	Myndighetsutövning, ingen moms	0,5	1	2	1	4,5	5 792 kr
A 17.04	Avgift vid finutstakning i egen regi	Myndighetsutövning, ingen moms	0,5	0	0	1,5	2	2 574 kr

A 18	Tidsuppskattning	
	Lov för åtgärder som inte kräver lov (frivilliga lov)	
Kommentar: Tabellen avser frivilliga lov i enlighet med 9 kap.14 § PBL.		
	Ärendetyp	Avgift
A 18.01	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd finns i någon av taxans övriga tabeller	I enlighet med tillämplig tabell
A 18.02	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd inte finns i någon av taxans övriga tabeller	Timdebitering

A 19	Tidsuppskattning	
	Andra tids- eller kostnadskrävande åtgärder	
	Ärendetyp	Avgift
A19.01	Andra tids- eller kostnadskrävande åtgärder	Timdebitering

A 20	Tidsuppskattning	
	Avslag	
Kommentar: Kommunen har kostnader även för handläggning som leder till avslag. Avgift tas därför ut för den handläggning som lagts ned, även om den sökande får ett negativt besked. Däremot tas avgift bara ut för den del av handläggningen som gjorts, det vill säga fram till och med exempelvis ett negativt bygglovsbeslut, inte för startbesked med mera.		
	Ärendetyp	Avgift

A 20.01	Avslag	Timdebitering
---------	--------	---------------

A 21	Tidsuppskattning	
	Avskrivning	
Kommentar: Avskrivning av ett ärende sker om sökanden återkallar sin ansökan. Gällande avgiften, se resonemanget för Avslag.		
Ärendetyp		Avgift
A 21.01	Avskrivning	Timdebitering

A 22	Tidsuppskattning	
	Avvisning	
Kommentar: Om en ansökan är så ofullständig att ärendet inte går att pröva i sak, ska ansökningen avvisas. Gällande avgiften, se resonemang för Avslag.		
Ärendetyp		Avgift
A 22.01	Beslut om avvisning	Timdebitering

A 23	Tidsuppskattning
	Nekat startbesked
Kommentar: Kommunen har kostnader även för handläggning som leder till nekat startbesked. Avgift tas därför ut för den handläggning som lagts ned, även om den sökande får ett negativt besked.	

Ärendetyp		Avgift
A 23.01	Beslut om att neka startbesked	Timdebitering

A 24	Tidsuppskattning	
	Tillsyn	
Kommentar: Kommunen tar ut en avgift för tillsynsarbete inom vissa områden. Tillsyn enligt lagen om energimätning i byggnader. Tillsyn strandskydd enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) 7 kap och 27 kap MB (1998:808).		
Ärendetyp		Avgift
A 24.01	Tillsyn enligt lagen om energimätning i byggnader	Timdebitering
A 24.02	Tillsyn strandskydd	Timdebitering

A 25	Tidsuppskattning	
	Kungörelse (lokaltidning)	
Kommentar: I de ärenden där kungörelse sker enligt 5 kap. 35 § alternativt 9 kap. 41-41B § PBL tar kommunen ut en avgift för det.		
	Ärendetyp	Avgift
A 25.01	Kungörelse (lokaltidning)	7 500 kr

Underlag för att beräkna handläggningskostnad per timme
för kommunala taxor avseende Miljöbalken samt Plan- och bygglagen
Version 1.0
2015-04-13

1. Generella uppgifter

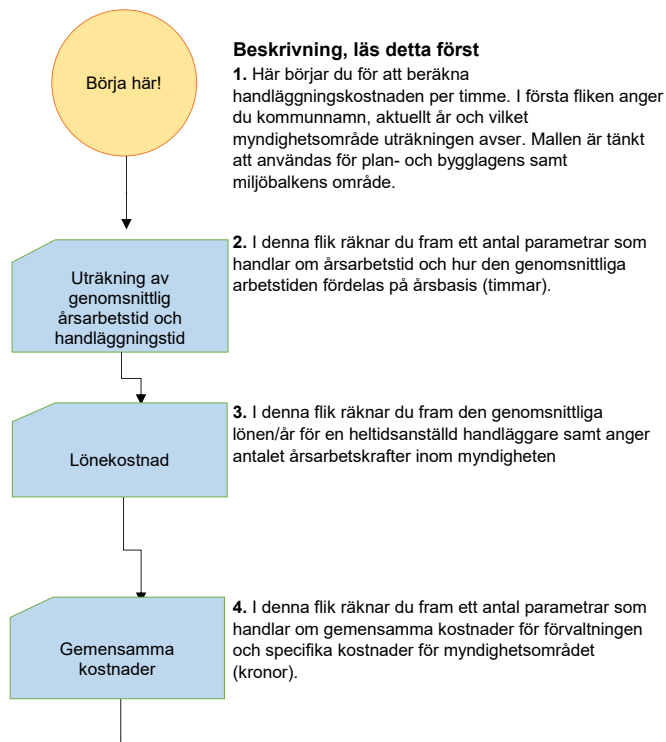
Kommun/förbund	Umeå Kommun
Myndighetsområde	Bygglov
Gällande år	2026
Uppdaterad (datum)	2024-09-11
Upprättad av	Nicklas Fryksten

Övriga kommentarer

Handläggningskostnaden är uträknad utifrån byggnadsnämndens verksamheters kostnader inom Stadsbyggnadsförvaltningen. Beräkningarna är gjorda med faktiskt utfall för 2023 i de fall detta har varit möjligt att ta fram. Lönekostnader är utlästa mars 2024.
--

2. Översikt

Arbetsgång, klicka nedan

[Plats för kommunlogo]

Resultat

Genomsnittlig handläggningstid per handläggare

955

Genomsnittlig lönekostnad per år och handläggare

687 000

Myndighetsområdets antal årsarbetskrafter

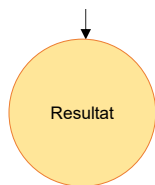
87,30

Gemensamma kostnader per handläggare

408 477

Myndighetsspecifika kostnader per handläggare

40 092

5. I denna flik får du sammanställningen av handläggningskostnaden per timme, för aktuellt myndighetsområde. Här kan du också räkna ut handläggningskostnaden per timme med SKL:s prisindex för kommunal verksamhet (PKV).

Total kostnad per handläggare

1 135 568

Handläggningskostnad per timme

1 190

Umeå Kommun, Bygglagen 2026

3. Genomsnittlig tid

Uräkning av genomsnittlig årsarbetstid och handläggningstid
(Det här ska du fylla i efter den genomsnittliga tillämpningen per handläggare och år. De första siffrorna över 99 räknas steg och används)

Årsarbetstid	
Genomsnittlig årsarbetstid per handläggare (timmar)	2 000
Veckans timmar (2 000 timmar / 52 veckor)	

Främvaro	
Här anger du genomsnittlig främvaro per handläggare (timmar), uppgett i förhållande till hela personal-tillämpningen	
Permanenter	224
Sjukvård (5,2%)	132
Övriga främvar	64
Summa genomsnittlig främvaro (timmar/år)	420

Faktiskt arbetad tid (timmar)	1 580
Genomsnittlig årsarbetstid / handläggare minus främvaro	

Handläggningstid	
Här ska du ange vilken del av faktiskt arbetad tid som en heltidsanställd handläggare i genomsnitt räddar per år på handläggning. Ditt svar ska vara 60%, men om du inte kan svara 60%, så ska du ange en annan siffra och handläggare i genomsnitt	

Alternativ 1: andel handläggningstid / % av faktiskt arbetad tid	
Genomsnittlig handläggningstid	60,2%
60% av 1 580 timmar	

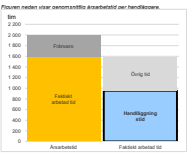
Alternativ 2: andel andra tjänster och handläggare i genomsnitt	
---	--

Genomsnittlig handläggningskostnad	
(Priserna och de förhållandevis handläggarna)	

Varje år den genomsnittliga handläggningskostnaden per handläggare och år som ligger över 99 räknas steg	
Genomsnittlig handläggningskostnad (en handläggare enligt ovan)	905

Är du inte tillräckligt

Arbetsstiden är den ordinarie arbetstiden under normala betingelser, dvs. 12 månader framåt, inklusive semester. Omständigheter som kan påverka arbetstiden ska anges separat. Om du inte kan ange arbetstiden ska du ange en genomsnittlig beräkning. En normal 40-timmarsvecka motsvarar 2080 timmar eller 208 dagar.

4. Lönekostnad och årsarbetskraft

I det här bladet beräknas den genomsnittliga lönen/år för en heltidsanställd handläggare

Lönekostnad Handläggare <i>Här anger du de personer som i någon omfattning arbetar med handläggning inom myndighetsområdet. Alternativt anger beräknad genomsnittlig årslön på en rad</i>	Total lönekostnad per per handläggare och år inkl PO (kr)
Genomsnittlig årslön (inkl PO)	687 000
Genomsnittlig lönekostnad/handläggare (kr)	687 000
Ange myndighetsrådets antal årsarbetskrafter (budgeterat antal heltidstjänster för handläggare inom myndighetsområdet) text...	87,30

Detta förs över till nästa steg	
Genomsnittlig lönekostnad per handläggare och år	687 000 kr
Myndighetsrådets antal årsarbetskrafter	87,30 st

5. Gemensamma kostnader

Här beräknas verksamheternas gemensamma kostnader. Gemensamma kostnader finns ofta uppräknade i förvaltningens budget. Vissa av förvaltningens gemensamma kostnader hanteras på central nivå i kommunen. Förvaltningens andel av dessa kostnader bör tas med i beräkningen, även om de inte belastar den egna budgeten. Om det inte går att få fram kostnaderna, kan de uppskattas. Hör med ekonomiavdelningen eller motsvarande för att ta fram de tre första posterna, från den centrala budgeten. Nedanstående poster är exempel. Fyll i eller ta bort utifrån vad som är aktuellt för myndighetsområdet i fråga.

Gemensam kostnad	Belopp (kr)	Kommentar
Byggnadsnämndens verksamheters andel av "Fördelade kostnader" enligt SCB:s räkenskapsammandrag (RS)	2 750 000	Hör med din ekonomiavdelning eller motsvarande för dessa kostnader. Här anger du förvaltningens andel av kommunens gemensamma funktioner, tjänster och lokaler. Det avser overheadkostnader för kommungemensam verksamhet som inte kan väljas bort, t.ex. kommunledning och central administration (telefon, data, IT), juridik, arkiv, telefonväxel etc.
Byggnadsnämndens verksamheters andel av "Kalkylerade kapitalkostnader" enligt SCB:s räkenskapsammandrag (RS)	280 000	Hör med din ekonomiavdelning eller motsvarande för dessa kostnader. Om ni har lokaler och inventarier som gemensamma nyttigheter, och inte har internhyror, ska ni fylla i denna ruta. Kalkylerade kostnader avser intern ränta och avskrivningar på byggnader och inventarier i byggnader.
Byggnadsnämndens verksamheters andel av kostnader för KS- och KF-verksamhet	1 500 000	Hör med din ekonomiavdelning eller motsvarande för dessa kostnader.
Arbetsledning och administration för förvaltningen	17 550 000	Här anger du chefens chefernas lönekostnader till den del som är arbetsledning samt administratörers lönekostnad, t.ex. förvaltningens assistenter och nämndsekreterare.
Lokalhyror för förvaltningen	4 000 000	Anges endast om förvaltningen budgeterar/faktureras för detta.
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	680 000	Städ- och renhållningstjänster etc om förvaltningen budgeterar/faktureras för detta.
Förbrukningsinventarier, förbrukningsmaterial	1 300 000	Datorer som inte köpts in centralt, böcker, tidningar, elektronisk media, prenumerationer, laboratoriematerial, arbetskläder, skyddsmaterial etc. som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Kontorsmaterial	100 000	Trycksaker, IT-material, kontorsmaterial som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Tele-, IT-kommunikation och postbefordran	350 000	Porto, telefoni, IT- och datakommunikation som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Egna verksamhetssystem	5 000 000	Det som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Kostnader för transportmedel	300 000	Drivmedel, fordonsskatt, leasing/hyra av bilar, trängselskatt, övriga kostnader för transportmedel som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Utbildning/kompetensutveckling	1 600 000	Avgifter för kurser etc. (inkl resor)
Tillfälligt inhyrd personal	250 000	Från bemanningsföretag etc. - konsulttjänster

Summa förvaltningens kostnader	35 660 000	Summering av förvaltningens kostnader
Ange totalt antal årsarbetskrafter på förvaltningen	87	Antal handläggare på förvaltningen
Förvaltningens gemensamma kostnad per handläggare och	408 477	Beräkning av gemensam kostnad per handläggare

Myndighetsområdets specifika kostnader

Specifikation av de kostnader som enbart ska belasta det aktuella myndighetsområdet. Hit räknas t.ex. andelen av nämndens totala budget som avser myndighetsområdet i fråga, eller exempelvis kostsam utrustning som bara är till för det specifika myndighetsområdet. Nedanstående är exempel.

Myndighetsområdets specifika kostnader	Belopp (kr)
Nämndens kostnad	3 500 000
Provtagning	
Mätutrustning	
Myndighetsspecifika licenser och programvaror	
Summa (kronor):	3 500 000

Summa myndighetsområdets specifika kostnader	3 500 000	Summering av myndighetsområdets specifika kostnader
Antal årsarbetskrafter inom myndighetsområdet	87,30	Från bladet "Lönekostnad och årsarbetskraft"
Myndighetsområdets specifika kostnader per handläggare	40 092	Beräkning (Myndighetsområdets specifika kostnader fördelat per handläggare)

Antal årsarbetskrafter inom myndighetsområdet	87,30	Från bladet "Lönekostnad och årsarbetskraft"
Myndighetsområdets del av förvaltningens gemensamma kostnader	35 660 000	Beräkning (kostnad per handläggare multiplicerat med myndighetsområdets antal årsarbetskrafter)
Summa myndighetsområdets specifika kostnader	3 500 000	Summering av myndighetsområdets specifika kostnader
Summa gemensamma och myndighetspecifika kostnader	39 160 000	
Summa (kronor per handläggare):	448 568	

Detta är myndighetsområdets kostnader som överförs till nästa steg	→
Myndighetsområdets del av förvaltningens gemensamma kostnader per handläggare	408 477
Myndighetsområdets specifika kostnader per handläggare	40 092

6. Resultat handläggningskostnad per timme

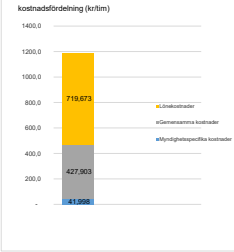
Genomsnittlig årslön per handläggare inkl so-tillägg	687 000 kr	Från filen "Lönelkostnad och årsarbetskrav"
Gemensam kostnad per handläggare (CH)	408 477 kr	Från filen "Gemensamma kostnader"
Municipalstadschefens kostnad handläggare	40 000 kr	Från filen "Gemensamma kostnader"
Summa kostnader per handläggare	1 135 568 kr	
Handläggningsstid (tim)	955 tim	Från filen "Genomsnittlig tid"
Kostnader:	1 135 568 kr	= 1 190 kr/tim
Handläggningslömmar:	955 tim	

Resultat av modellen när följande handläggningskostnad

Handläggningskostnad per timme 1 190 kr

Indexuppräkning

	2024	2025	2026	2027
Indexupräkning år				
Indexupräkning %	4,70%	0,30%	3,00%	3,40%
Index (2024)	66 kr	68 kr	70 kr	72 kr
Indexupräkning handläggningskostnad per timme	1 245 kr	1 249 kr	1 287 kr	1 330 kr

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

§ 334

Diariennr: KS-2025/00907

Taxa för byggnadsnämndens verksamheter**Förslag till beslut**

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa taxa för byggnadsnämndens verksamheter i enlighet med förslag från byggnadsnämnden.

Ärendebeskrivning

Byggnadsnämnden har i beslut den 2025-09-24 föreslagit kommunfullmäktige att fastställa nya taxor för nämndens verksamheter. För en sammanfattning av föreslagna ändringar, se Bilaga 1. protokollsutdrag med tjänsteskrivelse från Byggnadsnämnden. Enligt förslaget ska ny taxa gälla från den 1 jan 2026 och ersätter då tidigare beslut från 2025-06-16 § 127

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Protokollsutdrag Byggnadsnämnden
Bilaga 2. Förslag till taxa byggnadsnämndens verksamheter
Bilaga 3. Beräkning av taxa
Bilaga 4. Beräkning av handläggningskostnad

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Byggnadsnämnden

Sida 2 av 2

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-11-04

Justerares sign:

Utdraget bestyrks: